

A FŐVÁROSI KÖNYVTÁR ÉVKÖNYVE

II.

1932.

JAHRBUCH DER STADTBIBLIOTHEK BUDAPEST
YEARBOOK OF THE BUDAPEST PUBLIC LIBRARY

Tartalom — Inhalt — Table of contents

Tartalomjegyzék — Inhaltsverzeichnis — Table of contents	3
Jelentés az 1932. évről — Jahresbericht über die Tätigkeit der Stadtbibliothek im Jahre 1932 — Annual report of the work in the year 1932.....	5
Kelényi B. Ottó: Erhard Schön magyar vonatkozású metszetei — E. Schöns Ungarn betreffende Holzschnitte — The woodcuts of the E. Schön concerning Hungary	33
Deutscher Auszug	51
Koch Lajos: Brahms Magyarországon — Brahms in Ungarn — Brahms in Hungary	53
Deutscher Auszug	74
A központi könyvtár új szerzeményei — Ausgewählte Zugänge der Zentrale — Select list of new accessions 1932.	76
Általános munkák — Allgemeines — General works	76
Bölcsélet — Philosophie — Philosophy	79
Vallás, Egyház — Religion, Kirche — Religion, Church	87
Társadalomtudomány — Sozialwissenschaft — Sociology	94
Statisztika — Statistik — Statistics	99
Államtudomány — Staatswissenschaft — Political science	100
Társadalmi kérdés — Soziale Frage — Social question	108
Jogtudomány — Rechtswissenschaft — Law	116
Közigazgatás — Verwaltung — Administration	127
Jótékonyág, Szegényügy — Armenwesen — Charity	131
Közoktatás — Unterrichtswesen — Education	132
Közgazdaság — Volkswirtschaft — Political economy	134
Gazdaságpolitika — Wirtschaftspolitik — Applied economics	140
Östermelés — Landwirtschaft — Agricultur	142
Iparpolitika — Industriepolitik — Industry	144
Közlekedés — Verkehrswesen — Communication	145
Kereskedelem — Handel — Commerce	146
Pénz és hitelügy — Geld und Kredit — Money, Credit	147
Biztosításügy — Versicherungswesen — Insurance	149
Közpénzügyek — Finanzwesen — Public finance	150
Néprajz — Ethnographie — Ethnography	152
Nyelvészet — Philologie — Philology	153
Természettudomány — Naturwissenschaft — Science	154
Alkalmazott tudományok — Angewandte Wissenschaften — Useful arts	158
Művészet — Kunst — Fine arts	162
Irodalomtudomány — Literaturwissenschaft — Literature	169
Történelem — Geschichte — History	172
Földrajz — Geographie — Geography	178
Életrajzok, Emlékiratok — Biographien, Memoiren — Biography, Memoirs	179
A Budapesti Gyűjtemény új szerzeményei — Verzeichnis der Zugänge der Budapestiensia Sammlung — Chronological list of works added to the Budapest Collection.....	184
Betűrendes tárgymutató a szerzemények jegyzékéhez — Alphabetisches Sachregister der Zugänge — Alphabetical index of the accessions-list	197
Névmutató — Namensregister — Index of names	201
Kurrens folyóiratjegyzék — Verzeichnis der laufenden Zeitschriften — List of periodicals currently received in the Library	221
A Fővárosi Könyvtár kiadványai — Verzeichnis der Veröffentlichungen der Stadtbibliothek — List of the Municipal Library	227
Tájékoztató a Fővárosi Könyvtárról — Wegweiser für die Benutzer der Stadtbibliothek — General remarks of the Municipal Library	231

A Fővárosi Könyvtár 26. évi jelentése az 1932. évről.

26. Jahresbericht der Budapester Stadtbibliothek über ihre Tätigkeit im Jahre 1932.

26th Annual report of the Budapest Public Library for the Year 1932.

Most, mikor legújabb évkönyvünket átnyujtom a közönségnek, nem mulaszthatom el, hogy a főváros vezetőségének, — elsősorban dr. Sipőcz Jenő polgármester, Liber Endre alpolgármester és dr. Némethy Károly tanácsnok uraknak, — hálás köszönetet ne mondjak azért a megértő és tevékeny jóindulatukért, mellyel könyvtárunk munkáját mindenkor méltányolni voltak készek. A főváros egyre romló költségvetési helyzetében, az elmúlt és a folyó esztendőben tettek főként tanubizonyoságot arról, hogy elevenen él bennük a felelősségérzet a főváros művelődéséért. Mostoha viszonyok között sem hagyták el könyvtárunkat s nem engedték lejtőre jutni azt az intézetet, melynek virágzása a főváros lakossága minden rétegének egyformán kulturális érdeke. Az anyagi érdeken túl, azok fölött, mindég érezték a főváros lakosságával szemben az erkölcsi, a kulturális gondoskodás szükségességét. A szellemi javak gondozásában és szétosztásában, mellyel a közület tartozik a köznek, a fővárosban a Fővárosi Könyvtár számára jutott a legfontosabb feladat. S a Fővárosi Könyvtár, miként a múltban, úgy a jelentés évében is igyekezett erősen megcsappant anyagi erőforrásai leggazdaságosabb felhasználásával feladatának eleget tenni. Hogy miként, arról a következő lapok részletes adatai igyekeznek tiszta képet adni. Minden esetre: a háborút követő nagy fellendülés után először kezd érezhetővé válni az anyagi eszközök kevesbedése. Ha a könyvtár forgalmának adatai süllyedés jeleit nem is mutatják még, de a szakember előtt nem kétséges, hogy az anyagi erőnek minden további csökkentése magának az intézménynek sorvadását fogja előidézni. Ma még jobb időkben gyűjtött tartalékaiból él a könyvtár, de ha azok elfogynak és a táplálás sem lesz kielégítő, úgy félok, hogy a Fővárosi Könyvtár is, mely éppen tökéletes fölszereltségéről, a tudományos és irodalmi élettel való eleven kapcsolatáról volt a tudós és laikus közönség előtt ismeretes, annyi más jobbra hívatott magyar intézet sorsára, a tengődésre fog jutni. Remélem, hogy a közönség szeretete és a főváros vezetőségének helyes kulturpolitikája és jóindulata meg fogja óvni a Fővárosi Könyvtárat ettől a végétől.

Az anyagi erők csökkenésének következményeit természetesen inkább a túlnyomókép a közönség könnyebb kulturális igényeit szolgáló fiókkönyvtárakra vonta le alulírott, mint a tudományos központra nézve, melynek elernyesztése az egész magyar szellemi életre károsan hatna ki. Ép ezért első sorban a fiókkönyvtárak folyóiratanyagát csökkentettem nagy mértékben. S miután lényegesen kevesebb könyvet szerezhettem be, az anyag kiválogatását is fokozott gonddal végeztem. Mint a könyvtár forgalmának e körülmények ellenére egyre növő számadatai mutatják, a súlyos viszonyok között is sikerült megtartani a könyvtár nagy népszerűségét. Legyen szabad remélnem, hogy az illetékes körök is ép oly mértékben fogják méltányolni munkánkat, mint a főváros közönsége.

A könyvtár 1932-ben, bibliográfiai kiadványai sorozatában centennáriumokhoz kapcsolódó két kiadványt jelentetett meg. Egy Goethe- és egy Haydn-bibliográfiát. Mindkét kiadványnál természetesen a fősúlyt a két germán szellemóriás magyar vonatkozásaira vetette a könyvtár, ország-világ előtt igazolandó, hogy a magyarság ezernyi szállal kapcsolódott bele mindig a nagy európai szellemi közösségbe. Mindkét kiadványunkat a külföld tudományos körei osztatlan elismeréssel fogadták.

A múlt évben tervbevett szakértekezések közlését ezidei évkönyvünkben kezdjük meg dr. Kelényi Béla Ottó: Erhard Schön magyar vonatkozású metszetei, különös tekintettel Buda 1541. évi ábrázolására és Koch Lajos: Brahms Magyarországon című tanulmányaival. Munkájukért minden esetben a szerzőké a felelősség.

Az élénk csereviszonyon kívül, melyben könyvtárunk a külföld számtalan jelentékeny tudományos intézetével állt, s melynek részletes ismertetésére itt nincs helyünk, igen gyakran kereste fel a Fővárosi Könyvtárat a külföld bibliográfiai, vagy irodalmi felvilágosításokért. A sok közül álljon itt néhány érdekesebb eset: A bécsi Universitätsbibliothek kiadványunk megjelenése előtt tájékoztatást kért a magyar Goethe irodalomról. A budapesti amerikai főkonzulátus irodalmi tanácsért fordult hozzánk. Az American Library Association a magyar népkönyvtárügyről kért kimerítő ismertetést. Egy norvég kutató az oslói Egyetemi Könyvtár útján mult századi magyar irodalomtörténeti kérdéseket vetett fel. A Liceo di Correggio elnökének kérésére négy fotográfiát és részletes ismertetést küldtünk a Zichy-kódexről.

Róma városa ügyosztályunkon keresztül az újabb olasz-magyar kapcsolatokra vonatkozóan könyveket kért és kapott.

A Magyar Nemzeti Múzeum Garibaldi-emlékkiállításán könyvtárunk 60 kötetnyi idevágó könyvanyagot állított ki.

PÉNZÜGYEK.

Finanzen. — Finances.

A könyvtár költségvetését és zárszámadását, egyszóval háztartásának pénzügyi részét az 1. és 2. számú függelék ismerteti. Nem mulaszthatom el, hogy e helyen meg ne említsem azokat a fokozódó nehézségeket, melyekkel a külföldi könyvek beszerzése, éppen pénzügyi okokból jár. Könyvtárunk főerőssége volt a külföld legújabb és legmagasabb színvonalú tudományos irodalmának bőséges és gyors beszerzése. Ebben fölötte álltunk minden más magyar közkönyvtárnak. Ez évben — sajnos — már éreznünk kellett a Magyar Nemzeti Bank valuta-korlátozásának hatásait. Egyre kevesebb külföldi könyvet kaphattunk s egyre nehezebben.

Házipénztárunkra ez évben csak kisebb összegű bel- és külföldi számlák kifizetése hárult. Nagyobb számlák a főváros központi pénztára útján nyertek kiegyenlítést. Házipénztárunk bonyolította le ebben az évben is a közigazgatási bélyegek kezelését. A könyvtár használatáért fizetendő minden díjat ugyanis községi bélyegekkel nyugtáz a könyvtár. Ezekről a bevételekről a 3. számú függelék tájékoztat részletesen.

SZEMÉLYZETI ÜGYEK.

Personalangelegenheiten. — Staff.

A jelentés évében a könyvtári tisztviselők létszáma az alkalmazások általános beszüntetése következtében, változatlan maradt, annak ellenére, hogy a könyvtári munka s főként az egész napi nyilvános szolgálat a személyzet szaporítását tette volna kívánatosá. A polgármester úr a mutatkozó hiányt néhány központi városi tisztviselő áthelyezésével oldotta meg ideiglenesen. Így került a könyvtárhoz Farkas Erzsébet kezelőnő, Varga Lászlóné főkezelőnő, özv. Szász Rezsőné id. hiv. és a Pedagógiai Könyvtárból dr. Szóts Farkasné tanárnő.

GYARAPODÁS.

Zuwachs. — Accession.

A könyvtár könyvtárolmánya 1932-ben 20.503 kötetrel gyarapodott. Ebből a központra 7894 s a fiókokra 12.609 kötetnyi gyarapodás esett. Könyvet ajánlódottak a könyvtárnak:

Hatóságok, intézetek, egyesületek: Állatorvosi Lapok (1 drb), American Council of Learned Societies (1 drb), Amsterdam. Netherlands bank (4 drb), Athènes. Statistique General de la Grèce (1 drb), Ausztria. Bundesmin. f. Handel u. Verkehr (1 drb), Ausztria. Bundesminist. f. Land- u. Forstwirtschaft (1 drb), Barcelona. Biblioteca Popular (1 drb), Baromfityesztők Lapja kiadóh. (1 drb), Basel. Statistisches Amt (1 drb), Békés vm. alispáni hiv. (1 drb), Berkeley. Univ. of California. College of Agriculture. Agricultural Experiment Station (12 drb), Berkeley. Univ. of California. Library (1 drb), Berlin. Universität (1 drb), Berlin. Universitäts Bibliothek (22 drb), Berlin. Zoologischer Garten (8 drb), Bern. Magistrat der Stadt (2 drb), Birmingham. Mayor of City (2 drb), Birmingham. Publiclibraries (1 drb), Biztosítási és Közgazd. Lapok kiadóhiv. (1 drb), Bologna. Biblioteca Comunale dell'Archiginnasio (1 drb), Bonn. Stadtverwaltung (1 drb), Boston. Public Library (1 drb), Bremen. Staatsbibliothek (2 drb), Bremener Wissenschaftliche Gesellschaft (2 drb), Breslau. Statist. Amt (1 drb), Brighton Public Art Galleries (6 drb), Brookline. Public Library (1 drb), Brünn. Handels- u. Gewerbekammer (4 drb), Bp. Csillagvizsgáló Intézet (2 drb), Bp. Duna-Száva-Adria Vasúttársaság (1 drb), Bp. Ernst-múzeum (8 drb), Bp. Földrendési Observatórium (13 drb), Bp. M. Kir. Földtani Intézet (5 drb), Bp. Szfővárosi Levéltár (14 drb), Bp. Hunnia Csónakázó Egyesület (1 drb), Bp. Iskolák: Ág. h. evang. gimnázium (1 drb), Budapesti Református Gimnázium (1 drb), Bp. II. ker. M. Kir. Áll. Toldy Ferenc-reáliskola (2 drb), Bp. II. ker. M. Kir. Áll. Mátyás király reálgimnázium (1 drb), Bp. VI. ker. M. Kir. Áll. Kölcsey Ferenc-reálgimnázium (1 drb), Bp. X. ker., Tisztviselőtelepi M. Kir. Áll. Széchenyi István-reálgimnázium (1 drb), Bp. Pesti izr. hitközség reálgimnáziuma (1 drb), Bp. Angolkisasszonyok kath. Sancta Mária-leánygimnázium (1 drb), Bp. IV. ker. közs. Gizella királyné-leánygimnázium (1 drb), Bp. V. ker. közs. Ráskai Lea-leányliceum (2 drb), Bp. Szekeres Margit-leányliceum (1 drb), Bp. I. ker., Horthy Miklós-úti Szt. Gellért női felső keresk. iskola (1 drb), Bp. VII. ker., II. Rákóczi Ferenc fiú felső keresk. iskola (1 drb), Bp. VI. ker. Báro Wesselényi Miklós fiú felső keresk. iskola (2 drb), Bp. IX. ker. közs. Szt. István fiú felső keresk. iskola (1 drb), Bp. Szföv. közs. Dobó Katalin női felső keresk. iskola (1 drb), Bp. Keresk. és Iparkamara (13 drb), Bp. Kir. József Műegyetem (5 drb), Bp. Kir. Magy. Pázmány Péter Tudományegyetem (11 drb), Bp. Kir. Magy. Pázmány Péter Tudományegyetem. Hittudományi kar (2 drb), Bp. Kir. Magy. Pázmány Péter Tudományegyetem. Közgazdaságtudományi kar (3 drb), Bp. M. Kir. Áll. Gyermekekmenhely (1 drb), Bp. M. Kir. Állatorvosi Főiskola (5 drb), Magy. Kir. Folyam- és Tengerhajózási Részv. Társ. (14 drb), Bp. M. Kir. Középsz. Tanárképző-Intézet (1 drb), M. Kir. Technológiai és Anyagvizsgáló Intézet (7 drb), Bp. Magyar Külkereskedelmi Intézet R.-t. (1 drb), Mérnöki Kamara (1 drb), Nemzeti Szalon (2 drb), Bp. Orsz. Izr. Tanítóképző-Intézet (1 drb), Bp. Orsz. M. Kir. Képzőművészeti Főisk. (3 drb), Bp. Pénzüntezeti Központ (5 drb), Bp. Szföv. Közs. Takp. (4 drb), Bp. Szföv. Statisztikai hiv. (29 drb), Bp. Takarékpénztárak és Bankok Egyesülete (2 drb), Bp. Tamás Galéria (20 drb), Bp. Ügyvédi Kamara (7 drb), Bpesti Angol követség (28 drb), Bpesti Cseh-szlovák követség (1 drb), Bpesti Egyetemi Turista Egy. (4 drb), Bpesti Építőmesterek Ipartestülete (1 drb), Bpesti Japán császári konzulátus (4 drb), Bpesti kir. Orvosegyesület (1 drb), Bpesti Kőröscsolyázó Egylet (1 drb), Bpesti Nemzetközi Vásár (5 drb), Bpesti VIII—IX. ker. Izr. Nőegylet 1899. (1 drb), Bukarest. Compania Internationala de Voiaj si Turism »Europa« (1 drb), Bureau Internat. d'éducation (1 drb), Bureau Internat. d. Travail (1 drb), Canada.

Department of trade and commerce, Dominion bureau of statistics: External trade branche (1 drb), Carnegie Endowment for Internat. Peace (6 drb), Chicago. John Crerar Library (1 drb), Columbia. Public Library (1 drb), Cracovie. Académie Polonaise des Sciences et des Lettres (1 drb), Dánia. Statistiske departement (1 drb), Debrecen. Déri Múzeum (1 drb), Debrecen. M. Kir. Tisza István Tudományegyetem (4 drb), Deutsches Statistisches Zentralblatt (1 drb), Dresden. Magistrat d. Stadt (2 drb), Dresden. Sächsische Landesbibliothek (1 drb), Dresden. Statistisches Amt (2 drb), Duna-Tiszaközi Mezőgazdasági Kamara (5 drb), Dunántúli református Egyházkerület pápai nevelőintézete (1 drb), Egri M. Kir. Áll. Polgári fiúisk. (1 drb), U. S. A. Dep. of Agricult. Bureau of agricult. economics (3 drb), U. S. A. Government Printing Office. Division of Public Documents (Public Health Service, Treasury Dept.) (21 drb), U. S. A. Trasury Department. Public Health Service (31 drb), Építő Munkás kiadóhiv. (1 drb), Erdélyi Lapok kiadóhiv. (1 drb), Erdélyi Szépmíves Céh (1 drb), Erlangen. Friedrich-Alexanders-Universität (234 drb), A felső kereskedelmi iskolák kir. főigazgatósága (2 drb), Firenze. Reale Biblioteca Nazionale Centrale (3 drb), Fogorvosi Szemle kiadóhiv. (1 drb), Frankfurt a. M. Magistrat (1 drb), Genève. Chambre de travail (1 drb), Görögország. Ministère de l'Économie Nationale. Statistique Générale de la Grèce (22 drb), Göttingen. Georg August-Universität (1 drb), Göttingen. Universitäts Bibliothek (116 drb), Haga. Koninklijke bibliotheek (1 drb), Hamburg. Magistrat d. Stadt (1 drb), Hannover. Organisation der städt. Wohlfahrtspflege (1 drb), Hatvani M. Kir. Állami Reálgimn. (1 drb), Hivatalos Közlöny (1 drb), Honvédségi Közlöny szerk. (1 drb), Hutter és Lever R.-t. (1 drb), IBUSz (4 drb), Illatszerezs kiadóhiv. (1 drb), L' Illustration kiadóhiv. (1 drb), Innsbruck. Universität (1 drb), Institut d'Égypte (5 drb), Irodalmi Kurir kiadóhiv. (1 drb), Írország. Departement of local government and public health (2 drb), Kamarai Közlöny (1 drb), Kávésok Lapja kiadóhiv. (1 drb), Kecskemét. Magyar Kegyes-Tanítórend róm. kat. gimn. ig. (1 drb), Kéményseprők Orsz. Közp. Ért. kiadóhiv. (1 drb), Keresk. Utazók Egyesülete (1 drb), Keresztény Kiszgaza-Földműves- és Polgári Párt (2 drb), Klotild Szeretetház Egyesület (1 drb), Köln. Statist. u. Wohlamt (4 drb), Kölner Verwaltung, Wirtschaft und Statistik (1 drb), Kiskunfélegyházi közs. kat. Szent László-reálgimn. (1 drb), Königsberg. Albertus-Universität (20 drb), Közigazgatási Közlöny szerk. (1 drb), Közmunka kiadóhiv. (2 drb), Központi Értesítő (1 drb), Leipzig. Börsenverein d. Deutschen Buchhändler (1 drb), The Light. (1 drb), Fr. Liszt Bund (2 drb), Liverpool. Libraries, museums and arts committee (1 drb), London. General Federation of Trade Unions (1 drb), London. Ministry of Health (1 drb), London. Zoological society (1 drb), Lorántfy Zsuzsánna Egyesület (1 drb), Luther-társaság (1 drb), Magánalkalmazott kiadóhiv. (2 drb), Magánalkalmazottak Biztosító Intézete (1 drb), Magyar Automobilszakértő Bizottság (2 drb), Magyar Film Irod. R.-t. (1 drb), Magyar Gazdaságkutató Intézet (8 drb), Magyar Gazdaszövetség (1 drb), Magyar Gyáriparosok Országos Szövetsége (4 drb), Magyar Jogi Szemle Könyvtára (1 drb), Magyar Kat. Caritas Almanach és Útmutató (1 drb), M. Kir. Állami Munkaközvetítő hiv. (1 drb), M. Kir. Államvasutak (1 drb), M. Kir. Állatleltani és Takarmányozási Kísérleti Állomás (1 drb), M. Kir. Közp. Statisztikai hiv. (7 drb), M. Kir. Operaház (1 drb), M. Kir. Postavezérigazgatóság (2 drb), M. Kir. Szabadalmi bíróság (1 drb), Magyar Külkereskedelmi Szöv. (1 drb), Magyar Külügyi Társaság (2 drb), Magyar Labdarúgók Szöv. (1 drb), Magyar Nemzeti Bank (2 drb), Magyar-Olasz Bank (1 drb), Magyar Országgyűlés Felsőháza (1 drb), Magyar Országgyűlés Képviselőháza (18 drb), Magyar Országgyűlés Kvtára (1 drb), Magyar Országos Torna Szövetség (4 drb), Magyar Orvosok Tuberkulózis-Egyesülete (1 drb), Magyar Orvosok Tudományos Egyesületeinek Szöv. (2 drb), Magyar Tudományos Akadémia (29 drb), Magyar Vámpolitikai Központ (1 drb), Magyar Vegyészeti Gyárosok Orsz. Egyesülete (2 drb), Magyar Villamos kiadóhiv. (1 drb), Magyar Villamos Művek Orsz. Szöv. (1 drb), Magyar Zsidó Szemle szerk. (1 drb), Magyarország. Földművelésügyi Minisztérium (6 drb), Magyarország. Honvédelmi Minisztérium (1 drb), Magyarország. Keresk. Minisztérium (7 drb), Magyarország. Kultuszminisztérium (1 drb), Magyarország. Külügyminisztérium (6 drb), Magyarország. Legfőbb Állami Számvevőszék (16 drb), Magyarország. Miniszterelnökség (4 drb), Magyarország. Pénzügyminisztérium (29 drb), Magyarország. Szociáldemokrata Párt (1 drb), Magyarországi Építőipari Munkások Orsz. Szöv. (1 drb), Magyarországi Fogyasztási és Termelőszövetkezetek Egyesülete (1 drb), Magyarországi Könyvnyomdai és Betűöntődei Munkások és Munkásnők Szakszerv. (2 drb), Magyarországi Könyvnyomdai Munkások Egyesülete (2 drb), Magyarországi Ref. Egyház Egyetemes Konvent (2 drb), Magyarországi Szövetkezetek Szöv. (6 drb), Makói közs. Zrínyi I. leánygimn. (1 drb), Mannheim. Magistrat der Stadt (1 drb), Mannheim. Städtische Amtsbücherei (1 drb), Marseille. Maire de la ville (1 drb), Mecsek Egyesület (3 drb), Mezőgazdák (1 drb), Miskolci M. kir. állami Hunfalvy János-reáliskola (1 drb), Monatsschrift für Kriminalpsychologie u. Strafrechtsreform (1 drb), Mone (2 drb), Munkaügyi Szemle (1 drb), München. Ludwig Maximilians Universität (3 drb), München. Stadtrat (1 drb), Nemzeti Casino (1 drb), Nemzeti Hajós Egylet (1 drb), Nemzeti Szalon (6 drb), Népies Irodalmi Társ. (1 drb), Népszerű Gyorsíró kiadóhiv. (1 drb), Néptanítók Lapja kiadóhiv. (1 drb), New York. Public Library (2 drb), Nürnberg. Germanisches Nationalmuseum (1 drb), Nürnberg. Statistisches Amt (1 drb), NyUKOSz (1 drb), OMKE szerk. (1 drb), Orosházi Kisbirtokos Szöv.

(1 drb), Országos Kaszinó (2 drb), Orsz. Könyvforgalmi és Bibliográfiai Központ (1 drb), Orsz. Központi Hitelszövetkezet (5 drb), Orsz. Magyar Gazdasági Egyesület (2 drb), Orsz. M. Iparművészeti Múzeum (1 drb), Orsz. Magy. Képzőművészeti Társulat (5 drb), Orsz. M. Kir. Képzőműv. Főiskola (4 drb), Orsz. Mezőgazdasági Kamara (1 drb), Orsz. Stefánia Szövetség (26 drb), Orsz. Szent Vince Szeretet Egyesület (1 drb), Orsz. Társadalombiztosító Intézet (8 drb), Orsz. Tiszti Kaszinó (1 drb), Orsz. Ügyvédszöv. (1 drb), Orsz. Vízépítési Igazgatóság (1 drb), Oslo. Helsestad (1 drb), Oslo. Institut für Vergl. Kulturforschung (1 drb), Pécs. Magy. Kir. Erzsébet-Tudományegyetem (7 drb), Peiping. National Library (1 drb), Pénzügyi Fogalmazók Lapja kiadóhiv. (1 drb), Pester Lloyd (1 drb), Pesterzsébet M. Kir. Áll. Kossuth L.-reálgimnázium (1 drb), Pesti Hazai Takarékp. Egyesület (1 drb), Pesti Hírlap Utazási Iroda (1 drb), Pestmegye kiadóhiv. (1 drb), Polgári Jog szerk. (1 drb), Postatakarékpénztár (2 drb), Ratsbuchhandlung Universitätsverl. L. Bamberg Greifswald (1 drb), R.-T. Villamos Vállalatok (1 drb), Revue des deux mondes kiadóhiv. (5 drb), Róm. Kat. El. Népiskolák és Kat. Tanítóegyesületek Orsz. Szöv. (1 drb), St. Louis. Public Library (2 drb), Sárospataki Ref. főiskola (1 drb), Schweizerischer Handels und Industrie-Verein (1 drb), Sociala Meddelanden (2 drb), Société des nations (2 drb), Somogy vm. alispáni hiv. (1 drb), Sopron sz. kir. város Közkönyvtár ig. (1 drb), Stockholm. Meteorologiska Stationer (1 drb), Svédország. Socialstyrelsen (2 drb), Szeged. M. kir. Ferenc József Tudományegyetem (2 drb), Szeged. M. kir. Ferenc József Tudományegyetem Barátainak Egyesülete (5 drb), Szeged. Polgárm. hiv. (1 drb), Szeged. Városi Múzeum (3 drb), Szegedi Alföldkutató Bizottság (3 drb), Szeghalmi ref. Péter András-reálgimn. (1 drb), Székesfehérvár. Polgármester (2 drb), Szombat kiadóhiv. (1 drb), Szövetkezeti Értesítő (1 drb), Tägliche Praxis kiadóhiv. (1 drb), Therapia kiadóhiv. (1 drb), Torino. Sindaco (4 drb), Toronto. Public Library (1 drb), Tudományos Társulatok és Intézmények Orsz. Szöv. (1 drb), Typographia kiadóhiv. (1 drb), Uppsala. Universitát (12 drb), Urbana. Univ. of Illinois Library. Exchange Division (1 drb), Városfejlesztés kiadóhiv. (1 drb), Városi Szemle szerk. (5 drb), Városi Újság (1 drb), Venezia. Reale Istituto di scienza lettere ed arti (7 drb), Verlag d. Frankfurter Societäts-Druckerei (1 drb), Veszprémmegyei Múzeum és Múzeumi Könyvtár (1 drb), Washington. Smithsonian Institution (116 drb), Wien. Erste Österreichische Spar-Cassa (2 drb), World Peace Movement (2 drb), Zürich. Statistisches Amt (1 drb), Zürich. Statistisches Bureau des Kantons Zürich (3 drb), Zürich. Zentralbibliothek (1 drb).

Magánosok : Dr. Ambrózy Ágoston (1 drb), Andreich Jenő (1 drb), Joseph Anthony (1 drb), Antos István (1 drb), Dr. Baán Aladár (4 drb), Balog Emil (1 drb), Pater Bangha Béla (17 drb), Barátosi Balogh Benedek (1 drb), Bardon Alfréd (2 drb), Barna János (1 drb), Dr. Barta József (1 drb), Dr. Battlay Dezső (1 drb), Benkó Gizella (1 drb), Berkovits Ilona (1 drb), Dr. Bernhard Miksa (2 drb), Bevilacqua Borsody Béla (5 drb), Dr. Bodor Antal (4 drb), Borus Ferenc (4 drb), Böszörményi Jenő (1 drb), Butenko Borisz (7 drb), Honoré Champion (1 drb), Dr. Csánky Szilárd (1 drb), Dr. Čskey István (7 drb), Csiskay Pál (1 drb), Dr. Csóka Lajos (27 drb), Dr. Csomay Gáspár (89 drb), Dalmady Ödön (1 drb), Daraghy László (4 drb), Deák Imre (1 drb), Dedinszky Gizella (1 drb), Dénes Tibor (2 drb), Francisco Depons (1 drb), Djémil Mehmed (1 drb), Dr. Dornay Béla (2 drb), Dr. Drescher Pál (25 drb), Dr. Dvorzsák Dezső (2 drb), Elek Artur (27 drb), Dr. Elek István (1 drb), Eöri Fintor Zoltán (1 drb), Dr. Erdélyi János (1 drb), Dr. Erdélyi Sándor (17 drb), Fáber György (1 drb), Fabricius Endre (1 drb), Faller Jenő (2 drb), Farkas Geiza (1 drb), Dr. Fehér László (128 drb), Dr. Fluck András (1 drb), Frühwirth Mátyás (3 drb), Dr. Gaál István (1 drb), Dr. Gávai Gaál Jenő (1 drb), Garády Sándor (3 drb), Dr. Gárdonyi Albert (21 drb), Dr. Gartner Pál (1 drb), Gergő Endre (1 drb), Mr. Godde (1 drb), Goitein Zsolt (2 drb), Dr. Goldner Viktor (1 drb), Goldziher Károly (3 drb), Gonda Béla (6 drb), vitéz Guóthfalvy-Dorner Zoltán (1 drb), Györki József (3 drb), Dr. Hacker Ervin (1 drb), vitéz Halmay Márius (61 drb), Hantos Elemér (1 drb), Dr. Hanskarl Erzsébet (15 drb), Haraszti Emil (2 drb), Paul Händler (1 drb), Dr. Heigl László (1 drb), Dr. Herczeg István (1 drb), Honti János (1 drb), Prof. Dr. Adalbert Hortschansky (1 drb), Horváth Elemér (1 drb), Dr. Horváth Henrik (1 drb), Dr. Hunyady, Ferenc (1 drb), Dr. Iván László (3 drb), Dr. Jajczay János (1 drb), Jambrekovich László (1 drb), Jarnó Gyula (6 drb), Jeney Endre (1 drb), Jeszenszky (1 drb), Dr. Juhász István (2 drb), Kacsóh Bálint (1 drb), Dr. Kamocsay Jenő (1 drb), Dr. Karl Lajos (5 drb), Kékési (1 drb), Kenessey Béla (2 drb), Dr. Kerégyártó György (2 drb), Dr. Kornis Gyula (2 drb), Kovácsik Dezső (1 drb), Kozocsa Sándor (1 drb), P. König Kelemen (1 drb), Dr. Könyves Tóth Kálmán (5 drb), Kövesházy N. (2 drb), Kratochwill Manó (1 drb), Krause Gusztáv (1 drb), Krause S. (2 drb), Laky Dezső (5 drb), csikaplócza László Zoltán (1 drb), Lechner Jenő (6 drb), Liber Endre (1 drb), Liepmannsohn Leó (2 drb), Dr. Charles Lukács (1 drb), Dr. Málnási Ödön (1 drb), Mancini, Goffredo (1 drb), Marosi Nagy Dénes (1 drb), Dr. Máté Imre (2 drb), Dr. Medveczky Andor (1 drb), Méray Horváth Károly (1 drb), Messinger R. (2 drb), Dr. Mészárovszky György (1 drb), Moravek Ferenc (1 drb), Dr. Moravek Endre (1 drb), Dr. Musitz Géza (4 drb), Nagy Zoltán (2 drb), Németh Antal (3 drb), Dr. Némethy Károly (4 drb), Dr. Olay Ferenc (2 drb), Osterer Rudolf (5 drb), Pálffy Miklós (1 drb), vitéz Paletó N. (5 drb), Dr. Pauler Ákos (1 drb), C. F. Peters Lpzg. (1 drb), Petró László

(98 drb), Dr. Petz Gedeon (1 drb), Dr. Pikler Endre (4 drb), Dr. vitéz szentkirályszabadjai Pintér Kovács Zsigmond (1 drb), Pirovits Aladár (1 drb), Dr. Pruzsinszky János (2 drb), Puky E. (1 drb), Dr. Rác György (3 drb), özv. dr. Rajnay Béláné (7 drb), Raphanides (2 drb), Dr. Ráth-Végh István (1 drb) Reisner Ferenc (1 drb), Dr. Réthey Ferencné (2 drb), osgyáni Rónay Károly (1 drb), Dr. Sajó Géza (1 drb), vitéz Sárvány Elek (2 drb), Paul Sbath, Caire (3 drb), Dr. Schleicher Aladár (2 drb), Dr. Ernst Fritz Schmid (1 drb), Dr. Schmidt Ferenc (2 drb), Schneller István (5 drb), Dr. Schöpflin-Pogány Károly és Dr. Jancsár József (1 drb), Schupiter Elemér (1 drb), Dr. Schwartz Elemér (1 drb), E. Signoris (1 drb), Dr. Síklóssy László (7 drb), Dr. Siposs Kamilló (1 drb), Dr. vitéz Somogyi Ferenc (3 drb), Somogyi József (3 drb), Soós József (2 drb), Dr. Stark János (1 drb), Dr. Stephaich Pál (1 drb), Surányi Lajos (1 drb), Dr. J. Szabó (1 drb), Szabó Pál (1 drb), Szalacz Gyula (1 drb), Dr. Szalay Emil (108 drb), Dr. Szeibert János (1 drb), Dr. Szentiványi Ferenc (3 drb), fertőszentmiklósi Szilágyi János (4 drb), Szőlgyémy Ferenc (1 drb), Szőlgyémy János (3 drb), Sztrókey I. (1 drb), Dr. Szűry János (1 drb), Dr. Takács György (2 drb), Dr. Takács György (2 drb), Tardos-Taussig Armin (1 drb), Dr. Joseph R. Thim (1 drb), Dr. Thirring Gusztáv (1 drb), Dr. Thirring Lajos (1 drb), Tiboldi József (2 drb), Tibor Mátyás S. J. (1 drb), Dr. Tragor Ignác (1 drb), Turóczi-Trostler József (3 drb), Ubrik Anna (3 drb), Dr. Vadász Imre (24 drb), Dr. Vámbéry Rusztem (1 drb), Dr. Várady Miklós (1 drb), Dr. Várady Sándor és Dr. Pogány József (1 drb), Dr. Vavrinecz Dezső (6 drb), Dr. Veress Gábor (2 drb), Vértes József (1 drb), Verzár E. (2 drb), id. Victor János (3 drb), Vig Albert (2 drb), Virginia Wainwright (1 drb), Wiesner Ignác (1 drb), Dr. Wildner Ödön (8 drb), ifj. Wintermantel József (2 drb), Wittenbarth Győző (1 drb), Dr. Witzmann Gyula (3 drb), Závodszy Levente (1 drb), Zuckermann Ferenc (18 drb).

KÜLÖNGYŰJTEMÉNYEK.

Specialsammlungen. — Special collections.

A *Keleti Gyűjtemény* ezidei munkája az általános könyv- és katalógus-revizió befejezése volt, melynek eredménye szerint a gyűjtemény 8750 kötetből áll. Az idén beszerzett munkák száma 225. A tekintélyes csökkenés a tavalyihoz képest (339) a valutáris nehézségeknek tudható be, mivel éppen a Keleti Gyűjtemény anyaga majdnem kizárólag külföldi könyvpiacról szerezhető csak be. Azokat a műveket, melyeket e nehézségek ellenére is beszereztünk, úgy válogattuk össze, hogy a gyűjtemény egyik területén se szakadjon meg a folytonosság.

A gyűjtemény vezetője: dr. Dávid Antal, könyvtári aligazgató, beosztott tisztviselők: Iványi-Grünwaldné Korek Valéria dr. és Zajti Ferenc.

A *Budapesti Gyűjtemény* ismét jelentős gyarapodásról számolhat be. Első helyen kell említenünk a Bécsből vásárolt, mintegy 150 darabból álló XV—XVIII. századi könyv- és metszetgyűjteményt. Ennek megszerzése nagymértékben segítette elő célunk megvalósítását, hogy a gyűjteményt visszamenően is a lehetőség szerint teljesen kiépítsük. A beszerzések között időrendben első a *Thuraczi*-krónika brünni kiadása (1488), amely az ugyanez évben megjelent Augsburgi kiadást 75 nappal előzte meg. Ősnyomtatványtárlónk értékes anyagához ugyancsak a bécsi vétel kapcsán szereztük meg Jacobus Philippus *Bergomensis*: De plurimis claris selectisque mulieribus című Ferraraban, 1497-ben megjelent ősnyomtatványt, amelynek prologusa Aragoniai Beatrix magyar királynéhoz szól és nagy-szerű reneszánsz keretű fametszetű címképe azt a jelenetet ábrázolja, amikor a szerző művét a királynénak ajánlja föl. *Laskai* Osvát szentbeszédgyűjteményének két kiadása, a *Speculum Vitae beati Francisci* et sociorum eius című 1504. évi értékes velencei nyomtatvány, *Barletius* Scanderbegről szóló híres munkájának első kiadása (1505), a *Heckel* István budai könyvárus jelvényével ellátott velencei, 1512-ben megjelent esztergomi missale stb. idei beszerzésünk nagy értékét mutatják. A XVI. századi budapesti vonatkozású nyomtatványaink mintegy 55 kötetrel gyarapodtak. A felsoroltakon kívül még külön említésre tarthat számot a *Catho moralissimus* című 1517-ben megjelent nyomtatvány, amelyről a tipografiai sajátságok egybevetésével megállapítást nyert, hogy *Kaym* Orbán budai könyv-

árus rendelésére, valószínűen szintén Velencében Liechtenstein nyomdájában készült. *Taurinus* (Stieröxel) Stauromachiája, az 1514. évi jobbáglázadásnak fontos forrása. A *Legende Sanctorum regni Hungariae* 1512. évi kiadását ugyancsak ez évben szereztük meg. A rendkívül ritka nyomtatványaink sorát gazdagította a *Vita et gesta beati Johannis de Capistrano* című 1523-ban megjelent nyomtatvány, hasonlóan a *Hernach volgt des Blut-Hunds* című 1526-ban megjelent fametszetű képekkel ellátott, igen sok variánsban ismert nyomtatvány két ritka kiadása. A XVII. századi új nyomtatványaink sorában külön említést érdemel Samuel Dillbaum *Εὐκωνογραφία*-ja, amelynek mozgalmas város és ostromkép sorozatában Buda ötször szerepel. *Liszi* Lászlónak Magyar Márs című Bécsben 1653-ban megjelent munkája szintén az értékes beszerzések sorába tartozik. A további időszakokból történt beszerzések sorában néhány budai és pesti veduta és az 1686 körüli eseményeket tárgyaló néhány egykorú nyomtatvány emeli gyűjteményünk értékét.

A gyűjtemény gyarapodási statisztikája a következő:

Rendelőosztályból átvett (kötet)	1.081
Ebből 09 (kötet)	58
Osztályozott (mű)	294
Helyszámozott (mű)	299
Sorszámozott (kötet)	1.081
Katalogizált (mű)	299
Behelyezett (kötet)	1.081

Katalogusok:

Elkészített betűrendes cédula	384
Elkészített szakcédula	479
Berakott betűrendes cédula	384
Berakott szakcédula	479

B és H (budapesti és történelmi) kisnyomtatványgyűjtemény több XVIII—XIX. századi Buda és Pest grafikai művészetét illusztráló érdekes nyomtatvánnyal gyarapodott. Ilyen volt a *Binder* János Fülöp budai rézmetsző által készített szentképecskének több példánya és több rézmetszetű vagy könyomatú címképpel ellátott kereskedői és más alkalmi nyomtatvány. Ilyenmű már számottevő anyagunk egyes darabjait külön tárlóba csoportosítva mutatjuk be látogatóinknak. Itt említjük meg, hogy gyűjteményünkben szintén külön kezelt, részben a címkép, részben a tartalom szempontjából budapesti vonatkozású kótaanyagunk szintén több értékes — főként az 1860—1880 közötti évekből származó — tétellel gyarapodott.

A kisnyomtatványgyűjtemény statisztikája:

Rendelőosztályból átvett (darab)	41
Bedolgozott (darab)	41
Behelyezett cédula	56

Ujságszervény gyűjtemény. Budapest jelentősebb kor- és művelődéstörténeti eseményeivel foglalkozó ujságszervényeink régi anyagának földolgozása nagy lépésekkel halad előre. Különös tekintettel voltunk arra, hogy a főváros aktuális

problémáinak hírlapirodalmi anyagát a lehetőség szerint gyorsan feldolgozzuk, hogy a monografikus irodalom kiegészítésére szolgáljon. Az ujságszelvénygyűjtemény statisztikai adatai:

Átvett és besorozott szelvény	150
Megírt cím	150
Osztályozott	3.327
Felragasztott	245
Behelyezett	2.520

Az új szelvények nyelvek szerinti megoszlása: magyar 92, német 22, francia 18, angol 6, olasz 14, holland 3.

Könyvritkaságok és bibliofil könyvek (09). E gyűjteményünk az idén is több értékes magyar, német, francia és angol nyelvű könyv- és tipografia-történeti szakmunkával gyarapodott.

Statisztikai adatok:

Rendelőosztályból átvett (kötet)	30
Katalogizált (mű)	30

A *Budapesti Gyűjtemény könyvforgalma*. A gyűjtemény látogatottsága ez évben emelkedő irányt mutat. A szak- és hírlapirodalomnak a fővárosi problémakörök iránti érdeklődése és az ebből fakadó gazdag irodalmi termelés a gyűjteménybe vonza a kutatókat. Rendkívül sokoldalú képet mutatnak azok a tárgykörök, amelyekkel íróink a Budapesti Gyűjteményt felkeresték. Ilyenek: Budapest művészeti életének korszakai és ágai: a zenei élet, a színészet, a grafikai művészet helyi története. A főváros egyetemes és részleges helytörténete. A fővárosi reklám és az ujságírás. Az irodalmi élet korszakai. Az iskolaügy történelmi és szociális szempontból. A település és közlekedésügy fejlődése. A fővárosi épületek építészeti és kulturális jelentősége. Budapest fürdői. A közüzemek. Iparos és kereskedő világ. A főváros külföldi kapcsolatai. Közélelmezési problémák. A szövetkezeti kérdés. A régi budai családnevek stb.

A Budapesti Gyűjtemény, a kisnyomtatványgyűjtemény, az ujságszelvény és könyvritkaságok gyűjteményének forgalma következőképpen alakult:

Helyben használt kötet	3.993
Olvasótermi használatra kivett kötet	171
Kölcsönadott kötet	239
Ujságszelvény	500

Összesen 4.903

A gyűjtemény belső munkái során részletes képkatalógusunkat az utolsó két évben beszerzett könyvek anyagának feldolgozásával egészítettük ki. A monografikus munkák repertoriális földolgozása és a régi folyóiratok, napilapok Budapest történetére vonatkozó anyagának kicédulázása tovább folytatódott.

E gyűjtemény vezetője dr. *Kelényi B. Ottó* könyvtáros. Beosztott tisztviselők: dr. *Könyves Tóth Kálmán* könyvtartiszt, dr. *Gábor Szabóné Kovács Mária*, dr. *Hanskarl Erzsébet*, *Rozgonyiné Pöschl Aranka* dr. id. hivatalnokok.

AZ OSZTÁLYOK ÉVI MUNKÁSSÁGA.

Arbeitsleistungen der einzelnen Abteilungen. — The work of the different departments.

Rendelőosztály. Az 1932. évben 2118 darab könyvrendelést adott le az osztály. Ebből beérkezett 1598 darab, nem érkezett be 424 darab és elfogyott 96 darab. Az 1931. évben rendelt, de még le nem szállított 254 darab rendelésből az év folyamán még beérkezett 213 darab és nem érkezett be 23, elfogyott 18 darab. Az előző évekből visszamaradt 63 darab rendelésből beérkezett 28 darab, nem érkezett be 14 darab és elfogyott 21 darab.

Az osztály 181 darab kérélevelet küldött el, köszönőlevelet 436 darabot. Az 1932. év folyamán beérkezett 16.941 darab könyv. Ezt a beérkezett könyvanyagot az osztály feldolgozás előtt 50.823 helyen nézte meg, illetve ellenőrizte. Ebből a könyvanyagból a kereskedőknek a megtekintésre beküldött könyvek közül visszaadtunk 7698 darabot, megtartottunk 9243 darabot.

Ez a szám a következőképen oszlik meg: új vétel 3843 darab, ebből rendelés 1839 darab, megtekintésből megtartott 2004 darab, antikvár vásárlás 1915 darab volt. A beérkezett összes ajándék 2398 darab, ebből intézetekre, egyesületekre és hatóságokra 1386 darab, magánosokra 1012 darab esik. A régi raktárból, valamint fiókokból áthelyeztünk és feldolgoztunk 442 darabot, cserébe kaptunk 282 darabot és köteles példányt 363 darabot. Összes gyarapodás tehát 9243 darab, ebből azonban kislejtezünk 1269 darabot, a fiókoknak átadtunk 80 darabot, az összes feldolgozott anyag tehát 7894 darab.

A rendelőosztály vezetője vitéz Sárvány Elek könyvtári főtiszt. Beosztott tisztviselők: *Schönviszky* László könyvtártiszt, dr. *Szőts* Farkasné polgári iskolai tanár és *Nagy* Borbála id. hiv.

Katalogizáló osztály. Az 1932. évben a katalogizáló osztály 7820 darab könyvet vett át az egyes osztályoktól feldolgozásra. És pedig:

a Reference-osztálytól	3.401	kötetet
a Rendelő-osztálytól	1.627	«
az A-gyűjteménytől	864	«
a B-gyűjteménytől	261	«
az R-gyűjteménytől	881	«
a P-gyűjteménytől	409	«
a 01-gyűjteménytől	58	«
a 02-gyűjteménytől	38	«
a 09-gyűjteménytől	91	«
a Kézíkönyvtártól	190	«

Elkészült 4453 cím. Levonatott 35.889 darab cédula. A katalóguscédulák berakását az előző évekhez hasonlóan, ez évben is a katalogizáló osztály végezte. Beosztott az osztály a szakkatalógusba 13.119, a betűrendes katalógusba 16.065, a földrajzi katalógusba 6705 darab cédulát. Könyvkártyával 5579 darab könyvet szerelt fel az osztály.

A katalogizáló osztályt dr. *Ritoók* Emma főkönyvtáros vezette. Helyettese: *Koch* Lajos könyvtári felügyelő. Beosztott tisztviselők: dr. *Jajczay* Jánosné, dr. *Friedrich* Sarolta, *Takács* Elvira, dr. *Vass* Klára, *Stark* János id. hivatalnokok és özv. *Varga* Lászlóné főkezelő.

Könyvkötészet. 1932-ben szeptember 15-ig két segéd és négy munkásnő volt alkalmazva, szeptember 15-től bevezettük a 6 órás munkanapot s így még két munkásnőt alkalmaztunk. Ez évben is a Házikönyvkötészet végezte a kata-

lóguscédulák sokszorosítását. A Szüry-gyűjtemény anyagából 276 darab antik kötést készített. A székesfőváros házinyomdája könyvkötészetében 3910 kötetet köttettünk. A Házikönyvkötészet végzett:

	A központnak	A fiókoknak	
Új kötést	100	—	darabot
Tékát	242	—	«
Aranyozást	5.784	1.668	«
Javítást	840	7.386	«
Táskázást	1.370	6.876	«
Dobozt	15	20	«
Indikátort	—	8.683	«
Választólapot	—	660	«
Mappát	26	4	«
Kusztoszt	—	275	«
Feliratot	—	18	«
Írómappát	8	—	«
Cellofánborítást	—	821	«
Antikkötést	276	—	«
Katalóguscédulasokszorosítást	38.000	—	«

Az osztály vezetője *Lesskó Béla* könyvtári felügyelő, a háziműhelyé *Varga István* id. hiv.

Referenceosztály. Az osztály munkássága bibliografiai felvilágosításokat nyújtó szolgálata mellett a nyilvános szolgálat irányítására, az osztályozásra, továbbá a kézikönyvtár, a könyvészeti és könyvtártani, valamint a röpirat- és pamfletgyűjtemény anyagának feldolgozására és mind ezek, mind a nagy raktár felállítási rendjének biztosítására, majd a szakkatalógus céduláinak berakására és revíziójára, végül a könyvtári anyag szakok szerinti csoportosításának alapját képező tizedes rendszer fejlesztésére és szakmutató készítésére terjedt ki.

Bibliografiai felvilágosításokat a legkülönbözőbb kérdésekben adott a referenceosztály. Huzamosabban és hathatósabban támogattuk az évben többek között a következő tárgyakkal foglalkozó kutatókat: a fővárosi közigazgatás racionalizálása, a közlekedésügy reformja, tarifapolitika és kisebbségi ügyek. A könyvtári rendszerünket tanulmányozó szakembereknek is több ízben rendelkezésre állottunk, hogy megismerhessék annak előnyeit új könyvtárak felállításánál, régiak átszervezésénél. Gyarapodott a külföldi látogatók száma is, akik kalauzolásunk mellett szemlélték meg, illetőleg tanulmányozták könyvtárunkat.

A referenceosztály irányította ez évben is a kölcsönzési és az olvasótermi szolgálatot. Az év folyamán 2415 tagunknak 13.762 esetben 51.337 kötet könyvet kölcsönöztünk ki. A helyben használt kötetek száma 67.535. A nagy raktárakban elhelyezett könyvanyag egy részének kisebb átcsoportosításával igyekeztünk közönségünk gyors kiszolgálását továbbra is biztosítani. Hogy olvasóinkat új szerzeményeinkről tájékoztassuk, új rendszert állítottunk fel. Azelőtt ugyanis az új könyvek átvételekor betűrendben közzöltük a beérkezett művek címét. Az új rendszer sok hosszadalmas kereséstől kíméli meg a kutatót, amidőn az évkönyvünkben használt szakok szerint közli az olvasóval a legújabb könyvek címeit.

A kézikönyvtár a jelentés évében 190 kötetrel gyarapodott. Az osztály végezte el a könyvtártani és könyvészeti gyűjtemény sürgőssé vált revízióját is. A bibliográfiai kézikönyvtár a revízió kapcsán 58 kötet könyvészeti és 38 kötet könyvtártani művel gyarapított.

Az osztály tudományos tisztviselői végezték a raktári anyag szakrendi osztályozását. Osztályoztak 3041 kötet könyvet 6232 szakbeosztással. Ugyancsak ők végezték a szakkatalógus revízióját és az idetartozó új céduláknak berakását. Intézményesen biztosítottuk továbbá a használtabb szakok rongált céduláinak kicserélését újjakkal.

Ebben az évben készítettük el a tizedes osztályozás sémái közül a társadalmi tudományokra vonatkozó anyag bővített és javított kiadását. Megkezdtük a Nemzetközi Bibliográfiai Intézet új kiadásában megjelent »Classification Décimale» nyelvtudományokra vonatkozó részének teljes szövegű fordítását. Végül az előző évben elkészült szakmutató javításához, egységesítéséhez és kiegészítéséhez fogtunk hozzá.

Az osztály vezetője dr. *Vavrinecz* Dezső főkönyvtáros, helyettese dr. vitéz *Homa* Gyula könyvtáros. Beosztott tisztviselők: dr. *Witzmann* Gyula segédkönyvtáros és dr. *Németh* Endre id. hiv. Beosztott tisztviselők még dr. *Jajczay* János könyvtári főtiszt, vitéz *Tardos* Géza kezelőtiszt. Az olvasóteremben *Kopcsányi* Adél könyvtári főtiszt, *Sárváry* Dezső kezelőfőtiszt, dr. *Szerdahelyi* Elek id. hiv. és dr. vitéz *Váczy* Zoltán id. hiv. teljesítettek szolgálatot. A folyóiratteremben dr. *Szász* Károly és dr. *Lamatsch* Sándor id. hivatalnokok, a kölcsönzőben pedig *Soós* József, *Koletich* Sándor, *Fekete* András kezelőtisztek és *Baán* Kálmán, vitéz *Szabó* Ernő, *Leitgib* István id. hivatalnokok működtek.

Röpiratgyűjtemény. A jelentés évében az igazgatóság a gyűjtemény vezetőjének javaslatára a röpiratok elhelyezésének új módját hagyta jóvá. A röpiratok eddig kihúzható vasfiókos szekrényben voltak elhelyezve, amely már az év elején megtelt. A drága vasszerkezet továbbépítése helyett 26/18/7 cm méretű csapófedeles papírdobozokat készítettünk, amelyekben aránytalanul olcsóbban és amellett pormentesen tudjuk könyv módjára felállítani a vasfiókokból kiszoruló röpiratanyagot. Tekintettel arra, hogy a röpiratok felállítása szakrendi, a tágítást az egész anyagon végig kellett vezetni. Így a rendelt 150 darab papírdobozban egységes szakcsoportokban helyezhettük el a röpiratokat.

A gyűjtemény 279 új röpirattal (R) és 229 új pamflettel (P = idegennyelvű röpirat) gyarapodott. A növekedést teljesen feldolgozta s a régi gyűjtésű anyagból még 690 röpiratot dolgozott fel és helyezett el az osztály. A gyűjtemény külön katalógusába 4101 új katalóguslapot soroztunk be.

Ebben az évben is dr. *Witzmann* Gyula segédkönyvtáros volt a gyűjtemény vezetője. A szakbeosztást dr. *Jajczay* János könyvtári főtiszt végezte.

Folyóiratosztály. Az 1932. évben 573 folyóirat és 23 napilap járt a könyvtárba. Az a csökkenés, mely az előző év kimutatásával szemben fennáll, onnan ered, hogy a kedvezőtlen gazdasági helyzet miatt könyvtárunk is kénytelen volt kiadásait apasztani. Ennek következtében az osztály a folyó évben 62 folyóirat előfizetését nem újította meg. Mivel azonban a megszüntetett folyóiratok közül 16 ajándékképpen tovább járt, ide számítva az évközi gyarapodást is, a kimutatás a következőképpen alakul:

1931-ben járt	601 folyóirat
1932-re lerendeltünk	62 « -ot
Összesen	539 folyóirat
Ajándékképen továbbjárt	16 folyóirat
Évközi gyarapodás 1932-ben	18 «
1932-ben járt tehát	573 folyóirat
Ebből előfizetés útján	406 folyóirat
Tagsági járulékképpen	29 «
Összesen.....	435 folyóirat
Ajándékképpen	112 «
Cserébe	19 «
Köteletpéldány	17 «

Az 1932. évben tehát 28 folyóirattal járt kevesebb, mint az előző évben.

Az esztendő folyamán 22.579 alkalommal adott ki használatra az osztály folyóiratot. Tekintve, hogy esetenként átlag háromféle folyóiratot adtunk olvasásra, a forgalmat legkevesebb 67.737 példányra becsülhetjük. Ez meghaladja a múlt évi forgalom kétszeresét is! Az olvasók száma november hónapban érte el a maximumot heti 725 olvasóval, a minimumot pedig júniusban heti 208 olvasóval.

Kötésre küldött az osztály 1932-ben 708 kötetnyi folyóiratot és napilapot. Az előző év anyagából 460, a folyó év anyagából pedig 248 kötetnyit.

A közönség érdeklődése főként a társadalomtudomány és közgazdaságtan, másodsorban az irodalom és művészet felé irányult.

Az 573 folyóirat a következőképpen oszlott meg:

Nyelvek szerint:

Magyar	263	Többnyelvű	3
Német	193	Svéd	2
Francia	52	Spanyol	1
Angol	44	Arab	1
Olasz	13	Eszperantó	1

Szakok szerint:

Közgazdaságtan	82	Irodalom	16
Általános folyóirat	68	Filozófia, pszichológia, okkultizmus	16
Jogtudomány	54	Nyelvtudomány	13
Közigazgatás	48	Közművelődés, pedagógia ..	12
Szociálpolitika, népjólét	48	Statisztika	11
Művészet	33	Természettudomány	10
Bibliográfia, könyvtárügy, bibliofilia	32	Hittudomány	9
Társadalomtudomány	27	Néprajz, ethológia	5
Orvostudományi közegészségügy ..	25	Földrajz, geológia	5
Politika	24		
Technika, egyéb alkalmazott tudomány	18		
Történelem	17		

A felfektetett kurrens folyóiratjegyzékek mellett betűrendes szerzői-, nyelvi- és tárgyi cédulakatalógust állítottunk fel s ezeket a közönség állandóan használja. Gondoskodtunk évekre visszamenően a folyóiratok hiányos évfolyamainak kiegészítéséről, valamint raktári anyagunk revíziójáról is.

A folyóiratteremben dr. ifj. Szász Károly és dr. Lamatsch Sándor id. hivatalnokok teljesítettek szolgálatot.

Fiókközpont. Az 1932. év folyamán 12.609 kötet könyvet szerzett be. Ebből 2845 felnőtt ismeretterjesztő, 8870 felnőtt szépirodalom, 166 ifjúsági ismeretterjesztő és 721 ifjúsági szépirodalmi kötet volt.

A Fiókközpont 7964 művet iktatott, 3116 katalóguscédulát készített, 17.330 leltárlapot, 2862 könyvkártyát írt és 1701 könyvet osztályozott.

A fiókkönyvtárak 8314 kötet könyvet kaptak a Fiókközpontból.

Kiselejteztünk 3955 kötetet és áthelyeztünk 95 kötetet.

A Fiókközpontba beküldött kötetek fiókok szerint részletezve :

	Áthelyezésre	Javításra	Selejt
1. számú fiók beküldött	1.593	1.244	17
2. « « «	—	1.563	203
3. « « «	116	521	3
4. « « «	—	—	—
5. « « «	5	266	3
6. « « «	—	1.000	1.135
7. « « «	—	1.834	179
8. « « «	191	736	505
9. « « «	11	1.277	37
10. « « «	927	787	364
11. « « «	561	1.316	—
12. « « «	—	161	8
14. « « «	1	660	90
Összesen	3.405	11.365	2.544 kötetet.

A Fiókközpontból a fiókkönyvtárakba kiküldött kötetek fiókok szerint részletezve :

	Új	Javított	Együtt
1. számú fiók kapott	793	536	1.329
2. « « «	1.015	1.211	2.226
3. « « «	295	308	603
4. « « «	23	—	23
5. « « «	115	170	265
6. « « «	1.412	938	2.350
7. « « «	711	1.068	1.779
8. « « «	544	667	1.211
9. « « «	1.035	800	1.835
10. « « «	374	883	1.257
11. « « «	776	1.320	2.096
12. « « «	384	168	552
14. « « «	837	397	1.234
Összesen	8.314	8.466	16.780 kötetet.

A Fiókközpont anyagából 1932-ben a következő intézményeknek aján-
dóztunk selejt-könyveket :

Balatonkenesei Üdülőtelep	434
Budafoki Kereskedőifjak Egyesülete	200
Egyetemi Szociálpolitikai Intézet	400
Idegen Légió (Afrika)	35
Kelenföld-lágymányosi Egyházközség	114
Kelenföldi Kaszinó	500
Kelenföldi Református Egyházközség.....	265
Knezits-utcai Iparostanonciskola	99
MÁV Önképzőkör	550
MEFHOSZ	244
Missziós Nővérek	223
Prohászka-utcai elemi iskola	83
Szódligeti Települők Egylete	120
Egyéb	93

Összesen 3.360 kötet.

A fiókkönyvtárak központi irányításának élén dr. *Drescher* Pál könyvtári felügyelő állott. A fiókközpontot *Tuczentaller* Lujza könyvtári főtiszt vezette. Beosztott tisztviselők: *Sárváry* Dezső kezelőfőtiszt, *Vértesy* József id. hiv. és *Hevesi* Mária polgári iskolai tanár.

Enyvvári Jenő
könyvtárigazgató.

1. Függelék

A KÖNYVTÁR KÖLTSÉGVETÉSE 1931-BEN ÉS 1932-BEN

Bibliotheksvoranschläge für die Jahre 1931 und 1932 — Library estimates for 1931 and 1932

	1932			1931		
	Központ Zentrale Central	Fiókok Zweigstellen Branches	Együtt Zusammen Total	Központ Zentrale Central	Fiókok Zweigstellen Branches	Együtt Zusammen Total
	P e n g ő			P e n g ő		
I. KIADÁSOK						
<i>Ausgaben — Expenditure</i>						
Személyi kiadások	429.690		429.690	392.280		392.280
<i>Gehälter — Salaries</i>						
Segélyek és pótlékok	4.800		4.800	6.240		6.240
<i>Unterstützungen, Reisegelder Reliefs and travelling expenses</i>						
Házbér	—	28.850	28.850	—	28.850	28.850
<i>Miete — Rent</i>						
Épületfenntart., fűtési, világítás stb.	53.054		53.054	60.157		60.157
<i>Erhaltung der Gebäude, Heizung, Beleuchtung etc. — Building mainte- nance, heat, light etc.</i>						
Könyvbeszerzés	—	—	152.000	112.000	100.000	212.000
<i>Bücheranschaffung — Books and periodicals</i>						
Könyvkötés	—	—	45.800	22.917	22.918	45.835
<i>Buchbinder — Binding</i>						
Katalógusok, Értesítő nyomása .	8.000	12.000	20.000	8.000	13.000	21.000
<i>Katalogdruck, Bulletin Catalogues, Bulletin</i>						
Különféle dologi kiadások	33.769		33.769	35.619		35.619
<i>Verschiedene sachtliche Ausgaben Postage, stationery, supplies</i>						
Rendkívüli szükséglet	—	—	—	—	—	—
<i>Ausserordentliche Ausgaben Extraordinary expenses</i>						
Összesen	—	—	767.963	—	—	801.981
<i>Insgesamt — Total</i>						
II. BEVÉTELEK	7.250	44.300	51.550	7.250	44.300	51.550
<i>Einnahmen — Incomes</i>						

2. Függelék

A KÖNYVTÁR 1932. ÉVI ZÁRSZÁMADÁSA

Schlussrechnung 1932 — Account 1932

T á r g y	Központ és Fiókok <i>Zentrale und Zweigstellen</i> <i>Central and Branches</i>	A zárszámadás eredménye az elő- irányzatnál több (+) vagy kevesebb (—)
	P e n g ő	
I. KIADÁSOK		
<i>Ausgaben — Expenditure</i>		
Személyi kiadások	406.347	+23.343
<i>Gehälter — Salaries</i>		
Segélyek és pótlékok	4.800	—
<i>Unterstützungen, Reisegelder</i> <i>Reliefs and travelling expenses</i>		
Házbér	28.058	+ 792
<i>Miete — Rent</i>		
Épületfenntartás, fűtés, világítás stb.	36.521	+16.533
<i>Erhaltung der Gebäude, Heizung, Beleuchtung etc.</i> <i>Building maintenance, heat, light etc.</i>		
Könyvbeszerzés	146.552	+ 5.448
<i>Bücheranschaffung</i> <i>Books and periodicals</i>		
Könyvkötés	42.338	+ 3.462
<i>Buchbinder — Binding</i>		
Katalógusok, Értesítő nyomása	17.635	+ 2.365
<i>Katalogdruck, Bulletin</i> <i>Catalogues, Bulletin</i>		
Különféle dologi kiadások	30.525	+ 3.247
<i>Verschiedene sachliche Ausgabe</i> <i>Postage, stationary, supplies</i>		
Rendkívüli szükséglet	—	—
<i>Ausserordentliche Ausgaben</i> <i>Extraordinary expenses</i>		
Összesen.....	712.776	+55.187
<i>Insgesamt — Total</i>		
II. BEVÉTELEK	38.872	—12.678
<i>Einnahmen — Incomes</i>		

3. Fűggelék

KIMUTATÁS A KÖNYVTÁR 1932. ÉVI BEVÉTELEIRŐL
Ausweis über die Einnahmen d. Bibliothek 1932 — Income account 1932

	Könyvtár- használati díj	Intésdíj	Vegyesek	Összesen
	P e n g ő			
Központ	4.686-25	398-85	—	5.085-10
1. sz. fiók	6.695-80	1.543-45	—	8.239-25
2. « «	2.039—	395—	—	2.434—
3. « «	586—	154-40	*) 1.718-43	2.458-83
4. « «	—	—	—	—
5. « «	—	126—	—	126—
6. « «	3.179—	1.026-40	—	4.205-40
7. « «	1.247—	342-45	—	1.589-45
8. « «	1.787—	524-20	—	2.311-20
9. « «	2.770—	699-50	—	3.469-50
10. « «	2.070—	459-40	—	2.529-40
11. « «	3.531—	332-30	—	3.863-30
12. « «	725—	289-10	—	1.014-10
14. « «	1.178—	369-20	—	1.547-20
Fiókok összesen ...	25.807-80	6.261-40	1.718-43	33.787-63
Mindösszesen	30.494-05	6.660-25	1.718-43	38.872-73

*) Százados-úti fiókkönyvtárunk helyisége bérének visszatérítése.

4. Fűggelék

A GYARAPODÁS KIMUTATÁSA SZÁRMAZÁS SZERINT, 1931—1932
Zuwachsstatistik nach der Herkunft der Bücher — Statistics of accession by origin of the books

Szárma- zás Herkunft — Origin	1932			1931		
	Központ Zentrale Central	Fiókok Zweigstellen Branches	Összesen Zusammen Total	Központ Zentrale Central	Fiókok Zweigstellen Branches	Összesen Zusammen Total
	darab — Stücke — pieces			darab — Stücke — pieces		
1. Köteles példány	162	—	162	53	—	53
<i>Pflichtexemplare — Duty copies</i>						
2. Csere	124	—	124	18	—	18
<i>Tausch — Exchange</i>						
3. Ajándék	1.408	1.211	2.619	1.696	—	1.696
<i>Schenkung — Gifts</i>						
4. Áthelyezés	442	2.821	3.263	454	632	1.086
<i>Umstellung — Transferred</i>						
5. Vétel	5.758	8.577	14.335	4.318	20.208	24.526
<i>Kauf — Purchase</i>						
Összesen	7.894	12.609	20.503	6.539	20.840	27.379
<i>Zusammen — Total</i>						

5. Függelék

A GYARAPODÁS MEGOSZLÁSA NYELVEK SZERINT, 1931—1932
Zuwachsstatistik nach Sprachen — Statistics of accession by languages

Nyelv Sprache — Language	1932						1931					
	Központ Zentrale Central		Fiókok Zweigstellen Branches		Összesen Zusammen Total		Központ Zentrale Central		Fiókok Zweigstellen Branches		Összesen Zusammen Total	
	darab	%	darab	%	darab	%	darab	%	darab	%	darab	%
1. Magyar Ungarisch — Hungarian	2.966	37·6	9.891	78·5	12.856	62·4	1.989	30·4	16.591	79·6	18.580	67·9
2. Német Deutsch — German	3.286	41·7	1.691	13·4	4.977	24·3	2.799	42·9	2.914	13·9	5.710	20·9
3. Francia Französisch — French	581	7·4	513	4·1	1.094	5·4	621	9·5	826	3·9	1.447	5·3
4. Angol Englisch — English	616	7·9	327	2·6	943	4·7	552	8·5	443	2·2	995	3·7
5. Olasz Italienisch — Italian	94	1·0	157	1·2	251	1·3	76	1·2	38	0·3	114	0·4
6. Román Rumänisch — Rumanian	1	0·0	—	—	1	0·0	2	0·0	—	—	2	0·0
7. Tót Slovakisch — Slovak	4	0·0	—	—	4	0·0	5	0·0	—	—	5	0·0
8. Szerb-horvát Serbisch-kroatisch Serbian-Croatian	3	0·0	—	—	3	0·0	11	0·2	—	—	11	0·0
9. Orosz Russisch — Russian	5	0·1	—	—	5	0·0	5	0·0	—	—	5	0·0
10. Egyéb Sonstiges — Other	178	2·3	31	0·2	209	1·1	189	2·9	28	0·1	217	0·8
11. Többnyelvű Mehrsprachig — Polyglott	160	2·0	—	—	160	0·8	290	4·4	—	—	290	1·0
Összesen Zusammen — Total	7.894	100·0	12.609	100·0	20.503	100·0	6.539	100·0	20.840	100·0	27.379	100·0

6. Függelék

A GYARAPODÁS MEGOSZLÁSA SZAKOK SZERINT, 1931—1932
 Zuwachstatistik nach Klassen — Statistics of accession by classes

	1932						1931					
	Központ Zentrale Central		Fiókok Zweigstellen Branches		Összesen Zusammen Total		Központ Zentrale Central		Fiókok Zweigstellen Branches		Összesen Zusammen Total	
	darab	%	darab	%	darab	%	darab	%	darab	%	darab	%
0 Általános művek	759	9.6	91	0.7	850	4.2	917	14.0	121	0.7	1.038	3.7
1 Bölcelet	530	6.7	103	0.9	633	3.0	290	4.4	140	0.8	430	1.5
2 Vallás. Egyház	237	3.0	84	0.7	321	1.6	176	2.7	92	0.4	268	0.9
<i>Társadalmi tudományok</i>	<i>3.147</i>	<i>39.9</i>	<i>322</i>	<i>2.6</i>	<i>3.469</i>	<i>16.8</i>	<i>2.665</i>	<i>40.6</i>	<i>351</i>	<i>1.7</i>	<i>3.016</i>	<i>11.0</i>
Ebből:												
30 Szociológia	282	3.6	71	0.6	353	1.8	256	3.8	79	0.4	335	1.2
31 Statisztika, demológia	142	1.8	4	0.0	146	0.4	110	1.7	2	0.0	112	0.4
32 Politika	513	6.5	16	0.1	529	2.5	569	8.7	23	0.1	592	2.2
33 Szociálpolitika ...	180	2.3	30	0.2	210	1.0	122	1.9	25	0.1	147	0.5
34 Jog	506	6.4	24	0.2	530	2.6	256	3.9	29	0.1	285	1.1
35 Közigazgatás	227	2.9	32	0.3	259	1.2	172	2.6	42	0.2	214	0.8
36 Társadalmi tevékenység	89	1.1	7	0.0	96	0.5	54	0.8	3	0.0	57	0.2
37 Nevelés, oktatás .	199	2.5	59	0.5	258	1.2	188	2.9	64	0.4	252	0.9
38 Közgazdaság	960	12.2	67	0.6	1.027	5.0	907	13.9	70	0.4	977	3.6
39 Néprajz	49	0.6	12	0.1	61	0.2	31	0.4	14	0.0	45	0.1
4 Nyelvészet	102	1.3	78	0.6	180	0.7	123	1.9	89	0.4	212	0.7
5 Természettudomány ...	207	2.6	301	2.4	508	2.5	156	2.4	298	1.4	454	1.6
6 Alkalmazotttudományok	268	3.4	412	3.3	680	3.4	240	3.7	400	1.9	640	2.3
7 Művészet	803	10.2	122	1.0	925	4.6	344	5.4	349	1.6	693	2.5
8 Szépirodalom és irodalomtörténet	820	10.4	10.374	82.2	11.194	54.6	547	8.4	18.327	87.9	18.874	69.4
Ebből: Irodalomtörténet ...	590	7.4	54	0.4	874	4.2	438	8.0	49	0.2	49	0.1
9 Történelem. Földrajz ..	1.021	12.9	722	5.6	1.743	8.6	1.081	16.5	673	3.2	1.754	6.4
Mindössze Insgesamt — Grand total	7.894	100.0	12.609	100.0	20.503	100.0	6.539	100.0	20.840	100.0	27.379	100.0

7. Függelék

A KÖZPONT SZÁMÁRA AJÁNDÉKKÉPEN JÁRÓ FOLYÓIRATOK JEGYZÉKE. 1932.

Verzeichnis der geschenkwise überlassenen Zeitschriften. — List of periodicals received as gifts

L'action communale	Magyar Művelődés
Állatorvosi Lapok	Magyar Protestánsok Lapja
American journal of international law	Magyar Utazókereskedő
Annals of the entomological sec.	Magyar Villamos
Anyá- és csecsemővédelem	Magyar Zsidó Szemle
Archivio storico italiano	Menestrel
Ärztliche Mitteilungen	Mértékügyi Közlemények
Bányászati és Kohászati Lapok	Mezőgazdák
Baromfitenyésztők Lapja	Monatshefte d. Statistik d. Aussenhandels Österreichs
Békésvármegye Hivatalos Lapja	Mone
Biztosítási és Közigazgatási Lapok	More Books
Blätter d. Staatspartei	Munkaügyi Szemle
Boletín del ministerio de agricultura	Műszaki Lap
Bőripari Munkás	Művészlet
Bulletin bibliographique	Nagy-Magyarország
Bulletin of the British Library of pol. science..	Nemzeti Elet
Bulletin of the New-York Public Library	Nemzetnevelés
Commercial review	Népszerű Gyorsírás
Ekonomisk tidskrift	Neue Wirtschafts Rundschau
Építőmunkás	Növényvédelem
Esperantó	Numizmatikai Közlemények
Esprit international	NyUKOSz
Film és művelődés	OMKE
Firenze	Ország-Világ
Fogorvosi Szemle	Országos Mezőgazdasági Közlöny
Fogtechnikai Szemle	Pénzüntézeti Tisztviselők Lapja
Genova	Pénzügyi Fogalmazók Lapja
Grafológia	Pénzügyi Kurir
Ifjúság és élet	Pergő Képek
Illatszerész	Pestmegye
Illustration	Polgári Jog
International conciliation spec. bulletin	Polybiblion
Írás	Rajzoktatás
Jegyző árvaházi közlöny	Resume mensuel des travaux de la Soc. des Nations
Journal du droit international	Revue d'Allemagne
Jövönk	Revue des deux mondes
Jurnal economie, Román Pénzvilág	Revue de loyers
Kamarai Közlöny	Rokkantegyleti Értesítő
Karpathen-Land	Selbstverwaltung
Kávésok Lapja	Sociala meddelanden
Kéményseprők Orsz. Közp. Értesítője	Szalézi Értesítő
Kéményseprőmunkás	Szentgyörgy
Kerék	Szövetkezeti értesítő
Könyvkötők Lapja	Tägliche Praxis
Közigazgatási Közlöny	Tenger
Közzgazda	Therapia
Közmunka	Új Magyarság
Községi Közlöny	Városok Lapja
Lélekkutatás	Verhandlungen d. Ung. Ärztliche Gesellschaft
Light	Vizügyi Közlemények
Magánalkalmazott	Willson Bulletin
Magyar Biztosítástudományi Szemle	Wirtschaftliche Rundschau f. Deutschland u. Ungarn
Magyar Botanikai Lapok	Wirtschafts-Bericht über d. Geldinstituts-Zentrale Bp.
Magyar Fotográfia	Zeitschrift f. Sozialforschung
Magyar front	Yach Turkestan
Magyar Lloyd	

KÖZPONT SZÁMÁRA CSEREKÉPEN JÁRÓ FOLYÓIRATOK JEGYZÉKE. 1932.

Verzeichnis der tauschweise überlassenen Zeitschriften. — List of periodicals received on exchange.

Archiginnasio	New York libraries
Béluégi Közlöny	Országos Középiskolai Tanáregyesületi Közlöny
Bolletino mensile statistico amministrativo del Comune di Firenze	Padova bolletino statistico mensile
Bolletino delle pubblicazioni italiane	Proceedings of the Academy of political science
Hivatalos Közlöny	Public health reports
Kísérletügyi Közlemények	Saint Louis Public Library monthly bulletin
Magyar Gyáripar	Szabadalmi Közlöny
Népegészségügy	Térképészeti Közlöny
Neptanítók Lapja	Typographia
	Ügyvédi Kamarai Közlöny

KÖZPONTNAK JÁRÓ KÖTELES PÉLDÁNYOK JEGYZÉKE.

Pflichtexemplare. — List of gratis copies.

Budapest Székesfőváros Statisztikai Havi Füzetek	Hivatalos Árjegyzés
Budapest székesfőváros törvényhatósági biz. közgyűlésének jegyzőkönyve	Jegyzőkönyv a ker. előjárók értekezletéről
Fővárosi Közlöny	Természet
	Városi Szemle

8. Függelék

A GYARAPODÁS ÉS ÁLLOMÁNY KIMUTATÁSA GYŰJTEMÉNYENKÉNT

Ausweis des Zuwachses und des Bestandes nach Sammlungen — Statistics of accession and stock by divisions

A gyűjtemény jelzése és neve Bezeichnung und Name der Sammlung Signature and name of division	Gyarapodás Zuwachs — additions	
	1932	1931
	darab — Stücke — pieces	
I. KÖZPONT		
Raktár <i>Magazin</i>	5.369	4.213
A Keleti és szláv gyűjtemény <i>Orientalische und slaw. Sammlung</i> <i>Oriental and Slaw division</i>	225	339
B Budapesti gyűjtemény <i>Budapester Sammlung — Budapest division</i>	1.122	824
B Kisnyomtatványgyűjtemény <i>Historische Kleindrucke — Historical pamphlets</i>	—	—
K Kézikönyvtár <i>Handbibliothek — Reference library</i>	223	364
P Külföldi röpiratgyűjtemény <i>Ausländ. Broschüren — Foreign pamphlets</i>	229	269
R Magyar röpiratgyűjtemény <i>Ungarische Broschüren — Hungarian pamphlets</i>	279	234
T Térképek <i>Landkarten — Maps</i>	11	4
01 Könyvészeti gyűjtemény <i>Bibliographie — Bibliographical division</i>	101	81
02 Könyvtártani gyűjtemény <i>Bibliothekswesen — Library economy division</i>	75	49
09 Ritkaságok <i>Seltenheiten — Rarities</i>	30	66
Szűry-könyvtár <i>D. Szűry-Bibliothek — D. Szűry library</i>	230	96
Központ összesen <i>Zentrale zusammen — Central, total</i>	7.894	6.539
II. FIÓKOK		
Fiókok <i>Zweigstellen — Branches</i>	12.609	20.840
Főösszeg <i>Insgesamt — Grand total</i>	20.503	27.379

A könyvtár ága Dienststelle Service	A használat módjai Benützensarten Modes of use	Hány napon nyitva Zahl der Öffnungstage Number of days of opening	Hetenként nyitva (óra) Wöchentliche Öffnungsstunden Weekly opening hours					
			Kölcsönzésre Für die Ausleihe For circulation			Helybenolvasásra Für Lesesaalbenützung For reading on place		
			Felnőtt Erwachsene Adults	Gyermek Jugendliche Juvenile	Összesen Zusammen Total	Felnőtt Erwachsene Adults	Gyermek Jugendliche Juvenile	Összesen Zusammen Total
Központ Zentrale Central	Kölcsönzés és helybenolvasás	324	59·5	—	59·5	63	—	63
Fiókközpont	—	—	—	—	—	—	—	—
1. sz. fiók 1. Zweigstelle 1st branch	Kölcsönzés	296	21	—	21	—	—	—
2. sz. fiók 2. Zweigstelle 2nd branch	Kölcsönzés	296	15	7	22	—	—	—
3. sz. fiók 3. Zweigstelle 3rd branch	Kölcsönzés és helybenolvasás	296	10·5	10·5	21	—	6	6
4. sz. fiók 4. Zweigstelle 4th branch	Kölcsönzés és helybenolvasás	296	21	—	21	23	—	23
5. sz. fiók 5. Zweigstelle 5th branch	Kölcsönzés és helybenolvasás	296	10·5	10·5	21	—	—	—
6. sz. fiók 6. Zweigstelle 6th branch	Kölcsönzés	267	21	15	36	—	—	—
7. sz. fiók 7. Zweigstelle 7th branch	Kölcsönzés és helybenolvasás	291	21	6	27	13	—	13
8. sz. fiók 8. Zweigstelle 8th branch	Kölcsönzés	247	18·5	4	22·5	18·5	—	18·5
9. sz. fiók 9. Zweigstelle 9th branch	Kölcsönzés és helybenolvasás	352	18	—	18	21	—	21
10. sz. fiók 10. Zweigstelle 10th branch	Kölcsönzés és helybenolvasás	352	21	—	21	18	—	18
11. sz. fiók 11. Zweigstelle 11th branch	Kölcsönzés	296	21	—	21	—	—	—
12. sz. fiók 12. Zweigstelle 12th branch	Kölcsönzés	296	21	—	21	—	—	—
14. sz. fiók 14. Zweigstellen 14th branch	Kölcsönzés	296	—	21	21	—	—	—
Fiókok együtt Alle Zweigstellen Branches, total		3.878	219·5	74	293·5	93·5	6	99·5
Összesen Insgesamt Grand totale		4.202	279	74	353	156·5	6	162·5

SZOLGÁLAT ÁTTEKINTÉSE 1932-BEN
Dienstes 1932 — Statistics of public service 1932

Ülőhelyek száma Sitzgelegenheiten Sitting accomodations			Kötetek száma az év elején Bändezahl zum Jahresbeginn Volumes at the beginning of year			Gyarapodás az év folyamán Zuwachs Accession			Elveszett, áthelyezett, vagy kiselejtett (kötet) Verloren, umgestellt, ausgesch. Lost, transferred, worn out	Kötetek száma az év végén Bändezahl zum Schluss des Jahres Volumes on 31-th Dec.	Kurrens folyóiratok és újságok száma Aufliegende Zeitschriften u. Zeitungen Current periodicals			
Felnőtt Erwachsene Adults	Gyermek Jugendliche Juvenile	Összesen Zusammen Total	Felnőtt Erwachsene Adults	Gyermek Jugendliche Juvenile	Összesen Zusammen Total	Felnőtt Erwachsene Adults	Gyermek Jugendliche Juvenile	Összesen Zusammen Total			Felnőtt Erwachsene Adults		Gyermek Jugendliche Juvenile	
											Cím Titel	Példány Exemplar Copies	Cím Titel	Példány Exemplar Copies
174	—	174	214.254	—	214.254	7.894	—	7.894	322	221.826	573	573	—	—
—	—	—	12.526	55	12.581	4.165	130	4.295	—	16.876	—	—	—	—
—	—	—	32.466	—	32.466	793	—	793	1.610	31.649	—	—	—	—
—	—	—	16.476	3.895	20.371	722	293	1.015	203	21.183	—	—	—	—
—	38	38	7.793	1.892	9.685	270	25	295	119	9.861	—	—	10	10
100	—	100	3.005	—	3.005	23	—	23	—	3.028	—	—	—	—
—	—	—	4.002	457	4.459	100	15	115	8	4.566	—	—	—	—
—	—	—	21.602	4.033	25.635	1.268	144	1.412	1.135	25.912	—	—	—	—
72	—	72	13.119	4.763	17.882	625	86	711	179	18.414	40	40	3	3
12	—	12	15.043	1.727	16.770	469	75	544	696	16.618	19	19	—	—
25	—	25	19.357	—	19.357	1.035	—	1.035	48	20.344	53	53	—	—
36	—	36	16.313	—	16.313	374	—	374	1.291	15.396	48	48	—	—
—	—	—	17.564	—	17.564	776	—	776	561	17.779	—	—	—	—
—	—	—	5.273	—	5.273	384	—	384	8	5.649	—	—	—	—
—	—	—	6.602	—	6.602	837	—	837	91	7.348	—	—	—	—
245	38	283	191.141	16.822	207.963	11.841	768	12.609	5.949	214.623	160	160	13	13
419	38	457	405.395	16.822	422.257	19.735	768	20.503	6.271	436.449	733	733	13	13

A könyvtár ága Dienststelle Service	Újonnan beírt kölcsönző Neue Entleiher New borrowers			Kölcsönzők összes száma Zahl der Ausleiher Borrowers card's holders			Olvasóteremben használt kötet Benützung im Lesesaal Volumes consulted in reading rooms						
							Szépirodalom Schöne Literatur Fiction			Ismeretterjesztő Belehrendes Nonfiction			Összesen Insgesamt Grand total
	Felnőtt Erwachsene Adults	Gyermek Jugendliche Juvenile	Összesen Zusammen Total	Felnőtt Erwachsene Adults	Gyermek Jugendliche Juvenile	Összesen Zusammen Total	Felnőtt Erwachsene Adults	Gyermek Jugendliche Juvenile	Együtt Zusammen Total	Felnőtt Erwachsene Adults	Gyermek Jugendliche Juvenile	Együtt Zusammen Total	
Központ Centrale Central	1.406	—	1.406	2.415	—	2.415	—	—	—	67.535	—	67.535	67.535
1. sz. fiók 1. Zweigstelle 1st branch	2.183	—	2.183	2.183	—	2.183	—	—	—	—	—	—	—
2. sz. fiók 2. Zweigstelle 2nd branch	1.000	842	1.842	1.000	842	1.842	—	—	—	—	—	—	—
3. sz. fiók 3. Zweigstelle 3d branch	79	158	237	374	394	768	—	2.391	2.391	—	776	776	3.167
4. sz. fiók 4. Zweigstelle 4th branch	—	—	—	—	—	—	1.597	—	1.597	2.913	—	2.913	4.510
5. sz. fiók 5. Zweigstelle 5th branch	346	528	874	346	528	874	—	—	—	—	—	—	—
6. sz. fiók 6. Zweigstelle 6th branch	380	155	535	1.306	312	1.618	—	—	—	—	—	—	—
7. sz. fiók 7. Zweigstelle 7th branch	1.018	739	1.757	1.018	739	1.757	—	—	—	10.635	—	10.635	10.635
8. sz. fiók 8. Zweigstelle 8th branch	315	84	399	1.284	191	1.475	—	—	—	10.552	—	10.552	10.552
9. sz. fiók 9. Zweigstelle 9th branch	1.408	—	1.408	1.408	—	1.408	—	—	—	30.711	—	30.711	30.711
10. sz. fiók 10. Zweigstelle 10th branch	853	—	853	2.018	—	2.018	—	—	—	36.450	—	36.450	36.450
11. sz. fiók 11. Zweigstelle 11th branch	480	—	480	1.557	—	1.557	—	—	—	—	—	—	—
12. sz. fiók 12. Zweigstelle 12th branch	48	—	48	403	—	403	—	—	—	—	—	—	—
14. sz. fiók 14. Zweigstelle 14th branch	942	—	942	942	—	942	—	—	—	—	—	—	—
Fiókok együtt Alle Zweigstellen Branches, total	9.052	2.506	11.558	13.839	3.006	16.845	1.597	2.391	3.988	91.261	776	92.037	96.025
Összesen Insgesamt Grand total	10.458	2.506	12.964	16.254	3.006	19.260	1.597	2.391	3.988	158.796	776	159.572	163.560

SZOLGÁLAT ÁTTEKINTÉSE 1932-BEN

Dienstes 1932 — Statistics of public service 1932

Kölcsönzött kötet Ausgeliehene Bände Volumes circulated for home use							Összes forgalom (kötet) Gesamtverkehr (Bände) Total circulation (Volumes)								
Szépirodalom Schöne Literatur Fiction			Ismeretterjesztő Belehrendes Nonfiction				Összesen Insgesamt Grand total	Szépirodalom Schöne Literatur Fiction			Ismeretterjesztő Belehrendes Nonfiction				Összesen Insgesamt Grand total
Feinótt Erwachsene Adults	Gyermek Jugendliche Juvenile	Együtt Zusammen Total	Feinótt Erwachsene Adults	Gyermek Jugendliche Juvenile	Együtt Zusammen Total	Feinótt Erwachsene Adults		Gyermek Jugendliche Juvenile	Együtt Zusammen Total	Feinótt Erwachsene Adults	Gyermek Jugendliche Juvenile	Együtt Zusammen Total	Összesen Insgesamt Grand total		
—	—	—	51.337	—	51.337	51.337	—	—	—	118.872	—	118.872	118.872		
135.639	—	135.639	25.131	—	25.131	160.770	135.639	—	135.639	25.131	—	25.131	160.770		
39.258	29.287	68.545	17.527	13.573	31.100	99.645	39.258	29.287	68.545	17.527	13.573	31.100	99.645		
30.008	11.005	41.013	4.048	1.014	5.062	46.075	30.008	13.396	43.404	4.048	1.790	5.838	49.242		
2.594	—	2.594	832	—	832	3.429	4.191	—	4.191	3.745	—	3.745	7.936		
14.060	4.351	18.411	4.053	846	4.899	23.310	14.060	4.351	18.411	4.053	846	4.899	23.310		
65.759	8.708	74.467	16.837	2.953	19.790	94.257	65.759	8.708	74.467	16.837	2.953	19.790	94.257		
57.120	9.661	66.781	8.853	9.661	18.514	85.292	57.120	9.661	66.781	19.488	9.661	29.149	95.930		
57.372	5.554	62.926	23.701	2.264	25.965	88.891	57.372	5.554	62.926	34.253	2.264	36.517	99.443		
70.293	—	70.293	17.339	—	17.339	87.632	70.293	—	70.293	48.050	—	48.050	118.343		
51.644	—	51.644	12.147	—	12.147	63.791	51.644	—	51.644	48.597	—	48.597	100.241		
81.467	—	81.467	14.867	—	14.867	96.334	81.467	—	81.467	14.867	—	14.867	96.334		
29.606	—	29.606	7.373	—	7.373	36.979	29.606	—	29.606	7.373	—	7.373	36.979		
29.571	—	29.571	19.371	—	19.371	48.942	29.571	—	29.571	19.371	—	19.371	48.942		
664.391	68.566	732.957	172.079	30.311	202.390	935.347	665.988	70.957	736.945	263.340	31.087	294.427	1,031.372		
664.391	68.566	732.957	223.416	30.311	253.727	986.684	665.988	70.957	736.945	382.212	31.087	413.299	1,150.244		

10. Függelék

AZ ÖSSZES FORGALOM KIMUTATÁSA 1920—1932.

Gesamtverkehr — Total use

	Összesen Zusam. — Total kötet Bände - Volumes	Emelkedés Zunahme Increase kötet Bände - Volumes	Összesen Zusam. — Total kötet Bände - Volumes	Emelkedés Zunahme Increase kötet Bände - Volumes
Központ (Zentrale — Central)	Összes forgalom Gesamtverkehr — Total use		Ismeretterjesztő Belehrendes — Nonfiction	
1920	65.426	4.100	65.426	4.100
1921	35.559	— 29.867	35.559	— 29.867
1922	35.681	122	35.681	122
1923	36.390	609	36.390	609
1924	33.577	— 2.713	33.577	— 2.713
1925	56.111	23.534	56.111	23.536
1926	151.882	95.771	151.882	95.771
1927	204.520	52.638	204.520	52.638
1928	197.698	— 6.822	197.698	— 6.822
1929	180.706	— 16.992	180.706	— 16.992
1930	152.227	— 28.479	152.227	— 28.479
1931	100.002	— 52.225	100.002	— 52.225
1932	118.872	18.870	118.872	18.870
Fiókok (Zweigstellen — Branches)				
1920	268.428	— 8.735	79.719	— 5.983
1921	247.406	— 21.022	68.088	— 11.631
1922	201.483	— 45.083	51.330	— 16.758
1923	258.129	56.646	65.338	6.008
1924	292.127	33.998	88.475	23.137
1925	349.556	57.429	104.315	15.840
1926	515.863	166.307	157.239	52.924
1927	732.741	216.878	218.886	61.647
1928	703.433	— 29.308	205.960	— 13.926
1929	835.716	132.283	247.923	42.003
1930	972.958	137.242	285.109	37.186
1931	963.186	— 9.772	257.679	— 27.430
1932	1,031.372	68.186	294.427	36.748
Együtt (Zusammen — Total)				
1920	333.854	— 4.635	145.145	— 2.117
1921	282.965	— 50.889	103.647	— 41.498
1922	237.164	— 45.801	87.011	— 16.636
1923	307.808	70.644	115.017	28.006
1924	325.704	17.896	122.052	7.035
1925	405.667	79.963	160.426	38.374
1926	667.745	262.078	309.121	148.695
1927	937.261	269.516	423.406	114.285
1928	901.131	— 36.130	403.658	— 19.748
1929	1,016.422	115.291	428.629	—
1930	1,125.185	108.763	437.336	— 8.707
1931	1,063.188	— 61.997	357.681	— 79.655
1932	1,150.244	87.056	413.299	55.618
Helyben (Lesesaal — Reading room)	A forgalom megoszlása		Kölcsönzés	
	Verteilung des Verkehrs — Distribution	Központ	Ausleihe — Circulation	
1920	46.938	29.297	37.422	— 14.567
1921	35.845	— 11.093	25.754	— 11.668
1922	39.569	3.724	24.234	— 1.580
1923	49.295	9.726	36.390	12.056
1924	29.543	— 19.752	18.971	— 17.419
1925	60.638	31.095	17.097	— 874
1926	158.236	97.598	41.376	24.279
1927	200.483	42.247	54.774	13.398
1928	192.787	— 7.696	— 55.059	— 285
1929	187.506	— 5.281	50.465	— 4.594
1930	184.809	— 2.697	44.998	— 5.467
1931	144.470	— 40.339	37.253	— 7.745
1932	163.560	19.090	51.337	14.084

10. Függelék (Folytatás.)

AZ ÖSSZES FORGALOM KIMUTATÁSA 1920—1932.

Gesamtverkehr — Total use

	Összesen	Emelkedés	Összesen	Emelkedés	
	Zusam. — Total	Zunahme	Zusam. — Total	Zunahme	
	kötet	kötet	kötet	kötet	
	Bände - Volumes	Bände - Volumes	Bände - Volumes	Bände - Volumes	
Kölcsönzés (Ausleihe — Circulation)			Fiókok		
1920	286.916	— 33.932	1920	249.494	— 19.365
1921	247.120	— 39.796	1921	221.366	— 28.128
1922	197.595	— 49.525	1922	171.361	— 48.005
1923	258.513	60.918	1923	222.123	50.762
1924	296.161	37.648	1924	277.190	55.067
1925	345.029	46.868	1925	327.932	50.842
1926	509.509	164.480	1926	468.133	140.133
1927	736.778	227.269	1927	682.004	213.871
1928	708.344	— 28.434	1928	653.285	— 28.719
1929	828.916	120.572	1929	778.451	125.166
1930	940.376	111.460	1930	895.378	116.927
1931	918.718	— 21.658	1931	881.465	— 13.913
1932	986.684	67.966	1932	935.347	53.882
Központ	Napi átlagforgalom		Täglicher Durchschnitt		Daily average
1920	179			10	
1921	97			— 82	
1922	97			—	
1923	136			39	
1924	92			— 44	
1925	189			97	
1926	465			189	
1927	637			172	
1928	608			— 29	
1929	559			— 49	
1930	469			— 90	
1931	338			— 131	
1932	366			28	
Fiókok					
1920	735			— 24	
1921	678			— 157	
1922	552			— 126	
1923	707			155	
1924	800			93	
1925	1.165			365	
1926	1.719			554	
1927	2.442			723	
1928	2.164			— 278	
1929	2.804			640	
1930	3.002			198	
1931	3.265			263	
1932	3.484			219	
Együtt	Napi átlagforgalom		Täglicher Durchschnitt		Daily average
1920	914			14	
1921	775			— 139	
1922	649			— 126	
1923	843			194	
1924	892			49	
1925	1.354			462	
1926	2.225			871	
1927	3.124			899	
1928	2.772			— 352	
1929	3.363			591	
1930	3.472			109	
1931	3.604			132	
1932	3.885			281	
Ebből ismeretterjesztő (Davon Belehrendes — Nonfiction)					
1920	398			5	
1921	284			— 114	
1922	239			— 45	
1923	315			76	
1924	334			19	
1925	535			201	
1926	1.030			495	
1927	1.411			381	
1928	1.242			— 169	
1929	1.327			85	
1930	1.349			22	
1931	1.212			— 137	
1932	1.396			184	

11. Függelék

A KÖNYVTÁR KÖLCSÖNZŐINEK FOGLALKOZÁSI STATISZTIKÁJA 1932
 Berufsstatistik der Bibliotheksbenützer — Profession of borrowers

	Tudományos központ	1. számú fiók	2. számú fiók	3. számú fiók	4. számú fiók	5. számú fiók	6. számú fiók	7. számú fiók	8. számú fiók	9. számú fiók	10. számú fiók	11. számú fiók	12. számú fiók	14. számú fiók	Összesen
Szabadfoglalkozású (ügyvéd, orvos, mérnök)	276	114	11	6	—	12	34	19	26	36	57	50	6	—	647
Tanszemélyzet	281	185	27	20	—	13	99	20	97	81	23	130	34	—	1.010
Köztisztviselő	346	250	54	55	—	22	136	28	111	114	107	194	40	—	1.457
Iparos, kereskedő	40	116	154	7	—	11	24	25	40	32	37	38	6	—	530
Magántisztviselő	313	141	80	39	—	20	90	81	176	130	275	115	47	—	1.507
Bérmunkás	40	30	41	42	—	12	15	155	266	99	101	55	41	—	897
Főiskolai hallgató	750	905	70	30	—	46	205	62	57	223	275	236	38	4	2.901
Középiskolai tanuló	—	—	355	71	—	279	550	385	197	448	699	238	85	550	3.857
Szakiskolai és polgári iskolai tanuló	—	66	660	270	—	205	73	403	120	5	70	109	3	273	2.257
Elemi iskolai tanuló	—	—	74	125	—	82	131	388	57	—	—	—	—	54	911
Tanonc	—	9	141	5	—	2	9	44	23	35	41	19	6	32	366
Háztartásbeli	59	226	108	70	—	37	163	101	237	147	261	282	58	17	1.760
Katonatiszt	57	35	5	5	—	12	16	4	8	11	4	43	4	—	204
Egyetemi tanár	54	15	—	—	—	—	—	—	—	1	—	3	—	—	73
Író, művész	127	24	3	7	—	15	11	7	7	8	20	11	1	—	241
Altiszt (állami, fővárosi üzemi)	6	7	44	14	—	78	14	3	46	23	17	18	26	—	296
Egyéb	66	60	15	2	—	28	48	32	7	15	31	16	8	18	346
Összesen ...	2.415	2.183	1.842	768	—	814	1.618	1.757	1.475	1.408	2.018	1.557	403	942	19.260

Erhard Schön magyar vonatkozású metszetei.

Különös tekintettel Buda 1541. évi ábrázolására.

Írta: *Kelényi B. Ottó* könyvtáros.

Erhard Schön, a XVI. század első felének illusztrátor-rajzolója és fametszője, bár nem tartozik a legnagyobb mesterek sorába miként elődei: Albert Dürer és Sebald Beham, Nürnberg szellemi életében és művészetének fejlődésében mégis jelentős szerepet játszott. Tekintve továbbá, hogy működési területének nagy része a képnymás számára szolgáltatott anyagot, Nürnberg képnymó iparának fellendülésében is nagy szerepe volt. Biblia-illusztrálásával a mai Csehszlovákia területén működő kiadók számára oly jelentős munkát végzett, mint idejében egy német művész sem. Végre kultúrhistoriai szempontból Schön személye azért említésreméltó, mert teljesítményeinek legjava idején Hans Sachs mellett állott, mint a költő grafikai interpretátora. Schön művészi fejlődésének megismerése számunkra azért is érdemes feladat, mert munkáiban a magyar történet eseményeinek megörökítésével is találkozunk. Röttinger Schönről írt kimerítő művében¹⁾ azzal a kijelentéssel találkozunk, hogy különösen nekünk, magyaroknak van okunk, hogy benne hősi harcaink illusztrátorát lássuk. És bár Schön magyar tárgyú alkotásainak száma nem nagy, termékeny munkásságához képest, rajzai történelmünk néhány mozzanatának és szereplőjének szemléltetésében kultúrhistoriai vonatkozásaik miatt egyedülálló helyet biztosítanak mesterüknek.

Schön életének külső körülményeiről jóformán semmit sem tudunk. Nürnbergben élt és munkái 1514—1550 között jelentek meg, ennyi mindössze életének ismert kerete. Munkáinak megismeréséhez azonban fejlődési vonalának kritikai vizsgálata útján eljutunk. A fejlődés a Hans Springinklee-vel a Koberger-nyomdában való együttműködésen, s a Sebald Beham-hatásokat adaptáló fejlődési fázison (Schön=Pseudo-Beham) át vezet. Az analízist, amely Schön munkásságának egyes részleteit tisztázta, Heinrich Röttinger, a bécsi egyetemi könyvtár igazgatója végezte el. Ennek alapján sok oly metszetről volt megállapítható Schön szerzősége, melyeket addig más mester művének tulajdonítottak. Röttinger az eddigi bizonytalan értékű ítéletek után határozott vonásokkal rajzolta meg egyszersmind a művész helyét a fametszés történetében.

Schön fejlődésének egyes állomásai munkásságának különböző tárgyához kapcsolódnak: a könyvdíszítésekhez (címkeretek, betűk), a vallásos tárgyú művek és röplapok illusztrálásához (biblia szövegképek, Jézus és a szentek élete), a reformációs, teologico-polemikus tartalmú röplapok képdíszei) és végre világi tárgyú ábrázolásokhoz. Ez utóbbiak ismét feloszlanak: a mese- és népvilág különböző személyeinek, tárgyainak ábrázolására, hadivonatkozású, speciális

török tárgyú és általános történeti vonatkozású rajzokra, továbbá portrékra, heraldikus és genealogikus ábrázolásokra, almanachok, kalendáriumok, prognostikonok rajzolására és végül használati grafikára (kártyajáték stb.).²⁾

Mindezek között a szentek életének képes ábrázolása, könyvdíszítói működése, történeti tárgyú grafikája és néhány portréja érdekel bennünket különösen, magyar vonatkozásuk miatt.

Schön legkorábbi munkájának eddig a Gyümölcsoltó-Boldogasszony (Mariae Verkündigung)³⁾ című jelzés nélküli metszetet tartották, amely 1514-ből származik. De bizonyára ez előtt készült a J. Stüchs által ez év februárjában kinyomtatott Jézus Krisztus Megváltónk életét (Das leben unsers erledigers Jesu Christi) tárgyú 48 illusztráció; és lehetséges, hogy a Gyümölcsoltó-Boldogasszony a kerek Száz metszet elkészítésének idejére esik, amelyek Petrus de Natalibus Catalogus Sanctorum-a-nak Jacobus Sacon által nyomtatott lyoni kiadásában jelentek meg. Mind Stüchs metszetei, mind pedig a Catalogus Sanctorum képei a kezdő esetben teljesítményének jegyét viselik magukon. A két sorozattal ellentétben az erlangeni kiadású Gyümölcsoltó-Boldogasszony gondos kiállítása miatt nagy hatást kelt. Ezt a lapot azért kell megemlítenünk, mert gazdag ornamentikájú keretdíszében nincs egy motívum sem, amely nem szerepelne az 1515-ből datált és 1516-ban Kobergernél megjelent Springinklee által készített Hortulus animae c. sorozatban.

A Hortulus-metszetekből, amelyeknek előállításában Schönnnek is része volt⁴⁾ és a talán még nem sokkal 1515 után készült nagy Rózsafüzérből⁵⁾ (Der grosse Rosenkranz) oly egyéni jegyek vonhatók le, amelyek Schön művészi egyéniségét nürnbergi kortársaitól megkülönböztetik. A legtöbb részlet alapján a nürnbergi iskola modorára vall (az emberi test és részleteinek, a háttérnek, a természeti jelenségeknek, a kereteknek stb. ábrázolása). Az a művész, akitől Schön stílusformáját közvetlenül átvette: Springinklee. Tőle származik különösen a pátriárkafejek, a szakálnélküli, nyílt szájjal és benyomott orral ábrázolt profilfejek, a nagy szemek stb. karakterisztikus ábrázolása. Schön ragaszkodása Springinklee-hez annyira kézenfekvő, hogy Springinklee egyes rajzainál, mint például a Hortulus-sorozat kis Communio-jánál az emberben kétség merül fel, hogy a két mester közül ki a kép rajzolója. Schön 1515 óta tapasztalható stílushasonlósága Springinkleehez azt bizonyítja, hogy a fiatalabb Schön az öregebb Springinkleettől tanulta mesterségét. Ennek a viszonynak kialakulására közvetlen hatással volt az a körülmény, hogy amikor Springinklee Kobergertől megbízást kapott a Hortulus animae régi képsorozatának kiegészítésére, Schönt vette maga mellé segítő társul.

Schönnnek a Hortulus-sorozat számára készített metszetsorozatai között a legszámosabb és legjelentősebb az 1516 óta ismételt fellépő 65 metszeteiből álló sorozat, amelyből egy kép 1515-re van datálva. Schönt ezentúl ismételt együtt találjuk Springinkleével és Kobergerrel közös munkában, főként amint elhatározták, hogy 1512-től lyoni Bibliájukban felhasznált francia képsorozatot új, nürnbergi sorozattal helyettesítik. Schön ehhez 61 rajzot készített,⁶⁾ amelyek legnagyobb-részt 1518-ban és 1519-ben jelentek meg.

Schönnnek ezen a téren végzett munkái közül Petrus de Natalibus Catalogus Sanctorum-ának 1514. évi kiadása keltheti fel érdeklődésünket. A Könyv címe: Catalogus sanctorum et gestorum eorū ex diuersis voluminibus collectus: editus a reuerēdissimo in christo patre domino Petro de Natalibus de venetijs dei gratia epi Equilino. [Colophon] Impressum Lugduni Per Jacobum saccon. Anno dñi millesimo quingentesimo decimoquarto. Die vero nona mensis decembris. Fo. 4 nn. & CCXLI. n. p.

E nyomtatvány, amelynek képdíszéhez az 1506. (V. idus Julii) évi Lucantonio Giunta által Velencében kiadott nevezetes kiadás szolgált mintául, Schöntől

egy lapkeretet, négy állóképet (Hochbild) és 94 részben ismételt lenyomtatott fekvőképet (Querbild) tartalmaz. Idegenek és régibb keletiek ebben azok a képek, amelyek a Hortulus animae 1513. évi kiadásában (Lugduni, Joh. Clein, Impensis A. Koberger) is szerepelnek. Ezekhez járul még az a tetemes számú francia metszet, amelynek főcsoportja kis fekvőképekből áll és amelyek bibliai és a szentek életéből vett jeleneteket ábrázolnak. Schön fekvő képeinek nem egészen fele a minta képeinek átvétele, amelyek között a felhasználásnak és kölcsönzésnek minden fokával találkozunk.

E kiadásban a magyar szentek közül csak Szent Gellérttel és Szent Erzsébettel találkozunk, míg az első 1493. évi kiadásban (Vicentiae per henricū de sancto ursio librariū . . . ipressuz: Augustino Barbadico iclyto venetiarū Duce.) Szent István király is szerepel.⁷⁾ Röttinger megállapítása szerint Schön az 1514. évi kiadás Szent Gellért képét a Giunta-féle kiadásból vette át, viszont Szent Erzsébet képe Schön alkotása. A kép a fo. CCV. első levelén szerepel, (liber X. caput LXXIX.) Felirata: De sc̄tā Helisabeth de Vngaria. Mérete 53×78 mm. A kép függőleges vonallal elválasztott két jelenetet ábrázol, az első nagyobbik kép: a szent egy beteg ágyánál, a másik a szent előtt térdeplő koldus (bélpoklos?) felruházásának jelenete.

Schönnek a Springinklee-hatás korszakában készült könyvcím keretképei (Titelumrahmung) közül a Pomponius Mela-Vadianus 1518. évi kiadásához készült címlap különösen figyelemre méltó. A mű kiváló Hungaricum: Vadianus és Tanstetter budai utazását és Calcagnini magyarországi tartózkodására vonatkozó adatokat tartalmazza.

A könyv címe: Pomponii Melae Hispani Libri de situ orbis tres, adiectis Joachimi Vadiani Heluetii in eosdem Scholiis: Addita quoqz in Geographiā Catechesi: & Epistola Vadiani ad Agricolā digna lectu. Cum Indice summatim omniacomplectēte. (Colophon:) Impressum est Pomponius Viennae Pannoniae expensis Lucae Alantse Civis et Bibliopolae Viennensis. Per Jeannem Singrenium ex Oeting Bojoariae. Mense Maio Anni. M. D. XVIII. fo. 22 nn. 133 sz. & 2 nn. p.⁸⁾

A címlap két keretben elgondolt tábla, (200×142, az írástükör 100×47) az írásmezőt keskeny, négy putto által ékesített elemekkel, oszlopokkal és girlandokkal körülvett keret fogja át. A keretet 12 képből álló képsor veszi körül. Az ötrészből álló felső mező közepén Apollo ülő alakja, tőle jobbra-balra két-két múzsa, valamennyi attribútumaival. A bal szegélyen további három, a jobb szegélyen pedig két múzsa és Bachus alakja látható, valamennyi ülő helyzetben. Az alsó osztatlan szegélyben Minerva és Merkur foglal helyet putto alakban, mindketten állva, koszorúdíszhez aplikált tekerccsel kezükben.

Schön e keretképen mellőzi a reneszánsz bordűrök merev, szoborszerű ki-képzésű alakjait és a díszítő elemek alkalmazásában naturalisztikus felfogás felé hajlik.

*

1522-ben Schön némiképp változtatta rajzmodorát. Erre a változásra a külső ösztönzést az egyházi téren történt ismert események szolgáltatták, amelyek a művészi megbízások természetét és anyagát gyökeresen megváltoztatták. A bibliai képek és a szentek ábrázolása helyébe — amelyeknek kelendősége miatt, mint mindig felhasználható anyagba, a kiadó jelentős összegeket ruházhatott — a mindennapi élet világa és annak hirtelen jelentőségre emelkedett főképviselője: a »közönséges ember« ábrázolása lép. Ennek típusát a tömegével megjelenő röplapok veszik át és jóformán minden megjelenítésre új alakokat kívánnak. E változással Schönre az a kényszer hárult, hogy az ornamentika mellett a figurális elemeknél is a művészi alakítás új formáival ismerkedjék meg. Épen akkor, amikor

Springinklee a művészi alakítás új formáihoz való alkalmazkodásának az 1522-ből származó Bachánsnőjén (Bachantin) tanújelét adta, Schön viszonya régi mesteréhez megváltozott. A művészi tárgyválasztásban történt változásokkal egyidőben ugyanis Springinklee közvetlen, a személyes érintkezés által kialakult hatása Schönre hirtelen eltűnt és csak az ornamentikában szemlélhető még egy ideig. Schön ettől az időtől kezdve új művészi látásra kényszerült. Innen van, hogy valami kialakulatlan, a kimondottan individuális vonások melletti átmeneti ingadozás jellemzi stílusát körülbelül 1529-ig. A gyors alkotások sorozata és a bennük szemlélhető mozgalmasság, az ábrázolt tárgyak sokasága következtében az új típusok számának gyors emelkedése, főjellemvonása Schön önmagát tanító-karakterizáló művészetének. Schön új stílusának telivér közvetítője gyanánt szerepelhetnek azok a vázlatzerű címmetszetek, amelyeket 1524-ben Hans Sachs két párbeszédéhez⁹⁾ (Prosagesprache) és az a kép, amelyet Diephold Peringer Sermonjához¹⁰⁾ ugyanebben az évben készített. Ehhez tartozik még Hans Sachsnek az Okos és ostoba ember háza (Das Hauss des Weysen und das Haus des unweysen mens)¹¹⁾ c. röplapjához készített metszet. Rövid időközben következnek ezután a Különbség a szerzetes és a keresztény között¹²⁾ (Vnterscheyd eines Mönchs vnd eines Christen), a nagy méretű Harc az evangéliumi nép és a római klérus között¹³⁾ (Schlacht zwischen den evangelischen Volke und dem römischen Klerus) c. lapok, amelyeket még mások is készítettek. 1527-ben azután megjelenik Schön e periódusának népszerű műve: A jövendölés a pápaságról¹⁴⁾ (Eyn wunderliche Weyssagung von dem Babsttumb) c. 30 metszetről álló ismételt lenyomatot sorozat Osiander előszavával és Sachs verseivel. Ezen alkotások címei is már élénken bizonyítják a megváltozott időket, amelyeknek szelleméhez Schön metszeteivel csatlakozott. Ezek a metszetek érzékelteik egyszersmind leginkább Schön a huszas években kialakuló művészetének átlagstílusát.

Ettől az átlagstílustól való eltérések, amelyek a mester képeit a Springinklee halálát követő években oly határozatlanná tették, részben visszamennek Schön ama szükségletére, hogy az elvesztett vezetést más mintaképhez való csatlakozással pótolja. Schön új mintaképét csakhamar megtalálta Hans Schäufolein személyében. Peypus 1524-ből származó Újtestamentumában¹⁵⁾ Schönnnek a négy evangélistát ábrázoló képe a felfogásban már Hans Schäufolein hatását mutatja, Szent Pál képe pedig egyenesen Schäufolein után készült kópia. A Schäufoleinhez való csatlakozást a harmadik évtized utolsó éveiben új tájékozódás váltja fel. Ekkor következik be Niklas Störrel, a »Pseudo-Schön«-nel való közvetlen kapcsolata. Schön maga sem röstelli, hogy követőjétől tanuljon. A harmincas években keletkezett: A szegény üldözött bálványok panasza¹⁶⁾ (Klagrede der armen verfolgten Götzen...) c. metszet főként az emberi alakok ábrázolásában, jellemző Pseudo-Schön vonásokat árul el.

De legtöbbet köszönhet Schön ebben az időben Sebald Behamnak. Lehetséges, hogy a Behamhoz való csatlakozást Springinkleettől kapta örökségül. Sebald és testvére Barthel az akkori Nürnbergben az egyedüli rajzoló voltak, akik teljes alkotóerejükkel az új művészet talaján állottak. Sebaldnak stilisztikailag nincs multja. 1525 körül Schön és Pseudo-Schön a Sebald-féle bibliakép-sorozat kiegészítésén dolgoznak. Beham és Schön kapcsolatának hatása a Peypus-féle Psalterium Schön által készített címlapján¹⁷⁾ is érezhető; Hans Sachs: A bor négy csodálatos tulajdonsága¹⁸⁾ (Die vier wunderbaren eygenschaft des weins) című elbeszélő költeményéhez 1528-ban készült Schön-metszet pedig annyira Beham-szerű, hogy Sebald kópiájának is tartják. Az ismeretlen szerzőtől származó: Költemények a szász bányákról¹⁹⁾ (Das sächsische Bergwerk) c. laphoz készült

metszeten Sebald hatása még a tájképszerű részletekre is átmegy, ahol pedig a rajzoló általában utoljára tagadják meg individuális stílusukat. Ezzel azonban Schön stílustörténete ennek az intermezzónak legmagasabb fokán áthaladt; amikor Sebald 1531-ben végleg elhagyta szülővárosát, Schönre való hatása teljesen megszűnt. Mégis elég hosszú ideig tartó és mély volt ahhoz, hogy Schönt a »Pseudo-Beham« melléknévvel illessék. Schön második periódusának kezdetétől (amelyen még a bibliai metszeteinek 1518. évi fokán állott) 1529-ig Behamnak minden stilisztikai sajátágát átvette. Újak ezentúl nem jönnek hozzá.

A második korszak alkotásai sorában néhány magyar vonatkozású nyomtatványhoz készített címképet kell megemlítenünk. Ezek a történeti tárgyú rajzok vázlatos jeleneteket rögtönöztek és a tömegnyomtatványok jellegéhez alkalmazkodva legtöbbször mellőzik a hatásos kereteket. A kép a címlapnak csak egy részét foglalja el, a kis méret pedig a művészi kiképzés rovására van. Ezek:

1. [Zell Christoffel.] Ein neues Lied in welchen auss angebung deren so von anfang mit vnd darbey gewesen, Die gantz handlung des Türcken, in Vngern vnd Osterreych nemlich der belegerung der statt Wien begryffen ist, Im thon O Gott in deinem höchsten thron. Gedruckt zu Nürnberg durch Friederich Peypus 1529. 4°. 4 nn. p.²⁰)

A címlap metszete Bécs ostromát ábrázolja (133×115): balra a város, jobbra a tábor. Egy gyalogos és egy lovastiszt török csapatokat ütlegekkel hajt a falrészhez. Balra elől két ágyú, mellette egy halott török.

2. [Haselberg Joh.] Des Türkische Kaysers Heerzug, wie er von Constanti-nopel Mit aller rüstung, zů Ross vnd Füß, zů wasser vnd Land & gen Kriechischē Weysenburg kummen, vnd fürter, Für die königlichen statt Ofen yn Vngern, vnnnd Wienn, yn Osterreich gezogē... Vollendt durch Johan Haselberg & Gedruckt zů Nürnberg durch Cgristoffel Zell. Anno 1530. 4°. 6 nn. p.²¹)

A címkép (90×108) balról Károly császárt, jobbról Szulejmánt ábrázolja, amint számos lovastól kísérve a háttérben mutatkozó magaslati vár aljában találkoznak.

E címmetszet ismételten szerepel másodlagos felhasználásban. Ezek között két Hungaricum is van. Az első:

Ausszug ettlicher Zeitungen, was sich zum anfang des jetzigen Türcken-kriegs, an etlichen orten inn Ungern, verlossen vnd zugetragen hat. 1566. Gedruckt zu Nürnberg, durch Valentin Geyssler. 4°. 4 nn. p.²²)

A második:

Warhafftige Neue Zeitung: Wie vnd was massen sich des Sigismundi Bathori Mutterbruder, Stefan Botschkay genant, gegen vnserm Christlichen Käyser, sampt den Teutschen Kriegsvolck, Trewlos vnd Meinäydig verhalten... 1604. Nürnberg, Joh. Knorr 4°. 4p.²³)

A következő címképpel ellátott Hungaricum már időben távolabb esik, stílárius szempontból azonban az előbbiekhöz csatlakozik:

3. Curipeschitz, Benedictus. Wegrayss, Keyserlicher Maiestat Legation im 32. jar zu dem Türcken geschickt [O. O. u. J. Der Text am Ende datiert 1532. XII. 27.] 4°. 32 nn. p.²⁴)

A címkép (105×106) két balról belovagoló török találkozása két jobbfelől érkező keresztény lovassal; akik üdvözlésként kalapjukat emelik. Halmos tájék, középen sziklás hegyen vár képe.

Az időrendben következő nyomtatvány a kereszténységnek a német császár vezetése mellett a török elleni hadjáratra való felkészüléséről szól és címképül (79×54) Schön a keresztfát alkalmazza háttér és alapzat nélkül.

4. Römischer Keyserlicher Maiestat Christenlichste Kriegs Rüstung wider die vnglaubigen, anzug in Hispanien vñ Sardinien, Ankunft in Africa, vnd erobering des Ports zu Thunisi im monat Junio Anno 1535. [O. O. u. J.] 4°. ²⁵⁾

5. Itt említünk meg még egy Kertbeny által fölvett, egylapos nyomtatványt, amelynek címképe Schön metszete. A lap címe: »MERck du werdes Deutschlandt frey, Gotts Wunderschicht recht inn Türckey«. Szerzője: Cyriacus Schnauss. A címkép (161×121) Két oszloppal díszített portálé alatt, amelynek mezőjében címerpajzs áll, egy német fejedelem és egy török harcos beszélgetnek. A cím alatt három hasáb költemény, az utolsó alatt a kiadás éve: 1550. A kép több más munka számára is címképként szolgált. Noha a munka csak 1550-ben jelent meg, Schön harmincas években készített munkáinak sorába tartozik. ²⁶⁾

*

Schön portréalkotásának kezdetei még működésének első idejére esnek és számunkra Anna magyar királyné (I. Ferdinánd felesége), Mária magyar királyné (II. Lajos felesége), Ferenc francia király és Ulrich von Württemberg mellképében maradtak fenn. Stílárís szempontból ezekhez csatlakozik Ulrich von Huttent és Friedrich von Sachsent ábrázoló metszet is.

Anna királynét (Anna von Böhmen und Ungarn) mint pompás öltözetű fejedelmi nőt félbalfelé fordulva ábrázolja ²⁷⁾ (151×118), amint kerekíves, gazdag ornamentikával ellátott ablaknyílásból tekint ki. Alul a keretbe illesztett ötsoros kurzív szöveg: »Fraw Anna gebornne Kunigin vonn Hunngern Kunig Ludwigs zu hung[ern] vnd Behaim schwester Irs allters Im Sibennzehendenn Jarenn &c. 1519«. Az írásszöveg alatt: »Wolff furmschneider zu Nurmberg«.

A kép fejének pontos és a későbbi grafikai alkotásokban egyformán visszatérő ősmintája a berlini metszetgyűjtemény ismeretlen szerzőtől eredő színes fametszete, amely tehát nem Mária királynét ábrázolja, mint azt Valerian v. Loga állítja. ²⁸⁾ Loga közleményét irodalmunkban Kövér Béla vette át. ²⁹⁾ A tárgybeli tévedésből következik, hogy Kövérnek a Lubóczy által ismertett ³⁰⁾ Leone Leoniféle érem mintázásának idejéből a kép keletkezésének idejére való következtetése sem állja meg a helyét, tekintettel arra, hogy az érem 1521—26 között, a kép pedig még 1519 előtt keletkezett.

A képnek egy másik »état«-ja is ismerős, amelynél az első kép aláírt szövege hiányzik. A kép ablakkeretének díszje egészen Springinklee modorában készült; ami a kép arcvonásaiban Schön stílusa szempontjából idegen vonás, az mintájára vezethető vissza.

Mária királyné (Maria von Kastilien) portréja ³¹⁾ (153×118) a féljebb forduló királyné mellképét mutatja, amely egy, a felső ívében levágott reneszánsz ablakkeret előtt áll. Haja hálóban, ezen toll nélküli kalap, balkezét melle felé fordítja. Az ablakoszlopok talpai között kurzív szöveg a következő szavakkal: »Fraw Maria gebornne kunigin zu Castilien Romisch vnd Hispanischer Kuniglicher schwester Die Kunig Ludwigen von Hungern eelich vermehelt Ist Irs allters Im fünffzehenden Jaren &c. 1519«.

A berlini metszetgyűjtemény említett színezett példánya a metszetet újbóli felhasználásában mutatja, amelyen az ablak ráamáját szerzője kiegészítette és egy golyóval díszítette ^{31a)}. Mária királyné képének stílusbeli felfogására és ruházatára nézve Anna királyné képe volt irányadó. A portré vonásaiban Schön Dürer Ehrenpforte-metszete részletképeéhez alkalmazkodik, amelyen a mester az 1515. évi bécsi kongresszus menegzőit mutatta be.

Valamennyi kép magassága a »középső formá«-t a 20 cm-t nem haladja meg és hasonlóan közös a mellképeknél alkalmazott ornamentika. Közös vonás továbbá, hogy valamennyi mell- és félkép ablakpad mögött és falívek előtt vagy alatt van megjelenítve.

A felsorolt hat portrén Schön stílusának megállapítása a Peypus által 1524-ben nyomtatott Ótestamentum nagy Józsuá képe alapján történt.³²⁾ Ehhez a rajz szempontjából leginkább Ulrich von Hutten portréja hasonlít.³³⁾ Hutten portréját Friedrich von Sachsenéval a kezek kidolgozása köti össze, Friedrichét Józsuáéval a márványfülke képe. A Hutten-képen alkalmazott ív rajza visszatér Mária portréján, amelynek arcalakítása lényegileg a fiatal Schön nő típusideáljának felel meg. Anna, Mária képpárja. Az ábrázoltak vonásai a stiliztikai összehasonlításban csak alkalmilag jöhetnek számba. Schön művészete a valóságon először Mária királyné és Ulrich von Hutten ábrázolásánál teszi túl magát, a többiekénél ebben az előképek: két érem, egy metszet és egy karc akadályozták meg. E hat fametszet kidolgozásának modorára Schön még 1530-ban is visszatér, amikor Hans Sachs Római császárai³⁴⁾ (All Römisch Kaiser nach Ordnung . . .) számára V. Károly portréját készíti.

A nagyalakú mellképek (magasságban 30 és 40 cm. között) Dürernek 1522-ben készített Varnbüler-je óta válnak divattossá. Ezek a képek a negyedik évtized közepén népszerűségük magaslatát érik el, hogy azután az újság ingerének gyors elmúltával újfajta képeknek adjanak helyet. Olyanoknak, amelyeken a művész az egész személyt ábrázolja. Schön, amíg az ábrázolás e nemével szemben feltűnő tartózkodó volt, a nagyalakú mellképábrázolásnak vezető egyénisége lett. III. Iván orosz cár nagyalakú portréja, amely egyszerű vonalvezetésével, ornamentális keretezésével, az ábrázolt öltözetének kiképzésével különösen mintaszerű, a legkiválóbb alkotása e téren Schönnek. Az ornamentális részletek, amelyek Schönnek a 20-as évekből származó alkotásain tűnnek ki különösen, (az 1524. évi Józsuá-képen, Gabriel von Eyb 1525. évi címerén, a Peypus-féle Psalterium címlap-metszetén, a Luther-féle De servo arbitrio 1526-ban készült címképén, a Handlung Georg von Braunschweig keretén, de leginkább a Spengler-címeren), minden kétséget kizárnak afelől, hogy III. Iván képe Schöntől származik. A portré, amely Herbertstein orosz utazásának hatása alatt készült, nem a legrégebb Schön ilyenmű alkotásai között. Előtte készült — bizonyára mindjárt 1526 után — Philipp von Hussen képe és Ivánnal egyidejűleg 1528-ban készültek Ferdinánd királyt és Anna királynét ábrázoló fametszetei.

Ferdinánd képe³⁵⁾ (287×222) széles karimájú kalappal fedett, nyitottszájú, jobbfelé néző profilkép. A szörmegallér fölött az aranygyapjas rend lánc, alatta kilenc sorban a fölrás: »Ferdinand von Gots gnaden Infant vñ Printz in Hyspania, Kőning zu Hungern vnd Behem . . .«. Ettől jobbra a magyar-cseh egyesített címer a spanyol szívpajzssal. A képnek egy második felhasználásban levő példánya is ismeretes, amely a király képét zárt szájjal, a kalapszegélytől az állig új betoldással ábrázolja. Háromsoros felírása: »Ferdinadus dei gracia Infans et Princeps Hispanie. Electus Romanorum rex . . .«. Kiadója Guldenmund. A két évat közötti különbséget Ferdinándnak 1531-ben bekövetkezett német királlyá való választása magyarázza meg.

Anna portréja³⁶⁾ (294×224) balfelé néző mellkép. A hajháló felett széles-karimájú kalap, a ráncolt ing felett két lánc. A metszet alatt két sorban: »Anna von Gots gnaden Königin zu Hungern vñ Behem, Ertzherzogin zu Osterreych«. Ez a kép Ferdinánd első állapotban levő képének párképe. Ferdinánd második képéhez Anna párképe is elkészült, amelynek felirata: »Anna von Gottes gnaden

Römische Künigin . . . «. Mind a két portré Guldenmundnál jelent meg és mintaképeül az 1524-ben öntött kétoldalú érem szolgált.³⁷⁾

Valamivel a fentebbi portrék előtt keletkezett Ferdinánd és Anna két ducról nyomott, keltezetlen kettős képe³⁸⁾ (231 × 389). Egy vízszintes, négy vonalból összeállított keretben a két egymásfelé tekintő alak egymástól oszloppal elválasztva. Mindegyik kezével az oszlop és a keret alsó részébe nyúló koronás címerpajzsot tartja. A portrék alatt négy, illetőleg kétsoros szöveg: »Ferdinand von Gottes gnaden . . . « és »Anna von Gottes gnaden . . . «. A második rész alatt Van der Eysen kiadó jelzése. Az 1526-ban, vagy hamarosan ezután megjelent kép a kétoldalú, már említett öntött érem alapján készült.

Ferenc francia király képe valószínűleg 1528-ból származik. Ezt követi Dürer portréja Mathes Gebels érme után (1529), majd a Pencz után készült Szulejmán szultánt és feleségét ábrázoló metszet. Andrea Doria, Markgraf Georg von Brandenburg, ennek felesége, Jan von Leyden, III. Pál pápa, végre Lang von Wellenburg és Albrecht von Mainz bíborosok portéja, mind nagyalakú képek és mintájukként jórészt éremábrázolások szolgáltak.

*

Schön második és harmadik művészi periódusának fordulóján néhány vallásostárgyú könyvillusztráció-sorozat áll, amelyek az utolsók a művész ezirányú működésében. A negyedik évtized megindulása óta a nürnbergi könyvillusztráció csökkenő irányzatot mutat. Az évtized közepén Peypus nyomdája feloszlott és Petrejusnak, a következő idők egyetlen alkotásra képes nyomdászának működése túlnyomóan tudományos területen mozgott. Maga a Luther-féle biblia 1534 óta a Wittenbergi Lufft-féle műhely monopóliuma lett. Schön ebben a korszakban végzett munkásságának legrégebbi termékei az a tizenhét fametszet, amelyeket a Jeronymus Andreas által 1531-ben kiadott Luther-féle katekizmushoz³⁹⁾ (Deutsch Cathecismus) készített. Lehetséges azonban, hogy ezek a fametszetek még a huszas évek végén keletkeztek. Ezzel körülbelül egyidejűnek kell tartanunk a Jézus Krisztus életét illusztráló sorozatot.⁴⁰⁾ (Fünf Schnitte zum Leben Jesu). Az 1534-ben Heinrich Steiner által Augsburgban készített biblia⁴¹⁾ (Biblia beyder Art vnnd Newen Testaments) 21 Schön kezétől eredő illusztrációt tartalmaz; a metszetek a régi sorozatok nyersességét már felülmúlják, de jelentéktelenebbek az ugyanezen időben készült röplapoknál gondosság és kiállítás szempontjából. Erre az időre esik a cseh Új-szövetség (Novvy Zakon : M. D. XXXIII) ⁴²⁾ számára készült képsorozat, valamint több, ma már csak új lenyomatokban ismert kalendárium-kép is.

*

Az a nagy hatás, amelyet Bécs 1529. évi török ostroma Németországban kiváltott, arra indította Hans Guldenmund nürnbergi lapdíszítőt (Briefmaler), hogy a török hadsereg jelentős típusait röplapsorozat alakjában mutassa be. Ennek a sorozatnak legteljesebb példánya a Hauslab-féle gyűjteményből a bécsi Lichtenstein-hercegi gyűjteménybe került és »Bécs ostromlói« (Belagerer Wien's) cím alatt még évtizedek előtt sokszoros megtárgyalásra és reprodukálásra adott alkalmat. Guldenmund e munkára három művészt hívott meg : Sebald Behamot, aki három, Erhard Schönt, aki öt⁴³⁾ és végül Pseudo-Schönt, aki hét lapot készített. A vállalkozás vezetése Beham kezében volt ; Schön pedig arra törekedett, hogy Beham stílusához teljesen alkalmazkodjék, hozzá teljesen hasonló munkát adjon. Schön lapjain a kidolgozásban főként a lovak alakjai emlékeztetnek Beham modoros típusaira.

A Bécs ostromlói című sorozat mellett egyideig egy sor zsoldos (Landsknecht) rajzolására foglalkoztatta Schönt. E képek Bécs védői (Verteidiger Wien's) cím alatt ismeretesek. Ez a cím azonban minden alap nélkül viseli a Bécsre való utalást, mert ezt csak a Cseh tiszt⁴⁴) (Ein behemischer Hauptmann) címet viselő lap szöveges részében találjuk meg. A Landsknecht-képek legnagyobb tömegben a 40-es évek elején készültek; egyeseket közülük az 1536-ban elhunyt Daniel Hopfer rézre másolt át. A képek kiadója Meldemann és Guldenmund volt. A képek is egyideig még Beham hatását mutatják. Az ágyú mellett álló ágyúmester⁴⁵) (Büchsemmeister) a gazdagabb háttérű zsoldosjelenetekhez tartozik, amelyek eredeti lenyomatokban csak a góthai gyűjteményben találhatók. Ezek között megemlítsérem méltó első-sorban egy nagyterjedelmű lap, amely egy hadszertárost és sáncmestert⁴⁶) (Zeug- und Schanzmeister) legénységével beszélgetve ábrázol, továbbá két lap, amely két-két ágyú megtöltését és előkészítését ábrázolja.⁴⁷) A szöveges rész adatai szerint Bécs ostromára vonatkozik a fogoly törököket és két tevét maguk előtt hajtó zsoldosok képe.⁴⁸) Ezzel tárgyban megegyezik a később sokszor reprodukált 1532-ből származó fametszet: A halál és a málháscsapat⁴⁹) (Der drossamt dem dot) címmel. A szélesen elnyúló, jobbfelé vonuló zsoldoscsapat képe⁵⁰) és a Münster ostromát ábrázoló lapok szintén Schön tipikus alkotásai közé tartoznak.⁵¹)

Schön stílusa számára 1529-től kezdve épen a zsoldosábrázolások nyujtanak új, jellemző vonásokat. Amennyire a Bécs ostromlóit ábrázoló sorozatban Schön teljesen Behamtól függött, úgy a zsoldosképek arra nyujtanak példát, hogy miként függetleníti magát lassankint mesterétől. Leggyorsabban vesztí el Beham hatását a lovak ábrázolásánál, amelyek Schönnél mozdulataikban sajátosságosan merevekké válnak. Az emberi ábrázolásoknál különben kisebb mértékben mindig meg volt benne ez a vonás. Más a helyzet a viszonylagosan nagyalakú zsoldosábrázolásainál. A legtöbb zsoldos fényes, nyitott szemmel néz a világba. A széles körmök a párnás kezeken rövidere vágottak. A szélesvállú felsőtestek frontban állanak és ugyanezt a törekvést mutatják a nyomatékos súllyal gyakran meghajlott vállak. Ezek a vonások különösen azért említésreméltók, mert egyrészt Schön töröktárgyú ábrázolásaihoz, másrészt a Hans Sachs-féle elbeszélőköltemények illusztrációinak stiláris megalapozásához előtanulmányul szolgáltak.

Az 1530-as évekkel elérkeztünk Schön rajzainak számunkra legérdekesebb csoportjához, Hans Sachs elbeszélőkölteményeinek (Spruchgedicht) illusztrálásához. Schön munkásságának utolsó érett gyümölcsei ezek és egyszersmind metszeteinek legnagyobb és legjelentősebb csoportját alkotják. Schönnel jutott az a dicsőség, hogy Sachsnek és néhány más nürnbergi kortársának költeményeit szemléltesse. Az elbeszélő költeménynek illusztrált röplap formájában való kiadásának szokása a század harmadik tizedében mindinkább elterjedt. Ezek a röplapok művészi szempontból kiemelkedő helyet foglalnak el a lapdíszítő (Briefmaler) ipar alkotásai között. A teológiai-polemikus lapok már ritkábbak lesznek, a hadi jelentések ábrázolása a törökök Bécs falai alól való elvonulása után visszaesést mutat, az újságszerű közlemények a kozmikus és tellurisztikus érdekességekről még nem érték el fénykorukat. E területről bennünket első-sorban a történeti tárgyú lapok érdekelnek.

Schön történeti tárgyú rajzaiból 1530-ban adta ki Guldenmund a török ostrom alatt álló Bécs képét⁵²) (Historia der türkischen belegerung der statt Wien . . . Anno 1529.) Sachs verseivel. E fametszetnek korabeli lenyomata hiányzik. Ennek kiadását ugyanis Sebald Beham által rajzolt és Meldemann által kiadott bécsi körkép (Rundansicht Wien's) kiadása biztosításának érdekében betiltották.

Az 1532. évvel Schön első magyar történeti tárgyú rajzához jutunk el, amely a török szultánnak Kőszeg alóli elvonulását és epizódszerűleg a vár ostromát

ábrázolja. A fametszet egyetlen ismert példánya a British Museum gyűjteményében van. A kép címe: »Ein Klag zu Gott, vber die grausamliche manigfaltigen wütere, dess Blutdirstigen Türcken vmb gnedige hilff.«⁵³⁾ A szegélykerettel ellátott metszet mérete: 1143×251. A három ducról nyomtatott összeálló kép balról jobbra haladó török felvonulást ábrázol. A vonuló csoportot négy lovas nyitja meg, feltartott lándzsáikon emberfejekkel. Ezeket három haditrombitás lovas követi, hosszú tollas turbánnal, majd egy magános török tiszt következik, kivont kardján emberfejjel. A menet következő csoportja Szolimán szultán mennyezetes trónszéken ülő alakját veszi körül, a trón elül-hátul két rudas hordszéken nyugszik, amely két ló hátára van erősítve. Körülötte egy lovas és számos gyalogos alakja látható. A szultán mögött négy fényes öltözékű főember vonul, akik mögött megláncolt foglyokat körülfogó janicsárok csapata látható. Balfelől a háttérben mindenütt égő házcsoportok jelzik a török martalócok útját. Az ostromló sereg tábora a kép jobb szélén látható. Kőszeg hosszú, négyszögű várának mind a négy sarkán tekintélyes tornyok emelkednek. Eredetileg mind a négy torony köralakú, a metszeten azonban az északi és déli tornyok közül egy-egy köralakú, egy-egy pedig négyszögű. A tornyokat a várfal kapcsolja össze. A vár ábrázolása teljesen középkori jellegű. Schön célja Sachs elbeszélő költeményének: a török Kőszeg alóli elvonulásának illusztrálása, és így a hangsúly inkább a felvonuláson, mint a váron van. Az ostromló tábor a vár jobboldalán fekszik és az ostrom még folyamatban van.

1535-ből származik a »Conterfettung der Stadt Tunis«⁵⁴⁾ című szöveges lap, amely inkább térképszerű, mint városkép. Egyetlen példányát a Lichtenstein-féle gyűjtemény őrzi.

Az 1541. év mozgalmas eseményei közül Sachs a János király alig 2500 fegyverese által védett és Martinuzzi György kitarása folytán megtartott Budának Roggendorff által vezetett sikertelen ostromát énekelte meg 15 szakaszos, szakaszonként 8 soros költeményben. A költeményhez Schön öt különálló, egymással összefüggő képet rajzolt,⁵⁵⁾ amelynek középpontjában Buda szélesesen elnyúló nyugat felőli képe van, míg a hát- és előtér az ostrom lefolyásának jóformán minden részletét megjeleníti. Így ez a fametszet az április végétől augusztus végéig Buda alatt történt hadi eseményeknek mintegy képkrónikája. (A felirat szeptemberi dátuma nyilván tévedés.) A fametszet egyetlen egykorú, színezett, sötét tónusú példányát a bécsi Albertina őrzi, Nicolaus Meldemann metszeteként nyilvántartva. A fametszet eredeti ducai a berlini Derschau gyűjteményben találhatóak, kissé rongált állapotban és az Albertina példányától a rongálás miatt némiképp eltérő szöveggel.

A kép felirata: »Ein ware Contrafactur oder verzeychnus der Königlichen Stat Ofen in Vngern jr belegerung sampt dem vnglückhaftigen Scharmuettel des pluturstigen Türcken mit dem Königlichen heerleger im September des 1541. jars«. Mérete: 366×1475. Sachs költeményének utolsó szakasza alatt a metszet kiadójának jelzése: »Steffan Homer zu Nürenberg«. Az Albertina példányáról a M. Tud. Akadémia archeologiai bizottsága intézkedésére a Műemlékek Országos Bizottsága színezett másolatot készített,⁵⁶⁾ a Derschau-gyűjtemény birtokában van egy-egy levonat. Nagler⁵⁷⁾ egy oly fametszetet is ismert Buda ostromáról, amely hat részből áll, Sachs címszövegétől eltérő címet visel és Meldemann monogrammjával és címével van ellátva. A fametszethez tartozó szöveges részt is Meldemann nyomtatta ki. A példány, amelynek méretei is eltérők Schön metszetétől, jelenleg nem található. Nagler közlése és az Albertina katalógusa nyomán Schön metszetét mindmáig Meldemannak tulajdonították. A Meldemann monogrammal ellátott

fametszet azonban csak azt bizonyítja, hogy Buda 1541. ostromáról Meldemann kiadásában is megjelent egy fametszet. Erről, a metszetet nem ismerve, ítéletet nem mondhatunk. Lehetségesnek tartjuk azonban, hogy ez a metszet Schön metszetének Meldemannnál megjelent variánsa, mivel Meldemann Schön egyéb munkáinál is a kiadó szerepét töltötte be. Paul Behaim gyűjteményének katalógusában két Buda és Pest ostromát ábrázoló fametszetet említ, amelyeket Sebald Lautensacknak tulajdonít.^{57a)} Röttinger idézi a Th. Hampe által kiadott »Nürnbergi Ratsverlass« 1542 január 28-ról keltezett a két metszetre vonatkozó sorait: »Die verehrt mappa Ofen und Pesst dem maler wider geben und anzeigen, das man dern zuvor vil habe.«^{57b)}

Schön metszetének teljes alakú hasonmása irodalmunkban — bizonyára a nagy alak közlésének nehézségei miatt — mindeddig nem jelent meg. Némethy Lajos, aki a metszet néhány adatát Buda topografiájának kutatása érdekében először használta fel,⁵⁸⁾ munkájához a kép középső részének könyomatú reprodukcióját közli, amely azonban az eredeti fametszetet alig adja vissza.⁵⁹⁾ A királyi vár képe Lux Kálmán: A budai várpalota Mátyás király korában c. művében szintén szerepel. A metszet teljes közlésének hiánya miatt láttuk szükségesnek, hogy a kép reprodukcióját, ha kisebbített alakban is, végre közzétegyük. Az eredeti metszet és a mellékelt hasonmás aránya: 1 : 1/2. Reprodukción a Geisberg munkájában közölt hasonmás után készült.⁶⁰⁾

A csak részleteket közlő reprodukciók mellett a metszet leírásai is hiányosak. Ezek a leírások részint csak a városkép tanulságait kutatják, részint pedig egész általános megjegyzésekkel siklanak el a kép adatai felett. Salamon Ferenc, aki Némethy után először említette Schön metszetét és a Schedel-krónika budai metszete mellett ezt is tanulmány tárgyává tette,⁶¹⁾ arra a megállapodásra jutott, hogy Schön metszete nem készülhetett a természet után és tulajdonképpen nem is látkép, mert oly sokfélélt láttat, amit egy pontból látni nem lehet. A perspektíva teljesen hiányzik, a pesti oldalon levő hegység azt a látszatot kelti, mintha a Máttra nyulnék Váctól Soroksárra. Divald Kornél⁶²⁾ viszont Schön szolgálai utánzatáról, a Münster-féle krónikában levő fametszetről megállapítja, hogy jóllehet, itt sem lehet szó lelkiismeretes pontosságról, mégis nyilvánvaló, hogy a helyszínen készült, bár tele van távlati hibákkal. Kremmer Dezső ugyancsak azt állítja, hogy a metszet a helyszínen készült felvételek eredménye.⁶³⁾

A metszetnek a királyi várról közölt adatait először Lux Kálmán méltatta. Mielőtt azonban erre rátérnénk, lássuk a háttér és a város képét.

A szabályos felhőcsoportokkal tarkított égbolt alatt a Duna balpartján a kép egész hosszában elhelyezett hegyes-dombos, képzeletbeli vidék látható, amelyet egy-egy magányosan, vagy csoportosan álló fa élénkít. A második rész legfelső síkjában a négyelt, harántpólyás, kettőskeresztes magyar címer látható a koronával. A kép harmadik részének déli felén kezdődik Pest távlati ábrázolása, amely átnyúlik a negyedik részbe is. A pártázott kőfallal körülvett város képén öt torony-szerű kiemelkedő pont látható, amelyek közül a két déli talán a sarokbástya tornya. Az északi oldalon egy négyszögletes, kiugró bástyafal látszik. Pest ábrázolásának valószerűtlensége nyilvánvaló. A város déli sarkán feltartott lándzsákkal egy csoport gyalogos helyezkedik el. Ettől egyenes vonalban dél felé a közelben szögletes tornyú megrongált templom látható. A kép negyedik részének balfelén alacsony dombon fegyveres csapat három ágyúval a dunai hajókra tüzel. A dunai háttér igen mozgalmas képet mutat. Az északi részen csak néhány úszó és süllyedő evezősgálya s csónak képe mutatkozik, amelynek vonalát az előtérben kibontakozó budai városkép a negyedik képrész elejéig elfödí. A negyedik és ötödik rész dunai vonala az úszó és süllyedő csónokok és hajók, valamint a vízbeesett katonák sorát mutatja.

A kép negyedik és ötödik szakaszát két kis sziget kapcsolja össze, amelyek egymással és egyszersmind a Duna jobbspártjával híddal vannak összekötve. Az északi fekvésű szigeten két katona ágyúval, a délin nagyobb csoport fegyveres ugyancsak ágyúval a hajókra tüzel. A kép déli sarkán Csepel-sziget nyúlik ki, amelyet a kép záróvonala elvág.

A várost teljesen középkori jelleggel a késő gót stílusban és a frank területek építkezéseinek modorában szemlélteti a művész, akárcsak Wohlgemuth a Schedel-kronika budai metszetén. Míg azonban az utóbbinál a házak jórészt utcarendszerbe illeszkednek, addig Schön képénél teljesen ellenkező az eset. A házak az előtér felé elképzelhető minden oldalról: homlokzati-, eresz-oldalról és igen gyakran félrefordult alakjukkal vannak feltüntetve. Ennek megfelelően beállításuk hol északi, hol déli, kelet-nyugati, vagy erre transzverzális. Feltűnő jelenség, hogy a városkép második harmadában csupa magas, a másik kétharmadában pedig csupa alacsony házak állnak. A várban kevés, ma is fennmaradt épületről megállapítást nyert, hogy oromhomlokzatukkal az utcával ellentétes irány felé fordulva, állanak. Ez a rendszer a hosszú, magaslati fekvés topográfiai adottságainak is legjobban megfelel és az alaprajz aránylag gazdag tagoltsága is így érthető.⁶⁴) Az uralkodó budai háztípus mellett minden bizonnyal voltak kivételek is, de semmiesetre sem oly egymásmelletti kuszált változatban, mint azt Schön képe mutatja.

A városképnek több kiemelkedő pontja van, amely az egykorú szemlélő figyelmét anélkül, hogy a részletekkel foglalkozott volna, kétségtelenül leköthette. E pontoknak már csak memoriális megrögzítése is a legkönnyebb feladatnak látszik. Az északi szélső pont közelében ábrázolt szögletes tornyú templommal a rajzoló a képen látható felirat (maria madalena) szerint a Szent Magdolna sokat vitatott templomát (a régi magyar plébánia, ma helyőrségi templom) akarja ábrázolni. A torony mellett a baloldalon egy másik torony is látszik, felső szakaszán kerek, hegyes sisakkal. Erre a toronyra csak a rajzoló emlékképének hiányossága adhat magyarázatot, mert a ma is fennálló torony helyzete arra vall, hogy ez mindenkor a homlokzat közepén állott. Hibás a templom ábrázolása abból a szempontból is, hogy a templom hajója a várfallal párhuzamosan fekszik. Némethy a Magdolna-templom fekvésének meghatározására, mint utolsó bizonyítékot, a kép adatát is felhasználja, de okleveles bizonyítékai kétségtelenül nagyobb súlyúak, mert a rajzoló a felírásokat fel is cserélhette. A város alaprajza hosszú, hegyesszögű háromszöget mutat, amelynek egyik befogója a valóságtól eltérően a déli oldalon van. Ha e távlati hibából folyó téves szemléletet a valóság képével hasonlítjuk össze és az északkeleti hiányzó bástyásor vonalát követjük, a Zsidókapú (Bécsikapú) helyétől valamivel jobbra egy sokszögű, zömök, a templomoknál alacsonyabb fekvésű épület ragadja meg figyelmünket. Erről az épületről a Lux Kálmántól szerzett szíves szóbeli közlés alapján talán föltételezhető, hogy a Róbert Károly idejében épült és néhai Csánki Dezső által e helyen sejtett királyi palota maradványa. Ettől délre egy négyszögletes, tetőnélküli alacsony torony kelti fel figyelmünket, amely azonban topografiaiilag nem igazolható. A domonkosok Szent Miklósról nevezett temploma és kolostora (S. Niclas Prediger Closter), amelynek tornya a nyolcszögletű felsőszakasz kivételével ma is látható, a főhomlokzat mellett a hajó északi oldalán áll. A torony mellett jobbra fióktornyocska látható. Ezután a Nagyboldogasszony temploma (Unser Frauen), a mai Mátyástemplom következik, amelynek déli tornya a régi északi és az idők folyamán megrongált torony párjaként a késői csúcsíves stílusban 1470-ben épült.⁶⁵) Némethynek az a megjegyzése, hogy a Boldogasszony-templomtól az Evangelista Szent János-templomig a metszeten más templom nem látható,⁶⁶) nem állja meg

a helyét, mert az utóbbi templomtól mindjárt balra jelzéssel ellátva (S. Sigmund) helyezkedik el az utolsó templom, amely Buda várában a török hódoltság előtt épült. Ez a Zsigmond király által alapított budai kiskáptalan és prépostság Szent Zsigmond temploma, amelyet Szűz Mária új, vagy kisebb budavári templomának is neveztek. A templomok sorát a minorita-ferenciek Evangelista Szt. Jánosról nevezett (S. Johannes Parfüser Closter) temploma zárja be, amely a mai várszínház helyén állott. A Díszter és Uri-utca sarkán állott Róbert Károly idejében épült Szent György templomát és Buda többi középkori egyházát már Némethy is hiába kereste Schön metszetén.

A várost köfal veszi körül, amelyen szabályos pártázat és ez alatt szintén szabályos vonalban lőrészek láthatók. A sima falfelületen három köralakú és egy négyszögletes bástya nyulik ki, a bástyafal egyenes vonala pedig több helyen az alaprajznak megfelelő töréssel folytatódik. Feltűnő, hogy a középkori eredetű faltornyok, amelyek a későbbi metszeteken szerepelnek, itt hiányoznak. Több helyen a házak a falakra támaszkodnak és ezeknél a falak támpillérekkel vannak ellátva. A nyugati városfal északfelé rondellában zárul. Az északi és az első nyugati rondella a falnál alacsonyabb, míg a szögletes bástya magasabbnak látszik és fegyveresekkel van megrakva. Itt a bástyafal erősen meg van rongálva és jó darabon sánckosarakkal van ellátva. Itt állott a Fehérvári kapu, ahol Fráter György személyesen verte vissza a rohamot. Délebbre a fal egészen leomlott és fonott sánckosarakkal van pótolva. A bástya alatt menekülők, halottak, elszórt fegyverek, létrák jelzik, hogy az ostromlóknak nem sikerült a bástyán áthaladni.

Az ostrom tehát, amelyhez Roggendorf április végén jelent meg, negyvenezrenyi sereggel és negyven ostromágyúval, már előrehaladott képet mutat. A hadiesemények főpontja azonban a királyi vár és erődítmények mellett a déli oldalon van.

A metszet ábrázolta királyi vár leírását Lux Kálmán jeles munkájából⁶⁷) már ismerjük: A várat a várostól tágas, üres udvar választja el, ennek keleti oldalán a Vízikapu melletti bástya még látható. Az ábrázolás a kapút eredeti helyénél jóval délebbre helyezi. Az udvar várfala szakaszokból áll; a szakaszok találkozási helyén támpillérekkel vannak megerősítve a falak, középen egy-egy ívvel. A várfal pártázatán az őrség rőzsekötegekből és földdel telt kosarakból álló védőfelszerelése látszik. Ez a várfal a királyi paloták alatt tetővel és támpillérekkel támogatott sima várfalba megy át, amelynek lőréseiből tüzelő fegyverek füstje tör elő. Ezt a hosszú várfalat, amelynek aljában egy másik pártázatos fal is végigvonul, két oldalról nagy magasságra felnyúló hengeralakú úgynevezett buzogánytornyok fogják közre. Mögötte közvetlenül a paloták előtt a belső várfal húzódik, amelyen három szakaszt különböztetünk meg. A déli, az egész hosszúság felénél is nagyobb szakaszt gyámokkal támogatott védőfolyosó koronázza. Észak felé hatalmas torony alapépítményeként egy rövidebb szakasz következik, néhány lőrészerű ablakkal. Az utolsó szakasz hat magas támpillérrel erősített őrház homlokfala gyanánt érvényesül.

E várfal mögött feltűnnek a királyi palota épületei. A puszta udvar melletti kisebb oromzatos épület — talán a kapuátjáró —. Jobbról nagyobb védőtornyossal, balról pedig kisebb tornyocskával van szegélyezve, amelytől az északi buzogánytoronyhoz favédősorompó vezet. Ugyancsak a puszta udvarra tekinthetett széles udvarával az az épület is, melynek keskeny homlokzata a kapu melletti védőtornyótól jobbra tűnik fel és különös, erkélyes előépítményében talán kétfelé ágazó lépcsőt rejthetett magában. Mellette az előtérben egy árnyékolt és egy megvilágított, homlokzatával felénk néző négyszögű széles torony alakja tűnik föl, melynek terraszáról keskenyebb őrtorony szökik fel kétszűcsű, rövidgerinces, meredek tetőzetével. A torony megvilágított homlokzata folytatásában apró-

ablakos kisebb épület, mögötte pedig igen magas, a tető fölé még három emelettel kiemelkedő palota tűnik szemünkbe. Mögötte karcsú tornyocska körvonala látszik. Az előtérben két oromzatos épület látható, melynek legfelső emeletét boltíveken nyugvó, fedett folyosó köti össze. A baloldali magasabbtetejű épület fölött fióktornyocskáktól övezett, hegyes toronysüveg emelkedik. A jobboldali alacsonyabb, sarkán csigalépcsőtoronnyal, eresze alatt két kiszökő erkéllyel ellátott épület fölé hengerded torony emelkedik, körülfutó erkéllyel, hegyes süvegén gazdag erkélykoszorúval. Ez a torony kétségtelen, hogy a vár István-tornyát mutatja. Ettől kétoldalra a háttérben egy-egy oromzatos épület látható, amelyek közül az egyik keskeny, a másik pedig széles homlokzatával tekint a Duna felé. A palotákat dél felől tornyokkal megszakított várfal zárja körül.

A paloták alján a nyugati várfalak alatt terülnek el a kőfallal körülvett királyi kertek, amelyeknek fái között itt-ott különböző alakú tornyos épületek és lépcsőzetek tűnnek elő. Dél felé kis négyszögletes tér négy sarkán különös hagymatetővel ellátott, ablak nélküli kerek tornyok emelkednek, amelyek a későbbi metszeteken »aula marmorea« nevet viselnek. Ezek mögött az ostrom alatt megrongált körbástya romokban levő kapútornyával látszik. Fölötte fedett védőfolyosókkal kanyargó út vezet egy első, majd távolabb egy második várkapúhoz, amelyeknek emeletes épületéhez a dombtelejtővel együtt alászálló bástyafalak csatlakoznak és alul a Dunaparton tornyokkal megerősített védőművekben végződnek. Ennek a kanyargó útnak és a feltüntetett várfalaknak ábrázolása figyelmen kívül hagyja a távlat legelemibb szabályait, mert azt akarja föltüntetni, ami a valóságban a keleti oldalon látható, itt azonban falak és domb által el van takarva. Itt Schön a keleti lejtőn levő hatalmas bástyafalakat és azok aljában a Dunaparton akkor még fennálló tornyos épületeket úgy akarta ábrázolni, ahogy azokat a Gellérthegy felől lehetett látni. Kétségtelen, hogy ezzel a rajzoló az ostrom menetét akarta érthetőbbé tenni. Természetes, hogy az ábrázolás módja rajzát zavarossá tette. Ettől délre, a dombkoszoruzta pesti látkép az előtérben pedig a Gellérthegy hatalmas tömege tűnik fel, alatta és oldalt a táborral. Salamon Ferenc a kép e részletét úgy magyarázza, hogy a rajzoló itt a Rácfürdőt akarta volna ábrázolni. Ez azért sem állja meg a helyét, mert a rajzoló a fürdő ábrázolására a vár és a Gellérthegy közt elterülő síkon sokkal inkább lehetett volna alkalma, viszont az ábrázolás nehézségei ellenére nem mulasztja el, hogy a Gellérthegy alján elterülő fürdőt (Bad), a mai Rudasfürdőt ne említse. Igaz, hogy az északi oldalon elmulasztotta a bástyák feltüntetését, de ennek magyarázatát talán abban láthatjuk, hogy a rajzoló a déli oldalra, mint a megörökítendő esemény legfontosabb pontjára, nagyobb figyelemmel volt.

Az előtér, amely a kép kétharmad részét tölti ki, hegyes-dombos, fákkal és cserjékkel tarkított vidéket mutat. Az északi részen egy-egy pihenő és fegyveres őrszolgát (das hussern wach) látható. A második fegyveres csoport mellett fallal körülvett, keletről és nyugatról kapuval ellátott kert helyezkedik el. A keleti oldalon tágas épület előtérben fegyveresek. Az épület, amely körülbelül a mai Horváth-kert tájékán lehetett a »münch garten« fölírást viseli és nyilván a domonkosok kertjét ábrázolja. Innen a várfalak felé ösvény vezet a falak alatt levő »münch haus« jelzésig, amivel nyilván, téves helyen bár, a domonkosok házat akarta jelezni.⁶⁸) A kert alatt sátor-tábor lovaskatonákkal »welsch leger« (a brentonok tábor), »reiter leger« és »hussern leger« jelzéssel. A legelső sátor bejáratánál egy katona a szárnyas vadászatról visszatérő, a kép bal sarka felől közeledő bajtársa felé integet. A császári tábor az előtérben az első négy képrészen át vonul végig. A második rész hatalmas sátorépítménye Roggendorf sátrát jelzi (der von Roggendorff Hauptmann), amely mögött akasztófa képe látható, míg

a harmadik kép sátorcsoportjának felirata »das gross leger«. Roggendorf sátrai a felső mezőben csillagot viselő, várfalat ábrázoló címerpajzsot, a nagy táboréi pedig részint egyharántpólyás, részint koronával ellátott sassal ékített címerpajzsot viselnek, többhelyütt pedig zászlót is. A nagytábor előtt kétszakaszos, hagymatetés, toronyszerű építmény nyúlik előre. A táborban fegyveres csapatok láthatók. A két királyi vár felé rőzsekötegekből és földdel töltött kosarakból álló védőfalak háttérében ágyuk merednek. A királyi kertek falához ösvények vezetnek, a falak alatt a kapuk körül ostromló csapatok helyezkednek el. A császári tábor a képsor negyedik részén a Gellérthegytől (Gerhards berg), amelynek kúp-alakú csúcsán csapatok és egy rongált erődítményféle látható, a hegyet nyugat felé megkerülve, a Duna irányában terül el. A Gellérthegyet és a táborát a Dunáig körben hatalmas, megerősített sáncok veszik körül, amelyeknek legdélibb rondellája a »Bemisch rundel«. E sáncokba a Gellérthegy északi oldala felől a török már behatolt és nagy csata színhelyévé tette.

A képsor mezője második felének előterében, délen a Dunáig felkanyarodva, a török tábor helyezkedik el (das Türkisch leger), amelyet a császári táborától az északi oldalon dombok választanak el. A sátrakat félholdas zászlók díszítik. A kép jobb szélén a legdélibb oldalon a táborát hatalmas sánc védi, amelynek rőzsekosarai mögül, valamint három kiugró rondellájából ágyuk tüzelnek.

Az illusztrált események itt a hadjárat lefolyását, amelyet a császári sereg számbeli nagy fölényrel és a megkísérelt árulás ellenére a fölmentő török sereg megjelenése miatt nem koronázott siker, végső mozzanataiban mutatják.⁶⁹⁾ A jelenetek megértéséhez tudnunk kell, hogy amidőn Szulejmán szultán Roggendorf Buda elleni hadjáratáról értesült, Mohamed pasát küldte el Drinápolyból azzal az utasítással, hogy az útjába eső török seregeket vigye Buda alá. Mohamed június hó végén érkezett Budára, amikor a János király pártja a várban már igen szorult helyzetben volt. Buda közelében csatlakozott hozzá Török Bálint csapata is. Midőn Roggendorf a török közeledéséről értesült, táborát a Várhegy és a Szentgellérthegy között helyezte el. A törökök Kelenföld tájékán szálltak táborba és a Csepelsziget északi csúcsát megerősítették. Roggendorf, noha a maga erejét elégtelennek tartotta és noha a császárpárti magyar hadakat vezető Perényi Péter az ostrom félbeszakítását és a visszavonulást tanácsolta, Roggendorf még a szultán közeledésének hírére sem hajlott erre s az ostromot csak Ferdinánd király parancsára akarta abbahagyni. Végre amidőn augusztus közepén Török Bálint azt üzenete Perényinek, hogy legalább a magyar hadakat óvja meg a biztos pusztulástól, Perényi tudomására hozta Roggendorfnak, hogy seregét elhagyni készül, amivel rábírta a fővezért, hogy az ostromot félbeszakítsa és elvonuljon. Roggendorf, hogy seregét a Duna jobbspártján levő török sereg támadásaitól kímélje, arra határozta el magát, hogy a németek által megszállva tartott Pestre kell át. Ez augusztus 21-ére következő éjjel történt meg. De a törökök megtudták Roggendorf szándékát és alig hogy a magyar lovasság és az ágyuk egy része Pesten partraszállott, a németek táborát minden oldalról megrohanták és másrésről hajóhadukkal a német sereget Pestre szállító hajókat támadták meg. Az általános zűrzavar közepette a török sereg Pestet elfoglalta és Roggendorf seregét teljesen megsemmisítette. A kép harci jelenete a császári seregnek a Dunába szorítását ábrázolja, a perspektíva és a helyzeti valószínűség teljes mellőzésével. Tudjuk emellett, hogy ottvesztett Roggendorf egész felszerelése is, hajóhadának egy részével és ágyuival együtt. Roggendorf is súlyosan megsebesülve előbb Komáromba, majd Somorjára futott, ahol sebeibe néhány nap múlva belehalt. A szultán augusztus 29-én érkezett Budára és táborát a vártól északra Óbuda területén helyezte el. Roggendorf hadjáratának végső következménye volt azután, hogy

augusztus 29-én, a mohácsi csata 15. évfordulóján Budavára csel útján a török birtokába került.

Összefoglalva a metszettel kapcsolatos megfigyeléseinket, kimondhatjuk, hogy az orografiai alakulatok teljes mellőzése, igen sok szembetűnő távlati hiba, és az épületek valószínűtlen egymásmellettségéből folyó zavaros topografiai adatsor valószínűtlenné teszi, hogy Schön képe helyszíni pontos megfigyelések alapján készült volna. Ha továbbá megfontoljuk, hogy Schön valamennyi városképén: a bécsin, a köszegin, a münsterin, a térképszerű tuniszin és végül a nürnbergin a városok mindig csak epizódszerűen szerepelnek az ábrázolás tulajdonképeni tárgyát alkotó történelmi esemény mellett, nem csodálhatjuk, hogy a művész Budával sem tett kivételt, különösen, mivel valószínűleg nem is volt módjában a várossal pontos és részletes felvételek birtokába jutni. Wohlgemuth képe csak a királyi palota egyes épületeihez (István-torony) és esetleg a Boldogasszony-templom ábrázolásához szolgálhatott számára mintául. Viszont a nyugati bástyásor, amely az illusztráció szempontjából elsőrendű fontosságú, Wohlgemuth képének keleti fekvése miatt nem volt számára felhasználható. A városábrázolásban követett kétségtelen stílusbeli hasonlóságot, az egymástól aránylag nem távol eső idő és az egyazon iskolából kikerült két mesternek az építészeti elemek visszaadásában mutatkozó hasonló felfogása eléggé megmagyarázza. Bizonyosnak vehetjük, hogy a képhez szolgáló vázlat nem azzal a célzattal készült, hogy topografiaiilag hű és a részletekben is helytálló városkép alapja legyen. Az a rajzoló, aki Schönt a szükséges adatok birtokába juttatta, lehet, hogy Roggendorf hadával Buda alatt járt, de természetesen lehettek Nürnbergben mások is, akiknek a várossal ily emlékképei voltak. A kép legfontosabb elemei: az erődítmények, tábor, harcieszközök, csatajelenetek, emberi és állati ábrázolások különben feltűnő hasonlatosságot mutatnak Schön régebbi munkáiban szereplő ilyfajta ábrázolásokkal. Ennek igazolására elég csak egy pillantást vetnünk Münster 1533—1534. évi két ábrázolására, amelyek különben egyedüli képviselői Schön háborús, de nem a török veszéllyel kapcsolatos képeinek.

Schön metszete östípusa a XVI. század budai városképeinek. Őt másolta le Münster az 1552-ben megjelent Cosmografiájának kisméretű és csak a királyi várat ábrázoló metszetében, azzal az eltéréssel, hogy az egyes épületeken magyarázó feliratokat olvashatunk. Teljesen Münster képének kópiája a Történelmi Képcsarnok tulajdonában levő DC. monogrammal ellátott rézmetszet, amelynek tudtunkkal nincs nyoma irodalmunkban. A kép teljes alakú hasonmását mellékeljük. A metszet mérete: 153×226. A különbség a két metszet között mindössze néhány lényegtelen pontban mutatkozik. Ezek a következők: a magyar címert a kép jobboldalára helyezi; a Dunán jobboldalt egy hajót tüntet fel; a feliratokat német nyelven adja; az István-tornyot a Münster-Cronika ábrázolásától eltérően a baloldalt levő kereszttel ábrázolt torony fölé helyezi. Ilyen eltérés még, hogy több feliratot alkalmaz: a vár északi, a bástya melletti épületére a »Des Kunig Haus«, a tőle délre fekvő épületre pedig a »Gefengchnus Thurn« címet írja. Az István-torony nevét is jelzi »S. Steffans Thurn«. Az északi bástya tornyán a félhold alkalmazásával jelzi, hogy a vár már a török birtokában van.

Ugyancsak Schön metszetének másolata a Braun-Hogenberg: Civitates orbis terrarum c. 1572—1618. megjelent munkában szereplő teljes budai városkép. Siebmachernak 1580 körül megjelent Budát ábrázoló önálló lapja szintén Schön metszete alapján készült.⁷⁰⁾

Történetileg szorosan összefügg a budai ostromképpel Schön egy másik fametszete is, amely Hans Sachs ugyanez évből származó »Ein thyrannische that dess Türcken, wi er sechs hundert gefangne knecht elendigklich hat lassen nider

hawen... im, 1541. jar« című verséhez készült⁷¹). A késői levonatban és rossz állapotban maradt egyetlen példány a coburgi gyűjteményben van (270×372). A kép baloldalán két csoport lefegyverezett zsoldost mészárol le a török. A két csoport között jobbfelé lovagol a szultán, aki a kép jobboldalán sátorban ülve a török nyilasok által elébehozott három zászlótartó kivégzésére ad parancsot. A zászlósok kivégzése a háttérben levő jeleneten szemléltethető. Ez az esemény 1541 szeptember 2-án a Roggendorf-féle ostrom következményeként Buda mellett játszódott le. A képet különben teljesen kitölti a jelenet ábrázolása, a város képére nincs utalás rajta. E kép ellendarabja a Meldemann kiadásában megjelent metszet, amelyet Schön Marx Eisenkern von Pada »Wie die Türken mit den Gefangenen christen so di die kauffen oder verkauffen« című szövegéhez készített.⁷²)

Az ismertetett lapokon a nürnbergi rajzoló akárcsak a cseh Biblia számára készült rajzaiban a közvetítő szerepet játssza a Kelet, különösen a volt Osztrák-magyar Monarchia országai és a germán Nyugat között. Mint a török háború jeleneteinek rajzolója — legalább is e tárgykörből való munkáinak nagy száma miatt — egyedül áll Schön kortársai között. E lapok a török veszedelemre hívták fel a Nyugat figyelmét és szemléltették azt a nagy küzdelmet, amelyet hazánk a törökkel erején felül volt kénytelen folytatni. Beszámolnak azokról a nagy erkölcsi és anyagi károkról, amelyek által hazánk népének pusztulásával, kultúrájának megsemmisülésével áldozott a keresztény nyugat békés fejlődése érdekében.

*

Az illusztrált elbeszélő költemények típusát a régi röplaptípusok közül egyedül a zsoldos ábrázolások és fejedelmi képek élték túl. Sachs későbbi kiadói, mint Georg Meckel és Hermann Hamsing az illusztrált röplapoktól ismét visszatértek a szerző művének kis negyedréte alakú füzetekben való kiadásához. Emellett a címlap metszete akár a legrosszabb is lehetett. A régen pompás nagy ívalakban megjelent költeményeket az új nyomatok már minden kímélet nélkül szorították kis quartalakú füzetekbe, de ezzel tönkre is tették.

Amiként az illusztrált elbeszélő költeményeknek nagyarányú fejlődése Schön nevéhez fűződik, úgy lehetséges, hogy a mester halála és a műfaj gyors hanyatlása között összefüggés van. Amint Hans Sachs Nürnberg népköltője, nem a szó primus inter pares értelmében, hanem egyedüli költő, a sereg, csak alkalmilag céhbéli költő között, épúgy Schön Sachs illusztrátora, nem pedig Beham, vagy Flettner, Schäufler vagy Pseudo-Schön. Még Georg Pencz is mint költemény-illusztrátor, messze állt Schön mögött. A negyedik évtized nagy munkatere: a költemény illusztrálások, a zsoldos és fejedelmi ábrázolások nagy sokasága, amelyeknek ő a mestere, Schön vállára nehezedik. Ez egyszersmind a fametszés terén az ő fénykorát is jelenti és ép ebben az időben mások számára is példaképpé válik: Pseudo-Schön és Hans Brosamer teljes odaadással ismerték el őt művészi mintaképül. Az a széleskörű és sok tárgyat felölelő terület, amelyet Schön mint költemény-illusztrátor művel, szoros összefüggésben van azoknak az ötleteknek sokoldalúságával, amelyeket a költő termelt ki. Nem maradt egy közbeeső fok sem kihasználhatatlanul a földi és allegorikus világ megszemélyesítésétől, az igaz római férfit ábrázoló típusoktól az Ószövetségi nőig, a civódó házaspár mindennapi jelenetétől a »Cebes-Tafel« elképzelt ábrázolásáig. Schön nagyon is tudatában volt ama feladatának, hogy munkájával a költő műveit érzékelhetővé tegye. A tájképek ábrázolásában azonban nem tudta megközelíteni a művészi kifejezésnek azt a fokát, amelyre csak a jövő fametsző nemzedéke emelkedett. Hans Sachs a Hat legkiválóbb szellemi adomány⁷³) (Die Sechs Furtrefflichen Geistlichen gaben...)

című verséhez készült metszetében, mint épületrajzoló is nagy formagazdagságot árul el, különben azonban csak leíró és elmesélő marad. Mint ilyennek vannak célkitűzései, amelyeket a költő nyújt neki, amelyeket jól meg tud figyelni és meg is tud valósítani.

A Heinrich Stein számára készített augsburgi bibliai sorozat befejezése után Schön műhelyéből 1534-től csak két érdemleges könyvillusztráció-sorozat jelent meg: Az arányosság tanítása⁷⁴⁾ (Unnderweissung der proportzion vnd stellung der Possen) 31 metszete 1538-ból és Burchard Waldis 1543-ban megjelent: A tizenkét régi első német király eredete⁷⁵⁾ (Ursprung vnd Herkomen der zwölff ersten alten König vnd Fürsten Deutscher Nation...) sorozatában szereplő öt lapja. Amikor ez a munkája a nyilvánosság elé került, Schön már nem volt az élők sorában. 1542-ben, legfeljebb ötvenéves korában halt meg. E két sorozat Schön művészi jellemképéhez új vonásokat már nem nyújt. Schön munkásságának megítélése szempontjából azonban mégis figyelemre méltó, mert itt még egyszer együtt találjuk művészi tárházának minden értékes vonását. A Waldis-féle mű pedig, amelynek illusztrálásában Schön munkatársa Virgil Solis volt, azért is nevezetes, mert itt Schön az új korszak új emberének nyújtja kezét. Schön művészetének örökébe Virgil Solis lépett.

Jegyzetek.

- ¹⁾ Röttinger, Heinrich: Erhard Schön u. Niklas Stör, der Pseudo-Schön. Zwei Untersuchungen zur Geschichte der alten Nürnberger Holzschnitte. Strassburg: Heitz 1925. (Studien zur deutschen Kunstgeschichte. Heft 229.) — R. gondolatmenetét és megállapításait dolgozatunkban végig magunkévá tettük. Ugyancsak felhasználtuk szóbelileg nyújtott értékes felvilágosításait, amelyekért e helyen is köszönetet mondunk. — Itt említjük meg, hogy Erhard Schön magyar vonatkozású metszeteire Borbély Andor tanár, a bécsi Collegium Hungaricum tagja hívta fel figyelmünket és később idézett közleményében arra is rámutatott, hogy kívánatos volna Schön munkáinak a magyar irodalomban való ismertetése.
- ²⁾ Max Geisberg a »Der deutsche Einblatt-Holzschnitt in der ersten Hälfte des XVI. Jahrhunderts. München: Hugo Schmidt 1923. ff. Lief. 1 ff.« c. monumentális műben Schön egy lapos műveit facsimilében adta ki.
- ³⁾ Röttinger: Nr. 121.
- ⁴⁾ Röttinger: Nr. 7.
- ⁵⁾ Röttinger: Nr. 133.
- ⁶⁾ Röttinger: Nr. 16.
- ^{7a)} Röttinger: Nr. 4.
- ⁷⁾ Ballagi Aladár: Buda és Pest a világirodalomban I. Bp.: Szlov. Háziny. 1925. Nr. 40. & 168.
- ⁸⁾ Denis, Mich.: Wiens Buchdruckergeschichte bis 1560. Wien: Wappler 1782. p. 186. Nr. 196. Abb. A. Mayer, Ant.: Wiens Buchdruckergeschichte 1482—1882. Wien: 1882—87. Bd. T. 39. — Röttinger: Nr. 13. — Ballagi: 213.
- ⁹⁾ Röttinger: Nr. 26. & 27.
- ¹⁰⁾ Röttinger: Nr. 32.
- ¹¹⁾ Röttinger: Nr. 138.
- ¹²⁾ Röttinger: Nr. 137.
- ¹³⁾ Röttinger: Nr. 142.
- ¹⁴⁾ Röttinger: Nr. 48.
- ¹⁵⁾ Röttinger: Nr. 35.
- ¹⁶⁾ Röttinger: Nr. 147.
- ¹⁷⁾ Röttinger: Nr. 77.
- ¹⁸⁾ Röttinger: Nr. 177.
- ¹⁹⁾ Röttinger: Nr. 170.
- ²⁰⁾ Goedeke, K.: Grundriss zur Geschichte der deutschen Dichtung. 2. Aufl. Dresden 1884 ff. II: 296, 114. — Kabdebo, Heinr.: Bibliographie zur Geschichte der beiden Türkenbelagerungen Wiens. Wien 1876. p. 34. Nr. 119. — Kertbeny Károly: Magyarországra vonatkozó régi német nyomtatványok 1454—1600. Ungarn betreffende deutsche Erstlings-Drucke. Budapest 1880. Nr. 350. — Apponyi Sándor gr.: Hungaria. I—IV. Bp. 1900—1902. München 1925—1927. Nr. 209. — Ballagi: Nr. 375. — Röttinger: Nr. 55.
- ²¹⁾ Kabdebo: 21, Nr. 64. — Kertbeny: Nr. 387. — Ballagi: Nr. 386. — Röttinger: Nr. 56.
- ²²⁾ Kertbeny: Nr. 754. — Röttinger: Nr. 56.
- ²³⁾ Röttinger: Nr. 56.
- ²⁴⁾ Kertbeny: Nr. 442. — Röttinger: Nr. 65. — Ballagi: Nr. 408. variáns kiadás.
- ²⁵⁾ Kertbeny: Nr. 494. — Röttinger: Nr. 72.
- ²⁶⁾ Kertbeny: Nr. 614. — Röttinger: Nr. 256.
- ²⁷⁾ Geisberg: T. 34. — Röttinger: Nr. 262.
- ²⁸⁾ Ein jugendbildnis der Maria von Ungarn. Jahrbuch der kön. preuss. Kunstsammlungen. Bd. X. 1889. p. 209—10. I. t.
- ²⁹⁾ Mária királyné, II. Lajos nejeének arcképe. Archaeologiai Értesítő u. f. X. 1890. p. 245—246. szöveggel.
- ³⁰⁾ Lubóczy Zs.: Leone Leoni magyar érdekű művei. Arch. Ert. u. f. VII. k. 1887. p. 143—152. Szöveg képekkel.
- ³¹⁾ Geisberg: T. 33. — Röttinger: Nr. 263.
- ^{31a)} Közli: Ortway Tivadar: Mária, II. Lajos neje Bp. 1914. c. munkájában, ahol a királyi pár ábrázolásai nagyrésztben összegyűjtve találhatók.
- ³²⁾ Röttinger: Nr. 282.
- ³³⁾ Röttinger: Nr. 266.
- ³⁴⁾ Röttinger: Nr. 57.
- ³⁵⁾ Geisberg: I. 40. — Röttinger: Nr. 260.
- ³⁶⁾ Geisberg: II. 39. — Röttinger: Nr. 261.
- ³⁷⁾ V. ö. Domanig K.: Porträtmedaillen des Erzhauses Oesterreich. Wien 1896, Tafel XII, Nr. 80.
- ³⁸⁾ Geisberg: XIV. Nr. 34. — Röttinger: Nr. 259.
- ³⁹⁾ Röttinger: Nr. 62.
- ⁴⁰⁾ Röttinger: Nr. 82.
- ⁴¹⁾ Röttinger: Nr. 70.
- ⁴²⁾ Röttinger: Nr. 71.
- ⁴³⁾ Röttinger: Nr. 238.
- ⁴⁴⁾ Röttinger: Nr. 230.
- ⁴⁵⁾ Röttinger: Nr. 231.
- ⁴⁶⁾ Röttinger: Nr. 234.
- ⁴⁷⁾ Röttinger: Nr. 232, 233.
- ⁴⁸⁾ Röttinger: Nr. 242.

- ⁴⁹⁾ Röttlinger : Nr. 235.
⁵⁰⁾ Röttlinger : Nr. 236.
⁵¹⁾ Röttlinger : Nr. 249.
⁵²⁾ Röttlinger : Nr. 241.
⁵³⁾ Röttlinger : Nr. 245. — V. ö. Borbély Andor : Egykorú kép és költemény Kőszeg 1532-i ostromáról Hadtörténelmi Közlemények, XXXIV. évf. I—II. f. p. 71—73. Kőszeg várának képével. — Kőszeg várának leírását v. ö. Chernel Kálmán : Kőszeg sz. kir. város jelene és multja. Szombathely 1877. p. 111—115.
⁵⁴⁾ Röttlinger : Nr. 250.
⁵⁵⁾ Kertbeny : Nr. 552. — Röttlinger : Nr. 253. — Ballagi : 490., 491.
⁵⁶⁾ V. ö. Arch. Ért. VI. 1872. p. 207. & VII. 1873. p. 25.
⁵⁷⁾ Die Monogrammistens Bd. IV. Nr. 2741. p. 767. (27—28.)
^{58a)} Repertorium für Kunstwissenschaft. Stuttgart 1876. ff; VI. 1883: 60.
^{58b)} Nürnberg Ratsverlässe über Kunst u. Künstler 1449—1683. Wien 1904. Bd. I. Nr. 2633.
⁵⁹⁾ Budavárának régi helyrajza. Arch. Ért. u. f. V. 1885. 3. közlemény.
⁶⁰⁾ Salamon Ferenc : Budapest története III. k. Bp. 1885. p. 288. jegyzetében megjegyzés: A képet »hiba volt megcsönkíteni.«
⁶¹⁾ Geisberg : XXXIV., Nr. 26—30.
⁶²⁾ I. m. II. k. p. 570. és köv. & III. k. 287. és köv.
⁶³⁾ Budapest művészete a török hódoltság előtt. Bp. Lampel 1900. p. 133. hasonmásul.
⁶⁴⁾ Pest-Budát ábrázoló német metszetek. Budapest Régiségei X. k. 1923. p. 94—95.
⁶⁵⁾ V. ö. Horváth Henrik : H. Heinrich Faust és a bécsi gobelének. Tanulmányok Budapest multjából. Bp. 1932. p. 65—66.
⁶⁶⁾ V. ö. Némethy Lajos : Nagybaldogasszonyról nevezett budavári főtemplom történelme. 2. kiad. Esztergom : Horák 1876. 239. p. 5. t. — Nemes Antal : A Nagybaldogasszonyról nevezett budavári főtemplom története és leírása. Bp. : Athenaeum 1893. 252. p. — U. az : Adalékok a budavári főtemplom történetéhez. Bp. : Légrády 1932. 37. p.
⁶⁷⁾ Budavára régi helyrajza, i. h.
⁶⁸⁾ A budai várpalota Mátyás király korában. Bp. : Hornyánszky 1920. p. 17—19.
⁶⁹⁾ V. ö. Némethy Lajos : A domonkosok Szent Miklósról nevezett temploma és zárdája a budai várban. Bp. : Stephaneum 1932. 11. p.
⁷⁰⁾ Irodalmát I. a Hadtörténelmi Közlemények 1896. évf.-ban. Mangold Lajos összeáll. A magyar hadtörténeti irodalom repertoriuma. p. 130—133. V. ö. R. Horváth Jenő : Magyar hadi krónika Bp. : Akad. 1897. p. 30—34.
⁷¹⁾ Lux K. i. m. p. 20—21.
⁷²⁾ Geisberg : XXXIII. Nr. 29. — Röttlinger : Nr. 252.
⁷³⁾ Röttlinger : Nr. 255.
⁷⁴⁾ Röttlinger : Nr. 135.
⁷⁵⁾ Röttlinger : Nr. 76.
⁷⁶⁾ Röttlinger : Nr. 80.

Erhard Schöns Ungarn betreffende Holzschnitte.

Mit besonderer Rücksicht auf die Darstellung Ofens 1541.

Von : Bibliothekar *B. O. Kelényi.*

(Auszug.)

In seinem die künstlerische Entwicklung E. Schöns behandelnden ausführlichen Werke über die Schilderungen der Türkenkriege durch E. Schön, vertritt Heinrich Röttlinger die Meinung, »die Ungarn hätten Grund, seiner als des Vorbildlichen ihrer Heldenzeit dankbar zu denken«.

Da wir die Ergebnisse der kunstgeschichtlichen Forschungen Röttlingers auch von dem Gesichtspunkte der ungarischen Forschung aus verwerten möchten, sammelten wir die Ungarn betreffenden Buchschnitte religiösen und weltlichen Inhalts, die Portraits und die geschichtlich-kriegerischen Darstellungen des Meisters, die uns besonders interessieren. Die Bedeutung Schöns wollten wir im Zusammenhange damit auch dadurch betonen, dass wir die besprochenen Werke unter Berücksichtigung der künstlerischen Entwicklung Schöns darstellten.

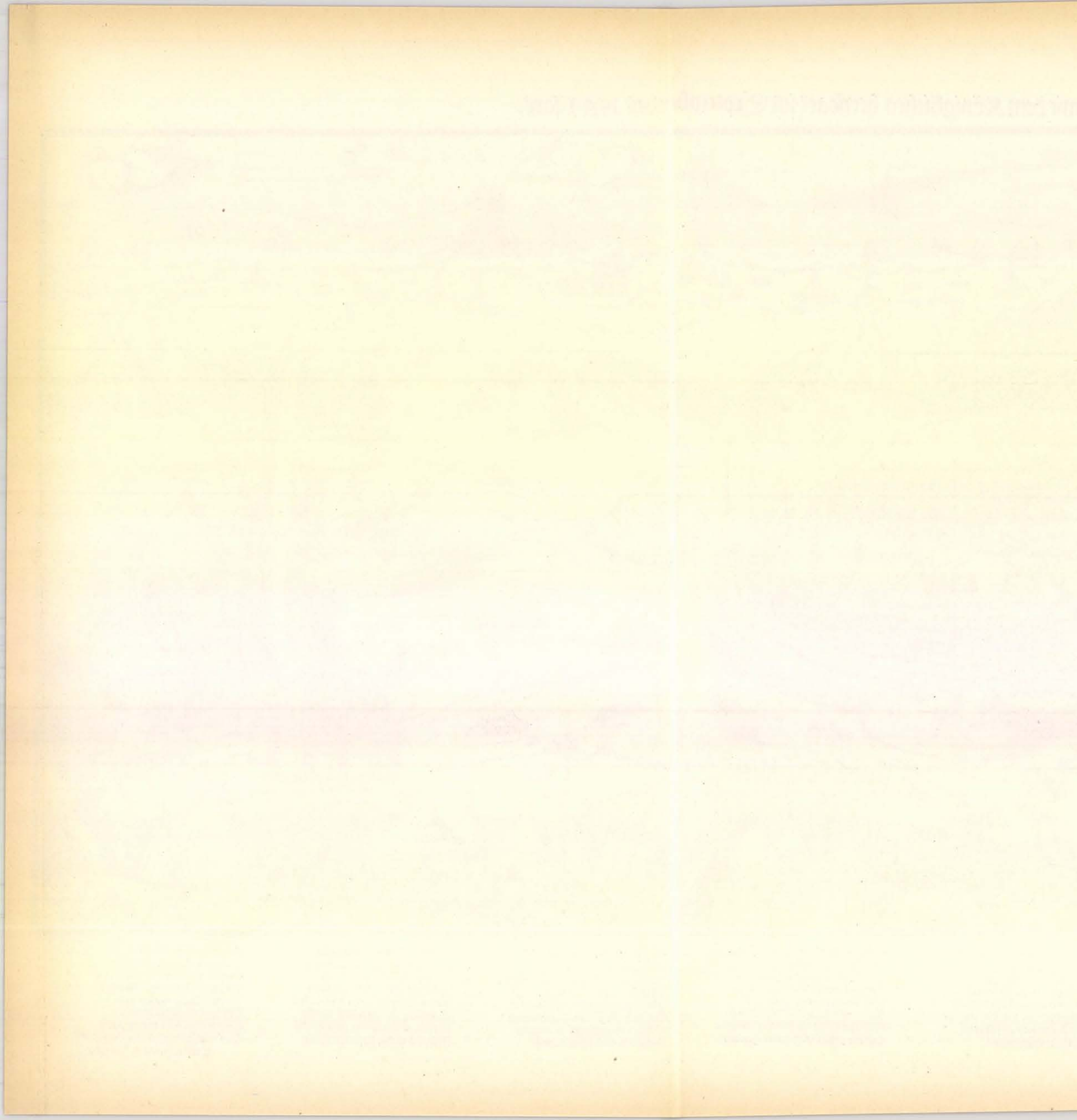
In der ersten Periode seiner Entwicklung kommen die Buchschnitte religiösen Inhalts in Betracht, von denen für uns besonders die in dem Catalogus sanctorum von Petrus de Natalibus (Röttlinger : Nro. 4.) befindlichen Schnitte von Interesse sind. Die Anfänge der Portraitdarstellungen Schöns haben ebenfalls ungarische Beziehungen, die in den Bildern der Königin Anna, der Königin Marie und des Königs Ferdinand I. zum Ausdruck kommen. (Röttlinger : Nr. 259—263.) Von den Brustbildern grossen Formats gelangen die aus 1528 datierten Gegenstücke des Königs Ferdinand und der Königin Anna und ihrer etwas älteres Doppelbildnis zur Besprechung. Die Bildnisse Marias sind auf Grund der Mitteilungen von Valerian Loga in unserer Literatur durch Béla Kövér und Zsigmond Lubóczy bekannt geworden. Die fehlerhaften Mitteilungen haben wir auf Grund der Bestimmungen Röttlingers richtiggestellt.

Von den aus den Jahren 1529—1535 stammenden Titelholzschnitten weisen fünf ungarische Beziehungen auf und einige von ihnen kommen auch später als Wiederverwendungen in Ungarn betreffenden Drucken vor. (Röttinger : Nr. 55, 56, 65, 72, 256.)

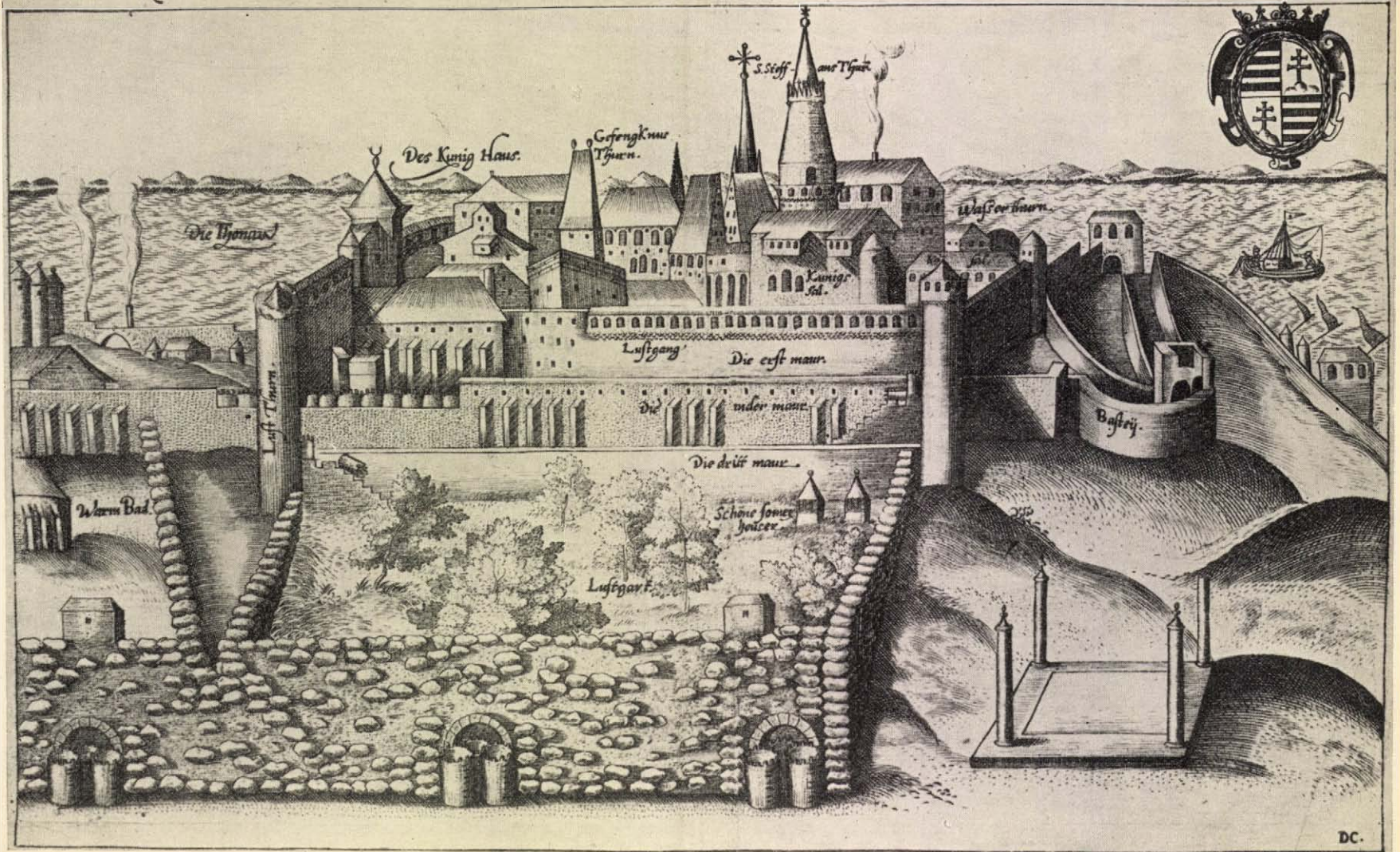
Die grösste Bedeutung der Kunst Schöns liegt in dem Verhältnis, in welchem er in den besten Jahren seiner Schöpfungen mit dem Dichter Hans Sachs als dessen graphischer Interpret stand. Von den Illustrationen zu Sachsens Dichtungen, die als Fliegende Blätter in die Welt gingen, interessierten uns jene am meisten, die auf ungarischem Boden sich abspielenden Szenen der Türkenkriege darstellen.

Der Holzsnitte wurden hier eingehend besprochen : der Holzsnitt zu Sachsens Spruchgedicht »Ein Klag . . .«, (Röttinger : Nr. 245.) der den Angriff der Türken auf die Stadt Güns im Jahre 1532 darstellt. Der andere Holzsnitt führt den Titel : »Ein ware contrafactur . . . (Röttinger : Nr. 253.) und entwirft in grossen Format die Szenen der Erstürmung Ofens durch Roggendorf, dessen Heere von den Türken vernichtet wurden. Dieser Holzsnitt wurde bis jetzt auf Grund der Angaben Naglers für ein Werk des Briefmalers und Formschneiders Nikolaus Meldemann gehalten. Geschichtlich nahe steht diesem Holzsnitt der dritte mit dem Titel : »Ein thyrannische that . . .«. (Röttinger : Nr. 252.) Das Bild von der Belagerung Ofens weist interessante topographische Angaben auf, die unsere Kenntnisse von der mittelalterlichen Topographie Ofens mit wertvollen Elementen ergänzen. Dieses Bild ist auch aus dem Grunde von Bedeutung, weil es als Vorbild für die späteren Darstellungen Ofens im XVI. Jahrhundert diente.

Mit diesen und anderen einschlägigen Bildern lässt Schön den grossen Kampf in die Erscheinung treten, den Ungarn aus ganzer Kraft für die friedliche Entwicklung der abendländischen Kultur führte.

CONTRAFACTVR DES KÜNIGGLICHEN SLOSS OFEN IN HÜNGEREN .

Brahms Magyarországon.*)

A Centennárium alkalmából.

Írta: Koch Lajos, könyvtári felügyelő.

Ha végigtekintünk Brahms művészi pályáján, megfigyelhetjük, hogy annak igen számos mozzanata kapcsolódik bele a magyar zenei életbe. A zenei nagyvilágba tulajdonképpen két magyar muzsikusz vezet be, két nagy magyar hegedűs, Reményi Ede és Joachim József. Halálos ágyánál pedig úgyszólván utolsó látogatója szintén két magyar, Goldmark Károly és Hubay Jenő.

Brahms 1833 május 7-én született Hamburgban. Atyja szintén muzsikusz, mint nagybőgős kereste kenyerét. Fia tehetségét korán felismeri s bár szűkös viszonyok közt él, mégis a legjobb hamburgi mesterekkel taníttatja. Zongorát Cossel Ottónál tanul, kinél a gyermek oly gyorsan halad, hogy egy hangverseny-ügynök már 1843-ban fel akarja léptetni a kis Brahmsot. Ez a kísérlet azonban Cossel ellenállásán megtörik s Brahms folytatja tanulmányait, de most már ellenponttalt s zeneszerzést tanul a híres Marxsen Eduardnál, ki akkor Hamburg legkiválóbb zenetanára volt. Brahms bámulatosan gyorsan haladt előre tanulmányai-ban s midőn Mendelssohn 1847-ben meghal, Marxsen ezt a merész kijelentést kockáztatja meg: a zeneművészet egy nagy mestere húnyt el, de még nagyobb fog feltámadni Brahmsban.

1847-ben már nyilvánosan fellép egy Birgfeld nevű hegedűművész hangversenyén s 1848 szeptember 21-én rendezi első hangversenyét. A bekövetkezett forradalmi évek azonban alkalmatlanok voltak arra, hogy egy új tehetség szárnybontogatását egyengessék s így Brahmsnak kenyérkereset után kellett látni, elválván egy fürdőzenekar vezetését, majd pedig kisebb alkalmi zenéléssel, mely között bizony kocsmai muzsikálás is volt, kellett megélhetését biztosítania, míg végre az 1852-es év váratlan fordulattal köszöntött be Brahms életébe. Azon magyarok között, kik a balsikerű forradalom miatt menekülni voltak kénytelenek, volt Reményi Ede is, ki mint ismeretes, a szabadságharc alatt Görgey hegedűse volt. Reményi ekkor Hamburgban időzött, várva a kedvező alkalmat, hogy Amerikába hajózhasson. Közben természetesen hangversenyeket is adott. Egy ízben zongorakísérője megbetegedvén, helyettes keresett. De mondja el maga Reményi ismerkedésük történetét (New York Herald 1879. I. 18.): »Egyik hangverseny napján

*) E tanulmánynak Évkönyvünkben való közlésére az szolgáltatott alkalmat, hogy a Brahms-centennáriumra tervbevett, körülbelül ezeröttszáz címből álló bibliográfiánkat a rossz gazdasági helyzet következtében beállott anyagi nehézségek miatt megjelentetni nem tudtuk. Így a Könyvtár meglévő anyaga segítségével készült magyar és elsősorban budapesti Brahms-vonatkozásokat tárgyaló és bevezetésnek szánt értekezést, amely Koch Lajos bibliográfiai kutatásainak eredményeit is magában foglalja, e helyen adjuk közre.

levelet kaptam rendes kísérőmtől, hogy képtelen este megjelenni, betegségét adván okul. Végig mentem az úton a szálloda és Böhm August zenei intézete között, hol helyettest reméltem találni. Kérelmemre ez az úr közömbös modorban megjegyezte, hogy a kis Johannes talán meg fog felelni. Megkérdeztem, hogy milyen kvalitású az a Johannes. Ő azt felelte, hogy ez egy szegény zongoratanító, kinek neve Brahms Johannes. Igen értékes fiatalember, jó muzsikus és nagy becsben áll családja előtt. Rendben van, válaszoltam, küldje el délután a szállóba, látni akarom. Aznap ötórátájban, mikor gyakoroltam a szobámban, valaki kopogott az ajtómon s bejött egy igen magas szopránhangú ifjonc, kinek arckifejezését az esti homály miatt nem tudtam jól megfigyelni. Gyertyát gyújtottam és akkor egy fiatalembert láttam magam előtt állni, ki tizenhat-tizenhét éves korúnak látszott. Ebben az időben mindketten még fiúk voltunk és talán fiatalabbnak látszottunk, mint amilyenek tényleg voltunk. Ő igen szerény modorban jegyzi meg: nevem Brahms, engem Böhm úr küldött, hogy Önt kísérjem s nagyon boldog leszek, ha ki tudom Önt elégtíteni, mint kísérő. Elkezdtünk próbálni és láttam, hogy sokkal jobb zenész, mint előbbi kísérőm és máris részvétet éreztem újdonsült barátom iránt.« Brahms tehát Reményi kísérője lett. Hangversenyturnékra megy Reményivel s ezen turnék egyikén, 1852 nyarán eljut Joachimhoz, ki akkor Göttingenben időzött. Joachim rögtön felismeri Brahms tehetségét s ajánlólevelet ad neki Lisztnek. Reményivel együtt meglátogatja Weimarban Lisztet, ahol az ismeretes kaland történt, hogy az úttól fáradt Brahms elaludt a széken, mialatt Liszt h-moll szonátáját játszotta el. Liszt természetesen megsértődött, Reményi jobbnak látta barátját az ajtón kiteszokolni s a még el sem kezdődött barátságának vége volt. Brahms ekkor visszasiet új barátjához, Joachimhoz, Hannoverba. Két hónapig marad nála s Joachimnál tanulja megszeretni Schumann zenéjét. Joachim újból ajánlólevelet ad Brahmsnak, de most már Schumannhoz; Brahms elindul Düsseldorfba s 1853 szeptember végén meglátogatja Schumann Robertet és Klárát. Schumann szívesen fogadja az ifjút, leülteti a zongorához, hogy néhány művét meghallgassa. Brahms játszik, Schumann ámulatlan hallgat s ennek a hallgatásnak egy cikk lett az eredménye, mely 1853 október 28-án jelent meg Schumann lapjában, a Neue Zeitschrift für Musikban, »Új utak« címen. . . . És eljött Ő, a fiatal sarj, kinek bölcsőjénél gráciák és hősök örködtek. Brahms Johannes a neve, Hamburgból jött . . . Külsőjén is magán hordta annak a jelét, hogy elhivatott. A zongoránál ülve csodálatos vidékekre vezetett el. Mindinkább bűvösebb körökbe jutottunk. Játéka is zseniális volt, amely a zongorát fájdalmasan és diadalmasan hangzó zenekarrá varázsolta. Szonáták voltak, de inkább fátyolos szimfóniák, dalok, melyeknek költészetét szövegük nélkül is megértjük . . .«

Brahms néhány hétig marad Schumann házában, majd innen visszamegy Hannoverba, Joachimhoz. Itt olvassa Schumann cikkét, kinek ajánlatára megnyílik a nagy német kiadócég, Breitkopf és Härtel, kapuja s megjelenik nyomtatásban a c-dur, fisz-moll szonáta, néhány dal és az esz-moll scherzo. A következő években mint zongoraművész él, de folytatja, illetve tökéletesíti zeneszerzési tanulmányait, míg az 1855. évi düsseldorfi zeneünnepségeken megismerkedik Friderika Lippe-Detmoldi hercegnővel, kinek meghívására 1857-ben a detmoldi udvarnál zenetanári és karmesteri állást vállal. Itt csendes évek telnek a régi klasszikus mesterek tanulmányozásával. Brahms a detmoldi udvarnál kompozícióiban eljut az op. 30-ig. Ezekbe az évekbe esik a két szerenád, d-moll zongoraverseny, b-dur vonóshatos, két zongoranégyes, Händel-variációk, több karmű, köztük a Mária-dalok megalkotása.

1862-ben utazik először Bécsbe, amivel régi vágya teljesedik. Több hangversenyt ad. Megbarátkozik a nagy bécsi kritikussal, Hanslick Eduarddal, kit már

a düsseldorfi zeneünnepségek óta ismert, kinek kritikái egyenetlenek Brahms állandó bécsi letelepülését s aki őt annyira felhasználta később a Wagner elleni küzdelemben. Brahms ebben az időben még nem volt Wagner ellenes (amint végeredményben soha sem volt az) s Wagner bécsi tartózkodása idején Brahms buzgón segédkezett Cornelius Péternél Wagner műveinek zenekari szövegait korrigálni. Midőn hazatutazik, 1863 tavaszán megkapja a bécsi Singverein meghívását karmesternek, amit el is fogad. Brahms nagy örömmel működött itt s tervbevette Bach, Händel, Schumann, valamint a 16. század mesterei karműveinek előadását; mégis az 1863/64. évadra a karnagy állást nem vállalja, elhagyja Bécset s hosszabb tartózkodásra Baden-Badenba, Karlsruheba és Svájcba utazik. Zürichben ismerkedik meg Keller Gottfrieddal, Kirchner Theodorral, az intim zongoramuzsika mesterével és Billrothtal, a zenekedvelő híres sebésszel, akikhez egy életen át tartó barátság fogja fűzni. Svájcból ismét Bécsbe tér vissza, ahonnan különböző hangversenyutakra indul. Így jut 1867-ben Magyarországra s április 10-én Pozsonyban, majd 22-én és 26-án Pesten két önálló hangversenyt ad.

Közben elkészül leghatalmasabb művével, a Deutsches Requiemmel. A művet, miután előzőleg három részletét Bécsben már előadták, Reinthaler Károly, a brémai dóm karnagya tanítja be s Brahms vezénylete alatt adják elő 1868 április 11-én oly sikerrel, hogy április 28-án meg kellett ismételni. Brahms, ha ugyan eddig nem volt az, ezzel a művével, valamint az 1869-ben megjelent Magyar táncokkal, egy csapásra híres ember lett s nevét mostantól kezdve a legnagyobbak között említik.

1871 végén állandó tartózkodásra Bécsbe költözik. 1872 szeptemberében a bécsi Zenebarátok egyletének meghívására újból elfoglalja a karnagy állást, melyben három évig működik, az 1874/75. évad végéig, majd újból lemond Herbeck javára. Innen kezdve Brahms többé állást nem vállal, bár többször és több oldalról kísérleteztek vele. Így felajánlották neki 1876-ban a düsseldorfi zeneigazgatói állást, 1879-ben a lipcei Thomas-kantorátust, 1884-ben a kölni konzervatórium vezetését. Brahms azonban, akinek megélhetését közben szerzeményei biztosították, sőt szerény igényei mellett vagyont is gyűjthetett, többre becsülte a szabadságot s a felajánlott állások elfogadása elől kitért.

Sok és nagy művének (op. 122-ig jutott el) előadása és azok előkészítése megkövetelte, hogy sokat utazzék. Ezeknek az utazásoknak meg voltak a maguk gócpontjai, ahol egy-egy szívélyes baráti kör propagálta műveit. Egy ilyen gócpont volt Budapest is. Brahms sokat és szívesen jött el hozzánk. Jelentős baráti kör várta itt s ha eleinte még hosszabb időközben, később csaknem évente időzött Budapesten. Számos művének itt volt az ősbemutatója. Akárhányszor megtörtént, hogy egy frissen elkészült művének hatását itt próbálta ki s mindig megszívelte pesti kitűnő zenészbarátainak tanácsát. Magyarországra Brahms először 1864-ben jött. Születésnapján, május 7-én, egy többnapos kirándulásra jött le Pozsonyba barátaival, Cornelius Péterrel és Tausig Károly zongoraművésszel Vrabély postagazgató családjához. Vrabélyéknál két leány volt, Josephine (Brahms tanítványa) és Seraphine, ki Tausig menyasszonya volt. Mindkét nővér kitűnően zongorázik s Seraphinnak Tausiggal való esküvőjén (1864 nov. 8.) Cornelius és Brahms a tanuk.

Hangversenyezni először 1867-ben jött Magyarországra. Április 10-én Pozsonyban ad egy hangversenyt, majd április 22-én és 26-án Pesten rendez két önálló hangversenyt. E két hangversenyen Brahms saját műveiből előadta az op. 21. Nr. 1. Változatok egy saját téma felett, az esz-moll scherzot, a Paganini-variációkat, a Händel-variációkat és ráadásul rögtönzéseit a Lujza-csárdás felett. A műsoron szerepelt még Brahms g-moll zongoranégyese, ehelyett azonban Beethoven Kreutzer-sonátáját játszotta Brahms Grün J. hegedűművésszel.

A korabeli kritikus Brahms hangversenyeiről a legnagyobb elragadtatás hangján ír. Ilyen tökéletes zongoristát régen hallottak Pesten. Nemcsak minden technikai nehézséget győz le, hanem előadásmódjában is oly sok az érdekesség, hogy a zongoraművészet egyik legnagyobb mesterének mondhatjuk. Ábrányi Kornél a Zenészet Lapokban (1867. p. 465—469.) hosszabb cikket szentel Brahmsnak s jellemzi őt mint zongoraművészt és mint zeneszerzőt.

Brahms ugyanezen évben még egyszer lejön Pestre és pedig december 7-én és 10-én, amikor Joachimmal rendeznek együttes hangversenyt a Vigadóban. A két nagyszerű művészt meleg ünnepléssel fogadják. Brahms ekkor saját műveiből az f-moll szonáta (op. 5.) Andanteját és Scherzoját adja elő. A két hangverseny között, december 9-én, közreműködik a Grün vonósnégyestársaság hangversenyén, melyen Brahms g-moll zongoranégyesének (op. 25.) zongoraszólamát játszotta el.

Legközelebb 1869 március havában találjuk Brahmsot Magyarországon. Március 9-én, 11-én és 19-én Stockhausennel, a híres német dalénekesssel, ad közösen három hangversenyt. E három hangversenyen Brahms saját műveiből ismét előadja az f-moll szonátából az Andantét és Scherzot, valamint az opusz 39-ből keringőket s ráadásul néhány magyar táncot. Stockhausen pedig két Brahms dalt, »Von ewiger Liebe« op. 43. No. 1. és »Ein Sonett« op. 14. Nr. 4., énekel.

Most néhány évi szünet következik s Brahms legközelebb csak 1877-ben jelenik meg ismét nálunk, november 28-án, mint a filharmónikus társaság vendége. Ez alkalommal eldirigálja Haydn egy témája fölötti variációit, melyet a kritika úgy felépítését, mint hangszerelését illetőleg mesterműnek nevez.

Legközelebb 1879-ben tartózkodik Magyarországon. Ettől az évtől kezdve Brahms csaknem minden évben lejön Pestre. 1879 január 9-én Joachim József, a nagy magyar hegedűs s Brahms egyik barátja, Budapesten hangversenyt rendez, melyen eljátssza Brahms akkor még új hegedűversenyét. A hangversenyre Brahms is lejön s ő vezényli ezt a művet, melyet minden más várost megelőzően itt játszanak először s amely innen indul el világhódító körútjára. Ez az első pesti Brahms-ősbemutató. A korabeli lapok igen melegen méltatják a művet s Péterfy Jenő, az Egyetértés kritikusa, így ír január 10-én: »A hangverseny utolsó számát Brahms új hegedűversenye képezte, melyet mi pestiek hallottunk először. Az érdemes mester maga jött le Bécsből, hogy művét Joachimtól hallhassa. Brahms alakja sehogy sem felel meg azon szellemnek, mely legjobb műveiben él. Külseje, esetlen mozdulataival, egy tetőtől-talpig német professzort juttat eszünkbe; csak a tubákszelence hiányzott, hogy a hatást teljessé tegye. S mégis kevesen vannak ma, kikben a zene tiszta érzéke annyira eleven volna, mint ez igénytelen bécsi karmesterben. Ma hallott hangversenye is gondolatteljes, tartalmas munka; csakhogy a francia (!) rámondaná, hogy »music savante«. S óhajtanók, hogy ne volna annyira igaza. Beethoven vagy Mendelssohn hangversenye valódi tavaszi harmat Brahmsnak ködös művéhez képest. Pedig talán tartalomra nézve is vetekedni fognak az előbbiek új társukkal. Azután Beethoven és Mendelssohn mennyire a hegedű szellemében gondolkozott koncertjében. Brahms művében feladata legalább is oly nehéz s félig sem oly hálás. Azt mondhatjuk Brahms inkább magának írta, mint a közönségnek.« Joachim egy év múlva, 1880 január 30-án újra eljátssza Pesten a művet s ekkor így ír róla Péterfy az Egyetértésben: »Művészelete egész ihletével játsszotta Joachim Brahms már tavalyról ismert koncertjét... Kétségtelenül a legkiválóbb hegedűkompozíciók mellé sorakozik. Oly nemes, oly művészi intenciókból ered, mint akár a Beethoven műve. Könnyen érthető, hogy oly művészi egyéniség, minő a Joachimé, örömmel játssza; szokásos kompozíciókkal szemben igazi Csimborasszó.«

Ugyanerre az évre esik Brahms délmagyarországi és erdélyi hangversenykörútja Joachimmal. Ezt a hangversenykörutat tulajdonképpen már régebben tervezték Joachimmal, de Brahms nagy elfoglaltsága miatt többször elhalasztódott. Most azonban valóra vált s 1879 tavaszán Pesten át elindult a két művész; útjuk Temesvár, Arad, Segesvár, Nagyszeben, Brassó és Kolozsváron át vezetett s hangversenyeik mindenütt a legteljesebb anyagi és erkölcsi sikerrel jártak.

Ügylátszik ez az év egészen a magyaroké, mert december 9-én már ismét Budapesten van Brahms. Ekkor a Krancsevics vonósnégyestársasággal játssza c-moll (op. 60.) zongoranégyesének zongoraszólamát, majd 10-én a filharmonikusokkal d-moll zongoraversenyét és vezényli a d-dur szimfóniát.

Az 1880-ik év kiesésével 1881 november 9-én találkozunk ismét Brahmsszal Budapesten. Ekkor ismét Brahms-ösbemutató van Budapesten. Brahms ugyanis ekkor zongorázza el kéziratból, volt tanárjának, Marxsen Eduardnak ajánlott b-dur (op. 83.) zongoraversenyét a filharmonikus hangversenyen Erkel Sándor vezénylete mellett. Ezen a hangversenyen eldirigálta még az új Akadémiai ünnepi nyitányt, valamint első, c-moll, szimfóniáját. Erre a hangversenyre lejött Bécsből Hanslick Eduard, a híres kritikus. Két nappal később, november 11-én, a Krancsevics vonósnégyestársaság hangversenyén előadja Krancsevicsrel g-dur hegedűszonátáját (op. 78)., majd a h-moll és g-moll (op. 79.) zongorarapszodiákat.

A következő év, 1882, elején újból Pesten van. A március 29-én megtartott filharmóniai hangversenyen eldirigálta a Tragikus nyitányt.

1884 április 2-án a filharmonikus társaság előadja Brahms f-dur szimfóniáját, Akadémiai ünnepi nyitányát és a Tragikus nyitányt. A műveket Brahms vezényli. Ugyanezen évben ismét Pestre érkezik, hogy a Budapesten Bülow vezénylete alatt hangversenyző meiningeni zenekarral eljátssza november 24-én b-dur zongoraversenyét.

1886-ban alakult meg Hubay Jenő vonósnégyestársasága. A társaság tagjai: Hubay Jenő I. hegedű, Herzfeld Viktor II. hegedű, Bram Eldering (Hubay brüsszeli növendéke) brácsa, Popper Dávid gordonka. A négyes első hangversenyét 1886 október 24-én rendezi a Vigadóban s a legnagyobb sikert aratja. A nagy siker arra bírja Hubayt, hogy az akkor már nyilvánosan mindig kevesebbet szereplő Brahmst megnyerje hangversenyei számára. Hubay ezért felküldte Brahmshoz Bécsbe bátyját, a fiatalon elhunyt dr. Hubay Károly ügyvédet, hogy a tárgyalásokat Brahmsszal megkezdje. Brahmst megdöbbentette az ajánlat, mert a Hubay négyesnek már hallotta hírét s kijelentette, hogy szívesen működik közre a Hubay—Popper társaság egy estjén. 1886 december 22-én volt a Hubay—Popper négyesnek első Brahms-estéje, melyen eljátszották Brahms c-moll (op. 101.) zongoratrióját, f-dur (op. 99.) gordonkaszonátáját, — mindkettőt kéziratból — s a b-dur vonóshatost. Ney Dávid pedig előadta a »Wie bist du meine Königin« és »Von ewiger Liebe« című Brahms-dalokat. Az estnek rendkívüli sikere volt. Ugyanekkor december 20-án Brahms a Zenekedvelők egyesületének Bálvány-utcai helyiségében a terem egy sarkában ülve végighallgatta a Liebeslieder Walzer előadását s szeretne inkognitó maradni. Az opera néhány tagja azonban felfedezi, mire olyan tapsvihar üdvözlí Brahmst, hogy Bellovics kérésére kénytelen volt a közönség előtt is megjelenni.

Első sikerükön felbuzdulva az 1887-ik év december 21-én Hubayék ismét Brahms-estet rendeznek. Ezen estéken Brahms mindig kedveskedett egy-egy újdonsággal a magyar közönségnek. Az újdonság most az op. 100-as hegedűszonáta (a-dur) volt, melyet Brahms Hubayval adott elő kéziratból. Ezen estén előadták még a c-moll zongoratriót (op. 101.) és az f-dur quintettet (op. 88.) A hangversenyen jelen volt Hanslick is. A koncert után a fővárosi zenészek és írók vacsorát rendeztek a Vigadóban, melyen Popper Dávid köszöntötte fel Brahmst s átadott neki egy

ezüst babérkoszorút, melynek leveleibe Brahms pesti tisztelőinek neve volt belevésve. Utána Hanslick köszöntötte fel Brahmsot s felemlítette, hogy e pesti látogatása alkalmából két kedves barát hiányzik, Volkmann és Liszt, akik meghaltak s akikhez őt (Hanslickot) meleg barátság fűzte. A neki tulajdonított érdemet, hogy ő volt Brahms felfedezője és népszerűsítője, azzal a szerény megjegyzéssel hártja el magától, hogy ő csak kottaforgatója volt Brahmsnak.

Egy év múlva, 1888 december 21-én, ismét játszik a Hubay-négyessel. Mint újdonságot ezúttal a d-moll (op. 108.) hegedűszonátát Brahms Hubayval adja elő. Élőadják még a g-dur sextettet. Ez alkalommal Walter Gusztáv kamaraénekes, kít Brahms Bécsből hozott magával, Brahms legújabb dalait (»Ständchen«, »Auf dem See« és »Minnelied«) énekli.

Legközelebb 1890 január 10-én rendezett a Hubay—Popper-társaság Brahms-estét. Ezen az estén előadásra kerül a b-dur vonósnégyes (op. 67.) és a h-dur zongoratrió (op. 8.), melyet Brahms átdolgozott kiadásában mutat be Hubayval és Popper Dáviddal, valamint a b-dur vonóssextett (op. 18.). 1890-ben még egy ízben találkozunk Brahmszal Budapesten és pedig december 17-én a filharmónikus hangversenyen, melyen eldirigálja az Akadémiai ünnepi nyitányt és a b-dur zongoraversenyt. Ennek zongoraszólamát ezúttal D'Albert Jenő adja elő.

Brahms utoljára 1891 január 20-án van Hubayékkal együtt s ezen a hangversenyen játsszák el a g-dur vonósquintettet (op. 111.), a b-dur vonósnégyest (op. 67.) és az esz-dur kürttriót (op. 40.). Ezen a hangversenyen Drescher Rajmund, az Operaház kürtöse működik közre. — Brahms ezután nem jött többé Magyarországra.

Lássuk mármost azt a baráti kört, amely itt Budapesten annak idején Brahms műveit felkarolta, ápolta, őt magát pedig olyan magyaros vendégszeretettel fogadta, hogy ide egyre szívesebben jött vissza. Brahms úgy a Magyar táncokkal, mint sok más magyartémájú művével örökre bevette magát a magyarság szívébe. Soha idegen származású zeneszerző ennyire nem tudta szeretni, ennyire megbecsülni a mi muzsikánkat, mint Brahms. Hogyne fogadták volna szívesen, hogyne becsülték volna nagyra ezt a férfiút!

Brahms magyar baráti körét két részre kell osztanunk és pedig azokra, akikkel külföldön tartott fenn barátságot és azokra, akikkel Magyarországon élt bensőbb kapcsolatban. A külföldiek közül az első Reményi Ede (1828 Miskolc — 1898 San Francisko). Tulajdonképen Reményi az, aki legelőször, még Schumann előtt, felismeri Brahms tehetségét, zongorakisérője lesz s vele együtt vándorol, amíg el nem jutnak Joachimhoz. Itt Brahms és Reményi útjai elválnak, hisz Brahms életcélja nem lehetett az, hogy Reményi zongorakisérője maradjon.

Reményi egy interwievben, mely a New York Herald 1879. január 18-iki számában jelent meg, elmondja, hogy elválásuk után kétízben találkozott Brahmszal, de ez a találkozás csak futólagos s a régi barátságnak többé nyoma sem volt. Sokkal melegebb, sőt egy egész életen át tartó barátság volt az, amely Brahmsot Joachimhoz fűzte. Joachim 1831-ben született a Pozsony megyei Köpcsényben. Joachimmal Brahms Reményi révén ismerkedett meg. Joachim azonban más természetű volt, mint Reményi. Nincs benne semmi Reményi cigányos, nyugtalan lényéből. A híres Böhm Józsefnek, ki szintén magyar (1795 Pest — 1876 Bécs), volt tanítványa a bécsi zenedében s a világ egyik legnagyobb hegedűművésze lett. Ismeretségük elején pártfogolta Brahmsot, nála lakott Hannoverban és Göttingenben, ő adja azt a levelet Brahmsnak, mellyel megnyitotta számára a Schumann-házat s ezzel a tetteivel egyengeti Brahms útját a nagyvilágba. Később egyik legnagyobb propagálója lett Brahms kamarazeneműveinek. Joachim vonósnégyese mutatta be Brahms kamarazenéjének legnagyobb részét. Szívélyes barátságuk csak

egy ízben homályosult el, midőn a lovagias Brahms, Joachim válóperében Joachim-mal szemben foglalt állást s Joachim Amália pártjára állt (Joachim felesége egyúttal Brahms dalainak egyik legkiválóbb interpretálója volt). A barátok ekkor elváltak, de néhány év múlva ismét kibékültek. A harmadik nagy magyar, Brahms külföldi baráti körében Liszt. Reményi hozzá is elvezette Brahmsot Weimarba. Közismert az a kedves történet, midőn az úttól fáradt Brahms elalszik a széken Lisztnél a h-moll szonáta előadása közben. De nem ez az incidens volt az oka annak, hogy kettejük között a barátság nem tudott létrejönni, hanem az a körülmény, hogy a polgárius gondolkozású Brahms számára a weimari Altenburg légköre túlságosan előkelő volt. Itt kell még felemlítenünk Auer Lipótot, a kitűnő magyar hegedűművészt, ki Joachim tanítványa volt Hannoverban. Brahms, Auer egyik hamburgi hangversenyén 1862 március 18-án lépett fel s a Kreutzer-szonátát játszotta el vele, majd utána Schumann Szimfónikus etudejeit. 1868 február 16-án pedig ugyancsak Hamburgban az Auer-quartett egyik hangversenyén a Händel-variációkat adja elő Brahms.

Az 1860-as években Brahms lekerül Bécsbe. Előbb rövid időre, majd véglegesen. Itteni barátai közül bennünket közelebről Goldmark, Popper Dávid, Herzfeld Viktor, Volkmann Róbert érdekel, kikkel Bécsben ismerkedik meg; a három utóbbi pesti zeneakadémiai tanár lesz s a velük való barátság itt folytatódik. Szoros baráti kapcsolatot tart fenn Richter Jánossal (1843 Győr — 1916 Bayreuth), a nagy magyar karmesterrel, ki 1875—1900-ig a bécsi Opera, a bécsi filharmónia és a bécsi Gesellschaft der Musikfreunde karnagya. Richter bécsi karmesteri tevékenysége Brahms működésének fénykorára esik. Baráti szálak fűzik Nikisch Artúrhoz, a világhírű magyar karnagyhoz is. 1866-ban Goldmarkkal és Volkmannel Bécsben egy kávéházba jár délutánonként Brahms. Goldmarkot igen szereti, mint zenészt és mint barátot egyaránt nagyrabecsüli. Goldmarkkal Rómába megy s nyáron is együtt vannak Gmundenben. Olaszországi utazásain ismerkedik meg Freund Robert pesti születésű zongoraművésszel. A bécsi baráti körhöz tartozik Dunkl János, valamint Dóczy Lajos is, kinek Csók és Utolsó szerelem című darabjait Brahms igen szerette. Dóczyval Strauss János szalónjában találkozik. Ismerős köréhez tartozik a Pestről felköltözött Eibenschütz-család, melynek egyik tagja, Ilona, Schumann Klára tanítványa. Eibenschütz Ilona igen kiváló interpretátora Brahms műveinek.

Vegyük sorra most a pesti baráti kört. Az 1867-es kiegyezés után következő békés évek nyugodt anyagi és szellemi fejlődést tettek lehetővé az ország számára. Áll ez a fejlődés a zenére is. A 60-as években mindinkább erősödik az öntudatos nemzeti zene kultusza. Egymásután keletkeznek a zeneiskolák, megalakul a Zeneakadémia, a Nemzeti Színház műsorából kinő a dalmű s átviszik az újonnan épült Operaházba. Kitűnő zenészek jönnek külföldről az országba tanítóknak (Volkmann, Koessler, Herzfeld, Popper). Zenei lapokat alapítanak, melyek közül Ábrányi Kornél »Zeneszeti Lapok« című lapja oly kitűnő, hogy bármelyik külföldi zenei lappal felveheti a versenyt. A hangversenyek gombamódra szaporodnak, melyeken a legjobb magyar nevek mellett (Liszt, Erkel Ferenc, Mosonyi Mihály, Reményi Ede, Siposs Antal), világhírű külföldi művészek is szerepelnek. S midőn Brahms 1867-ben először jelenik meg a pesti Vigadó pódiumán, már kifejezett, komoly zenei életet talál Budapesten. Brahms, tudjuk, mindsűrűbben jön el hozzánk. Zenekritikusaink, köztük Ábrányi Kornél, Péterfy Jenő, Schütz Miksa, Beer Ágoston, Sztojanovics Jenő, Ambrozovics Dezső és mások hamarosan észreveszik, hogy kívül állanak szemben s Brahmsot kellőképpen értékelik. A zenetörténet mai Brahms-értékelése nem sokban különbözik attól, amit a maguk idején kritikussaink Brahmsról vallottak. Budapesten mindig nagy szeretettel fogadták Brahmsot. A pesti baráti kör bázisa zólyomi Wagner László (1841—1888), pesti műegyetemi tanár, háza volt. Brahms sohasem mulasztotta el

e vendégszerető házat felkeresni, ha Pesten időzött s Wagneréknál kerül szorosabb ismeretségbe a pesti zenésztársadalom legtöbb tagjával. A Wagnerékkal való barátság még jobban kimélyül, midőn Wagner az ausztriai Ausseeben villát építtet, melynek szalónjában Brahms számos kamarazeneműve hangzik el először. Brahms szívesen járt el nyáron ide, mert mindig kitűnő zenésztársaságot talált. Megfordult a későbbi években báró Eötvös József özvegyének házánál is, kinél egy ízben Liszt társaságában ebédelt. Pesti barátja Erkel Sándor, mint a filharmonikus-társaság karnagya, műveit vezényelte. Gyakran volt együtt Volkmann Róberttel. Brahms és Volkmann az Ebner-családnál találkoztak s a ház úrnője, Ebner Ottilia, ki egyébként kitűnő énekesnő volt, hozta őket közelebb egymáshoz. Pesti hangversenyei alkalmából sokat vannak együtt Brahms és Volkmann. Szabad idejükben sokszor hallgatják a cigányzenét, amelyet Brahms mindig szeretett (Farkas bandájának legbuzgóbb hallgatója Bécsben is). Volkmann tagja, sőt titkára, volt egy úgynevezett »Roastbeef« klubnak, melynek összejövetelén az egyébként igen komoly természetű Volkmann humoros felolvasásokat és beszédeket tartott. Volkmann Brahmsot és Stockhausent az 1869 március 19-én tartott együttes hangversenyük után elvitte a Roastbeef klubba, humoros felköszöntőben üdvözölte barátait s az egész társaság igyekezett kellemessé tenni Brahms estéjét. Barátai közé tartoznak azon művészek is, kik műveit előadják. Így elsősorban a Krancsevics vonósnégyes tagjai, főként annak primariusa, a nagyszerű Krancsevics Dragomir. Brahms sokszor jár be a Bellovics Imre vezetése alatt álló Zenekedvelők egyesületének Bálvány-utcai helyiségébe, ahol az ő karműveit gyakran éneklik s ahol mindig szívesen látott vendég. Szoros barátságot tart fenn Hubay Jenővel. A Joachimmal szemben beállott feszült viszony idején Brahms idehozza kamarazeneműveit, melyeket a Hubay—Popper vonósnégyestársulat mutat be. Brahms egyébként igen szerette Hubayt, mindig szívesen elbeszélgetett vele. Ez körülbelül az a kitűnő baráti kör, mely Brahmsot Pesten oly rajongó szeretettel vette körül s amelyben ő is jól érezte magát.

A nyolcvanas években Brahms élete mindinkább eseménytelenebbé válik, bár zeneművei sok dicsőséget hoznak számára. Számos kiténtetésben részesül. A boroszlói és a cambridgei egyetem díszdoktorrá, szülővárosa pedig díszpolgárává választja meg. Anyagi jólétre, sőt tetemes vagyonra tesz szert. Mint említettük, Brahms sok időt töltött hangversenyutakkal. Ezek az utazások mintegy húsz éven át tartottak, de kilencvenes évek közepe felé megszűntek. Midőn Brahms 1896-ban Schumann Klára temetéséről hazajön Frankfurtból, súlyosan megbetegszik. Májbaj támadja meg és sem a gondos orvosi kezelés, sem a karlsbadi kúra nem használ. Karlsbadból visszatérvén állapota rosszabbodik, betegsége májrakká fejlődik (ebben halt meg apja is), ágyának dől és 1897 április 3-án meghal.

Brahms az operát és oratóriumot kivéve a zeneművészet minden ágában működött.

Nem áll módunkban e nagyszámú művet részletesen tárgyalni. Csak általánosan jellemezhetjük Brahms zenéjét. Behatóan csupán magyar tárgyú műveivel fogunk foglalkozni, miután közelebbről ezek érdekelnek bennünket.

Az a cikk, mellyel Schumann a zenei világba vezeti be Brahmsot, ránehezedett Brahms egész életére. E cikkben Schumann egy jóslata szerepel, melyet Brahmsnak be kellett váltania s amelyet be is váltott, mert Schumann jóslatát komoly kötelezettségként fogta fel. E kötelezettség a klasszikus formák szigorú betartásában áll. Brahmsot kora a romantícizmus közepébe állítja, tehetsége a klasszicizmus felé irányítja s ő a zeneművészet legromantikusabb korszakában a legklasszikusabb formákat műveli. Bachot egész életén át tanulmányozza. A zenéjében előforduló polifonikus szerkezet, valamint a mellékszólalomoknak tulajdonított nagy jelentőség, Bach hatás. De nem lehet őt korából sem kiszakítani. Schumann feltétlen hatással

van rá, a romantikusoktól azonban fél. Féltelme abból ered, hogy a romantikusokban egy bizonyos fegyelmetlenséget vesz észre a formák túlzottan szabad értelmezése következtében. Ezért menekül vissza a nagy klasszikusokhoz s marad a kötött formák híve egész életén át. Tehetsége alapján véve a kis műfajokra predesztinálja. Tesz ugyan engedményt s ír néhány szimfóniát, de a kis formákhoz mindig visszatér. Brahms igen éles önkritikával rendelkezett. A legnagyobb követelményeket állítja fel önmagával szemben s minden művét a legszigorúbb bírálóknak veti alá. Azért persze nem minden műve egyenlő értékű, de mindegyik jelentős. Ez a túlságos önkritika egy bizonyos fanyar (herb) hangot vált ki belőle. Brahms művészete késői művészet, a klasszicizmus erdejének őszi lombhullása. Az Északnémetországban született mogorva külsejű s gyakran zord modorú Brahmsban a legmelegebb szív dobogott s küzdenie kellett a lelkében rejtőz ellágyulás ellen. Minthogy érzi magában ezt a puhaságot, a melegség után való vágyakozást, alkotásaival szemben a túlságig menően szigorúvá válik. Műveiben az élet komolyságát hirdeti, melybe mosolyog ugyan néha egy kis napsugár, de alapján véve mindig komoly. A melegebb élet után való vágyakozás miatt nem képes megmaradni Németországban, hanem Bécsbe költözik, az lesz második hazája, ahol melegebb, kedélyesebb az élet.

Brahmsban rendkívül nagy tudásvágy élt. Folyton és sokat tanul. Nemcsak zenét, irodalmat, de egyebet is. Appericiálóló képessége rendkívüli, művészetébe vágó minden régít és újat elsajátít. Nagy tanultsága azonban gyakran bénítólag hat fantáziájára, mely úgy sem túlságosan nagy. Nietzsche azt mondja egy helyen (Művek XI. k. 220. l.) fantáziájáról, hogy a »tehetetlenség melankóliája van benne. Brahms nem a saját bőségéből alkot, hanem a bőséget szomjazza«. Vele született nagyszerű kritikai észjárásával észreveszi, hogy a romantikusoknál milyen nagy rombolást visz végbe a formák elhanyagolása. A szabadság után való vágyakozás következménye a rossz értelemben vett formanélküliség lett. Brahmsnak gyakran szemére vetették, hogy zenéjében nincs szenvedély. Ez nem igaz. Brahms a szenvedélyt beépíti a formába, mely szubjektív érzelmeivel szemben törvényté lett. Ez a nagy formatisztelet teszi a Brahms-zenét oly széppé és nagyszerűvé még ott is, ahol az invenció cserben hagyja. Kedvenc formája tulajdonképpen nincsen, amit azonban alkot, abban mindig kiváló és nagy. Mikor a múltból merít, Bachhoz megy vissza, minden zene ősforrásához, de zenéje akkor sem lesz régieskedő, ha régies formában dolgozik is (mint pl. az e-moll szimfónia 4. tétele), mert tudja, hogy Bach mindig modern. Benne minden modernség, minden diszsonancia, amit ma ismerünk, már meg volt. Az adott téma alakítási lehetőségeit felhasználó művészet Bach óta alig van meg zeneszerzőben jobban, mint Brahmsban. Ezért vesz át oly gyakran idegen témákat (Schumanntól, Händeltől, Paganinitől, sőt egy helyen Wagnertől az a-dur hegedűszonátában) s ezért használ fel gyakran népdalmotívumokat. Magyaros témájú műveinek tárgyalásánál látni fogjuk, hogyan kerülnek bele műveibe népdalmotívumok, töredékek olyan helyekre, ahol gyakran nem is indokoltak s ezért van az, hogy gondolatmenetét gyakran ott is magyarosnak érezzük, ahol Brahms nem is akarta ezt. A népdaltöredékekkel való munka gyönyörű példája az op. 115. klarinetttűs pusztai hangulatú lassú tétele.

De nemcsak Bach hatott Brahmsra, hanem Beethoven is. Brahms bizonyos mértékben továbbfejlesztője Beethoven muzsikájának. Egy évvel (1826) halála előtt ujságolja Beethoven hűséges barátjának, Schindlernek, hogy büszke arra, hogy a szólamvezetés egy új módját találta fel. Ez az ú. n. áttört munka. (Áttört munka a témaképzés azon módja, midőn a dallamvonal több részre oszlik s az egyes részeket a különböző szólamok veszik át egymástól. Minden szólam a frázis egy elemét vállalja. Legszebb példa erre Beethoven cisz-moll quartettje.) Beethovennak ezt a módszerét Brahms tovább fejleszti. Brahms a témák töredékeivel szeret dolgozni.

Invenciója nem elég nagy ahhoz, hogy egy nagyobbarányú szerkezetet elbírnjon. Így kisebb témákat rak össze mozaikszerűen s ezeket (Herzfeld Viktor megállapítása szerint) varratokkal összeilleszti. Ez a témaösszeillesztés okozza azt, hogy a laikus hallgató Brahms zenéjében gyakran zökkenést érez. De ha volt is Beethoven zenéje hatással Brahmsra, valójában ez a zene teljesen elüt Beethovenétól. A témáknak az a nagyszerű plaszticitása, mely Beethoven zenéjét oly fonségessé teszi, Brahmsnál nincsen meg. Brahms túlzott jelentőséget tulajdonít a középső szólamoknak s ezáltal a téma nem domborodik ki oly tisztán, mint Beethovennél. Beethoven zenéjében az érzelem fejlődését adja (gondoljunk csak arra, hogy a Missa solemnisben mily gyönyörűen mutatja be, miképen küzdi fel magát a lélek a hitetlenségből a hitbe), Brahms azáltal, hogy témátöredékekkel játszik, az érzelmet izekre szagatja szét. Ezért van az, hogy Brahms szimfóniái közelebb állanak Haydn szimfóniáihoz, mint Beethovenhez. Beethoven szimfóniáinak egyes tételei olyan viszonyban állanak egymáshoz, mint a dráma fölvonásai; az egész szimfónia egységes egészet alkot. Brahmsnál minden tétel önálló, akár Haydnnél. Ha egy Brahms-szimfóniából kivesszünk egy tételt s egy másikba tesszük, az ott ép oly jól fog hatni, mint eredeti helyén. Ez azért van, mert Brahms nem állandóan az egész egységgel dolgozik, hanem témátöredékekkel, miáltal minden tétel különálló, önálló egészzé válik. Szimfóniáiban épen ezért mindig a belső két tétel az erősebb, hatásosabb rész. A lassú tétel kantilénáját, a scherzo egy-egy szellemes helyzetének kihasználását mesterien tudja a maga számára gyümölcsöztetni: itt a tartalom és forma fedik egymást. Nem így áll ez a két szélső tételben. Itt a forma hosszabb, mint a gondolat, tehát szüksége van arra, hogy a gondolatot bővítse. A gondolat hiányossága miatt a tartalmat mesterségesen kell gazdagítani, hogy a formát kitöltse. Minthogy a forma és tartalom nem fődik egymást, zenéje nehezen válik érthetővé s ezért nem bírjuk tanulmányozás nélkül, első hallásra élvezni. Természetesen a feldolgozás a legművészebb s a gondolatnak sokszoros variálása adja meg Brahms zenéjének egyéni ívét. Zenei kifejezőmódja újszerű, a reflexió ilyen nyelven a zenében eddig még nem beszéltek. Bizonyos harmóniai fordulatokhoz gyakran visszatér s ez adja meg azt a színt, amely által Brahms muzsikáját az első taktusra felismerjük.

Brahms csak lassan tört utat magának és zenéjének. Az első feltűnés után Brahms csaknem feledésbe merült. Szerénysége tiltott minden feltűnést, szándékosan került minden reklámot. Megtörtént, hogy évekig hallgatott s ha egy-egy műve megjelent, sorsára bízta. A Schumann által ígért elhivatottságot érezte magában, tudta, hogy győzni fog és győzött. Csendben és lassan nőtt tisztelőinek száma. Brahms külsejében zord, jelleme mogorva volt, gyakran kelletténél gorombább, de bensejében a legnemesebb szív rejtőzött, amely csak meghitt barátai számára nyílt meg. S ez nyilatkozik meg zenéjében is. Brahms zenéje nem mozog a felszínen. Gondolatai mélyenjárók, kecsesség nincs bennük, de annál nagyobb mélységekhez vezetnek. Szemére vetették, hogy zenéje az íróasztal muzsikája, hogy zenéje tudószene. Nem hisszük, hogy ma még valaki ezt az elvet fenntartsa. De ha valaki a Brahms-féle reflexiót, elmélyülést annak tartaná, az nem jutott még el Brahms magaslataihoz. Ez a zene gyakran olyan, hogy a vele felületesen foglalkozót elriasztja, de aki beleéli magát, bizalmasa lesz, annak nagy mélységeket tár fel. Hogy hangja teljesen eredeti, az ma már vitán felül áll. Új formákat nem alkotott, de a meglévőben jelentőset. Az a képessége, hogy kis szervekből a legnagyobb mesterműveket építi fel, bámulatraméltó. Egyéniségének bélyegét rányomja minden művére. A régi mesterekhez folyton visszatér s megmutatja, hogy milyen termékenyen hatnak azok a jelenkorra. Ha Brahms zenéjét hallgatjuk, nemcsak lelki gyönyörűséget szerzünk önmagunknak, de megtanuljuk tőle az önmagunkba való elmélyedést. Brahms főjelentősége abban áll, hogy megőrzi a klasszikus hagyományt.

Ez annál nagyobb tett volt, mert oly korban történt, mely a régi formákat elvetni látszott. A romanticizmus Wagner hatása alatt megtagadta a klasszikus zene létjogosultságát. Ekkor lép fel — mintegy ellensúlyozásul — Brahms, aki megmutatja, hogy komoly művész régi formákban, új nyelven is tud a zenei szép törvényeinek szemmel tartásával maradandó értékeket alkotni.

De térjünk át Brahms magyaros tárgyú műveinek összefoglalására. Először kamarazeneműveit vesszük sorra, minthogy ezekben szerepel magyar téma legnagyobb számban. A zeneszerző egyénisége legjobban kamarazenéjében tükröződik. Brahmsra nézve ez fokozottan irányadó. Természetből fogva rajongó és álmodozó volt, szívesen volt egyedül s ez az egyedüllét alkalmas arra, hogy intimebb gondolatait kevés hangszer segítségével fejezze ki, ami viszont kifejleszti benne a kamarazene művelésének szeretetét. Magányossága fejleszti ki benne az ő sajátos zongorastílusát. Zongoramuzsikájának ritmikája megfelel lényének, amely inkább álmodozó, mint cselekvő. Színhatásokra nem törekszik, a rajz fontosabb. Egyéni hangja mindenütt meg van: Majdnem mindenütt miniatűr munkát látunk, apró hangulatok lerögzítését.

Zongoradarabjaiból bennünket a következők érdekelnek (opus szám szerint): Schumann-variációk op. 9. és 23. (négykézre); Variációk egy magyar népdal fölött op. 21., 2. szám; Händel-variációk op. 24; Keringők négykézre op. 39.; h-moll capriccio op. 76., 2. szám; Rhapszódia op. 79. 1. szám és a négykezes Magyar táncok. Ezek, ha néha nem is teljes egészükben, de több témájukban, vagy a variációik egyes számai magyaros kidolgozásúak.

Érdekes dolog, hogy Brahms olyan művekbe is visz be magyaros motívumokat, melyeknek témái nem azok. Ilyen az op. 9. és 13. Schumann-variációk. Az előbbi még Brahms pályafutásának kezdetéről való. A már fiatalon is magyar muzsikát szerető Brahms e variációkban csak bátortalanul szólaltat meg egy helyen magyar motívumot. Az op. 9. témája Schumann Bunte Blätter (op. 99.) című zongoraművének 4. száma: Albumblatt. Rendkívül finom, szellemes kis zongoradarab. Az op. 23. témája szintén Schumanntól való. Schumann 1854-ben dolgozott egy variációs művön, melynek témájáról örültségében azt hitte, hogy Schubert és Mendelssohn adták fel neki, hogy variálja. Midőn a negyedik variáción dolgozott történt az a szomorú eset, hogy felugrott a munka mellől, kirohant és a Rajnába vetette magát. Ezt a szomorú témát dolgozta fel Brahms Schumann halála után, mintegy Schumann emlékének hódolva, s midőn elkészült vele, Schumann egyik leányának, Júliának, ajánlotta. E műben a 8. számú (g-moll $\frac{2}{4}$) variáció magyaros feldolgozású. Brahms művészetét jellemzi, hogy nem nemzeti tárgyú műbe is, amilyen ez a téma, bele tud szőni magyar motívumot. Brahms ezekben a műveiben, melyeket előtanulmányoknak kell tekintenünk a Händel-variációkhoz, csak egy-egy kis variációt mer megszólaltatni magyaros ízzel. Legnagyszerűbben azonban magukban a Händel-variációkban csendül meg a magyaros motívum. Ezekben már két oly variációval találkozunk, amelyeket Liszt sem tudott volna magyarosabban megírni. Mielőtt ezekkel tüzetesebben foglalkoznánk, lássuk az op. 21., 2. számú művet: Variációk egy magyar dallam fölött. A téma: »Ez a kis lány, hamis kis lány« című magyar népdal. A mű 1861-ben készült (tehát mielőtt Magyarországon járt volna). Érdekes ritmusú mű, melynek ütembeosztásában $\frac{3}{4}$ és $\frac{4}{4}$ váltakozik. Az utolsó variáció szép középrészével előtanulmánya a Magyar táncoknak. A téma Brahms 1852—1854 közötti gyűjtéséből való. E gyűjtés vázlatá, köztük e dal is, a bécsi zenekedvelők egyesületének birtokában van. A mű tizenhárom variációt tartalmaz és egy csárdásfínálét, melynek nagyszerű felfokozása után az eredeti téma belépésével végződik a mű. A munka legérdekesebb variációja az 5. számú, melyben legszebben tartja meg az eredeti magyar jelleget. E műben már teljesen

kibontakozik előttünk az az ihletett művész, aki később oly gyakran és oly nagy tökélytel dolgozza fel a magyar témákat.

Händel-variációk, op. 24. zongorára kétkézre 1862-ben jelent meg először nyomtatásban. Különös, hogy egy Händel-téma az északnémet Brahms variációiban miképpen lesz magyar feldolgozású. Pedig a Händel-variációk 1., 5., 7., 11., 12., főleg a rapszódikus 13. és 25. száma az. E mű Brahms legbámulatraméltóbb zongoraalkotása. A téma Händel »Lesson«-jából a B-dur suite zárótémája. Händel öt kis variációt írt, Brahms huszonötöt és egy olyan fugát, mely Händelnek is dicsőségére vált volna. Ez a mű Brahms variációs művészetének csúcspontja. Bár még csak a 24. mű, mégis minden benne van, amit Brahmszerűnek ismerünk. Schumann Klára játszotta először Hamburgban 1861 december 7-én. A variációk közül, mint már említettük, magyarosak: a szinkopált ritmusú, friss csárdásként ható 1. számú (b-dur $\frac{4}{4}$), a kissé melankólikus 5. (b-moll $\frac{4}{4}$), az élénk 7. (b-dur con vivacita), majd egymásután három magyaros variáció következik: a pásztorsíp utánozó 11., a cifrázó 12. (mindkettő b-dur) és a Liszt rapszódiaszerű 13. számú, szélesen ívelő dallamával (b-moll). A szökdécselő 25. az utolsó variáció. Brahms igen büszke volt e művére és joggal, mert ez a mű csak Beethoven c-moll variációival, vagy Schumann Szimfónikus etűdjeivel mérhető össze.

Keringők zongorára négykézre, op. 39. 1867-ben jelent meg. A tizenhat számból álló sorozat annakidején nagy meglepetést keltett. Brahms és keringő. A szigorú és fanyar Brahms a bécsi levegő hatása alatt írja Schubert-szerű keringőit. A művet Hanslick Eduardnak, a nagy bécsi kritikusként ajánlotta, ki ezt egyik legszebb bírálatában köszönte meg. »Az egyes táncok majd a lendületes bécsi keringőhöz, majd a kedélyesen ringó Ländlerhez hasonlítanak, gyakran azonban Schubertre és Schumannra emlékeztetnek. A mű vége felé sarkantyúpengés hallatszik, először halkán, próbálva, később egyre határozottabban és tüzesebben — kétségkívül magyar földön vagyunk. Az utolsó előtti keringőben (Hanslick itt téved, mert ez nem az utolsóelőtti, hanem az előtte levő 14. számú) pezsgő magyar temperamentum tör fel, a $\frac{3}{4}$ -es ütem csaknem csárdásnak hangzik, a kíséretet nem Strauss zenekarának nagybögője viszi, hanem a cimbalom szenvedélyes röpködése«. Bennünket a sorozatból két szám, a 11. (h-moll) és a 14. (gisz-moll) érdekel, melyek magyaros feldolgozásúak. A tizenegyedik számmal lép fel először a magyar motívum, mely itt oly finomveretű, mintha egy Schubert-féle »Moment musical« lenne. A tizenegyedik számban fokozódik a magyar hatás, mely a darab vége felé megjelenő futammal csaknem csárdás benyomását kelti. A keringősorozatot először nyilvánosan a magyar születésű (pozsonyi) Vrabély Szerafin és Stefánia adták elő 1867 március 17-én Bécsben.

Zongoradarabok op. 76., 2. szám h-moll capriccio. 1877—1879 között komponálta és így Brahms legérettebb korszakának alkotásai közül való. Magyaros témájú, a darabban egészen különös magyaros fordulatok vannak, telve kontrapunktikus finomságokkal. Az a zongoradarabja Brahmsnak, melyet minden zongoraművész műsorán tart s amely leggyakrabban csendül fel a hangversenyteremben. Előadása rendkívül hálás, a remek staccato bájos kantilénával van összekötve. Az egész darab a lepkevadász által üldözött pillangó nyugtalan röpködésének benyomását kelti. Brahms 1878-ban a Pörschachban töltött tavaszon írta. Két rapszódia zongorára op. 79., 1. szám (h-moll). Szintén 1878-ban írta Pörschachban. E rapszódia magyaros ritmusaiban közelálló testvére a h-moll capricciónak. Mindkét főtémája magyaros dallamú. Brahms egyik pesti hangversenyén adta elő nagy sikerrel.

Szándékosan hagytuk utóljára a zongoraművek közül a négykézre írott Magyar táncokat, részben mert opuszszám nélküli művek, részben mert bennünket

a legközvetlenebbül érdekelnek. A Magyar táncok összeállítására kétségkívül Reményivel való barátsága adta meg Brahmsnak az ösztönzést, bár bizonyos jelek arra mutatnak, hogy Brahms már Reményivel való barátsága előtt is tanulmányozta a cigányzenét, illetve a cigányzene közvetítésével a magyar zenét. Hamburgban több cigánybanda működött, melyeket Brahms gyakran hallgatott s az általuk előadott magyar dalok és csárdások egy részét lejegyezte magának. Ezeket a cigányzenekarokat Hamburgban igen kedvelték. Abból az érdeklődésből, mely a menekült s az amerikai áthajózásra váró magyar forradalmárokkal szemben megnyilatkozott, nekik is jutott. A magyar emigránsok 1849 november 10-én hangversenyt rendeztek a hamburgi Thália színházban, melyen Reményi is fellépett. Többek között magyar népdalokat is adott elő, melyek a műsoron úgy voltak feltüntetve, hogy »összeállítva« (gesetzt) Reményitől. A véletlen műve volt, hogy Brahms ugyanezt a kifejezést használta húsz évvel később, midőn 1869-ben első két füzet Magyar tánca megjelent. Ez a kitétel Brahmsnak igen kellemetlen plágiumvádát szerzett, mint azt alább látni fogjuk.

Reményinek a hamburgiaknál igen nagy sikerei voltak kedvelt magyar nótáival. Minden esetre jobban és szebben tudta előadni az, aki Böhm József tanítványa volt a bécsi konzervatóriumban, mint a Hamburgban időző cigánybandák. Természetesen Brahms is hallotta őt játszani s Brahmsnak, kinek lelkében ott szunnyadt a népies muzsika iránt való fogékonyság, hamar megfogta szívét, lelkét a magyar dal sajátossága. Brahms és Reményi barátságát már ismertettük s így tudjuk, hogy együttes vándorlásuk alatt is sok magyar népdallal ismertette meg őt Reményi. Brahms eddigi műveinek tárgyalásából láttuk, hogy mily gyakran szerepeltet műveiben magyaros témát. Egészen kézenfekvő, szinte magától értetődő volt, hogy magyar népdalokat és csárdásokat fog feldolgozni, persze a legművészebb formában, az a zeneszerző, aki idegen létére fiatalon ennyit foglalkozott a magyar zenével. 1869-ben jelent meg az első két füzet Magyar táncok, mely Brahmsnak legnagyobb sikerét hozta meg és nevét ismertté tette az egész művelt világon. A legteljesebb anyagi és erkölcsi sikert jelentették Brahms számára a Magyar táncok, melyeknek történetéhez az is hozzá tartozik, hogy nemcsak dallamaik születtek magyar földön, hanem Brahms átíratait is Pesten akarta megjelentetni. Brahms ugyanis 1867 április 22-én és 26-án Pesten hangversenyezett s felajánlotta a készülő Magyar táncokat Dunkl Jánosnak, a Rózsavölgyi cég akkori főnökének, kiadásra. Dunkl habozott s nem mert vállalkozni az akkori politikai viszonyok között, hogy magyar táncokat német szerző átíratában megjelentessen, bár Brahmsot első bemutatkozásánál a magyar közönség szívesen fogadta. Brahms első hangversenyén ráadásul előadta a Magyar táncok nyolcadik számát, Frank Ignác Lujza-csárdására készített átíratát, a közönség azonban nem fogadta szívesen; ügylátszik meglepte az, hogy egy kedvelt csárdását nem a megszokott modorban, hanem mint komoly zeneművet hallotta előadni. Ábrányi így ír a Zenészeti lapokban erről a műről (1867 p. 465—469): »Brahmst a nagyszámú műérző közönség többször zajosan kitapsolta, ki ráadásul még a Lujza-csárdás felett rögtönzött, zseniális ugyan, de inkább szeretttük volna, ha más magyar témára pazarolja szellemszíkrait.« A darabnak nem volt sikere, Dunkl pillanatnyilag igazolva látta habozását s így a »Magyar táncok« 1869-ben a berlini Simrock cégnél jelentek meg s a cég legkelendőbb kiadványa lett. Se szeri, se száma nem volt az átíratoknak, minden elképzelhető formában jelentek meg (zongorára kétkézre, hegedű-zongorára (Joachim által) zenekarra hangszerelve stb.) s a kiadó vagyont szerzett belőlük.

Azokat a dallamokat, melyeket Brahms a Magyar táncokban feldolgozott, szerte az országban, de külföldön is játszották a cigánybandák. Közkincsei voltak a nemzetnek. Ismerte őket mindenki, szerzőjüket nem ismerték s így akinek jó

füle volt és lekottázta, kiadhatta a saját neve alatt. Innen van, hogy a Brahms által feldolgozott témák közül olyat is találunk, melyet különböző szerzőnek tulajdonítanak. Például mindjárt az első számú Magyar tánc eredetijének szerzőségéért Sárközy és Pecsényánszky vetélkednek, pedig igazi szerzője valószínűleg Borzó Miska, a hatodik számú eredetije Fáy István »Ellencsárdás« (1857) és Nittinger »Rózsabokor« (1864) címen ismeretes. Ezeket a csárdásokat tehát mindenütt ismerték és játszották, így játszotta Reményi és Kéler Béla, az ismert katonakarmester és zeneszerző zenekara is. Mégis megvádolták Brahmsot, hogy szerzeményeiket plagizálta s a saját neve alatt adta ki.

Kéler Béla, ki Bécsben és Wiesbadenben volt karmester, 1874-ben kolportálta német lapokban azt a hírt, hogy Brahms Magyar táncaiban olyan dallamokat adott ki saját neve alatt, melyeket nem ő szerzett. Vádját arra alapította, hogy Simrock zeneműkiadó ezt a kiadványát úgy szokta szignálni: »Magyar táncok Brahms Jánostól«. Kéler Béla azonfelül kijelentette, hogy az 5. számú Magyar táncot ő komponálta s azt 1868-ban a debreceni színházban előadta. Hogy mennyire nincs igaza Kélernek, igazolja az, hogy Reményi ezt a táncot ismeretlen szerző művének vallja s 1852-ben, tehát tizenhat évvel előbb, mielőtt Kéler azt először Debrecenben játszotta, már előadta. Ugyancsak 1874-ben megjelent Wilhelm Tappertnek egy cikke a berlini Allgemeine Musikzeitungban (p. 348.), melyben közli a Brahms által felhasznált dallamok eredetijét szerzőjükkel együtt. Szerinte: 1. Az Isteni csárdás szerzője Pecsényánszky vagy Sárközy. 2. Az Emma-csárdás szerzője Windt Mór; 3. és 10. A Tolnai lakadalmas Riszner J. műve; 4. A Kalocsai emlék Mértz N. szerzeménye; 5. A Bártfai emlék Kéler Bélától való; 6. A Rózsabokor szerzője Nittinger Adolf; 7. A népies dallam szerzője ismeretlen; 8. A Lujzacsárdás Frank Ignác műve; 9. A Makói csárdás szerzője Travnik J.

Ebbe a vitába 1879-ben belekapcsolódott Reményi is egy a New York Herald riporterének adott interviewjében. Ebben az interviewben, mely 1879. I. 18-án jelent meg a New York Heraldban, elmondja Reményi, hogyan ismerkedett meg Brahmszal, leírja vándorlásukat Németországban és azt, hogy hogyan jutnak el Liszthez. Azután áttér a beszélgetés a Magyar táncokra. Az újságíró megkérdi Reményit, mikép magyarázható az, hogy magyar létére sohasem játssza hangversenyein a Brahms-féle Magyar táncokat. »Ennek más története van« — felelte Reményi — »Együtt vándoroltunk városról-városra kevés dollárt szerezve útközben. A szállókban éjszaka időtöltésből szokásom volt magyar melódiákat rögtönözni. Néhányat ezekből megmutattam Brahmsnak. Nemzeti dalok címet adtam nekik, nem törődve azzal, hogy ki a szerzőjük és mindig határtalan volt az örömöm, hogy Brahms azt mint jót irta le. Midőn 1868-ban amnesztiát kaptam és hazajöhöttem, Bécsben egy alkalommal egy zeneműkereskedésbe mentem megtudakolni, milyen új zeneművek jelentek meg. A darabok közt, melyeket itt találtam, voltak a Magyar táncok. Lázás gyorsasággal átnéztem őket s megismertem a darabok eredetét. Igaz, hogy a Simrock által rendezett első kiadáson rajta volt a »Magyar táncok« után ezen szó egész kis betűkkel »átírva« s utána nagy betűkkel »Brahms János által«, de a későbbi kiadások már úgy jelentek meg, mint Brahms saját kompozíciói. Valóban (egy jegyzet felé fordulva) itt láthatja ön a nevént merészen kiírva ezekre a táncokra, mintha ő lenne a tényleges szerző. Nos ezeknek a kompozícióknak tényleges eredete a következő: 1. g-moll a Rózsavölgyinél 1850-ben megjelent Isteni csárdás; 2. d-moll. Egy régi magyar csárdás; 3. f-dur. Első része az én csárdásom. A második része a Riszner »Tolnai lakadalmas« csárdás füzetének 5. száma; 4. fisz-moll. Ez egyáltalában nem magyar dallam, hanem rossz utánzata Schubert világhírű szerenádjának, csárdássá alakítva; 5. fisz-moll. Első része ismeretlen szerző népszerű csárdása. Második része, fisz-dur, régi szláv tánc-

dallam ; 6. Desz-dur. 1861-ből való népszerű csárdás, valószínűleg Nittingertől. A magyar szerzők igen hanyagok szerzőségüket és szerzői jogukat illetően ; 7. f-dur. Tőlem van és általánosan ismert ; 8. a-moll. Szabady—Frank híres csárdása, a »Lujza-csárdás«. Igen hasonlít a Lammermoori Lucia egy duettjére ; 9. e-moll. Ismeretlen szerző dallama, melyet Brahms tőlem hallott 1853-ban vándorlásunk alatt ; 10. e-dur. Riszner »Tolnai lakadalmas« csárdásából, mely Pesten jelent meg 1840-ben egy Wagner nevű kiadónál. Egy vagy két magyar tánc Kéler Bélától való, melyeket azonban én nem ismerek pontosan. »Ebből látja tehát, miért viseltem ellenszenvvel ezeknek az úgynevezett Brahms-táncoknak az előadásával szemben. Engem sokszor felkértek rá, de én ilyenkor egyszerűen csak azt válaszoltam : Nem, — mert én azokat régebben ismertem, még mielőtt azok mint Brahms szerzeményei megjelentek volna.« — »De hogyha ezek közül néhány az Ön szerzeménye, miért nem játssza Ön azokat«. — Azon egyszerű oknál fogva, mert a közönség azt hihetné, hogy én nem játszom azokat azon helyes előadásban, amelyben hallani szokta és amely az én felfogásomtól teljesen különböző, bár azt hiszem, Ön elfogadja, hogy én vagyok leginkább illetékes, hogy milyen módon adassanak elő saját szerzeményeim«. Reményi ezen interviewjében két táncot vall a magáénak, a harmadikat és hetediket. Miután most már két oly feloldásunk van, amelyek mindegyike többé-kevésbé helytelen, kísértésük meg most már, — amennyire az a »magyar csárdásvilágban« uralkodó kaoszban egyáltalán lehetséges — a Brahms-féle Magyar táncokban felhasznált dallamok eredetijének megállapítását : 1. g-moll. Isteni csárdás, szerzőjeként Sárközi Ferencet és Pecsényánszky Jánost említik, az első kiadáson Borzó Miska neve szerepel s valószínűbb, hogy ő az igazi szerző. Brahms teljes egészében átvette, a hangnem is megegyezik az eredetivel. 2. d-moll. Windt Mór Emma-csárdása, 1858-ban jelent meg Rózsavölgyinél. Hangnem megmaradt. Brahms a »Toborzó« után következő »Friss« részt vette át, de ezt sem egészen, mert az első ismétlődés után következő három részt kihagyta s az ötödiket fűzte az elsőhöz. A Brahmsnál szereplő d-dur rész az Emma-csárdásban nincs meg, ez az »Azt szokták szememre vetni« című népdal. 3. f-dur. Az első téma szerzője ismeretlen. A d-dur rész az 1847-ben megjelent Tolnai lakadalmasból van. Állítólag Riszner József (1824—1891) műve, de ez nem biztos, mert a Tolnai lakadalmasnak olyan kiadása is van, melyen Riszner nem szerepel, mint szerző. Annyi tény, hogy a magyar csárdásirodalom egyik legjobb alkotása. Tüzes eredetiségével magasan áll a korabeli csárdásművek felett. A Brahmsnál felhasznált téma szerepel Liszt nyolcadik rapszódiajában. 4. fisz-moll. Mért N. Kalocsai emlékének »Friss« részéből való. 1865 körül jelent meg Rózsavölgyinél. Hangnem itt c-moll. Brahms csupán az első csárdást dolgozta fel. A »Lassú«, a 2. és 3. számú csárdás, valamint a Végzet elmaradt. Fisz-dur trió ismeretlen. 5. Fisz-moll. Bártfai emlék Kéler Bélától op. 31. Az eredeti hangnem a-moll. Kéler szerint ezt a művet 1868-ban játszotta először Debrecenben, bár Reményi azt a dallamot, melyet Brahms felhasznált, 1852-ben már játszotta. Természetesen Reményinek az az állítása, hogy e dallam a csárdásított Schubert-féle Ständchen, nem áll meg. Brahms a bártfai emlék »Friss« részének első számát vette át, a fisz-dur rész az »Ezrivel terem a fán a meggy« című Petőfi vers dallama. 6. desz-dur. Fáy István 1857-ben megjelent »Ellencsárdás« című művéből való. Ugyanezen dallam szerepel Nittinger Adolf 1864-ben megjelent »Rózsabokor« című csárdásában, amely még ismeretes »Egri csárdás« címen is (Csillag elég ragyog az égen). A molto sostenuto rész szerzője ismeretlen. 7. f-dur. Ismeretlen szerzőjű csárdás. 8. a-moll. Frank Ignác 1856-ban megjelent Lujza-csárdása. Brahms az eredeti hangnem meghagyásával teljes egészében átvette. 9. e-moll. Makói csárdás. 1848 előtt jelent meg, két kiadónál, Treichlingernél és Wagnernél. Szerzőként Travnyik Jánost emlegetik, de ez kétes.

A Wagner-féle kiadáson mint szerző T. J. szignálás szerepel, hogy ez Travnyik János-e, nem biztos. Az eredeti hangnem f-moll, Brahms egészen átvette. 10. e-dur. E tánc teljes egészében a Tolnai lakadalmasból van összeállítva. Részei: Br. e-dur: T. 1. d-dur 1. szám; utána T. 1. coda; Br. e-moll: T. 1. d-moll 3. szám; utána T. 1. coda; Br. e-moll: T. 1. d-moll 6. szám; utána coda.

Brahms a Magyar táncokat opuszszám nélkül adta ki, ezzel is jelezve, hogy csak a feldolgozás való tőle, a dallamok nem. Brahms nagyon rosszul tette, hogy a Magyar táncok füzeteiben nem jelölte meg a feldolgozott dallamok eredetét, mert így sok kellemetlen zaklatástól és vádtól óvhatta volna meg magát. Csodálatos dolog, hogy Brahmsot plágiummal vádolhatták, midőn ezeket a dallamokat mindenki ismerte, a cigány játszottta őket itthon is, külföldön is s így mindenki könnyen meggyőződhetett arról, hogy nem Brahms eredeti művéről, hanem feldolgozásról van szó. Elvégre Frank Ignác Lujza-csárdását mindenki ismerte az országban, nyomtatásban pedig külföldre is kikerülhetett. Langer Viktornak Tisza Aladár néven Tábornok és Parschnál Pesten megjelent »Népszerű csárdások« címen összegyűjtött füzete több olyan számot tartalmaz, amely a Brahms-féle Magyar táncokban fel van dolgozva. Lehet, hogy Brahms ismerte ezt a füzetet s azt táncjai rendezésénél fel is használta. Valószínűbb azonban, hogy Brahms még Hamburgban jegyzett fel több dallamot, melyeket a cigányzenekaroktól hallott, azonkívül sokat megismert Reményi útján is. E feltevés sokkal közelebb fekvő, mint az, hogy Brahms Pesten megjelent csárdásalbumokat hozatott meg magának s azokból írta ki témáit. Mindenesetre figyelemreméltó, hogy Schumann Klára már 1858-ban a Magyar táncok néhány kész számát ismerte.

Brahms a vádaskodásokra, igen helyesen, nem felelt, hanem 1880-ban két újabb füzet Magyar táncot adott ki, mely tizenegy számot tartalmazott. Az 1879. évben Brahms sokat járt Magyarországon. Itt van januárban, midőn Joachim hegedűversenyét mutatja be, tavasszal rendezi délmagyarországi és erdélyi hangversenykörútját Joachimmal, decemberben újból Pesten van a filharmónikusoknál és Krancsevicséknél. Magyarországi időzése alatt sokszor volt alkalma magyar zenét hallgatni s újabb anyagot gyűjteni. A gyűjtés feldolgozásával hamarosan el is készült s közölte Simrockkal, hogy a zongorára alkalmazott magyar táncok újabb füzetei rövidesen kiadhatók lesznek. Ezekben már saját szerzeményű dallamok is vannak és pedig Joachim szerint a 11., 14. és 16. szám. Joachim feltevését Brüll Ignác is megerősíti, ki előtt Brahms úgy nyilatkozott, hogy a Magyar táncok újabb füzeteiben saját melódiáiból is felhasznált egynéhányat. A Magyar táncok 3. és 4. füzeteiben, amennyire megállapítható volt, a következő dallamok vannak feldolgozva: A 11. (a-moll), 14. (d-moll) és 16. (f-moll) Joachim feltevése szerint Brahms saját dallama. 12. (d-moll) Presto rész Szentirmay Elemér dallama Petőfi »Tíz pár csókot egy végből« című versére. A d-dur, Poco meno presto, a Galgóci emlékből van (Friss), melynek szerzőségét Patikárus Károly (1853-ból) és Palotásy (Pecsenyánszky) János (1861-ből) egyaránt magának tulajdonítja. Palotásy Galgóci emléke ismeretes Mosonyi Mihály átiratában, mely Magyar zene címen a Zenészeti Lapok melléklete volt s ez kerülhetett Brahms-hoz. 13. d-dur. Az Andantino grazioso Zimay László »Naptól virít, naptól nyílik a rózsa« című dalának d-dur témája. A vivace »Valamit súgok magának« című csárdás. 15. b-dur »Hej, haj! magyar ember össze üti bokáját« című népdal. Egressy Béni szerzeménye. E dallam Liszt 12. rapszódijában szerepel. A b-moll rész ismeretlen. 17. fisz-moll. Eleje ismeretlen. A vivace Simonffy Kálmán »Ez az én szeretőm, ez a kicsi barna« című csárdása. Meno presto, fisz-dur »Mariskám, Mariskám, eszem a szemedet« című népdal. 18. d-dur. Nem lehetetlen, hogy ez is Brahms melódiája. Ha egybevetjük a 11., 14., 16. számok stílusával, elfogadhatjuk e feltevést. 19. h-moll. Allegretto

rész ismeretlen. Presto: »Kis szekeres, nagy szekeres, mind elissza, amit keres« című népdal, melyet Rubinstein is feldolgozott, »Fantaisie sur des Mélodies Hongroises«-jében. 20. e-moll. Az allegretto a Galgóci emlékből van és pedig a 2. friss-csárdás, a vivace rész (e-dur) egy szabadságharc korabeli nóta, mely a Két Honvéddal és Csárdás című füzetből való. 21. e-moll. Vivace ismeretlen. A presto rész »Hej cica, cica, cica« vagy »Helyre Kati« címen ismeretes csárdás, melyet Hubay Jenő egyik csárdajelenetében felhasznált. (A megfejtések részben Major Ervin közlései).

Sajnos a Magyar táncok második két fürete nem sikerült oly jól, mint az első kettő. A művészi kidolgozás jobb, szellemesebb, de a dallamok nem oly üdék. Brahms azonban épen kidolgozásbeli szépségüknél fogva többre becsülte őket, mint az első tizet. Hanslick a Magyar táncok 3—4. füzetéről így ír: »Ezekben a táncokban Brahms valóságos csodát művel az összhangosítást és ritmizálást illetőleg. Művészete magasan túlszárnyalja e népdalok ismeretlen szerzőit. Csak akkor tudnánk különbséget tenni, ha ugyanezen nyersanyagot egy másik zeneszerző is elkészítené s látnók, hogy mit hoz ki belőle. Két szám teljesen Brahms-szerűsége, aki azonban sohasem dicsekedett vele.«

A Magyar táncokat Brahms eredetileg zongorára kétkézre tervezte és Schumann Klára 1858-ban mint ilyet ad elő közülük néhány számot Düsseldorfban. Később Brahms meggondolta a dolgot, átdolgozta őket zongorára négykézre s mint ilyenek jelentek meg két-két füzetben 1869-ben és 1880-ban a berlini Simrock cégnél. 1873-ban három számot (1., 3., 10.) hangszerel, amelyeket mindenütt nagy sikerrel játszottak, először a lipcsei Gewandhausban, 1874 februárjában. Erről a bemutatóról így ír Schumann Klára Hermann Levynek: Lipcsében hallottam három Magyar táncot, zenekarra, Brahms vezényletével. Mintha egy cigánybandát hallottam volna. Újjongott a szívem egész este. A közönség, mint az északnémet közönség általában, lagymatag (flau) volt, csupán a táncoknál engedett föl. Mindamellett, hogy a hangszerelt számok nagy sikert arattak, sokáig nem tudta magát elhatározni, hogy a partitúrát kiadja s egy Simrockhoz írott levelében azt mondja, hogy sehogysem akar sikerülni az átirat. Hisz ő zongorára négykézre képzelte a táncokat, ha zenekarra akarta volna megírni, akkor másképen tervezte volna őket meg. Ma a kilencedik szám kivételével mind hangszerelve van. 1872-ben Brahms átdolgozta őket zongorára kétkézre, Joachim pedig hegedű-zongorára s ebben a két formában járták be az egész világot.

Az a plágiumvád, mely Brahms ellen indult, lassan elcsöndesedett, csak Brahms halála után újította fel Otto Neitzel, a »Kölnische Zeitung« zenereferense. A Kölnische Zeitung 1897 április 12-én megjelent hangverseny tudósításában Neitzel megvádolja a halott Brahmsot, hogy Magyar táncai címlapjára a »zongorára alkalmazta« szót, csak később és nem egészen önszántából nyomták rá. Brahms kiadója, Simrock, »Zur Abwehr«. Johannes Brahms und Die »Ungarischen Tänze« címen 1897-ben egy röpiratot adott ki, amelyben megvédi Brahms emlékét és megcáfolja Neitzel vádjait.

Brahms további kamarazenéjében zongoranégyesei közül az op. 25. g-moll, op. 26. a-dur, valamint az op. 60. c-moll zongoranégyesének van magyaros témája. A g-moll zongoranégyest 1856-ban írta. E mű egyike Brahms legpompásabb, legfrissebb alkotásainak. Brahms egész fiatalsága benne van. Minden egyszerűsége mellett végtelenül szellemes alkotás, tele nagyszerű ötletekkel. Ezt a művet a korabeli kritikusok nagy tetszéssel fogadták. Kretschmar azt írja róla, hogy aki ezt a művet analizálni akarja, az csak versben teheti meg. A mű alapvonása patetikus, telítve romantikával. Mind a négy tétele rendkívül hatásos. Az első tétel erőteljesen indul, a második bájós intermezzo, a harmadik finoman alkotott andante, bennünket

azonban legjobban érdekel a negyedik tétel, Rondo alla Zingarese, $\frac{2}{4}$ presto. A rondo alla zingarese a zeneirodalomban nem újság. Haydn kettőt is írt: a d-dur zongoraverseny és a g-moll zongoratrió fináléi azok. De olyat, amelyben ennyi gyűjtő hatás, olyan magávalragadó erő van, mint Brahms Rondo alla zingaresejében, nem ismer még egyet a zeneirodalom. A magyar zene és a cigányos előadási modor minden jellegzetessége meg van benne. A rondo tüzes csárdással kezdődik, míg középtételében cigányos tizenhatod futamok vannak. A középső részben a száguldó tempó meglással, a táncosok kissé megpihennek, hogy utána annál erősebben vessék magukat a tánc szilaj forgatagába. Ezt a tételt vérbeli magyar muzsikussal tudta volna jobban megírni. Nagyszerű asszimiláló képessége lehetett Brahmsnak, hogy a Reményitől és Joachintól hallott magyar dallamokat ilyen virtuóz módon tudta felhasználni. Ilyen nagyszabású magyaros tételt Brahms többé nem írt. A rondo alla zingarese népszerűsítéséhez újabban Dohnányi nagyszerű kétkezes zongoraátírata járul hozzá nagymértékben. Hasonlóan magyaros két másik zongoranégyesének egy-egy témája. Így az a-dur zongoranégyes (op. 26.) fináléjának főtémája, valamint a c-moll zongoranégyes (op. 60.) scherzója egy helyén. Itt a lüktető c-moll $\frac{6}{8}$ ütem átmodulál g-mollba $\frac{5}{4}$ taktus szünet után lassúbb csárdás jelleget vesz fel. Az egész finom kis rész mindössze tizenegy ütemen át tart s a scherzo végén természetesen megismétlődik. Gyorscsárdás fináléja van az op. 51. a-moll vonósnégyesének. E vonósnégyes első három tételén bizonyos melankólia vonul végig, csak a finálé csárdásában találunk élénkséget. E tétel főtémája idegesen szinkopált tüzes csárdás. Már a mű lassú tételében szólaltat meg Brahms magyaros motívumokat. Legremekebb a negyedik tétel csárdása. A főtéma itt nyolc különböző alakban jelentkezik, utolsó formájában lassúvá válik, hogy aztán a befejező coda gyorsasága annál jobban érvényesüljön. Vonóshatos op. 36. g-dur (1866): Scherzójában magyaros motívumok vannak (Allegro non troppo — Trio: Presto giocoso). E tétel szép példája annak, hogyan válik egy nem magyaros téma, sőt (mint a Trióban) a $\frac{3}{4}$ ütem Brahms keze alatt magyarossá. A scherzo itt mint második tétel szerepel g-mollban, triója g-durba megy át. A magyaros rész melankólikus, valami akaratos dac van benne, míg a vidámabb keringő gyorsabb és mégis magyaros ízű.

Brahms a g-moll zongoranégyes rondo zingaresejében tulajdonképpen járt utakat taposott. Nem lehetetlen, hogy Brahms Haydn egyik ilyen művét (mert van némi rokonság a Brahms és a Haydn műve között), vagy más ehhez hasonlót ismert. Azonban ezen a verbunkos stíluson felül is felszívta Brahms a magyar zene sajátosságait. Az az asszimiláló folyamat, amely Brahms lelkületében végbement, sokkal mélyebben mutatkozik Brahms lassú tempójú magyaros tételeiben. A magyaros motívumokat régebben csak a gyors tételben alkalmazták s nem vették észre, hogy a lassú magyar szépen figurált dallamával ép oly jól alkalmazható, mint a gyors. Hogy Brahms lelkületében a cigányzene stílusát, a cigányos előadási modort utánzó tételekből hogyan szívódott fel a magyar zene igazi karakterisztikuma, arra legszebb példák Brahms kamarazenéjének lassú tételei. Hogy lassú tételek magyaros témákra vannak felépítve, azt Brahmsnál látjuk először, mert a műzenében az a hang, melyet itt Brahms megütött, eddig ismeretlen volt. Ilyen tételek az op. 87. zongoratrió, op. 111. vonósötös és op. 115. klarinétötös lassú tételei. Az op. 87-es c-dur zongoratrió (1888-ból) lassú tétele, az Andante con moto (a-mollban) témája egy magyar dal öt varációval. E tétel a trió legszebb része, bár kevésbé látjuk benne Brahms kedvenc munkaformáját, az áttört munkát, melyet épen a variációs tételeknél alkalmaz oly gyönyörűen. Legszebb az a része a tételnek, ahol a variációt a-mollból a-durba viszi át, a $\frac{2}{4}$ ütemből $\frac{6}{8}$ lesz. Valami sajátos finomság vonul át ezen a szinkopált ellenpontos részen. Bár piano kezd, a dinamikát folyton tompítva, egy állandó decrescendoban

halkul el az egész tétel. Mielőtt áttérünk Brahms két legnagyobb magyaros kamarazeneművére, az op. 111. és 115-re, foglalkoznunk kell az a-dur (op. 100.) hegedű-zongoraszonátával. Thuni szonátának hívják (mert a svájci Thuni-tó mellett írta 1886 nyarán), de másképpen Mesterdálnok-szonátának is hívják, mert az első tétel főtémája a Mesterdálnokok versenydalára emlékeztet. E szonátának rendkívül érdekes a d-mollban írott második tétele. Végtelenül finom esti hangulat vonul végig e tételen. A bájos esti hangulat álmodozásába folyton beleszól egy magyar motívum, mintegy emlékeztetőül a Magyarországon eltöltött boldog időkre. Az álmodozó lassú tétel tempója állandó marad (Andante tranquillo) a visszatérések-nél, viszont a vele váltakozó gyorsabb (magyaros rész) tempó folyton változik, minden ismétlődésnél gyorsabb lesz: vivace (M. = 56.), vivace di pu (M. = 66.) vivace (M. = 69.), mintha csak vissza akarná magát kényszeríteni a thuni álmodozásból a nagyvilágba. — Az öregező Brahms két szép magyar vonatkozású műve az op. 111-es g-dur vonósötös (1891) és az op. 115-ös h-moll klarinétquintett (1892). A g-dur vonósötös, bár a késői Brahms-kompozíciók közül való, mégis egyike Brahms legüdébb műveinek. A teljesen érett, kiforrott művészt látjuk magunk előtt, ki előtt sem technikai, sem tematikus akadály nincsen. A mű kedélyes hangulata csak egyszer törik meg, a harmadik tételben, helyenkint azonban Schuberti hangokat üt meg. Elsőrangú mestermű. Brahms itt is merít a magyar zenéből, a mű második és negyedik tételében magyar népi motívumokat szólaltat meg. A második tétel (Adagio, $\frac{2}{4}$ d-moll) románcszerű. Valami visszafojtott szenvedély lappang benne s az előtte nem sokkal megjelent cigánydalokkal rokonságot tart. Ez a kissé bánatos tétel az első és harmadik tétel (Ländler) kedélyes bécsi hangulatával ellentétben áll. Annál vidámabb azonban az utolsó tétel csárdása. Ez a tétel jellegzetes zingarese, mely Brahms kedvelt műformája. Kitűnő ritmikájú főtétel vezet be (Vivace non troppo presto $\frac{2}{4}$ g-dur) a fugaszerű feldolgozást. A jókedv itt egészen a rakoncátlanságig fokozódik, a tempó állandóan gyorsul s a mű nagyszerű friss csárdással végződik. A h-moll klarinétötös szintén egyik legremekebb alkotása Brahmsnak, csupa eleven költőiség. E mű megírására Brahmsnak a meiningeni udvari zenekar kivételes tehetségű klarinettistájával, Mühlfeld Richarddal való barátsága adta meg az impulzust. Mühlfeld korának legnagyobb klarinettistája volt s hangszerének olyan virtuóza volt, hogy Brahms az ő tiszteletére valósággal új kamarazeneműfajt teremtett. A két klarinét-zongoraszonátát, op. 120. f-moll és esz-dur, azonfelül klarinéttrióját, op. 114. és a szóban forgó klarinétquintettet Mühlfeld művészete sugalmazta. A klarinétötösön az ősz bájos hangulata vonul végig. Hermann Deiters azt írja róla, hogy olyan ez a mű, mintha Brahms visszapillantana benne egész élete munkásságára. Az emlékezés csöndes rezignációja hatja át ezt az alkotást, melyben a szigorú formákkal szemben is tesz némi engedményt, a lassú tételben egyenesen improvizál. A legkülönösebb gondolat, hogy a vonósnégyeshez a klarinétot kapcsolja, mely hanghatásában a mű őszi hangulatát pompásan adja vissza. A klarinét természetét, hanghatásait, talán még sohasem használta fel zeneszerző egy művében sem úgy, mint Brahms itt. A klarinét hangzásának minden árnyalata ki van aknázva s nagyszerű megfigyeléseken alapuló raffinaltsággal van felhasználva. Minden tétele önmagában véve remekmű, legyen az a mélabús, finom-érezelmű első tétel, a pusztai hangulatú második, a fátyolozott harmadik tétel moll-scherzójával vagy akár az utolsó tétel variációi. A mű második tételében, Adagio h-dur $\frac{3}{4}$, majd Piu lento h-moll $\frac{4}{4}$, gyönyörű magyar motívumokat szólaltat meg. E tétel talán a legszebb, amit Brahms valaha kamarazenéjében leírt. Brahms itt a magyar dalmotívumokat megnemesítette, idealizálta s a legtisztább művészet régióiba emelte föl. Itt már Beethoveni szépségek mesgyéjén vándorol Brahms. A tétel dalformában van megírva s a gyönyörűen vezetett dallamvonalat

megszakítja a koncertáló klarinét, mely a főszólamot átveszi a vonóshangszerek tremolójától kísérve. Egy darab pusztai hangulat ez s az egyszer Brahms átveszi a cigányos előadási modort az improvizált h-moll részben. Rövid b-moll modulációval újra fellépteti a h-dur kantilénát s a végén egy fájdalmas visszapillantással a régi pusztai hangulatra zárja le a tételt. Hasonlóképpen magyaros a harmadik tétel rövid Andanteja után következő moll-scherzó, Presto non assai, ma con sentimento. A finoman lüktető, gyors csárdásszerű scherzót a visszatérő Andante fejezi be. Egyébként érdekes megfigyelni, hogy az Andante témából hogyan alakítja a Presto témáját. A kettő tudniillik ugyanaz. Ez a tematikus munka legnagyobb művészete. A mű utolsó tétele egy rövid témára írott öt variáció, melynek végén némi utalással az egész műre hosszabb coda zárja le a gyönyörű alkotást.

Aránylag kevés magyar motívum van Brahms nagy zenekari műveiben. Így szimfóniái közül csupán a másodikban (d-dur) találunk magyar témát. E mű 1878-ból való, melyet szeretnek Brahms pasturale szimfóniájának nevezni s nem is egészen jogtalanul, mert a mű alap gondolatából napsugaras boldogság és csöndes vidámság árad. A szimfónia scherzójában és fináléjában vannak magyaros motívumok. De míg a scherzó második témájában még csak magyar motívumokat, addig a fináléban már teljesen magyar talajon áll. Vidám jókedv, Brahmsnál ritkaság, vonul végig e tételen, melynek témáin a Haydn hatás rögtön felismerhető, természetesen modern és Brahms-féle feldolgozásban. Hasonlóképpen magyaros hangulatúak a két zongoraverseny és a hegedűverseny utolsó tételei. A zongoraversenyek, d-moll (1861) és b-dur (1882), tulajdonképpen nem is versenyművek, hanem szimfóniák, melyekben zongora is szerepel. A d-moll zongoraverseny utolsó tétele dacos, önérzetes csárdástémájú rondó. Erőteltjes lendülete miatt igen hatásos mű. A szépen feldolgozott magyaros főtéma után egy erőteljes fugatot hoz, majd ismét a főtémát adja felfokozva, melyet hirtelen megszakít egy szellemesen felépített kadenciával, majd egy hosszabb kodával zárul a tétel. A b-dur zongoraversenynek szintén rondóformájú utolsó tétele az egész mű koronája. Magyaros népi motívumok vannak feldolgozva benne, jókedv csendül ki belőle. Szerkezetének egyszerűsége és játszói könnyedség mellett azonban majdnem teljesíthetetlen követelmények elé állítja a zongoristát. A d-dur hegedűverseny (op. 77., 1879-ből) rondója szintén magyaros. Ma a hegedűirodalomban három egyenrangú versenyművet ismerünk: Beethoven d-dur, Mendelssohn e-moll és Brahms d-dur hegedűversenyét. A rondo az erősen ritmikus főtémával kezdődik, mellyel szembeállít egy pontozott oktávátémát. E tételben megcsodálhatjuk Brahms rendkívül dallambeli és ritmikai alakítókéességét. Ebben a magyaros rondóban mintha csak nagy magyar barátját, Joachimot, kinek a művet ajánlotta, akarta volna megtisztelni. Az egész tételen rendkívül szellemes, könnyed humor vonul végig.

Brahms vokális művei közül csak néhányat találunk magyaros motívummal. Itt mindjárt az elején kell egy tévedésre alkalmat adó félreértést elosztatnunk. Az opus 46. második számának címe: Magyarisch. A megzenésített költemény Daumer a következőkben tárgyalandó »Polydora« című anthológiájából van átvéve, de a dal címén kívül semmiféle magyaros vonatkozás nincs benne. Szerelmi dalkeringők op. 52. zongorára négykézre és négyszólamú énekre, 1869-ből valók. Daumer Georg Friedrich (1800—1875) német költő »Polydora« című 1855-ben megjelent kétkötetes anthológiájából vette a szövegeket Brahms. Az 1860-as évek elején ismerkedett meg Brahms Daumer anthológiájával, mely valóságos forrásává lett megzenésítendő költeményeinek. Brahmsnak jól megfelelt Daumer pesszimiztikus lírája és sok versét megzenésítette. Brahms 207 dalából 54-nek versszövege van Daumertől, tehát dalköltészetének több mint egynegyed része. A Szerelmi dal-

keringők tizennyolc darabból áll s szövege különböző népek költészetéből, (lengyel, orosz, lett, litván, magyar) van összeállítva s négy szám, a 6., 9., 16. és 18. magyaros stílusú keringő.

Brahms ezzel a művével hallatlan sikert aratott. E mű a Magyar táncokkal együtt alapította meg Brahms világhírét. A keringőkből a legnagyobbfokú életkedv és vidámság árad. A magyaros csillámlású keringők a mű legszebb számai. A furcsa stílusú (négyszólamú szólók és négykezes zongora) művel szemben meglehetősen tanácstalanul állott annak idején a kritika, mert nem tudta, hogy milyen fajtához skatulyázza be, ugyanis a keringők, mint olyanok, zongorára négykézre önállóak s mint négyszólamú énekek, szintén azok. A keringők igen nagy sikert arattak (Budapesten 1886-ban szólókra és karra alkalmazva adták elő egy ízben) s így Brahms indokoltnak látta egy második füzet Szerelmi dalkeringő kiadását, mely 1875-ben, mint op. 65. jelent meg Neue Liebeslieder címen. Ebben a műben azonban magyaros vonatkozás nincs. Cigánydalok op. 103. (1—11. szám) és op. 112. (3—6. szám). Szoprán, alt, tenor és basszus szólóra zongorakísérettel. Megjelenési évük 1888 és 1891. E daloknak érdekes történetük van. A budapesti Rózsa-völgyi cégnél megjelent Nagy Zoltántól egy kötet magyar dalgyjűtemény, mely hetvenhárom számot tartalmazott. Ezekből Conrat Hugó bécsi kereskedő kiválogatott huszonöt számot, lefordította németre s Nagy Zoltán letétjében kiadta ugyancsak a Rózsa-völgyi cégnél 1887-ben. A füzet elején Conrat egy rövid előszava van, melyben a mű megjelenésének célját, valamint a magyar nóták előadási módját jelöli meg. Brahms bejáratos volt Conrat házához, nála ismerte meg az akkor megjelent füzetet, nagyon megtetszettek neki a szövegek, elkérte őket Conrattól s a huszonöt számból tizenötöt újra megzenésített. Tizenegy szám az op. 103-ban, négy pedig mint az op. 112 : III—VI. száma jelent meg. A Brahms által újra megzenésített német fordítású magyar dalszövegek ezek : op. 103 : 1. Hej, te cigány, húzd el az én nótámat (He, Zigeuner, greife in die Saiten) ; 2. Mély a Rima, zavaros, ha megárad (Hochgetürmte Rimaflut) ; 3. Akkor szép a kislány (Wisst ihr, wann mein Kindchen) ; 4. Isten tudja hányszor meg nem bántam (Lieber Gott, du weisst) ; 5. Barna legény táncra viszi kökényszemű babáját (Brauner Bursche führt zum Tanze) ; 6. Három rózsza egy sorjában mind piros (Röslein dreie in der Reihe) ; 7. Jut-e néha, jut-e rózsám az eszedbe (Kommt dir manchmal in den Sinn) ; 8. Bágyadt szellő sóhajtozik az ágon (Horch, der Wind klagt in den Zweigen) ; 9. Még azt mondják az emberek (Weit und breit schaut niemand mich an) ; 10. Felleget borult az erdőre (Mond verhüllt sein angesicht) ; 11. Esti hajnal az ég alján meghasad (Rote Abendwolken ziehen) ; op. 112 : 3. Kék szemednek ragyogása (Himmel strahlt so hell) ; 4. Piroslík, piroslik a bokor gyenge hajtása (Rote Rosenknospen künden) ; 5. Csíp a csalán az út szélén (Brennesel steht an Weges Rand) ; 6. Fecském, fecském, édes fecském (Liebe Schwalbe, kleine Schwalbe).

Ismételjük, nem a Nagy Zoltán-féle gyűjtemény átiratáról van szó, mint az a Magyar táncoknál történt, hanem Brahms a magyar versszövegek német fordítását magyaros stílusban újra megzenésítette. Brahms természetesen más eredményre jutott kompozícióiban. Az ütembeosztás Brahmsnál mindenütt $\frac{2}{4}$, az eredeti $\frac{2}{4}$ és $\frac{4}{8}$ váltakozásával szemben. A tempók azonban csaknem mindenütt megváltoznak. Így az 1. szám Brahmsnál allegro molto, az eredetiben lassan ; a 2. szám Brahmsnál allegro molto, az eredetiben lassan ; 3. allegretto : élénken ; 4. vivace grazioso : egyszerűen ; 5. allegro giocoso : nem nagyon gyorsan ; 6. vivace grazioso : élénken ; 7. andantino grazioso : nem nagyon lassan ; 8. andantino semplice : lassan ; 9. allegro : lassan ; 10. andantino : lassacskán ; 11. allegro passionato : lassacskán ; 12. allegro non troppo : élénken ; 13. allegretto grazioso : gyorsacskán ; 14. allegro : vidoran ; 15. presto : mérsékelt gyorsasággal. Brahms

tehát ugyanazon szövegekkel más hangulatokat fejezett ki, mint az eredeti dalok. E daloknak igen nagy sikerük volt mindenütt, ahol előadták őket. Magas opus számuk dacára is igen frissek, élénkek, a négyszólamú feldolgozás pedig Brahms legművészebb alkotásai közé tartozik. Hanslick igen megleghangú bírálatot írt róluk s azt mondja, hogy Brahmsnak ez a műve a világirodalom legbájosabb vokális művei közé tartozik. Egyike Brahms azon alkotásainak, melyekben egészséges szépség virul. A cigánydalok szövegének tárgya a szerelem. »A cigánydalok regény, melynek története nincs, szereplőit nem ismerjük s mégis pompásan megértjük és nem felejtjük el«. Ne gondoljuk, hogy e művében Brahms kifejezetten csárdásokat vagy gyorsütemű magyar dalokat komponált, de Brahms itt megmutatja, miképp alakult át lelkületében az a sok magyar zene, melyet már ifjú korában Hamburgban, majd Reményitől és Joachimtól, később pedig akár Budapesten, akár Bécsben kedvenc helyén, a Práterben levő Magyar csárdában, a cigánytól hallott. A cigányos sallangot, a fölösleges, az értelmet gyakran zavaró futamokat s ami a cigány előadási modorában a legnagyobb merénylet a magyar dal ellen, a túlzott rubatot elhagyja s a benne felszívódott anyagot a legtisztább, legnemesebb formában adja vissza.

Ezek Brahms életében és művészetében a magyar vonatkozások. Brahms, mint művész és mint ember, egyéniség volt. Hogy gyakran nehezen hozzáférhető, az nem változtat a tényeken. A Brahms-zene nem kápráztat el, nem hódít gyorsan. Csak lassú, hosszú tanulmányozás után tud utat törni szívünkhöz, de csak azokéhoz, akiknél a művészet nem csupán idegizgalom, hanem szent láng. Ha Mozarttal vagy Schuberttal találkozunk, úgy érezzük, hogy az első kézzorítás után barátságunkba fogadtuk őket. A Brahms-hoz vezető út rögös és kemény. De bármilyen nehéz legyen is az, a hozzá vezető utat minden igaz zenebarátnak meg kell találnia.

Brahms in Ungarn.

Von Bibliotheksinspektor *Ludwig Koch*.

(A u s z u g.)

Die Arbeit erscheint anlässlich des Brahms-Centennars. Schildert kurz das Leben und eingehend die ungarischen Beziehungen Brahms'. Brahms verkehrte schon früh mit ungarischen Musikern, so mit Reményi, Joachim und Liszt. In Ungarn erschien Brahms zum ersten Male im Jahre 1867 und zwar besuchte er mit Tausig und Cornelius die Familie des Postdirektors Vrabely in Pressburg. Vom Jahre 1867 bis 1891 kam Brahms fast jährlich nach Ungarn, hauptsächlich nach Pest, wo ihn ein bedeutender Freundeskreis erwartete. Er kam immer gerne nach Pest, wo auch Uraufführungen seiner Werke stattfanden. So spielte Joachim sein Violinkonzert zum ersten Male in Budapest und auch das Klavierkonzert in B-dur wurde in Pest zum ersten Male vorgetragen. Als im Jahre 1886 das Hubay—Popper'sche Streichquartett gegründet wurde, brachte Brahms jährlich ein noch tintenfeuchtes Werk mit sich, um es mit der weltberühmt gewordenen Streichquartettgesellschaft spielen zu lassen. Solche Uraufführungen waren das Klaviertrio in c-moll, die Sonate für Violoncello in F-dur, die Violinsonaten in A-dur und d-moll, das Klaviertrio in h-moll (op. 8.) in seiner umgearbeiteten Form. Brahms war in Budapest sehr beliebt. Er hatte hier viele Freunde. Der Freundeskreis versammelte sich hauptsächlich im Hause des Professors Ladislaus Wagner von Zólyom. Zu diesem Freundeskreise gehörten alle in Budapest lebenden namhaften

Musiker und Mitglieder der vornehmen Gesellschaft. Brahms veranstaltete im Jahre 1879 mit Joachim eine Konzerttournee nach Südungarn und Siebenbürgen. Ihr Weg führte über Temesvár, Arad, Segesvár, Nagyszeben, Brassó und Kolozsvár.

Der zweite Teil der Abhandlung enthält die Würdigung der Brahms'schen Kunst. Die Wirkung Brahms fällt in die Blütezeit der Romantik. Sie ist eine verspätete Kunst. Ein herbstlicher Laubfall im Walde des Klassizismus. Brahms konnte seiner Musik nur mühsam Bahn brechen. Seine Hauptbedeutung liegt darin, dass er die Traditionen der klassischen Musik treu bewahrte.

Die Arbeit behandelt ferner eingehend sämtliche Werke Brahms mit ungarischen Themen. Bespricht ausführlich die Geschichte der Ungarischen Tänze und bringt eine Auflösung der Themen derselben. Keiner der ausländischen, grossen Komponisten benützte in seinen Werken so oft ungarische Motive, wie Brahms. Auch ist er der Erste, der ungarische Motive in langsamen Sätzen in seiner Musik benützt. Er hat hier in der Kunstmusik bisher unbekanntem Ton angeschlagen. Der Assimilationsprozess, der in Brahms' Seele vor sich ging, zeigt sich am besten in den langsamen ungarischen Sätzen. Als solche können die langsamen Sätze des Klaviertrios op. 87., des Streichquartetts op. 111. und des Klarinettenquintetts op. 115. genannt werden. In diesen Werken zeigt uns Brahms, wie die ungarische Musik, welche er in seiner Jugend in Hamburg, dann von Reményi und Joachim, später in Budapest und in Wien in der Csárda im Prater von Zigeunern hörte, in seiner Seele weiterwirkte. So spiegelten sich die tiefen Eindrücke ungarischer Klänge in der Brahms'schen Musik wieder.

A Fővárosi Könyvtár szerzeményeinek válogatott jegyzéke, 1932.

Verzeichnis ausgewählter Zugänge der Stadtbibliothek, 1932.

Select list of new accessions, 1932.

0 Általános munkák

Allgemeines — General works

001 Tudomány és tudás

*Wissenschaft und Wissen
Science and knowledge*

- Magyary Zoltán** (Hg.). Die Entstehung einer internationalen Wissenschaftspolitik. — Die Grundlagen der ungarischen Wissenschaftspolitik. Deutsch v. Hanns J o b s t. Lpzg : Meiner 1932. VII, 683 p. **101795**
- Richey, J. Arthur M.** The sciences dependent. Boston : Badger 1931. 216 p. **78251**
- Société des nations. Commission internationale de cooperation intellectuelle.** Procès-verbal de la treizième session, tenue à Genève 20—25. VII. 1931. Genève : Soc. des nations 1931. 106 p. (Serie de publ. XII. A. 3.) **101773**
- Société des nations. Commission internationale de cooperation intellectuelle.** Rapport du Conseil d'administration del' Institut international de cooperation intellectuelle. Genève : Soc. des nations 1931. 39 p. **101747**
- Weinmann, Artur.** Die wissenschaftliche Arbeit. Anleit. z. Anfertigung d. Referendararbeit, d. Doktordiss. u. d. wissenschaftl. Assessorarbeit. [1919.] 4. verbess. Aufl. Berlin : Heymann 1932. VIII, 124 p. **79323**
- Birrel & Garnett.** Colonial printing. London : Birrel & Garnett 1932. 42 p. **01609/57**
- Case, S. J.** [etc.] A bibliographical guide to the history of christianity. Comp. by —, J. T. Mac Neill, W. W. Sweet [etc]. Chicago : Univers. pr. 1931. XII, 265 p. **0162/21**
- Egyesült Államok, American council of learned societies.** A catalogue of publications in the humanities by American learned societies. Washington : Amer. learned Soc. 1932. 72 p. **0146/4**
- Fitz József.** XVI. és XVII. századi röpiratok Pécsről. Pécs : Egyetemi könyvtár [1932.]. 28 p. **q 02778/3**
= Pécs. Erzsébet tud. egyetem kvtára. Közlemények, 6—7.
- Gáspár Ilona.** A magyar filozófiai irodalom bibliográfiája. Bibliographie der ungarischen philosophischen Literatur, 1930—1931. Bp. : Egyet.-ny. 1932. 4 p. **0161/16**
- Gáspár Margit** (összeáll.) A magyar tudományos irodalom bibliográfiája. 1901—1925. Kémia. Bp. : Egyet.-ny. 1931. XII, 334 p. (Orsz. könyvforgalmi és bibliográfiai központ, X. 1.) **0160/71**
- Goldziher, Karl.** Beitrag zur Bibliographie der politischen Arithmetik seit 1900. 'S-Gravenhage : Nijhoff 1932. 7 p. **01651/3**
- Kisdiednevelés kalauza.** Bp. : Szföv. házinymoda 1931. 113 p. (Föv. pedagógiai könyvtár kiadványai, 1.) **01637/46**
- Magyar Márta & Kemény Béla.** Ungarn — Hungary — La Hongrie. Eine Auswahl Ungarn betreff. Bücher in 20 verschiedenen Sprachen. Vorwort v. István de C s e k e y. [1929.] 2. Aufl. Bp. : Kemény 1931. 160 p. **0130/29**
- Meyer, Wilhelm Jos.** Wo finden sich Angaben über die ersten Schweizer Drucke vor 1500? Bibliographie d. Schweizer Inkunabeln b. z. Jahre 1931. Bern : Haupt 1931. 32 p. **01609/56**

01 Könyvészet

Bibliographie — Bibliography

Allison, William Henry (ed.) [etc.] A guide to historical literature. Ed. by : —, S. B. Fay, A. H. Schaefer & H. R. Shipman. New-York : Macmillan comp. 1931. XXVII, 1222 p. **0169/65**

Berlin. Preussische Staatsbibliothek (Hg.). Goethe. Berlin : Preuss. Dr. Aktienges. 1932. 4° 223 p. (Gesamtkatalog d. preuss. Bibliotheken.) **q 01683/11**

02 Könyvtárügy

Bibliothekswesen — Library economy

- Oravetz, Vera.** Les impressions françaises de Vienne (1567—1850). Szeged: Université 1930. 204 p. (Études françaises publ. par l'Institut français de l'Université de Szeged, 3.) **0130/30**
- Pálffy Miklós.** A magyar és a jelentősebb külföldi műszaki szótárak bibliográfiája. Bp.: Állami-ny. 1931. (A »Technikából.«) **q 01662/3**
- Pittioni, Richard.** Bibliographie zur Urgeschichte Österreichs (einschliesslich Deutschsüdtirol.) Linz: Winkler 1931. 245 p. (Archiv f. Bibliographie, 9.) **01694/23**
- Revue des travaux scientifiques tchécoslovaques.** Philosophie — Philologie — Histoire — Sciences sociales — Économie — Politique — Jurisprudence. 1922—1924. Prague: Impr. »Politika« 1931. 690 p. **X 2094**
- Sbath, Paul.** Bibliothèque de manuscrits. Catalogue. Tome 1—2. Cairo: Friedrich 1928. **A 53.01/1**
- Schacht, Joseph.** Aus den Bibliotheken von Konstantinopel und Kairo. — Aus kairiner Bibliotheken. Bd. 1—2. Berlin: Akad. d. Wiss. 1928—1930. **01609/55**
- Schmidt Béla.** Erdély orvosi folyóiratai 1919-től napjainkig. 1930. **R 014.4: 61 (439.42)**
- Sobiesciana.** Bibliografia jubileuszowego obchodu dwochsetnej rocznicy. Lwow: Gebethner 1884. 107 p. **0160/72**
- Szeged, Egyetem.** A M. kir. Ferenc József-tudományegyetem tudományos közleményei. Szeged: Az egyetem barátainak egyes. 1932. 15 p. **0164/3**
- [**Vida Mária.**] Pécsi nyomtatványok időrendes jegyzéke. [Pécs: ny. n.] 1932. 15 p. (Közlemények a pécsi Erzsébet tudományegyetem könyvtárából, 8.) **q 02778/3/8**
[Könyvomat.]
- Vorstius, Joris & Erwin Steinborn.** Internationale Bibliographie des Buch- und Bibliothekwesens. Mit bes. Berücks. d. Bibliographie. Jg. 6. 1931. Lpzg: Harrasowitz 1932. XII, 162 p. **01601/6**
- Wien, Kammer für Handel und Gewerbe.** Die wirtschaftliche und technische Fachpresse Österreichs. Ein systematisch geordn. Verzeichnis der in Österr. ersch. Zeitschriften f. Handel, Ind., Gewerbe etc. Wien: Verl. d. Kammer für Handel 1927. 30 p. **01638/105**
- Wolffheim, Werner.** Versteigerung der Musikbibliothek des Herrn Dr. Werner Wolffheim. Bd. 1—2. Berlin: Breslauer & Liepmannsohn 1928. **01678/8**
- Ackerknecht, Erwin.** Skandinavisches Büchereiwesen. Ein Überblick ü. d. heutige Volksbüchereiarbeit in Dänemark, Finnland, Norwegen und Schweden. Stettin: Verl. Bücherei u. Bildungspflege 1932. 309 p. **0270/22**
- Arnett, L. D. & Arnett, Ethel T.** Readings in library methods. New York: Steckert 1931. 547 p. **0202/5**
- Bartsch, Friedrich.** Grundstock einer Gemeindebücherei. Lpzg: Vereinigung evang. Buchhändler 1932. 112 p. **02745/2**
- Braun, Johannes.** Anleitung zur Bibliotheksverwaltung. [1917.] 4. Aufl. Bonn: Borromäus-Verein Verl. 1931. 124 p. **0250/20**
Bibliographie: p. 117—8.
- Cleveland, Public Library.** The new Cleveland public library. Cleveland: Publ. Libr. 1925. 47 p. **0274/284**
- Csehszlovákia. Törvények, rendeletek.** Gesetze und Verordnungen für die öffentl. Gemeindebüchereien in d. Tschechoslovakischen Republik. Anhang: Das Urheberrecht. Hg. v. Anton M o u c h a. Prag: André 1931. 216 p. (Handb. f. d. öffentl. Bildungspflege, 1.) **0218/23**
- Doubleday, W. E.** A primer of librarianship. London: Allen & Unwin 1931. 223 p. **0202/7**
- Genève. Bureau international d'éducation.** Littérature enfantine et collaboration internationale. [1930.] 2. éd. Genève: Bureau internat. d'éducation 1932. 243 p. **0285/59**
[Francia és angol.]
- Henry, William E.** My own opinions upon libraries and librarianship. Washington: Univers. pr. 1931. XI, 283 p. **0208/3**
- Hilton, Eugene.** Junior college book list. Berkeley: Univers. pr. 1931. 48 p. **2549**
= Berkeley. Univers. of California publ. in education. 6/f.
- Kozocsa Sándor.** Német és osztrák könyvtárak. Bp.: Stephaneum-ny. 1932. 10 p. **0270/24**
- Minto, John.** A history of the public library movement in Great Britain and Ireland. London: Allen & Unwin 1932. 366 p. **0274/285**
Bibliography: p. 343—344.

Moravek Endre. A lipcsei Deutsche Bücherei.
Bp.: Stephaneum 1932. 18 p. **0270/25**

Randall, William H. The college library.
A descriptive study of the libraries in four-year liberal arts colleges in the United States. Chicago: Univers. pr. 1932. XII, 165 p. **0277/22**

Ranganathan, S. R. The five laws of library science. Foreword by P. S. Sivaswami Aiyer. Intr. by W. C. Berwick Sayers. Madras: Library assoc. 1931. XXIII, 458+VI p. 10 t. (Publ. series, 2.) **0202/6**

Roma. Institut historique Néerlandais. Guide-manuel des bibliothèques de Rome. Rome: Bibl. d'arte editrice 1932. (Bibliothèque des »Annales institutorum«, I.) **q 0270/23**

Sopron. Városi közkönyvtár. Összesített könyvjegyzék. 1. k. 1—2. rész. Sopron: Székely-ny. 1932. 383 p. **0274/287**

1. rész. Magyar nyelvű munkák. Összeáll.: Kund Aranka.

2. rész. Werke in dtscher Sprache. Zus.-gest. v. Stefan Radó.

Visegrádi János. A kegyesrendiek sátoralja-új helyi házikönyvtárának ismertetése. Sátoraljaúj hely: Zemplén-ny. 1910. 49 p. **0276/17**

Zürich. Zentralbibliothek. 8. Bericht über die Jahre 1930 und 1931. Zürich: Aschmann & Scheller 1932. 30 p. **0274/286**

03 Enciklopédiák

Encyclopädien — Encyclopedias

Catholic encyclopedia, The —. Vol. 1—17. Ed. by Charles G. Herbermann, Edward A. Pace, Condé B. Pallen etc. New York: Univ. knowledge foundation 1907—1914. **K 0300/23**

Grosse Herder, Der —. Nachschlagewerk für Wissen und Leben. [183?.] 4. Aufl. Bd. 1—. Freiburg i. Br.: Herder 1931. **K 0300/24**
[Titel d. 1. Aufl.: Herders Konversationslexikon.]

Oesterreichische National-Encyclopädie oder alphabetische Darlegung der wissenschaftigsten Eigenthümlichkeiten d. österr. Kaiserthumes. [1834.] Neue Ausg. Hg. v. Franz Graeffler & Johann Jakob Czirkánn. Bd. 1—6. Wien: Schmidl 1838. **79756**

058 Évkönyvek

Jahrbücher — Annals

Magyarország közhivatalainak cím- és adattára. Allami, vármegyei, városi és községi hivatalok évkönyve. 1. évf. 1931/32. Bp.: Magyarorsz. közhivatalainak cím- és adattára kiadóhiv. 1931. **K 0570/11**
1931/32. szerk.: Takács József.

Royal blue book. Court and parliamentary guide. London: Kelly's direct. 1927. X **2071**

07 Ujságírás

Zeitungswesen — Journalism

Benson, Ivan. Fundamentals of journalism. New York: Prentice-Hall 1932. XIV, 333 p. **79627**

Bertkau, Friedrich & Karl Bömer. Der wirtschaftliche Aufbau des deutschen Zeitungsgewerbes. Berlin: Duncker 1932. [8], 207 p. (Zeitung u. Zeit, 3.) **79428**
Bibliographie: p. 205—207.

Blinde, Hans. Die Zeitung im Dienste der Reklame. Eine Untersuchung ü. d. auf Seiten d. Zeitung liegenden Bedingungen f. d. Wirksamkeit d. Anzeigenreklame. Diss. Erlangen 1930. 150 p. **79506**
Bibliographie: p. 141—146.

Cramer, Valmar. Zeitungsverleger und kommunales Presseamt. Bonn 1931. **P 070.11**

Henning, Albert F. Ethics and practices in journalism. New York: Long & Smith 1932. VIII, 204 p. **79452**

Hofbauer László. Az erdélyi hiroadó története. (1827—1848.) Cluj-Kolozsvár: Minerva-ny. 1932. 18 p. (Erdélyi tud. füzetek, 43.) **79340**

Just, Artur W. Die Presse der Sowjetunion. Methoden diktatorischer Massenführung. Berlin: Duncker 1931. XII, 304 p. (Zeitung u. Zeit, 1.) **A 47.07/2**

Kardos Emilia. A pécsi német sajtó és színészet története. Pécs: Danubia 1932. 157 p. (Schriften a. d. deutschen Institut, 2.) **79939**

Magyarország. Törvények, rendeletek. A sajtótörvény (1914: XIV. t.-c.) és a 2500/1914. M. E. számú végrehajtási rendelet Jegyz. ell. ifj. Balázs Dezső. Bp.: Várnay 1914. 133 p. (Várnay-féle magyarázatos törv.-tár.) **80034**

- Morison, Stanley.** The English newspaper. Some account of the physical development of journals printed in London between 1622 & the present day. Cambridge: Univers. pr. 1932. 4°. XII, 335 p. 6 t. **101798**
- Münster, Hans A.** Jugend und Zeitung. Berlin: Duncker 1932. [8], 155 p. (Zeitung u. Zeit, IV.) **79418**
Bibliographie: p. 152—55.
- Raffalovitch, A.** »... L'abominable vénalité de la presse...« D'après les documents des archives russes (1897—1917). Paris: Libr. du travail [1931.] XVI, 450 p. **78258**
- Smogorzewski, Casimir.** La presse en Pologne. Paris: Gebethner & Wolff 1930. 16 p. **A 47.07/3**
- Stohl, Hertha.** Der drahtlose Nachrichtendienst für Wirtschaft und Politik. (Seine Entwicklung u. Organisation in Deutschland.) Diss. Berlin 1931. 156 p. **78466**
Bibliographie: p. 150—155.
- Wünscher Frigyes (szerk.).** Ujságíró-arcoképek. Debrecen: Csáthy-ny. 1932. 95 p. (A Sajtó kvttára 13.) **78887**
- Goethe Ausstellung.** Goethe in der Buchkunst der Welt. Leipzig 1932. Amtlicher Katalog. Lpzg: Insel-Verl. 1932. 196 [& 1] p. 40 t. **091/299**
- Gonzales Pena de Calzada, Celina.** Autografos Hispano-Americanos. Buenos-Aires: Impr. La Madrilena 1931. [140 p.] **5537**
- Lanckorońska, Maria & Oehler, Richard.** Die Buchillustration des XVIII. Jahrhunderts in Deutschland, Österreich und der Schweiz. Teil I—. Leipzig: Insel-Verl. 1932—. **q 091/296**
Teil I.: Die deutsche Buchillustration des Spätbarock und Rokoko. 113 p. 30 t.
- Leipzig. Deutsche Buchkunststiftung bei der Deutschen Bücherei.** Die fünfzig schönsten Bücher des Jahres 1931. Ausgewählt nach Druck, Bild und Einband. Lpzg: Dtsche Bücherei 1932. [48 p.] **01609/58**
- Loubier, Hans.** Der Bucheinband. Von seinen Anfängen bis zum Ende des 18. Jahrhunderts. [1905.] 2. Aufl. Lpzg: Klinkhardt & Biermann 1926. 272 p. (Monographien d. Kunstgewerbes, 21—22.) **78768**
- Németszág. Verein Deutscher Buchkünstler.** Ausstellung Goethe in der Buchkunst der Welt. Leipzig 1932. Amtlicher Katalog. Lpzg: Insel-Verl. 1932. 198 p. 40 t. **0120/75**
- Schreiber, Heinrich.** Einführung in die Einbandkunde. Leipzig: Hiersemann 1932. IX, 277 p. **091/295**
Bibliogr.: p. 256—259.
- Szabó T. Attila.** Az Erdélyi múzeum Vadadi Hegedüs-kodexe. Cluj-Kolozsvár: Minervany. 1931. 27 p. (Erdélyi tud. füzetek, 36.) **79341**
- Verzeichnis** derjenigen Bücher, welche... bey der k. k. Bücherzensur in Wien mittelst allerhöchster Genehmigung verboten worden. 1787—1800. 116 Bl. **q 091/297**

090 Bibliofilia

Bibliophilie — Bibliofily

- Benario, L.** Alte Nürnberger Zeitungen von 1515—1747. Nürnberg: Nister [1928.] VI, 28 p. **091/298**
- Berkovits Ilona.** A Budapesti egyetemi könyvtár festett kéziratának egy csoportja. Bp.: Stephaneum-ny. 1932. 26 p. 2 t. **79750**
- Currie, Barton.** Fishers of books. Boston: Little, Brown & Co. 1931. XIV, 350 p. 50 t. **091/289**

1 Bölcsélet

Philosophie — Philosophy

- Allendy, René.** Wille oder Bestimmung. Übers. v. E. Teplanský. Stuttg.: Hippokratès Verl. 1930. 180 p. **78833**
- Apel, Paul.** Die Überwindung des Materialismus. Sechs Dialoge z. Einführung in d. Philosophie. [1909.] 3. erweit. Aufl. Berlin: Haller & Schmidt 1921. 174 p. **78799**
- Apelt, E. F.** Die Theorie der Induction. Lpzg: Engelmann 1854. VIII, 204 p. 1 t. **79578**
- Aristoteles [Werke].** Übers. v. A. Stahr, W. Bender, etc. Bd. 1—7. Berlin: Langenscheidt 1903—1908. **79031/20—26**
Bd. 1. Nikomachische Ethik. Eudemische Ethik. 395 & 136 p.
Bd. 2. Drei Bücher der Redekunst (Rhetorik). 315 p.
Bd. 3. Poetik. Topik. 200 & 280 p.
Bd. 4. Politik. 461 p.
Bd. 5. Schrift über die Seele. Organon 128 & 375 p.
Bd. 6. Metaphysik. Grosse Ethik. Naturwiss. Schriften 375 & 108 & 117 p.
Bd. 7. Vier Bücher über die Teile der Tiere. Naturgeschichte der Tiere. 182, 136 & 206 p. = Langenscheidtsche Bibl. sämtl. griech. u. röm. Klassiker, 20—26.

- Aster, Ernst v.** Geschichte der Philosophie. Anhang: Wie studiert man Philosophie? Lpzg: Kröner 1932. XXIII, 419 p. (Kröners Taschenausgabe, 108.) 79900
Bibliographie: p. 387—393.
- Bain, Alexander.** John Stuart Mill. A criticism: with personal recollections. London: Longmans, Green 1882. XIV, 201 p. 79637
- Bencsik Béla.** Paradoxonok a logikában és matematikában. Bp.: Sárkány-ny. 1932. 95 p. (Dolgozatok a Kir. m. Pázmány Péter tud. egyet. philos. semináriumából, 2.) 79698
- Benke Miklós.** Az újkor filozófusai. [Bp.:] Szerző [191?] 75 p. 79664
- Benz, Ernst.** Marius Victorinus und die Entwicklung der abendländischen Willensmetaphysik. Stuttg.: Kohlhammer 1932. XVI, 436 p. (Forschungen z. Kirchen- u. Geistesgeschichte, 1.) 80395
- Bergmann, Ernst.** Einführung in die Philosophie. Bd. 1—2. Breslau: Hirt 1926. (Jedermanns Bücherei.) 79997
Bd. 1. Erkenntnisproblem, 128 p.
Bibliographie: p. 122—25.
Bd. 2. Weltproblem, 120 p.
Bibliographie: p. 110—117.
- Bergmann, Ernst.** Erkenntnisgeist und Muttergeist. Eine Soziosophie d. Geschlechter. Breslau: Hirt 1932. VIII, 448 p. 79690
- Bergson, Henri.** Les deux sources de la morale et de la religion. [1932.] 8. ed. Paris: Alcan 1932. 342 p. (Bibl. de philosophie contemp.) 78951
- Berkeley, [Georges].** Abhandlung über die Principien der menschlichen Erkenntnis. Übers. v. Friedrich Ueberweg. Berlin: Heimann 1869. XIV, 151 p. 79007
- Berthelot, René.** Science et philosophie chez Goethe. Paris: Alcan 1932. 188 p. 79100
- Brunner, Constantin.** Aus meinem Tagebuch. Potsdam: Kiepenheuer 1928. 405 p. 78784
- Brunschwig, Léon.** Pascal. Paris: Rieder 1932. 86 p. 30 t. (Maitres des litteratures, 13.) 79800
Bibliographie: p. 81—82.
- Brünning, Erwin.** Mechanismus, Vitalismus und Teleologie. Göttingen: Verl. »Öffentliches Leben« 1932. 144 p. 80201
- Carnap, Rudolf.** Der logische Aufbau der Welt. Berlin: Weltkreis-Verl. 1928. XII, 290 p. 80025
Bibliographie: p. 274—80.
- Caspari, O[tto].** Hermann Lotze in seiner Stellung zu der durch Kant begründ. neuesten Geschichte der Philosophie u. d. philosophische Aufgabe d. Gegenwart. [1883.] 2. verb. Aufl. Breslau: Trewendt 1895. VI, 160 p. 80421
- Cassirer, Ernst.** Die platonische Renaissance in England und die Schule von Cambridge. Lpzg: Teubner 1932. VIII, 143 p. (Studien d. Bibl. Warburg, XXIV.) 78766
- Cassirer, Heinrich.** Aristoteles' Schrift »Von der Seele« und ihre Stellung innerhalb der aristotelischen Philosophie. Tübingen: Mohr 1932. 198 p. (Heidelberger Abhandl. z. Philosophie u. ihrer Geschichte, 24.) 79211
- Chwolson, O. D.** Hegel, Haeckel, Kossuth und das zwölfte Gebot. Eine kritische Studie. [1890.] 2. durchgesehene & ergänzte Aufl. Braunschweig: Vieweg 1908. 90 p. 79057
- Dannenberg, Friedrich.** Das Erbe Platons in England bis zur Bildung Lylys. Stufen einer Spiegelung. Berlin: Junker & Dünhaupt 1932. XIV, 246 p. (Neue Forschung. Arbeiten z. Geistesgesch. d. germ. Völker, 13.) 78405
Bibliographie: p. 235—240.
- Dasgupta, Surendranath.** A history of Indian philosophy. [1922.] Repr. ed. Vol. 1—2. Cambridge: Univers. pr. 1932. A 54.10/3
- Diès, Auguste.** Plátó. Franciából ford. Michel Károly. Bp.: Szt. István-társ. 1933. 140 p. (Szt. István könyvek, 104.) 79735
- Diogenes Laertius.** Leben und Meinungen berühmter Philosophen. Übers. v. Otto Apelt. Bd. 1—2. Lpzg: Meiner 1921. (Philosoph. Bibl., 53.) 78615
- Driesch, Hans.** Philosophische Gegenwartsfragen. Lpzg: Reinicke 1933. 184 p. 80013
- Dunin Borkovsky, Stanislaus v.** Spinoza nach dreihundert Jahren. Berlin: Dümmeler 1932. 204 p. 79270
Bibliographie: p. 194—204.
- Ebner, Ferdinand.** Das Wort und die geistigen Realitäten. Innsbruck: Brenner-Verl. 1921. 244 p. 79970
- Fahrion, Karl.** Einleitung in die Metaphysik auf Grund ihrer Geschichte. Lpzg: Meiner 1933. VIII, 115 p. 80339
Bibliographie: p. 114.
- Förster Aurél.** Az aristotelesi ú. n. Parva Naturalia szerkezete és keletkezése. Bp.: Akadémia 1932. 15 p. 3899/25
= Értekezések a nyelv és széptud. oszt. köréből, XXV, 1.

- Franken, Joh. C.** Der Begriff der reinen Vernunft bei Aristoteles. Amsterdam: Paris 1932. [6], 96 p. **79441**
- Fritz, Kurt v.** Quellenuntersuchungen zum Leben und Philosophie des Diogenes von Sinope. Lpzg: Dietrich 1926. 97 p. **78958**
- Gehlen, Arnold.** Wirklicher und unwirklicher Geist. Eine philosophische Untersuchung in d. Methode absoluter Phänomenologie. Lpzg: Noske 1931. XIV, 233 p. **78319**
- Geysler, Joseph.** Das Gesetz der Ursache. Untersuchungen z. Begründung d. allg. Kausalgesetzes. München: Reinhardt 1933. 164 p. **79813**
- Geysler, Joseph.** Über Wahrheit und Evidenz. Freiburg: Herder 1918. VIII, 97 p. **79566**
- Gilson, Étienne.** L'esprit de la philosophie médiévale. Paris: Vrin 1932. VIII, 331 p. (Gifford lectures. Univers. Aberdeen.) **78502**
Bibliographie: p. 297—324.
- Goiten Zsolt.** Wundt Vilmos útja a természettudománytól a természetbölcseletig. Bp.: Szerző 1932. 47 p. **78837**
Bibliográfia: p. 44—46.
- Haecker, Theodor.** Der Begriff der Wahrheit bei Sören Kierkegaard. Innsbruck: Brenner-Verl. 1932. 77 p. **78385**
- Haecker, Theodor.** Sören Kierkegaard und die Philosophie der Innerlichkeit. Innsbruck: Brenner-Verl. 1913. 69 p. **79936**
- Halsey, P.** The evidence for immortality. New York: Macmillan comp. 1931. IX, 175 p. **78674**
- Hartmann, Eduard v. Lotze's Philosophie.** Lpzg: Friedrich 1888. XII, 183 p. **79242**
- Hartmann, Nicolai.** Das Problem des geistigen Seins. Untersuchungen z. Grundlegung d. Geschichtsphilosophie u. d. Geisteswissenschaften. Berlin: Gruyter 1933. XIV, 482 p. **79964**
- Hartmann, Nicolai.** Zum Problem der Realitätsgegebenheit. Berlin: Pan-Verl. 1931. 97 p. (Philos. Vorträge, 32.) **79604**
- Hartmann, Otto J.** Der Mensch im Abgrunde seiner Freiheit. Prolegomena zu einer Philosophie der christlichen Existenz. Frankfurt a. M.: Klostermann 1932. 185 p. **79851**
- Hauer, J[acob] W[ilhelm].** Werden und Wesen der Anthroposophie. Eine Wertung und eine Kritik. [1921.] 2. Aufl. Stuttgart: Kohlhammer 1923. 150 p. **79863**
- Hausmann, Josef.** Der Sinn und die Rechtfertigung des Daseins. Freiburg: Kampmann 1931. 99 p. **79272**
Bibliographie: p. 99.
- Hellenbach, L. B.** Der Individualismus im Lichte der Biologie und Philosophie der Gegenwart. [1880.] 2. Aufl. Lpzg: Mutze 1887. IV, 272 p. **79564**
- Hessen, Johannes.** Die Methode der Metaphysik. Berlin: Dümmler 1932. 77 p. **79585**
- Honigswald, Richard.** Die Grundfragen der Erkenntnistheorie. Kritisches und Systematisches. Tübingen: Mohr 1931. VI, 171 p. (Beitr. z. Philosophie u. ihrer Geschichte, 1.) **78480**
- Hopf, Ludwig.** Die Relativitätstheorie. Berlin: Springer 1931. VIII, 147 p. (Verständl. Wissenschaft, 14.) **77854**
- Horváth László.** A gondolkodás művészete. Cegléd: Sárík [192?]. 60 p. **78094**
- Hufnagel, Alfons.** Intuition und Erkenntnis nach Thomas von Aquin. Münster i. W.: Aschendorff 1932. XXII, 301 p. (Veröffentl. d. Kath. Institutes f. Philos. z. Köln, II. 5—6.) **79060**
Bibliographie: p. XI—XXII.
- Illemann, Werner.** Husserls vor-phänomenologische Philosophie. Mit einer monograph. Bibliographie Edmund Husserls. Lpzg: Hirzel 1932. VIII, 87 p. (Studien u. Bibliogr. z. Gegenwartsphilosophie, 1.)
Bibliographie: p. 81—84. **79388**
- Janssen, Otto.** Das erlebende Ich und sein Dasein. Berlin: Gruyter 1932. VIII, 247 p. **79287**
- Jaspers, Karl.** Philosophie. Bd. 1—3. Berlin: Springer 1932. **79068**
Bd. 1. Philosophische Weltorientierung. XI, 340 p.
Bd. 2. Existenzerhellung. VI, 341 p.
Bd. 3. Metaphysik. VI, 237 p.
- Joël, Karl.** Der freie Wille. Eine Entwicklung in Gesprächen. München: Bruckmann 1908. XX, 724 p. **79565**
- Kayser, Rudolf.** Spinoza. Bildnis eines geistigen Helden. Wien: Phaidon-Verl. 1932. 315 p. 9 t. **79904**
Bibliographie: p. 209—311.
- Keyserling, Hermann Gr.** Südamerikanische Meditationen. Stuttgart: Dtsche Verl.-Anst. 1932. 384 p. **78815**
- Kraft, Julius.** Von Husserl zu Heidegger. Kritik d. phänomenologischen Philosophie. Lpzg: Buske 1932. 124 p. **79149**

- Lakhovsky, Georges.** L'éternité, la vie et la mort. Paris: Fasquelle 1932. 219 p. **79844**
- Lalande, André.** Vocabulaire technique et critique de la philosophie [1902—1923.] 4. éd. Tom. 1—3. Paris: Alcan 1932. **K 1000/2**
- Leibniz, G. W.** Die Theodicee. Hg. v. Artur Buchenau. Lpzg: Meiner 1924. VIII. 509 p. (Leibniz: Philos. Werke, Bd. 4.) **78356**
- Liebert, Arthur.** Erkenntnistheorie. Bd. 1—2. Unter Förderung durch d. Kant-Gesellschaft. Berlin: Mittler 1932. (Philos. Hauptgebiete in Grundrissen.) **78618**
Bd. 1. Einführung. XVI, 82 p.
Bd. 2. Systematischer Teil. 168 p.
Bibliographie: p. 161—164.
- Mauser, P. G. M.** Das Wesen des Thomismus. Freiburg: St. Paulus-Dr. 1932. VII, 501 p. **80396**
- Mehlis, Georg.** Italienische Philosophie der Gegenwart. Berlin: Junker & Dünnhaupt 1932. 78 p. (Philos. Forschungsberichte, 12.)
Bibliographie: p. 76—78. **78216**
- Messer, August.** Geschichte der Philosophie vom Beginn der Neuzeit bis zur Aufklärungszeit. [1912.] 8. Aufl. Lpzg: Quelle & Meyer 1932. 133 p. (Wissenschaft u. Bildung, 108.) **79159**
- Messer, August.** Geschichte der Philosophie im Altertum und Mittelalter. [1913.] 9. Aufl. Lpzg: Quelle & Meyer 1932. 158 p. (Wissenschaft u. Bildung, 107.) **79158**
- Metzger, Arnold.** Der Gegenstand der Erkenntnis. Studien z. Phänomenologie des Gegenstandes. T. 1. Halle: Niemeyer 1925. **79147**
- Meyer, Otto.** Vom Urgrunde des Seins. Eine neue Wahrheitslehre. Oldenburg: Schwartz 1931. [4], 102 p. **78243**
- Müller, Max.** Über Grundbegriffe philosophischer Wertlehre. Logische Studien ü. Wertbewusstsein u. Wertgegenständlichkeit. Freiburg i. B.: Waibel 1932. [14], 223 p. **80398**
Bibliographie: p. [11—14.]
- Nelson, Leonard.** Die sokratische Methode. [1922.] 3. Aufl. Göttingen: Verl. »Öffentliches Leben« 1931. 58 p. **79118**
- Pascher, Joseph.** Der Königsweg zu Wiedergeburt und Vergottung bei Philon von Alexandria. Paderborn: Schöningh 1931. VIII, 280 p. **79344**
- Paulhan, Fr.[ederic].** Le mensonge du monde. Paris: Alcan 1930. 362 p. (Bibl. de philosophie contemp.) **78688**
- Philosophisches Jahrbuch.** Mit Unterstützung der Görresgesellschaft, hg. v. M. Grabmann & Ed. Hartmann. Bd. 44. Fulda: Actiendruckerei 1931. **K 1000/16**
- Philosophisches Lexicon.** Hg. v. Johann Georg Walch. Mit Anhang. Lpzg: Gleditsch 1740. [34], 1524+86+[86] p. **78436**
- Picht, C. S.** Das Auftauchen der Reinkarnationsidee bei dem Arzt und Philosophen Gustav Widenmann um 1850. Stuttg.: Selbstverl. 1932. 22 p. 1 t. **79302**
- Planck, Max.** Positivismus und reale Aussenwelt. Vortrag. Lpzg: Akad. Verl.-Ges. 1931. 35 p. **79249**
- Plato[n]** ausgewählte Werke. Übers. v. K. v. Prantl, C. Cour, E. Eyth [etc.]. Bd. 1—14. [1855.] 5. Aufl. Berlin: Langenscheidt 1904—1907. **79031/39**
Bd. 1. Phädon 98 p.
Bd. 2. Gastmahl. 90 p.
Bd. 3. Phädrus. 92 p.
Bd. 4—5. Staat 426 p.
Bd. 6. Apologie 50 p.
Bd. 7. Eutyphron und Kriton. VI & 46 p.
Bd. 8. Gorgias. 116 p.
Bd. 9. Protagoras und Laches. 110 p.
Bd. 10. Parmenides. 90 p.
Bd. 11—13. Über die Gesetze.
Bd. 14. Charmides und Menon. 79 p.
= Langenscheidtsche Bibl. sämrtl. griech. u. röm. Klassiker 39—42.
- Przywara, Erich.** Analogia entis. Metaphysik. Bd. 1—. München: Kösel & Pustet 1932—. Bd. 1. Prinzip. XVI, 154 p. **79399/1**
- Przywara, Erich.** Ringen der Gegenwart. Gesammelte Aufsätze. 1922—1927. Bd. 1—2. Augsburg: Fischer 1929. **78359**
- Ralfs, Günter.** Sinn und Sein im Gegenstande der Erkenntnis. Tübingen: Mohr 1931. V, 146 p. (Heidelberger Abh. z. Philos., 23.) **78479**
- Reid, Thomas.** An inquiry into the human mind, on the principles of common sense. Glasgow: Falconer 1819. XVI, 400 p. **78359**
- Renard, Georges.** Ist der Mensch frei? Aus dem Französischen v. Albert Südekum. Lpzg: Reclam 1893. 163 p. **79662**
- Rittelmeyer, Friedrich.** Wiederverkörperung im Lichte des Denkens, der Religion, der Moral. Stuttg.: Verl. d. Christengemeinschaft 1931. 133 p. **78160**
- Ritter, Constantin.** Der Kerngedanke der Platonischen Philosophie. München: Reinhardt 1931. X, 364 p. 1 t. **79965**
- Ritter, Constantin.** Sokrates. Tübingen: Laupp 1931. 87 p. **79202**

- Sajó Géza.** Gredt természetes realizmusa külvilágunk megismerésében. Pécs: Dunántúl-ny. 1931. 53 p. **78413**
- Sartori Bernárd.** Magyar nyelven filozófia. Az az: a böltség szeretésének tudományából némely jelesebb kérdések. Eger: Püspöki iskola 1772. 276 p. **79537**
- Schmid, Carl Christian Erhard.** Wörterbuch zum leichtern Gebrauch der kantischen Schriften nebst einer Abhandlung. [179?] 4. verm. Ausg. Jena: Cröker 1798. [10]+668 p. **79767**
- Schneider, Reinhold.** Fichte. Der Weg zur Nation. München: Langen & Müller 1932. 251 p. **79128**
Bibliographie: p. 247—250.
- Schwegler, Albert.** Geschichte der Philosophie im Umriss. [1848.] 7. Aufl. Stuttg.: Conradi 1870. VI, 302 p. **78029**
- Solovjeff, Wladimir.** Ausgewählte Werke. Bd. 1—3. Übers. v. Harry Köhler. Stuttg.: Kommender Tag 1921—1922. (Philosophisch-anthropos. Bibl.) **80131**
Bd. 1. T. 1. Die geist. Grundlagen d. Lebens. (1. Teil.) 1922. 316 p.
Bd. 1. T. 2. Sonntags- u. Osterbriefe. 1922. 316 p.
Bd. 2. Die Rechtfertigung d. Guten. 1922. 628 p.
Bd. 3. Zwölf Vorlesungen ü. d. Gottmenschentum. Einf. v. Rudolf Steiner 1921. 232 p.
- Stern, William.** Theorie und Wirklichkeit als metaphysisches Problem. Heidelberg 1932. **P 11**
- Stutzmann, Johann Joseph.** Philosophie des Universums. Versuch einer neuen Organisation d. ges. philosoph. Wissens. Erlangen: Gredy & Breuning 1806. 160 p. **79000**
- Takáts Ferenc.** Ismeretszemlélet. Ismeretkritikai értekezés. Bp.: Egyetemi-ny. 1932. 132 p. **78963**
Bibliographie: p. 131.
- Teichmüller, Gustav.** Herakleitos. Gotha: Perthes 1876. 269 p. (Neue Studien z. Gesch. d. Begriffe, I.) **78437**
- Vorländer, Karl.** Geschichte der Philosophie. Berlin-Charlottenburg: Kiepenheuer 1932. XX, 500 p. **80020**
- Walter, Thoma Angelica.** Seinsrhythmik. Studie z. Begründung einer Metaphysik d. Geschlechter. Freiburg i. Br.: Herder 1932. 296 p. **78709**
- Weidauer, Friedrich.** Kritik der Transzendentalphänomenologie Husserls. Erster Teil einer Kritik d. Gegenwartsphilosophie. Nachtrag z. monographischen Bibliographie Edmund Husserl. Lpzg: Hirzel 1933. XX, 131 p. (Studien u. Bibliographien z. Gegenwartsphilosophie, 2.) **80446**
Bibliographie: p. 123—124.
- Werner, Alfons.** Die psychologisch-erkenntnistheoretischen Grundlagen der Metaphysik Franz Brentanos. Hildesheim: Borgmeyer 1931. 170 p. **78660**
Bibliographie: p. 9—14.
- Wilhelm, Richard.** Der Mensch und das Sein. Jena: Diederichs 1931. X, 337 p. **78747**
- Zocher, Rudolf.** Husserls Phänomenologie und Schuppes Logik. Ein Beitr. z. Kritik d. intuitionist. Ontologismus in d. Immanenzidee. München: Reinhart 1932. 280 p. **78769**

13 Okkult tudományok

Okkultismus — Occultism

Parapsychologia — Parapsychology

- Bonsen, Friedrich zur.** Sehen wir uns im Jenseits wieder? Die grosse Sehnsuchtsfrage d. Menschheit. Hildesheim: Borgmeyer 1932. 178 p. **79860**
- Bressendorf, Otto v.** Die Grundzüge der Hindu-Astrologie. München: Barth 1921. 67 p. (Bücherei d. Lotus-Ges. 1.) **79559**
- Chowrin, A. N.** Experimentelle Untersuchungen auf dem Gebiete des räumlichen Hellsehens (der Kryptoskopie u. inadäquaten Sinnenserregung.) N. d. russischen bearb. v. Albert Frh. v. Schrenck-Notzing. München: Reinhardt 1919. 80 p. **78987**
- Dahns, Fritz.** Die kosmische Ursache der Lebensentwicklung. Augsburg: Seitz 1932. 113 p. **79458**
- Deinhard, Ludwig.** Das Mysterium des Menschen im Lichte der psychischen Forschung. Eine Einführung in den Okkultismus. Berlin: Reichl 1910. 336 p. **79239**
- Dennert, E.** Nostradamus und das zweite Gesicht. Pfullingen i. W. [1931.] **P 92.13 (44) Nostradamus**
- Feerhow, Friedr[ich].** N-Strahlen und Od. Ein Beitr. z. Problem d. Radioaktivität d. Menschen. Lpzg: Altmann 1912. VIII, 155 p. 1 t. **79577**
- Fischer Oskar.** Experimente mit Raphael Schermann. Ein Beitr. i. d. Problemen d. Graphologie, Telepathie und d. Hellsehens. Berlin: Urban & Schwarzenberg 1924. 200 p. **78962**
- Hellenbach, L[azar] B.** Die Magie der Zahlen als Grundlage aller Mannigfaltigkeit und das scheinbare Fatum. [1882.] 4. Aufl. Lpzg: Mutze 1923. 199 p. 1 t. **78812**

- Karma.** The hand and its mysteries. An old occult science. London: Allan 1924. XII, 218 p. 24 t. **79943**
- Kiesewetter, Karl.** Aus der Geschichte des Okkultismus. Die weisse Magie, Theurgie, Nekromantie u. Vergleichung d. spiritistischen Erscheinungen mit d. geheimwissenschaftlichen. Lpzg: Besser [193?]. 64 p. (Klassiker d. Okkultismus, 4.) **80030**
- Knauer.** Die Vision im Lichte der Kulturgeschichte und der Dämon des Sokrates. Eine kulturgeschichtl. psychiatr. Studie. Lpzg: Friedrich [18??]. 222 p. **78454**
- Krafft-Ebing, R[ichard].** Hypnotische Experimente. [1893.] 4. Aufl. Vorwort v. A. Moll. Stuttg.: Enke 1926. 48 p. **79152**
- Laarss, R. H. Eliphas Lévi** der grosse Kabbalist und seine magischen Werke. Wien: Rikola-Verl. 1922. 222 p. **79572**
Bibliographie: p. 222.
- Liebstoekl, Hans.** Die Geheimwissenschaften im Lichte unserer Zeit. Zürich: Amalthea-Verl. 1932. 432 p. **78740**
- Martensen-Larsen, H.** Ein Schimmer durch den Vorhang. Vom Einbruch jenseitiger Mächte u. Gewalten i. d. irdische Leben. Berlin: Furche-Verl. [1932.] 222 p. **79327**
Bibliographie: 215—222. p.
- Maxwell, J.** Neuland der Seele, Anleitung z. einwandfreier Darst. u. Ausführung psychischer Versuche. Vorwort v. Charles Riche t. Stuttg.: Hoffmann [1910.] 339 p. **79244**
- Messer, August.** Wissenschaftlicher Okkultismus. Lpzg: Quelle & Meyer 1927. VIII, 151 p. (Wissenschaft u. Bildung, 230.) **80031**
Bibliographie: p. 133—148.
- Nielsen, Enno (Hg.).** Das grosse Geheimnis. Die merkwürdigsten d. guten Glaubens erzählten Fälle a. d. weiten Gebiet d. Übersinnlichen v. Anfang d. vorigen Jahrh. bis z. Weltkrieg. Ebenhausen: Langewiesch-Brandt 1923. 326 p. **79996**
- Passavant, Johann Carl.** Untersuchungen über den Lebensmagnetismus und das Hellsehen. Frankfurt a. M.: Brönnner 1821. XII, 430 p. **78370**
- Reichenbach, Karl.** Physikalisch-physiologische Untersuchungen über die Dynamide des Magnetismus, der Elektrizität, der Wärme, des Lichtes, der Krystallisation, des Chemismus in ihren Beziehungen zur Lebenskraft. [1845] 2. Aufl. Bd. 1—2. Braunschweig: Vieweg 1850. **79557**
- Saenger, Emil.** Goethe und das Weltbild der Astrologie. Berlin: Schenck 1932. 77 p. 3 t. **79290**
Bibliographie: p. 69—77.
- Schubert, Gotthilf Heinrich v.** Die Symbolik des Traumes. Mit einem Anhang: Die Sprache des Wachens. [1837.] 4. Aufl. Hg. v. F. H. R a n k e. Lpzg: Brockhaus 1862. XVIII, 242 p. **79243**
- Steiner, Rudolf.** Die Geheimwissenschaft im Umriss. [1910.] 3. Aufl. Lpzg: Altmann 1910. XVI, 425 p. **79579**
- Steiner, Rudolf.** Die Offenbarungen des Karma. Hg. v. Marie Steiner. Dornach: Philos.-anthroposophischer-Verl. 1932. VII, 313 p. **79299**
- Tiede, Ernst.** Stern-Weistum. Glaube u. Aberglauhe. Zeulenroda-Thüringen: Sporn 1932. 575 p. 1 t. **80094**
- Tischner, Rudolf.** Über Telepathie und Hellsehen. Experimentell-theoretische Untersuchungen. [1919.] 2. verb. Aufl. München: Bergmann 1921. [8], 122 p. (Grenzfragen d. Nerven- u. Seelenlebens, 106.) **79560**
- Wallace, Alfred Russel.** Eine Vertheidigung des modernen Spiritualismus, seiner Tatsachen u. seiner Lehren. Übers. v. Gregor Const. Wittig. Hg. v. Alexander Aksakow. Lpzg: Mutze 1875. VIII, 162 p. **78439**
- Winkel, Erich.** Naturwissenschaft und Astrologie. Augsburg: Doni-Verl. [193?]. 126 p. Bibliographie: p. 115—126. **78961**

15 Lélektan

Psychologie — Psychology

- Adler, Alfred.** Emberismeret. Gyakorlati individuálpaszichológia. Ford. Kulcsár István. Bp.: Győző 1933. 200 p. **80148**
- Alain [Émile Chartier].** Lebensalter und Anschauung. Übers. v. Lonja u. Jacques Stehelin-Holzling. Berlin: Zsolnay 1932. 472 p. **78977**
- Bar-Hebraeus.** Traité sur l'âme. Texte arabe publ. et annoté par Paul S b a t h. Cairo: Friedrich 1928. 70 p. **A 53.15/1**
- Baur, Eduard.** Psychosynthese. Bern: Selbstverlag 1932. 149 p. **79074**
- Bjerre, Poul.** Von der Psychoanalyse zur Psychosynthese. Halle: Marhold 1925. 93 p. **79574**

- Christonus, Jakob.** Das Wesen der Seele. Dresden: Reissner 1932. 81 p. **78386**
- Crawshaw, William H.** The indispensable soul. New York: Macmillan comp. 1931. [6], 315 p. **78522**
- Donat, Josef.** Über Psychoanalyse und Individualpsychologie. Innsbruck: Rauch 1932. VII, 303 p. **79124**
- Dorer, M.** Historische Grundlagen der Psychoanalyse. Lpzg: Meiner 1932. 184 p. **79328**
- Erdélyi [Mihály] (etc.).** Prinzipienfragen der Psychotechnik. Abhandl. ü. Begriff u. Ziele d. Psychotechnik u. d. praktischen Psychologie. V. —, Otto Lippmann, Isaak N. Spielrein, William Stern. Lpzg: Barth 1933. 79 p. (Schriften z. Wirtschaftspsych. u. z. Arbeitswiss., 45.) **80447**
Bibliographie: p. 79.
- Erdmann, Johann Eduard.** Psychologische Briefe. Lpzg: Geibel 1852. VII, 383 p. **79014**
- Fischl, Johann.** Unsere Gedächtnisbilder. Eine Untersuchung d. Grundlegung d. menschlichen Gedächtnisses. Wien: Mayer 1932. XIV, 210 p. (Theolog. Studien d. Österr. Leo-Ges., 32.) **79377**
Bibliographie: p. VIII—XIV.
- Freud, Sigmund.** Bevezetés a pszichoanalizisbe. Ford. Hermann Imre. Bp.: Somló 1932. 467 p. **78966**
- Freud, Sigmund.** A mindennapi élet pszichopatológiája. (Az elfelejtés, elszólás, elírás, babona és tévedés.) Ford. Takács Mária. Bp.: Somló 1932. 281 p. **78965**
- Goedeckemeyer, Albert.** Das Freiheitsproblem. Halle: Niemeyer 1931. 22 p. (Schriften d. Königsberger Gelehrten Ges., VIII. 2.) **78072**
- Groos, Helmut.** Die Konsequenzen und Inkonsequenzen des Determinismus. München: Reinhardt 1931. 156 p. **78442**
- Häberlin, Paul.** Der Geist und die Triebe. Eine Elementarpsychologie. Basel: Kober 1924. VIII, 506 p. **79910**
- Heksch Ágnes.** William Stern személyiség-filozófiája és lélektana. Dissz. Szeged 1932. 120 p. (Symposion-könyvek, 15.) **79375**
Bibliográfia: p. 118—119.
- Herbertz, Richard.** Die Psychologie des Unbewussten. Lpzg: Quelle & Meyer 1932. 135 p. (Wissenschaft u. Bildung, 275.) **78716**
Bibliographie: p. 135.
- Huter, Carl.** Menschenkenntnis durch Körper-, Lebens-, Seelen- und Gesichts-Ausdrucks-kunde auf neuen wissenschaftlichen Grundlagen. [1904.] 2. Aufl. Althofnass bei Breslau: Huter 1929. 708 p. **X 6044**
- Jaensch, Erich & Edmund Schneider.** Der Berufstypus des Schauspielers im Zusammenhang mit den allg. Kunst- u. Kulturfragen der Gegenwart. Lpzg: Barth 1932. 132 p. (Schriften z. Psychologie d. Berufseignung u. d. Wirtschaftslebens, 44.) **2077**
- Jahn, Ernst.** Machtwille und Minderwertigkeitsgefühl. Eine kritische Analyse d. Individualpsychologie. Berlin: Warneck 1931. VIII, 160 p. **77869**
- Kassner, Rudolf.** Physiognomik. München: Delphin Verl. 1932. 178 p. 16 t. **80012**
- Katzenstein, Betti.** Die eignungspsychologische Erfassung des Arbeitscharakters. Lpzg: Barth 1932. 71 p. (Schriften z. Psychologie d. Berufseignung u. d. Wirtschaftslebens, 43.) **78663**
Bibliographie: p. 70—71.
- Kayser, Hans.** Der hörende Mensch. Elemente eines akustischen Weltbildes. Berlin: Schneider [1930.] 368+[68] p. 21 t. **78894**
- Klages, Ludwig.** Goethe als Seelenforscher. Lpzg: Barth 1932. 94 p. **79215**
- Montmasson, Joseph-Marie.** Invention and the unconscious. Transl. & pref. by H. Stafford Hatfield. New York: Harcourt & Brace 1932. XXIV, 388 p. **79372**
- Moore, George.** Die Macht der Seele über den Körper. A. d. Englischen v. Ernst Susemihl. Lpzg: Kollmann 1850. XXVIII, 347 p. **79013**
- Nemzetközi kongresszus.** Bericht über den XII. Kongress der Deutschen Gesellschaft für Psychologie in Hamburg vom 12—16. IV. 1931. Hg. v. Gustav Kafka. Jena: Fischer 1932. VIII, 480 p. **X 2110/12**
- Pfahler, Gerhard.** Vererbung als Schicksal. Eine Charakterkunde. Mit einer Beilage: Charakterologisches Hauptschema. Lpzg: Barth 1932. VIII, 234 p. **79104**
- Powys, John Cowper.** In defence of sensuality. [1930.] 7. ed. London: Gollancz 1931. 287 p. **80261**
- Prince, Morton & Walter F. Prince.** Die Spaltung der Persönlichkeit. Übers. v. Willy Herms. Einführung v. T. K. Oesterreich. Stuttg.: Kohlhammer 1932. XVI, 269 p. (Beiträge z. Philosophie u. Psychologie, 9.) **79414**
Bibliographie: p. 251—269.

- Prinzhorn, Hans.** Persönlichkeitspsychologie. Entwurf einer biozent. Wirklichkeitslehre v. Menschen. Lpzg: Quelle & Meyer 1932. 119 p. (Wissenschaft u. Bildung, 283.) **80179**
- Prinzhorn, Hans.** Um die Persönlichkeit. Gesamm. Abhandl. u. Vorträge z. Charakterologie u. Psychopathologie. Bd. 1. Heidelberg: Kampmann 1927. **78786**
- Richet, Charles.** Le savant. Paris: Hachette 1923. 127 p. (Les caractères de ce temps.) **80097**
- Rossmann, Joseph.** The psychology of the inventor. A study of the patentee. [1931.] 2. rev. ed. Washington: Inventors publ. 1931. XII, 252 p. **78612**
Bibliography: p. 237—246.
- Rothe, Ernst.** Aerztliche Grammatik der Seele. Berlin: Hesse 1932. 111 p. **78190**
- Ruppert, Hann.** Aufbau der Welt des Jugendlichen. Ein Beitr. z. Frage nach der Bildung u. Entwicklung d. Werterlebens u. Wertbewusstseins in d. Reifezeit. Lpzg: Barth 1931. VIII, 197 p. (Zeitschr. f. Psychologie u. Physiologie d. Sinnesorgane, I. 19, 2.) Bibliographie: p. 193—197. **79864**
- Salewski, Wilhelm.** Die Psychoanalyse Sigmund Freud's. Grundfragen und Konsequenzen. Stuttg.: Verl. d. Christengemeinschaft 1931. 48 p. **78161**
- Schubert, Gotthilf Heinrich.** Die Geschichte der Seele. [1830.] 4. Aufl. Bd. 1—2. Stuttg.: Cotta 1850. **79556**
- Stuhlmann Patrik.** Az ifjúkor lélektana. Scientia amabilis. Bp.: Szt. István-társ. 1933. 178 p. (Szt. István-könyvek, 106.) **79738**
- Verweyen, J. M.** Gedächtnis- und Willenschulung. Eine neuzeitl. Trainingslehre mit prakt. Anweisungen. Stuttg.: Süddeutsches Verl.-haus 1932. 28 p. **79400**
- Ward, James.** Psychological principles [1919.] 2. ed. Cambridge: Univers. pr. 1920. XIV, 478 p. (Cambridge psychological libr.) **79870**
- 17 Erkölcsbölcselet. Életbölcselet**
Ethik. Lebensanschauung — Ethics
Practical philosophy
- [Aimé-Martin, L. ed.] Moralistes anciens. Paris: Lefèvre 1841. 468 p. **79032**
- Barth, Heinrich.** Eidos und Psyche in der Lebensphilosophie Platons. Tübingen: Mohr 1932. 47 p. (Philosophie u. Geschichte, 36.) **78493**
- Boppel, Peter Max.** Der Sinn deines Lebens. München: Müller 1931. 302+[7] p. 1 t. **78594**
- Brenner, Joh.** Mystik, Ethik und Logik. Ein Beitrag z. Verständnis unserer Kulturkrise. Zürich: Rascher 1932. 302 p. **78737**
- Darstellung eines neuen Gravitationsgesetzes für die moralische Welt.** Berlin: Unger 1802. VI, 359 p. **79576**
- Dimnet, Ernst.** Die Kunst des Denkens. Ein Buch für Jedermann. Übertr. & bearb. v. Clotilde T. Schweiger. Nachwort v. Erich Voegelin. Freiburg (Br.): Herder 1932. XIV, 300 p. **79899**
- Foerster, Fr. W.** Weltkrise und Seelenkrise. Berlin: Zeitbücher-Verl. 1932. 117 p. **79929**
- Gast, Paul.** Unsere neue Lebensform. Eine technischwissenschaftl. Gestaltung. München: Reinhardt 1932. 215 p. **78086**
- Gergő Endre.** Az élet az én művem. Bp.: Thalia [193?] 109 p. **79976**
- Grun, James.** Das Geheimnis der Ewigkeit. Eine Weltanschauung in Aphorismen. Geleitwort v. Josef Bernhart. München: Knorr & Hirth [1931.] 115 p. **78343**
- Hartenstein, Karl.** Gandhi. Eine Auseinandersetzung zwischen Evangelium und indischer Geisteswelt. Stuttg.: Evang. Missionsverl. 1930. 29 p. **A 54.17/1**
- Heigl, Rudolf.** Der Weg zur Selbsthilfe und Selbstbefreiung. Pfullingen i. W. 1931. **P 177 (43)**
- Hilty, C.** Briefe. Lpzg: Hinrichs 1932. 318 p. **78798**
- Hilty, C.** Glück. Bd. 1—3. Lpzg: Hinrichs 1927. **78277**
- Jakobovits, Julius.** Die Lüge im Urteil der neuesten deutschen Ethiker. Paderborn: Schöningh 1914. XVI, 138 p. (Studien z. Philosophie u. Religion, 16.) **78123**
- Klug, J.** Willensfreiheit und Persönlichkeit. Moralpsychologische Vorträge. Geleitwort v. J. Mayer. Paderborn: Schöningh 1932. 124 p. **78483**
- Lippert, Peter.** Vom guten Menschen. Freiburg: Herder 1931. VI, 358 p. **77863**
- Mann, Thomas.** Goethe und Tolstoj. Zum Problem d. Humanität. Berlin: Fischer 1932. 255 p. **78323**
- Matthiessen, Wilhelm.** Briefe an eine kranke Freundin. Köln: Gilde-Verl. 1932. 82 p. **79857**

- Michel**, Wilhelm. Wir heissen euch hoffen! Betrachtungen zur neuen Weltstunde. Darmstadt: Peschko 1933. [8] 106 p. **79825**
- Morel**, A. Les moralistes orientaux. Lpzg: Hetzel [192?]. 357 p. **A 50.10/1**
- Noszlopi** László. A szeretet. Etikái tanulmány. Bp.: Akadémia 1932. 173 p. (Akadémia filoz. kvtára, 6.) **78731**
- Perlaky** Lajos. Életbátorságra vezető kalauz. Bp.: Egyetemi-ny. 1932. 104 p. **80245**
- Plog**, Ludwig. Das Ewig-Eine. Eine neue religiöse Weltanschauung auf d. Grundlage d. Ehrfurcht. Berlin: Morawe & Scheffelt 1932. 175 p. **79378**
- Russel**, Bertrand. Schlüssel zum Glück. Ein Versuch z. besserer Lebensgestaltung. Deutsch v. Magda K a h n. München: Drei Masken-Verl. 1932. 215 p. **79150**
- Sawicki**, Franz. Das Ideal der Persönlichkeit. [1909.] 3. Aufl. Paderborn: Schöningh 1925. VII, 218 p. **78787**
- Scheffler**, Karl. Der neue Mensch. Lpzg: Insel-Verl. 1932. 201 p. **79791**
- Scheler**, Max. Vom Umsturz der Werte. [1915.] 2. Aufl. Bd. 1—2. Lpzg: Der neue Geist-Verl. 1923. **79251**
- Schlick**, Moritz. Fragen der Ethik. Wien: Springer 1930. VI, 152 p. (Schriften z. wissenschaftl. Weltauffassung, 4.) **79281**
- Verweyen**, J. M. Der Edelmensch und seine Werte. [1919.] 3. Aufl. München: Reinhardt 1933. 313 p. **79836**
- Wassermann**, Jakob. Rede an die Jugend über das Leben im Geiste. Berlin: Fischer 1932. 43 p. **78959**

2 Vallás. Egyház

Religion. Kirche — Religion. Church

21 Vallásbölcselet. Valláslélektan

Religionsphilosophie. Religionspsychologie — Philosophy of religion. Psychology of religion

- Abbot**, Francis Ellingwood. Der Weg aus dem Agnosticismus oder die Philosophie der freien Religion. Übers. v. Hermann S c h ö n f e l d. Berlin: Verl. d. Bibliogr. Bureaus 1893. IV, 122 p. **79008**
- Bichlmair**, G. Religion und seelische Gesundheit. Wien: Mayer 1931. 85 p. **78200**
- Bonaventura**, Szent. Itinerarium mentis in Deum (Pilgerbuch d. Geistes zu Gott) des heiligen Bonaventura. Übers. v. Julian K a u p & Philotheus B ö h n e r. Werl i. W.: Franciskus-Dr. 1932. XX, 92 p. **78379**
- Danemarie**, Jeanne. Le mystère des stigmatisés — de Catherine E m m e r i c h à Thérèse N e u m a n n. Paris: Grasset 1933. [10], 272 p. **80409**
- Deutinger**, Martin. Im Geist und in der Wahrheit. Gedanken z. einer Philosophie des Gebetes aus den Schriften —. Zugest. v. Franz Z i m m e r. Mainz: Grünwald-Verl. 1924. 67 p. (Religiöse Geister, 13.) **78816**
- Dimmler** Emil. Beschauung und Seele. München: Kösel & Pustet 1923. VII, 241 p. **79238**
- Dorsaz**, A. Konnersreuth. Eine wissenschaftlich kritische Prüfung. Übertr. v. F. R. v. L a m a. Waldsassen: Angerer 1931. 166 p. **78354**
- Drawbridge**, C. L. (ed.) The religion of scientists being recent opinions expressed by two hundred Fellows of the Royal society on the subject of religion and theology. London: Benn 1932. 160 p. **79617**
- Engert**, Joseph. Der Gottesgedanke im modernen Denken. Augsburg: Haas & Grabherr 1932. 71 p. **79732**
- Fahsel**, Helmut. Konnersreuth. Tatsachen und Gedanken. Ein Beitr. z. mystischen Theologie u. Religionsphilosophie. Berlin: Thomas-Verl. 1932. XII, 120 p. **78510**
- Foster**, Allin, K. The new dimensions of religion. New York: Macmillan comp. 1931. XI, 291 p. **78601**
- Franz**, Erich. G o e t h e als religiöser Denker. Tübingen: Mohr 1932. XII, 286 p. **78485**
- Franzmathes**. Wie ich Konnersreuth sah. Baden: Schulbrüder-Verl. 1932. 47 p. **79457**
- Gottron**, Adam. Vom Ewigen im Zeitlichen. Freiburg i. Br.: Caritas-Verl. 1932. 67 p. **78875**
- Gutkelch**, Walter. Der christlich normative Gedanke. Berlin 1930. **P 26**

- Hänel, J.** Die Religion der Heiligkeit. Gütersloh: Bertelsmann 1931. VIII, 331 p. 78473
- Heard, Gerald.** Social substance of religion. An essay on the evolution of religion. New York: Brace 1931. 318 p. 78628
- Heim, Karl.** Leben aus dem Glauben. Beitr. z. Frage nach d. Sinn d. Lebens. Berlin: Furche-Verl. 1932. 256 p. 1 t. 80156
- Ihmels, D. L.** Die christliche Wahrheitsgewissheit, ihr letzter Grund u. ihre Entstehung. [1907.] 2. erw. Aufl. Lpzg: Deichert 1908. VIII, 403 p. (Samml. theolog. Lehrbücher.) 78924
- Kaspar, Karl.** Eindrücke von Konnersreuth. Deutsch hg. v. Friedrich Ritter v. L a m a. Karlsruhe: Badenia [1932.] 116 p. 1 t. 80095
- Kazemzadeh-Iranschär, H.** Wie sollen wir meditieren? Vorträge. Berlin: Orientalischer Verlag 1932. 133 p. 79356
- Keller, Adolf.** Vom unbekanntem Gott. Not und Hoffnung der Gegenwart. Gotha: Klotz 1933. 206 p. 80048
- Kierkegaard, Sören.** Einübung im Christentum. [1850.] 3. Aufl. Übers. v. H. Gottsched & Chr. Schrempf. Jena: Diederichs 1933. 247 p. 79941
- Lion, Aline.** The idealistic conception of religion. Vico, Hegel, Gentile. Pref. by Clement C. J. Webb. Oxford: Clarendon pr. 1932. XVI, 208 p. 79326
- Nánássy László és Pataki Károly.** Konnersreuthi Neumann Teréz az orvostudomány és bölcelet világánál. Sopron: Lourdes folyóirat kiad. 1932. 178 p. 78179
- Norström, Vitalis.** Religion und Gedanke. Olaus-Petri-Vorlesungen a. d. Univers. Uppsala. Übers. mit Einf. v. Elov Akeson. Lund: Borelius 1932. 324 p. 80129
- Nötzel, Karl.** Russische Frömmigkeit! München: Müller 1931. 89 p. A 47.20/11
- Petró József.** P á z m á n y Péter teológiája. Bp.: Stephaneum 1932. 20 p. (Szent István akadémia hittudománybölceleti oszt. felolvasásai, II. 7.) 79397
- Piper, Otto.** Erlösung als Erfahrung. Tübingen: Mohr 1932. 48 p. (Samml. gemeinverständl. Vortr., 157.) 78497
- Redlich, Virgil.** Religiöse Lebensgestaltung. Salzburg: Pustet 1932. 152 p. (Bücher d. Geisteserneuerung, 2.) 79812
- Redwood, Hugh.** Gott im Grosstadt-Elend. Ein Buch moderner Wunder. Dtsche Ausg. mit Geleitw. v. Justus Ferd. L a u n. Gotha: Klotz 1931. 139 p. 78306
- Rosenmöller, Bernhard.** Religionsphilosophie. Münster i. W.: Aschendorff 1932. VIII, 168 p. 79061
- Schjelderup, Harold & Kristian.** Über drei Haupttypen der religiösen Erlebnisformen und ihre psychologische Grundlage. Berlin: Gruyter 1932. 108 p. 79945
- Schmidt, K. O.** Die Religion der Bergpredigt. Pfullingen i. W. [193?] P 225
- Schmidt, Wilhelm.** Die Stellung der Religion zu Rasse und Volk. Augsburg: Haas & Grabherr 1932. 67 p. 78971
- Schultz, Werner.** Die Religion Wilhelm v. Humboldts. Jena: Frommann 1932. 87 p. (Jenaer germanist. Forschungen, 19.) 79599
- Schweitzer, Albert.** Das Christentum und die Weltreligion. München: Beck 1932. 57 p. 79930
- Shoemaker, S. M.** Religion der Wirklichkeit. Gotha: Klotz 1933. 96 p. 80314
- Spirago, Franz.** Klarheit über Konnersreuth. Antworten auf die verschiedenen Zweifel und Einwendungen betr. d. stigmatisierte Jungfrau Therese Neumann. Lingen (Ems): Acken 1932. 89 p. 78186
- Staerk, Willy.** Vorsehung und Vergeltung. Zur Frage nach d. sittlichen Weltordnung. Berlin: Furche-Verl. 1931. 125 p. (Furche Studien, 1.) 78191
Bibliographie: p. 123—125.
- Strömme, Arnulf.** Die Gültigkeit der Religion. Heidelberg: Winter 1932. [4], 80 p. (Beitr. z. Philosophie, 22.) 79188
- Tennmann, E. G. Teichmüllers** Philosophie des Christentums. Breslau: Marcus 1931. 225 p. 78171
- Thurneysen, Eduard.** Christoph Blumhardt. München: Kaiser 1926. 96 p. 78355
- Trikál József.** Az új ember. Nova creatura. Bp.: Egyet.-ny. 1932. 240 p. 79656
- Vasady Béla.** A hit misztériuma. Sárospatak: Kisfaludy-ny. 1931. 271 p. 78592
- Verweyen, J. M.** Das Geheimnis von Konnersreuth. Das Neueste über Therese Neumann. [1932.] 2. Aufl. Stuttg.: Süddeutsches Verl.-haus 1932. 62 p. 79856

Werfel, Franz. Können wir ohne Gottesglauben leben? Berlin: Zsolnay 1932. 74 p. **79054**

Wittig, Joseph. Getröst, getröst, wir sind erlöst! Heilbronn: Salzer 1932. 135 p. **78814**

Wurm, Theophil. Lebensrätsel und Gottesglaube. Ein Wort zu den Nöten der Gegenwart. Stuttg.: Quell-Verl. 1932. 79 p. **80275**

22 Biblia

Bibel — Bible

Albright, William Foxwell. The archeology of Palestine and the Bible. New York: Revell 1932. 233 p. **A 50.94/85**

Dedek Crescens Lajos & Hock János. Klaszikus aranybiblia. 1—2. k. Előszót írták: Vaszary Kolos & Császka György. Bp.: Pallas 1897. **5550**

Pap Lajos, maklári. Bibliai egyezményes szótár. A Szentirat igéinek föllelésére és magyarázatára vezérlő segédkönyv. Közrebocsátják: Székács József & Török Pál. Pest: Heckenast 1855. [8], 592 p. **78809**

Schomerus, Hilko Wiardo. Ist die Bibel von Indien abhängig? München: Kaiser 1932. VIII, 182 p. **79422**

Székely István. A hegyi beszéd magyarázata. Bp.: Stephaneum-ny. 1913. [4], 182 p. (Exegetikai tanulmányok, 1.) **79020**

Takáts Ernő. Bosszúálló-e az ószövetség Istene? 1931. **R 221 : 231**

Thimme, Ludwig. Das Weltendrama geschaut nach der Offenbarung des Johannes. Schwerin i. Mecklb.: Bahn [1932.] 253 p. **79163**

232 Krisztológia

Christologie — Christology

Mereschkowskij, D. S. Jesus der Unbekannte. Lpzg: Grethlein 1932. 432 p. **79263**

Morice, Henri. Jézus lelke. Tanulmány Krisztus jelleméről. Ford. Nagy László. Bp.: Korda-ny. 1932. 281 p. **78167**

Pinard de la Boullage, H. Jésus, fils de Dieu. Conférences de Notre-Dame de Paris. Paris: Spes 1932. 253 p. **80365**

Pinard de la Boullage, H. Jésus et l'histoire. Conférences de Notre-Dame de Paris. Paris: Spes 1931. 242 p. **80364**

Pinard de la Boullage, H. Jésus Messie. Conférences de Notre-Dame de Paris. Paris: Spes 1930. 270 p. **80363**
Bibliographie: p. 249—256.

Schmitt, Eugen. Golgothas Leuchten in Welt und Nachwelt. Dülmen i. W.: Laumann 1932. 264 p. **80183**

235.3 Szentek

Heilige — Saints

Bougaud Emil. Szent Monika élete. [Histoire de st. Monique. 1866.] Ford. Ruschek Antal. Győr: Gaar-ny. 1890. XV, 442 p. 2 t. **78859**

Coudenhove, Ida Friederike. Gespräch über die Heiligkeit. Ein Dialog um Elisabeth von Thüringen. [1931.] 6. Aufl. Frankfurt a. M.: Carolus Dr. 1933. 94 p. **79972**

Fogelklou, Emilia. Die heilige Brigitta von Schweden. Übertr. v. Maja Loehr. Geleitw. v. Friedrich Heiler. München: Reinhardt 1929. 339 p. **79740**

Garzeau, Albert. Saint Albert le grand. Préf. du R. P. Mandonnet. Paris: Brouwer 1932. 299 p. 1 t. (Temps et visages.) **80403**

Giloteaux, P. Der Opferweg der heiligen Theresia vom Kinde Jesu. Übers. v. Eugen Lense. Kevelaer: Butzon & Bercker 1931. 160 p. **80033**

Huonder, Anton. Ignatius von Loyola. Beitr. z. seinem Charakterbild. Hg. v. Balthasar Wilhelm. Köln: Kath. Tat-Verl. 1932. XVI, 371 p. 3 t. **79651**
Bibliographie: p. IX—X.

Kietzig, Otfried. Die Bekehrung des Paulus. Lpzg: Hinrichs 1932. VI, 226 p. (Untersuchungen z. Neuen Testament, 22.) **79401**

Timmermans, Felix. Franziskus. Lpzg: Insel-Verl. 1932. 287 p. **79532**

Vargha Damján. Szent Imre problémák. 1931. **R 92.235.3 (439) Szt. Imre**

248.2 Misztika

Mystik — Mysticism

- Baudrand**, Bartholomäus. Die innerliche Seele oder Wegweiser zum wahren Leben in Christo. Übertr. v. S. M. V i k t o r. Dülmen: Laumann 1931. 189 p. 78646
- Bennett**, Charles A. A philosophical study of mysticism. Pref. by Rufus M. J o n e s. [1923.] 2. ed. New Hawen: Yale univers. pr. 1931. XVIII, 194 p. 78626
- Bergmann**, Ernst. Die Entsinkung ins Weiselose. Seelengeschichte eines modernen Mystikers. Breslau: Hirt 1932. VIII, 251 p. 79534
- Brögelmann**, Emil. Die religiösen Erlebnisse der persischen Mystiker. Hannover: Lafaire 1932. [8], 75 p. A 55.20/2
- Grabert**, Herbert. Die ekstatischen Erlebnisse der Mystiker und Psychopathen. Stuttg.: Kohlhammer 1929. 108 p. (Beitr. z. Philos. & Psychologie, 4.) 78819
- Grünwald**, Stanislaus. Franziskanische Mÿstik. Versuch z. e. Darstellung mit Berücks. des hl. Bonaventura. München: Naturrechts-Verl. 1932. XI. 147 p. 78054
Bibliographie: p. X—XI.
- Hadewych**, Die Werke der —. 1. Die Briefe. — 2. Die Visionen. A. d. Altflämischen übers. u. hg. v. J. O. P l a s m a n n. Hannover: Lafaire 1923. 148 p. 101792
- Heindel**, Max. Die Weltanschauung der Rosenkreuzer oder mystisches Christentum. Lpzg: Theosoph. Verl.-Haus [193?] 601 p. 79297
- Inge**, William Ralph. Christian mysticism. [1899.] 6. ed. London: Methuen 1925. XVI, 379 p. 79626
- Jaegen**, H. Das mystische Gnadeneben. [1911.] 2. Aufl. Trier: Paulinus-Dr. 1914. 126 p. 79237
- Joret**, F. D. Die mystische Beschauung nach dem heiligen Thomas von Aquin. Übers. v. Albertus M. Kaufmann. Dülmen i. W.: Laumann 1931. 416 p. 78675
- Keresztes Szent János**. Művei. 1—2. k. Ford. spanyolból Sz. Teréziáról nev. P. Ernő. Bp.: Stephaneum 1926. 79876
- Leuba**, James H. Die Psychologie der religiösen Mystik. Übers. v. Erica Pfohl. München: Bergmann 1927. X, 260 p. (Grenzfragen d. Nerven u. Seelenlebens, 128—130.) 78357
- Müller Lajos**. Aszkétika és misztika. 1—2. k. Bp.: Korda 1932. 78741
1. k. Aszkétika. 322 p.
- Plus**, Raoul. Vom innerlichen Leben. Übers. v. Theodor Jung. Nürnberg: Glock 1932. VIII, 64 p. 78348
- Richstätter**. Karl. Mater Salesia Schulten und ihre Psychologie der Mystik. Leben u. Schriften einer Ursuline. Freiburg in Br.: Herder 1932. VI, [2], 233 p. 4 t. 80310
- Scholz**, Wilhelm v. Deutsche Mystiker, [1908.] 2. Aufl. Lpzg: Wolff 1916. [4], 61 p. 9 t. 79558
- Wieser**, Max. Peter Pieter. Der Vater der romanischen Mystik in Deutschland. Zum Ursprung der Romantik in Deutschland. München: Müller 1932. XV, 348 p. 1 t. 79055
Bibliographie: p. 330—344.

266 Missziók

Missionen — Mission

- Jones**, E. Stanley. Krisztus India orszá-útján. [The Christ of the Indian road.] Ford. Bieberauer Richard & László Dezső. Bp.: Magy. evangéliumi ker. diák-szöv. kiad. 1931. 143 p. A 54.26/4
- Lhande**, Pierre. Das Kreuz auf den Wällen. [La croix sur les fortifs.] Übers. v. Terese v. Jordans. Einsiedeln: Benziger 1931. 184 p. 8 t. 79127
- Ohm**, Thomas. Indien und Gott. Religions- u. missionskundl. Streifzüge durch Ceylon u. Vorderindien. Salzburg: Pustet 1932. 276 p. 9 t. A 54.26/3
- Redwood**, Hugh. Gott in den Schatten. Deutsch v. Margarete Preyss. Gotha: Klotz 1933. 158 p. 79992

27 Egyháztörténet

Kirchengeschichte — Church history

- Artaud de Montor**, le chevalier. Histoire des souverains pontifes romains. Tom. 1—6. Paris: Firmin Didot 1847. 78937

Bardenhewer, Otto. Geschichte der altkirchlichen Literatur. Bd. 1—5. Freiburg im Br.: Herder 1902—1932. 12924

- Bd. 1. Vom Ausgange d. apostol. Zeitalters b. z. Ende d. II. Jh.-s. 1902. XII, 592 p.
 2. Vom Ende d. II. Jh.-s b. z. Beginn d. IV. Jh.-s. 1903. XVI, 665 p.
 3. Das IV. Jh. mit Aussch. d. Schriftsteller syrischer Zunge 1912. X, 665 p.
 4. Das V. Jh. Einschluss d. syrischen Literatur d. IV. Jh.-s. 1924. X, 673 p.
 5. Die letzte Periode d. altkirchl. Literatur mit Einschluss d. ältesten armen. Schrifttum. 1932. XI, 423 p.

Forster Gyula. Adalékok a káptalanok történetéhez, kül. tek. a gyulafehérvári és a fogaras-balázsfalvi káptalanra. Bp.: Stephaneum-ny. 1925. 37 p. 2073/
 = Szent István Akad. tört., jog- és társ. tud. oszt. felolv. 1/8.

Galla Ferenc. A cluny reform hatása Magyarországon. Pécs: Dunántúl-ny. 1931. 148 p. (A Szent István Akadémia tört., jog- és társ. tud. oszt. felolvasásai, 4.) 78118

König Kelemen. Hatszázéves Ferences élet Szécsényben. 1332—1932. A szécsényi ferencsek története a megye-, az ország- és az egyháztörténelem tükrében. Vác: Kapisztrán-ny. 1931. 399 p. 14 t. 78269
 Bibliographia: p. 369—371.

Takács Ince. Nérótól Diokléciánig. A keresztényüldözések története. Bp.: Szt. István-társ. 1933. 228 p. (Szt. István könyvek, 105.) 79739

Tóth László. Pázmány Péter ismeretlen levele a magyar pálosok reformja ügyében. 1930. R 92.262.12 (439) Pázmány Péter

Zahn, Theodor. Skizzen aus dem Leben der alten Kirche. [1907.] 3. Aufl. Lpzg: Deichert 1908. VI, 392 p. 78926

28 Keresztény felekezetek

Christliche Konfessionen Christian churches and sects

Arseniew, Nicolas v. & Alfred v. Martin (Hg.) Die Ostkirche. Stuttg.: Fromann 1927. 128 p. (Sonderheft d. »Una Sancta«.) 80026

Grabert, Herbert. Religiöse Verständigung. Wege z. Begegnung der Religionen bei Nicolaus Cusanus, Schleiermacher, Rudolf Otto und J. W. Hauer. Lpzg: Hirschfeld 1932. VIII, 100 p. 79850
 Bibliographie: p. 98—100.

Jones, Rufus M. Mysticism and democracy in the English commonwealth. Cambridge: Harvard univers. pr. 1932. 184 p. 79951

Le Boys des Guays. Das neue Christenthum. Briefe an einen Weltbürger der Wahrheit sucht, Bearb. u. übers. v. L. Tafel [1868.] 3. Aufl. Stuttg.: Neukirchl. Buchhandl. 1873. IV, 225 p. 79009

Szémán István. Az unionizmus. Vázlatok az egyházak egyesülésének kérdéséhez. Há sz István előszavával. Miskolc: Ludwig & Janovits-ny. 1932. 268 p. 79312

282 Katholikus egyház

Catholicism — Catholicism

Bie, Richard. Das katholische Europa. Lpzg: Voigtländer 1931. [8], 340 p. 78782
 Bibliographie: p. 337—340.

Csávossy Elemér. A katolicizmus ereje és feladatai. Kalocsa 1932. R 282

Dallago, Carl. Die katholische Aktion. Dresden: Jess 1932. [8], 208 p. 80312

Guardini, Romano. Das Gebet des Herrn. Mainz: Grünewald-Verl. 1932. 158 p. 79643

Guardini, Romano. In Spiegel und Gleichnis. Bilder u. Gedanken. Mainz: Grünewald-Verl. 1932. [6], 320 p. 80036

Heinsius, W. Krisen katholischer Frömmigkeit und Konversionen zum Protestantismus. Berlin: Springer 1925. [8], 141 p. (Philosoph. Forschungen, 2.) 78776
 Bibliographie: p. 139—141.

Herwegen, Ildefons. Lumen Christi. München: Theatiner-Verl. 1924. 160 p. (Der Katholische Gedanke, 3.) 79933

Klug, I. Einkehr. Ein Jahrbuch der Seele. Jg. 1. Paderborn: Schöningh 1925. x 2123/

Knoll, August M. Kardinal Fr. G. Piffli und der österreichische Episkopat zu sozialen und kulturellen Fragen 1913—1932. Quellensamml. Wien: Reinhold-Verl. 1932. XVI, 264 p. 4 t. (Kleine hist. Monographien, 35.) 79456

Malina, J[osef] B[onifazius]. Orbis catholicus. Bilder gläubiger Menschen u. geheiligten Formen. Geleitw. v. Fr. Andreas Kardinal Frühwirth. Berlin: Atlantis-Verl. 1930. XXXI, 204 p. x 6113

- Müller, Michael.** Ethik und Recht in der Lehre von der Verantwortlichkeit. Ein Längsschnitt durch d. Geschichte d. kath. Moralthologie. Regensburg: Habel 1932. 256 p. **79257**
Bibliographie: p. 247—253.
- Petró József.** P á z m á n y Péter prédikációi. 1. k. Eger: Egri egyházm. irod. egyes. 1931. 306 p. **78173**
- Pilgram, Friedrich.** Physiologie der Kirche. Forschungen ü. d. geistigen Gesetze, in denen d. Kirche nach ihrer natürlichen Seite besteht. Mainz: Grünewald-Verl. 1931. LIX, 457 p. 1 t. **79107**
- Somogyi István.** A magyar katolicizmus útja. Bp.: Szerző 1931. 372 p. **78169**
- Temesváry János.** Hét erdélyi püspök végrendelete. Cluj-Kolozsvár: Erdélyi múzeum egyes. 1931. 27 p. (Erdélyi tud. füzetek, 34.) **77272**
- Undset, Sigrid.** Begegnungen und Trennungen. Essays über Christentum und Germanentum. Übers.: F. Willam. München: Kösel & Pustet 1931. 165 p. **78205**
- Will, Josef.** Die Katholische Aktion. Biblische und dogmatische Grundlagen. München: Verl. d. Salesianer 1931. 130 p. **79168**
- Makkai Sándor.** »Nem békességet...« 1932. **R 284.2**
- Rác Béla.** Két évszázad a magyar református ige hirdetés történetéből. (1711—1914.) Homilétikai tanulmány. 1. k. Gyula: Leopoldny. 1931. (Theologiai tanulmányok, 17.) Bibliográfia: p. 17—47. **78775**
- Reisner, Erwin.** Kennen, Erkennen, Anerkennen. Eine Untersuchung über d. Bedeutung v. Intuition u. Symbol in d. dialektischen Theologie. München: Kaiser 1932. 141 p. (Forschungen z. Geschichte u. Lehre d. Protestantismus, III.) **80035**
Bibliographie: p. 140—141.
- Siegfried, Theodor.** Das Wort und die Existenz. Eine Auseinandersetzung mit d. dialektischen Theologie. Bd. 1—3. Gotha: Klotz 1930—33. **80193**
Bd. 1. Die Theologie d. Worts bei Karl Barth. VIII, 302 p.
Bd. 2. Die Theologie d. Existenz bei Friedrich Gogarten u. Rudolf Bultmann. XX, 296 p.
Bd. 3. Autorität u. Freiheit, XII, 192 p.
- Szabó Imre.** Ismerd meg magad. Szabadelőadás a tizparancsolatról. Bp.: Szerző 1931. 160 p. **78461**
- Tavaszy Sándor.** Református keresztyén dogmatika. Cluj-Kolozsvár: Minerva-ny. 1932. XII, 292 p. **78790**
- Zwingli, Ulrich.** Werke. Bd. 1—3. Vollständige Ausgabe durch Melchior Schuler & Joh. Schulthess. Zürich: Schulthess 1828. **79141**

284 Protestáns egyházak

Protestantismus — Protestantism

- Czelder Márton** működése Romániában 1861—1869. Kolozsvár: Stein 1870. 128 p. **78121**
- Franken, J. C.** Kritische Philosophie und dialektische Theologie. Prolegomena z. einer philosoph. Behandl. d. Problems d. christl. Gemeinschaft. Amsterdam: Paris 1932. VIII, 439 p. **79462**
- Kádár Lajos.** A nagykanizsai református egyház története. Nagykanizsa 1931. **R 284.2 (439.071) Nagykanizsa**
- Kovács Sándor.** Az ágostai hitvallás négyszázados emlékévének okirattára. Bp.: Luther-társ. 1930. 36 p. (Luther-társ. kiadv., 15.) **78110**
- Magyar protestáns almanach** 1933. évre. Szerk.: Gegus Dániel, hg. Hohenlohe Károly Egon & Laurentzy Vilmos. Bp.: Ev. magy. egyházközség 1932. 418 p. 1 t. **K 2840/3 & x 2129**
- 29 Összehasonlító vallástudomány**
- Vergleichende Religionswissenschaft*
Comparative religion
- Mathews, Shailer.** The growth of the idea of God. New York: Macmillan comp. 1931. XIV, 237 p. **78331**
- Schlieper, Herbert.** Die kosmogonischen Mythen der Urvölker. Diss. Bonn 1931. 69 p. **79189**
Bibliographie: p. 4—11.
- Schlunk, Martin.** Die Weltreligionen und das Christentum. Gütersloh: Bertelsmann 1932. XVI, 196 p. **79440**
Bibliographie: p. 184—190.
- Schmidt, Wilhelm.** Ursprung und Werden der Religion. Theorien u. Tatsachen. Münster i. W.: Aschendorff 1930. XV, 296 p. (Handbuch d. vergl. Religionstheorie.) **78795**

- Semper, Max.** Rassen und Religionen im alten Vorderasien. Heidelberg: Winter 1930. X, 468 p. 9 t. (Kulturgeschichtl. Bibl., I. 1.) A 50.29/17
- Spiesz, Edmund.** Entwicklungsgeschichte der Vorstellungen vom Zustande nach dem Tode auf Grund vergleichender Religionsforschung. Jena: Costenoble 1877. XVI, 616 p. 78832
Bibliographie: p. 1—6.
- Wohlbold, Hans.** Mysterienweisheit. Menschheitsentwicklung vom Mythos zum Christentum. München: Delphin-Verl. 1927. 288 p. 79823
- 291—299 Nem keresztény vallások**
Nicht-christliche Religionen
Non-Christian religions
- Al Raschid, Omar Bey.** Das hohe Ziel der Erkenntnis. Aranada Upanishad. Hg. v. Helene Böhlau Al Raschid Bey. München: Piper 1912. XVI, 173 p. 1 t. 66713
- Cumont, Franz.** Die orientalischen Religionen im römischen Heidentum. [1906.] 3. Aufl. Vorlesungen am College de France. A. d. Franz. v. August Burckhardt-Brandenberg. Lpzg: Teubner 1931. XVI, 334 p. 8 t. A 50.20/16
- Fish, T.** The city of Ur and its god Nanna in the third dynasty of Ur. Manchester: Univers. pr. 1928. 11 p. A 50.29/19
- Gernet, Louis & André Boulanger.** La genie grec dans religion. Paris: Renaissance du livre 1932. XLII, 534 p. (L'évolution de l'humanité, 11.) 80055
- Hauer, J. W.** Der Yoga als Heilweg. Stuttg.: Kohlhammer 1932. XVII, 157 p. A 54.25/8
- Jacobi, Herm.** Die Entwicklung der Gottesidee bei den Indern und deren Beweise für das Dasein Gottes. Bonn: Schroeder 1923. X, 136 p. (Geistesströmungen d. Ostens, 1.) 80158
- Jacobi, Hermann.** Über das ursprüngliche Yogasystem. Berlin: Gruyter 1929. 46 p. A 54.25/7
- Jean, Charles-F.** La religion sumérienne. D'après les documents sumériens antérieurs à la dynestie d'Isin. (—2186) Paris: Geuthner 1931. XVI, 255 p. 16 t. A 50.29/15
Bibliographie: p. VII—X.
- Jeremias, Christliebe.** Die Vergöttlichung der babylonisch-assyrischen Könige. Lpzg: Hinrichs 1919. 26 p. 2 t. A 50.08/4/19
= Der alte Orient, 19. Jg. 3/4.
- König, Eduard.** Zentralkultstätte und Kultuszentralisierung im alten Israel. Gütersloh: Bertelsman 1931. 84 p. (Beitr. z. Förderung christlicher Theologie, 34/3.) A 50.25/42
- Kun Lajos.** A veszprémi zsidóság multja és jelene. Karcag: Szerző 1932. 188 p. 11 t. 79334
- Kunstmann, Walter G.** Die babylonische Gebetsbeschwörung. Lpzg: Hinrichs 1932. [8], 114 p. (Leipziger semitist. Studien, Neue Folge, 2.) A 50.29/16
- Leeuw, J. J. van der.** Das Feuer der Schöpfung. Vorwort v. C. Jinarjadasa. Übers. v. Hans Walther Schiff. Düsseldorf: Pieper 1928. XV, 198 p. 79940
- Lévi, Sylvain.** Matériaux pour l'étude du système Vijnaptimatra. Paris: Champion 1932. 206 p. A 54.23/16
- Löhr, Max.** Das Räucheropfer im Alten Testament. Halle: Niemeyer 1927. VIII, 37 p. 4 t. (Schriften d. Königsberger Gelehrten Ges., 4. Jahr, 4. H.) A 50.25/24
- Nilsson, Martin.** The mycenaean origin of Greek mythology. Berkeley: Univers. of California pr. 1932. [6], 258 p. (Sather classical lectures, 8.) 80317
- Oesterley, W. O. E.** The wisdom of Egypt and the Old Testament. London: Soc. for promoting Christian knowledge 1927. VIII, 109 p. A 50.25/23
- Steiner, Rudolf.** Aegyptische Mythen und Mysterien. Zwölf Vorträge. Dornach: Philos.-anthroposophisch.-Verl. 1931. XIX, 222 p. A 62.20/8
- Weber, Wilhelm.** Drei Untersuchungen zur ägyptisch-griechischen Religion. Habilitationsschrift. Heidelberg: Hörning 1911. 48 p. 1 t. A 62.20/9

3 Társadalomtudomány

Sozialwissenschaft — Sociology

30 Szociológia

Soziologie — Sociology

- Duprat, G. L.** [etc.] Gründer der Soziologie. Eine Vortragsreihe. Von: —, H. Freyer, A. Meusel, F. K. Mann etc. Jena: Fischer 1932. 158 p. (Sozialwiss. Bausteine, 4.) **78147**
- Eubank, Earle Edward.** The concepts of sociology. Boston: Heath 1932. XVIII, 570 p. Bibliography: p. 395—539. **79436**
- Freyer, Hans.** Einleitung in die Soziologie. Lpzg: Quelle & Meyer 1931. 149 p. (Wissenschaft u. Bildung, 276.) **78091**
- Fries, Carl.** Natur und Gesellschaft. [1931.] 2. Aufl. Berlin: Hoffmann 1931. XVI, 213 p. **79806**
- Geiger, Franz.** Philon von Alexandria als sozialer Denker. Stuttg.: Kohlhammer 1932. XII, 118 p. (Tübinger Beitr. z. Altertumswiss., XIV.) **79590**
Bibliographie: p. IX—XI.
- Keller, Albert Galloway.** Societal evolution. A study of the evolutionary basis of the science of society. [1915.] 2. rev. ed. New York: Macmillan comp. 1931. IX, 419 p. **78521**
- Kolnai, Aurel.** Psychoanalyse und Soziologie. Zur Psychologie von Masse und Gesellschaft. Lpzg: Internat. Psychoanalit.-Verl. 1920. 152 p. **47102**
- Linhardt, Robert.** Die Sozial-Principien des hl. Thomas von Aquin. Freiburg i. Br.: Herder 1932. XIV, 234 p. **79062**
- Mac Iver, R. M.** Society, its structure and changes. New York: Long & Smith 1931. XVI, 569 p. **78669**
- North, Cecil Clare.** Social problems and social planning. The guidance of social change. New York: Mcgraw-Hill comp. 1932. X, 409 p. **79609**
- Schütz, Alfred.** Der sinnhafte Aufbau der sozialen Welt. Eine Einleitung in d. verstehende Soziologie. Wien: Springer 1932. VIII, 286 p. **79205**
- Thurnwald, Richard (Hg.).** Soziologie von heute. Ein Symposium der Zeitschrift für Völkerpsychologie. Beiträge v.: Hans Freyer, Morris Ginsberg, R. M. Mac Iver [etc.] Lpzg: Hirschfeld 1932. VIII, 138 p. **80301**
- Vermeersch, A.** Principes de morale sociale. Livr. I—II. Paris: Bureaux de l'action populaire 1921. (Les archives du manuel social.) **79796**
Livr. I. Notions fondamentales. Les vertus sociales. 64 p.
Livr. II. Les basis sociales. 152 p.
- Vershofen, Wilhelm.** Die Stufen der Sozietät. Ein Beitrag z. Lehre v. d. Gestalten. Nürnberg 1931. **P 301**
- Webb, Sidney & Beatrice.** Methods of social study. London: Longmans, Green 1932. 263 p. **79867**

301.3 Civilizáció. Kultúra

Civilisation. Kultur — Culture

- Aldrich, Charles Roberts.** The primitive mind and modern civilisation. Introd. by B. Malinowsky. Foreword by C. G. Jung. New York: Harcourt 1931. XVII, 249 p. (Internat. libr. of psychology, philos. and scient. method.) **78236**
- Arnold, Matthew.** Culture and anarchy. Ed. by William S. Knickerbocker. New York: Macmillan comp. 1931. XXII, 213 p. **79628**
- Barabás Endre.** A magyar és román kultúrpolitika irányai. Bp.: Egyetemi-ny. 1931. 44 p. (Jancsó Benedek társ. kiadv., 10.) **78073**
- Barnes, Harry Elmer.** Can man be civilized? New York: Brentano. 1932. XI, 307 p. **79955**
- Coudenhove-Kalergi, R. N.** Revolution durch Technik. Lpzg: Paneuropa-Verl. 1932. 101 p. **79957**
- Crivelli, D.** Le fin de la crise. Paris: Bossard 1932. 301 p. **78585**
- Dempff, Alois.** Kulturphilosophie. München: Oldenbourg 1932. 148 p. (Handbuch d. Philosophie.) **79294**
- Fehr, Bernhard.** Das England von heute. Kulturprobleme, Denkformen, Schrifttum. Lpzg: Tauchnitz 1932. 99 p. **79827**
- Ferrero, Leo.** Paris. Dernier modèle de l'occident. Paris: Rieder 1932. 264 p. **79161**

- Frazer, James Georg.** Mensch, Gott und Unsterblichkeit. Gedanken über d. menschlichen Fortschritt. Übers. v. H. Frank & A. Thalheimer. Lpzg: Hirschfeld 1932. XVI, 364 p. 1 t. **78317**
- Frobenius, Leo.** Schicksalskunde im Sinne des Kulturwerdens. Lpzg: Voigtländer 1932. 203 p. **80108**
- Groeninger, Georg.** Der Zusammenbruch des Geistes. Stuttg.: Dtsche-Verl.-Anst. 1932. 186 p. **79443**
- Günther, Leopold.** Die Rettung des Abendlandes vor dem Untergang. Wolfenbüttel: Verl. der Freude 1931. 62 p. **80243**
- Haniel-Niethammer, Fritz v.** Das Reich des Abendlandes. München: Oldenbourg 1932. IV, 160 p. **80075**
- Hütten, Kurt.** Kulturbolschewismus. Eine deutsche Schicksalsfrage. Stuttg.: Kohlhammer 1932 [4], 124 p. **80115**
- Randall, John Herman.** Der Wandel unserer Kultur. Übertr. v. Lotte Matschoss. Stuttg.: Cotta 1932. XII, 308 p. **79649**
- Thiel, Rudolf.** Die Generation ohne Männer. [B. Shaw, S. Freud, W. Rathenau, S. George, T. Mann, O. Spengler.] [1932.] 3. Aufl. Berlin: Neff 1932. 484 p. **79788**
- Ufütz, Emil.** Mensch und Kultur. Stuttg.: Enke 1933. 112 p. **80008**
- Viénot, Pierre.** Ungewisses Deutschland. Zur Krise seiner bürgerlichen Kultur. Frankfurt a. M.: Societäts-Verl. 1931. 133 p. **78344**
- Weg voran, Der —.** Eine Bildschau deutscher Höchstleistungen. Geleitwort v. H. Eckener. Hg. v.: Hans Praesent. Lpzg: Breitkopf & Härtel 1931. XXIV, 150 p. **101764**
- Davie, Maurice R.** Problems of city life. A study in urban sociology. New York: Wiley 1932. 730 p. **79601**
- Geiger, Theodor.** Die soziale Schichtung des deutschen Volkes. Stuttg.: Enke 1932. VI, 142 p. (Soziolog. Gegenwartsfragen, 1.) **80104**
Bibliographie: p. 139—142.
- Kuthy Sándor.** Vidéki magyar városok kultúrája. Bp.: Cobden-szöv. [1931.] 39 p. = Cobden-ktvár, 60. **2439/60**
- Málnási Ödön.** A falutan művelése. 1931. **R 302.21**
- Otaka, Tomoo.** Grundlegung der Lehre vom sozialen Verband. Wien: Springer 1932. XII, 280 p. **79208**
- Sanderson, Dwight.** The rural community. The natural history of a sociological group. Boston: Ginn 1932. X, 723 p. **78760**
Bibliography: p. 671—706.

302.5 Család. Nemi élet

Familie. Geschlechtsleben *Family. Sexual life*

- Chaplet, Pierre.** La famille en Russie Soviétique. Étude historique & juridique. Avantpropos de Jules Patouillet. Avertissement de Maxime Chauveau. Paris: Giard 1929. XX, 388 p. (Bibl. de l'Inst. de droit comparé de Lyon, 26.) **A 47.34/58**
Bibliographie: p. 363—364.
- Lindquist, Ruth.** The family in the present social order. A study of needs of American families. Chapel Hill: Univers. of North Carolina pr. 1931. XIII, 241 p. **78237**
Bibliography: p. 232—236.
- Nemilow, A[n-tonij] W[itaj]evič.** Die biologische Tragödie der Frau. Deutsch v. Alexandra Ramm & Felix Brenheim. Berlin: Engel 1925. 156 p. 6 t. **79045**
- Nyberg, Bertel.** Kind und Erde. Ethnolog. Studien z. Urgeschichte d. Elternschaft u. d. Kinderschutzes. Helsingfors: Finnische Literaturges. 1931. XII, 307 p. 1 t. **78634**
Bibliographie: p. 277—297.
- Roitberg, Johannes Nep.** Die ungenügende monogame Ehe als Ursache d. Verfalles d. europäischen Völker. Lpzg 1932. **P 302.5**
- Thurnwald, Richard.** Werden, Wandel und Gestaltung von Familie, Verwandtschaft und Bünden. Berlin: Gruyter 1932. VIII, 360 p. 12 t. (Die menschliche Gesellschaft, 2.) **78066**
- 302 Társadalmi tagozódás**
- Soziale Differenzierung**
Social structure
- Bene Lajos.** A magyar falu társadalma. Előszóval ell. Steinecker Ferenc. Bp.: Falu orsz. szöv. kiad. 1925. XII, 144 p. (»A falu könyvtáras, 11.) **80098**
- Carpenter, Niles.** The sociology of city life. New York: Longmans, Green 1931. XIX, 505 p. **78333**

303.2 Fajsociológia

Soziologie der Rasse
Social anthropology

Benyovszky, [Károly] & Josef Grünfeld (Hg.). Pressburger Ghettobilder. Bratislava-Pozsony: Steiner 1932. 148 p. **79829**

Blüher, Hans. Die Erhebung Israels gegen die christlichen Güter. Hamburg: Hanseatische Verl.-Anst. 1931. 203 p. **78383**

Gold, Hugo (Hg.). Die Juden und die Judengemeinde Bratislava in Vergangenheit u. Gegenwart. Brünn: Jüd. Buchverl. 1932. [10], 192 p. **X 6009**

Heller, Otto. Der Untergang des Judentums. Die Judenfrage, ihre Kritik, ihre Lösung durch d. Sozialismus. Wien: Verl. für Literatur u. Politik 1931. 390 p. **A 47.33/64**

Just, Günther (Hg.). Eugenik und Weltanschauung. Unt. Mitwirk. v. Bernh. Bavinck, Hermann Muckermann & Karl Valentin Müller. Berlin: Metzner 1932. 195 p. **79819**

Kohn, Hans. Nationalismus. Wien: Löwit 1922. 128 p. **79755**

Miller, Herbert Adolphus. Races, nations and classes. The psychology of domination and freedom. Philadelphia: Lippincott 1924. XX, 196 p. (Lippincott sociolog. series.) **79786**

Motzkin, L. La campagne antisemite en Pologne. Troubles universitaires — Question du «numerus clausus». Boycott économique. Attitude des tribunaux. Paris: Rousseau 1932. 186+[6] p. (Cahiers du Comité des delegations juives 1—4.) **A 47.30/107**

Muckermann, Hermann. Rassenforschung und Volk der Zukunft. Ein Beitr. z. Einführung i. d. Frage v. biologischen Werden d. Menschheit. Berlin: Metzner 1932. 107 p. **78392**

Podhradsky György. Fajok harca a történelem folyamán. 1931. **Rq 303.3 (439.31)**

Pötsch, Walter. Die jüdische Rasse im Lichte der Straffälligkeit. Wien 1932. **P 303.31**

Rosenberg, Alfred. Der Mythos des 20. Jahrhunderts. München: Hoheneichen-Verl. 1932. 696 p. **78184**

Warner, E. A. Rasse und Recht. Berlin 1932. **P 303.2 (43)**

303.5 Nagyember. Vezető

Genie. Führer — Genius. Leader

Gundolf, Frdr. Caesar im neunzehnten Jahrhundert. Berlin: Bondi 1926. 90 p. **79874**

Lange-Eichbaum, Wilhelm. Genie — Irrsinn und Ruhm. München: Reinhardt 1928. 498 p. **77281**
Bibliographie: p. 437—498.

305.5 Geopolitika. Emberföldrajz
*Antropogeográfia.**Geopolitik — Geopolitics*

Drascher, Wahrhold. Geopolitische und Geoökonomische Chronik. Stuttg.: Fleischhauer & Spohn 1928. X, 125 p. (Unterrichtsbeitr. z. Pflege d. Geographie. Veröffentl. d. Geograph. Seminars der Techn. Hochschule Stuttg., Reihe B. 3/4.) **78988**
1. Teil: Die weltpolit. u. weltwirtsch. Geschehnisse d. Nachkriegszeit u. ihre Auswirkungen. 1926

Teleki Pál gr. Időszerű nemzetközi politikai kérdések a politikai földrajz megvilágításában. Bp.: Egyetemi-ny. 1931. 25 p. **X 2097/6**
= Jancsó Benedek társ. kiadv., 6.

307 Néplélektan

Völkerpsychologie — Social mind

Brandis, Clemens. Die ungarische Seele. Ein psychologischer Beitrag z. Verständnis Ungarns. Zürich: Amalthea-Verl. 1926. 154 p. **79138**

Breysig, Kurt. Vom deutschen Geist und seiner Wesensart. Stuttg.: Cotta 1932. 290 p. **78238**

Curtius, Ernst Robert. Deutscher Geist in Gefahr. Stuttg.: Dtsche Verl.-Anst. 1932. 131 p. **78322**

Hibino, Yutaka. Nippon shindo ron or the national ideals of the Japanese people. Translated by A. P. Mackenzie. Cambridge: Univers. pr. 1928. XXXVIII, 179 p. **A 52.30/15**

Schulze-Maizer, Friedrich. Deutsche Selbstkritik. Probleme d. nationalen Selbsterkenntnis im neueren deutschen Schrifttum. Berlin: Schneider 1932. 176 p. **79380**

307.01 Társadalmi lélektan

Sozialpsychologie — Socialpsychology

Flake, Otto. Bilanz. Versuch einer geistigen Neuordnung. Stuttg. : Engelhorn 1931. 248 p. 78805

Lee, Vernon [Paget, Violet]. Les mensonges vitaux. Études sur quelques variétés de l'obscurantisme contemporain. Trad. par Eugène-Bernard L e r o y. Paris : Alcan 1921. 368 p. (Bibl. de philosophie contemp.) 79085

Steinberg, Wilhelm. Soziale Seelenhaltungen. München : Reinhardt 1932. 151 p. 79269

308 Szociográfia

*Soziale Zustandsschilderung
Sociography*

Bán Aladár [etc.]. Finnek, észtek. A magyarok északi testvérségei. Írták: —, Csekey István, Faragó József [etc.]. Kiadja a Magy. egyetemi nyomda alapításának 350. esztendejében. Bp. : Egyetemi-ny. [1928.] A 47.94/18

Bernatzik, Hugo Adolf. Europas vergessenes Land. [Albanien.] Wien : Seidel 1930. 63 p. 59 t. 79928

Bonne, Alfred. Palästine. Land und Wirtschaft. Lpzg : Dtsche wissenschaftl. Buchhandl. 1932. 287 p. 17 t. 80322
Bibliographie : p. 278—280.

Clark, Charles Upson. United Roumania. New York : Dodd, Mead 1932. XIV, 418 p. 20 t. A 49.98/69

Cohen-Portheim, Paul. Die Entdeckung Europas. Berlin : Neff 1933. 297 p. 80014

Elliot, W. J. The new British Empire. New York : Mc. Graw-Hill comp. 1932. XV, 519 p. 2 t. 78891

Fessler, O[thmar] [etc.]. Handbuch der Spanienkunde. Mit Beitr. v. —, A[dalbert] H a m e l, E[ugen] L e r c h [etc.]. Frankfurt a. M. : Diesterweg 1932. XVI, 425 p. 6 t. (Handbücher d. Auslandskunde, 5.) 78489

Geisler, Walter. Australia, Neuseeland und Ozeanien. Berlin : Zentral-Verl. 1932. 96 p. (Weltpolitische Bücherei, 25.) 78520

Germain, Victor Wallace. Austria of to-day. With a special chapter on the Austrian police. London : Macmillan 1932. XI, 292 p. 79231

Hesse, Fritz. Persien. Entwicklung und Gegenwart. Berlin : Zentral-Verl. 1932. 92 p. (Weltpolit. Bücherei, 26.) A 55.30/12

Hongrie, La —. D'hier et d'aujourd'hui. [Par] un groupe d'écrivains hongrois. Paris : Oeuvres représent. 1932. 232 p. 78645

Juhász Vilmos. Japán. Föld, nép, kultúra. Bp. : Pantheon 1933. 120 p. 1 t. (A világ népei, 3.) A 52.30/27

Juhász Vilmos. Olaszország. Föld, nép, kultúra. Bp. : Pantheon 1932. 128 p. 1 t. (A világ népei, 1.) 79842

Lew, T. T. [etc.] China to-day. Through Chinese eyes. Tom. 1—2. By: —, Hu S h i h, Y. Y. T s u. New York : Doran 1922—1926. A 51.30/29

Morris, Elizabeth Keith. Hungary : the land of enchantment. London : Hartley [1931.] 291 p. 15 t. 78914

Norton, Henry Kittredge. The coming of South America. El resurgimiento de Sud America. New York : Day 1932. XII, 300 p. 79358

Rein, Adolf [etc.]. Die Vereinigten Staaten von Amerika. Von —, Albert H e n s e l, Theodor S p i r a [etc.]. Königsberg : Gräfe & Unzer 1933. 168 p. (Auslandsstudien, 8.) 80348

Rhodes, Geoffrey. Dalmatia : the new Riviera. London : Paul 1928. 287 p. 32 t. 79685
Bibliographie : p. 279—280.

Ringel, Fred. J. (Ed.). America as Americans see it. New York : Harcourt, Brace 1932. XVIII, 365 p. 26 t. 79689

Shuster, George N. The Germans. An inquiry and an estimate. New York : Dial pr. 1932. X, 326 p. 79365

Tomcsányi János. Lengyelország. Vázlatok és tanulmányok. Bp. : »Studium« 1932. 295 p. 34 t. 79988
Bibliográfia : p. 292—293.

Wirth, Albr. Vorderasien und Ägypten in historischer und politischer, kultureller und wirtschaftlicher Hinsicht. Stuttg. : Union Dtsche Verl.-Ges. 1916. VI, 396 p. 21 t. 80125

Yusuke Tsurumi. Contemporary Japan. Tokio : [ny. n.] 1927. III, 254 p. A 52.30/26

309 Társadalomtörténet. Kultúrtörténet

Kulturgeschichte *History of civilization*

- Ali Yusuf A.** Medieval India. Sozial and economic conditions. London: Humphrey Milford 1932. XII, 55 p. **A 54.30/32**
- Ambrózy Ágoston.** Tokaj-Hegyalja és néhány szellemtörténeti vonatkozása. Bp.: Központi sajtóváll. 1932. 152 p. **79550**
- Andreas, Willy.** Deutschland vor der Reformation. Eine Zeitenwende. Stuttg.: Dtsche Verl.-Anst. 1932. 644 p. **79526**
Bibliographie: p. 625—637.
- Bac, Ferdinand.** Intimités du Second Empire. Tom. 1—3. Paris: Hachette 1931. **78970**
- Crawford, Francis Marion.** Ave Roma immortalis. Studies from the chronicles of Rome. London: Macmillan 1903. X, 613 p. 1 t. **78578**
- Deissner, Kurt [etc.].** Von der Antike zum Christentum. Untersuchungen als Festgabe f. Viktor Shultze z. 80. Geburtstag. Von —, Rudolf Herman, Otto Bauernfeind, [etc.]. Stettin: Fischer & Schmidt 1931. 215 p. 16 t. **X 6100**
- Entholt, Hermann.** Geistige Bewegungen und Zustände Bremens in der ersten Hälfte des 19. Jahrhunderts (1815—1847). Bremen: Winter 1932. 86 p. **X 2125**
Bibliographie: p. 82—86.
= Bremer wissenschaftl. Ges. Abhandl. u. Vorträge, 6, 3.
- Erdélyi László.** A magyar lovagkor társadalma és művelődése 1205—1526. Bp.: Szerző [1932]. 159 p. **79901**
- Gebauer, Curt.** Deutsche Kulturgeschichte der Neuzeit vom Ende des 15. Jahrhunderts bis zur Gegenwart. Berlin: Axia-Verl. 1932. XVIII, 634 p. **79390**
Bibliographie: p. 600—612.
- Günter, Heinrich.** Deutsche Kultur in ihrer Entwicklung. Lpzg: Quelle & Meyer 1932. VIII, 354 p. **80205**
Bibliographie: p. 264—328.
- Haussonville, [Otherin] comte d'.** Le salon de Madame Necker d'après des documents tirés des archives de Coppet. T. 1—2. Paris: Calman Levy 1900. **78595**
- Homo, Leon.** La civilisation romaine. Paris: Payot 1930. 470 p. **79394**
Bibliographie: p. 449—456.
- Jeremias, Alfred.** Der Schleier von Sumer bis heute. Lpzg: Hinrichs 1931. 70 p. 8 t. **A 50.08/4/31**
= Der Alte Orient, Bd. 31. Heft 1—2.
- Juhász Vilmos & Kovács György.** Hősök, tudósok, emberek. Az utolsó hetven év története. 1860—1930. Bp.: Pantheon-kiad. [1932.]. 512 p. **79734**
- Kralik, Richard.** Geschichte der Stadt Wien und ihrer Kultur. [1911.] 2. Aufl. Wien: Holzhausen 1926. 591 p. **78101**
- Lefebvre des Noettes, v.** L'attelage. Le cheval de selle à travers les âges. Contribution à l'histoire de l'esclavage. Préf. de Jérôme Carcopino. T. 1—2. Paris: Picard 1931. T. 1. Texte. VII., 312 p. **80318**
T. 2. Illustrations. [302] p.
- Mackenzie, Donald A.** Ancient civilizations. From the earliest times to the birth of Christ. London: Blackie 1927. XIX, 283 p. **A 50.30/54**
- Martin, Alfred v.** Soziologie der Renaissance. Zur Physiognomik u. Rhythmik bürgerlicher Kultur. Stuttg.: Enke 1932. XI, 135 p. **78312**
- Meyer, Carl.** Der Aberglaube des Mittelalters und der nächstfolgenden Jahrhunderte. Basel: Schneider 1884. VIII, 383 p. **78944**
- Patzelt, Erna.** Die fränkische Kultur und der Islam. Mit bes. Berücks. d. nordischen Entwicklung. Baden: Rohrer 1932. [8], 244 p. (Veröffentl. d. Seminars f. Wirtschafts- u. Kulturgeschichte a. d. Univers. Wien, 4.) **- 78433**
- Peisker, J.** Die älteren Beziehungen der Slawen zu Turkotaren und Germanen und ihre sozialgeschichtliche Bedeutung. Stuttg.: Kohlhammer 1905. X, 243 p. (Forschungen z. Sozial- u. Wirtschaftsgesch. d. Slawen, 1.) **78039**
- Pitkin, Walter B.** A short introduction to the history of human stupidity. New York: Simon & Schuster 1932. XVI, 574 p. **79583**
Bibliography: p. 541—554.
- Platner, Ernst [etc.].** Beschreibung der Stadt Rom. Von —, Carl Bunsen, Eduard Gerhard & Wilh. Röstell. Bd. 1—3. Stuttg.: Cotta 1837. **78933**
Bd. 1. Allg. Theil. LXXX, 708 p.
2. Das Vatican. Gebiet u. d. Vatican. Sammlungen. VIII, 440+16 p.
3: 1. Capitol u. Forum, Palatin, Aventin u. Caelius. X, 686+[6] p.
3: 2. Die Foren, der Esquilin, Viminal, Quirinal u. Pincius. XIV, 604 p. 3 t.
3: 3. Das Marsfeld, die Tiberinsel, Trastevere u. d. Janiculus. XVI, 695 p. 1 t.

Sassmann, Hanns. Das Reich der Träumer. Eine Kulturgeschichte Österreichs v. Urzustand bis z. Republik. Berlin: Verl. f. Kulturpolitik 1932. 432 p. **79745**

Bibliographie: p. 417—426.

Shah, K. T. The splendour that was 'Ind. A survey of Indian culture and civilisation. Bombay: Taraporevala 1930. XXXV, 236 p. 93 t. **A 54.30/31**

Stier, Hans Erich. Aus der Welt des Pergamonalters. Geburt, Blüte und Schicksale der hellenistischen Kultur. Berlin: Keller 1932. 196 p. **79824**

Tóth László. A pápai udvar lakásvizonyai a XIII. sz. második feléből a XIV. sz. közepéig. Bp.: Stephaneum-ny. 1924. 55 p. **2073**

Bibliográfia: p. 55.

= Szent István Akad. tört., jog- és társ. tud. oszt. felolv. 1/7.

Walser, Ernst. Gesammelte Studien zur Geistesgeschichte der Renaissance. Einf. v. Werner Kaegi. Hg. v. d. Stiftung v. Schnyder v. Wartensee. Basel: Schwabe 1932. LX, 359 p. **80323**

Bibliographie: p. 340—349.

Wreszinski, Walter. Löwenjagd im alten Aegypten. Lpzg: Hinrichs 1932. 28 p. 12 t. **A 50.08/11/23**

31 Statisztika

Statistik — Statistics

Herz, Heinz. Über Wesen und Aufgaben der politischen Statistik. Eine statistische Studie. Lpzg: Gräfe 1932. XII, 142 p. **79684**

Institut international de statistique. Statistique internationale des grandes villes. Le Haye: Van Stockum 1931. XXXIII, 708 p. **X 2101**

Németország. Törvények, rendeletek. Entwurf eines Gesetzes über das internationale Abkommen über Wirtschaftsstatistik. Berlin: Heymann 1932. 116 p. **X 6039**

Thirring, G[usztáv]. L'utilisation des observations météorologiques par la statistique officielle. Madrid 1931. **P 31: 551.592**

Winkler, Wilhelm. Grundriss der Statistik. Bd. 1. Berlin: Springer 1931. (Enzykl. d. Rechts- u. Staatswissenschaft, XLVI.) **78633**

Bd. 1. Theoretische Statistik, IX. 177 p.

312 Népesedés

Bevölkerungsbewegung — Population

Balás [Károly]. Das neue Bevölkerungsproblem. Bp.: Stephaneum-ny. 1932. 71 p. (Magy. stat. társ. kiadv., 7.) **79258**

Bonar, James. Theories of population from Raleigh to Arthur Young. New York: Greenberg 1931. 253 p. **78177**

Bowen, Ezra. An hypothesis of population growth. New-York: Columbia univers. pr. 1931. 238 p. (Studies in history, 343.) **78175**

Bibliographie: p. 223—236.

Bru xelles. Kongresszus. Congrès de la natalité Bruxelles 1931. Mariage et natalité. Bruxelles: Ed. de la Cité chrétienne 1932. 333 p. **80399**

Burgdörfer, Friedrich. Volk ohne Jugend. Geburtenschwund und Überalterung des deutschen Volkskörpers. Berlin-Grünwald: Vowinkel 1932. XV, 448 p. **79253**

Eysséric, Joseph. Politique laïque et dépopulation. Paris: Bossard 1931. 355 p. **78507**

Gombás Géza. Kisbirtokosságunk népesedési jelentősége és fontosabb demológiai adatai. 1931. **R 312.13 (439)**

Gumbel, E. J. Das Zufallsgesetz des Sterbens. Lpzg: Teubner 1932. 66 p. (Ergänzungshft. z. Dtschen statist. Zentralblatt, 12.) **X 6066**

Meerwarth, Rudolf etc. Die Einwirkung des Krieges auf Bevölkerungsbewegung, Einkommen und Lebenshaltung in Deutschland. Von: —, Adolf Günther & Waldemar Zimmermann. Stuttg.: Dtsche Verl.-Anst. 1932. XV, 474 p. (Wirtschafts- u. Sozialgeschichte d. Weltkrieges, Dtsche Serie.) **79403**

Mombert, Paul. Bevölkerungsentwicklung und Wirtschaftsgestaltung. Zur Frage d. Abnahme d. Volkswachstums. Lpzg: Buske 1932. VII, 77 p. (Veröffentl. d. Frankfurter Ges. f. Konjunkturforschung, 3.) **78662**

Németország. Statistisches Reichsam. Die Bewegung der Bevölkerung i. d. Jahren 1928—1929 mit vorläufigen Ergebnissen f. d. Jahr 1930. — Die Ursachen der Sterbefälle i. d. Jahren 1927—1928. Berlin: Hobbings 1931. 4° 212 p. **1224/393**

= Statistik d. Deutschen Reichs, 393.

Szabó Pál Zoltán. Déldunántúl népe. 1830—1920. Bp.: Egyetemi-ny. 1931. 25 p. (Jancsó Benedek társ. kiadv., 5.) **78074 & X 2097/5**

Szél Tivadar. A házasságok termékenysége
Budapest. Bp.: Szfv. statiszt. hivatal
1930. 325 p. **K 3100/46 & 648/60/2**
— Statisztikai közlemények, 60/2.

Thirring Gusztáv. Kőszeg népességének fejlődése és összetétele. 1932.
R 312 (439.069) Kőszeg

Totis Béla. Születésszabályozás. Előszót írta
V á m b é r y Rusztem. Bp.: Világosság-ny.
1932. 120 p. **78733**

32 Államtudomány

Staatwissenschaft — Political science

Andrews, C. F. Mahatma Gandhis Lehre und
Tat. Übertr. v. Karl L e r b s. Lpzg:
Insel-Verl. [193?] 420 p. **A 54.32/53**

Augur. A bulwark of democracy. London:
Appleton 1931. 207 p. **78256**

Barthou, Louis. La politique. Paris: Hachette
1923. 127 p. **79942**

Behrendt, Richard. Politischer Aktivismus.
Ein Versuch z. Soziologie u. Psychologie
der Politik. Lpzg: Hirschfeld 1932. 182 p.
79200

Boehm, Max Hildebert. Das eigenständige
Volk. Volkstheoret. Grundlagen d. Ethno-
politik u. Geisteswissenschaften. Göttingen:
Vandenhoeck & Ruprecht 1932. 389 p. **79221**

Böhme, Kurt. Solidarismus und Liberalismus.
Eine Kritik d. Solidarismus v. Heinrich
P. P e s c h S. J. v. liberalen Standpunkt.
Kirchhain: Zahn & Baendel 1931. 234 p.
Bibliographie: p. 221—234. **78336**

Gothein, Percy. Francesco B a r b a r o. Früh-
Humanismus u. Staatskunst in Venedig.
Berlin: Verl.: Die Runde 1932. 419 p. **78472**
Bibliographie: p. 395—404.

Grabowsky, Adolf. Politik. Berlin: Spaeth
& Linde 1932. 342 p. **78404**

Hagemann, Anton. Die Staatsauffassung Karl
Ludwig von H a l l e r s. Diss. Erlangen
1930. VIII, 51 p. **79490**
Bibliographie: p. VI—VIII.

Handbuch des öffentlichen Lebens. Staat,
Politik, Wirtschaft [etc.]. Hg. v. Max-
milian Müller-Jabusch [19??]. 6. Ausg.
d. Politischen Almanachs. Lpzg: Koehler
1931. XXIV, 1051 p. **K 3200/19**

Hintze, Otto. Wesen und Wandlung des
modernen Staats. Berlin 1931. **P 321.09**

Hsü, Leonard Shihlien. The political philo-
sophy of Confucianism. An interpretation
of the social and political ideas of C o n-
f u c i u s, his forerunners, and his early
disciples. New York: Dutton 1932. XXII,
258 p. 1 t. **79802**
Bibliography: p. 248—250.

Jacobson, J. Mark. The development of Ameri-
can political thought. New York: Century
co. 1932. XIV, 723 p. **79433**
Bibliography: p. 87, 162—63, 243, 324 [etc].

Kamocsay Jenő. P l a t o n állama és törvényei.
1932. **R 321.01**

Kardos Tibor. Callimachus. Tanulmány
M á t y á s király államrezonjáról. Pécs:
Dunántúl-ny. 1931. 77 p. (Minerva-ktvár,
XXXVI.) **78890**

Kelsen, Hans. Az államelmélet alapvonalai.
[Allgemeine Staatslehre, 1925.] Ford. és
előszóval ell. M o ó r Gyula. Szeged: Városi
ny. 1927. XIV, 90 p. (Szegedi tud. ktvár,
III.) **80023**
Bibliográfia: p. XI—XIII.

Keserü Tibor. Személytelen ember, személy-
telen állam. Bp.: Budai-ny. 1932. 98 p.
79333

Kroner, Richard. Kulturphilosophische Grund-
legung der Politik. Berlin: Junker &
Dünhaupt 1931. 112 p. (Fachschriften
zur Politik.) **78080**

Lang, Paul. Tote oder lebendige Schweiz.
Versuch eines Systems polit. Morphologie,
entwickelt a. d. Dynamik d. Eidgenössis-
chen Staates. Zürich: Rascher 1932.
IV, 162 p. **79273**

Laski, Harold J. Studies in law and politics.
London: Allen & Unwin 1932. 299 p. **78321**

Mc. Ilwain, Charles Howard. The growth of
political thought in the West. From the
Greeks to the end of the Middle Ages.
New York: Macmillan comp. 1932. X,
417 p. **79607**

Macaulay, B. T. Macchiavelli. Angol-
ból ford. B. P. Bp.: Franklin 1875. 63 p.
79663

Malaparte, Curzio. Der Staatsstreich. Übertr.
v. Renée A d l o f f. Lpzg: Tal 1932.
247 p. **78252**

Mallory, Walter H. Political handbook of
the world. Parliaments, parties and press
as of I. I. 1932. New York: Harper &
Brothers 1932. [8], 200 p. (Publ. of the
Council on foreign relations.) **K 3200/18**

Meinecke, Friedrich. Staat und Persönlichkeit. Berlin: Mittler 1933. X, 238 p. **80294**

Meinecke, Friedrich. Weltbürgertum und Nationalstaat. Studien Genesis des deutschen Nationalstaates [1907.] 7. Aufl. München: Oldenbourg 1928. X, 558 p. **79848**

Merklen, Pr. Psychologie politique. Paris: Éd. Argo 1932. 188 p. **79094**

Müller, Adam. Vom Geiste der Gemeinschaft. — Elemente der Staatskunst. — Theorie des Geldes. Einl. v. Frdr. Bülow. Lpzg: Kröner 1931. XLV, 354 p. **78093**

Nobel, Alphons. Mord in der Politik. Hamburg: Hanseat. Verl.-Anst. 1931. 293 p. **78604**

Pálosi Ervin. Az összeférfhetetlenségi kérdés Magyarországon. Társadalmi selejtezés és emelkedés. Bp.: Kellner-ny. 1932. 189 p. Bibliográfia: p. 187—189. **78168**

Rössler-Groteck, O. Wandlung und Umsturz der politischen Methoden von Machiavelli zu Gandhi. Potsdam: Protte 1932. 128 p. **78424**

Schmitt, Carl. Der Begriff des Politischen. München: Duncker & Humblot 1932. 82 p. (Wissensch. Abhandl. z. Philos., Politik u. Geistesgesch., 10.) **78310**

Schürholz, Franz. Um eine neue Aristokratie. Berlin 1931. **P 321.5**

Seipel, Ignaz. Der christliche Staatsmann. Augsburg: Haas & Graabherr 1931. 33 p. **78443**

Sokolowski, Paul v. Der Staat. Halle (Saale): Niemeyer 1932. XXI, 721 p. (Politik und Rechtsphilosophie.) **80335**

Spann, Ottmar. Der wahre Staat. Vorlesungen über Abbruch u. Neubau d. Gesellschaft. [1921.] 3. Aufl. Jena: Fischer 1931. XII, 263 p. **78320**

Spengler, Oswald. Politische Schriften. München: Beck 1933. XVI, 338 p. **80076**

Steding, Christoph. Politik und Wissenschaft bei Max Weber. Breslau: Korn 1932. 119 p. **80071**
Bibliographie: p. 115—118.

Tai Tschí Tao. Die geistigen Grundlagen des Sun Jat Senismus. Berlin: Würfel-Verl. 1931. 95 p. **A 51.32/38**

Ziegler, Heinz O. Die moderne Nation. Ein Beitrag z. politischen Soziologie. Tübingen: Mohr 1931. VIII, 308 p. **78484**

321.64 Fascismus

Faschismus — Fascism

Balla Ignác. A duce és a dolgozó új Itália. Bp.: Singer és Wolfner 1932. 234 p. **79831**

Bortolotto, Guido. Faschismus und Nation. Der Geist d. korporativen Verfassung. Hamburg: Hanseatische Verl.-Anst. 1932. 260 p. **79367**

Ermath, Fritz. Theorie und Praxis des faschistisch-korporativen Staates. Heidelberg: Winter 1932. X, 127 p. (Heidelberger rechtswiss. Abhandl., 14.) **79206**
Bibliographie: p. VII—X.

Faschistische Lehre, Die —. Plauen [193?]. **P 321.64 (45)**

Heinrich, Walter. Der Faschismus. Staat u. Wirtschaft im neuen Italien. [1929.] 2. Aufl. mit d. ital. u. deutschen Text d. Carta del lavoro. München: Bruckmann 1932. 195 p. **79616**

Lachmann, Ludwig M. Faschistischer Staat und korporative Wirtschaft. Diss. Berlin 1930. [8], 88 p. **78568**
Bibliographie: p. 85—87.

Ludwig, Emil. Mussolini vallomásai. Ford Rutkay György. Bp.: Athenaeum 1932. 116 p. 8 t. **79581**

Mussolini, [Benito]. Gespräche mit Emil Ludwig. Berlin: Zsolnay 1932. 232 p. 9 t. **79101**

Niederer, Werner. Der Ständestaat des Faschismus. Der italienische Berufsverein und seine rechtliche Struktur. — Mit einem Anhang: Übersicht über die Gesetzgebung zum italienischen Berufsvereinsrecht. München: Duncker & Humblot 1932. VIII, 191 p. **79908**
Bibliographie: p. 189—191.

322 Állam és egyház

Staat und Kirche — State and church

Brotherus, K. R. Staat und Kirche in Finnland. Königsberg: Gräfe & Unzer 1931. 17 p. (Öffentlich-rechtliche Vorträge u. Schriften, 7.) **A 47.32/291**

Dempf, Alois. Volk und Völker im Gottesreich. Augsburg: Haas & Grabherr 1932. 35 p. **78972**

Giannini, Amedeo. I concordati postbellici. Milano: Ed. »Vita e pensiero«. 1929. 302 p. **79137**

Seeberg, Erich. Staat und Religion. Tübingen: Mohr 1932. 32 p. (Samml. gemeinverständl. Vorträge, 159.) **79419**

Török Mihály Miklós. A magyar egyházpolitikai harc története. Bp.: Szt. István-társ. 1933. 102 p. (Szt. István-könyvek, 108.) **79736**

323 Belpolitika

Innere Politik — Home politics

Allen, Robert S. Why Hoover faces defeat. New York: Brewer, Warren & Putnam 1932. [6], 118 p. **79451**

Aubert, Alfred. Briand. Sa vie politique. L'orateur—L'homme.—Son oeuvre. Paris: Chiron 1928. 284 p. **79095**

Brauweiler, Heinz. Generäle in der Deutschen Republik. Groener. Schleicher. Seeckt. Berlin: Tell-Verl. 1932. 75 p. **78957**

Cantlie, James & C. Sheridan Jones. Sun-Yat-Sen and the awakening of China. London: Jarrold [1912.] XII, 294 p. 42 t. **A 51.32/43**

Corey, Herbert. The truth about Hoover. Boston: Houghton Mifflin comp. 1932. VIII, 318 p. 7 t. **79614**

Dexter, Walter Friar. Herbert Hoover and American individualism. A modern interpretation of a national ideal. New York: Macmillan comp. 1932. X, 256 p. 1 t. Bibliography: p. 249—252. **79801**

Ehrenberg, Hans Ph. Deutschland im Schmelzofen. Gewalten, Fronten, Entscheidungen. Berlin: Furche-Verl. 1932. 183 p. **80068**

Englert, Ferdinand. Neugestaltung des Reichs ohne Preussens Übergewicht. München 1931. **P 323 (43) »193«**

Florea, Jon. A világjáró angol Bukarestben. Újabb séták Minciunescuval. Bp.: »Arion« 1930. 116 p. **A 49.32/296**

Foucault, André. Germanie. Paris: Nouvelle libr. française 1932. 224 p. **79093**

Gerhart, Walter. Um des Reiches Zukunft. Nationale Wiedergeburt oder politische Reaktion? Freiburg: Herder 1932. X, 211 p. **80195**
Bibliographie: p. 209—211.

Hauptmann, Hans. Erneuerung aus Blut und Boden. Die Lappobewegung d. finnischen Bauernschaft, ein Weg z. Befreiung v. Bolschewismus. München: Lehmann 1932. 76 p. **78313**

Margueritte, Victor. Aristide Briand. Übers. v. Joseph Chapiro. Berlin: Fischer 1932. 387 p. **78771**

München-Helfen, Otto. China. Dresden: Kaden 1931. 352 p. (Die Weltpolitik, 3.) **A 51.32/39**

Moravek Endre. A felvidéki cseh uralom mérlege. 1932. **R 323 (437)**

Németország. Törvények, rendeletek. Die Verordnungen I. gegen politischen Terror... II. über den freiwilligen Arbeitsdienst... III. zur Belebung der Wirtschaft... samt Ausführungsbestimmungen. Hg. v. Rudolf Beyer. Lpzg: Reclam [1932.] 6+58+56 p. 2 t. **79947**

Nobel, Alphons. Brünning. [193?]. 4. Aufl. Lpzg: Kittler 1932. 88 p. (Männer u. Mächte.) **78762**

Pavelić, Ante. Aus dem Kampfe um den selbständigen Staat Kroatien. Wien: »Grix« 1931. 128 p. **79364**

Perčec, Gustav. Durch Lug und Trug; durch Gewalt; durch Morde — zur Unterjochung Kroatiens und zum neuerlichen Weltkrieg. Wien 1931. **P 323.12 (=918.2) (439.1)**

Pribitchévitch, Svetozar. La dictature du roi Alexandre. Contribution a l'étude de la démocratie. (Les problèmes yougoslave et balkanique.) Paris: Bossuet 1933. 324 p. **A 49.32/299**

Roegels, Fritz Karl. Der Marsch auf Berlin. Mitarbeit v. Hans Henning Frhr. Grote & Curt Hotzel. Vorw. v. Hans v. Sodenstern. Berlin: Voegel 1932. 192 p. **79625**

Schiffer, Eugen. Sturm über Deutschland. Berlin: Liebmann 1932. 357 p. **79083**

Schotte, Walther. Das Kabinet Papen, Schleicher, Gayl. Lpzg: Kittler 1932. 91 p. **79694**

Schramm, Wilhelm v. Radikale Politik. Die Welt diesselts u. jenseits d. Bolschewismus. München: Duncker & Humblot 1932. 108 p. **79404**
Bibliographie: p. 107—108.

Schreiber, Georg. Regierung ohne Volk. Köln: Kölner Görreshaus 1932. 143 p. **80110**

Silex, Karl. Patriot Mac Donald. Der Romantiker von Downing Street. Hamburg: Hanseatische Verl.-Anst. 1932. 224 p. **79173**

Suarez, Georges. Herriot (1924—1932.) [1930.] Nouvelle éd. de »Une nuit chez Cromwell« revue, corr. et augm. Suivie d'une récit hist. de R. Poincaré. Paris: Tallandier [1932]. 282 p. **79798**

Weygand [Max]. Le 11 novembre. Paris: Flammarion 1932. 187 p. (Coll. »Les belles fêtes«.) **80032**

323(439) Magyar belpolitika

Innere Politik Ungarns Hungarian home politics

Bethlen István gróf. Beszédei és írásai. 1—2. k. Bp.: Genius 1933. **79946**

Döry Andor. A gyógyulás felé. 1932. **R 323 (439) »193«**

Emich Gusztáv. Gazdasági és társadalmi megújulás. 1930. **R 323 (439) »193«**

Horváth József, körmendi. Szózat Magyarországnak minden lakójához. 1930. **R 323.11 (439)**

Kormányzati politika, A — szempontjai és jogalkotó tevékenysége az állami élet feladatainak megoldásában. 1931. VIII. 25-től 1932. III. 23-ig. 1932. **R 323 (439) »192«**

Lukachich Géza, somorjai br. Magyarországnak megcsönkítésének okai. Bp.: Nyukoszy. [1932.] 163 p. **80002**

Mónus Illés. Az 1931. évi országgyűlési választások. A budapesti, budapest-környéki és a 6 vidéki lajstromos választókerület statisztikai számadatai. Bp.: Világosság-ny. 1931. p. 242—255. 11 t. (Szocializmus, XXI. 6.) **78210**

Nemes Szomor Béla. A nemzetvédelem. Bp.: Szerző 1932. 102+12 p. **79374**

Némethy Béla. Hol vagy magyar Hitler? 1932. **R 323 (439)**

Padányi Gulyás Jenő. Szárazvám. Politikai röpiratok. 1931. **R 323.11 (439)**

Pethő Sándor. A magyar Capitoliumon. A magyar királyesze a Duna völgyében. Bp.: Gellért kv.-kiad. 1932. 87 p. **78589**

323.1 Nemzetiségi kérdés

Nationalitätenfrage — National question

Ajtay Gábor. A kisebbségek nemzetközi jogvédelme. Bp.: Egyetemi-ny. 1931. 16 p. = Jancsó Benedek társ. kiadv., 8. **X 2097/8**

Ammende, Ewald (Hg.). Die Nationalitäten in den Staaten Europas. Samml. v. Lageberichten. Wien: Braumüller 1931. XXIV, 568 p. **78078**

Aradi Zsolt. A felvidéki magyarság kulturális helyzete. 1931. **Rq 301.8 (439.31)**

Bonkáló Sándor. Csehek és tótok a szláv mozgalmakban. 1931. **Rq 323.12 (=918) (00)**

Diettrich, Fritz (Hg.) Die G a n d h i-Revolution. Dresden: Jess 1930. 214 p. **A 54.32/56**

Domokos Pál Péter. A moldvai magyarság. Csiksomlyó: Szerző 1931. 303 p. **78687**
Bibliográfia: p. 9—12.

Erdstein, David. Le statut juridique des minorités en Europe. Paris: Pedone 1932. 231 p. **80393**
Bibliographie: p. 223—227.

Flachbart Ernő. A felvidéki magyarság politikai helyzete. 1931. **Rq 323.1 (437) (=1)**

Gogolák Lajos. A felvidék dinamikája. 1931. **Rq 323.1 (439.31)**

Guttman, Viktor. Minderheitenpolitik und Minderheitenrecht. 1931. **R 323.1**

Hatvany Bertalan, báró. Ázsia és a nacionalizmus. Bp.: Cobden-szöv. [1931.] 48 p. = Cobden-ktár, 59. **2439/59**

Hodann, Max. Der slavische Gürtel um Deutschland, Polen, d. Tschechoslowakei u. d. dtschen Ostprobleme. Berlin: Universitas-Verl. 1932. 320 p. 18 t. **79261**
Bibliographie: p. 57, 112—13, 188—89, 246 293—94.

Jancsó Benedek-társaság. Az erdélyi magyar kisebbség védelme a nemzetek szövetsége előtt. Hiteles külföldi forrásanyag felhasználásával összeállította —. Bp.: Egyetemi-ny. 1931. **X 2097/12**
Jancsó Benedek-társ. kiadv., 12.

Keintzel, Ed. Minderheitenpolitik und Minderheitenrecht mit bes. Hinblick auf die siebenbürgisch-sächsischen Verhältnisse. Hermannstadt-Sibiu 1931. **P 323.1 (439.42) (=3)**

- Kleinenberg, Walther.** Der staatsrechtliche Schutz der Minderheiten nach der Reichsverfassung vom 11. VIII. 1919. und d. Geschäftsordnung d. Reichstages v. 12. XII. 1922. Diss. Göttingen 1929. IV, 54 p. 78560
Bibliographie: p. I—III.
- Korodi, Lutz.** Auf deutscher Fährte in Südost-europa. Streifzug durch Ungarn, Rumänien u. Südslavien. Berlin 1930. P 323.1 (439) (=3)
- Kratochvil, Miloš.** Slováci a Praha. Praha: Hlav. města Praha 1931. 59 p. X 2124/9
= Samosprávná knihovna hlav. města Prahy, 9.
- Ladas, Stephen P.** The exchange of minorities Bulgaria, Greece and Turkey. New York: Macmillan comp. 1932. XIII, 849 p. A 49.32/294
- Lajos Iván.** A horvát kérdés. Pécs: Irodalmi és könyvny. r.-t. 1932. 116 p. 79330
- Moravek Endre.** Csehszlovákia és a szláv-gondolat. [193?] R 323.12 (=918) (437)
- Moravek Endre.** A szudétanémet kérdés. 1931. Rq 323.1 (437.1) (=3)
- Mornik, Stanislaus.** Polens Kampf gegen seine nichtpolnischen Volksgruppen. Berlin: Gruyter 1931. 154 p. A 47.32/292
- Nagy Iván.** Le rôle de la statistique dans la protection des droits des minorités. Lugos 1930. P 323.1
- Olay Ferenc.** Térképek irredentája a világháború végéig. 1932. R 323.111 (437) »191«
- Pechány Adolf.** A szlovák kérdés. 1931. Rq 323.1 (439) (=918.72)
- Rühlmann, Paul.** Das Schulrecht der deutschen Minderheit in Jugoslawien im Rahmen der minderheitenrechtlichen Gesamtproblematik. Berlin: Hobbing 1932. 126 p. 80325/5
= Rühlmann: Schulrecht d. europ. Minderheiten, 5.
- Seton-Watson, R. W. (red.)** Slovakia then and now. A political survey. By many slovak authors. London: Allen & Unwin 1931. [14], 356 p. 34 t. 78335
- Sitzungsbericht des Kongresses** der Organisierten nationalen Gruppen in den Staaten Europas. Wien: Braumüller 1932. VIII, 155 p. X 2111
- Sobota, Emil.** Das tschechoslovakische Nationalitätenrecht. Übers. J. K a l f u s. Prag: Orbis-Verl. 1931. 462 p. (Tschechoslov. Quellen u. Dokumente, 7.) 78188
- Spahn, Martin.** Elsass-Lotharingen, der Rhein und das Reich. Berlin: Hendriock 1931. 63 p. 80053
- Stavenhagen, Kurt.** Volk und Muttersprache. Wien 1930. P 323.1
- Szász Béla.** Nemzetiségpolitikánk válsága. A dunai kérdés. Bp.: Attila-ny. 1932. 104 p. 3 t. 80136
- Toporul, J[oa]n.** Sprachenrecht und Sprachenkampf in der Bukovina. Eine sprachrechtl. Studie. [Czernovitz]: Selbstverl. 1931. 70 p. A 49.32/295
- Trampler, Kurt.** Die Krise des Nationalstaats. Das Nationalitätenproblem im neuen Europa. München: Knorr & Hirth 1932. 158 p. 7946
- Vozáry Aladár R.** Elszállt a turul. [192?] 2. kiad. Bp.: Studium 1930. 156 p. 8 t. 79834
- Wisura, Emil.** Tschechische Raubzüge. Lpzg 1932. P 323.1 (437) (=3)

325 Gyarmatpolitika

Kolonialpolitik — Colonies

- Borck, Fritz.** Die Industrialisierung der britischen Dominions und die Rückwirkung auf ihre weltwirtschaftliche Stellung. Diss. Berlin 1930. VIII, 86 p. 78569
Bibliographie: p. VI—VIII.
- Demény Pál.** Az imperialista Japán. Bp.: Szerző 1932. 48 p. A 52.38/23
Bibliográfia: p. 48.
- Meibuhr, Ernst Werner.** Die allgemeine Struktur der zentralen und lokalen Verwaltung und Gesetzgebung für die französischen Kolonien. Lpzg: Noske 1932. X, 57 p. 79181
- Moulton, Harold G.** Japan. An economic and financial appraisal. With collab. of Junichi K o. Washington: Brookings Inst. 1931. XX, 645 p. 1 t. A 52.38/24
- Williamson, James A.** A short history of British expansion. [1922.] 2. ed. Part V—VI. The modern empire and commonwealth. New York: Macmillan comp. 1931. XXXI, 470+315 p. 8 t. 78629
Bibliography: p. 34—35, 147—150, 317—322, 457—460, 304—309.

325.1—325.3 Kivándorlás. Település

Auswanderung. Siedlungswesen Emigration. Colonisation

Dézai, Victor. L'urbanisation du monde. Bruxelles: Editions efficientiae 1932. 24 p. (Union internationale des villes et pouvoirs locaux, 36.) X 6001

Grothe, Hugo. Die Deutschen in Übersee. Eine Skizze ihres Werdens, ihrer Verbreitung u. kulturellen Arbeit. Berlin: Zentralverl. 1932. VIII, 315 p. 19 t. 78416

Lindberg, John S. The background of Swedish emigration to the United States. An econom. and soc. study in the dynamics of migration. Minneapolis: Univ. of Minnesota pr. 1930. XIV, 272 p. 78627

Migge, Leberecht. Die wachsende Siedlung nach biologischen Gesetzen. Stuttg.: Franckh 1932. 64 p. 78783

Scharenberg, Wolfgang. Zurück zur Scholle. Vom Schrebergarten zum Gartenstaat. Ein Weg zur Massensiedlung. Berlin 1931. P 325.332 (43)

Ullmann, Hermann. Flucht aus Berlin? Jena: Diederichs 1932. 120 p. 78978

Wilhelm, Franz & Josef Kallbrunner. Quellen zur deutschen Siedlungsgeschichte in Südosteuropa. Bd. 1. München: Reinhardt 1932. (Schriften d. Dtschen Akademie, 11.) X 6057

327 Külpolitika

Auswärtige Politik — Foreign policy

Adamow, E. (Red.) Die europäischen Mächte und Griechenland während des Weltkrieges. Nach den Geheimdokumenten des ehem. Ministeriums f. Auswärtige Angelegenheiten. Deutsch v. Kurt Kersten & Boris Mironow. Dresden: Reissner 1932. 339 p. 81222

Adamow, E. [Red.] Die Europäischen Mächte und die Türkei während des Weltkrieges. — Die Aufteilung der Asiatischen Türkei. Nach d. Geheimdokumenten d. ehem. Ministeriums f. Auswärtige Angelegenheiten. Deutsch v. Kurt Kersten & Boris Mironow. Dresden: Reissner 1932. 315 p. 73978/5

= Die Europäischen Mächte und die Türkei während des Weltkrieges, 5.

Brown, Arthur J. Japan. Aufstieg z. Weltmacht. Zürich: Orell Füssli 1931. 294 p. A 52.32/31

Bühler, O. Verlorene Nachkriegs-Schlachten. Ein Beitrag z. Frage: Warum kommen wir nicht weiter im Verhältnis zu Frankreich? Lpzg 1932. P 327 (43)

Chang, Chung-Fu. The Anglo-Japanese alliance. Baltimore: Hopkins pr. 1931. VII, 315 p. Bibliography: p. 301—308. 78241

Czech-Jochberg, Erich. Die Verantwortlichen im Weltkrieg. Lpzg: Koehler 1932. 235 p. 80015

Daye, Pierre. L'Europe en morceaux. Paris: Ed. de la Revue Plans 1932. 214 p. 79098

Dreher, Ferdinand. Auf dem Wege zum Völkerbund. Zarte Geheimnisse d. Entente-Mächte 1906—1914. Friedberg 1932. P 327 (∞) »1906: 1914«

Etherton, P. T. & H. Hessel Tiltman. Manchuria. The cockpit of Asia. New-York: Stokes 1932. X, 327 p. 17 t. A 51.32/49

Fischer, Louis. The Soviets in world affairs. A history of relations between the Soviet Union and the rest of the world. Vol. 1—2. London: Cape 1930. 79913

Florent-Matter. De Bismarck à Stresemann. Comment l'Allemagne fait l'opinion publique. Préf. de Charles Reibel. Paris: Tallandier 1932. 219 p. (Coll. du temps présent.) 79123

Haushofer, Karl (Hg.) Jenseits der Grossmächte. Ergänzungsband zur Neubearbeitung d. Grossmächte Rudolf Kjelléns. Unter Mitwirk. von W. Geisler, A. Grabowsky, H. Lautensack etc. Lpzg: Teubner 1932. VII, 520 p. 78240
Bibliographie: p. 509—520.

Lama, Frdr. Ritter von. Die Friedensvermittlung Papst Benedikt XV. und ihre Vereitlung durch den deutschen Reichskanzler Michaelis (August—September 1917.). München: Kösel & Pustet 1932. VII, 310 p. 79865

Lamm, Hermann. Die Politiker eine Gefahr für die Menschheit. Wege z. Aufbau. Dresden: »Globus« 1932. 179 p. 1 t. 80305

Lippmann, Walter. The United States in world affairs. An account of American foreign relations 1931. In coll. with William O. Scroggs. New York: Harper 1932. XVI, 375 p. 79434
Bibliography: p. 275—296.

- Magyar külügyi társaság.** Beszámoló a — 1930/1931. évi működéséről. Bp.: Magy. külügyi társ. 1931. 33 p. X 2102
- Magyarország. Külügyminisztérium.** Külpolitikai adatok az 1931. évről. Bp.: Athenaeum 1932. 92 p. X 2109
- Matsuoka, Yosuke.** An adress on Manchuria. Its past and present and reply to prof. Shuhsi-Hsu's Criticism and observations. Kyoto: Inst. of pacific relations 1929. 30 p. A 51.32/51
- Moeller van den Bruck, [Art.]** Das Recht der jungen Völker. Samml. politischer Aufsätze. Hg. v. Hans Schwarz. Berlin: Verl. Der nahe Osten 1932. 222 p. 78421
Bibliographie: p. 220.
- Monti, Alessandro Augusto.** Rosso-bianco-verde & azzurro-bianco-rosso. (Ungheria e Jugoslavia.) Roma: Maglione 1931. 180 p. 79958
Bibliografia: p. 177—180.
- Oertzen, F. W. v.** Das ist Polen. München: Müller 1932. 243 p. A 47.95/33
- Palmer, Frederick.** Newton D. Baker. America at war. Vol. 1—2. New York: Dodd & Mead 1931. 78625
- Pannwitz, Rudolf.** Die deutsche Idee Europa. München-Feldafing: Carl 1931. [6], 62 p. 78352
- Pribram, Alfred Francis.** England and the international policy of the European great powers 1871—1914. Oxford: Clarendon pr. 1931. XII, 156 p. 78337
Bibliography: p. 151—152.
- Recke, Walther.** Die polnische Frage als Problem der europäischen Politik. Berlin: Stilke 1927. XII, 379 p. 1 t. 79655
- Ruecker, Emil.** Grundsätzliches über die deutsche Aussenpolitik. Danzig 1930. P 327 (43)
- Stegemann, Hermann.** Deutschland und Europa. Eine geschichtliche Schau u. ein politischer Ausblick. Stuttg.: Dtsche Verl.-Anst. 1932. XVI, 450 p. 78341
- Steier Lajos.** Csehország külpolitikája. 1931. Rq 327 (437) »192: 193«
- Stoss, Alfred.** Der Raubzug gegen Japan. Wann endlich wehren sich die Völker? München: Volkswarte-Verl. 1932. 48 p. 1 t. A 52.32/30
- Stresemann, Gustav.** Vermächtnis. Der Nachlass in drei Bänden. Hg. v. Henry Bernhard unter Mitarbeit v. Wolfgang Goetz u. Paul Wiegler. Bd. 1. Berlin: Wellstein 1932. 78467
Bd. 1. Vom Ruhrkrieg bis London. XIV, 643 p. 16 t.
Bd. 2. Locarno u. Genf. XIV, 611 p. 13 t.
- Szilassy, J. Baron de.** Le procès de la Hongrie. Les relations franco-hongroises devant l'histoire. Paris: Alcan 1932. XII. 261 p. (Les questions du temps présent.) 79126
- Thimme, Hans.** Weltkrieg ohne Waffen. Die Propaganda d. Westmächte gegen Deutschland, ihre Wirkung u. ihre Abwehr. Stuttg.: Cotta 1932. VIII, 294 p. 6 t. 79121
- Young, C. Walter.** Japan's special position in Manchuria. Baltimore: Hopkins pr. 1931. XXXIV, 412 p. A 51.32/47
- Yumoto, Noboru & Rihei Abiko.** Wiedergeburt der Mandschurei. Ihr Verhältnis zu China und Japan. Berlin: Verl. Nakakan 1932. 91 p. A 51.32/48

327.3 Békemozgalom

Friedensbewegung International peace

- Arnold-Forster, W.** The disarmament conference. London: National peace council 1931. 91 p. 79169
- Glodkowski, Erich.** Die Weltabrüstung und Deutschland. Berlin 1932. P 327.3
- Gramsch, Werner.** Deutschlands Verträge gegen den Krieg. System d. für Deutschland geltenden Kriegsverhütungsrechts. Berlin: Stilke 1932. 162 p. 80074
Bibliographie: p. 155—162.
- Jouvenel, Henry de.** La paix française. Témoignage d'une génération. [1932.] 10 éd. Paris: Éd. des Portiques [1932.] 354 p. 79307
- Kempf, Egfried.** Friedenswissenschaft. Köthen-Anhalt 1930. P 327.3
- Kutscher, Ernst.** Abrüstung und Völkerbund. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht 1932. 120 p. (Abhandl. a. d. Seminar f. Völkerrecht u. Diplomatie a. d. Univers. Göttingen, 5.) 79194
- Moe, R.** Le prix Nobel de la paix et l'Institut Nobel norvégien. Rapport historique et descriptif. T. 1. Oslo: Aschehoug 1932. X, 301 p. 1 t. 79963

- Myers, Denys P.** World disarmament, its problems and prospects. Boston: World peace found. 1932. [8], 370 p. **79446**
- Sikorsky, Wladyslaw.** Le problème de la paix. Le jeu des forces politiques en Europe Orientale et l'alliance franco-polonaise. Préf. de Paul Painlevé. Paris: Ed. de La vie latine 1931. 257 p. **78212**
- Sil-Vara.** Warum kommt der Friede nicht zustande? Berlin 1932. **P 327.3**
- Simonds, Frank H.** Can Europe keep the peace? London: Hamilton 1931. XIII, 360 p. **78409**
- Société des nations.** Trêve des armements. Genève: Soc. des nations 1931. (Série de publ. IX. Désarmement. IX. 40.) **101774**
- Société des nations.** Conference pour la réduction et la limitation des armements. Tableau de coordination du projet de convention et des propositions renvoyés à la commission générale. Genève: Soc. des nations 1932. 28 p. **X 6041**
- Steffes, J. P.** Die Abrüstung. Eine Forderung der Weltmeinung und des Weltgewissens. Köln: Gilde-Verlag 1932. XI, 161 p. (Schriften z. dtischen Politik. 2. Reihe, 28.) Bibliographie: p. 107—161. **78761**
- Szana, Alexander.** »Zum ewigen Frieden«. Bratislava: Grenzbote-Verl. 1931. 167 p. (Kampf um den nationalen Frieden, 3.) **78245**
- Tabacovici, Georges.** Sécurité et désarmement. Paris: Pedone 1932. 180 p. **79680**
- Waldkirch, E. v.** Das Abrüstungsproblem. Basel 1932. **P 341.67**
- Wheeler-Bennet, John W.** Disarmament and security since Locarno 1925—1931. Being the political and technical background of the general disarmament conference 1932. Intr. by Neill Malcolm. London: Allen & Unwin 1932. 383 p. **79435**
- Hantos Elemér.** L'Europe centrale, une nouvelle organisation économique. Paris: Alcan 1932. XII, 258 p. (Les question du temps présent.) **78881**
- Krebs, Hans.** Paneuropa oder Mitteleuropa? München 1931. **P 327.4**
- Lémonon, E.** La nouvelle Europe Centrale et son bilan économique. Paris: Alcan 1931. 259 p. **78180**
- Malcomes Béla báró.** Hallo... Europäer. Bp.: Vajna 1932. 400 p. **78253**
- Quaatz, R. G.** Vereinigte Staaten von Europa? Langensalza 1930. **P 327.4**
- Wirsing, Giselher.** Zwischeneuropa und die deutsche Zukunft. Jena: Diederichs 1932. 330 p. 1 t. **78368**
Bibliographie: p. 316—326.
- Woytinsky, Wladimir.** Tatsachen und Zahlen Europas. Wien: Pan-Verl. 1930. 210 p. **78112**
- Zauner, Josef.** Der Weg zur Europa-Partei. (Der Ausweg Uše.) Temesvár 1931. **P 327.4**

329 Pártok

Politische Parteien — Political parties

- Bajcsi-Zsilinszky Endre.** A nemzeti radikális párt gazdasági és szociálpolitikai programja és szervezete. 1931. **R 329 (439) 17**
- Berg, Ivan.** Marasmus der Parteienpolitik, der Zukunftsstaat ohne Parteien. Karlsbad: Bayer 1932. 197 p. **80352**
- Dessauer, Fr.** Das Zentrum. Berlin: Pan-Verl. Ges. 1931. [8], 54 p. (Die geistige Struktur d. polit. Parteien Europas, 1.) **78802**
- Neumann, Sigmund.** Die deutschen Parteien. Wesen und Wandel nach dem Kriege. Berlin: Dünnhaupt 1932. 197 p. (Fachschr. z. Politik u. staatsbürgerl. Erziehung.) **79284**
Bibliographie: p. 115—139.
- Programme, Die** — der politischen Parteien Deutschlands. Lpzg: Körner [1932.] [4], 139 p. **78770**
- Stark, Johannes.** Zentrumsherrschaft und Jesuitenpolitik. [1931.] 2. Aufl. München: Eher 1932. 71 p. **78511**
- Szabó Bertalan.** Programmvázlat. (Orsz. reformpárt.) 1931. **R 323 (439) »193«**
- 327.4 Paneuropa**
Mitteleuropa
- Fleissig Endre.** Pláneurópa. Bp.: Cobden-szöv. [1931.] 44 p. **2439/58**
= Cobden-ktvár, 58.
- Gürge, Wilhelm & Wilhelm Grotkopp (Hg.).** Grossraumwirtschaft. Der Weg zur europäischen Einheit. Unter Mitarbeit v. Franz Blaskovitz, Karl Brandt, Elemér Hantos [etc.] Geleitwort v. G. R. Treviranus. Berlin: Hirtzel 1931. 160 p. **78315**

33 Társadalmi kérdés

Soziale Frage — Social question

- Bild**, Hans-Werner. Die spanische Sozialpolitik und ihre Entwicklung. Diss. Berlin 1931. 195 p. **78564**
Bibliographie: p. 5—7.
- Brentano**, Bernard v. Der Beginn der Barbarei in Deutschland. Berlin: Rohwolt 1932. 218 p. **78250**
- Brentano**, Lujo. Mein Leben im Kampf um die soziale Entwicklung Deutschlands. Jena: Diederichs 1931. 424 p. **78083**
- Chan**, Wilhelm. Der Einfluss der Gedankengänge von Dr. Sun Yat Sen auf die Entwicklung der Sozialpolitik Chinas. Diss. Berlin 1931. 91 p. **A 51.33/5**
Bibliographie: p. 9—11.
- Eickhoff**, Antonius Friedrich. Georg von Hertling als Sozialpolitiker. Köln: Gilde-Verl. 1932. 99 p. **79613**
Bibliographie: p. 93—99.
- Forgó** István. Az új társadalom alapjai. Bp.: Magy. Cobden-szöv. kiad. 1932. 47 p. **2439**
= Cobden-könyvtár, 65.
- Kovrig** Béla. A magyar szociálpolitika igaza a liberális és szociálista eszmerendszerek küzdelmében. 1932. **R 33 (439)**
- Mangold**, George B. Social pathology. New-York: Macmillan comp. 1932. XXII, 736 p. **79620**
- Nell-Breuning**, Oswald. Die soziale Enzyklika. Erläuterungen z. Weltrundschreiben Papst Pius' XI. über die gesellschaftliche Ordnung. Köln: Katholische Tat 1932. 255 p. **79182**
- Nötzel**, Karl. Die soziale Frage. München: Müller 1931. 190 p. **78393**
- Potthoff**, Heinr. [etc.] Der wirtschaftliche Wert der Sozialpolitik. Eine Sammelschrift, v. —, Rudolf Goldscheid, Adolf Bülow [etc.]. Vorwort v. Hans Nositz. Jena: Fischer 1931. X, 232 p. (Schriften d. Gesellschaft f. Soziale Reform, 84/85.) **78513**
- Salomon**, Alice. Soziale Führer. Ihr Leben, ihre Lehre, ihre Werke. Lpzg: Quelle & Meyer 1932. 151 p. (Wissenschaft u. Bildung, 279.) **79136**
Bibliographie: p. 150—151.
- Szeibert** János. A nemzetközi munkáügyi szervezet és Magyarország. Előszót írta Pap Géza. Bp.: [Szerző] 1933. II, 143 p. **80239**

331 Munkáskérdés

Arbeiterfrage — Labor question

- Bley**. Die Rechtsnatur der Gesetzlichen Betriebsvertretungen. Greifswald 1932. **P 331.15**
- Bonn**, M. J. [etc.] Das Schlichtungswesen des Auslandes. Hg. v. —, Carl Landauer & Friedrich Lemmer. München: Duncker & Humblot 1932. 264 p. **3358/179/2**
= Schriften d. Vereins f. Sozialpolitik, 179/2.
- Bosbach**, Wilhelm. Das deutsche Arbeitsrecht. München 1931. **P 331.19 (43)**
- Csehszlovákia. Törvények, rendeletek.** Handbuch des Arbeitsrechtes. Von Rudolf Fernegg. Die Sonderbestimmungen f. d. Slowakei u. f. Karpathenrussland bearb. v. Eugen Glasser. Prag: Mercy 1931. 19+XXXIV, 1053 p. (Gesetzesausgabe Prager Archiv.) **78308**
- Doering-Manteuffel**, Karl. Die rechtliche Grundlagen für die Beschäftigung ausländischer Arbeitnehmer in Deutschland. Diss. Erlangen 1929. 122 p. **79509**
Bibliographie: p. 5—7.
- Eckart**, Paul Guido. § 11 Arbeitsgerichtsgesetz. Die Prozessvertretung vor d. Arbeitsgerichten unt. spez. Würdigung d. Ausschlusses d. Anwälte. Diss. Erlangen 1930. 43 p. **79496**
Bibliographie: p. 5—8.
- Egyesült Államok. White House conference on child health and protection.** Child labor. Report of the subcommittee on child labor. New York: The Century co. 1932. XIX, 592 p. **79412**
- Eigner**, Ludwig Heinz. Die Grenzen zwischen privat- und öffentlich-rechtlichen Arbeitsverhältnissen. Diss. Erlangen 1930. VI, 62 p. **79501**
Bibliographie: 60—62.
- Feilbach**, Hermann & Wilhelm Seibert. Leitfaden des Arbeitsrechts. Langensalza: Beltz 1932. 67 p. **78402**
- Furtwängler**, Franz Josef. Die weltwirtschaftliche Konkurrenz des indischen Industriearbeiters. Lpzg: Dtsche wissenschaftl. Buchhandl. 1929. 62 p. 4 t. (Weltwirtschaftl. Votr. u. Abhandl., 4.) **A 54.38/27**
- Gehle**, Heinrich Heribert. Die Schicksalskurve der Arbeiterschaft. Mannheim: Bensheimer 1932. VIII, 127 p. (Sozialrechtliche Schriften, 1.) **79217**
- Gesztelyi Nagy** László. A mezőgazdasági munkáskérdés. Nemzetpolitikai tanulmány. Bp.: Franklin 1932. 84 p. (A Budapesti Szemléből.) **78311**

- Giese, Fritz.** Philosophie der Arbeit. Halle a. S.: Marhold 1932. 328 p. 12 t. (Handbuch d. Arbeitswissenschaft, 10.) **80199**
Bibliographie: p. 302—320.
- Gortvay György.** A gyermekek és fiatalok munkája. Bp.: Orsz. Stefánia-szöv. 1932. 23 p. **1149/75**
= Országos Stefánia-szöv. Anyák és csecsemők védelmére kiadv. 75.
- Jünger, Ernst.** Der Arbeiter. Herrschaft u. Gestalt. [1932.] 3. Aufl. Hamburg: Hanseatische Verl.-Anst. 1932. 300 p. **80058**
- Lipmann, Otto.** Lehrbuch der Arbeitswissenschaft. Jena: Fischer 1932. VIII, 450 p.
Bibliographie: p. 414—433. **79336**
- Lüdy, Elisabeth.** Erwerbstätige Mütter in vaterlosen Familien. Eberswalde: Müller [1932.] 111 p. (Dtsche Akademie f. soz. u. pädagog. Frauenarbeit. Forsch. über »Bestand u. Erschütterung d. Familie i. d. Gegenwart«, XI.) **79591**
- Michel, Ernst.** Industrielle Arbeitsordnung. Die soziale Frage d. Betriebes als volkspolitische Aufgabe. Jena: Diederichs 1932. 88 p. **79438**
Bibliographie: p. 87—88.
- Moore, Bruce v. & Hartmann, Georg W.** (ed.) Readings in industrial psychology. Introd. by Robert Irwin Rees. New York: Appleton 1931. XXXV, 560 p. **78235**
Bibliography: p. XVIII—XXXV.
- Müller, Walter.** Das Arbeitnehmer-Schutzrecht für Buchdrucker, mit bes. Berücks. d. Lehrlingsordnungen f. d. Buchdruckgewerbe. München: Oldenbourg 1932. XIV, 150 p. **80204**
Bibliographie: p. VIII—XII.
- Nemzetközi Kongresszus.** Internationale Arbeitskonferenz. Das Mindestalter für die Zulassung von Kindern zur Arbeit in nichtgewerblichen Berufen. Genf: Internat. Arbeitsamt 1931. IV, 148 p. **79291**
- Nörpel, Clemens.** Entwicklung und Ausbau des Arbeitsrechts. Berlin 1931. **P 331.19 (43)**
- Potthoff, Heinz.** Arbeitsrecht. Das Ringen um werdendes Recht. Lpzg: Kröner 1931. 152 p. **79143**
- Rüssel, Arnulf.** Berufspsychologische Studien in der Edelmetallindustrie. Lpzg: Barth 1932. 68 p. (Schriften z. Psychologie d. Berufseignung u. d. Wirtschaftslebens, 41.) **78665**
- Schieferdecker, Werner.** Das Lohngewerbe. Seine wirtschaftliche und rechtliche Stellung. Lpzg: Buske 1932. 112 p. **79195**
- Schwenger, Rudolf.** Die betriebliche Sozialpolitik im Ruhrkohlenbergbau. München: Duncker & Humblot 1932. IX, 244 p. **3358/186/1**
= Schriften d. Vereins f. Sozialpolitik, 186/1.
- Street, Elwood.** Social work administration. New York: Harper 1931. XX, 467 p. **78505**
Bibliography: p. 443—450.
- Stolleis, Erich Peter.** Das internationale Arbeiterschutrecht. Unt. Berücks. d. einschlägigen sozialpolitischen Fragen. Diss. Erlangen 1930. XII, 103 p. **79489**
Bibliographie: p. VI—XII.
- Surányi Lajos.** A magyar munkás útja. 1932. **R 331 (439)**
- Wells, H[erbert] G[eorge].** Arbeit, Wohlstand und das Glück der Menschheit. Bd. 1—2. Berlin: Zsolnay 1932. **79122**
- Wexberg, Erwin.** Arbeit und Gemeinschaft. Lpzg: Hirzel 1932. [8], 121 p. **79432**

331.11 Munkaszereződés

Arbeitsvertrag — Working contract

- Dieckmann, Karl.** Wieweit besteht ein Recht des Arbeitnehmers auf Vornahme der zur Arbeitshandlung notwendigen Mitwirkungshandlung des Arbeitgebers? Diss. Göttingen 1929. VIII, 51 p. **78529**
Bibliographie: p. V—VII.
- Dittmann, Carl-Heinz.** Das Strafrecht des Arbeitgebers. Diss. Erlangen 1930. XII, 114 p. **79495**
Bibliographie: p. V—IX.
- Engel, Ludwig.** Über die Rechtsnatur des Tarifvertrags. Zugl. ein Versuch ü. d. Problem Staat, Demokratie u. soz. Klassenverbände. Mannheim: Bensheimer 1932. XII, 98 p. **79282**
Bibliographie: p. IX—XII.
- Evers, Herbert.** Arbeitnehmer-Erfindungen im Lichte moderner Rechtspflege. Ein Beitr. z. d. §§. 121—131. d. Arbeitsvertragsgesetzentwurfes. Diss. Göttingen 1929. 74 p. **78531**
Bibliographie: p. VII—IX.
- Grafe, Walter.** Die rechtliche Natur der Betriebsstrafen im Arbeitsrecht und ihr Verhältnis zur Vertragsstrafe. Diss. Göttingen 1929. VI, 71 p. **78554**
Bibliographie: p. 67—71.

- Herweg, Hermann.** Der Arbeitsvertrag im Handel und Gewerbe unt. bes. Berücks. der Rechtsstellung des jugendlichen Arbeitnehmers. Diss. Erlangen 1930. VIII, 39 p. Bibliographie: p. III—V. **79491**
- Hueck, Alfred (Hg.)** Das Tarifrecht. Stuttg.: Hess 1922. 116 p. (Handbuch d. Arbeitsrechtes, III.) **79396**
- Krapp, Philipp.** Die Anfänge und die geschichtliche Entwicklung des Dienst- und Arbeitsvertrages, dargelegt am röm. Recht, am Recht d. Papyrusurkunden u. am deutschen Recht. Diss. Erlangen 1931. XII, 92 p. **79513**
Bibliographie: p. V—XI.
- Nipperdey, Hans Carl.** Beiträge zum Tarifrecht. Mannheim: Bensheimer 1924. IX, 206 p. **78916**
- Schieffers, Robert.** Die Pflichten des Arbeitnehmers aus dem Arbeitsvertrage und ihre Verletzung. Diss. Erlangen 1930. 51 p. **79473**
Bibliographie: p. 7—8.

331.2 Munkabér *Arbeitslohn — Wages*

- Bauer, Wilhelm.** Die wirtschaftliche Bedeutung hoher Löhne. Heidelberg 1932. **P 331.2**
- Dobbert, Karl.** Die Lohnschiebungsverträge in der deutschen Rechtsprechung und Rechtswissenschaft. Diss. Göttingen 1929. IX, 70 p. Bibliographie: p. IV—IX. **78530**
- Heyde, Ludwig.** Die Lohnfrage. Jena: Fischer 1932. 62 p. **79598**
- Massar, Karl.** Lohnpolitik und Wirtschaftstheorie. Tübingen: Mohr 1932. IV, 172 p. **79081**
- Schmid, Joseph.** Die Lohntheorie der christlichen Gewerkschaften u. d. gegenwärtige Wirtschaftslage; insbes. Brauers regulative u. spekulative Lohnerhöhung. München 1931. **P 331.2**
- Theodoresco, Hans.** Die Entwicklung der deutschen Industrielöhne nach dem Kriege unter dem Einfluss der lohngestaltenden Faktoren. Diss. Berlin 1927. IV, 123+ [9] p. **78567**
- Carsten, Andreas.** Morgen wieder Arbeit. München 1931. **P 331.61 (43)**
- Dräger, Heinrich.** Arbeitsbeschaffung durch produktive Kreditschöpfung. Ein Beitr. z. Frage d. Wirtschaftsbelebung durch d. sogenannte Federgeld. München: Eher 1932. 82 p. (Nationalsoz. Bibl., 41.) **79439**
Bibliographie: p. 79—81.
- Endrucks, B.** Das Ende der Erwerbslosigkeit. Die Nationalunternehmung. Berlin-Tempelhof 1932. **P 331.61**
- Hämmerling, Karl.** Die Arbeitsfürsorge für Wohlfahrtserwerbslose. Diss. Berlin 1930. 59 p. **78532**
Bibliographie: p. 57.
- Heilig, Wilhelm & Alfred Beidatsch.** Land ohne Not. Die Beseitigung d. Arbeitslosigkeit durch Arbeitsteilung und Zusatznahrung. Berlin: Dtsche Landbuchhandlung 1932. 103 p. **78714**
- Hobson, J. A.** The economics of unemployment [1922.] 2. ed. London: Allen & Unwin 1931. 152 p. **78345**
- International unemployment.** A study of fluctuations in employment and unemployment in several countries 1910—1930. The Hague: Internat. industrial relations inst. 1932. III, 496 p. **79594**
- Internationales Arbeitsamt.** Arbeitslosigkeit und öffentliche Arbeiten. Genf: Internat. Arbeitsamt 1931. 216 p. (Studien u. Berichte. Reihe C. Nr. 15) **78758**
- Internationales Arbeitsamt.** Probleme der Arbeitslosigkeit im Jahre 1931. Vom Internat. Arbeitsamt unter Mitarb. der Professoren *Ansiaux, Cole, Hahn und Hersch* vorbereitete Studien. Genf: Kündig 1931. 315 p. **78623**
- Keynes, John Maynard.** [etc.] Unemployment as a worldproblem. By —, *Karl Pribam, & E. J. Phelan*. Ed. by Quincy Wright. Chicago: Univers. pr. 1931. 261 p. (Lectures on the Harris foundation 1931.) **78332**
- Koch, Max.** Die Arbeitslosigkeit, ihre Ursachen und ihre Beseitigung. Berlin 1931. **P 331.61 (43)**

331.61 Munkanélküliség *Arbeitslosigkeit — Unemployment*

- Acsay László.** Az álláshalmozás és az ifjúság. 1932. **R 331.61 (439): 339.83**
- Brune, Hans.** Die Überwindung der Arbeitslosigkeit. Berlin [193?]. **P 331.61**
- Kokkalis, Alexander.** Das Problem der Arbeitslosigkeit unter Berücksichtigung der wirtschaftlichen Entwicklung Deutschlands. Nürnberg: Krise 1932. 77 p. (Nürnberger Beiträge z. d. Wirtschafts- u. Sozialwissenschaften, 30.) **79179**
- Köhler, Bernhard.** Sofort-Programm der Arbeitsbeschaffung. München 1932. **P 331.61 (43)**

Loucks, William N. The stabilization of employment in Philadelphia through the long-range planning of municipal improvement projects. Philadelphia: Univers. pr. 1931. XX, 341 p. 3 t. (Univers. of Pennsylvania. Research studies, XV.) **78492**
Bibliography: p. 335—336.

Lüttgens, E. M. Autarkie und Arbeitsbeschaffung. Berlin 1932. **P 331.61 (43)**

Neff, Richard. Die Abgabe zur Arbeitslosenhilfe. Berlin 1932. **P 389.248 (43)**

Németország. Törvények, rendeletek. Die Arbeitslosenhilfe nach der Notverordnung vom 14. VI. 1932. nebst Durchführungsbestimmungen, sowie Tabellen. Lpzg 1932. **P 331.615 (43)**

Saitzew, Manuel (Hg.) Die Arbeitslosigkeit der Gegenwart. Bd. 1—2. München: Duncker & Humblot 1932. **3358/185**
Bd 1. Sachverhalt und Problemstellung. VII, 174 p.
Bd 2. Deutsches Reich. I. VII, 201 p.
= Schriften d. Vereins f. Sozialpolitik, 185/1, 2.

Szél Jenő. Kapitalismus munkanélküliség nélkül. 1932. **R 331.61**

Zentay Dezső. A munkanélküliség alakulása a szellemi pályák körében. Bp.: Föv. Háziny. 1930. 255 p. **3100/46**
= Statisztikai közlemények 60/4.

331.68 Munkaközvetítés

Arbeitsvermittlung Employment agency

Heiszler István. Ipari munkaközvetítés. (193?) **R 331.68 (439)**

Meves, Bernhard. Der Kölner Arbeitsmarkt. Köln: Statist. u. Wahlamt 1932. 109 p. **79777**
Bibliographie: p. 108—109.

Németország. Reichsarbeitsminister. Dritter Jahresbericht der Reichsanstalt für Arbeitsvermittlung und Arbeitslosenversicherung. Berlin: Heymann 1932. 93 p. **X 6038**

Németország. Törvények, rendeletek. Gesetz über Arbeitsvermittlung und Arbeitslosenversicherung. [1927.] 4. Aufl. Mannheim: Bensheimer 1932. VI, 170 p. (Samml. deutscher Gesetze, 135.) **80315**

Németország. Törvények, rendeletek. Gesetz über Arbeitsvermittlung und Arbeitslosenversicherung. Handausgabe mit d. Ausführungsvorschriften u. d. grundsätzlichen Entscheidungen d. Reichsversicherungsamt. Hg. v. Fritz Berndt, Bernhard Lehfeldt [etc.] Berlin: Hobbing 1931. XVII, 407 p. **77693**

Simon, Walter. Arbeitsmarkt u. Konjunktur. Brunn: Rohrer 1932. 116 p. (Rechts- u. staatswissenschaftl. Abhandl., 4.) **78417**
Bibliographie: p. 113—116.

331.81 Munkaidő

Arbeitszeit — Hours of labor

Boller, Hans. Arbeitszeitverkürzung und Arbeitsmarkt. Jena: Fischer 1932. [10], 103 p. (Abhandl. d. wirtschaftswiss. Seminars z. Jena, 22, 1.) **80102**
Bibliographie: p. 99—103.

Németország. Törvények, rendeletek. Die Arbeitszeitverkürzung nach der Notverordnung vom 5. VI. 1931. Hg. v. E. Schindler & E. Deutschbein. München: Beck 1932. XII, 115 p. **79017**

Plate, Heinrich. Die Sonntagsruhe im Handelsgewerbe. Diss. Göttingen 1929. 47 p. **78536**
Bibliographie: p. 7.

331.88 Szakszervezetek

Gewerkschaften — Trade unions

Hennig, Curt. Arbeitgeber, Gewerkschaften, öffentliche Meinung u. Presse. Berlin 1930. **P 331.88 (43)**

Hüber, Reinhard. Der Kartellcharakter von Gewerkschaft und Arbeitgeberverband. Berlin: Hobbing 1931. 129 p. **79192**
Bibliographie: p. 123—129.

Wahl, Hans. Die sozialpolitischen Auswirkungen der Revolution von 1918 in ihrem Zusammenhange mit der Entwicklung der Gewerkschaften. Diss. Erlangen 1931. 74 p. **79500**
Bibliographie: p. 70—73.

Wertheimer, Rudolf. Der Hetzboykott. Wiesbaden 1931. **P 331.893**

331.93 Munkakötelezettség

Arbeitsdienstpflicht — Obligatory working-service

Hierl, Konstantin. Sinn und Gestaltung der Arbeitsdienstpflicht. München 1932. P 331.93 (43)

Kutzner, Kurt. Jugend am Abgrund — Rettung durch Arbeitsdienstpflicht! Stuttg.: Kohlhammer 1932. 98 p. (Arbeit u. Gemeinschaft.) 79448

Raupach, Hans. Arbeitsdienst in Bulgarien. Studienergebnisse d. Schlesischen Jungmannschaft. Berlin: Gruyter 1932. XII, 98 p. 2 t. (Studentenwerkschr., 5.) A 49.33/18

Rosenstock, Eugen. Arbeitsdienst — Heeresdienst? Jena: Diederich 1932. 80 p. 79259
Bibliographie: p. 79—80.

Schellenberg, Ernst. Der freiwillige Arbeitsdienst auf Grund der bisherigen Erfahrungen. Untersuch. auf Grund einer Erhebung d. Kommunalwiss. Inst. u. d. neuesten Ausführungsbestimmungen. Vorwort v. Walter Norden. Berlin: Vahlen 1932. 150 p. (Sonderschr. d. Kommunalwiss. Inst. a. d. Univers. Berlin, 2.) 80060
Bibliographie: p. 143—150.

Schwichow, Walther v. Grundsätzliches zur Arbeitsdienstpflicht. Bremen 1932. P 331.93 (43)

Volmer, Hans. Der freiwillige Arbeitsdienst auf der Grundlage der Verordnung v. 16. VII. 1932. Stuttg.: Kohlhammer 1932. 112 p. (Arbeit u. Gemeinschaft.) 80057

333.32 Lakáskérdés

Wohnungsfrage — Housing

Bouffier, Willy. Die Grundlagen des deutschen und österreichischen Bausparwesens. Berlin: Spaeth & Linde 1932. 134 p. 80069
Bibliographie: p. 129.

Houille, André. La question des habitations à bon marché en France. Préf. de Henri Quenille. Paris: Recueil Sirey 1932. 170 p. 79808

Hunsha, Kurt. Die Dynamik des Baumarkts. Berlin: Hobbings 1930. 64 p. (Vierteljahrshefte z. Konjunkturforschung, Sonderh., 17.) 1929/17
Bibliographie: p. 64.

Internationales Arbeitsamt. Die Wohnungspolitik in Europa. Der Kleinwohnungsbau. Genf: Internat. Arbeitsamt 1931. XII, 391 p. 79219

Kafka, Fritz & Gregor Sebb a. Das österreichische Bausparwesen. Wien: Barth 1932. 48 p. 79368
Bibliographie: p. 40—47.

Lubahn, Johannes. Zur Heimstätte durch die Beamtenbausparkasse. Berlin 1930. P 334.2

Németország. Törvények, rendeletek. Gesetz über die Beaufsichtigung der privaten Versicherungsunternehmen und Bauspar-Kassen v. 6. VI. 1931. Mit Nachtrag. Bearb. v. Herbert Goltz. Berlin: Stilke 1931. 137+10 p. (Stilkes Rechtsbibl., 122.)
Bibliographie: p. 7. 79455

Ries, Martin. Die Wohnungsbauaufwendungen des Landes Sachsen und der sächsischen Gemeinden und Gemeindeverbände. Lpzg.: Timm 1931. 160 p. 78084

Sommer, Otto. Die deutschen Vermieter und Mieter, Haus und Grundbesitzer, Bausparer, Bodenreformer, Heimstatter und Siedler. Esslingen: Langguth 1932. 232 p. 79624

334 Szövetkezés

Genossenschaftswesen — Cooperation

Brenning, Heinz. Entwicklung und Aufbau der Bezirksorganisationen im deutschen ländlichen Genossenschaftswesen. Diss. Göttingen 1928. 179 p. 78549
Bibliographie: p. 9—13.

Herz, Erich. Die Konsumgenossenschaften in der Tschechoslowakei. Prag: Orbis 1932. 121+[8] p. 79271
Bibliographie: p. 9—11.

Kuncz Ödön. Szövetkezeti jogunk időszerű kérdései. 1930. R 334 (439)

Magyar mezőgazdasági társaság. Harc a termelőszövetkezeti gondolatért. Többek megnyilatkozásai a szövetkezeti reform gondolatáról. Bp.: Athenaeum [1931.] 61 p. (A magy. mezőgazd. társ. kiadv., 1.) 78571

Seulesco, Georges. Cooperativ et ententes agricoles pour la vente du blé. Paris: Duchemin 1931. 190 p. 79116

Unterausschuss für Gewerbe. Konsumvereine. Berlin: Mittler 1931. XIII, 731 p. (III. Unterausschuss, 9. Arbeitergruppe, Verhandlungen u. Berichte, 8.) 1847/9/8
= Németszág. Ausschuss z. Untersuchung d. Absatzbeding. d. dtischen Wirtschaft.

Winkelmann, Sieghard. Konsumvereine und Einzelhandel unter bes. Berücks. der Unkosten- und Aufschlagsfragen. Frankfurt a. M.: Brönnner 1931. 72 p. 78247
Bibliographie: p. 69—72.

335 Sozialismus

Sozialismus — Socialism

Alexander, Werner. Kampf um Marx. Entwickl. u. Kritik d. Akkumulations- theorie. Potsdam: Protte 1932. VIII, 139 p. Bibliographie: p. 138—139. 78399

Becker, August. Geschichte des religiösen und atheistischen Frühsozialismus. Erstausg. d. v. — verfassten u. v. Georg K u h l m a n n eingeliferten Geheimberichts an M e t t e r n i c h u. v. V i n e t s Rapport nebst einer Einl. hg. v. Ernst B a r n i k o l. Kiel: Mühlau 1932. XXII, 130 p. (Christentum u. Sozialismus, Quellen u. Darstellungen, 6.) 79225
Bibliographie: p. 122—124.

Behrle, Alfred. Die Stellung der deutschen Sozialisten zum Strafvollzug von 1870 bis zur Gegenwart. Berlin: Gruyter 1931. 182 p. (Freiburger Beitr. z. Strafvollzugs- kunde, 1.) 79405

Bock, August. Marxismus, Kapitalismus, Nationalismus. Berlin 1931. P 335 Marx

Charléty, Sébastien. Histoire du Saint-Simonisme. (1825—1864.) [1896.] 2. ed. [Paris]: Hartmann 1931. [10], 386 p. 16 t. 78514
Bibliographie: p. 365—379.

Darré, R. Walther. D a m a s c h k e und der Marxismus. München 1932. P 335.6 (43)

Fischer, Hugo. Karl M a r x und sein Verhältnis zu Staat und Wirtschaft. Jena: Fischer 1932. 102 p. 79115

Grimm, Robert. Geschichte der sozialistischen Ideen in der Schweiz. Zürich: Oprecht & Helbling 1931. 228 p. 78229

Kautsky, Karl. Kommunismus und Sozial- demokratie. Berlin 1932. P 335

MacDonald, J. Ramsay. Die sozialistische Bewegung. Berlin: Pan-Verl. 1931. 162 p. 78090

Marck, Siegfried. Sozialdemokratie. Berlin: Pan-Verl. 1931. 67 p. 78089

Migray József. A Marxismus csődje. A szocializálási elmélet a gyakorlatban. Bp.: Stephaneum-ny. 1932. 255 p. 80021

Nettlau, Max. Anarchisten und Sozialrevo- lutionäre. Die historische Entwicklung d. Anarchismus in d. Jahren 1880—1886. Berlin: Asy-Verl. 1931. 409 p. 79375

Pohle, Ludwig. Kapitalismus und Sozialis- mus. [1919.] 4. Aufl. von Georg H a l m. Berlin: Springer 1931. IX, 316 p. 79072

Strasser, Otto. Aufbau des deutschen Sozialis- mus. Lpzg: Lindner 1932. 101 p. 79172

Viance, Georges. Force et misère du soci- alisme. Paris: Flammarion 1932. 287 p. 79099

335.6 Nemzeti szocializmus

Nationalsozialismus

National socialism

Barcza Ferenc. Nemzeti szocializmus. 1932. R 335.6 (439)

Braeutigam, Harald. Wirtschaftssystem des Nationalsozialismus. Berlin: Heymann 1932. [4], 97 p. 79442

Emsen, Kurt v. Adolf H i t l e r und die Kom- menden. Lpzg: Lindner 1932. 151 p. 79445

Feder, Gottfried. Der Deutsche Staat auf na- tionaler und sozialer Grundlage. [1923.] 8. Aufl. München: Eher 1932. 142 p. (Nationalsoz. Bibl., 35.) 79444

Fischer, Zyrill. Die Hackenkreuzler. Wien: Gsur 1932. 329 p. 79153

Galéra, K. S. Baron. Das junge Deutschland und das dritte Reich. Lpzg: Nationale Verl.- Ges. 1932. 228 p. 13 t. 79453

Hartz, Gustav. Die national-soziale Revolution. Die Lösung der Arbeiterfrage. München: Lehmann 1932. 207 p. 79758

Heuss, Theodor. Hitlers Weg. Eine historisch- politische Studie ü. d. Nationalsozialismus. Stuttg.: Union Dtsche Verl.-Ges. 1932. [8], 168 p. 78324
Bibliographie: p. [6].

Hitler, Adolf. Mein Kampf. [1925.] 14. Aufl. Bd. 1—2. München: Eher 1932. 79165

- Jäger, H.** Mi a hitlerizmus. Ford. Gró Lajos [1932]. R 323 (43)
- Kriek, Ernst.** Nationalpolitische Erziehung. [1937.] 3. Aufl. Lpzg: Armanen-Verl. 1932. 186 p. 79846
- Lengyel, Emil.** Hitler. New York: Dial pr. 1932. 256 p. 6 t. 79277
- Lewis, Wyndham.** Hitler und sein Werk in englischer Beleuchtung. Berlin: Hobbing 1932. 183 p. 79289
- Muchow, Reinhold.** Nationalsozialismus und »freie« Gewerkschaften. München: Eher 1932. 116 p. (Nationalist. Bibl., 42.) 80059
- Pfaff, Alfred.** Der Wirtschafts-Aufbau im dritten Reich. München 1932. P 323 (43)
- Scherer, Joachim.** Manifest zur Aufrichtung des »Völkischen Staats-Sozialismus«. Böblingen [193?]. P 335.6 (43)
- Scheunemann, W.** Der Nationalsozialismus. Quellenkritische Studien seiner Staats- u. Wirtschaftsauffassung. Berlin: Der neue Geist Verl. 1931. 144 p. 78350
Bibliographie: p. 142—143.
- Schmidt-Pauli, Edgar v.** Die Männer um Hitler. Berlin: Verl. f. Kulturpolitik 1932. 189 p. 79437
- Sotke, Fritz.** Die nationalsozialistische Staatsidee. Berlin 1932. P 335.6 (43)
- Stürmer, Rolf.** Was will der Nationalsozialismus? Berlin-Steglitz 1930. P 335.6 (43)
- Tourly, Robert & Z. Lvovsky.** Hitler. Préface de Pierre Mac Orlan. Paris: Éd. du Siècle 1932. XXVI, 223 p. 79306
Bibliographie: p. 223.
- Haessle, Johannes.** Das Arbeitsethos der Kirche nach Thomas von Aquin und Leo XIII. Untersuch. ü. d. Wirtschaftsgeist. d. Katholizismus. Freiburg: Herder 1923. XX, 277 p. 78700
Bibliographie: p. XV—XIX.
- Henkel, Robert.** Pseudochristentum und Wirtschaftskrisen. Riga: Selbstverl. 1932. 142 p. 79103
- Jostock, Paul.** Der deutsche Katholizismus und die Überwindung des Kapitalismus. Regensburg: Pustet 1932. 215 p. 80184
- Karrenberg, Friedrich.** Christentum, Kapitalismus und Sozialismus. Darst. u. Kritik d. Soziallehren d. Protestantismus u. Katholizismus Deutschlands seit d. Mitte d. 19. Jahrhunderts. Berlin: Junker & Dünnhaupt 1932. 334 p. 78397
Bibliographie: p. 316—330.
- Leo XIII.** und die Arbeitsfrage. Rundschreiben v. 15. V. 1891. Bearb. v. C. Walterbach. [1896.] 6. neubearb. Aufl. München: Leohaus-Verl. 1931. 127 p. 2 t. 78671
- Letterhaus, B.** Die katholischen Arbeiter und der Sozialismus unserer Tage. Köln 1930. P 335.75
- Merker, Paul.** Reisst die Schranken nieder. Berlin 1930. P 331.887 (43)
- Oberndörfer, Hans.** Die kommunalpolitische Aufgabe des christlichsozialen Volksdienstes. Stuttg. [1930.] P 329 (43) 14
- Retzbach, Anton.** Die Erneuerung der gesellschaftlichen Ordnung nach der Encyklika Quadragesimo anno. Freiburg: Herder 1932. [8], 116 p. 79799
- Schmidt, A.** Der christlich soziale Volksdienst Eine Antwort auf besorgliche Fragen. Hamburg: Agentur d. Rauhen Hauses 1932. 79 p. 79358
- Ude, Johannes.** Die Lösung der sozialen Frage durch Christus. Graz: Stocker 1931. 79 p. 79954

335.75 Keresztényszocialismus

Christlicher Sozialismus *Christian socialism*

- Brauns, [Heinrich].** Zum Kampf um die Sozialpolitik. Essen 1930. P 335.75 (43)
- Csávossy Elemér.** A kapitalizmus és a szocializmus harca. Kalocsa 1932. R 380.062.1
- Csávossy Elemér.** Az új társadalmi rend. Kalocsa 1932. R 380.332
- Günther, Otto.** Christlichsoziale programmatische Gedanken. Wien: Kuppitsch [1932.]. 104 p. 80111

335.86 Kommunizmus. Bolshevismus

Kommunismus. Bolshevismus *Communism. Bolshevism*

- Axelrod, Paul.** Die russische Revolution und die sozialistische Internationale. A. d. literar. Nachlass. Jena: Zwing 1932. LI, 205 p. 1 t. A 47.33/67

Berg, Ludwig. Was sagt Sowjet-Russland von sich selbst? [193?] 4. Aufl. Köln: Kath.-Tat.-Verl. 1931. A 47.33/63
Bibliographie: p. 165.

Coudenhove-Kalergi, [Richard]. Stalin & Co. Lpzg 1932. P 335.86 (47)

Csekey István. A szovjet államszemlélete. Részlet a szerzőnek a szegedi egyetemen tartott székfoglaló előadásából. (1931. X. 12.) Szeged: Városi-ny. 1932. 8 p. (Széphalom-könyvt. 25.) A 47.32/296

Dosch-Fleurot, Arno. Through war to revolution. Being the experiences of a newspaper correspondent in war and revolution 1914—1920. London: Lane 1931. IX, 242 p. A 47.33/71

Douillet, Joseph. Moszkva álarc nélkül. Kilenc év a szovjetek országában. Ford. Szentmártoni Károly. Bratislava-Pozsony: Concordia-ny. 1931. 198 p. A 47.33/62

Froberger, Joseph & Stephan Berghoff. Sturm über Russland. Der Kampf der Bolschewisten gegen das Christentum. Köln: Gilde-Verl. 1930. 61 p. A 47.20/13

Ilijin, Iwan. Gift, Geist und Wesen des Bolschewismus. Berlin 1932. P 335.86

Kirchner Gyula. Hét hónap szovjetszolgálatban. Bp.: Dante 1932. 164 p. A 47.33/68

Kokovtsoff, W. N. Le bolchevisme à l'oeuvre. La ruine morale et économique dans le pays des soviets. Préf. de Raymond Poincaré. Paris: Giard 1931. X, 378 p. A 47.33/70

Kreitner, Gustav. Hinter China steht Moskau. [1932.] 2. Aufl. Berlin: Mittler 1932. VIII, 147 p. A 51.32/44

Mathis, Eugène. Die wahre Fratze des Bolschewismus. Metz: Reinert 1931. 373 p. 78518

Muckermann, Frdr. Der Bolschewismus droht. Köln 1932. P 335.86 (47)

[Noussimbaum, Leo]. Das weisse Russland. Menschen ohne Heimat. v. Essad Bey. Berlin: Kiepenhauer 1932. 220 p. A 47.33/66

Schmitz, Peter. Der Bolschewismus in China. Wien: Akad. Missionsverl. 1931. 84 p. (Veröffentl. d. Akad. Missionsvereins, VI.) A 51.32/40

Thimme, L. Bolschewismus oder Reich Gottes? Neumünster 1931. P 335.86

Walsh, Edmund A. The fall of the Russian empire. New York: Blue ribbon books 1932. XVI, 357 p. A 47.33/65

Williams, Albert Rhyss. A travers la révolution russe. Paris: Gallimard 1930. 260 p. (Les documents bleus. Notre temps, 29.) A 47.33/72

Ziegler, Adolf. Die russische Gottlosenbewegung. München: Kösel & Pustet 1932. 247 p. A 47.20/12

339.5 Parasztkérdés

Bauernfrage — Small holders

Bockisch, Paul. Steuern des Bauern. Berlin: Selbstverl. d. Bauernschulung 1932. 164 p. (Dtsche Bauernbücherei, 4.) 79080

Europäisches Bauern-Komitee (Hg.) Lage und Kampf der arbeitenden Bauernschaft Europas. Berlin 1930. P 331: 383 (4)

Fritzen, Alexander. Bauer und Staat. Berlin: Verl. d. Bauernschulung 1931. 120 p. (Dtsche Bauern-Bücherei, 1.) 78608

Schwichow, Walther v. Der Bauer von Morgen. Bremen 1932. P 339.5 (43)

339.6 Nőkérdés

Frauenfrage — Women's question

[Eckstein, Fritz Frau]. Mütter und Amazonen. Ein Umriss weiblicher Reiche. Von Sir Galahad. München: Langen 1932. X, 305 p. 79792

Langdon-Davies, John. A short history of women. London: Cape [1928]. 361 p. 79254

Rompel, Josef. Die Frau im Lebensraume des Mannes. Lpzg 1932. P 339.6

Rühle-Gerstel, Alice. Das Frauenproblem der Gegenwart. Eine psycholog. Bilanz. Lpzg: Hirzel 1932. XII, 421 p. 79109
Bibliographie: p. 419—421.

Suhr, Susanne. Die weiblichen Angestellten. Berlin 1930. P 339.65 (43)

339.85 Alkalmazottak

Angestellte — Employees

Faber György. A magyar gazdatiszti kar válsága. Gróf Hunyady Ferenc előszavával. Kaposvár: Szabó 1932. 96 p. (Alsódunántúli gazdatiszti kör kiadv., 2.) 80257

Fabricius Endre, tóth-Lipcsei. A magyar gazdatiszt. Gazdaság- és művelődéstörténeti tanulmány. Bp.: »Pátria« 1931. 136 p. 78265

34 Jogtudomány

Rechtswissenschaft — Law

- Csekey István.** A finn és észt jogrendszer. Bp.: A »Magyar közigazgatás« kiad. 1928. 47 p. **A 47.34/60**
- Giese, Friedrich.** Einführung in die Rechtswissenschaft. [1931.] 2. Aufl. Berlin: Spaeth & Linde 1932. 104 p. **X 6033**
- Horváth Barna.** Bevezetés a jogtudományba. Szeged: Városi-ny. 1932. 159 p. **79044**
- Lee, R. W. Hugo Grotius.** London: Milford 1930. 63 p. **79551**
- Legrand, Max.** Dictionnaire usuel de droit. Paris: Larousse 1930. 972+104 p. **K 3400/10**
- Mártonffy Károly.** A szabatos törvény. A jogszabályok szerkesztése és közzététele. Bp.: Egyet.-ny. 1932. 108 p. (Magy. közigazgatástudományi intézet, 5.) **79746**
- Müller-Erbach, Rudolf.** Wohin führt die Interessenjurisprudenz? Die rechtspolitische Bewegung im Dienste d. Rechtssicherheit u. d. Aufbaus d. Rechtswissenschaft. Tübingen: Mohr 1932. VIII, 134 p. **79426**
Bibliographie: p. 133—134.
- Schultz-Ewerth, E. & Leonhard A d a m (Hg.).** Das Eingeborenenrecht. Bd. 1—2. Stuttg.: Strecker & Schröder 1929—1930. **A 60.34/1**
Bd. 1. Ankermann, Bernhard: Ostafrika. 1929. VIII, 378 p.
Bd. 2. Togo, Kamerun, Südwestafrika, Südsee. Von: A. Schlettwein, Julius Lips, Bengar von Zastrow. 1930. VIII, 728 p.
- Ujlaki Miklós.** A magyar jog sorsa az Ausztriához és Lengyelországhoz csatolt területeken. Bp.: Grill 1932. 126 p. **78778**
- Vie juridique des peuples, La —.** Bibliothèque de droit contemporain. Sous la direction de H. Levy - U l m a n n & B. M i r k i n e - G u e t z é v i t s c h. II. Tchécoslovaquie par proff. K a l l a b, K i z l i n k etc. Paris: Delagrave 1932. 468 p. **78955**
- Hentig, Hans v.** Die Strafe. Ursprung, Zweck, Psychologie. Stuttg.: Dtsche Verl.-Anst. 1932. 292 p. **78508**
- Hess, Anton.** Die Phantasie im Leben der Völker und der Wissenschaft, insbes. im Recht. Rostock: Hinstorff [1932.] 84 p. **80306**
- Horváth Barna.** Hegel und das Recht. Wien: Springer 1932. p. 52—89. (Aus Zeitschr. für öffentl. Recht, 1932. I. XII.) **78498**
- Horváth Barna.** Jobbölcseleti jegyzetek. Összeállította Tézsla József. Szeged: István-társ. 1932. 266 p. **101776**
- Leopold Elemér.** A jogeszmé alkonya. 1931. **R 340.111**
- Lundstedt, Anders Wilhelm.** Die Unwissenschaftlichkeit der Rechtswissenschaft. Bd. 1. Berlin-Grunewald: Rotschild 1932. **80297**
Bd. 1. Die falschen Vorstellungen v. objekt. Recht u. subjekt. Rechten. 364 p.
- Petraschek, Karl.** System der Rechtsphilosophie. Freiburg i. B.: Herder 1932. VII, 429 p. **79075**
- Planitz, Hans.** Recht und Gerechtigkeit. Köln 1930. **P 340.1**
- Roeder, Hermann.** Willensfreiheit und Strafrecht. Lpzg: Deuticke 1932. [6], 214 p. (Gesellschaftswissenschaftl. Abhandl., 1.) **79391**
- Sapir, Boris. D o s t o j e w s k y und T o l s t o i** über Probleme des Rechts. Tübingen: Mohr 1932. VI, 110 p. **79348**
- Sauter, Johann.** Die philosophischen Grundlagen des Naturrechts. Untersuchungen z. Geschichte der Rechts- u. Staatslehre. Wien: Springer 1932. 231 p. **79212**
- Steffes, Johann Peter.** Das Naturrecht in metaphysischer und religiöser Weltsicht. Augsburg: Haas & Grabherr 1932. 47 p. **79733**
- Szászy Béla.** Korunk jogfejlődésének irányát jelző eszmék és törekvések. Bp.: Franklin 1930. p. 112—129. **3804**
= Magy. jogászegyleti értekezések. Új folyam. XXII. k. 117. f.
- Szirtes Artúr.** A szociális jog elmélete. Bp.: Rényi 1913. 45 p. **79716**
- Trimborn, Hermann.** Auffassung und Formen der Strafe auf den einzelnen Kulturstufen. Berlin 1931. **P 343.24 (09)**

340.12 Jobbölcselet

Rechtsphilosophie — Philosophy of law

- Fuchs, Wilhelm.** Wilhelm Schuppe als Rechtstheoretiker und Rechtsphilosoph. Berlin: Ebering 1932. 221 p. (Rechtswiss. Studien, 52.) **80296**
Bibliographie: p. 9—11.

341 Nemzetközi jog

Internationales Recht
International law

- Antonucci, A.** Répartition et règlement de la dette publique autrichienne et hongroise d'avant-guerre. Paris: Giard 1932. 340 p. **78953**
- Auer Pál.** Amióta Genfből kormányozzák a világot. 1931. **R 341.014**
- Baumgarten Nándor.** A nemzetközi bíróság újabb (1929—1930. évi) joggyakorlata. Bp.: Franklin 1931. p. 370—430. **3804**
= Magyar jogászegyleti értekezések. Új folyam. XXII. k. 124. f.
- Beazley, Raymond.** On some causes of the great war. London 1932. **P 341.31**
- Bierbaum, Ewald.** Die völkerrechtliche Stellung des Hl. Stuhles und Kirchenstaates vor und nach den Lateranverträgen. Diss. Erlangen 1931. 93 p. **79525**
Bibliographie: p. 89—92.
- Buza László.** A nemzetek szövetségének szerepe az alkalmazhatatlanná vált nemzetközi jogszabályok revíziójánál s a rebus sic stantibus klauzula. Szeged: Egyetem barátainak egyes. 1931. 113 p. (Acta litt. ac scient. Reg. Univers. Hung. Francisco-Josephinae, 5.) **78616**
- Buza László.** A szentszék nemzetközi jogi helyzete a lateráni egyezmény szerint. Bp.: Franklin 1929. p. 222—242. **3804**
= Magyar jogászegyleti értekezések. Új folyam. XX. k. 103. f.
- Camerer, Rudolf.** Verbesserung des Minderheitenschutzes gegen den Willen der betroffenen Staaten? Berlin: Dümmler 1932. 64 p. (Völkerrechtsfragen, 37.) **79588**
Bibliographie: p. 62—64.
- Chew, Oswald.** La question des dettes interalliées. Études réunies et publiées en Amérique 1928. Trad. de l'anglais par Pierre Giraud & Charles Jacob. Paris: Giard 1931. 413 p. **79097**
- Colanéri, André.** De la condition des «sans patrie». Étude critique de l'Heimatlosat. Paris: Libr. gén. de droit et jurisprudence 1932. 229 p. **79678**
Bibliographie: p. 226—229.
- Constantinoff, Jean.** Le droit aérien français et étranger. Paris: Duchemin 1932. 341 p. **80436**
- Csekey [István] Stephan v.** Tabelle der vom 19. XI. 1918. bis z. 31. XII. 1930. von der Republik Estland abgeschlossenen Staatsverträge in chronologischer Reihenfolge. Berlin: Heymann 1931. p. 792—826. (Aus Zeitschrift f. Ostrecht Jg. V. 11.) **A 47.34/63**
- Döring, Herm.** Das internationale Recht der Privatluftfahrt. Berlin: Radetzki 1927. 64 p. **80438**
- Erber, Peter.** Die Intervention im modernen Völkerrecht. Diss. Erlangen 1930. 62 p. Bibliographie: p. 59—62. **79477**
- Faluhelyi Ferenc.** A Kellogg-egyezmény nemzetközi jogi jelentősége. Bp.: Franklin 1929. 86 p. **3804**
= Magyar jogászegyleti értekezések. Új folyam. XXI. k. 105—106. f.
- Feilchenfeld, Ernst H.** Public debts and state succession. New York: Macmillan comp. 1931. XXX, 921 p. (Bureau of internat. research Harvard univers. & Radcliffe coll.) **78340**
- Fugger Kirchberg-Weissenhorn, Clemens O.** Der Panamerikanismus und das amerikanische Völkerrecht. Diss. Erlangen 1929. VIII, 55 p. **79511**
Bibliographie: p. V—VII.
- Gerin, René.** Les responsabilités de la guerre. Quatorze questions par —, quatorze réponses par Raymond Poincaré. Paris: Payot 1930. 186 p. (Coll. de mémoire, études et documents p. servir à l'histoire de la guerre mondiale.) **80349**
- Gralinski, Zygmunt.** Le règlement pacifique obligatoire des différences internationales suivant la pacte de la Société des nations. Paris: Pédone 1925. 321 p. **78015**
- Grimm, Friedrich.** Der Feind diktiert. Die Geschichte d. Reparation. Hamburg: Hanseatische Verl.-Anst. 1932. 99 p. **80063**
- Grünwald, Josef.** Die deutsche Kriegsschadengesetzgebung. Diss. Erlangen 1931. 94 p. Bibliographie: p. 6—8. **79481**
- Guggenheim, Paul.** Der Völkerbund. Systematische Darstellung seiner Gestaltung in der politischen und rechtlichen Wirklichkeit. Lpzg: Teubner 1932. VIII, 276 p. **79952**
Bibliographie: p. VI—VIII.
- Haase, Joachim.** Wandlung des Neutralitätsbegriffes. Lpzg: Noske 1932. XVIII, 209 p. (Frankfurter Abhandl. z. modernen Völkerrecht, 29.) **80064**
Bibliographie: p. XIII—XVIII.

- Haupt, Günter.** Der Luftraum. Eine staats- u. völkerrechtl. Studie. Breslau: Schletter 1931. XVIII, 155 p. (Abhandl. d. Rechts- u. Staatswissenschaftl. Fakultät d. Univers. Königsberg, 1.) **79413**
Bibliographie: p. VII—XVII.
- Heinemann, Friedrich Wilhelm.** Das Kriegsgefangenenrecht im Landkriege nach modernen völkerrechtlicher Auffassung unter Berücksichtigung der Genfer Kriegsgefangenen-Abkommens vom 27. Juli 1929. Diss. Erlangen 1930. 60 p. **79504**
Bibliographie: p. 57—60.
- Henry-Couannier, André.** Éléments créateurs du droit aérien. Paris: Per Orbem 1929. 343 p. (Toute la documentation du droit aérien dans tous les pays du monde se trouve dans la Revue juridique intern. de la locomotion aérienne.) **80437**
Bibliographie: p. 299—338.
- Hertschik, Hans Leonhard.** Der Selbsterhaltungstrieb der Staaten als Grenze des Völkerrechts. Diss. Erlangen 1931. VIII, 82 p. **79517**
Bibliographie: p. V—VII.
- Heyrowsky, Adolf.** Neue Wege zur Klärung der Kriegsschuld. Vorwort v. Rudolf Günther. Berlin: Verl. Buchkunst 1932. 218 p. **78339**
- Hill, Normann L.** International administration. New York: Mc Graw-Hill Comp. 1931. XI, 292 p. **78223**
- Hubbard, Ursula P.** The cooperation of the United States with the League of Nations and with the International Labor Organization. New York: Carnegie Endowment 1931. 159 p. (Internat. Conciliation.) **78600**
- Hudson, Manley O.** Progress in international organization. [Palo Alto, Cal.]: Stanford University 1932. IX, 162 p. (Stanford books in world politics.) **80056**
- International agreements** regarding the financial obligations of Hungary resulting from the Treaty of Trianon, [etc.] London 1931. **R 341.385 (439)**
- Jacobi Andor.** Nemzetközi kötelmi jog. Bp.: Franklin 1927. 27 p. **3804**
= Magyar jogászegyleti értekezések. Új folyam. XVIII. k. 92 f.
- Leroy, Maxime.** La Société des Nations. Guerre ou paix? Paris: Pedone 1932. 237 p. **79236**
- Lessing, Hans.** Das Problem der Staatenlosigkeit ehemaliger Elsass-Lothringer. Stuttg.: Ausland u. Heimat-Verl. 1932. XII, 86 p. (Schriften d. Dtschen Auslands-Inst. Stuttg., 5.) **79288**
Bibliographie: p. V—XI.
- Lloyd George, David.** The truth about reparations and war debts. London: Heinemann 1932. 150 p. **78587**
- Lukács György.** A magyar-román agrárperek kérdése. Bp.: Franklin 1928. p. 148—167. **3804**
= Magyar jogászegyleti értekezések. Új folyam. XVIII. k. 95 f.
- Magyar jogászegylet.** Le traité de paix de Trianon au point de vue de la paix et de la sécurité internat., ainsi que de la coopération entre nations. 1931. **R 341.38 (439) »1920«**
- Malezieux du Hamel, Alban de.** Le pape et la société des Nations. Paris: Mechelinck 1932. 115 p. **80394**
Bibliographie: p. 113—114.
- Manchot, Karl Robert.** Die Entwicklung der völkerrechtlichen Regelung der Luftfahrt und des Luftkriegs. Diss. Erlangen 1930. 79 p. **79520**
Bibliographie: p. 71—79.
- Mariotte, Pierre.** Les limites actuelles de la compétence de la Société des Nations (Art. 15, 35, 7 et 8 du pacte). Thèse. Paris 1926. 296 p. **78014**
Bibliographie: p. 281—291.
- Martini, Peter Albert.** Blockade im Weltkriege. Berlin: Dümmler 1932. 146 p. (Völkerrechtsfragen, 36.) **79417**
Bibliographie: p. 139—146.
- Meier, Ernst.** Zeittafel der deutschen Reparation. 1918—1932. [1930.] 2. Aufl. Erlangen: Palm & Enke 1932. 146 p. **79835**
- Mengele Ferenc.** A nemzetközi jog magyar problémái. Arbitrációs szerződések. — Kisebbségi védelem. — Békerevízió. Bp.: Franklin 1928. p. 172—194. **3804**
= Magyar jogászegyleti értekezések. Új folyam. XVIII. k. 96 f.
- Mezey István.** Jogélet a hadifogságban. 1932. **R 341.34**
- Morley, Felix.** The Society of Nations. Its organization and constitutional development. London: Faber 1932. XXII, 678 p. **79595**
- Mowat, R. B.** International relations. London: Rivington 1931. VIII, 180 p. **79630**
- Neuner, Robert N.** Der Sinn der international-privatrechtlichen Norm. Eine Kritik d. Qualifikationstheorie. Brünn: Rohrer 1932. 135 p. (Rechts- u. staatswiss. Abhandlungen, 3.) **79064**
- Nokes, G. D. & H. P. Bridges.** The law of aviation. London: Chapman 1930. XVIII, 220 p. **80434**

- Polgár Imre.** Az állandó nemzetközi bíróság véleményező hatásköre. Bp. : Franklin 1929. p. 136—154. **3804**
= Magyar jogászegyleti értekezések. Új folyam. XX. k. 101. f.
- Raab, Friedrich.** Deutschlands Recht zur Einstellung der Reparationen. Dresden : Ehlermann 1932. [4], 107 p. **79125**
Bibliographie : p. 105—107.
- Ramlow, Rudolf.** Das Minderheitenschutzverfahren des Völkerbundes. Berlin : Ebering 1931. VIII, 94 p. (Wissenschaftl. Beitr. z. aktuellen Fragen, 2.) **78655**
Bibliographie : p. 93—94.
- Regendanz, W. G. & Alex. Werth-Regendanz.** Deutschlands militärische Gleichberechtigung. Eine völkerrechtl. Untersuchung. Berlin : Transmare-Verl. 1932. 158 p. **80181**
- Reparationen, Die —.** Hg. v. Hubert Lenz. Berlin : Deutscher Beamtenbund 1932. 164 p. **79177**
- Reparationen und Kriegsschulden von der Hoover-Erklärung zur lausanner Konferenz.** Materialien der internationalen Politik in deutscher Sprache. Berlin : Verl. d. Europ. Revue 1932. 103 p. (Europa-Dokumente, 2.) **X 6050**
- Ronge, Max.** Espionnage. Douze années au Service des renseignements. Éd. française par Adrien F. Vochelle. Paris : Payot 1932. 316 p. (Coll. de mémoires, études et documents pour servir à l'histoire de la guerre mondiale.) **80401**
- Roper, Alb.** La convention internationale du 13. okt. 1919. portant réglementation de la navigation aérienne. Paris : Recueil Sirey 1930. VIII, 379 p. **80433**
- Sandiford, Roberto.** La neutralité aérienne. Extr. de la Revue gén. de droit intern. Publ. 1932. Paris : Pedone 1932. 37 p. **80443**
- Schick, Lavoslav.** Die Eintreibung von Aussenständen in Kroatien. Ein Beitr. z. internat. Rechtshilfe. Wien : Perles 1914. 72 p. **79715**
- Schmid, Karl.** Die Rechtsprechung des ständigen internationalen Gerichtshofs. In Rechtssätzen dargestellt. Stuttgart : Enke 1932. 283 p. (Tübinger Abhandl. z. öffentl. Recht, 29—30.) **79402**
- Schneider, Max.** Weltkrieg u. Weltfriede. Klare Darlegung aller wesentlichen Punkte d. Entstehung u. Durchführung d. Weltkrieges u. Weltfriedens mit einer Beurteilung der Schuldfrage. Heft 1—6. Augsburg : Himmerin 1932. **80402**
- Skeie, Jon.** Grönlandfrage. Der Streit zwischen Norwegen u. Dänemark um Ostgrönland. Berlin : Stilke 1932. 118 p. 3 t. **78384**
- Société des nations.** Procès-verbal de la soixante-troisième session du conseil. Genève : Soc. d. nat. 1931. 1531, XX p. (Journal officiel XII. 7.) **101746**
- Société des nations.** Rapport de la commission sur les travaux de sa quatorzième session plénière. Genève : Soc. d. nations 1932. (Série de publ., XII. A. coop. intellect. XII. A. 1.) **X 6086**
- Société des nations. Comité special pour l'élaboration d'un projet de convention générale en vue de développer les moyens de prévenir la guerre.** Procès verbal de la session tenue à Genève du 11 au 15 mai 1931. Genève : Soc. d. nat. 1931. 52 p. **101742**
- Société des nations. Commission internationale de coopération intellectuelle.** Rapport de la commission sur les travaux de sa treizième session plénière. Genève : Soc. d. nat. 1931. 52 p. **101741**
- Sograffoff, André.** Bulgarien unter der Reparation. Diss. Berlin 1929. VIII, 168 p. Bibliographie : p. 166—68. **A 49.38/206**
- Stenuit, René.** La radiophone et le droit international public. Paris : Recueil Sirey 1932. 200 p. **79193**
- Vaszkó Endre.** A kisebbségi sérelmek tárgyában benyújtott petíció, különös figyelemmel a felvidéki ruthénségre. 1931. **Rq 341.263**
- Walter, Hans.** Die Stellung der Dominien im Verfassungssystem des Britischen Reiches i. J. 1931. Lpzg : Tauchnitz 1932. 99 p. (Kölner Arbeiten z. engl. Recht, 4.) **79427**
Bibliographie : p. 98—99.
- Wegerer, Alfred.** Der entscheidende Schritt in dem Weltkrieg. Berlin : Quader-Verl. 1931. 85 p. 2 t. **78024**

341.380 Revízió

Revision

- Kunz, Josef L.** Die Revision der Pariser Friedensverträge. Eine völkerrechtliche Untersuchung. Wien : Springer 1932. XII, 328 p. **80003**
- Robert Oszkár.** Közös frontot Versailles és Trianon ellen! 1932. **Rq 341.380**
- Vécs Otto.** Vértő határok. Bp. : Globus [192?]. 64 p. **79817**
- Wigniolle, Albert.** La Société des nations et la révision des traités. Paris : Rousseau 1932. 324 p. **79132**

342 Közjog

Staatsrecht — Constitutional law

- Burdeau, G.** Le régime parlementaire dans les constitutions européennes d'après guerre. Pref. de Joseph Barthélemy. Paris: Ed. internat. 1932. XII, 439 p. **79959**
- Chimienti, P.** Droit constitutionnel Italien. Cours off. de «Nouvelle législation constitut. ital.» à l'Université r. de Rome. Trad. par James E. Graa. Paris: Giard 1932. 647 p. **78952**
- Csekey, [István] Stefan v.** Omavalitsuste reform Eestis. Referat: Die Selbstverwaltungsreform in Estland. Tartu (Dorpat): Inst. litterarum Hung. 1932. 19 p. (Bibliotheca Hungarico-estica, 14.) **A 47.34/62**
- Darmstaedter, Friedrich.** Rechtsstaat oder Machtstaat? Eine Frage nach d. Geltung d. Weimarer Verfassung. Berlin: Rothschild 1932. [4], 160 p. (Beiheft f. d. Mitglieder d. Internat. Vereinigung f. Recht- u. Wirtschaftsphilosophie, 26.) **78695**
- Eckhart Ferenc.** A Habsburg-Lotharingiai ház családi törvényei. Bp.: Akadémia [1929]. 119 p. **79714**
- Fiedler, Alexander.** Die Grundidee des ungarischen Königtums. 1931. **R 342.25 (439)**
- Frisch, Hans.** Lehrbuch des österreichischen Verfassungsrechtes. Anhang: Bundesverfassungsgesetz. Wien: Springer 1932. VIII, 224 p. **80303**
- Gábor Gyula.** A kormányzói méltóság a magyar alkotmányban. Bp.: Athenaeum [1932.] 253 p. **80009**
- Hsü Dau-Lin.** Die Verfassungswandlung. Berlin: Gruyter 1932. 182 p. (Beiträge z. ausländischen öffentl. Recht u. Völkerrecht, 15.) **79218**
- Keith, Arthur Berriedale.** An introduction to British constitutional law. Oxford: Clarendon pr. 1931. XII, 243 p. **78598**
Bibliography: p. 226—228.
- Kelsen Hans.** A szuverénitás fogalmának változása. 1931. **R 342.3 (01)**
- Kertész János.** Az igazi legitimizmus. 1930. **R 342.36 (439)**
- Koellreutter, Otto.** Der nationale Rechtsstaat. Zum Wandel d. deutschen Staatsidee. Tübingen: Mohr 1932. 39 p. (Recht u. Staat in Geschichte u. Gegenwart, 89.) **79201**
- Magruder, Frank Abbott.** American government. A consideration of the problems of democracy. [1922.] New enlarg. ed. Boston: Allyn & Bacon 1932. XVIII, 722 + 50 p. 1 t. **79360**
- Mártonffy Károly (Szerk.).** Fejezetek a közjog és közigazgatási jog köréből. Némethy Károly születésének 70. évfordulója és a »Magyar közigazgatás« félszázados fennállása alkalmából szerk.: —. Bp.: Pallas 1932. 350 p. **80022**
- Molnár Kálmán.** Alkotmánytörténeti illúzió-e a magyar alkotmányfejlődés jellegzetes közjogi iránya? 1931. **R 342 (439)**
- Molnár Kálmán.** A jogfolytonosság helyreállításának jogelvi szükségessége és lehetősége. Székfogl. érték. Pécs: Dunántúl kvkiad. 1930. 43 p. **2073**
= Szent István akad. tört. jog- és társ. tud. oszt. felolv., 2/3.
- Molnár Kálmán.** A magyar jogszemlélet néhány alapvonása. (Még egyszer a jogfolytonosságról, a főkegyúri jogról és a közjogi provizórium jogalapjáról.) Válasz. Pécs: Dunántúl 1932. 87 p. (Magy. jogi szemle kvttára, 37.) **78764**
- Németország. Törvények, rendeletek.** Reichsministergesetz. Gesetz über d. Rechtsverhältnisse d. Reichskanzlers u. d. Reichsminister v. 27. III. 1930. Hg. & erläutert. v. Jaques Abraham. Berlin: Heymann 1930. [4], 92 p. (Beamtengesetze d. Dtschen Reiches, 1.) **78097**
- Pfeifer, Helfried.** Deutsche und österreichische Verfassung und Verwaltung. Wien: Verl. Dtsche Einheit 1932. 155 p. 5 t. (Österreichisch-dtsche Arbeitsgemeinschaft.) **78763**
Bibliographie: p. 154—155.
- Pohlandt, Max-Rudolph.** Reich, Länder und Selbstverwaltungskörper. Grundsätzliches z. dtschen Verfassungs- u. Verwaltungsreform. Berlin: Runge 1931. 326 p. **78624**
Bibliographie: p. 313—325.
- Porsack, H.** Grundriss des Staats- und Verwaltungsrechts. Berlin 1931. **P 342 (43)**
- Reiner János.** A mai államjogi alakulatok jogalapja. 1931. **R 342.4 (439)**
- Schindler, Dietrich.** Verfassungsrecht und soziale Struktur. Zürich: Schulthess 1932. VII, 162 p. **78622**

- Steinacker, Wolfgang.** Der Begriff der Volkzugehörigkeit und die Praxis der Volkzugehörigkeitsbestimmung im altösterreichischen Nationalitätenrecht. Innsbruck: Wagner 1932. XIII, 65 p. (Schriften d. Inst. f. Sozialforschung i. d. Alpenländern a. d. Univers. Innsbruck, 9.) **80223**
- Strele, Kurt.** Rechtsstaat und Demokratie im neuen Österreich. Innsbruck: Wagner 1931. 132 p. (Schriften d. Inst. f. Sozialforschung i. d. Alpenländern a. d. Univers. Innsbruck, 8.) **77615**
- Techert Gyula.** Törvényhozói összeférhetetlenség az európai államokban. Hunyady Ferenc előszavával. Bp.: Gergely 1932. 86 p. (Magyar nemzetpolitikai társ. kiadv. 1.) **78590**
- Tiedemann, Helmut.** Der deutsche Kaisergedanke vor und nach dem Wiener Kongress. Breslau: Marcus 1932. VIII, 175 p. (Untersuch. z. dtischen Staats- u. Rechtsgeschichte, 143.) **80079**
Bibliographie: p. 164—75.
- Tomcsányi Móric.** Magyarország közigazgatása. [1922?] 2. bőv. kiad. Bp.: Egyetemi-ny. 1932. 547 p. **78444**
- Weigel, Wilhelm.** Das Aufsichtsrecht des deutschen Reiches über seine Länder. Diss. Göttingen 1929. XII, 55 p. **78540**
Bibliographie: p. VII—IX.
- Ziegler, Wilhelm.** Die deutsche Nationalversammlung 1919/1920 und ihr Verfassungswerk. Berlin: Zentralverl. 1932. 372 p. **79584**
- Braunias, Karl.** Das parlamentarische Wahlrecht. Ein Handbuch über die Bildung d. gesetzgebenden Körperschaften in Europa. Bd. 1. Berlin: Gruyter 1932. (Beiträge z. ausländischen öffentl. Recht u. Völkerrecht, 18.) **79228**
Bd. 1. Das Wahlrecht in den einzelnen Staaten. XVIII, 640 p.
- Zsedényi Béla.** Új választójogot! Miskolc 1931. **R 342.8 (439)**

343 Büntetőjog

Strafrecht — Criminal law

- Angyal Pál.** Izgatás. Magánosok elleni erőszak. Választójog büntetőjogi védelme. Vallás elleni bűncselekmények. Bp.: Athenaeum [1932]. XXVII, 164 p. **64301/9**
= Angyal Pál: Magyar büntetőjog kézikönyve, 9.
- Auer György & Mendelényi László.** A bűnvádi eljárási jog. A bűnvádi perrendtartásról szóló 1896:XXXIII. t.-c. és melléktörvényeinek magyarázata. Bp.: Athenaeum 1930. **78450**
- Auer György.** Előkészítő eljárás, vádirat és kifogás. (A BP. XIII—XV. fejezete.) Bp.: Athenaeum 1931. 234 p. **78450/3**
= Auer—Mendelényi: Bűnvádi eljárási jog, 3.
- Auer György.** Főtárgyalás a törvényszék előtt. (A BP. XVI—XVIII. fejezete.) Bp.: Athenaeum 1930. 167 p. **78450/2**
= Auer—Mendelényi: Bűnvádi eljárási jog, 2.
- Barát Sándor.** A gépjárműbaleseti felelősség magán- és büntetőjoga. Összehasonlító és tételes jogtörvénytervezettel. Bp.: Magyar jogászegyl. 1932. 112 p. (Magy. jogászegyl. kvtára, 11.) **78777**
- Finkey Ferenc.** Büntetés és nevelés. Bp.: Akadémia 1922. 97 p. **3126/2/4**
= Ertesítések a philos. és társadalmi tud. köréből, II. 4.
- Foltin, Edgar M.** Leitfaden zur Vorlesung über tschecho-slowakisches Strafprozessrecht. Prag: Lerche 1932. 90 p. 10 t. **78494**
- Frede, Lothar & Rudolf Sieverts.** (Hg.) Die Beschlüsse der Internationalen Gefängnis-Kongresse 1872—1930. Jena: Frommann 1932. VIII, 139 p. (Schriften d. Thüring. Gefängnisges., 1.) **79167**
- Frind, Josef Walter.** Der Landesverrat im deutschen Strafrecht unter bes. Berücks. der Entwürfe. Breslau: Schletter 1931. XIV, 128 p. (Strafrechtl. Abhandl., 298.) **78477**
Bibliographie: p. IX—XIV.
- Bajorország. Törvények, rendeletek.** Das bayrische Landeswahlgesetz für Landtagswahlen, Volksbegehren und Volksentscheidungen in der Fassung vom 14. III. 1932. mit der Landeswahlordnung vom 14. III. 1932. [1928.] 3. Aufl. Hg. v. Heinrich von Jan. München: Schweitzer 1932. 223 p. **79154**
- Battlay Dezső.** A képviselőjelölt választójogi felelőssége Angliában. 1931. **R 342.8 (42)**
- Berecz Sándor.** A tökéletes választójog. Bp.: Egyet.-ny. 1932. 334 p. **80467**

- Graf, Ludwig.** Die Bestrafung der Fahrlässigkeit (n. d. Entwurf eines Allg. dtsehen Strafgesetzbuchs v. 1927.) Diss. Erlangen 1931. 84 p. **79486**
Bibliographie: p. 82—84.
- Greinwald, Sigisbert.** Für und wider die Todesstrafe. München: Seyfried 1931. 104 p. **78609**
- Griebel, Alexander.** Staatsnotwehr, Staatsnotstand, Femetötungen. Diss. Erlangen 1930. X, 69 p. **79498**
Bibliographie: p. VI—X.
- Hacker Ervin.** Budapest hatása a kriminalitásra. Bp.: Szföv. statiszt. hivatal 1931. 70 p. **K 3100/46 & 648/62/2**
= Statisztikai közlemények, 62/2.
- Hartl, Gregor.** Die Stellung der Diplomaten im geltenden und künftigen deutschen Strafrecht. Diss. Erlangen 1931. [8], 39 p. **79482**
Bibliographie: p. [7].
- Heller Erik.** A »Ne bis idem« elve a büntető törvénykezési jogban. Szeged: Városi-ny. 1932. 24 p. **X 2083/4**
= Szeged. Ferenc József tud. egyetem barátai egyes. jog- és államtud. szakoszt.-ban tartott előadások, 4.
- Irk Albert.** A magyar büntetőjog, perjog vezérfonala. Pécs: Dunántúl-ny. 1931. 300 p. **78358**
- Juderias, Julián.** Recueil des lois et ordonnances en vigueur pour la répression de la traite des blanches dans les principaux pays d'Europe et d'Amerique. Madrid: Minuesa de Los Rios 1913. 404 p. **79709**
- Jung, Hermann.** Armee auf Schleichwegen. Köln: Gilde-Verl. 1932. 156 p. 8 t. **80176**
- Kormann, Erich.** Die Verbreitung unzüchtiger Schriften. Diss Erlangen 1931. 64 p. **79522**
Bibliographie: p. 5—6.
- Maillinger, Paul.** »Gewinnsucht und gewinnsüchtige Absicht« im Strafrecht. Diss. Erlangen 1931. 55 p. **79476**
Bibliographie: p. 6.
- Mendelényi László.** Az angol büntető igazságszolgáltatás és a mi egyszerűsítési törekvéseink. Bp.: Franklin 1930. p. 134—164. **3804**
= Magy. jogászegyleti értekezések. Új folyam. XXII. k. 118. f.
- Mendelényi László.** A perorvoslatok és a felsőbíróóságok előtti eljárás. (B. P. XX. fejezete.) Bp.: Athenaeum 1930. 160 p. **78450/1**
= Auer—Mendelényi: Bűnvádi eljárási jog, 1.
- Mendelényi László.** Újrafelvétel. Igazolás. Eljárás az ismeretlenek, távollévők és a szökevények ellen. Eljárás a kiadatás iránti ügyekben. Eljárás az 1878: V. t.-c. 62. §-a esetében. A bűnügyi költségek. A magánjogi igény érvényesítése és biztosítása. Végrehajtás. (A BP. XXI—XXVIII. fejezetei.) Bp.: Athenaeum 1931. 171 p. **78450/4**
= Auer—Mendelényi: Bűnvádi eljárási jog, 4.
- Metz, Hans.** Körperverletzung an Kindern, Jugendlichen oder Wehrlosen. Diss. Erlangen 1930. 83 p. **79503**
Bibliographie: p. 78—79.
- Meyer, Hugo.** Strafbarkeit juristischer Personen und Personenvereinigungen im Reichsteuerstrafrecht unt. bes. Berücks. des § 357 R. A. D. Diss. Göttingen 1927. XIV, 64 p. **78550**
Bibliographie: p. V—VIII.
- Muzell, Hermann.** Die Herstellung von falschem Geld. (Dargest. a. d. Hauptfall d. § 146 Abs. I. 1. Halbsatz R. St. G. B.) Diss. Erlangen 1931. X, 75 p. **79475**
Bibliographie: p. V—VII.
- Németország. Törvények, rendeletek.** Reichsvorschriften gegen Auswüchse des politischen Kampfes. Zus. gest. v. Gerd. D ü e s b e r g. Berlin 1931. **P 343.31 (43)**
- Németország. Törvények, rendeletek.** Die Verordnungen gegen politische Ausschreitungen. Mit d. Ausführungsbestimmungen d. Reichs u. d. Länder. Erl. v. Kurt H ä n t z s c h e l. [1931.] 2. Aufl. Mit Nachtr. I—II. Berlin: Stilke 1931. 211 + 6 p. **78302**
- Ottendorf, Walther.** Die Schutzaufsicht über Jugendliche im deutschen Strafrecht. Diss. Göttingen 1929. VI, 37 p. **78537**
Bibliographie: p. III—V.
- Ráczy György.** A legújabb szovjetbüntetőjog vázlatja. Bp.: Egyet.-ny. 1931. 54 p. (Angyal-szeminárium kiadv. 19.) **A 47.34/59**
- Schneider, Alfred.** Die Strafbestimmungen des Republikenschutzgesetzes. Diss. Erlangen 1930. 75 p. **79488**
Bibliographie: p. 5—8.
- Steinle, Richard.** Der Erziehungsgedanke im Strafvollzug nach dem Entwurf eines Strafvollzugsgesetzes von 1927. Diss. Erlangen 1930. [4], 138 p. **79474**
Bibliographie: p. 1—4.
- Weissberger Imre.** Hiteli visszaélések és azok leküzdésének eszközei. 1931. **R 343.53**
- Weusmann, Karl.** Die Entwicklung der Haftsysteme in Deutschland. Diss. Göttingen 1929. 83 p. **78541**
Bibliographie: p. 3—7.

347 Magánjog

Privatrecht — Private law

- Almási Antal.** A rendelkezés szabályozása a magyar magánjogi törvény javaslatában. Bp.: Franklin 1931. p. 206—227. **3804**
= Magy. jogászegyleti értekezések. Új folyam. XXII. k. 120. f.
- Balla Ignác.** Magánjogi joghatósági szabályaink rendszere. Bp.: Franklin 1931. p. 316—366. **3804**
= Magy. jogászegyleti értekezések. Új folyam. XXII. k. 123. f.
- Doose, Hans-Friedrich.** Die Hauptpflicht des Eisenbahnbetriebsunternehmers und des Kraftfahrzeughalters nach geltendem Recht. Diss. Göttingen 1929. VII, 77 p. **78562**
Bibliographie: p. IV—VII.
- Frank, Carl.** Die Einmanngesellschaft. (E. G.) Diss. Göttingen 1929. 44 p. **78552**
Bibliographie: p. 41—44.
- Frischmann, Heinrich.** Die Auswirkung des Verschuldensprinzips im Ehescheidungsrecht des BGB. Diss. Göttingen 1928. IV, 83 p. **78553**
Bibliographie: p. 79—82.
- Fürst László.** Nem telekkönyvezett ingatlanok. 1932. **R 347.235**
- Glossza Grosschmid Béni.** Fejezetek kötelmi jogunk köréből című művéhez. 1. k. Bp.: Grill 1932. **79659**
- Grosschmid Béni.** Fejezetek kötelmi jogunk köréből. 1. k. Bp.: Grill 1932. **79658**
- Langewort, Konrad.** Schatzfund und Altertumsfund im Recht. Diss. Erlangen 1930. X, 55 p. **79483**
Bibliographie: p. VII—IX.
- Linsdorff, Otto.** Das eigenhändige Testament im bürgerlichen Gesetzbuch mit einer Erörterung über seine Bewährung in der Praxis. Diss. Erlangen 1931. 59 p. **79479**
Bibliographie: p. 5—6.
- Magyarország. Törvények, rendeletek.** Magyarország magánjogi törvénykönyve. Bp.: M. kir. igazságügyminisztérium 1928. VIII, 592 p. **79853**
- Menyhárt Gáspár.** A kötelesrész kielégítésének módjáról. Szeged: Városi-ny. 1931. 16 p. **X 2083/3**
= Szeged. Ferenc József tud. egyetem barátai egyes. jog- és államtud. szakoszt.-ban tartott előadások, 3.
- Németország. Törvényjavaslatok.** Entwurf eines Gesetzes über die Vereinigung der Grundbücher. Berlin 1930. **Pq 347.235.1 (43)**
- Nizsalovszky Endre.** A rendelkezés tana és a magánjogi törvénykönyv. Bp.: Franklin 1931. p. 232—279. **3804**
= Magy. jogászegyleti értekezések. Új folyam. XXII. k. 121. f.
- Pap Róbert.** Az okirati kényszerről szóló törvényjavaslat. Szeged: Városi-ny. 1931. 15 p. **X 2083/2**
= Szeged. Ferenc József tud. egyetem barátai egyes. jog- és államtud. szakoszt. előad., 2.
- Románia. Törvények, rendeletek.** Das rumänische Energiegesetz vom 7. Juli 1930. Berlin: Monatshefte der Deutsch-Rumänischen Handelskammer 1931. 48 p. (Veröffentlichungen d. Deutsch-Rumänischen Handelskammer, 1.) **A 49.34/118**
- Rothe, Gerhard.** Kollisionen bei der gesetzlichen Vertretung. Ein Beitr. z. Lehre v. kollidierenden Handeln d. Vertreters u. d. Vertretenen. Diss. Göttingen 1929. VIII, 75 p. **78533**
Bibliographie: p. VII—VIII.
- Schuster Rudolf.** A kétszeri eladás a magánjogi törvénykönyv javaslatában. Bp.: Franklin 1931. 96 p. **3804**
= Magy. jogászegyleti értekezések. Új folyam. XXIII. k. 125—127. f.
- Schwerdtfeger, Fritz.** Das Recht der Einberufung einer Mitgliederversammlung des rechtfähigen Vereins. Diss. Göttingen 1928. 85 p. **78534**
Bibliographie: p. 83—84.
- Sichermann Frigyes.** A kényszeregyletség hatása az egyetemleges kötelmekre (különösen a váltókötelezettségekre). Bp.: Franklin 1929. p. 92—137. **3804**
= Magy. jogászegyleti értekezések. Új évfolyam. XXI. k. 107. f.
- Somogyi István.** A reverzálisok. Megegyezések a gyermekek vallására. Bp.: Studium-ny. 1933. 63 p. **79686**
- Szászy István.** Az alkalmazandó jog meghatározása a nemzetközi vételi szerződések-nél. Bp.: Franklin 1930. 62 p. **3804**
= Magy. jogászegyleti értekezések. Új folyam. XXI. k. 113—114. f.
- Ullstein, Kurt.** Der Schutz des Lebensbildes insbes. Rechtsschutz gegen Schlüsselromane. Diss. Erlangen 1931. 71 p. **79518**
Bibliographie: p. 68—69.
- Vadász Lajos.** Birói gyakorlatunk legújabb magánjogi szabályai. A m. kir. Kúria új elvi határozatai. Bp.: Rónai 1932. 84 p. **78889**

Weihrauch. [etc.] Das Agrar-Notrecht. Entschuldungs- und Sicherungsverfahren. Von: —, Fred von Rozycki, Harry von Rozycki, Hans Szogs [etc.] Vorw. v. Frankenbach. Schneidemühl: Die Grenz wacht 1932. VI, 143 p. **79381**

347.453.3 Lakerletli jog

Mietrecht — Right of house tenancy

Buchwald, Martin. Das Mietrecht der Notverordnungen. Lpzg 1932. P 347.453.3 (43)

Hertel, Franz. Der Abbau der Wohnungszwangswirtschaft im Reich und in Preussen durch d. 7. preuss. Lockerungsverordnung . . . u. d. 4. Notverordnung. Lpzg: Gracklauer 1931. 70 + [6] p. (Beil. z. Bd. 8/2, Nachtr. 26. d. Werkes: Mieterschutz.) **58242**

Hertel, Franz. Mieterschutz und Wohnungszwangswirtschaft. 26. Nachtrag z. Bd. 8/2. Lpzg: Gracklauer 1931. A 109, B 3, C 65 + 176 p. **58242**

Herzog, Berthold. Die Durchfuhrungsverordnungen uher Mietsenkung u. Kündigungs. Berlin 1932. P 347.453.3 (43)

Németország. Törvények, rendeletek. Das Gesetz uher Mieterschutz und Mieteinigungsämter v. 1. VI. 1923. Dargest. u. erl. v. Walther Goetz el. Berlin: Elsner 1923. 146 p. (Reichsmietrecht, III.) **78367**

Románia. Törvények, rendeletek. Das Mietgesetz. Hermannstadt 1932. P 347.453.3 (498)

347.7 Kereskedelmi jog

Handelsrecht — Commercial law

Arnscheidt, Hans. Die Firma der Handelsgesellschaften (nach d. H. G. B. u. d. gesellschaftl. Sondergesetzen). Diss. Göttingen 1928. VIII, 46 p. **78543**
Bibliographie: p. V—VII.

Ausztria. Törvények, rendeletek. Allgemeines Handelsgesetzbuch (für Österreich). Hg. Rudolf Müller. Wien: Steyermühl-Verl. 1932. 355 p. **79164**

Ausztria. Törvények, rendeletek. Die österreichische Gesetzgebung betreff. d. inländischen u. zwischenstaatlichen Erfindungsschutz (Patentrecht) n. d. Stände v. IV. 1932. V. Albert Sachs. Wien: Perles 1932. 400 p. (Österreichische Gesetze, 122.) **79357**

Ausztria. Törvények, rendeletek. Das österreichische Elektrizitätsrecht. Teil I.: Starkstromrecht. Teil II.: Telegraphen-, Fernsprech- u. Radiorecht. Anh.: Eisenbahneignungsgesetz. Bearb. v. Karl Koss e g g. Graz: Leykam 1932. XX, 528 p. **80119**

Barcza Ferenc, vitéz (szerk.). Váltójog a gyakorlatban. Dunavecse: Weiner-ny. 1931. 80 p. **77828**

Becher, Carl. Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb. Kommentar. München: Beck 1932. XII, 291 p. **79089**

Berlin. Zentralstelle für Aussenhandel. Das Devisenrecht der Welt. Berlin: Kontinent u. Übersee Verl.-Ges. 1932. 155 p. **X 6052**

Böhme, Werner. Die gewerbliche Nachahmung in Technik und Kunstgewerbe. Geleltw. v. Martin Wassermann. Berlin: Rothschild 1932. XVI, 124 p. (Industrierechtl. Forschung, 3.) **79293**

Bibliographie: p. XI—XV.

Böttger, Helmuth. Wechsel und Scheck in Europa und Übersee. Ihr Recht, ihre Usancen und ihre Versteuerung. Mit einem Nachtrag. Berlin: Heymann 1931. 216 + 18 p. **79222**

Bibliographie: p. 214—216.

Clement, Hans Werner. Die Reichsbank als Privatbank im Diskont-, Lombard- und Girogeschäft. Diss. Erlangen 1931. 59 p. Bibliographie: p. 57—59. **79523**

Diesener, Hans. Wesen und Übertragbarkeit des Rechts an den Firmen und Warenzeichen. Diss. Göttingen 1928. [6], 47 p. Bibliographie: p. [4—6]. **78547**

Doroghi Ervin. Részvényjogi novella. Bp.: Magy. jogászegylet 1932. 92 p. (Magy. jogászegylet. kvtára, 10.) **79057**

Harbou, Mogens v. Probleme des privatrechtlichen Firmenschutzes. Diss. Göttingen 1928. VIII, 47 p. **78555**

Bibliographie: p. VII—VIII.

Harder, Otto. Der privatrechtliche Schutz der Funkanlagen und ihres Betriebes. Diss. Königsberg 1930. 97 p. **79471**

Bibliographie: p. 93—96.

Heymann, Rudolf. Die Reichsbankgesetze vom 14. März 1875, vom 30. August 1924 und 13. März 1930. Ein Beitr. z. Recht d. wirtschaftl. Unternehmen d. »öffentl. Hand«. Diss. Erlangen 1930. 80 p. **79492**

Bibliographie: p. 75—80.

- Hückmann, Rudolf.** Schlagwortschutz. Eine neue starke Hilfe beim Wettbewerb. Frankfurt a. M.: Kramer 1932. 90 p. **80114**
Bibliographie: p. 87—90.
- Kéri József.** A jelzáloggal fedezett váltókölcsönökre vonatkozó jogszabályok és ügyviteli utasítások. 15 melléklettel. Szeged: Juhász-ny. 1931. 34+15 p. **78475**
- Kisch, Wilhelm.** Grundriss des deutschen Konkursrechts. [1923.] 11. Aufl. Mannheim: Bensheimer 1932. XI, 100 p. **79157**
- Kozma Károly.** Korlátolt felelősségű társaságok a könyvvizsgáló szempontjából. 1931. **R 347.724 : 657 (439)**
- Köhne, Otto.** Die Dividendenscheine. Diss. Göttingen 1929. 47 p. **78557**
Bibliographie: p. 34.
- Liebetrau, Eugen.** Das schweizerische Bundesgesetz über die Kauttionen d. dtschen Lebensversicherungsgesellschaften v. 8. IV. 1924 u. seine Vorgeschichte. Diss. Göttingen 1929. 65 p. **78556**
Bibliographie: 5—9.
- Magyarország. Törvények, rendeletek.** A csődönkívüli kényszeregyességi eljárás bírói gyakorlata. Összeáll. Sándorfi Kamill. Bp.: Bp.: Franklin-társ. 1930. 299 p. (Magyar törvények.) **78736**
- Németország. Törvények, rendeletek.** Gesetz über die Beaufsichtigung der privaten Versicherungsunternehmungen und Bausparkassen vom 6. VI. 1931. Bearb. v. Herbert Goltz. Berlin: Stilke 1931. 136 p. (Stilkes Rechtsbibliothek, 122.) **78092**
- Popp, Andreas.** Das aktiengesellschaftliche Unternehmen an sich und die Abgrenzung der Zuständigkeiten zwischen Aufsichtsrat u. Generalversammlung d. Aktiengesellschaft im geltenden deutschen Aktienrechte. Diss. Erlangen 1930. XVIII, 230 p. **79502**
Bibliographie: p. XI—XII.
- Rabe, Karl.** Die rechtliche Natur der Reichsbank unter bes. Berücks. des Bankgesetzes v. 30. VIII. 1924. Diss. Göttingen 1929. 57 p. **78535**
Bibliographie: p. 3—4.
- Rác Endre.** A részvénykisebbségek jogainak hatályosabb védelméről, különösen az alapító felelősségével kapcsolatban. Pécs 1932. **R 347.725 (439)**
- Salzman, Maurice.** Plagiarism. The »art« steal-ing literary material. Los Angeles: Parker, Stone & Baird 1931. XVI, 268 p. **78661**
- Sándorfi Kamill (szerk.).** A részvényjog bírói gyakorlata 1876—1930. Bp.: Tébe 1930. 312 p. (Tébe kvttár, 61.) **80468**
- Schwartz Tibor.** A kereskedelmi vétel jogszabályai különös tekintettel a bírói gyakorlatra. Bp.: Gergely 1932. 266 p. **79815**
- Stenzel, Albert.** Die Film-Verwertungsverträge in ihren Beziehungen zum Urheberrecht. Diss. Erlangen 1931. VIII, 95 p. **79519**
Bibliographie: p. VII—VIII.
- Tury Sándor Kornél.** Részvényjogunk reformjáról. Szeged: Városi-ny. 1931. 18 p. **X 2083**
= Szeged. Ferenc József tud. egyetem barátai egyes. jog- és államtud. szakoszt. előad., 1.
- Varannai István & Nyulász Alajos.** Hiteljogi kényszeregyességi bírói gyakorlat 1926 óta. Bp.: Tébe [1931] [4], 96 p. (Tébe kvttár, 60.) **80287**
- Zörner, Carl Ernst.** Notwendigkeit der Reform des deutschen Aktienrechts unter bes. Berücks. d. Stellung d. Kleinaktionärs. Diss. Göttingen 1928. 57 p. **78528**

347.727 Kartelljog

Kartellrecht — Trust law

- Andritschky, Karl.** Treuhandschaft im Kartellwesen. Diss. Göttingen 1929. 56 p. **78542**
Bibliographie: p. 54—56.
- Dörinkel, Wolfram.** Internationales Kartellrecht. Berlin: Heymann 1932. XVI, 99 p. **78496**
Bibliographie: p. IX—XV.
- Eger, Otto.** Das Recht der deutschen Kartelle. Berlin: Stilke 1932. VIII, 193 p. **79190**
- Hausmann, Fritz.** Das Recht der Unternehmenszusammenfassungen. System u. Praxis des Konzern- und Kartellrechts und der sonstigen Unternehmenverbindungen. Bd. 1—2. München: Schweitzer-Verl. 1932. **79944**
- Kartelljog tára.** (A »Magyar jogi szemle« mellék-lapja.) Szerk. Gőcze Bertalan & Király Ferenc. I. k. Bp.: Attila-ny. 1932. **X 2072**
- Király Ferenc.** A nemzetközi kartellek közgazdasági és jogi problémái. Bp.: Franklin 1929. p. 159—218. **3804**
= Magyar jogászegyleti értekezések. Új folyam. XX. k. 102. f.
- Magyarország. Törvények, rendeletek.** A kartell-törvény és szabályrendeleteinek magyarázata. Összeáll. Csapó Lóránt Pál & Hánka Zsolt. Bp.: Szerzők 1932. 158 p. **K 3477/1**

- Mirow, Paul.** Das Kartell in der Form einer G. m. b. H. Diss. Göttingen 1929. VI, 50 p.
Bibliographie: p. V—VI. **78538**
- Pleser, Ernst.** Inwieweit greift die Kartellverordnung vom 2. November 1923 in die Organisationsformen der Kartelle ein? Diss. Erlangen 1930. 70 p.
Bibliographie: p. 5—9. **79521**
- Ranschburg Nándor.** A kartelltervénytervezet vitája. Bp.: Franklin 1930. 24 p. **3804**
= Magy. jogászegyleti értekezések. Új folyam. XXII. k. 115. f.
- Sándorfy Kamill.** A gazdasági versenyt szabályozó megállapodásokról szóló 1931: XX. törvénycikk (kartelltervény) magyarázata. Bp.: Franklin 1931. 122 p. (Magy. törvények.) **80462**

347.8 Iparjog

Gewerberecht — Trade law

- Gyürky Tibor & Mellly József (szerk.).** Az iparüzés útmutatója. Az iparüzés egészségügyi feltételei. Bp.: »Iparfelügyelők könyve« kiad. 1931—32. 142 p. **K 3478/3**
- Iparkodex kézikönyve.** Tartalmazza: ipartörv. kivonatát magyarázatokkal, iparfejlesztési törv. kivonatát, munkásügyek, ipari szakoktatás, tanoncügy, kötelező hazai beszerzési források a közszállításoknál. Összeáll. Tórs Kálmán. Bp.: Ipar Kodex kvkiad. 1932. 336 p. **K 3478/4**
- Magyarország. Törvények, rendeletek.** Ipari közigazgatás. Iparügyekben megjelent kormányhatósági rendeletek betűsoros gyűjteménye. Bp.: Tipogr. műint. 1931. 161 p. **78374**
- Magyarország. Törvények, rendeletek.** A magyar ipartörvény. 1922. XII. t.-c. Összeáll. Karlovitz Miklós és Fátth Ferenc. Előszót írta Pertik Béla. Bp.: Kellner és Kiss-ny. 1932. VI, 462 p. **K 3478/2 & 78052**
- Matolay Viktor (szerk.).** Ipari közigazgatás. Előjárósági kézikönyv. Iparügyekben megjelent kormányhatósági rendeletek betűsoros gyűjteménye. [1932.] 2. kiad. Bp.: Tipogr. műint. 1932. 161 p. **80155**

347.9 Perrendtartás

Zivilprozessordnung — Civil procedure

- Binder, Julius.** Prozess und Recht. Ein Beitr. z. Lehre v. Rechtsschutzanspruch. Lpzg.: Scholl 1927. VII, 395 p. **79593**

Fodor Sándor [szerk.]. Útmutató a törvénykezés egyszerűsítésével kapcsolatos eljárások körül. [193?] **R 347.92 (439)**

Günzel, Armin. System des tschechoslowakischen Zivilprozessrechtes in Böhmen, Mähren u. Schlesien. Prag: Calve 1932. XIV, 303 p. **78486**

Markó Jenő. A perköltség viselése kérdésének történelmi kialakulása és az ítélkezés. 1931. **R 347.921.6**

Markó Jenő. A polgárjogi ítélkezés multja és jövője. Bp.: Egyetemi-ny. 1932. 151 p. **79527**

Rónay Károly. A magyar közjegyzőség megalakítása és fejlődése. Bp.: Szerző 1932. 212+3 p. **80241**

Sarlós Márton (szerk.). A polgári perrendtartás egységes szerkezete. Bp.: Révai 1932. 319 p. **78877**

Várady Sándor & Pogány József (szerk.). A községi polgári és kihágási bíráskodás kézikönyve. Bp.: Steiner & Kovács-ny. 1931. 193 p. **78451**

348 Egyházjog

Kirchenrecht — Canon law

- Barion, Hans.** Das fränkisch-deutsche Synodalrecht des Frühmittelalters. Bonn: Röhrscheid 1931. XVI, 407 p. (Kanonistische Studien u. Texte, 5 u. 6.) **80449**
Bibliographie: p. IX—XV.
- Bernau, Kurt.** Verfassung, Gesetz und Verordnung im Kirchenrecht der evangelischen Landeskirchen Preussens. Diss. Erlangen 1930. VIII, 43 p. **79484**
Bibliographie: p. V—VI.
- Biró Vencel.** Püspökjelölés az erdélyi római katolikus egyházmegyében. Cluj-Kolozsvár 1930. **R 262.12 (439.42)**
- Fischer, Otto.** Der Parlamentarismus in den evangelischen Landeskirchen Deutschlands. Diss. Erlangen 1931. VIII, 61 p. **79487**
Bibliographie: p. VI—VII.
- Gróh József.** Szerzetesek és szerzetek szerzési képessége és a szerzetesek utáni öröklési jog. 1930. **R 348.42**
- Hesse, Werner.** Die Kirchengesetzgebung der evangelischen Landeskirchen in Preussen, historisch u. dogmatisch dargestellt. Diss. Göttingen 1928. XXIV, 215 p. **78561**

Meszlényi Zoltán. A kánonjogi tanulmányok fontossága. Székfogl. ért. Pécs: Dunántúl kvkiad. 1930. 35 p. **2073/**
= Szent István akad. tört. jog- és társ. tud. oszt. felolv., 2/2.

Pfister, Franz Josef. Der Patronat nach geltendem staatlichen und kirchlichen Recht, insbes. im bayerischen Staatskirchenrecht. Diss. Erlangen 1929. X, 105 p. **79515**
Bibliographie: p. VII—X.

Preisenberger, Peter. Der Einfluss der Lateranverträge vom 11. Februar 1929 auf das deutsche Reichskirchenrecht. Diss. Erlangen 1931. 40 p. **79485**
Bibliographie: p. 7—9.

Stolpa József. A közigazgatás és bíraskodás elválasztása a katolikus egyházban. Bp.: Stephaneum-ny. 1924. 78 p. **2073**
= Szent István akad. tört., jog- és társ. tud. oszt. felolv. 1/6.

Tauscher, Eckhard. Die Kirchenzucht im deutsch-evangelischen Kirchenrecht unt. bes. Berücks. des inneren Kirchenrechts. Diss. Erlangen 1931. 111 p. **79524**
Bibliographie: p. 5—7.

Wulffen, Arndt-Siegfried. Die Stellung des Patronats im heutigen Staatskirchenrecht. Diss. Göttingen 1929. X, 95 p. **78526**
Bibliographie: p. V—X.

349 Jogtörténet

Rechtsgeschichte — History of law

Altörjay Sándor. Anonymus és a magyar őszalkotmány. A királyi tanács és a vármegyei szervezet kialakulásának alapjai Anonymus »Gesta Hungarorum« c. művében. Bp.: Magy. jogászegyl. 1932. 78 p. (Magy. jogászegyl. kvtára, 8.) **79719**

Bogisić V., & C. Jeriček (ed.) Liber statutorum civitatis Ragusii, compositus anno 1272. Sumpt. Academiae slavorum meridionalium. Zagrabiae: Soc. typ. 1904. LXIX, 466 p. (Monumenta hist.-juridica Slavorum meridion., 9.) **A 49.90/20/9**

Corpus iuris Attici. Graece et latine. E fontibus composuit I. B. Telfy. Pestini: Laufferi 1868. XVI, VIII, 664 p. **78025**

Eilers, Wilhelm. Gesellschaftsform im altbabylonischen Recht. Lpzg: Weicher 1931. XI, 72 p. (Leipziger rechtswiss. Studien, 65.) **A 50.34/14**

Eilers, Wilhelm. Die Gesetzesstele Chammarabis. Lpzg: Hinrichs 1932. 83 p. **A 50.08/4/31**
= Der Alte Orient. Bd. 31. Heft 3—4.

Kelemen László. Aleánynegyed (»Quartalium«) Szeged: Városi ny. 1926. p. 160—218. (Acta litt. et scienc. Regiae univers. Francisco Josephinae. Tom. I. fasc. 6.) **79720**

Kérészy Zoltán. Hübéri eszmék és magyar jogfejlődés. Észrevételek Eckhart Ferencnek »Jog és alkotmánytörténet« c. dolgozatára. Bp.: Hornyászký 1931. 64 p. (Az Erzsébet egyetem barátai tud. szöv. Jog- és társ.-tud.-i szakoszt. kiadv., V.) **79721**

Némethy Imre. Az árpádkori magyar közigazgatás alapjai. Bp.: Franklin 1931. p. 168—202. **3804**
= Magy. jogászegyleti értekezések. Új folyam XXII. k. 119. f.

Stammler, Rudolf. Deutsches Rechtsleben in alter und neuer Zeit. Bd. 1—2. **72668**
Bd. 1. Im alten Reich. Charlottenburg: Pan-Verl. 1928. XII, 515 p.
Bibliographie: p. 483—498.
Bd. 2. Während des 19. Jahrhunderts. München Beck 1932. [8], 502 p.
Bibliographie: p. 460—474.

35 Közigazgatás

Verwaltung — Administration

Echemann, Jaques. Les ministères en France de 1914 à 1932. Paris: Rivière 1932. 101 p. **79130**

Egyed [István.] Il »comitato« ungherese. Roma 1930. **R 353(439)**

Felszeghy Béla. A »racionalizálás« eszmekörének bírálata. 1931. **R 350.71(439)**

Fluck András. Közigazgatásunk tudományos szervezésének munkaprogramja. 1932. **R 350.7(439)**

Hantos Gyula. A magyar közigazgatás területi alapjai. Emlékirat. Bev. ell. Teleki Pál gr. Bp.: Athenaeum 1931. 14 p. 56 t. **78734**

Ladik Gusztáv. Közigazgatásunk fejlődése 1867 óta. Bp.: Föv. könyvkiadó 1932. 104 p. **79909**

Magyary Zoltán (szerk.) A magyar közigazgatás tükre. Közigazgatásunk ügyei és eljáró szervei. Mártonffy Károly, Máté Imre, Némethy Imre közreműködésével. Bp.: Állam-ny. 1932. XXXV, 782 p. **K 3500/16**

- Máté Imre.** A földművelésügyi minisztérium története. Homok [1931.] R 354.83(439)(09)
- Máté Imre.** Közigazgatásunk átszervezése. Homok: Beniczky-ny. 1932. 92 p. 78057
- Sárfy Aladár (szerk.)** A Magy. kir. közigazgatási bíróság általános pénzügyi osztályának döntvényei, jogegységi és elvi jelentőségű határozatai. 1931. Bp.: May ny. 1931. 92 p. K 3400/23
- Schwarz, Otto Georg.** Verwaltungsrechtliche Fälle und Lösungen. [1925.] 9—11 verb. Aufl. (auf d. Grundlage d. neuen Polizeirechts.) Berlin: Heymann 1932. XXIV, 98 p. 79052
- Szontagh Vilmos.** A közigazgatás szabad belátása. (Diszkrecionális közigazgatás.) Közigazgatásjogi dogmatikai tanulmány. Miskolc: Magy. jövő ny. 1928. XXIV, 253 p. (Miskolci ev. jogakadémia tud. ért. tára, 32.) 79712
- Zimmermann, Wilhelm.** Die Entstehung der provinziellen Selbstverwaltung in Preussen 1848—1875. Berlin: Ebering 1932. 112 p. (Hist. Studien, 216.) 79597
Bibliographie: p. 5—8.
- 350.8 Köztisztviselők**
Öffentliche Beamte — Civil service
- Ausztria. Törvények, rendeletek.** Gesetze und Verordnungen betreffend die Gemeindeangestellten in Oberösterreich. Zus.-gest. v. Lubert Graf. Linz 1931. P 352.08(436.2)
- Beamtenrechtliche Rechtsprechung,** Die — des Reichs und der Länder für das Jahr 1930. Berlin: Heymanns 1931. (Aus der Zeitschrift f. Beamtenrecht.) X 2104
Abraham, Jacques (Red.) 1930—.
- Beyerle, Konrad.** Die wirtschaftliche Sicherstellung der Beamten in der Reichsverfassung. Berlin 1931. P 350.8(43)
- Daniels, Hans.** Die wohlerworbenen Rechte der Beamten in Theorie und Praxis. Mannheim: Bensheimer 1932. XIV, 175 p. (Bücherei d. Beamtenrechts, 2.) 78259
Bibliographie: p. XI—XIII.
- Drágffy Miklós.** A közalkalmazottak jogállása különös tekintettel a legújabb kor mozgalmaira. Bp.: Grill 1932. 132 p. 79339
Bibliográfia: p. 120—132.
- Gerber, Hans. [etc.]** Entwicklung und Reform des Beamtenrechts. — Die Reform des Wahlrechts. Berichte von: —, Adolf Merkl, Heinrich Pohl & Gerhard Leibholz. Berlin: Gruyter 1932. 212 p. (Veröff. d. Vereinigung d. Dtschen Staatsrechtslehrer, 7.) 78676
- Gerloff, Wilhelm (Hg.)** Die Beamtenbesoldung im modernen Staat. T. 1. München: Duncker & Humblot 1932. 3358/184/1
T. 1. Die deutsche Beamtenbesoldung. Von Hans Völter. — The principles and practice of remuneration in the British Civil Service. By Herman Finer. 177 p.
- Goldberg, Otto.** Die politischen Beamten im deutschen Rechte insbes. im Reiche, in Preussen und Sachsen. Dresden: Heinrich 1932. 63 p. 79416
Bibliographie: p. 58—62.
- Heinrich, Ernst.** Der Rang des Beamten in historischer und dogmatischer Darstellung. Dresden: Heinrich 1931. 76 p. 78185
- Kaltenegger, Alfred.** Die politische Stellung der Beamten nach der Reichsverfassung. Diss. Erlangen 1931. [4], 57 p. 79480
Bibliographie: p. 55—57.
- Leinweber, Gerhard.** Der Erwerb der Beamten-eigenschaft. Berlin: Stilke 1932. 106 p. Bibliographie: p. 102—106. 79862
- Németország. Törvények, rendeletek.** Beamten-dienststrafordnung vom 27. I. 1932. Berlin: Vahlen 1932. VIII, 83 p. 79155
- Németország. Törvények, rendeletek.** Das Besoldungsrecht der Kommunalbeamten. 12. IX. 1931. Hg. v. Werner Zschintzsch & Wilhelm Loschelder. Eberswalde: Müller 1931. VIII, 159 p. 78088
- Poroszország. Törvények, rendeletek.** Rechtsprechung des preussischen Disziplinarhofs für nicht richterliche Beamte. Berlin: Preuss. Dr. 1930. 77 p. 79176
- Richhardt, A.** Die Gehaltskürzungen der Beamten im Lichte der Rechtsprechung und Rechtslehre. Berlin: Dtscher Beamtenbund 1932. 285 p. 79912
- Schmidt, Richard.** Die Bürokratisierung des modernen England und ihre Bedeutung für das heutige deutsche Behördensystem. Lpzg: Hirzel 1932. 43 p. (Abhandl. d. Philos.-hist. Klasse d. Sächsischen Akad. d. Wissenschaften, XLII, II.) X 6054
- Stock, Ulrich.** Entwicklung und Wesen der Amtsverbrechen. Lpzg: Weicher 1932. XIX, 279 p. (Leipziger rechtswissenschaftl. Studien, 67.) X 6047
Bibliographie: p. XI—XIX.

Szombathy Kálmán (szerk.) Polgári állásokban való elhelyezkedés biztosítása a honvédség, csendőrség, vámőrség, folyamőrség kiszolgált legénység állományú tagjai, valamint a vitézek, hadirokkantak és frontharcosok számára. 1931. III. törvcikk. 1931.

R 350.8(439)

Winkler, Walther. Die wohlverworbenen Rechte der Beamten. München 1931. P 350.8(43)

Winters, Fritz & Georg Wolff (Hg.) Deutsches Beamten Handbuch zur dienstlichen und allgemeinen Fortbildung. Bd. 1—2. Berlin: Neufeld & Henius 1932. 78639

351.7 Rendészet

Öffentliches Sicherheitswesen Public safety and order

Cerny, Jaroslav. Die Wasserbücher der europäischen Staaten. Reichenberg: Dtscher Wasserwirtschaftsverb. 1931. XII, 214 p. 78351

Fischer, Hans. Feuerschutz in Kirchen. München [193?]. P 614.84

Huber, Ernst Rudolf. Wirtschaftsverwaltungsrecht. Institutionen. d. öffentl. Arbeits- u. Unternehmensrechts. Tübingen: Mohr 1932. XII, 304 p. 79425

Leisner, Max. Polizeirecht und Polizeiverwaltung. Mannheim: Bensheimer 1932. XII, 103 p. (Lehrbücher f. Verwaltungsschulen, 15.) 80116

Lukács Zoltán. A Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegyei tűzoltószövetség története. 1. k. Bp.: Stádium 1931. 78732
1. k. Alakulástól a világháborúig. 49. p.

Magyarország. Törvények, rendeletek. A magyar hajózási vízjogi és folyamrendészeti jogszabályok gyűjteménye. Összeáll: F a b a János & W e n i n g e r László. 1—2. k. Bp.: Jókai-ny. 1931. 80274

Molnár Mihály. A magyarországi idegen ellenőrzés, tartózkodás, lakhatás, munkavállalás kézikönyve. 1931. R 351.756(439)
[Magyar—német—francia.]

Németország. Törvények, rendeletek. Polizeiverordnung über die bauliche Anlage, die innere Einrichtung u. d. Betrieb v. Theatern, öffentl. Versammlungsräumen u. Zirkusanlagen. 6. erg. Aufl. Berlin: Ernst 1929. 57 p. 3 t. X 6002

Schmidt, Fritz. Die Theaterzensur und das Theateraufführungsverbot. Diss. Erlangen 1930. 43 p. 79516
Bibliographie: p. 5—6.

351.81 Útügyi közigazgatás

Verkehrspolizei — Traffic-regulations

Ausztria. Törvények, rendeletek. Sammlung der neuen Verkehrsvorschriften. Zus.-gest. v. Al. H a l h a m m e r. Innsbruck: Wagner 1931. XXVII, 198 p. 79696

Berlin. Szabályrendeletek. Polizeiverordnung betr. Droschkenwesen (Droschkenordnung) vom 22. VI. 1927. Berlin: Dtsche Polizeibuchhandlung 1931. 75 p. 79156

Magyarország. Törvények, rendeletek. Magyarország közlekedés rendészeti szabályai. [1932.] R 351.811.1(439)

Magyarország. Törvények, rendeletek. Règlements de la circulation routière en Hongrie. [1932.] R 351.811.1(439)

Németország. Törvények, rendeletek. Verordnung über Kraftfahrzeugverkehr (Kraftfahrzeugverordnung) vom 10. V. 1932. Bielefeld 1932. P 351.754(43)

Németország. Törvények, rendeletek. Verordnung über Kraftfahrzeugverkehr. Stuttg. 1930. P 351.754(43)

Société des nations. Organisation des communications et du transit. Comptes rendus et textes relatifs à la Conférence européenne sur la circulation routière. Tenue à Genève 16—30. III. 1931. Genève: Soc. d. nations 1931. 164 p. (Série de publ. VIII.) 101772

Somogy vármegye. Szabályrendelettervezet. A gépjárművet közhelyen (közterületen) a közönség rendelkezésére tartó gépjárművel üzött bérkocsi (autótaxi) ipar gyakorlásáról. Kaposvár 1932. Rq 385.87(439.052)

Stollár József. A gépjárművek közötti forgalmára vonatkozó rendőri szabályok összefoglalása. 1931. R 351.811.1(439)

Wagner, Rudolf. Gesetzliche und strassenpolizeiliche Verkehrsvorschriften. [Wien 1930.] P 351.754(436.01)

352 Községi igazgatás

Gemeindeverwaltung Local government

Berlin. Deutsches Institut für wirtschaftliche Arbeit i. d. öffentl. Verwaltung. (Hg.) Richtlinien für die Aufstellung städtischen Geschäftsordnungen. Berlin: Verl. d. Verkehrswissenschaftl. Lehrmittelges. 1932. 21 p. (Diwiv-Blätter, 8.) X 6055

- Berlin. Szabályrendeleték.** Berliner Stadtverfassungsrecht. Zus. gest. & erl. v. Carl Herz & Walter Brell. Berlin: Metzner 1931. 198 p. **78347**
- Berlin. Verwaltungs-Akademie.** Neue Wege der Kommunalverwaltung. Berlin: Gruyter 1932. 167 p. **79319**
Bibliographie: p. 166—167.
- Dreysel, Helmut.** Zwangseingemeindung und Selbstverwaltung. Dresden: Risse-Verl. 1932. 100 p. **79615**
- Empire municipal directory and year book.** The —. 1932/33. London: Sanitary publ. comp. 1932. **K 3520/2**
- Forsthoft, Ernst.** Die Krise der Gemeindeverwaltung. Berlin: Junker & Dünnhaupt 1932. [8], 75 p. (Fachschr. z. Politik u. staatsbürgerl. Erziehung.) **80061**
- Glässing, Kurt.** Die rechtliche Zulässigkeit von Zwangseingemeindungen nach Reichsrecht, preussischen und hessischen Landesrecht. Giessen 1931. **P 352.012(43)**
- Gmela, Jan.** Samospráva a tisk (Prázká obes a komunální spravodajstvi) Praha: Hlav. města Praha 1930. 23 p. **X 2124/6**
= Samosprávná knihovna hlav. města Prahy, 6.
- Kézikönyv a községi közigazgatási tanfolyamok hallgatóinak használatára.** 1—3. k. Bp.: Pesti-knyomda 1928. **79133**
- Köttgen, Arnold.** Die Krise der kommunalen Selbstverwaltung. Tübingen 1931. **P 352.02(43)**
- Leupold, Hermann.** Die Stellung des 1. Bürgermeisters im bayerischen Gemeinderecht. Diss. Erlangen 1931. VIII, 90 p. **79478**
Bibliographie: p. VIII.
- Mácha, Otokar.** Stížnostní a stavební sbor hlav. města Prahy (K. jejich desetileté činnosti) Praha: Hlav. města Praha 1931. 24 p. **X 2124/8**
= Samosprávná knihovna hlav. města Prahy, 8.
- Mauil, Heinz.** Die Staatsaufsicht über Gemeindeverbände in Preussen. Berlin: Heymann 1932. [8], 136 p. **78332**
- Nicolaus, Gertrud.** Die Einführung der Städteordnung vom 19. November 1908 in Königsberg i. Pr. Diss. Königsberg 1931. 119 p. Bibliographie: p. 113—117. **79468**
- Porsack, H.** Grundriss des Gemeindeverfassungsrechts. Berlin 1931. **P 352(43)**
- Rüger, Hellmut.** Die Gemeindekammer und das Oberverwaltungsrecht in der Gemeindeaufsicht n. d. sächsischen Gemeindeordnung v. 1. VIII. 1923 i. d. Fassung d. Bekanntmachung v. 15. VI. 1925. Lpzg: Weicher 1932. VIII, 93 p. (Leipziger rechtswissenschaftl. Studien, 69.) **79355**
Bibliographie: p. V—VII.
- Steinbach, Franz.** Geschichtliche Grundlagen der kommunalen Selbstverwaltung in Deutschland. Unt. Mitw. v. Erich Becker. Bonn: Röhrscheid 1932. 205 p. (Rheinisches Archiv, 20.) **79347**

355—359 Hadtörténet

Heerwesen — Military science

- Bajnóczy József, vitéz, dési.** A cs. és kir. 71. hadosztály 50 napos mozgó hadműveletei a román háború kitörésétől Erdély visszafoglalásáig, 1916. VIII. 27-től X. közepéig. Bp.: Szerző 1931. 201 p. 14 t. **80371**
- Banse, Ewald.** Raum und Volk im Weltkriege. Oldenburg: Stalling 1932. 424 p. **80192**
- Bárdy István.** Csaba vezér útján. (4-es honvédek a világháborúban.) Orosháza: Demartsik-ny. 1932. 112 p. **80254**
- Brehm, Bruno.** Das war das Ende. Von Brest-Litowsk bis Versailles. München: Piper 1933. 500 p. **80093**
- Caspary, Adolf.** Wirtschafts-Strategie und Kriegsführung. Wirtschaftl. Vorbereitung, Führung und Auswirkung des Krieges in geschichtl. Aufriß. Berlin: Mittler 1932. XII, 166 p. **79207**
Bibliographie: p. 164—166.
- Churchill, Winston S.** The world crisis. The eastern front. London: Butterworth 1931. 368 p. 18 t. **78591**
- Clark, John Maurice.** The costs of the world war to the American people. New Haven: Yale univers. pr. 1931. XIV, 316 p. (Economic and soc. history of the world war.) **79592**
- Cramon, August v. & Paul Fleck.** Deutschlands Schicksalsbund mit Österreich-Ungarn von Conrad v. Hötzendorf zu Kaiser Karl. Berlin: Verl. f. Kulturpolitik 1932. 231 p. 8 t. **79606**
- Deseő Lajos.** A m. kir. szatmári 12. honvéd gyalogezred, valamint menet- és népfelkelő ezredeinek története. Pécs: Dunántúl-ny. 1931. 340 p. 26 t. **78789**

- Deygas, F. J.** L'armée d'Orient dans la guerre mondiale 1915—1919. Préf. du Franchet D'Espérey. Paris: Payot 1932. 319 p. (Coll. de mémoires, études et documents pour servir à l'hist. de la guerre mondiale.)
A 49.35/45
- Érsek Imre.** Egy póttartalékos naplója. Magyaróvár: Keresztény-ny. [193?] 211 p.
78524
- Fick, H.** Der deutsche Militarismus der Vorkriegszeit. Ein Beitr. z. Soziologie d. Militarismus. Potsdam: Protte 1932. 103 p. Bibliographie: p. 101—103. 79322
- Fokker, Anthony & Bruce Gould.** Souvenirs d'un homme volant. La vie d'Anthony Fokker. Trad. par L. Baillon de Wailly. Préf. du Pierre Weiss. Paris: Calman-Lévy 1932. X, 262 p. 1 t. 78720
- Gide, Charles & William Quaid.** Le bilan de la guerre pour la France. Paris: Publ. de la Dotation Carnegie 1931. 370 p. (Hist. écon. et sociale de la guerre mondiale.) 78166
- Hersing, Otto.** U 21 rettet die Dardanellen. Zürich: Almathea-Verl. 1932. 155 p. 8 t. 80017
- Kautsky, Karl.** Krieg und Demokratie. Eine historische Untersuchung und Darstellung ihrer Wechselwirkungen in der Neuzeit. Bd. 1—2. Berlin: Dietz 1932. 79187/1
Bd. 1. Revolutionskriege. XVI, 475 p.
- Kemechey Jenő.** A cseh militarizmus. 1931. Rq 323.24 (437)
- Kéri [Pál].** Gas, Tank und Flugzeug. Krieg d. Zukunft — Friede d. Zukunft. Lpzg: Prager 1931. 225 p. 79166
- Klante, Margarete.** Von der Wolga zum Amur. Die tschechische Legion und der russische Bürgerkrieg. Berlin: Ost-Europa-Verl. 1931. XIII, 346 p. (Dokumente z. Geschichte d. Kriegsgefangenen d. Weltkrieges, 1.)
A 57.35/6
- Kozma Miklós.** Egy csapattiszt naplója. 1914—1918. Bp.: Révai 1931. 576 p. 78055
- Langes, Gunther.** Front in Fels und Eis. Der Weltkrieg im Hochgebirge. Einl. v. Konrad Krafft v. Delmensingen. München: Bruckmann 1933. XIII, 143 p. 31 t. 80006
- Londres, Albert.** Les comitadjis ou le terrorisme dans les Balkans. Paris: Michel 1932. 250 p. A 49.32/293
- Magyarország. Honvédelmi minisztérium.** Beszállásolási törvények és az azok végrehajtására vonatkozó utasítás. Bp.: Pallas 1931. 133 p. X 6096
- Molnár Dezső, péterfalvi.** Limanova magyar győzelem. 1—2. k. Bp.: Szerző 1932. 78724
1. k. A galícia-oroszlengyelországi győzelmes téli nagycsata 1914. XII. 8—XII. 11. 560 p.
2. k. Szövegfüzet a vázlatokhoz [mellékletekkel és vázlatokkal]. 24+8 p. 23 t.
- Nyukosz-évkönyv.** A nyugállományi katonatisztek orsz. szövetségének évkönyve. 12. évf. Szerk. Szilágyi István. Bp.: Főv. irodalmi váll. 1932. 441 p. K 3551/2
- Oroszlány Gábor és Krahm László.** A marosvásárhelyi m. kir. 22. honvéd gyalogezred háborús története. (1914—1918.) I. rész. 1. k. Bp.: Admiral-ny. 1931. 78647
- Oswald, R. P.** Der Streit um den belgischen Franktireurkrieg. Köln: Gilde-Verl. 1931. XIV, 284 p. 78230
Bibliographie: 237—243.
- Reck-Malleczewen, F.** Von Räubern, Henkern und Soldaten. Als Stabsoffizier in Russland v. 1917 bis 1919. Berlin: Scherl 1924. 174 p. A 47.90/73
- Renner Gusztáv.** A polychnai útközet 1914 aug. 23-án. Sopron: Rábaközi-ny. 1931. 60 p. 78095
- Sakharow, Konstantin.** A cseh légiók Szibériában. Eckhardt Tibor előszavával. Bp.: Vajna 1932. 145 p. 1 t. A 57.35/4
- Schwartz, Max.** Geschichte des Weltkrieges. Berlin: Etthofen 1932. 479 p. 2 t. 80121
- Siba János.** Folyami hajók a világháborúban. Bp.: Szerző 1931. 101 p. 78059
- Spahn, Martin & Konstantin W. Sakharow.** Die Wahrheit über die tschechische Legion im Weissen Sibirien. Berlin: Hendrick 1932. 68 p. A 57.35/5
- Százdeczky Kardoss Lajos.** Az oláhok Erdélybe törése és kivezetésük 1916—17. 1—2. k. Bp.: Makkay [1932.] 78794
- Weber, Fritz.** Das Ende einer Armee. Ein Volksbuch v. österreichisch-italienischen Kriege 1915—18. Lpzg: Steyermühl 1933. 546 p. 2 t. (Granaten u. Lawinen, 1.) 80338

36 Jótékonyág. Szegényügy Armenwesen — Charity

- Abbott, Edith.** Social welfare and professional education. Chicago: Univers. of Chicago pr. 1931. IX, 177 p. 79631

- Belz, Hans.** Die Rechtsstellung der katholischen und evangelischen Vereine für Wohlfahrtspflege im Kirchenrecht, im deutschen Staatskirchenrecht und im Recht der öffentlichen Wohlfahrtspflege. (Mit bes. Berücksichtigung ihrer Rechtsstellung in Bayern.) Diss. Erlangen 1931. X, 78 p. **79508**
Bibliographie: p. I—VIII.
- Böhme, Hildegard & Johannes S ü n d e r.** Wir wollen helfen! Anregungen z. Durchführung des Winterhilfswerkes 1931/1932. Berlin 1931. **P 361.7(43)**
- Csorna Kálmán.** A szegénygondozás Budapestén. Bp.: Szfv. statiszt. hiv. 1931. 247 p. **K 3100/46 & 648**
Bibliográfia: p. 243—247.
= Statisztikai közlemények 62/1.
- Federkiel, Fritz.** Fürsorgeträger und Fürsorge-stelle in Bayern. Diss. Erlangen 1930. 62 p. **79499**
Bibliographie: p. 61—62.
- Hannover. Szabályrendeletek.** Organisation der städtischen Wohlfahrtspflege in der Stadt Hannover. 6. Aufl. Hannover: Schulze 1931. **78463**
I. Teil. Verfassung u. Grundsätze. 100 p.
- Johnson, Arlien.** Public policy and private charities. A study of legislation in the United States and of administration in Illinois. Chicago: Univ. of Chicago pr. 1931. XIV, 230 p. (Social service monographs, 16.) **78334**
- Karpf, Maurice J.** The scientific basis of social work. A study in family case work. New York: Columbia univers. pr. 1931. XX, 424 p. 1 t. **79370**
Bibliography: p. 403—411.
- Kraus, Hertha.** Community chests and councils. Versuche genossenschaftlicher Planung und Finanzierung der freien Wohlfahrtspflege in den Vereinigten Staaten. Berlin: Vahlen 1932. 47 p. **79216**
- Németország. Törvények, rendeletek.** Die Versorgungsheilbehandlung der Kriegsbeschädigten nach dem Reichsversorgungsgesetz. Mit d. Ausführungsbestimmungen u. d. aml. Rententafeln. Berlin: Mittler 1932. 203 p. **80304**
- Simonné Jankovich Adél.** Magyarország egészségvédelmi és segélyezési intézményeinek jegyzéke. 1930. **R 362(439)**
- Ulrich, Friedrich.** Die weltanschaulichen Grundlagen der Wohlfahrtspflege. Berlin: Heymann 1932. VIII, 142 p. **79318**
- Zeck, Wilhelm.** Fürsorgerecht und Wohlfahrtspflege in der neuen Not-Gesetzgebung. Stuttgart. 1932. **P 361(43)**
- 362.8 Gyermekevédelem**
- Jugendfürsorge — Care of the young*
- Daniels, Otto.** Das Jugendamt und seine Zuständigkeit, insbes. seine Mitwirkung i. d. Fürsorgeerziehung u. d. Reichsjugendwohlfahrtsgesetz. Diss. Göttingen 1928. VIII, 39 p. **78546**
Bibliographie: p. V—VII.
- Lamm, Albert.** Betrogene Jugend. Aus einem Erwerbslosenheim. Berlin: Cassierer 1932. 190 p. **79950**
- Niestroj, P.** Das Jugendamt als Gemeindevaisenrat. Berlin: Gruyter 1932. 91 p. **78255**
- Ohland, Annaliese.** Die rechtliche Stellung der Fürsorgeerziehungsbehörde auf Grund des Reichsgesetzes für Jugendwohlfahrt v. 9. VII. 1922. Diss. Göttingen 1928. XI, 92 p. **78565**
Bibliographie: p. V—IX.
- Schmidl Sándor.** Gyermekevédelem és családevédelem. Bp.: Hollóssy-ny. 1932. 86 p. **78181**
- 37 Közoktatás. Közművelődés.**
- Unterricht- u. Bildungswesen*
Education. Culture
- Áfra Nagy János.** Az írástudatlanok Budapestén. Bp.: Szfv. Statisztikai Hivatal 1932. 187 p. **648/63/1 & K 3100/46**
= Statisztikai közlemények, 63/1.
- Barankay Lajos.** A szaknevelés elméletének alakulása. (Az általános és a hivatásszerű nevelés gondolatának küzdelme.) Pécs: Dunántúl-ny. 1931. 212 p. **78482**
- Baranyai Erzsébet.** A neveléslektani kutatás magyar feladatai a tanítás lélektana körében. 1931. **R 370**
- Budapest székesfőváros elemi népiskoláinak helyi tanterv- és utasítástervezete.** Bp.: Szfv. háziyomda 1932. 167 p. **X 6081**
- Csávossy Elemér.** A »Rerum novarum« szel-leme az ifjúság nevelésében. Kalocsa 1932. **R 377**
- Finnország. Kongresszusok.** Suomalais-Ugrilainen kulttuuri-kongresssi. Finnugor közművelődési kongresszus 1931. Helsinki: Osakayhtio Suomenmaan Kirjapaino 1932. 362 p. **X 2095**

- Graves, Frank Pierpont.** The administration of American education. With especial reference to personnel factors. New York: Macmillan comp. 1932. XVIII, 631 p. **79619**
- Herbart János Frigyes.** Pedagógiai előadások vázlatá. [*Umriss pädagogischer Vorlesungen 1835.*] Ford. Nagy I. Béla. Bevezetést írta Fináczy Ernő. Bp.: A »Kisded-nevelés« kiad. 1932. 152 p. **78759**
- Király Dezső.** Modern testnevelés képben és írásban. Testnevelési tanulmányutam az északi államokban. Bp.: Hornyánszky 1932. 382 p. 1 t. **78414**
- Kornis [Gyula].** Education in Hungary. New York: Columbia univers. pr. 1932. 289 p. **79203**
- Kornis Gyula.** Neveléstörténet és szellem-történet. Bp.: Akadémia 1932. 20 p. **3126**
– Értekezések a filoz. és társ. tud. köréből, IV/4.
- Kriek, Ernst.** Völkischer Gesamtstaat und nationale Erziehung. Heidelberg 1931. **P 323.11(43)**
- Lippmann, Eduard.** Das Schulwesen von der Volksschule bis zu den Hochschulen. Neufeld 1932. **P 371**
- Magyar pedagógiai lexikon.** A magyar pedagógiai társ. megbízásából Fináczy Ernő és Kornis Gyula közreműködésével szerk. Kemény Ferenc. 1. k. Bp.: Révai 1933. **80249**
- Magyarország. Vallás- és közoktatásügyi minisztérium.** Tanterv és utasítások a népiskola számára. Bp.: Egyet.-ny. 1932. 552 p. **79580**
- Málnási Ödön (kiadó).** A munkaiskola pedagógiája. Eger 1932. **R 371.032**
- Marczell Mihály.** Az egyéniség összetevői. Bp.: »Élet« 1931. 287 p. (A bontakozó élet, 1.) **78087**
- Nash, Jay B.** The administration of physical education. With special reference to public schools. New York: Barnes 1931. XIII, 491 p. **78613**
Bibliography: p. 477.
- Rados K. Béla.** A felvidéki magyarság kulturális élete. Iskolapolitika. 1931. **Rq 37(439.31)**
- Rugg, Harold.** Culture and education in America. New York: Harcourt, Osrace 1931. XII, 404 p. **78239**
- Sárpy István (szerk.).** Budapest székesfőváros levente-mozgalma. 1931–1932. Bp.: Hol-lósy-ny. 1932. 120 p. **80320**
- Schmidt Ferenc.** A kísérleti lélektan szerepe a nevelési tanácsadásoknál. 1931. **R 370.6**
- Spranger, Eduard.** Volk, Staat, Erziehung. Gesammelte Reden u. Aufsätze. Lpzg: Quelle & Meyer 1932. VIII, 217 p. **80194**
- Stark, Johannes.** Nationale Erziehung. München 1932. **P 371.48(43)**
- Tóth Antal.** Neveléstörténet. Nyiregyháza: Szerző 1929. 329 p. **78095**
- Tumlirz, Otto.** Die Kultur der Gegenwart und das deutsche Bildungsideal. Lpzg: Klinkhardt 1932. 266 p. **79220**
- Valentényi Gáspár.** Az elemi népoktatásügy autonómiája törvényhozásunkban. Miskolc: Magyar jövő kiad. 1928. 109 p. **79672**
Bibliográfia: p. 5–8.
- Weszely Ödön.** A szellemi képességek fejlesztése. Bp.: Lampel 1932. 38 p. **78481**
Bibliográfia: p. 37–38.
- Williams, L[ester] A[lonzo].** The person-consciousness of a selected group of high school pupils. Berkeley: Univers. pr. 1931. p. 85–138. **2549**
– Berkeley. Univers. of California publ. in education. 6/2.
- Wittken, Hans Frhr. v.** Die Rechtslage der preussischen Volksschultypen. Diss. Erlangen 1931. [4], 58 p. **79514**
Bibliographie: p. 1–3.

378 Egyetemek

Universitäten — Universities

- Andréadès, A.** L'évolution des études juridiques en Grèce. [Genève]: Soc. des nations 1923. 17 p. (Soc. des nations. Comm. de coopération intellect. Enquête.) **A 49.37/21**
- Annuaire général de l'université et de l'enseignement français.** 1931/32. Paris: L'information universitaire 1932. **X 2105**
- Birk, Alfred.** Die deutsche technische Hochschule in Prag. 1806–1931. Festschrift. Prag: Calve 1931. 179 p. 14 t. **78488**
- Buday Árpád.** Dacia superior egyeteme. Bp.: Egyetemi-ny. 1931. 22 p. (Jancsó Benedek társ. kiadv., 9.) **78075 & 2097/9**
- Egyed István.** Közigazgatási jogi tanszék és szeminárium. [193?]. **R 378.13 : 35**
- Eschmann, E. W. [Red.].** Wo findet die deutsche Jugend neuen Lebensraum? Bericht über d. Rundfrage d. dtischen Studentenwerks. Hg. v. Dtschen Studentenwerk. Berlin: Gruyter 1932. XIV, 181 p. **79331**

- Flexner, Abraham.** Die Universitäten in Amerika, England, Deutschland. Übers. unt. Mitwirk. v. Marie-Luise Ehrich u. Wolhelm E. Ehrich. Berlin: Springer 1932. VII, 270 p. **78621**
- Hebing, Richard.** Die Wirtschaftskrise des deutschen Akademikertums und die katholische Caritas. Freiburg i. Br. 1931. **P 378.27(43)**
- Herpel, Hans Joachim.** Die Entwicklung des landwirtschaftlichen Studiums an der Universität Göttingen. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht 1932. 218 p. 1 t. **78425**
- Kecskemét. Ref. jogakadémia.** Emlékönyv a Kecskeméten működő Egyetemes református jogakadémia fennállásának századik évfordulójára 1831—1931. Kecskemét: Ref. jogakad. tanári kara. 1932. [8], 510 p. **80258**
Bibliográfia: p. 506—507.
- Kováts Andor.** Vázlatok a kecskeméti jogakadémia történetéhez. Kecskemét: Első kecskeméti hírlapkiadó [1930]. 78 p. **78679**
- Laky Dezső.** A magyar egyetemi hallgatók statisztikája 1930. Szerk. és kiad. M. kir. központi statisztikai hiv. Bp.: Pátria-ny. 1931. 104+75 p. **78103**
- Orbán László (szerk.).** A prágai magyar akadémikusok köre évkönyve. 1931—32. Kassa: Szt. Erzsébet-ny. 1931. 272 p. **2117**
- Schairer, Reinhold.** Die akademische Berufsnot. Tatsachen u. Auswege. Jena: Diederichs [1933.] 164 p. **79861**
Bibliographie: p. 159—164.
- Simon, Paul.** Die Idee der mittelalterlichen Universität und ihre Geschichte. Tübingen: Mohr 1932. 38 p. (Philosophie und Geschichte, 38.) **79431**

38 Közgazdaság

Volkswirtschaft — Political economy

- Barradas, Gerald.** Scientific capitalism. Why and how. San Francisco: Hooper 1932. IX, 326 p. **79966**
- Bonn, M. J.** Kapitalismus oder Feudalismus? Berlin 1932. **P 321.3**
- Briefs, Goetz (Hg.)** Die Wandlungen der Wirtschaft im kapitalistischen Zeitalter. Ein Sammelwerk d. Internat. Vereinigung f. Rechts- u. Wirtschaftsphilosophie. Berlin: Rotschild 1932. [8], 456 p. **79386**
Bibliographie: p. 431—443.
- Brinkmann, Carl.** Wirtschaftsform und Lebensform. Heidelberg 1932. **P 38(04)**
- Cairnes, [John Elliot] [etc.]** A nemzetgazdaságtan néhány alapkérdéseinek jelenlegi fel fogása a külföldi tudományban. Három tanulmány. [Irták]: —, Lange [Friedrich Albert] & Laveleye [Emile de] Ford.: Weisz Béla. Bp.: Ráth 1877. 79 p. **78904**
- Engel-Reimers, Charlotte.** Der Idealismus in der Wirtschaftswissenschaft. Hg. v. Dorothea Bernhard-Jacobi. Vorwort v. Max Sering. München: Duncker & Humblot 1932. [4], 272 p. **78490**
- Fellner Frigyes.** Közgazdasáspolitikai pénzügyi és statisztikai dolgozatok. Bp.: Athenaeum-ny. [1931.] 42 p. (A Közgazdasági Enciklopédiából.) **78703**
- Fiedler, Kurt.** Das System der theoretischen Nationalökonomie. Lpzg: Böttger 1931. 194 p. 1 t. **78476**
- Fisher, Irving.** Die Zinstheorie. [The theory of interest.] Übertr. v. Hans Schulz. Jena: Fischer 1932. XXIV, 450 p. **79335**
Bibliographie: p. 445—450.
- Fleissig, Sándor.** A lelkek szanalása. Bp.: Cobden szöv. [1929.] 40 p. **2439/45**
= Cobden-kvtár, 45.
- Fossati, Eraldo.** Economisti ungheresi e economisti italiana del secolo XIX. Pref. delle Béla de Erdődi Harrach. Padova: Milani 1932. 69 p. **80077**
- Gávaí Gaál Jenő.** Nemzetgazdasági és szociálpolitikai válogatott tanulmányaink újabb rendszeres gyűjteménye I. k. Bp.: Akadémia 1932. **78989**
- Hanisch, Georg.** Die Arbeitswerttheorie. Erfurt 1931. **P 335 Marx**
- Hardensett, Heinrich.** Der kapitalistische und der technische Mensch. München: Oldenburg 1932. 128 p. **79170**
- Heckmann, Hans.** Die Erfassung des Wohlstandes einer Bevölkerung. Heidelberg: Weiss 1932. 167 p. (Heidelberger Studien, II. 5.) **79345**
Bibliographie: p. 165—167.

- Heinrich, Walter.** Das Ständewesen mit besonderer Berücksichtigung der Selbstverwaltung der Wirtschaft. Jena: Fischer 1932. XII, 292 p. 2 t. **79131**
- Heller Farkas.** Közdaságtan. [1918.] 3. kiad. 1—2. k. Bp.: Németh 1925—32. **80153**
1. Elméleti közgazdaságtan. 352 p.
2. Közgazdasági politika. 600 p.
- Hesse, Albert.** Einführung in das wirtschaftliche und soziale Verständnis der Gegenwart. Betrachtungen z. Weltkrise. Jena: Fischer 1932. 144 p. **78165**
- Jahn, Josef.** Das grosse Schlagwort oder der unsterbliche Kapitalismus. Hamburg: Hanseatischer-Verl. 1932. 202 p. **80182**
- Josephy, Berthold.** Wirtschaft, Rationalismus, Mensch. Intellektualisierung u. Technisierung d. Wirtschaftsprozesse. Lpzg: Gloeckner 1931. 84 p. **78632**
- Keiser, Günther u. Benning, Bernhard.** Kapitalbildung und Investitionen in der deutschen Volkswirtschaft 1924—1928. Berlin: Hobbings 1931. 210 p. (Vierteljahrshefte z. Konjunkturforschung, Sonderh. 22.) **1929/22**
- Keller, Adolf.** Das Christentum und der heutige Wirtschaftsmensch. Zürich 1931. **P 307.4**
- Keynes, John Maynard.** Vom Gelde. (A treatise on money.) Übers. v. C. Krämer. München: Duncker & Humblot 1932. XX, 635 p. **78219**
- Klein, Georg.** System eines idealistischen Sozialismus. Theoretische Grundlegung einer planwirtschaftlichen Volks- u. Weltwirtschaftsordnung. Wien: Braumüller 1931. XVI, 294 p. **78675**
- Kraus, Siegfried.** Bedürfnis und Befriedigung. Eine Untersuchung ü. d. Hintergründe d. Mächte d. Gesellsch. Wien: Springer 1931. XII, 109 p. **79285**
- List, Friedrich.** Schriften, Reden, Briefe. Im Auftr. d. Friedr. List Ges., hg. v. Erwin v. Beckeraath, Karl Goesser, Friedr. Lenz [etc.] Bd. 1. Berlin: Hobbings 1927. **73172**
[Umschlagt.: List Werke.]
- Magyar közgazdaság és kultúra.** A Budapest 1913. aug. 11—30. megtartott VII. Nemzetközi közgazd. tanfolyam előadásai. Bp.: Hornyánszky 1931. 1010 p. 46 t. **78197**
[Magyar, német, francia.]
- Malcomes, Albert Baron.** Der Kapitalismus muss gerettet werden. [193?] **P 380.332**
- Mend, Nicolai Frhr. v.** Weg zum Neo-Kapitalismus. Helsingfors: Selbst-Verl. 1931. XII, 176 p. **77850**
- Müller-Armack, Alfred.** Entwicklungsgesetze des Kapitalismus. Ökonomische, geschichtstheoretische u. soziologische Studien z. modernen Wirtschaftsverfassung. Berlin: Junker & Dünhaupt 1932. VI, 218 p. **80080**
- Nachkriegs-Kapitalismus.** Eine Untersuchung der Handelsredaktion der Frankfurter Zeitung. Frankfurt: Frankfurt. Soc. Druckerei [1931.] 262 p. (Wirtschaftshefte der Frankfurter Zeitung.) **5536**
- Nagy Dénes, marosi.** A gazdasági rend. Előtanulmány. Bp.: Pallas 1932. 150 p. **78788**
- Nell-Breuning, Oswald [etc.]** Die Güterverteilung in der Gesamtwirtschaft. V. —, Othmar Spann & E. Lederer. Berlin: Einzelhandelsverl. 1932. 87 p. **79366**
- Neményi Endre.** A tőkeelmélet válsága. Bp.: Gergely 1931. 46 p. (A Bp.-i Pázmány P. tud. egyet. közgazd. szemín. kiadv., 1.) Bibliográfia: p. 42—43. **78268**
- Oppenheimer, Franz.** Weder Kapitalismus noch Kommunismus. [1919.] 2. erw. Aufl. Jena: Fischer 1932. V, 230 p. **79209**
Titel d. 1. Aufl.: Kapitalismus, Kommunismus, wissenschaftlicher Sozialismus.
- Péchy Henrik.** Neokapitalizmus. Bp.: Egyet. ny. 1931. 112 p. **78077**
- Pikler, Andrew.** A short groundwork of the kinetic theory of money. Bp.: Metropolitan ny. 1932. 4 p. (From the Hungarian economic review.) **78361**
- Pikler Endre.** A kinetikai pénzelmélet rövid alapvetése. Bp.: Légrády 1932. 30 p. **78361**
[Magyar és német.]
- Raab, Alfons.** Staatspolitik und Sozialökonomie bis zum Beginn des Merkantilismus. Wien: Manz 1932. 96 p. **78388**
- Ritschl, Hans.** Gemeinwirtschaft und kapitalistische Marktwirtschaft. Zur Erkenntnis d. dualistischen Wirtschaftsordnung. Tübingen: Mohr 1931. VIII, 182 p. **78500**
- Salter, Artur.** Recovery. The second effort. London: Bell 1932. XVI, 306 p. **78907**
- Schilling Zoltán.** Energiatan és pénzelmélet. Bp.: »Studium« 1932. 255 p. **79112**
Bibliográfia: p. 249—251.
- Schmitz Sándor.** Aquinoi szent Tamás gazdasági elvei. Homok 1931. **R 331.2**

- Schnadt, Paul.** Der methodologische Wertungs-subjektivismus und die Geldtheorie. Lpzg: Noske 1932. IX, 138 p. (Abhandl. a. d. Staatswissenschaftl. Seminar a. d. Univ. Erlangen.) **79278**
Bibliographie: p. 121—128.
- Schneider, Erich.** Reine Theorie monopolistischer Wirtschaftsformen. Tübingen: Mohr 1932. [8], 176 p. [Beitr. z. ökonom. Theorie, 4.] **79210**
- Sombart, Werner.** Die Zukunft des Kapitalismus. Berlin 1932. **P 380.332**
- Spangenberg, H.** Territorial-Wirtschaft und Stadtwirtschaft. Ein Beitr. z. Kritik d. Wirtschaftsstufentheorie. München: Oldenbourg 1932. VIII, 148 p. (Historische Zeitschrift, Beiheft 24.) **78667**
- Surányi-Unger [Tivadar.]** Economics in the twentieth century. The history of its international development. Ed. by Edwin R. A. Seligman. Transl. by Noel D. Moulton. London: Allen & Unwin 1932. XXX, 397 p. **78630**
Bibliography: p. 340—387.
- Thurnwald, Richard.** Werden, Wandel und Gestaltung der Wirtschaft im Lichte der Völkerforschung. Berlin: Gruyter 1932. 248 p. 6 t. **77198/3**
Bibliographie: p. 206—238.
= Die Menschliche Gesellschaft, 3.
- Weber, Adolf.** Weltwirtschaft. Was jeder davon wissen muss. Geleitw. v. Oskar v. Miller. München: Bruckmann 1932. XI, 334 p. 34 t. **79822**
- Wiederhold, Konrad.** Die geistigen Grundlagen der heutigen »kapitalischen« Wirtschafts- und Sozialordnung. Köln 1931. **P 380.332**
- Wittenburg, Paul Bernh.** Wirtschaft und Zeit. Eine Untersuchung ü. d. Begriff d. ökonomischen Zeit. Heidelberg: Weiss 1932. 129 p. (Heidelberger Studien a. d. Inst. f. Sozial- u. Staatswiss., II. 6.) **80105**
Bibliographie: p. 127—129.
- Zweig, Ferdinand.** Die vier Systeme der Nationalökonomie. Universalismus — Nationalismus. — Liberalismus. — Sozialismus. Berlin: Heymann 1932. 147 p. **79742**
- 380.351 Gazdasági válság**
Wirtschaftskrise — Economic crisis
- Angell, Norman.** The unseen assassins. London: Hamilton 1932. 283 p. **78804**
- Bendix, Ludwig.** Amerika in der Weltwirtschaftskrisis. Berlin: Heymann 1932. 60 p. **79199**
- Bikkal Dénes.** A világválságból a gazdasági demokrácia korszaka felé. Bp.: Stephaneumny. 1932. p. 241—269. (Kath. szemléből.) **79644**
- Bloch, Viktor.** Krise und Einkommen. Wien: Springer 1932. IV, 93 p. **79429**
- Blumberg, Edward G.** Am Krankenbett der Wirtschaft. Weimar: Lichtenstein 1932. 178 p. **79316**
- Dános Árpád.** La Hongrie dans la crise mondiale. Bp.: Magy. közgazdaság 1932. 40 p. **X 6104**
- Dernburg, Berhard.** Der Preissturz auf dem Weltmarkt u. seine Ursachen. Berlin 1931. **P 381.6**
- Dessauer, Friedrich.** In Kampf mit der Wirtschaftskrise. Frankfurt a. M.: Carolus-Dr. 1932. VIII, 138 p. **78249**
- Dresden. Kongresszus.** Verhandlungen des Vereins f. Sozialpolitik in Dresden 28—29. IX. 1932. Deutschland und die Weltkrise. Hg. v. Franz Boese. München: Duncker & Humblot 1932. 222 p. **3358/187**
= Schriften d. Vereins f. Sozialpolitik, [Katalog] Bd. 1—187.
- Elszász Oszkár.** Az egyetlen út. Győz vagy bukik a kapitalista világtrend? Bp.: Dante 1932. 180 p. **78974**
- Gellitter, Paul.** Die Front der Arbeit. Das Ende d. Not. Mainz: Matth. Grünewald-Verl. [1932.] 264 p. **79618**
- Gestetner, Leo & Ekkehard Hauer.** Das Krisenproblem Österreichs. Wien: Gerold 1932. 74 p. **79379**
- Glattfelder Gyula.** A gazdasági világválság lelki okai. Szeged 1931. **R 380.351**
- Gründel, E. Günther.** Die Sendung der jungen Generation. Versuch einer umfassenden revolutionären Sinndeutung d. Krise. München: Beck 1932. XIV, 456 p. **78982**
Bibliographie: p. 442—456.
- Hansen, Alvin Harvey.** Economic stabilization in an unbalanced world. New York: Harcourt, Brace 1932. X, 384 p. **79184**
- Johann, A. E.** Amerika. Untergang am Überfluss. Berlin: Ullstein 1932. 255 p. **79321**
- Károlyi Imre gr.** Az örvény szélén. Bp.: Athenaeum 1932. 200 p. **78912**
- Kemster, J. W.** Banking, credit and the crisis. London: General pr. [1932.] XXV, 386 p. **78906**

- Kiss István**, rugonfalvi. Út az élet felé. Debrecen 1932. **R 380.351(439)**
- Knickerbocker**, H. R. Kommt Europa wieder hoch? Deutsch v. Franz Fein. Berlin: Rowohlt 1932. 241 p. **79833**
- Laur**, E. Die Krise der Weltlandwirtschaft. Wien 1930. **P 380.351**
- Lázár Zoltán**, csiktapolcai. Mentsük meg a magyar gazdasági életet az összeomlástól. [Bp.: ny. n. 1932.] 42 p. **101771**
[Könyomat.]
- Lewinsohn**, Richard (Moris.) Die Welt aus den Fugen. Amerika in der Krise. Dresden: Reissner 1932. 275 p. **79276**
- Magyar Bertalan**. Istenek alkonya. Bp.: Magy. Cobden szöv. kiad. 1932. 39 p. **2439**
= Cobden-könyvtár, 68.
- Magyarország. Miniszterelnökség.** A m. kir. minisztérium jelentése »a gazdasági és hitel-élet rendjének, továbbá az államháztartás egyensúlyának biztosításáról« szóló 1931. XXVI. törvénycikk alapján tett, valamint az ország gazdasági és pénzügyi helyzetére tekintettel szükségessé vált egyéb fontosabb rendeletekről. Bp.: Athenaeum 1931. 53 p. **101745**
- Mediator**. Weltwirtschaftskrise. Ein Wegweiser z. ihrer Lösung. Berlin: Rothschild 1932. 214 p. **79361**
- Mohr**, Christian. Der Weg aus Wirtschaftsnot und Arbeitslosigkeit. Herford 1931. **P 331.61(43)**
- Moisseev**, Moise. Théories monétaires des crises économiques. Paris 1931. **P 380.52**
- Muhs**, Karl. Die Krisis der Wirtschaft. Greifswald 1931. **P 380.351**
- Muss**, Max. Die Wirtschaftskrise in Deutschland. Stuttgart. 1932. **P 380.351(43)**
- Musy**, J. M. Die Schweiz in der gegenwärtigen Krise. Olten 1932. **P 380.351(494)**
- Naphtali**, Fritz. Wirtschaftskrise und Arbeitslosigkeit. Berlin 1930. **P 380.351(43)**
- Óvakodjunk** az álapostoloktól! A gazdasági válság igazi okai. 1932. **R 380.351(439)**
- Patenôtre**, Raymund. A pénz tragédiája. Ford. Németh Andor. Bp.: Pantheon [1932.] 158 p. **79653**
- Reiners**, Ludwig. Wie kam es zu der Geldkrise im Juli 1931? München 1931. **P 380.351**
- Renatus**, Kuno. Die zwölfte Stunde der Weltwirtschaft. München: Beck 1931. [6], 178 p. **78217**
- Rohn**, Hanns. Das Ende der Krise. Wien: Zoller [1932.] 174 p. **78773**
- Salter**, Arthur. [etc.] The world's economic crisis and the way of escape. By: —, Josiah Stamp, I. Maynard Keynes etc. London: Allen & Unwin 1932. 194 p. **79362**
- Schulz**, Paul. Die Lösung des Weltwirtschaftsrätsels. Bp.: Vajna 1933. 75 p. **79906**
- Sering**, Max. Die Weltkrise und die Neuordnung Europas. Tribute, Abrüstung, Donauraum. Anhang: Die Höhe der deutschen Leistungen. Berlin: Heymann 1932. VIII, 68 p. **79430**
- Silesius**. Wirtschaftschaos oder geordnete Volkswirtschaft? München 1931. **P 381**
- Société des nations**. Le cours et les phases de la dépression économique mondiale. Genève: Société des nations 1931. 375 p. **78067**
- Somary**, Felix. Krisenwende? Berlin 1932. **P 380.351(43)**
- Somary**, Felix. Die Ursachen der Krise. Tübingen: Mohr 1932. VII, 122 p. **79178**
- Virány Egon**. Die Bezwingung der Rohstoffkrise. Wien 1931. **P 380.311**
- Virány Egon**. A világválság oka, a szabadulás útja. Bp.: »Patria« 1932. IV, 146 p. **78228**
- Woytinsky**, Wladimir. Internationale Hebung der Preise als Ausweg aus der Krise. Lpzg: Buske 1931. VII, 163 p. (Veröffentl. d. Frankfurter Ges., f. Konjunkturforschung, neue Folge, 1.) **78226**
- Zinnmeister**, Jakob. Die Weltwirtschaftskrise und Arbeitslosigkeit als Folge des Weltkrieges und der Friedensdiktate. München: Verl. Weisse Kohle 1932. VIII, 176 p. **79076**

380.359 Konjunktura

Konjunktur — Conjuncture

- Andreich** Jenő. Az okozati és függvényszerű kapcsolatok jelentősége a tudományos gazdasági kutatómunkákban. 1932. **R 380.359**
- Carell**, Erich. Die Konjunktur. Umriss einer Theorie d. Konjunkturbewegungen auf Grundlage d. Erfahrungen. Jena: Fischer 1932. [8], 104 p. **80103**

- Dobretsberger, Josef.** Freie oder gebundene Wirtschaft? Zusammenhänge zw. Konjunkturverlauf u. Wirtschaftsform. München: Duncker & Humblot 1932. [8], 165 p. **78391**
- Donner, Otto.** Die Saisonschwankungen als Problem der Konjunkturforschung. Berlin: Hobbing 1928. 67 p. (Vierteljahrshefte z. Konjunkturforschung, Sonderh. 6.) **1929/6**
Bibliographie: p. 67.
- Donner, Otto.** Bestimmungsgründe der Baumwollpreise. Berlin: Hobbing 1930. 64 p. (Vierteljahrshefte z. Konjunkturforschung, Sonderh., 15.) **1929/15**
Bibliographie: p. 64.
- Engländer, Oskar.** Preise und Konjunktur. Beitr. z. Krisen- und Preistheorie. Brünn: Rohrer 1931. 112 p. (Rechts- u. staatswissenschaftl. Abhandl., 1.) **78418**
- Fick, Harald.** Finanzwirtschaft und Konjunktur. Jena: Fischer 1932. XVI, 110 p. **80198**
Bibliographie: p. VII—VIII, 14—16, 45—46, 86—87, 108—110.
- Hanau, Arthur.** Die Prognose der Schweinepreise. Berlin: Hobbing 1930. 46 p. (Vierteljahrshefte z. Konjunkturforschung, Sonderh. 18.) **1929/18**
Bibliographie: p. 42—43.
- Hennig, Hermann.** Die Analyse von Wirtschaftskurven. Berlin: Hobbing 1927. 73 p. (Vierteljahrshefte z. Konjunkturforschung, Sonderh. 4.) **1929/4**
- Lange, Oskar.** Die Preisdispersion als Mittel zur statistischen Messung wirtschaftlicher Gleichgewichtsstörungen. Lpzg: Buske 1932. 56 p. (Veröffentl. d. Frankfurter Ges. f. Konjunkturforschung. 4.) **79214**
- Lorenz, Paul.** Der Trend. Berlin: Hobbing 1931. 104 p. (Vierteljahrshefte z. Konjunkturforschung, Sonderh. 21.) **1929/21**
- Lutz, Friedr.** Das Konjunkturproblem in der Nationalökonomie. Jena: Fischer 1932. VIII, 176 p. (Probleme d. theoret. Nationalökonomie, 2.) **80101**
- Lüttecke, Wilhelm.** Konjunkturstatistik des Grossbetriebes. Lpzg: Buske 1931. VII, 100 p. **77864**
- Magyar gazdaságkutató intézet** gazdasági helyzetjelentése. 1929. jan. 1. szám. Bp.: Saját kiad. 1929. **1835**
[Az első szám Popovics Sándor előszavával.]
- Schmitt, Alfons.** Kreditpolitik und Konjunkturpolitik in Theorie und Praxis. Jena: Fischer 1932. 239 p. **79070**
Bibliographie: p. 224—234.
- Schneider, Hans J.** Zur Analyse des Eisenmarkts. Berlin: Hobbing 1927. 111 p. (Vierteljahrshefte z. Konjunkturforschung, Sonderh. 1.) **1929/1**
- Vierteljahrshefte zur Konjunkturforschung.** Hg. vom Institut f. Konjunkturforschung. Sonderheft 1. Berlin: Hobbing 1927. **1929**
- Wagenführ, Rudolf.** Bestimmungsgründe der Häute- und Lederpreise. Berlin: Hobbing 1931. 50 p. (Vierteljahrshefte z. Konjunkturforschung, Sonderh., 23.) **1929/23**
- Wainstein, Albert L. [etc.]** Russische Arbeiten zur Wirtschaftsforschung. V.: —, S. A. Perwuschin, M. W. Ignatieff. Berlin: Hobbing 1929. 98 p. (Vierteljahrshefte z. Konjunkturforschung, Sonderh. 12.) **1929/12**

380.8—380.9 Gazdasági leírás és gazdaságtörténet

Wirtschaftsbeschreibung und Wirtschaftsgeschichte — Economic description and economic history

- Behrendt, Richard.** Die Schweiz und der Imperialismus. Die Volkswirtschaft d. hochkapitalist. Kleinstaates im Zeitalter d. polit. u. ökonom. Nationalismus. Zürich: Rascher 1932. 162 p. **79279**
Bibliographie: p. 153—162.
- Bopp, Hartwig.** Die Entwicklung des deutschen Handwerksgesellentums im 19. Jahrhundert unter dem Einfluss der Zeitströmungen. Paderborn: Schöningh 1932. XVI, 367 p. (Görres-Ges. Veröffentl. d. Section f. Sozial- u. Wirtschaftswiss., 4.) **80099**
Bibliographie: p. IX—XVI.
- Clark, Grover.** Economic rivalries in China. New Haven: Carnegie endowment 1932. 132 p. **A 51.38/17**
- Cole, G. D. H.** The intelligent man's guide through world chaos. London: Gollancz 1932. 680 p. **79531**
Bibliography: p. 661—664.
- Csontó Lajos & Tóth Imre.** Kecskemét. Kecskemét 1930. **R 380.8(439.049) Kecskemét**
- Dvihally Anna Mária.** A budai szőlőművelés története. Bp.: Kovács 1932. 127 p. (Tanulmányok a magy. mezőgazdaság történetéhez, 4.) **80276**
Bibliográfia: p. 123—25.

- Eiswaldt, Erich.** Die Wirtschaft Griechenlands. Ein Vergleich mit d. Vorkriegszeit. Lpzg: Duncker & Humblot 1928. 184 p. **A 49.38/202**
Bibliographie: p. 184.
- Günther, Walther.** Grundzüge der sozialen und wirtschaftlichen Entwicklung in Deutschland im Zeitalter des dreissigjährigen Krieges. Diss. Berlin 1931. 115 p. **78558**
Bibliographie: p. 101—113.
- Hansleiter, Leo.** Revolution der Weltwirtschaft. Von d. ersten Dampfmaschine bis zur Golddämmerung. München: Knorr & Hirth 1932. 308 p. 2 t. **78495**
- Hoffmann, Walter.** Südost-Europa. Bulgarien, Jugoslawien, Rumänien. Ein Querschnitt durch Politik, Kultur u. Wirtschaft. Lpzg: Lindner 1932. 243 p. **A 49.38/204**
Bibliographie: p. 224—231.
- Hoover, Calvin B.** The economic life of Soviet Russia. New York: Macmillan comp. 1931. VIII, [4], 361 p. **A 47.38/129**
Bibliography: p. 349—353.
- Importance économique, L'— de l'Ukraine.** Recueil des matériaux et statistiques conc. les question économiques et financières de l'Ukraine. Bruxelles: Imp. Breuer 1920. 212 p. **A 47.38/139**
- Kemény Georg & Josef Vágó.** Die Volkswirtschaft Ungarns im Jahre 1931. Bp.: Verl. d. Pester Lloyd 1932. 277 p. **78487**
- Kortenbeutel, Heinz.** Der ägyptische Süd- und Osthandel in der Politik der Ptolemäer und römischen Kaiser. Berlin—Charlottenburg: Hoffmann 1931. 80 p. **A 62.38/12**
- League of nations.** Review of world production 1925—1931. Geneva: League of nations 1932. 163 + [3] p. **1947**
- League of nations.** World economic survey. 1931—32. Geneva: League of nations 1932. 327 p. 2 t. **79759**
- Lederer Emma.** A középkori pénzületek története Magyarországon. (1000—1458). Bp.: Szerző 1932. 272 p. 1 t. **80224**
- Maffei, Guido v.** Die deutsche Volkswirtschaft bei Ausbruch des Weltkrieges. Diss. Erlangen 1930. 110 p. **79497**
Bibliographie: p. 108—110.
- Móricz Miklós.** A felvidék gazdasági élete Trianon óta. 1931. **Rq 380.8(439.31)**
- Prost, Henri.** La Bulgarie de 1912 à 1930. Préf. de Francis Delaisi. Paris: Roger 1932. XVI, 347 p. **A 49.38/210**
- Razmiritza, N.** Essai d'économie roumaine moderne 1831—1931. Paris: Libr. gen. de droit et de jurisprudence 1932. VIII, 411 p. **A 49.38/208**
- Rudenberg, Ernst.** Zur Entwicklung von Chinas Wirtschaft und Politik. Berlin: Vowinkel 1932. 31 p. 1 t. (Aus Zeitschr. f. Geopolitik.) **A 51.38/15**
- Savadjian, León [réd.]** Dossier économique des Balkans. Albanie — Bulgarie — Grèce — Roumaine — Turquie — Yougoslavie. Paris: Revue d. Balkans 1932. 80 p. **A 49.38/211**
- Schacher, Gerhard.** Der Balkan und seine wirtschaftlichen Kräfte. Stuttg.: Enke 1930. VII, 266 p. **A 49.38/203**
Bibliographie: p. 261—262.
- Sipos Sándor.** Gazdaságstatisztikai adatok 1926—32. Kiadja a M. kir. központi stat. hiv. Bp.: Hornyánszky 1932. 104 p. **80293**
[Magyar, francia.]
- Sombart, Werner.** Die deutsche Volkswirtschaft im neunzehnten Jahrhundert. [1903.] 3. Aufl. Berlin: Bondi 1913. XII, 532 p. **79977**
- Stöhr, Felix.** Die Wirtschaft der Republik Litauen im ersten Jahrzehnt ihres Bestehens. (1918—1928). Diss. Erlangen 1930. 104 p. Bibliographie: p. 102—104. **A 47.38/136**
- Surányi-Unger, Theo.** Zur Wirtschaftsmacht der Sowjetunion in Asien. Berlin-Wilmersdorf: Erneuerungsverl. 1932. 20 p. (Sonderabdr. aus: Ständisches Leben.) **A 57.36/6**
- Takaróné Gáll Beatrix.** Dánia közgazdasági viszonyai. 1931. **P 380.8(489)**
- Thikötter, Elisabeth.** Die Zünfte Bremens im Mittelalter. Diss. Berlin 1930. 192 p. **78566**
Bibliographie: p 9—12.
- Tso-Tschéou, Sié.** La révolution économique dans la Chine contemporaine (1840—1921) Paris: Mechelinck 1930. 180 p. **A 51.38/16**
- White, L. W. & E. W. Shanahan.** The industrial revolution and the economic world of to-day. A study of industrial changes and their effects in Great Britain [etc.]. London: Longmans, Green 1932. IX, 378 p. **78883**
- Wittfogel, K[arl] A[ugust].** Wirtschaft und Gesellschaft Chinas. Versuch d. wissenschaftl. Analyse einer grossen asiatischen Agrargesellschaft. Bd. 1. Lpzg: Hirschfeld 1931. (Schriften d. Inst. f. Sozialforschung d. Universität Frankfurt. 3.) **A 51.38/14**
Bd. 1. Produktivkräfte, Produktions- u. Zirkulationsprozess. XXIV, 677 p. 1 t.

381 **Gazdaságpolitika***Wirtschaftspolitik — Applied economics*

- Atholl**, Duchess of. The conscription of a people [1931.] 2. ed. London: Allan 1932. X, 206 p. **79956**
- Beckerath**, Herbert v. & Fritz Kern. Autarkie oder internationale Zusammenarbeit? Berlin: Fischer 1932. 56 p. **79363**
- Beer**, Franz. Der Unternehmeraristokrat. Pfulingen i. W. [193?] **P 381.11**
- Behm**, Max Richard (Hg.) Öffentliche Hand und Wirtschaftsgestaltung. Festschrift für Kurt Wiedenfeld z. 60. Geburtstag. Unter Mitw. v. Wilhelm Adler, Erwin Geldmacher, Gerhard Hermann [etc.] Lpzg: Glockner 1931. 214 p. **77818**
- Brandt**, Karl [etc]. Autarkie? V. —, Walter Eucken, Wilhelm Gerloff [etc.] Eingel. v. Carl Peterson. Berlin: Rowohlt 1932. 75 p. **79324**
- Brauer**, Max. Öffentliche und private Wirtschaft. Berlin 1931. **P 381.5(43)**
- Bruck**, Werner Friedrich. Die volkswirtschaftliche Bedeutung des Wirtschaftsprüfers und die Aufforderung an sein Wissen in Deutschland und England. Berlin: Springer 1932. VIII, 71 p. (Der Wirtschaftsprüfer, 3.) **79280**
- Brutzkus**, Boris. Der Fünfjahresplan und seine Erfüllung. Lpzg: Dtsche wissenschaftl. Buchhandl. 1932. 106 p. (Weltwirtschaftl. Vortr. u. Abhandl.) **A 47.38/132**
- Chamberlin**, William Henri. The Soviet planned economic order. Boston: World peace foundation 1931. 258 p. **A 47.38/128**
- Conrad**, Otto. Der Abbau der Preise. Wien 1932. **P 380.36**
- Counts**, George S. [etc.] Bolshevism, fascism and capitalism. An account of the three economic systems. By —, Luigi Villari, Malcolm C. Rortry & Newton D. Baker. New Haven: Yale univers. pr. 1932. 274 p. **79621**
- Couvé**, Richard. Grundlagen der wirtschaftlichen Behördenarbeit. Berlin: Verl. d. dtischen Reichsbahn 1932. VI, 95 p. (Dtsches Inst. f. wirtschaftl. Arbeit in d. öffentl. Verwaltung. — Diviv Blätter, 9.) **79459**
- Dernburg**, Bernhard. Erzeugungs- und Absatzbedingungen der deutschen Wirtschaft. Auf Grund d. Veröffentlich. d. Ausschusses zugest. v. —, Wendelin Hecht & Kurt Neu. Berlin: Mittler 1931. 216 p. **78619**
= Németország. Ausschuss z. Untersuchung d. Erzeugungs- u. Absatzbeding. d. dtischen Wirtschaft.
- Deutsch**, Otto und Alexander Vértes. Aufbau, nicht Abbau! Wien: Staatsdr. 1932. 115 p. **79961**
- Eliasberg** W. Von der Vernunft bis zur Rationalisierung. Lpzg: Barth 1932. 96 p. (Schriften z. Psychologie d. Berufseignung u. d. Wirtschaftslebens, 42.) **78664**
- Eszterházy** Móric, gróf. Tanulságos példák. Bp.: Cobden szöv. [1931.] 36 p. **2439/52**
= Cobden-kvtár, 52.
- Fried**, Ferdinand. Autarkie. Jena: Diederichs 1932. 159 p. **79932**
- Frielinghaus**, Otto. Der Beruf des Wirtschaftsprüfers. Berlin 1931. **P 381.21**
- Giraud**, René. Économie de l'Europe future. Paris: Valois 1932. 222 p. **79096**
- Gottl-Ottlilienfeld**, Friedrich. Der Mythos der Planwirtschaft. Vom Wahn im Wirtschaftsleben. Jena: Fischer 1932. VIII, 114 p. **80100**
- Guóthfalvy-Dorner** Zoltán. Nemzeti gazdasági tanácsok. A gazdaságpolitika szakértő szervei. Bp.: Egyetemi-ny. 1932. 172 p. (Magy. közigazgatástud. int., 10.) **80242**
- Haider**, Rudolf. Die Zukunft der sudeten-deutschen Wirtschaft. Die mitteleurop. Wirtschaftseinheit. Teplitz-Schönau: Wia-Verl. 1931. 95 p. 1 t. **79086**
- Hantos** Elemér. Magyarország gazdasági integrálása. A nemzeti megújulás útja. Bp.: Athenaeum-ny. 1932. 194 p. **79748**
- Hatheyer**, Ernst. Vom Wesen der Kosten. Ein Beitr. z. betriebswirtschaftl. Kostentheorie. Berlin: Heymann 1931. 122 p. (Betriebswirtschaft, 4.) **78353**
Bibliographie: p. 121—122.
- Häussermann**, E. Der Unternehmer. Seine Funktion, seine Zielsetzung, sein Gewinn. Stuttg.: Kohlhammer 1932. VIII, 145 p. (Tübinger wirtschaftswissenschaftl. Abhandl., III, 16.) **79407**
Bibliographie: p. 145.
- Hirling** Dezső. Jobb jövőnk útjai. [1932.] 2. kiad. Bp.: Athenaeum 1933. 109 p. **80175**
- Hoffmann**, Alexander. Wirtschaftslehre der kaufmännischen Unternehmung. (Betriebswirtschaftslehre.) Lpzg: Buske 1932. XVI, 812 p. **79634**
- Huber**, Ernst Rudolf. Das deutsche Reich als Wirtschaftsstaat. Tübingen 1931. **P 381(43)**

- Hübner, Hans.** Wie errichtet und leitet man eine Interessengemeinschaft. Ein Wegweiser f. Unternehmer, kaufmännische Sachverständige u. Juristen. Stuttg.: Muth 1932. 127 p. (Moderne Handelsbroschüren.) **79286**
Bibliographie: p. 5.
- Internationales Arbeitsamt.** Die sozialen Auswirkungen der Rationalisierung. Genf: Selbstverl. 1932. VIII, 416 p. (Studien u. Berichte, Reihe B. 18.) **80203**
- Kállay Tibor.** Politikai hatalom és közgazdaság. Bp.: Magy. Cobden szöv. kiad. 1932. 39 p. **2439**
= Cobden-ktvár, 64.
- Kislingen, R.** Die wirtschaftliche Sanierung Oesterreichs. Ein Sofortprogramm. Wien: Ertl-Verl. 1931. 112 p. **78387**
- Knickerbocker, H. R.** The soviet five-year plan and its effect on world trade. London: Lane 1931. XX, 244 p. 16 t. **A 47.38/134**
- Kovács Gyula, monori.** A világgazdaság újabb jelenségei. 7. füz. Bp.: Egyetemi-ny. 1932. 83 p. **73208**
- Krollmann, Wilhelm.** Die wichtigsten Probleme der mexikanischen Wirtschaft. Diss. Berlin 1931. 113 p. **78563**
Bibliographie: p. 108—112.
- Kulesár, Ilse.** Die Grossmächte der Finanz und Industrie. Wien 1930. **P 380.332(43)**
- Lauterbach, Albert.** Weltwirtschaft und Staatenpolitik. Wien 1930. **P 381 (∞)**
- Lederer, Emil etc. (Hg.)** Das Kartellproblem. Beiträge z. Theorie u. Praxis. Unt. Mitwirk. v. Goetz Briefs, Arthur Feiler, Georg Jahn [etc.] 3. Teil. Beitr. v. Fritz Millner & Kurt Neu. München: Duncker & Humblot 1932. 80 p. **3358/180/3**
= Schriften d. Vereins f. Sozialpolitik, 180/3.
- Lehmann, M. R.** Autarkie und Währung. Grundfragen sofortiger Arbeitsbeschaffung. Unt. Mitw. v. Horst Wagenführ. Berlin: Junker & Dönhaupt 1932. 110 p. 3 t. **79423**
- Leisse, Wilhelm.** Die Energiewirtschaft der Welt in Zahlen. Berlin: Hobbing 1930. 48 p. (Vierteljahrshefte z. Konjunkturforschung, Sonderh. 19.) **1929/19**
- Magyar Pál.** Magángazdaság és állami beavatkozás. Bp.: Magy. Cobden szöv. kiad. 1932. 31 p. **2439**
= Cobden-ktvár, 66.
- Mataja, Viktor (Hg.)** Lehrbuch der Volkswirtschaftspolitik. Wien: Österr. Staatsdr. 1931. X, 850 p. **78403**
- Matolcsy Mátyás.** Nagybritannia energiagazdálkodása, különös tekintettel szénbányáiparára és az országos villamosításra. Bp.: Egyet.-ny. 1932. 80 p. **78474**
Bibliográfia: p. 80.
[Borítólapon: Az angol szénkérdés.]
- Mellerovicz, Konrad.** Allgemeine Betriebswirtschaftslehre. [1929.] 2. verb. Aufl. Berlin: Gruyter 1932. 204 p. (Samml. Göschen 1008.) **80122**
Bibliographie: p. 4.
- Mikos Ferenc.** Mentsük meg Magyarországot. Székesfehérvár 1931. **R 381(439)**
- Németország. Törvények, rendeletek.** Verordnungen zur Belebung der Wirtschaft und zur Vermehrung u. Erhaltung der Arbeitsgelegenheit vom 4. u. 5. IX, 1932. mit Durchführungsvorordnung. [1932.] 3. Aufl. Mannheim: Bensheimer 1932. VI, 62 p. (Samml. dtischer Gesetze, 146.) **80049**
- Nordsieck, Fritz.** Die schaubildliche Erfassung und Untersuchung der Betriebsorganisation. Stuttg.: Poeschel 1932. XII, 158 p. (Die Bücher: Organisation, XV.) **101799**
Bibliographie: p. 153—158.
- Nostitz, Hans.** Zur Wirtschaftsdemokratie in England. Jena: Fischer 1932. 86 p. **78206**
- Planwirtschaft im Betrieb ohne Geld rationalisieren.** Stuttg. 1932. **P 381.211(43)**
- Prion, W.** Betriebsprüfung, Wirtschaftsberatung und der Wirtschaftsprüfer. Berlin: Springer 1931. VI, 37 p. (Der Wirtschaftsprüfer, 2.) **78654**
- Reiners, Ludwig.** Die wirkliche Wirtschaft. München: Beck 1932. XI, 315 p. **78903**
- Reuter, Fritz (Red.)** Handbuch der Rationalisierung. Hg. v. Reichskuratorium f. Wirtschaftlichkeit. [1929.] 3. Aufl. Berlin: Spaeth & Linde 1932. 1327 p. 6 t. **78326**
Bibliographie: p. 1192—1290.
- Rittershausen, Heinrich.** Das andere System. Ein Wirtschafts- u. Finanzvorschlag in vier Gesetzenwürfen. Berlin: Stilke 1932. 135 p. **79449**
- Rubey, Harry.** Industrial organisation. Boston: Ginn 1931. X, 308 p. **78220**
- Sajgó Jenő.** Az orosz ötéves gazdasági terv és a szovjethadsereg. Bp.: Tipográfia múint. 1932. 64 p. **A 47.38/138**
- Schacht, Hjalmar.** Grundsätze deutscher Wirtschaftspolitik. Oldenburg: Stalling 1932. 75 p. **79265**

- Schaefer, Wilhelm.** Australiens Wirtschaft und Wirtschaftspolitik. Mit einem Abschnitt ü. aktuelle weltwirtschaftl. Fragen ü. Ursachen u. Wirkungen d. Weltkrisis. Hannover: Restaso-Verl. 1931. XX, 155 p. (Individualist. Bücherei.) **77727**
- Schlesinger, G.** Technische Vollendung und höchste Wirtschaftlichkeit im Fabrikbetrieb. Berlin: Springer 1932. IV, 106 p. **79191**
- Schmittmann, B.** Wirtschafts- und Sozialordnung als Aufgabe. Stuttg.: Kohlhammer 1932. VIII, 181 p. **78614**
- Société des nations. Comité économique.** La probléme du charbon. Genève: Soc. des nations 1932. 55 p. **79463**
- Sombart, Werner (Hg.)** Volk und Raum. Eine Sammlung von Gutachten z. Beantwortung d. Frage: »Kann Deutschland innerhalb der bestehenden Grenzen eine wachsende Bevölkerung erhalten?« Hamburg: Hanseatische Verl.-Anst. 1928. XII, 218 p. **79117**
- Stark Zsigmond.** Europa gazdasági feltámadása. Presov- [Eperjes]: »Libertas«-ny. 1931. [8], 119 p. **78364**
- Stern Samu.** Jelszavak és közgazdaság. Bp.: Cobden szöv. [1931.] 38 p. **2438/53**
= Cobden-kvtár, 53.
- Surányi-Unger, Theo.** Wirtschaftspolitische Schwierigkeiten in Australien. Jena: Fischer 1932. p. 500—530. (Aus Jahrbücher f. Nationalökonomie u. Statistik, III, 81.) **A 94.38/1**
- Székács Antal.** A gazdaság megszervezése. Bp.: Cobden szöv. [1931.] 40 p. **2439/54**
= Cobden-kvtár, 54.
- Thoroczky Viktor.** Gazdasági életünk megmentéséről és egybekről. 1931. **R 381(439)**
- Török István.** A budapesti részvénytársaságok pénzügyi viszonyainak alakulása. Bp.: Szföv. statiszt. hivatal 1931. 180 p. **K3100/46**
= Statisztikai közlemények, 62/3. & **648/62/3**
- Veit, Otto.** Gefühl und Vernunft in der Wirtschaft. Berlin: Hobbing 1932. 136 p. **80113**
- Walker, Karl.** Das Problem unserer Zeit und seine Meisterung. Lauf a. d. Pegnitz: Zitzmann 1931. 226 p. **78394**
Bibliographie: p. 221—222.
- 381.63 Közélelmezés.**
Lebensmittelversorgung
Public food supply
- Baltz, Walter.** Die Durchführung der Preisüberwachung von Lebensmitteln. Berlin: Heymann 1932. 46 p. **79180**
- Gessmann, A.** Wie werden wir uns ernähren? Wien: Scholle-Verl. 1932. 99 p. **79063**
- Hawley, Edith.** Economics of food consumption. New York: McGraw-Hill Comp. 1932. XII, 335 p. **78611**
- Reffler, Johann Adam.** Die Versorgung der Grosstädte mit Lebensmitteln u. d. d. Reichsbahn dabei zufallenden volkswirtschaftl. u. beförderungsdienstl. Aufgaben. München: Gerber 1931. 84 p. **78610**
- 383 Östermelés. Mezőgazdaság.**
Landwirtschaft — Agriculture
- Ausztria. Bundesamt für Statistik.** Landwirtschaftliche Betriebszählung in der Republik Österreich v. 14. VI. 1930. Ergebnisse f. Burgenland. Wien: Staatsdr. 1932. 4°. 33 p. **X 6053**
- Balázs Jenő.** Az egyes gazdatartozások behajtásának ideiglenes korlátozása tárgyában kiadott 3800/1932. M. E. sz. rendelet »Gazdamoratórium« ismertetése és teljes szövege. Debrecen 1932. **R 387.71(439)**
- Behnke, Fritz-Werner.** Die rechtliche Stellung der preussischen Landwirtschaftskammern. Diss. Göttingen 1929. 113 p. **78545**
Bibliographie: p. 5—6.
- Bissing, W. M. Frhr. v.** Unerwünschte Folgen der deutschen Getreidepolitik. Berlin 1931. **P 383.31(43)**
- Burgman, Herbert John.** Die Agrarkrisis in den Vereinigten Staaten. Berlin: Paschke 1932. IV, 138 p. **79283**
Bibliographie: p. 137—138.
- California. Stanford university. Food research institute.** The world wheat situation, 1930—31. A review of the crop year. California: Stanford univers. 1931. p. 67—198. (Wheat studies. Vol. VIII/2.) **101789**
- Czeider István.** Az áralakulás hatása a dunántúli kisgazdaságok jövedelmi eredményeire 1927-től 1932-ig. Bp.: Pátria 1932. 18 p. **79679**
- Deffontaines, Pierre.** La vie forestière en Slovaquie. Paris: Champion 1932. 94 p. 6 t. (Travaux publ. par l'Inst. d' études slaves, XIII.) **79295**
Bibliographie: p. 81—91.
- Deutsch-Österreichische Arbeitsgemeinschaft.** Deutsch-Österreichische Agrarfragen. Referate u. Berichte. Berlin: Parey 1930. VIII, 162 p. (Berichte ü. Landwirtschaft. N. F. Sonderh. 20.) **79984**
Bibliographie: p. 160—162.

- Deutsche Agrarpolitik** im Rahmen der inneren u. äusseren Wirtschaftspolitik. T. 1—3. Im Auftr. d. Vorstandes d. Friedr. List-Gesellsch. hg. v. Fritz Beckmann, Bernh. Harms, Theod. Brinckmann [etc.] Berlin: Hobbing 1932. (Veröffentl. d. Friedr. List-Gesellsch. Bd. 5—7.) **79392**
 Bd. 1. Die Lage d. dtshen Landwirtschaft u. d. Gestaltung d. Agrarpolit. Einzelmassnahmen. XVIII, 785 p.
 Bd. 2. Die dtshc Agrarpolitik im Rahmen einer organ. Förderung d. dtshen Gesamtwirtschaft. IX, 733 p.
 Bd. 3. Ergänzungsteil. Landwirtschaft u. Agrarpolitik i. Ausland. Verzeichnisse z. Gesamtwerk. VIII, 384 p.
- Duddy, Edward A.** Conference on economic policy for American agriculture at the University of Chicago. Sept. 7. 8. & 9. 1931. Chicago: Univers. pr. 1932. IX, 150 p. **79415**
- Erdmann, F.** Wirtschaftskrise u. Forstverwaltung. Hannover 1931. **P 387.17(43)**
- Erlcr, Emil.** Landwirtschaftliche Wechselbeziehungen zwischen Österreich und Deutschland. Wien 1930. **P 383(436.01) : (43)**
- Eszenyi Jenő.** Mezőgazdasági termelésünk átszervezése. Bp.: Magy. Cobden szöv. kiad. 1932. 32 p. **2439**
 = Cobden-ktvár, 63.
- Fisahn, J. (Hg.)** Ostpreussen und Polen. Material z. Beurteilung d. ostpreussischen und polnischen Wirtschaftsverhältnisse insbesondere der Landwirtschaft. Altenstein: Volksblatt Dr. 1930. 115 p. **A 47.38/135**
- Frost, Julius.** Die aktuellen Fragen der Agrarpolitik. München: Duncker & Humblot 1932. 108 p. **78420**
- Gestetner, Leo & Ekkehard Hauer.** Die Ursachen der österreichischen Agrarkrise und deren Behebung. Wien: Gerold 1931. 102 p. **78389**
- Gesztelyi Nagy László (szerk.)** Mezőgazdasági termelési program. Kecskemét 1932. **R 383.2(439)**
- Gumperz, Julian.** Die Agrarkrise in den Vereinigten Staaten. Lpzg: Buske 1931. XII, 182 p. (Veröffentl. d. Frankfurter Ges. f. Konjunkturforschung, Neue Folge, 2.) **78225**
 Bibliographie: p. 173—182.
- Hartmann, Ad.** Das Alkohol-Obst-Problem der Schweiz. Bern 1930. **P 383.41(494)**
- Hesterberg, Georg.** Beiträge zu Fragen der bäuerlichen Wirtschaftsberatung in Preussen unt. bes. Berücks. der optimalen Grösse der Beratungsbezirke. Diss. Königsberg 1931. 95 p. 5 t. **79469**
 Bibliographie: p. 5—10.
- Hollmann, A. H.** Agrarverfassung und Landwirtschaft Jugoslawiens. Berlin: Parey 1931. 137 p. (Berichte ü. Landwirtschaft, neue Folge, Sonderh., 30.) **A 49.38/205**
- Horti József.** A mezőgazdasági válság 1920-tól napjainkig. Bp.: Béli 1932. 99 p. **79077**
 Bibliográfia: p. 97.
- Jasny, N.** Die neuzeitliche Umstellung der überseeischen Getreideproduktion und ihr Einfluss auf den Weltmarkt. Berlin: Hobbing 1930. 88 p. (Vierteljahrshefte z. Konjunkturforschung, Sonderh. 16.) **1929/16**
 Bibliographie: p. 85—88.
- Jasny, N.** Die Zukunft des Roggens. Berlin: Hobbing 1930. 108 p. 1 t. (Vierteljahrshefte z. Konjunkturforschung, Sonderh. 20.) **1929/20**
 Bibliographie: p. 104—105.
- Kadelbach, Hasso.** Die türkische Landwirtschaft in der Gegenwart und ihre Zukunftsaufgaben. Lpzg: Jänecke 1930. 76 p. (Arbeiten d. Inst. f. landwirtschaftl. Betriebslehre a. d. Univers. Halle, 25.) **A 56.38/42**
 Bibliographie: p. 71—76.
- Keiser, Friedr. (Hg.)** Die Landwirtschaft. Unter Mitw. v. Hans Feierabend, K. v. Rümker, W. Zorn, [etc.] hg. v. F. K. Gotha: Flamberg 1928. 268 p. (Deutsche Wirtschaft u. ihre Führer, 7.) **80442**
- Kerék Mihály.** Jelentés Szeged sz. kir. város kisbérőinek helyzetéről. 1930. **R 383.136(439.026) Szeged**
- Krüger Aladár.** Az agráradósságok rendezése. 1932. **R 387.71**
- Luxenberg, Bruno.** Der Niedergang der deutshen Landwirtschaft. Ein Rückblick auden landwirtschaftlichen Markt der Jahre 1930 & 1931. München 1932. **P 383(43)''1930 : 1931''**
- Luxenberg, Bruno.** Ungehobene Bodenschätze. Durch nationale Wirtschaft z. Freiheit. München 1932. **P 633.2(43)**
- Meissner Károly.** A boletta törvény magyarázata. Debrecen 1930. **R 383(439)**
- Musulin, Alexander.** Grundlagen und Entwicklung der jugoslawischen Getreideproduktion. Diss. Erlangen 1931. 126 p. **A 49.38/212**
- Nagy Ferenc.** 5,000.000 magyar a Golgotán. [Bp.: Egyetemi-ny. [1932.]] 54 p. **78656**
- Piukovich József.** Tájékoztató a zöldmezőmozgalomról. 1932. **R 383.33(439)**

- Raschid**, Schewket. Die türkische Landwirtschaft als Grundlage der türkischen Volkswirtschaft. Berlin: Gruyter 1932. 201 p. 1 t. (Moderne Wirtschaftsgestaltungen, 16.)
A 56.38/43
- Sering**, Max. Die deutsche Landwirtschaft unter volks- und weltwirtschaftlichen Gesichtspunkten. Berlin: Parey 1932. LII, 954+66 p. 10 t.
X 6043
- Szladits** Imre. A részes bérgazdálkodás különös tekintettel az olaszországi mezzadriára. Pécs: Dunántúl-ny. 1932. 79 p.
79114
Bibliográfia: p. 77—79.
- Új fundamentum. I.** Egységes közgazdasági program. Magyarország és a kelet európai agrár államok részére. Irta Gyula bátyánk Ruzinkóból. Debrecen 1931. R 383(439)
- Vass** János. Kulturtermelés és takarékföld. — A föld az élet. — Agrárpolitikai koncepció. Bp.: Pátria 1932. 107 p.
79826
- Voutcho**, Nicolas. La banque agricole de Yougoslavie. Son rôle dans la crise agricole actuelle. Paris: Rousseau 1932. 227 p.
A 49.38/209
- ### 383.6 Állattenyésztés
- #### Viehucht — Cattle-breeding
- Bakoss** László. Gazdasági baromfitenyésztés. Kézikönyv baromfitenyésztő gazdák részére, tankönyv gazdasági főiskolahallgatók számára. [1926.] 2. bőv. kiad. Debrecen: Csáthy 1931. 464 p. 16 t.
78299
- Fischer** Frigyes (szerk.). A magyar halászat összefoglaló ismertetése, szerepe és jövője a mezőgazdasági termelésben és vízgazdálkodásban. Bp.: Pátria 1931. XXIV, 224 p. 134 t. (Földművelésügyi miniszt. kiadv., 3.)
78114
- Hanau**, Arthur. Bestimmungsgründe der Preise für Schlachtrinder. Berlin: Hobbing 1929. 59 p. (Vierteljahrhefte z. Konjunkturforschung, Sonderh., 13.)
1929/13
- Magyarország. Földművelésügyi minisztérium.** Fajtajelleírása a Magyarországon leggyakrabban előforduló baromfifajtáknak. Bp.: »Pátria« 1932. 139 p. 21 t.
80260
- Reichelt**, Herbert. Die Organisation des Schlachtviehabsatzes in Deutschland. Lpzg: Noske 1932. VII, 96 p. 1 t.
79274
Bibliographie: p. V—VII.
- Schandi**, József. A ló tenyésztése. Bp.: Eggenberger 1933. 224 p. (Állattenyésztés, V.)
80290
- Szlávik** Nándor. Vadtenyésztés és vadászat. Hasznos tanácsok az év minden hónapjára. Berehovo—Beregszász: »Kárpáti vadász« kiad. 1928. 116 p.
77865
- ### 383.1 Földbirtok
- #### Grundbesitz — Landownership
- Csécsi Nagy** Miklós & **Ajtay** József. Korlátolt tulajdont jelent-e a hitbizomány vagy jogi személynek tekinthető alapítványt? 1931. R 383.135(439)
- Granovsky**, A. Die Bodenfrage und der jüdische Aufbau in Palaestina. Wien: Barth 1931. 178 p.
A 56.38/40
- Hainisch**, Michael. Die Landflucht, ihr Wesen und ihre Bekämpfung im Rahmen einer Agrarreform. Jena: Fischer 1924. X, 371 p.
78836
- Kaiser**, Martin. Die tschechoslovakische Agrarreform. Lpzg: Noske 1931. VIII, 11 p. (Abh. d. Inst. f. Politik d. Univers. Leipzig, 19.)
78081
- Keglevich** Gyula. Ma az önfegyelmelés leg-többet használ. A magyar földbirtok nem lehet Csáky szalmája. 1932. R 383.1(439)
- Móricz** Miklós. Az erdélyi föld sorsa. Az 1921. évi román földreform. Bp.: Erdélyi férfiak egyesülete 1932. 216 p. 1 t. (Erdélyi férfiak egyesületének Jancsó Benedek társaságának könyvei, 2.)
K 3831/1 & X 2097
- Pátkai** Béla. A mezőgazdasági haszonbérék bírói megállapítása. A haszonbérleszállítás vagy felemelés módja az 1400/1932. és 1670/1932. M. E. sz. rend. alapján. Függs.-kel. Bp.: Sárkány-ny. 1932. 89 p.
78976
- Serényi** Gusztáv & **Glaser** Géza. Hogyan csökkenthető a földhaszonbér? 1932.
R 383.132(439)
- Wittmann** Ernő. Mérsékelhető-e a haszonbér, melyet pengőben állapít meg 1928-ban kelt haszonbér szerződés? 1931. R 347.453.1(439)
- ### 384 Iparpolitika
- #### Industriepolitik — Industry
- Berlin. Institut für Konjunkturforschung.** Die Lage der verarbeitenden Industrie im Lichte der Leipziger Frühjahrsmesse. Berlin: Hobbing 1927. 48 p.
101768

- Bohse, Erich.** Die Entstehung der industriellen Gewerbefreiheit in Preussen. Diss. Erlangen 1930. 79 p. **79493**
Bibliographie: p. 71—78.
- Csehszlovákia. Zentralvereinigung der Slovaki-
schen Industrie.** Slovakische Industrie im
Jahre 1926. Jahresbericht. Bratislava:
Selbstverl. 1927. 299 p. 1 t. **A 47.38/95**
- Fleissig Sándor.** Hadi ipar és közüzemek. Bp.:
Magy. Cobden-szöv. kiad. 1932. 31 p. **2439**
= Cobden-könyvtár, 67.
- Fuchs, Ernst.** Die russische Industrie-Organisa-
tion. Berlin: Springer 1931. 102 p.
(Industriewirtschaftliche Abhandlungen, 3.)
A 47.38/137
- Grünbaum, Heinz.** Die Welttextilkrise. Berlin:
Hobbing 1930. 51 p. (Vierteljahrshefte z.
Konjunkturforschung, Sonderh. 24.) **1929/24**
Bibliographie: p. 45—46.
- Gyulay Tibor.** A gazdasági élet alakulása és
a kisipar. 1932. **R 384.2(439)**
- Köpke, Max.** Probleme der Elektrizitätspolitik
in Deutschland. Diss. Erlangen 1931. VIII,
144 p. **79507**
Bibliographie: p. 137—143.
- Laky Dezső.** Az iparosok szociális és gazdasági
viszonyai Budapesten. Bp.: Szföv. Házi-
nyomda 1930. 480 p. **K 3100/46 & 648**
= Statisztikai közlemények. 60. k. 3. sz.
- Mitscherlich, Auguste.** Die böhmische Glas-
industrie in Vergangenheit und Gegen-
wart. Diss. Erlangen 1930. 227 p. 4 t. **79494**
Bibliographie: p. 8—11.
- Moral, Felix.** Revision und Reorganisation
industrieller Betriebe. [1911.] 2. Aufl.
Berlin: Springer 1924. IX, 138 p. **78640**
Bibliographie: p. VII—IX.
- Riedl, Richard.** Die Industrie Österreich
während des Krieges. Wien: Hölder-
Pichler 1932. XXIII, 374 p. (Wirtschafts- u.
Sozialgeschichte des Weltkrieges. Österr. und
ung. Serie, Carnegie-Stiftung.) **79389**
- Rogge, Karl.** Umstellung der deutschen Zucker-
politik. Berlin: Parey 1932. 119 p. (Deut-
sches Bauerntum, 12.) **X 6042**
Bibliographie: p. 117—118.
- Société des nations.** Ententes industrielles
internationales. Genève 1931. **P 381.33(∞)**
- Vig Albert.** Magyarország iparoktatásának
története az utolsó száz évben, különösen
1867 óta. Kiadja a M. Tud. Akadémia. Bp.:
»Patria« 1932. 728 p. **79790**
- Wernet, Wilhelm.** Das Handwerk in der beruf-
ständischen Wirtschaft. Berlin 1932.
P 384.2(43)
- Zimmermann, Georg.** Die tschechoslowakische
Eisenindustrie in ihren Beziehungen zu
Volks- und Weltwirtschaft. Diss. Erlangen
1931. 127 p. **79512**
Bibliographie: p. 123—26.

385 Közlekedés

Verkehrswesen — Communication

- Blum & Baumann (Hg.).** Verkehrsmittel
untereinander. Ihre Aufgaben im Rahmen
einer gesunden Verkehrspolitik. Berlin:
Elsner 1931. 43 p. (Technisch wirtschaftl.
Bücherei, 50.) **X 6037**
- Danzig. Ausschuss für den Hafen und die
Wasserwege von Danzig (Hg.).** Der Hafen
von Danzig. Warschau: Przemysli Handel
1929. 81 p. 4 t. **78813**
- Fellner Frigyes.** Távolkelet közlekedésügye.
Bp.: Gergely 1932. 256 p. 1 t. **79747**
- Giese, Erich.** Die Tarifverhältnisse und die
Wirtschaftlichkeit der Berliner Verkehrs-
Aktiengesellschaft. Berlin: Lichtwitz 1932.
276 p. 75 t. **X 6016**
- Gogorza, Anthoine.** Tracé d'un canal inter-
océanique sans écluses à travers le territoire
du Darien Etats Unis de Colombie. T. 1—2.
Paris: Challamel 1876. **5549**
- Haag Dezső.** Különféle szállítási rendszerek
és az útépités kölcsönhatása. Bp.: Egyet.-ny.
[1929.] 108 p. **78182**
- Haufe, Helmut.** Die geographische Struktur
des deutschen Eisenbahnverkehrs. Langen-
salza: Beltz 1931. VIII, 152 p. 17 t. (Ver-
öffentl. d. Geograph. Seminars d. Univers.
Lpzg, 2.) **78701**
Bibliographie: p. 147—152.
- Héder, Ladislaus v.** Die Konkurrenzfähigkeit
der Kraftwagen und Kraftwagenlinien gegen
Eisenbahn und Kleinbahn. Berlin: Zimmer-
mann 1931. 172 p. 7 t. **80405**
- Hencz Lajos.** A posta, táviró és távbeszélő
története. Bp.: Orsz. postás zene- és kultúr-
egyesület kiad. 1931. 464 p. **79142**
- International air guide.** Vol. 1—2. [193?]
2. ed. Publ. of the Federation aeronaut.
internat. Paris: Impr. Créte 1932. **X 6074**
[Angol, francia, német.]

- Kemény Ignác.** A városi közlekedés alapvető kérdései. [193?] **R 385.83**
- Kemmann, G.** Die Berliner Verkehrsaktiengesellschaft. Betrachtungen z. Tarif- und Verkehrsgestaltung. Berlin: Hermann 1931. VII, 217 p. 12 t. **X 6015**
- Közlekedésügyi évkönyv és címtár 1932.** Sajtó alá rendezte Andó László & Koch Frigyes. Bp.: Andó 1932. 452 p. **K 3850/1**
- Krause, Frdr.** Der Osthafen zu Berlin. Berlin: Wasmuth 1913. 119 p. 17 t. **5538**
- Kuttner, Fritz.** Die Selbstkosten der Verkehrsbetriebe bei schwankendem Beschäftigungsgrad. Berlin: Verl. d. Verkehrswissenschaftl. Lehrmittelges. 1932. XII, 130 p. Bibliographie: p. 120—126. **79275**
- Le Trocquer, Yves.** La route et sa technique. Paris: Alcan 1931. VIII, 118 p. (Les questions du temps présent.) **77857**
- Lübke, Hans.** Strassen und Plätze im Stadtkörper. Bd. 1—2. Halle: Boerner 1932. **80027**
Bd. 1. Die Leistungsfähigkeit städtischer Verkehrsanlagen. VIII, 16 p. 1 t.
Bd. 2. Gestaltung neuzeitlicher Verkehrsanlagen. XII, 292 p.
- Málnási Ödön.** A magyarországi posta fejlődése III. Károly uralkodása idejében. 1931. **R 385.3(43)»17«**
- Molnár [János] & Jovitzsa György.** Rádiószók könyve. A rádió elméleti és gyakorlati ismertetése. Bp.: Győző 1933. 384 p. (Rádió-ktár.) **78803**
- Plötzer, Alfred.** Die französische Seeschiffahrt unter dem Einfluss des Weltkrieges. Diss. Berlin 1930. 25 p. **101780**
Bibliographie: p. 23.
- Rádió naptár.** Szerk. Király Pál. [I. évf.] Bp.: Sajtó kiad. 1933. **X 2126**
- Róbert Antal.** A rádió. Bp.: Szerző 1932. 45 p. **78551**
- Róbert Ödön & Müller Miklós.** A vasúti díjszabás és tarifapolitika vezérfonala. Bp.: »Hellas« 1931. 188 p. **78954**
- Schmehl, Ernst.** Die verkehrsgeographische Bedeutung der Stadt Emden. Berlin: Hendriock 1932. 72 p. **78698**
Bibliographie: p. 4—6.
- Teubert, Werner.** Der Güterverkehr und seine Veränderungen in der Nachkriegszeit. Berlin: Hobbing 1928. 58 p. (Vierteljahrshefte z. Konjunkturforschung, Sonderh. 5.) **1925/5**
- Vészi Mátyás.** Autójog. Bp.: Magy. jogászegylet kiad. 1932. 281 p. (Magy. jogászegylet kvttára, 12.) **78693**
- Zakariás János.** A rádió vezérfonala. Bp.: Dénes 1929. 144 p. **78174**

386 Kereskedelem

Handel — Commerce

- Berger, Alfred Viktor.** Die Entwicklungstendenz der modernen Handelspolitik der Weg zum Schutzhandel. Berlin: Eberling 1932. 188 p. (Volkswirtschaftl. Studien, 36.) **79408**
- Greiff, Walter.** Der Methodenwandel der europäischen Handelspolitik während des Krisenjahres 1931. Einl. v. Arnold Bergsträsser. Berlin: Junker & Dünhaupt 1932. VIII, 107 p. (Zum wirtschaftl. Schicksal Europas, I. 2.) **79424**
Bibliographie: p. 98—107.
- György Ernő.** Adalékok az üzletbér alakulásához. Bp.: Magy. gazdaságkutató int. 1932. 39 p. **1874**
= Magy. gazdaságkutató int. kiadv., 5.
- Keiser, Günther und Ruberg, Carl.** Umsatz und Lagerhaltung im deutschen Einzelhandel seit 1924. Berlin: Hobbing 1930. 81 p. (Vierteljahrshefte z. Konjunkturforschung, Sonderh., 14.) **1929/14**
- Krak,** export directory of Denmark. A guide to the export, banking, shipping etc. Ann. 1932. Copenhagen: Krak 1932. **1946**
- Laky Dezső.** A kereskedők szociális és gazdasági viszonyai Budapesten. Bp.: Szföv. statiszt. hivatal 1930. 386 p. **648/61/4 & K 3100/46**
= Statisztikai közlemények, 61/4.
- Magyar külkereskedelmi szövetség.** Jelentés. I. Bp.: Sajtó kiad. 1932. **X 2112**
- Meesmann, Otto.** Grundfragen der Handelspolitik. Berlin: Brunnen-Verl. 1932. 47 p. (»Politische Schriften«, 29.) **77858**
- Németország. Törvényjavaslatok.** Entwurf eines Gesetzes zur Verbesserung der Marktverhältnisse. (Handelsklassengesetz.) Berlin 1930. **Pq 383.2(43)**
- Reichelt, Amélie.** Japans Aussenhandelspolitik unter dem Einfluss des Weltkrieges. Diss. Berlin 1926. [8], 57 p. **A 52.38/25**
Bibliographie: p. [4—5.]

- Riederer, Franz.** Organisation und Geschäfte der Produktenbörsen und ihr Einfluss auf den Getreidepreis. Diss. Königsberg 1930. XII, 213 p. 1 t. **79472**
Bibliographie: p. VI—X.
- Riedl, Richard.** Statistische Grundlagen inner-europäischer Handelspolitik. Hg. v. Mitteleurop. Wirtschaftstag in Wien. Berlin: Rotschild 1932. XII, 91 p. (Mitteleurop. Wirtschaftspolitik, 4.) **79387**
Bibliographie: p. IX.
[Német—francia.]
- Société des nations.** Statistique du commerce extérieur 1930. Genève: Soc. des Nations 1932. 369 p. **X 6034**
- Unterausschuss f. allgemeine Wirtschaftsstruktur.** Der deutsche Aussenhandel unter der Einwirkung weltwirtschaftlicher Strukturwandlungen. Bd. 1—2. Bearb. & hg. v. Inst. f. Weltwirtschaft u. Seeverkehr a. d. Univers. Kiel. Berlin: Mittler 1932. (I. Unterausschuss, 5. Arbeitsgruppe, Bd. 20.) **1845**
= Németsország. Ausschuss z. Untersuchung d. Erzeugungs- u. Absatzbeding. d. dtischen Wirtschaft.
- 386.3 Vámügy**
Zollwesen — Customs
- Ajtay József.** A kibontakozás útja. Magyar-osztrák vámszövetség. Bp.: Genius-Lantos 1931. 62 p. **78056**
- Argus.** Die wirtschaftlichen Aspekte der deutsch-österreichischen Zollunion. Prag: Orbis 1931. 92 p. (Internationale Quellen und Dokumente.) **78189**
- Ausztria. Törvények, rendeletek.** Zolltarif für das österreichische Zollgebiet. [1924.] 2. Aufl. Zus.-gest. von Rudolf Kment. Wien: Steyermühl-Verl. 1927. 248 p. (Tagblatt Bibl. 175—79.) **79782**
- Bitterman, M.** Österreich und die Zollunion. Prag: Orbis 1931. 132 p. **78261**
- Gratz Gusztáv.** A német-osztrák vámunió kérdéséhez. 1931. **R 386.391(43) : (436.01)**
[Magyar—német.]
- Gruntzel, Josef.** Die Freihandelstheorie der komparativen Kosten. Berlin 1932. **P 386.31**
- Lhomme, Jean.** L'union douanière austro-allemande. Paris. 1931. **P 386.391(43) : (436.01)**
- Nolde, Boris.** Le problème international de l'union douanière austro-allemande. Paris: Pedone 1932. p. 262—359. (Extrait de la Revue générale de droit internat. public.) **79223**
- Respondek, E.** Handelspolitische Neuordnung Europas: Meistbegünstigung u. Präferenzsystem. Berlin 1931. **P 386.394(4)**
- Székely Artúr.** A közep-európai vámpolitikai közélet kérdése a statisztika megvilágításában. 1931. **R 386.3(405)**
- Váli, Franz.** Die deutsch-österreichische Zollunion vor dem Ständigen internationalen Gerichtshof. Wien: Manz-Verl. 1932. VIII, 149 p. **78400**
- 387 Pénz- és hitelügy**
Geld und Kredit — Money. Credit
- Bang, Paul.** Geld und Währung. München 1931. **P 387.4**
- Beckhart, Benjamin Haggott (ed.).** The New York money market. New York: Columbia Univers. pr. 1931. **78666**
Vol. 1. Margaret G. Myers: Origins & development. XV, 476 p. 5 t.
Bibliography: p. 435—466.
- Behrbohm, W. & K. Suda u.** Die neue deutsche Devisengesetzgebung einschliesslich Stillhalte- u. Kreditabkommen auf Grund d. im V. u. VI. 1932. erfolgten Neukodifizierung d. Devisenrechts. Berlin: Verl. f. Rechts- u. Wirtschaftsliteratur 1932. XVI, 667 p. **80311**
- Bouton, André.** La fin des rentiers. Histoire des fortunes privées en France depuis 1914. Paris: Trempois [1932.] 335 p. **78785**
- Börsen- und Wirtschafts-Kalender 1932.** Hg. v. d. Frankfurter Zeitung. Frankfurt a. M.: Societäts-Dr. [1932.] 12+34 p. (69. Jhg. d. Dtschen Börsenkalenders u. Effektenhandbuchs.) **X 2074**
- Buday Kálmán.** Magyarország és az utóállamok helyzete a nemzetközi pénzpiacra. Bp.: Légrády 1931. 56 p. **78085**
[Magyar és angol.]
- Busse, Hans.** Die Golddevisenwährung, ihre Bedeutung in Vergangenheit und Gegenwart. Berlin: Stille 1932. 134 p. **80112**
Bibliographie: p. 131—134.
- Domány, [Gyula].** Die Golddevisen-Währung. Berlin 1931. **P 387.423(43)**

- Domány** [Gyula]. Die Zukunft der Goldwährung. Berlin 1932. P 387.423
- Eichborn**, Kurt. Gold oder Geld? Praktische Darstellung einer abstrakten Geldwährung. München 1931. P 387.4
- Einzig**, Paul. Behind the scenes of international finance. London: Macmillan 1932. XV, 154 p. 78905
- Einzig**, Paul. Finance and politics. London: Macmillan 1932. X, 139 p. 79183
- Einzig**, Paul. Montagu Norman. A study in financial statesmanship. London: Kegan Paul, Trench, Trubner 1932. X, 255 p. 79987
- Einzig**, Paul. Das Schicksal des Pfundes. Übers. v. A. D o m b r o w s k y. Stuttg.: Dtsche Verl.-Anst. 1932. 142 p. 78722
- Erkelenz**, Anton. Der Abbauwahn, Gegen Deflation, gegen Inflation, für Stabilität. Berlin—Tempelhof: Bott 1932. 72 p. 78423
- Farkas** Imre. La banque nationale de Hongrie. Strasbourg: Heitz 1931. 117 p. (Die Volkswirtschaft, 4.) 79406
- Franzke**, Max. Untergang der Weltgoldwährung? Breslau 1931. P 387.423
- Gohlke**, Ernst. Die Staatsbanken in Polens Wirtschaftsleben. Greifswald: Bamberg 1932. 64 p. (Greifswalder staatswissenschaftl. Abhandl., 46.) A 47.38/131
Bibliographie: p. 4—8.
- Gomperz** István. Az arany szerepe a világválságban. Bp.: Magy. Cobden szöv. kiad. 1932. 39 p. 2439
= Cobden-ktvár, 62.
- György** Ernő. Az infláció mérlege. Bp.: Gergely 1932. 54 p. (Közgazdasági ktvár, XII.) 78213
- Hawtrey**, R. G. The art of central banking. London: Longmans, Green 1932. XII, 464 p. 79986
- Hände weg von der Währung!** Fort mit Inflationsgedanken! Köln 1931. P387.42(43)
- Heymann**, Heinz. Frankreich als Kapitalmacht. Berlin 1931. P 387.423(44)
- Ivanof**, Alexandre Jonesco. La réforme monétaire roumaine. Paris: Recueil Sirey 1929. 142 p. Bibliographie: p. 139—140. A 49.38/207
- Mottram**, R. H. Wesen und Geschichte der Finanzspekulation. Übers. v. Karl L e r b s. Lpzg: Insel-Verl. 1932. 403 p. 78704
- Muhs**, Karl. Die Entthronung des Goldes. Berlin 1932. P 387.423
- Müller** Emil. Die Grossbanken und Finanzgesellschaften als Nutzniesser der Volkswirtschaft. Zürich: Oprecht & Helbling 1932. 71 p. 1 t. 79612
- Németszág. Törvények, rendeletek.** Die deutsche Devisengesetzgebung. Nebst Kommentar. Bearb. v. W. B e h r b o h m & K. S u d a u. Berlin: Verl. f. Börsen- u. Finanzliteratur 1932. VI, 483 p. 79162
- Norbert**, Sidney. Börse und Kapitalwanderung. Berlin: Christian 1931. 91 p. 78516
Bibliographie: p. 89—91.
- Patenôtre**, Raymond. Währungsnot der Welt. Vorwort v. Joseph C a i l l a u x. Stuttg.: Dtsche Verl.-Anst. 1932. 151 p. 80117
- Pick**, Rudolph. Devisen-Vorschriften der europäischen Länder. Wien: Selbstverl. 1932. 298 p. 80316
- Question monétaires de l'heure présente.** Paris: Recueil Sirey 1932. 159 p. 79681
- Reichenau**, Charlotte. Die Kapitalfunktion des Kredits. Jena: Fischer 1932. 180 p. 79069
- Reik**, Walter. Die Beziehungen der österreichischen Grossbanken zur Industrie. Wien: Spaeth & Linde 1932. 107 p. 79960
Bibliographie: p. 105—107.
- Reischle**, Hermann. Agrar-Kreditpolitik und Zinsknechtschaft im Dienste des Paneuropä-Gedankens. München 1932. P 387.71(4)
- Riesser**. Zur Entwicklungsgeschichte der deutschen Grossbanken mit bes. Rücksicht auf die Konzentrationsbestrebungen. Vorträge. Jena: Fischer 1905. C, 284 p. 80252
Bibliographie: p. 267—69.
- Robin**, Pierre. La réforme monétaire en Pologne. Avant-propos de Bertrand N o g a r o. Paris: Giard 1932. 92 p. A 47.38/133
- Rogers**, James Harvey. America weighs her gold. New Haven: Yale Univers. pr. 1931. 245 p. 6. t. 78178
- Románia. Törvények, rendeletek.** Gesetz der Konversion der landwirtschaftlichen Schulden in Rumänien. Bukarest 1932. P 387.71(498)
- Schlesinger** Károly. A francia aranybehozatal rejtélye és a nemzetközi pénzpiac. Bp.: Cobden szöv. [1930.] 48 p. 2439/51
= Cobden-ktvár, 51.

- Schwarzenberger, Georg.** Die internationalen Banken für Zahlungsausgleich und Agrarkredite. Berlin: Junker & Dünnhaupt 1932. X, 101 p. (Wirtschaftsprobleme d. Gegenwart, 17—18.) **79198**
Bibliographie: p. 98—101.
- Seegardel, Willi.** Die Bilanzen der deutschen Kreditbanken 1924—1928. Diss. Berlin 1930. 115 p. **78525**
Bibliographie: p. 113—115.
- Sering, M.** Zinsfuss und internationale Verschuldung im Lichte der deutschen Wirtschafts-Enquête. Berlin 1931. **P 387(43)**
- Société des nations.** Memorandum sur les banques commerciales 1913—1929. Genève: Soc. des nations 1931. 456 p. (Serie de publ. II. Questions éconóm. et financiéres II. A. 26.) **X 6051**
- Sparks, Sylvester.** History and theory of agricultural credit in the United Staates. Foreword by Thomas N. Carver. New-York: Crowell 1932. XIII, 476 p. **79371**
- Stampe, Ernst.** Zur Entstehung des Nominalismus. Die Geldgesetzgebung Frankreichs von 1547 bis 1643 und ihre treibenden Kräfte. Berlin: Gruyter 1932. 95 p. **X 6045**
- Stark, Johann.** Der Kapitalexpert und seine Rückwirkungen auf das kapitalausführende Land. An der Hand der englischen Entwicklung. Lpzg: Dtsche wiss. Buchhdlg. 1932. 100 p. (Weltwirtsch. Vorträge u. Abhandlgen, 11.) **78270**
- Szónyi Gyula.** A fővárosi hitelintézetek. Bp.: Szfv. statiszt. hivatal 1930. 189 p. **K 3100/46 & 648/61/3**
= Statisztikai közlemények, 61/3.
- Tihanyi Lajos.** A pengőértékről szóló törvény és a valorizáció törvényhozási szabályozása. Bp.: Franklin 1926. p. 118—136. **3804**
= Magyar jogászegyleti értekezések. Új folyam. XVII. k. 88. f.
- Varga István.** Az aranypengő. 1932. **R 387.423(439)**
- Wagemann (Hg.).** Die Agrarkredite. Berlin: Hobbing 1927. 32 p. (Vierteljahrshefte z. Konjunkturforschung, Sonderh. 3.) **1929/3**
- Gürtler, Max.** Die Erfolgsrechnung der Versicherungsbetriebe. Berlin: Mittler 1931. 424 p. (Veröff. d. Dtschen Vereins f. Versicherungs-Wissenschaft, 49.) **79873**
- Schlesinger, Georg.** Die Versicherung im Rahmen der Gesamtwirtschaft. Wien 1930. **P 388(436.01)**
- Tarcsay Pál.** Civilkárak rendezése. (Tűz-, villámcsapás-, robbanás-kárak.) Előszóval ell. Koller Oszkár. 1. k. Bp.: Rada 1931. (Technikai újdonságok kvtára, 20—30.) 1. k. Épület- és gépkárak. 153 p. 26 t. **78429**
- Vadnai Béla & Fenyvesvölgyi Sándor.** A biztosító magánvállalatok revíziója. Bev. Láng József. Bp.: »Madách«-ny. 1932. 322 p. **78888**
Bibliográfia: p. 319—320.

388.4 Társadalombiztosítás

Sozialversicherung *Social insurances*

- Balzer, Albrecht.** Die private Krankenversicherung in Deutschland. Berlin: Dtsche Versicherungs-Zeitung 1932. VIII, 152 p. **79688**
- Bikkal Dénes.** Betegségi biztosítás Magyarországon. Bp.: Wodianer 1932. 48 p. (Munkaügyi szemle kiadv., 8.) **79298**
- Chiriac, Georges.** Les assurances sociales en Roumaine. Pref. de William Qualid. Paris: Pedone 1932. VII, 315 p. **A 49.38/215**
Bibliographie: p. 309—311.
- Cohen, Percy.** The british system of social insurance. Intr. by Neville Chamberlain. London: Allan 1932. [10], 278 p. **78504**
- Engel, Johannes & Franz Eisenberg.** Millionen klagen an. Aktenmässige Aufdeckung marxistischer Misswirtschaft in der Sozialversicherung. München: Lehmann 1932. 108 p. **79250**
- Jahrbuch der Krankenversicherung 1928.** Berlin: Verl.-Ges. dtscher Krankenkassen 1929. **X 2114**
- Kleis, Friedrich.** Die Beziehungen der sozialen Versicherung zur öffentlichen Fürsorge. Berlin 1930. **P 388.4(43)**
- Knoch, Walter.** Reich und Länder in der Organisation der Sozialversicherung. Lpzg. 1932. **P 388.4(43)**

388 Biztosításügy

Versicherungswesen — Insurance

- Goldziher [Károly].** Neue Kriterien für die Anwendbarkeit der Makeham'schen Formel. 1932. **P 388.01**
- Goldziher Károly.** Új nyugdíjszámítási táblázatok. [1931.] **R 388.01**

- Pfisterer Lajos.** Megelőző embervédelem a társadalombiztosításban. Bp.: Wodianer 1932. 46 p. (Munkaügyi szemle kiadv. 9.)
Bibliográfia: p. 45—46. **79979**
- Schmidt, Eugen.** Sozialversicherung und öffentliche Fürsorge. Die ideellen Grundlagen d. Beziehungsverhältnis u. d. Gegenwartsfragen. Stuttg.: Kohlhammer 1932. XII, 211 p. (Sozialpolitik u. Wohlfahrtspflege.) **80308**
Bibliographie: p. VIII—XII.
- Wirtschaftlichen Funktionen,** Die — der Sozialversicherung. Berlin: Verl.-Ges. d. Allg. deutschen Gewerkschaftsbundes 1932. 134 p. **79197**
- Wunderlich, Frieda.** Versicherung, Fürsorge und Krisenrisiko. Lpzg 1932. **P 388.4(43)**
- Zollinger, F.** Licht- und Schattenseiten des schweizerischen Unfall-Versicherungs-gesetzes. Bern 1930. **P 388.41(494)**
- 389 Állami pénzügyek**
Finanzwesen — Public finance
- Aymard, Camille.** Devons-nous payer l'Ame-rique? Paris: Flammarion 1932. 249 p. **80353**
- Grupe, Eduard Ernst.** Der Finanzausgleich in Baden. (Eine hist. u. krit. Betrachtung.) Diss. Erlangen 1930. 105 p. **79505**
Bibliographie: p. 6—8.
- Landmann, Julius (Hg.).** Moderne Organisationsformen der öffentlichen Unternehmung. Th. 1. Die Aufgaben d. öffentl. Unternehmungen u. ihrer Organisationsformen. München: Duncker & Humblot 1932. XVII, 406 p. **3358/176/1**
— Schriften d. Vereins f. Sozialpolitik, 176/1.
- Lang, Hans.** Der Haushaltsplan im Deutschen Reich und im Freistaat Bayern. Paderborn: Schöningh 1930. 276 p. (Görres-Ges. z. Pflege d. Wissenschaft im kath. Deutschland. Veröffentl. 55.) **79589**
Bibliographie: p. 27—29.
- Lázár Andor.** Az államháztartás rendbehozatala. 1931. **R 389(439)**
- Magyarország. Miniszterelnökség.** »A gazdasági és hitelélet rendjének, továbbá az államháztartás egyensúlyának biztosításáról« szülő 1931. évi XXVI. törvénycikk alapján kiküldött 33-as országos bizottság 6-os albizottságának jelentése az államháztartásban az 1931/32. évben elérhető megtakarításról. Bp.: Athenaeum [1931.] 129 p. **101744**
- Nagybritannia. House of commons.** Finance accounts of the United Kingdom for the financial year 1930—31. London: Stationary off. 1931. 89 p. **X 2108**
- Németország. Törvények, rendeletek.** Zweite Verordnung des Reichspräsidenten zur Sicherung von Wirtschaft und Finanzen vom 5. VI. 1931. Berlin 1931. **P 389(43)**
- Saemisch.** Die Kontrolle der staatlichen Finanzwirtschaft. Berlin: Christian 1931. 109 p. (Finanzrechtl. Zeitfragen, 9.) **78382**
- Schultz, William J.** American public finance and taxation. New York: Prenticehall 1931. XXIII, 635 p. **78658**
- Schwerin, Kurt.** Das Budget als ein Mittel zur planmässigen Organisation der Wirtschaft. Heidelberg: Weiss 1931. 96 p. (Heidelberger Studien a. d. Inst. f. Sozial u. Staatwissenschaft. 2/3.) **78215**
Bibliographie: p. 94—96.
- Société des nations.** Situation financière de l'Autriche pendant le premier trimestre de 1932. Genève: Soc. des nations 1932. 32 p. **X 6017**
- Société des nations.** Situations financière en Hongrie pendant le premier trimestre de 1932. Genève: Soc. des nations 1932. 29 p. **1938**
- Staudinger, Hans.** Der Staat als Unternehmer. Einleitung von Walther Schreiber. Berlin: Gersbach 1932. 120 p. **79204**
- Stempel, Karl.** Der Rechnungshof des Deutschen Reichs. Diss. Erlangen 1930. 68 p. Bibliographie: p. 5—8. **79510**
- Sultan, Herbert.** Die Staatseinnahmen. Tübingen: Mohr 1932. VII, 200 p. (Beiträge z. Finanzwissenschaft, 1.) **79071**
- Szász Lajos.** A magyar állam számvitele. Bp.: Pallas 1932. 304+[7] p. **79111**
- 389.2 Adók és illetékek**
Steuern und Gebühren — Taxation
- Becher, Carl.** Die Belastung von Handel und Industrie nach den Gesetzen zur Durchführung des Sachverständigen-Gutachtens. Berlin: Liebmann 1925. VIII, 149 p. **79669**
Bibliographie: p. VII—VIII.
- Buehler, Alfred D.** General sales taxation. Its history and development. New-York: The business bourse 1932. IX, 378 p. **79382**

- Current tax problems** in New-York state. New-York: National industr. conference board 1931. X, 146 p. **79605**
- Helpenstein, Franz.** Wirtschaftliche und steuerliche Erfolgibilanz. Vorw. v. L. Mirre. Berlin: Heymann 1932. XVI, 563 p. **79751**
- Kalász István** (összeáll.). Adó- és illetékügyi tájékoztató. Cegléd: Sárík 1932. 226 p. **K 3892/5**
- Karger, Alfred.** Kapitalflucht und Steueramnestie. Berlin 1931. **P 389.209(43)**
- Magyarország. Törvények, rendeletek.** Az ideiglenes házádomentesség. Összeáll. P i n t é r Oszkár. Bp.: Győző 1932. 39 p. **79693**
- Magyarország. Törvények, rendeletek.** A szeszadó törvények és rendeletek gyűjteménye. Összeáll. B á t o r y Oszkár & T u k á c s Albert. Bp.: Szerzők 1930. VII, 912 p. **78346**
- Nagy Béla sz.** Az új forgalmi adóváltások. (A textiliák, kaucukipari és egyes fémipari termékek adóváltása.) Bp.: »Adóügyi Útmutató« 1932. 176 p. **78975**
- Németország. Törvények, rendeletek.** Die Krisenlohnsteuer nach der Notverordnung v. 5. Juni 1931 nebst Durchführungsbestimmungen, sowie amtlichen Tabellen. Lpzg 1932. **P 389.262(43)**
- Nullmeyer, Hans Georg.** Der Begriff der Gemeinnützigkeit im deutschen Steuerrecht unt. bes. Berücks. d. Körperschaftsteuergesetzes. Diss. Göttingen 1928. 55 p. **78539**
Bibliographie: p. 5—6.
- Onnash, Heinz.** Hauptfragen der deutschen landwirtschaftlichen Besteuerung. Görlitz: Hoffmann & Reiber [1932] 66 p. **79623**
- Pataky Gedeon** (összeáll.). A m. kir. közigazgatási bíróság illetékekre vonatkozó hatályos döntvényeinek, jogegységi megállapodásainak és elvi jelentőségű határozatainak gyűjteménye 1897—1931. Bev. B e n e d e k Sándor. Bp.: Merkantil-ny. 1932. **78986**
- Poroszország. Törvények, rendeletek.** Bürgersteuerverordnung und Verordnung zur Durchführung der Bürgersteuer 1931. Berlin: Heymann 1932. 51 p. **78244**
- Schlosser, A. & W. Hermann.** Die Hauszinssteuer, Grundvermögensteuer u. d. staatliche Zuschlag z. Grundvermögensteuer. Kommentar. Mit Nachtrag. [1927]. 3. erweit. Aufl. Berlin: Elsner 1932. XVI, 344+8 p. **79454**
- Schmölders, Günter.** Steuermoral und Steuerbelastung. Berlin 1932. **P 389.201(43)**
- Société des nations.** L'imposition des entreprises étrangères et nationales. En Allemagne, en Espagne, aux Etats-Unis d'Amérique, en France et dans le Royaume-Uni. Genève: Soc. des nations 1932. 299 p. **79230**
- Sulyok Endre.** A mezőgazdaság adóterhe. 1931. **R 389.202(439)**
- Takács György.** A magyar egyházi adójog alapelvei. Bp.: Franklin 1931. p. 284—312. **3804**
= Magy. jogászegyleti értekezések. Új folyam XXII. k. 122. f.
- Tihanyi Lajos.** Középosztálypolitika és adózás. Bp.: Franklin 1929. p. 120—132. **3804**
= Magyar jogászegyleti értekezések. Új folyam. XX. k. 100. f.
- Ziller, Agathon.** Die Steuerpflicht der inländischen öffentlich-rechtlichen Körperschaften und ihre Versorgungsbetriebe nach dem Körperschaftsteuergesetz. Diss. Göttingen 1929. IV, 47 p. **78527**
Bibliographie: p. III—IV.

389.5 Községi pénzügyek

Gemeindefinanzen — Common finance

- Bajorország. Törvények, rendeletek.** Die bayerische Gemeindebiersteuer nebst den einschlägigen reichs- und landesrechtlichen Bestimmungen. Erläut. v. Rudolf Walther v. Bezold. München: Beck 1932. XII, 213 p. **79797**
- Bajorország. Törvények, rendeletek.** Gemeindeabgabengesetz v. 31. VII. 1931. (G. V. Bl. S. 230.) Erl. Handausg. v. Hermann Stenger. [1931.] 4. neubearb. Aufl. München: Bayer. Kommunalschr. Verl. 1931. 108 p. (Die bayer. Gemeindesteuern. I/2.) **78304**
- Beograd. Költségvetés.** Budget opstine grada Beograda za 1930. god. Beograd: Stamp. »Jedinstvo« 1930. 4° 94 p. **1927**
- Beograd. Zárszámadás.** Završni racsun opstine grada Beograda za 1929 godinu. Beograd: Stamp. »Szkerlics« 1930. 4° 14, 87, [35] p. **1928**
- Beutner, Wilhelm.** Das Schuldenwesen der Gemeinden nach d. preuss. Gesetz ü. d. Aufnahme v. Anleihen u. Darlehen [etc.] von 29. V. 1931. Berlin: Müller 1931. 101+10 p. **78393**
Bibliographie: p. 5.
- Éberth Géza.** A magyar városok pénzügyi és beruházó tervezete. Győr: Győri Hirlap-ny. 1931. II, 459 p. **X 6010**

- Falck, Ernst.** Kommunale Wirtschaftspolitik. Berlin: Junker & Dünhaupt 1932. X, 346 p. (Zum wirtschaftl. Schicksal Europas, 1.) Bibliographie: p. 341—346. **80073**
- Félix, Maurice.** L'activité économique de la commune. T. 1—2. Paris: Recueil Sirey 1932. (Les cahiers administratifs 6—7.) **78956**
T. 1. Régies municipales. 251 p.
T. 2. Participation des communes à des entreprises privées. 165 p.
- Kipke, Werner.** Finanzausgleich und kommunale Einkommensbesteuerung in Deutschland. Berlin: Ebering 1932. 61 p. (Wissenschaftl. Beitr. z. aktuellen Fragen, 4.) **79409**
- Magyarország. Pénzügyminisztérium.** Önkormányzati testületek háztartási joga és statisztikája. Bp.: Pénzügy. 1931. 210 p. **101782**
- Németország. Statistisches Reichsamt.** Die Finanzlage der Gemeinden und Gemeindeverbände. Berlin: Hobbing 1932. 36 p. (Sonderhefte z. Wirtschaft u. Statistik, 9.) **X 6056**
- Poroszország. Preussisches statistisches Landesamt.** Die Entwicklung der gemeindlichen Realsteuerbelastung in Preussen 1927—1930. Berlin: Preuss. statist. Landesamt 1931. 69 p. (Zeitschr. d. Preuss. statist. Landesamts. Erg. Bd. 48.) **101784**
- Roskopf, Hans.** Die Entwicklung des Würzburger Stadthaushaltes v. 1909 bis 1929/30. Lpzg: Scholl 1931. [12], 146 p. (Wirtschaftsstudien m. bes. Berücks. Bayerns, CXXII.) Bibliographie: p. [9—10]. **78316**
- Stach, Hans.** Die Finanzbedarf der ostpreussischen Städte und seine Deckung. Diss. Königsberg 1931. 90 p. **79470**
Bibliographie: p. 87—89.
- Thümmeler, Johannes.** Die Entwicklung des sächsischen Gemeindesteuerrichts seit 1832. Chemnitz: Thümmeler 1931. VIII, 172 p. **78517**
- Tirol. Törvények, rendeletek.** Das Gemeindeabgabengesetz für das Land Tirol. Innsbruck 1931. **P 389.7(436.4)**
- Zürich. Statistische Mitteilungen.** Gemeinde-Finanz-Statistik. 1930. Zürich: Statist. Bureau 1932. **2633**
- 389.65 Községi üzemek**
Kommunal-Betriebe — Municipal ownership
- Clay, Cassius M.** Regulation of public utilities. A crucial problem in constitutional government. New York: Holt 1932. XI, 309 p. Bibliography: p. 301—309. **78772**
- Köhn, Hermann.** Die wirtschaftliche Bedeutung der elektrischen Eigenanlagen neben den städtischen Elektrizitätswerken u. Überlandzentralen. Diss. Göttingen 1929. VIII, 124 p. **78559**
Bibliographie: p. 122—123.
- Raver, Paul Jerome.** Recent technological developments and the municipally owned power plant. Chicago: Inst. for economic research. 1932. VIII, 86 p. (Studies in public utility economics, 6.) **79296**
- Sperlich, Otto.** Zum Recht der Gemeindebetriebe. München: Schweitzer 1931. **78071**
- 39 Néprajz**
Ethnographie — Ethnography
- Hüsing, Georg.** Athana — Gorgo. Wien 1932. **P 398.221(38)**
- Kertész Manó.** Szállók az úrnak. Az udvarias magyar beszéd története. Bp.: Révai [1932.] 215 p. **80143**
- Madarassy László.** Dunántúli tükrösök. Bp.: Akadémia 1932. 10 p. 16 t. (Monumenta Hungariae ethnologica. A. Ethnographica, 1.) **1939/1**
- Madarassy László [szerk.]** Magyar szüreti szokások. Bp.: Egyetemi-ny. 1929. 7 p. 1 t. **79539**
- Mailly, Anton. (Hg.)** Sagen aus dem Burgenland. Hg. v.: —, Adolf Parr u. Ernst Lögger. Wien: Österr. Bundesverl. 1931. 166 p. **77672**
Bibliographie: p. 149—166.
- Manninen, I.** Die finnisch-ungarischen Völker. Lpzg: Harrassowitz 1932. 384 p. **79411**
- Müller, Georg.** Die Fibel mit umgeschlagenem Fuss in Ungarn und Siebenbürgen. Diss. Berlin 1930. 22 p. **78690**
- Newth, J. D.** Peeps at many lands. Hungary. London: Black 1932. 88 p. 13 t. **78673**
- Rachmati, G. R.** Zur Heilkunde der Uiguren. Berlin: Gruyter 1930. 25 p. 2 t. **A 50.61/3**
- Róheim Géza.** A Csurunga népe. Bp.: Leblang kvkiadóváll. 1932. 333 p. 31 t. **78449**
- Schebesta, Paul.** Bambuti, die Zwerge vom Kongo. Lpzg: Brockhaus 1932. 270 p. 24 t. **79809**

- Schwab, Gustav.** Sagen des klassischen Altertums. Vollst. Ausg. Lpzg: Insel-Verl. [193?] 1023 p. 48 p. **79530**
- Sethe, Kurt.** Die Totenliteratur der alten Ägypter. Die Geschichte einer Sitte. Berlin: Akademie 1931. 24 p. (A. d. Sitzungsberichten d. Preuss. Akademie d. Wissenschaften.) **A 62.39/3**
- Spies, Otto.** Türkische Volksbücher. Ein Beitrag z. vergleichenden Märchenkunde. Lpzg: Eichblatt 1929. 138 p. (Form u. Geist, 12.) **A 56.89/6**
- Tilke, Max.** Studien zu der Entwicklungsgeschichte des orientalischen Kostüms. Berlin: Wasmuth 1923. 71 p. **Aq 50.39/10**
- Viski Károly.** Hungarian peasant customs. Bp.: Vajna 1932. 187 p. **78886**
- Viski Károly.** Tiszafüredi cserépedények. Bp.: Akadémia 1932. 12 p. 16 t. (Monumenta Hungariae ethnologica. A. Etnographica, 2.) **1932/2**
- Viski, Károly.** Volksbrauch der Ungarn. Bp.: Vajna 1932. 196 p. 32 t. **79310**

4 Nyelvészet

Philologie — Philology

- Aus dem hethitischen Schrifttum.** Übersetzungen von Keilschrifttexten a. d. Archiv v. Boghazköi. Von Johannes Friedrich. Lpzg: Hinrichs 1925. 32 p. **A 50.08/4/25**
= Der Alte Orient. Bd. 25. Heft 2.
- Bauer, Hans.** Entzifferung der Keilschrifttafeln von Ras Schamra. Halle: Niemeyer 1930. VIII, 77 p. **A 50.42/48**
- Beidar, Paul.** Grammaire kurde. Paris: Geuthner 1926. [4], 77 p. **A 55.47/1**
- Bergsträsser, G.** Hebräische Grammatik mit Benutzung der von E. Kautzsch bearbeiteten 28. Auflage von Wilhelm Gesenius' hebräischer Grammatik. [1813.] Bd. 1—2. Lpzg: Vogel 1918—1929. **A 50.42/45**
Bd. 1. Einleitung, Schrift- u. Lautlehre. 1918. VI, 166 p.
Bd. 2. Verbum. 1929. VIII, 182 p.
- Chiera, Edward.** Sumerian lexical texts from the temple school of Nippur. Chicago: Univers. pr. 1929. (Cuneiform ser. 1.) **A 50.08/19/11**
= Chicago University. Oriental hist. publ., XI.
- Deeters, Gerhard.** Der abchasische Sprachbau. Berlin: Weidmann 1931. p. 289—303. (Nachrichten v. d. Ges. d. Wissenschaften z. Göttingen. Phil.-hist. Klasse.) **A 47.48/12**
- Dossin, Georges.** Autres textes sumériens et accadiens. Paris: Leroux 1927. II, 94 p. (Mémoires de la Mission archeologique de Perse, 18.) **Aq 50.42/47**
- Forrer, Emil O.** Die hethitische Bilderschrift. Chicago: Univers pr. 1932. [10], 62 p. **A 50.08/20/3**
= Chicago. University. Oriental inst. Studies in ancient oriental civilization, 3.
- Gelb, J. Ignác.** Hittite hieroglyphs. Vol. 1. Chicago: Univers pr. 1931. XXI, 88 p. 1 t. **A 50.08/20/2**
= Chicago. University, Oriental inst. Studies in ancient oriental civilization, 2.
- Grammont, Maurice.** La prononciation française. [1914.] 5. éd. Paris: Delagrave 1926. 241 p. **79667**
- Ho Dzin Ya.** Modernes chinesisch-deutsch-ungarisches Lehrbuch. Bp.: Jaczkó és Gál 1932. XIII, 128 p. **A 51.45/2**
- Jena. Universität.** Texte und Materialien der Frau Prof. Hilprecht. Collection of Babylonian antiquities, im Eigentum d. Univers. Jena. Hg. v. Julius L e w y. Bd. 1. Lpzg: Hinrichs 1932. **Aq 50.08/21**
- Jensen, Hans.** Neupersische Grammatik. Mit Berücksichtigung d. hist. Entwicklung. Heidelberg: Winter 1931. XVI, 320 p. (Indogermanische Bibliothek, I, 22.) **A 55.45/2**
- Karst, Joseph.** Grundzüge einer vergleichenden Grammatik des Ibero-Kaukasischen. Bd. 1. Lpzg: Heitz 1932. **A 47.48/13**
- Kent, Roland G.** The recently published old Persian inscriptions. Philadelphia: Linguistic soc. of Amer. [1931.] p. 189—240. **A 55.41/2**
- László Géza.** A magyar nyelv, mint a nyelvek egységes eredetének a bizonyítéka. Szekszárd: Kaszás 1931. VI, 319 p. **78713**
[Könyomat.]
- Lehmann-Haupt, C. F.** Corpus inscriptorum chaldicarum. Bd. 1. In Verbindung mit F. Bagel & F. Schachermayr. Berlin: Gruyter 1928. **Aq 50.42/43**

- Lewy, Julius.** Die altassyrischen Texte von Kültepe bei Kaisarije. Konstantinopel: Selbstverl. d. Antiken-Museen 1926. 76 p. (Keilschrifttexte in den Antiken-Museen zu Stambul.) **Aq 50.42/46**
- Lewy, Julius (Hg.).** Die Keilschrifttexte aus Klein-Asien, autographiert u. m. Inventarverzeichnis u. Namenlisten versehen. M. Beitrag v. Albr. Götz e. Lpzg.: Hinrichs 1932. 4° 15 p. 18 t. **Aq 50.08/21/1**
= Jena, Universität. Texte d. Hilprecht Collection, 1.
- Mordtmann, J. H. & Eugen Mittwoch.** Sabäische Inschriften. Hamburg: De Gruyter 1931. 270 p. 3 t. (Rathjens-v. Wissmannsche Südarabien Reise, I. Hamburgische Univers. Abhandl. a. d. Gebiet d. Auslandskunde, 36. Reihe B, 17.) **A 50.42/42**
- Pathier-Bonnelle, F.** Alphabets des écritures cunéiformes. (Assyrie, Babylonie, Arménie, Perse.) Paris: Libr. orientale & américaine 1931. 49 p. **A 50.42/44**
- Pinloche, A.** Etymologisches Wörterbuch der deutschen Sprache. Unt. Mitwirk. v. Theodor Matthias. [192?] 2. verbess. Aufl. Wien: Larousse [1931.] XVI, 847 p. **79632**
- Poebel, Arno.** The sumarian prefix forms e — and i — in the time of the earlier princes of Lagas. Chicago: Univers. pr. 1931. XII, 47 p. **A 50.08/16/2**
= Chicago, University. Oriental inst. Assyriological studies, 2.
- Robicsek, Hans.** Sprache, Mensch und Mythos. Einführung in die Differentialanalyse der Sprache. Lpzg.: Deuticke 1932. VII, 168 p. 12 t. **79059**
- Rose-Innes, Arthur.** Conversational Japanese for beginners. Part I—III. Jokohama: Joshi-kava [192?]. **A 52.45/7**
Part I. Graduated exercises in conversational Japanese. 162 p.
- Saubin, Antoine.** Lexique assyrien-français. Paris: Libr. Maisonneuve [é. n.] 361 p. **A 50.42/50**
- Sauvageot, Aurelian etc. [szerk.]** Francia-magyar és magyar-francia nagy kézikönyvtár. (Dictionnaire Général français-hongrois & hongrois-français.) Szerk.: —, Balassa József & Benedek Marcell. I. k. Bp.: Dante 1932. **K 4400/2**
1. k. Francia-magyar rész. A francia kiejtés fonet megjelölésével. XII, 1178.
- Schmidt-Rohr, Georg.** Die Sprache als Bildnerin der Völker. Eine Wesens- und Lebenskunde der Volkstümer. Jena: Diederichs 1932. 415 p. **79066**
Bibliographie: p. 410—415.
- Sprengling, Martin.** The Alphabet, its rise and development from the Sinai inscriptions. Chicago: Univers. pr. 1931. 71 p. **A 50.08/18/12**
= Chicago, University. Oriental inst. Communications.
- Stolz, [Friedrich] & [Josef Hermann] Schmalz.** Lateinische Grammatik. Laut- u. Formenlehre Syntax u. Stilistik. [1885.] 5. Aufl. neu bearb. v. Manu Leumann & Joh. Babt. Hofmann. München: Beck 1928. XXII, 924 p. (Handbuch d. Altertumswissenschaft, II/2.) **79019**
- Thureau-Dangin, F.** Les homophones sumériens. Paris: Geuthner 1929. 52 p. 1 t. **A 50.42/49**
- Waddell, L. A.** The aryan origin of the alphabet. London: Luzac 1927. VIII, 80 p. **A 50.40/8**
- Werner, Heinz.** Grundfragen der Sprachphysiognomik. Lpzg.: Barth 1932. VIII, 226 p. **79410**
- Ziya, Jusuf. Arier und Turanier.** (A. d. türkischen Manuskript übers.) Lpzg.: Harrassowitz 1932. [14], 546 p. **A 50.30/53**

5 Természettudomány

Naturwissenschaft — Science

- Aster, Ernst.** Naturphilosophie. Berlin: Mittler 1932. 8+146 p. (Die philosoph. Hauptgebiete in Grundrissen.) **78427**
- Corwin, Walling & Mae Johnson Corwin.** The science of discovery and invention. San Francisco: Wagner 1931. XIX, 735 p. (The Corwin science series.) **78672**
Bibliography: p. 13, 149—152, 219—221 [etc.].
- Dingler, Hugo.** Geschichte der Naturphilosophie. Berlin: Junker & Dönhaupt 1932. VII, 174 p. (Gesch. d. Philosophie in Längsschnitten, 7.) **80197**
- Kirk, Harris Elliot.** Stars, atoms and God. Chapel Hill: Univers. of North Carolina pr. 1932. XV, 100 p. **79129**
Bibliography: p. 95—100.

Mancini, Goffredo. Il geometra iddio. Saggio di filosofia naturale e revisione di concetti scientifici. Bergamo: »Il Pensiero« 1931. 241+[6] p. (I quaderni scientifici di »Il Pensiero«, 34.) 78917

Zöllner, Friedrich. Naturwissenschaft und christliche Offenbarung. Populäre Beitr. z. Theorie u. Geschichte d. vierten Dimension. Mit Nachtrag. Gera: Griesbach 1886. XVI, 17+318+XVI p. 78457

51 Mathematika

Mathematik — Mathematics

Dörrie, Heinrich. Triumph der Mathematik. Hundert berühmte Probleme aus zwei Jahrtausenden mathemat. Kultur. Breslau: Hirt 1933. 386 p. 80016

Dubislav, Walter. Die Philosophie der Mathematik in der Gegenwart. Berlin: Junker & Dünhaupt 1932. 88 p. (Philos. Forschungsberichte, 13.) 79226
Bibliographie: p. 81—88.

Hittrich József. Térfogat és egyenletes elosztású sugárzás. Bp.: Franklin 1932. 32 p. (Közl. a debreceni Tud. egyetem matemat. szeminaryumából, V.) 78499
[Magyar & német.]

Kerékjártó, B. v. Vorlesungen über Topologie. Bd. 1. Berlin: Springer 1923. (Die Grundlagen der mathemat. Wissenschaften, 8.) 79073
Bd. 1. Flächentopologie. 270 p.

Schilling, Frdr. Die Pseudosphäre und die nichteuklidische Geometrie. Lpzg: Teubner 1931. V, 70 p. 1 t. 78079

52 Csillagászat

Astronomie — Astronomy

Barneck, A. Die Grundlagen unserer Zeitrechnung [1918.]. 2. Aufl. Lpzg: Teubner 1932. 49 p. (Math. phil. Bibliothek, 29.) 79092

Eddington, A. S. Sterne und Atome. Übertr. v. O. F. Bollnow. [1927.] 2. Aufl. Berlin: Springer 1931. VI, 125 p. 79313

Neupert, Karl. Umwälzung der Welt-Anschauungen. Der Sternhimmel ist optische Täuschung. Zürich: Zimmerli 1932. 72 p. 80307

Papp [Dezső]. Zukunft und Ende der Welt. Ein Buch ü. d. Geschehe v. Menschheit u. Erde. Zürich: Amalthea-Verl. 1932. 323 p. 5 t. 79252
Bibliographie: p. 315—319.

Reinhertz, C. Geodäsie. [1899.] 2. Aufl. Bearb. v. G. Förster. Berlin: Gruyter 1920. 169 p. (Sammlung Göschen 102.) 80141

Ulbrich, Carl. Die wirkliche Bewegung der Erde. Neisse 1930. P 525.2

53 Mechanika. Fizika

Mechanik. Physik — Mechanics. Physics

Bohr, Niels. Atomtheorie und Naturbeschreibung. Berlin: Springer 1931. 77 p. 80362

Bridgman, Percy W. Die Logik der heutigen Physik. Übers. v. Wilhelm Krampf. Einführung v. Hugo Dingle. München: Hueber 1932. XII, 173 p. 79420

Darwin, C[harles] G[alton]. The new conceptions of matter. London: Bell 1931. VIII, 192 p. 6 t. 78408

Dostler Gábor. Relativitás és egy zenei határjelenség. 1931. R 530.12

Erdely-Gruz Tibor. Az atomokról és az anyag szerkezetéről. Előszóval ell. Buchböck Gusztáv. Bp.: Kisakadémia 1930. VIII, 143 p. (Kisakadémia kvttára, II.) 79995

Gebhardt, Martin. Goethe als Physiker. Ein Weg z. unbekanntem Goethe. Berlin: Grote 1932. VIII, 163 p. 78115

Graetz, L[udwig]. Die Elektrizität und ihre Anwendungen. [1884.] 23. neubearb. Aufl. Stuttg.: Engelhorn 1928. XVI, 818 p. 78446

Grimsehl, [Ernst]. Lehrbuch der Physik. [1909.] 7. Aufl. Bd. 1—2. Bearb. v. R. Tomaszek. Lpzg: Teubner 1929. 79046

Haas, Arthur. Das Naturbild der neuen Physik. [1920.] 3. verm. Aufl. Berlin: Gruyter 1932. 129 p. 78231

Mach, Ernst. Die Mechanik in ihrer Entwicklung. [1883.] 7—8. Aufl. Anh.: »Das Verhältnis d. Machschen Gedankenwelt z. Relativitätstheorie« v. Joseph Petzoldt. Lpzg: Brockhaus 1921. XIV, 517 p. 80218

Nagelschmidt, Franz. Die Wirbel-Theorie im Atom und Universum. Berlin 1932. P 539.12

Strasser V. Benő. Fizika. 1—2. k. Bp.: [Szerző] 1930—31. 79762

54 Vegytan

Chimie — Chemistry

Buzágh Aladár. A kolloidok természettudományi jelentősége. Bp.: Term. tud. társ. 1931. VIII, 212 p. (A Magy. kémiai folyóirat XXXVII—XXXVIII. évf. melléklete.) 79744

Eggerth, John. Lehrbuch der physikalischen Chemie in elementarer Darstellung. [1926.] 3. verbess. Aufl. v. Lothar H o c k. Lpzg: Hirzel 1931. XII, 588 p. 1 t. 79847
Bibliographie: p. 553—561.

Haissinsky, M. L'atomistique moderne et la chimie. Préf. de P. L a n g e v i n. Paris: Doin 1932. 386 p. 79317
Bibliographie: p. 379.

Le Blanc, M. Lehrbuch der Elektro-Chemie. [1895.] 11—12. Aufl. Lpzg: Leiner 1925. VIII, 391 p. 78432

Ostwald, Wilhelm. Die Schule der Chemie. Erste Einführung in d. Chemie f. jedermann. Braunschweig: Vieweg 1931. XII, 450 p. 78314

Remy, Heinrich. Lehrbuch der Anorganischen Chemie. Bd. 1—2. Lpzg: Akad. Verl.-Ges. 1931. 79872

55—56 Geológia. Paleontológia

*Geologie. Paläontologie**Geology. Palaeontology*

Berg, Georg. Das Vorkommen der chemischen Elemente auf der Erde. Lpzg: Barth 1932. VI, 204 p. 79224

Györki József. Magyarországi kaolinleőfordulások. 1932. R 666.5 (439)

Kormos, Th. Pannonictis pliocenica. G., N. Sp., a new giant mustelid from the late pliocene of Hungary. — Tilly E d i n g e r: Zwei Schädelhöhlensteinkerne von pannonicis pliocenica Kormos. Budapestini: Ed. Inst. reg. Hung. geologici 1931. p. 168—183. 1 t. X 2113/29/3
= Annales Inst. regii Hung. geologici XXIX, 3.

Lengyel Endre. Szeged-környéki homokfajták összehasonlító közettani vizsgálata. Szeged: Városi-ny. 1931. 104 p. 2 t. X 2082/2
= Szegedi alföldkutató bizotts. kvára VII. szakoszt. közl. 2.

Mottl Mária. Az igríc-barlang medvekoponyáinak morfológiája. Bp.: Stádium 1932. p. 184—230. 4365/29
= A Magy. kir. földtani intézet évkönyve XXIX. k. 4. füzet.

Rotarides Mihály. A lösz csigafaunája, összevetve a mai faunával, különös tekintettel a szeged-vidéki löszökre. Szeged: Városi-ny. 1931. 179 p. 2 t. 2769
Bibliographia: 165—172.
= Szegedi alföldkutató bizottság kvára VI. szakoszt. A) közl., 8.

Schmidt, E. R. Szeged építőkövei. Szeged: Városi-ny. 1931. 14 p. 2 t. X 2082/3
= Szegedi alföldkutató bizotts. kvára VII. szakoszt. közl. 3.

Vendl Aladár. A kiscelli agyag. Bp.: Stádium 1932. p. 98—152. 1 t. 4365/29
= Magy. kir. földtani intézet évkönyve. XXIX. k. 2. f.

551 Fizikai földrajz

*Physicogeographie**Physical geography*

Benda László. Belsőkontinentális kéregmozgások Csonkamagyarország területén. Pécs: Egyetemi földrajzi int. 1932. 117 p. 2 t. (Geographia Pannonica, III.) 79260
Bibliográfia: p. 111—114.
[Magyar—német.]

Dudich Endre. Az aggteleki cseppkőbarlang és környéke. — L e n d v a y Károly: A Sajó—Bodva közének ismeretlen szépségei. Bp.: K. m. természettud. társ. 1932. 186 p. (Népszerű term.-tud. kvár, 12.) Bibliográfia: p. 174—186. 79091

Grunow, J. Über die Ursachen grosser Trockenheit in Mitteleuropa. Berlin: Springer 1931. 4° 31 p. 3 t. (Veröffentl. d. Preuss. Meteorolog. Inst., 382. Abhandl., Bd. IX/8.) 101785

Scherf Emil. A talajklimatikus és a légköri klimatikus tényezők versenye a talajtípusok keletkezésénél. Adatok a nagy magyar Alföld öntözésének kérdéséhez. Bp.: Stádium 1932. 87 p. 1 t. 4365/29
= Magy. kir. földtani intézet évkönyve. XXIX. k. 1. f.

57 Antropológia. Biológia

*Anthropologie. Biologie**Antropology. Biology*

Bessmertny, Alexander. Das Atlantisrätsel. Geschichte u. Erklärung d. Atlantishypothesen. Lpzg: Voigtländer 1932. 212 p. 9 t. Bibliographie: p. 191—197. 78422

- Bitterlich, Max.** Die Entartung des Menschen, das Negativ seiner Veredlung. Ein Naturgesetz. Wien: Gerold 1932. 104 p. **78668**
- Bleuler, Eugen.** Mechanismus — Vitalismus — Mnemismus. Berlin: Springer 1931. [4], 148 p. (Abhandl. z. Theorie d. organ. Entwicklung, VI.) **80285**
- Bradford, Gamaliel.** Darwin. Boston: Houghton Mifflin comp. 1926. 315 p. **78051**
- Dudich, Endre.** Biologie der Aggteleker Tropfsteinhöhle »Baradla« in Ungarn. Wien: Speläolog. Inst. 1932. XII, 246 p. 19 t. (Speläolog. Monographien, 13.) **78749**
- Dürre, Konrad.** Erbbiologischer und eugenischer Wegweiser für Jedermann. Berlin: Metzner 1932. 95 p. **80342**
- Eickstedt, Egon Frhr. v.** Rassenkunde und Rassengeschichte der Menschheit. Lief. 1—2. Stuttgart: Enke 1933. **X 6094**
- Haldane, J. S.** Die philosophischen Grundlagen der Biologie. Übers. u. Einleitung v. Adolf Meyer. Berlin: Prismen-Verl. 1932. XII, 72 p. **79814**
- Hézsér László.** Átöröklés mint végzet. Bp.: Novák [1932.] 228 p. **80147**
Bibliográfia: p. 226—227.
- Keith, Arthur.** New discoveries relating to the antiquity of man. London: Williams & Norgate 1931. 512 p. **78410**
- Killermann, Seb.** Urgeschichte und Rassenkunde des Menschen. Regensburg: Manz 1931. VIII, 303 p. 6 t. **101766**
- Kobler, Richard.** Der Weg des Menschen vom Links- zum Rechtshänder. Ein Beitr. z. Vor- u. Kulturgeschichte d. Menschen. Wien: Perles 1932. X, 142 p. **79384**
Bibliographie: p. 129—137.
- Mac Curdy, George Grant.** The coming of man. Pre-man and pre-historic man. Pre-historic anthropology. New York: Univers. soc. 1932. X, 157 p. **78728**
Bibliography: p. 145
- Morgan, Thomas Hunt.** The scientific basis of evolution. New York: Norton 1932. IX, 286 p. **79868**
Bibliographie: p. 255—277.
- Schroller, Hermann.** Die Stein- und Kupferzeit Siebenbürgens. Berlin: Gruyter 1933. [8], 80 p. (Vorgeschichtl. Forsch., 8.) **79811**
Bibliographie: p. 78—79.
- Siegmund, Georg.** Gregor Mendel und der Mendelismus. Breslau: Borgmeyer 1932. 60 p. 1 t. (Pantheon, 13—14.) **80054**
- Sőregi János.** A méhkasalakú földbevált üregek problémája. Füg. Scherf Emil: A Debrecen-tócóparti fazekastelep földtani viszonyairól. Debrecen: Déry-múzeum kiad. 1932. 82 p. (Déry-múzeum régészeti oszt. közl., 3.) **79989**
- Szabó István.** Élettartam és öregedés. Előszóval ell. Gorka Sándor. Bp.: Novák 1932. XII, 344 p. **78415**

58 Növénytan

Botanik — Botany

- Fekete Lajos & Mágócsy-Dietz Sándor.** Erdészeti növénytan. [1891.] 2. kiad. 1—2. k. Sopron: Máhr 1929. **79971**
- Francé, Raul H.** A növények élete. [1924.] 2. kiad. [Das Leben der Pflanzen 1921.] Ford. Lambrcht Kálmán. Bp.: Dante-kiad. 1929. 488 p. (Műveltség.) **78735**
- Rapaics Raymund.** A magyarság virágai. A virágkultusz története. Bp.: Term.-tud. társ. 1931. VIII, 423 p. 18 t. (Természettud. kvkiadó váll., CI.) **79743**
Bibliographie: p. 408—412.

59 Állattan

Zoologie — Zoology

- Bade, E[rnst].** Praxis der Aquarienkunde. (Süßwasseraquarium, Seewasseraquarium.) [1899.] 4—5. verm. u. verbess. Aufl. Magdeburg: Creutz 1922. VII, 218 p. 1 t. **79752**
- Leitch, James L[ockhart].** The water exchanges of living cells. Berkeley: Univers. pr. 1931. p. 127—140. **X 2096**
= Berkeley. Univers. of California publ. in zoology. 36/7.
- Meerwarth, Hermann & Karl Soffel.** Lebensbilder aus der Tierwelt. Bd. 1—6. Lpzg: Voigtländer 1909. **79697**
- Zedwitz, Franz Xaver Gr.** Quer, durch die Tierwelt. Berlin: Scherl 1932. 258 p. 20 t. **80145**

6 Alkalmazott tudományok

Angewandte Wissenschaften — Useful arts

- 600.26 Anyag- és áruismeret**
Material- und Warenkunde — Knowledge of mercantile articles
- Doby Géza.** Áruismereti kémia és technológia. Bp.: Centrum 1924. 89 p. **79102**
- Hell Lajos.** Ásványi és nagyipari termékek. Bp.: »Közélelmezés« kiad. 1932. 290 p. (Az okszerű termelés és értékesítés, V.) **69022/5**
- Krais, Paul (Hg.).** Gewerbliche Materialkunde. Bd. 1. Stuttg.: Kraiss 1910. **80244**
 Bd. 1. Die Hölzer. XVI, 782 p.
- 61 Orvostudomány**
Medizin — Medicine
- Ascoli, Alberto.** Grundriss der Serologie. [1912.] 2. Aufl. Übers. v. Rud. Stephan Hoffmann. Wien: Safar 1915. VIII, 199 p. **78113**
- Baissette, Gaston.** Leben und Lehre des Hippokrates. Übers. v. Benno Hefner. Stuttg.: Hippokrates-Verl. 1932. 300 p. Bibliographie: p. 294—97. **79450**
- Balhorn, Fritz.** Die ärztlichen Verrechnungsstellen für die Privatpraxis. Lpzg: Noske 1931. XIV, 118 p. (Der Arzt in Recht u. Ges., 5.) **79315**
 Bibliographie: p. IX—XIII.
- Bergmann, Wilhelm (Hg.).** Religion und Seelenleiden. Vorträge d. VII. Sonder-tagung des kath. Akademikerverbandes in Kevelaer. Augsburg: Haas & Grabherr 1932. 219 p. **79246**
- Croner, Wilhelm & Heinz Kalk.** Die Therapie an den Berliner Universitäts-Kliniken [1902.]. 10. Aufl. Berlin: Urban & Schwarzenberg 1932. VIII, 699 p. **79871**
- Dawson, Warren R.** Magician and leech. A study in the beginnings of medicine with special reference to ancient Egypt. London: Methuen 1929. 159 p. **A 62.39/4**
- Eckert, Hans.** Grundriss der Kinderheilkunde. [1912.] 7. Aufl. Berlin: Seemann 1922. 230 p. **78108**
- Fischel, Alfred.** Grundriss der Entwicklung des Menschen. Wien: Springer 1931. VI, 141 p. **78635**
- Gartner Pál.** Lelki betegségek keletkezése és gyógyítása. Bp.: Novák [1932.]. 174 p. **78637**
- Gortvay György.** Az orvosi társadalom szervezkedési törekvései és az orvosi kamara kérdése. 1931. **R 614.22 (439)**
- Jung, C. G.** Die Beziehungen der Psychotherapie zur Seelsorge. Zürich: Rascher 1932. 30 p. **79300**
- Krecke, Albert.** Vom Arzt und seinen Kranken. [1932.] 2. Aufl. München: Lehmann 1932. 379 p. 1 t. **80282**
- Liek, Erwin.** Der Arzt und seine Sendung. [1926.] 8. Aufl. München: Lehmann 1931. 214 p. **78318**
- Mansfeld Géza & Horn Zoltán (szerk.).** Vénygyűjtemény az orvosi gyakorlat számára. Bp.: Grill 1933. XXII, 432 p. **80280**
- Much, Hans.** Arzt und Mensch. Das Lebenbuch eines Forschers und Helfers. Dresden: Reissner 1932. 267 p. **79793**
- Müller, Wilhelm.** Bahnbrecher der Heilkunde. Übertr. v. Maurus Mezei. Wien: Saturn-Verl. [193?.] 237 p. **78981**
- Müller Vilmos.** Csodatevők. Bp.: Singer és Wolfner 1932. 178 p. **79838**
- Müller Vilmos.** Modern vénygyűjtemény. Bp.: Novák 1932. 784 p. **78843**
- Pólya Jenő.** A gyakorlóorvos sebészete. Bp.: Novák 1928. 380 p. **79999**
- Posta Sándor.** A sport és az orvos. Bp.: Egyetemi-ny. 1932. 112 p. **78694**
- Redeker, Franz & Otto Walter.** Entstehung und Entwicklung der Lungenschwindsucht des Erwachsenen. [1929.] 2. Aufl. Lpzg: Kabitzsch 1929. 275 p. **79552**
- Roosen, Rudolf.** Das Wesen der Krebskrankheit und ihre kausale Behandlung. Lpzg: Kabitzsch 1931. 56 p. **79587**
 Bibliographie: p. 55.
- Schmid Gyula (szerk.).** Az első magyar sportorvosi tanfolyam előadása a m. kir. testnevelési főiskolán 1930. X. 1—15. Bev. Szukováthy Imre. Bp.: Sajat kiad. 1931. 247 p. **80152**
 Bibliográfia: p. 239—244.
- Sigerist, Henry E.** Einführung in die Medizin. Lpzg: Thieme 1931. 405 p. **79602**

- Szabó József.** Tratado de odontologia práctica. Version por. A. Varela. Barcelona: Gili 1932. 681 p. **79980**
- Szántó Frigyes.** Belorvostan. Diagnostika — pathologia — therapia. Sajtó alá rend. Szántó János. [19??.] 2. kiad. Bp.: Novák 1933. 251 p. **80289**
- Szénásy József.** A prenatalis és natalis magzatvédelem problémáiról. Bp.: Orsz. Stefánia-szövets. 1932. 27 p. **1149/77**
= Országos Stefánia-szövetség kiadv. 77.
- Verebély Tibor.** Sebészklínikai előadások. II. köt. Bp.: Orvosi kvkiadó társ. 1931. [6], 306 p. 7 t. (Magy. orvosi kvkiadó társ. kvtára, CXXX.) **74548/2**
- Verzár Frigyes.** Orvosi laboratóriumi munkálatok. Debrecen: Hegedűs & Sándor 1921. IV, 262 p. **80000**
- Fekete Sándor.** A gyermek egészsége. Népszerű egészségügyi előad. vetített képekkel. Bp.: Orsz. Stefánia-szöv. 1931. 59 p. **1149/58**
= Orsz. Stefánia-szöv. kiadv., 58.
- Gortvay György.** A venerás betegségek statisztikája Magyarországon 1930. **R 312.641.66 (439)**
- Heldwein, Johannes.** Die Geschichte der Feuerbestattung und deutsche Krematorien. Frankfurt a. M.: Franzmathe 1931. 48 p. 20 t. **78242**
- Ickert, Fr. & Johannes Weichsel (Hg.).** Grundriss der sozialen Medizin. Bearb. v. F. Arndts, E. Aschenheim [etc.] Lpzg: Barth 1932. IX, 384 p. **X 6149**
- Melly József.** A cukorbetegség Budapestén. Bp.: Szföv. Házinyomda 1930. 122 p. **K 3100/46**
= Statisztikai közlemények. 59. k. 2. szám
- Parassin József.** A gondozó- és védőnőkérdésről. 1930. **R 614.24**
- Schmidt Béla.** Az 1930. évi drezdai egészségügyi kiállítás. Cluj-Kolozsvár 1930. **R 613 (064)**
- Szénásy József.** Az asszony és egészsége. 1931. **R 613.99**

613 Közegészségügy

Gesundheitswesen — Public health

- Adam, C. & C. Kayser [Hg.].** Hygienische Tatsachen die man sonst nur mühsam findet. Vorwort v. C. Hamel. Jena: Fischer 1931. [6], 119 p. **78214**
- Badanta, Al.** Guide balneo-climatique de la Roumanie. Bucarest: »Dacia« 1932. 63 p. 2 t. **80273**
- Beczkóy József.** Általános útmutatás balesetek megelőzésére. 1931. **R 614.8**
- Berner, Max.** Das Bestattungswesen in Preussen. Eine Darst. unter Würdigung v. Theorie u. Praxis. Berlin: Heymann 1932. VIII, 154 p. **79320**
- Bodor Antal.** A városbanlakás hátrányainak leküzdése és a kitelepülés kérdése. Bp.: Szföv. háziny. 1932. 42 p. **79927**
- Budapest szföv. statiszt. hivatala.** A szifiliszhalandóság Budapestén és néhány európai városban. Bp.: Szföv. stat. hiv. 1931. 273 p.
= Statisztikai közlemények, 64. **648/64**
- Doros Gábor és Melly József.** A nemibetegségek kérdése Budapestén. I—II. rész. Bp.: Székesföv. statiszt. hiv. 1930. 936 p. **648/61**
= Statisztikai közlemények, 61.
- Fekete Sándor.** Anyák iskolája. Bp.: Orsz. Stefánia-szövets. 1932. 104 p. **1149/71**
= Orsz. Stefánia-szöv. kiadv., 71.

613.2 Táplálkozás

Ernährung — Nutrition

- Jolles, Adolf.** Die Vitamine nebst einer Einleitung über chemische Dynamik biologischer Vorgänge. Lpzg: Deuticke 1932. VIII, 157 p. (Die wissenschaftl. Grundlagen d. Ernährung, II.) **79106**
- Kiss Zoltán és Kállay József.** Az élelmiszer-árusítás rendszetének jogszabályai. Bp.: Hollósy-ny. 1932. 315 p. **78968**
- Németország. Törvények, rendeletek.** Milchgesetz vom 31. Juli 1930. Bielefeld: Bertelsmann [1932.]. 109 p. **78774**
- Németország. Törvények, rendeletek.** Das Milchgesetz vom 31. VII. 1930. Mit Erl. u. mit d. Ausführungsbestimmungen d. Reichs u. d. Länder. Hg. v. Reinhard Köstlin. Bd. 1—2. Stuttg.: Kohlhammer 1930—32. **74930**
- Rusznay István, ifj.** Korszerű húsnélküli táplálkozás. Útbaigazításokkal és konyhareceptekkel, vese-, gyomor-, anyagcsere- stb. betegek diétás ellátására. Bp.: Szathmáryné [1932.] 120 p. **78327**

Sós István. A tej higiénikus termelése és kezelése. Bp.: Saját kiad. 1932. 123 p. **78977**

Zikel, H. Naturkost als Heilkost. Pfullingen i. W. 1932. **P 613.2**

613.6 Ipari egészségügy

Gewerbehygiene Hygiene of employment

Holtzmann, [etc.] Die Bedeutung der Beleuchtung für Gesundheit und Leistungsfähigkeit. Von —, Schneider, Schutz etc. Berlin: Springer 1928. 53 p. (Beih. z. Zentralbl. f. Gewerbehygiene u. Unfallverhütung, 10.) **79343**

Klebe, Heinrich. Die wirtschaftliche Bedeutung des Arbeitsschutzes insbesondere der Gewerbehygiene. Berlin: Springer 1932. VI, 128 p. (Beihefte z. Zentralblatt f. Gewerbehygiene, 23.) **79232**
Bibliographie: p. 127—128.

614.542 Tuberkulózis

Tuberkulose — Tuberculosis

Alexander, Hanns & Gustav Beer. Praktisches Lehrbuch der Tuberkulose. Lpzg: Barth 1931. XVI, 371 p. **79553**

Jacobs, Philip P. The control of tuberculosis in the United States. New-York: Nat. tuberculosis assoc. 1932. VIII, 407 p. **79610**
Bibliography: p. 383.

Péchy Károly. A tuberkulózis gyógyítása saját vérontással. 1930. **R 614.542**

Vándor Kornél. Bátorság, tüdőbetegek! (A tüdőbaj gyógyítható.) Előszót írta Parrassin József 1931. **R 614.542**

614.784 Építésrendészet

Bauordnung — Building laws

Csehszlovákia. Törvények, rendeletek. Die Bauordnung für Böhmen, samt einschl. Gesetzen, Verordnungen, Rechtsprechung u. Anmerkungen. Hg. v. Franz Freudenfeld. Reichenberg: Stiepel 1932 592 p. (Stiepels Gesetz-Samml., 67.) **80172**

Szászország. Törvények, rendeletek. Baugesetz für den Freistaat Sachsen v. 1. VII. 1900 in d. Fassung d. Gesetzes v. 20. VII. 1932. Bearb. v. Carl Graf Vitzthum v. Eckstädt. Bd. 1. Lpzg: Rossberg 1932. 520 p. (Jurist. Handbibl., 326.) **80050**

62 Technika. Technológia

Technik. Technologie — Engineering

Bánhidai elektromos mű építési bizottsága. Jelentés a létesítendő állami villamosmű ügyében Bp. Szföv. tanácsa részéről tett »Előterjesztések« tárgyában. Bp.: Állami-ny. 1929. 38 p. 7 t. **101781**

Bleier Sándor. A modern út lejtésviszonyai. 1931. **R 625.74**

Dohrn, Klaus. Internationaler Stromaustausch. Münster: Helios-Verl. 1931. [6], 69 p. (Universitas-Archiv. Wirtschaft- u. sozialwiss. Abt., 4.) **78426**
Bibliographie: p. 67—69.

Gyenes Lajos, szentgyörgyvári. A bútorasztalosság szerkezetana. Bp.: Technika-ny. 1930. 72 p. **101740**
[Könyomat.]

Gyenes Lajos, szentgyörgyvári. Mintalapok az épület- és bútorasztalosság köréből. Bp.: Athenaeum 1930. 120 t. **5535**
Hozzá: Használati utasítás, 27 p.

Matschoss, Conrad & Werner Lindner. Technische Kulturdenkmale. München: Bruckmann 1932. VIII, 126 p. **X 6036**

Ordódy János & Gyulay József. Korszerű szobakályhák szerkezete és kezelése. Bp.: Házi tüzelőberendezések kiáll. rend. biz. 1925. 115 p. **78985**

Pattantyus-Ábrahám Géza. Általános géptan. Bevezetés a gépek és gépcsoportok üzemtanába. Bp.: [Műegyetem] 1931. 232 p. **X 6058**
[Könyomat.]

Pohlhausen, A. Die Kolbendampfmaschinen. [1908.] 5. Aufl. Lpzg: Spamer 1925. IX, 526 p. 23 t. **101772**

Repold Károly, gyulai. A múlt, a jelen és a jövő. Bp.: Globus-ny. 1917. 106 p. **79780**

Zipernovszky Ferenc. Világítástechnika és racionalizálás. Bp.: Magy. villamos Művek orsz. szöv. 1930. 44 p. **78266**

63 Agronómia

Agronomie — Agriculture

Foerster, Karl. Winterharte Blütenstauden und Sträucher der Neuzeit. Ein Handbuch für Gärtner u. Gartenfreunde. [190?]. 4. umgearb. Aufl. Lpzg: Weber 1929. XII, 410 p. 14 t. (Webers illustr. Gartenbibl., V.)
79393

Hanau, A. & H. Paetzmann. Der Stickstoffverbrauch der Landwirtschaft in den einzelnen Gebieten des Deutschen Reiches i. J. 1926/27. Berlin: Hobbing 1928. 30 p. (Vierteljahrshäfte z. Konjunkturforschung, Sonderh. 8.)
1929/8

Herodek István. A magyar búza viselkedése a lisztgyártás folyamán. Dissz. Bp. 1931. 135 p.
78082

Kenessey Béla (szerk.). A csonkamagyarországi ármentesítő és lecsapoló társulatok munkálatai és azok közgazdasági jelentősége. Kiad. a Magy. mérnök- és építészegyl. vízépítési szakoszt. Bp.: Egyetemi-ny. 1931. 120 p.
78330

Kenessey Béla. Vizgazdálkodás. Bp.: »Pátria« 1931. 44 p. (A m. kir. földmív. min. kiadv. 1931. 2. sz.)
78267

L'Éplattier Imre. A gyümölcsös helyes ültetéséről és kezeléséről. Székesfehérvár: Pannonia-ny. 1931. 1 t.
78717

Magyarország. Földművelésügyi minisztérium. Gazdasági alapismertek. Kézikönyv a m. kir. téli gazd. tanfolyamok tanulói részére. Bp.: »Pátria« 1932. 440 p.
79973

Mahács Mátyás & Liszka Jenő. Kertészeti üzemtan, érték- és jövedelemszámítástan. 1—2 k. Bp.: Szerzők 1927. 212 p.
79353
Bibliográfia: p. 212.

Osztróvszky [Antal]né, E. Németh Ágnes. A bor az ember életében. (Művelődés- és gazdaságtört. vázlat.) Bp.: »Pátria« 1932. 215 p. (Magy. szőlősgazdák orsz. egyes. kiadv., XXXI.)
78586

Ruttkay Udo. A magyar alföld öntözése. Bp.: [Szerző] 1932. 4°. 22 p. 10 t. X 6048
[Magyar—francia.]

Schindler, A. K. & Paul Kache. Der Garten und seine Jahreszeiten. Bd. 1—2. Berlin: Ullstein 1929.
X 6046

65 Kereskedelmi ismeretek

Handelskunde — Commerce

Erdély Sándor. Mérleganalízis, mérlegrevízió. Vallomástétel a mérlegvalódiság, a mérlegvilágosság, a mérlegkontinuitás mellett. Bp.: Grill 1932. 240 p.
79753
Bibliográfia: p. 237—40.

Feller, F. M. Psycho-Dynamik der Reklame. Bern: Francke 1932. 358 p. 6 t.
79311

Hess, Herbert W. Advertising. Its economics, philosophy and technique. London: Lippincott comp. 1931. XIII, 516 p. 9 t.
78411

Kuntner Robert. Bevezetés a könyvviteli ismeretekbe. Függetl.: Mintagyűjtemény. Bp.: Magy. könyvviteli folyóirat 1932. 257+40 p.
80286

Lettschert, Reinhold. Die Revision der Genossenschaft. Ein Leitfadens für die Praxis. [19??] 4. Erweit. Aufl. Berlin: Dtscher Genossenschaft-Verl. 1932. 356 p. (Genossenschaftl. Zeit- u. Streitfragen, 20.)
Bibliographie: p. 12—13.
79866

Müller, H. Arbeitersparnis bei den Kassenverwaltung. Strelitz-Alt (Meckl.) 1931.
P 657.7(43)

Reisch, Rich. & Jos. Klemens Kreibig. Bilanz und Steuer. Grundriss. d. Buchhaltungs- u. Bilanzlehre unter bes. Würdigung ihrer wirtschaftl. u. rechtl. Bedeutung. Bd. 2. [1900.] 4. Aufl. umgearb. v. Leop. Mayer & Paul Petrucka. Wien: Manz 1930.
80355/2
Bd. 2. Buchhaltung u. Bilanzen d. öffentl. rechnungslegenden Unternehmungen. XVIII, 853 p.

Schär, Johann Friedrich. Buchhaltung und Bilanz. Auf wirtschaftl., rechtl. u. mathematischer Grundlage f. Juristen [etc.]. Mit einem Anhang: Buchhaltung u. Bilanz bei Geldwertschwankungen. [1914.] 6. durchges. & erweit. Aufl. v. W. Prion. Berlin: Springer 1932. XIV, 368 p.
80466

Zsengeri Manó. Mérlegkészítés és mérlegvizsgálat. A revízió technikája. Bp.: Lampel 1932. VIII, 494 p.
80222

655 Könyvnyomtatás.
Könyvkiadás*Buchdruckerkunst. Verlag
Printing. Publishing*

Carter, Thomas Francis. The invention of printing in China and its spread westward. New-York: Columbia univers. pr. 1931. XXVI, 282 p. 24 t.
091/292

- Niewöhner**, Emil. Geschichte und Probleme des Zeitschriftenbuchhandels. Dresden: Zahn & Jaensch 1932. 53 p. **79196**
- Olbrich**, Wilhelm. Einführung in die Verlagskunde. Lpzg: Hiersemann 1932. VIII, 254 p. **79962**

- Paschke**, Max & Philipp Rath. Lehrbuch des deutschen Buchhandels. Bd. I. [1908.] 7. Aufl. Neubearb. v. F. Gartmann, G. Greuner [etc.] Lpzg: Verl. d. Börsenver. d. deutschen Buchhändler 1932. 484 p. **80202**

7 Művészet

Kunst — Fine arts

701 Esztetika

Ästhetik — Aesthetics

- Baránszky-Jób** László. Az esztétika látszatvalóság problémája. Bp.: Toldi 1932. 39 p. **79351**
- Deri**, Max. Naturalismus, Idealismus, Expressionismus. Lpzg: Seemann 1922. 83 p. 12 t. **78755**
- Hegel**, Georg Wilhelm Friedrich. Ästhetik. Unter einheitl. Gesichtspunkte ausgew. eingel. v. Alfred Baumler. München: Beck 1922. 249 p. **78800**
- Holmes**, Charles. A grammar of the arts. London: Bell 1931. XXXVI, 236 p. 9 t. **78509**
- Kienzle**, Richard. Das bildhafte Gestalten als Ausdruck der Persönlichkeit. Essling: Verl. d. Burgbücherei 1932. 180 p. **79603**
Bibliographie: p. 158—59.
- Mátrai** László. A jelenkori esztétika főirányai. Bp.: Pfeifer 1931. 87 p. **78398**
- Zimmermann**, Robert. Aesthetik. Bd. 1—2. Wien: Braumüller 1858—1865. **78927**
Bd. 1. Geschichte d. Aesthetik als philos. Wissenschaft. 1858. XXIV, 806 p.
Bd. 2. Allg. Aesthetik als Formwissenschaft. 1865. XVII, 527 p.
- Husarski**, Vaslav. Le style romantique. Paris: Ed. du Trianon 1931. 149+LXII p. **77868**
Bibliographie: p. 137—139.
- Maes**, J. & H. Lavachery. L'art nègre à l'exposition du Palais des beaux-arts du 15. XI. au 31. XII. 1930. Bruxelles: Libr. nationale d'art et d'histoire 1930. 31 p. 48 t. **78876**
- Meier-Graefe**, Julius. Der moderne Impressionismus. [1903.] 2. Aufl. Berlin: Bard 1904. 66 p. 7 t. (Die Kunst, 7.) **80411**
- Mihályi** Ernő. Egy kis polémia Croceval a barokról. 1931. **R 703.42**
- Riegl**, Alois. Die Entstehung der Barockkunst in Rom. Akademische Vorlesungen. Hg. v. Arthur Burda & Max Dvorak. Wien: Schroll 1908. VIII, 214 p. **78941**
- Sydow**, Eckart v. Kunst der Naturvölker. Afrika—Ozeanien—Indonesien. Berlin: Cassirer 1932. X, 215 p. (Sammlung Eduard von Heydt.) **Aq 60.70/1**
- V. Szabó** Sándor. A barokk kor lelke. Kaposvár 1931. **R 703.42**
- Visky** [Károly] Charles. Transylvanian Hungarians peasant arts of the Hungarians of Transylvania. Intr. par Paul Petri. Bp.: Popular lit. soc. [193?] 4° 19 p. 30 t. **101790**

703 Stílusok

Stile — Styles

- Diehl**, Charles. L'art chrétien primitif et l'art byzantin. Paris: Van Oest 1928. 56 p. 64 t. **78744**
- Holme**, Charles (ed.). Peasant art in Italy. London: The Studio 1903. 38 p. 252 p. **X 6022**
- Holme**, Charles (ed.). Peasant art in Austria and Hungary. London: The Studio 1909. X, 54 p. 106 t. **X 6024**

708 Muzeografia. Műgyűjtés

Museographie — Museography

- Cassel. Königl. Gemälde-Galerie.** Die Meisterwerke. Mit einleit. Text v. Karl Voll. München: Hanfstaengl 1904. XX, 209 p. (Hanfstaengls Maler-Klassiker, 6.) **78940**
- Donath**, Adolph. Technik des Kunstsammelns. Berlin: Schmidt 1925. VIII, 234 p. (Bibl. f. Kunst- u. Antiquitätensammler, 28.) **78756**

Internationales Adressbuch des Alt- und Antiquitätenhandels. Hg. unt. Mitwirkung v. Fachverbänden des In- und Auslandes. Bd. 1. Weimar: Straubing & Müller 1933. X 2121/

München. Kgl. ältere Pinakothek. Die Meisterwerke. Mit einleit. Text v. Karl Voll. München: Hanfstaengl 1905. XXVIII, 263 p. (Hanfstaengls Maler-Klassiker, 1.) 78939

Persian art. An illustrated souvenir of the Exhibition of Persian art at Burlington House London 1931. [1931.] 2. ed. London: Hudson & Kearns 1931. XIX, 101 p. 1 t. A 55.70/3

Venturi, Adolfo. La galleria Sterbini in Roma. Roma: Casa ed. de l'arte 1906. 262 p. X 6106

709 Művészettörténet

Kunstgeschichte — History of arts

Agnelli, Giuseppe. Ferrara e Pomposa. Bergamo: Inst. ital. d'arti graf. 1906. 124 p. (Coll. di monografie illustr. Ser. 1/2.) 78938

Armstrong, Walter. Geschichte der Kunst in Grossbritannien und Irland. Übers. v. Erich Haenel. Stuttg.: Hoffmann 1919. XVI, 355 p. 4 t. (Ars una, species mille.) 78930
Bibliographie: p. 16, 76, 103. [etc.]

Beazley, J. D. & Bernard Ashmole. Greek sculpture & painting. To the end of the hellenistic period. Cambridge: Univ. pr. 1932. XVIII, 107 p. 51 t. 80461

Brinckmann, A[ibert] E[rich]. Kunst des Barocks und Rokokos. Berlin-Neubabelsberg: Athenaion [1923]. 130 p. 5 t. (Die sechs Bücher d. Kunst, 5.) 101797

Contenau, Georges. L'art de l'Asie occidentale ancienne. Paris: Van Oest 1928. 58 p. 64 t. 78742

Dieulafoy, Marcel. Geschichte der Kunst in Spanien und Portugal. Übers. v. Frau A. E. Brinckmann-Mathée. Stuttg.: Hoffmann 1913. VIII, 403 p. 4 t. (Ars una, species mille.) 78932
Bibliographie: p. 33, 54—55, 110—111. [etc.]

Dürr, Alphons. Adam Friedrich Oeser. Ein Beitr. z. Kunstgeschichte d. 18. Jahrhundert. Diss. Lpzg 1879. 255 p. 7 t. 79113

Filov, Bogdan. Geschichte der altbulgarischen Kunst bis z. Eroberung d. bulgarischen Reiches durch d. Türken. Berlin: Gruyter 1932. X, 100 p. 24 t. (Grundr. d. slav. Philologie u. Kulturgeschichte.) A 49.70/10

Fleischer, Julius. Das kunstgeschichtliche Material der geheimen Kammerzahlamt-bücher in den Staatlichen Archiven Wiens v. 1705—1790. Wien: Krystall-Verl. 1932. 216 p. (Quellenschr. z. barocken Kunst in Österreich u. Ungarn, 1.) 78895

Gautner, Joseph. Revision der Kunstgeschichte Prolegomena z. einer Kunstgeschichte a. d. Geiste d. Gegenwart. Mit Anh.: Semper und Le Corbusier. Wien: Schroll 1932. 89 p. 80283

Hekler Antal. A középkor s a renaissance művészete. Bp.: Könyvbarátok szövet-sége. [1932.] 231 p. 79049
Bibliográfia: p. 227—231.

Hennecke, Edgar. Altchristliche Malerei und altchristliche Literatur. Eine Untersuchung ü. d. biblischen Cyklus d. Gemälde in d. römischen Katakomben. Lpzg: Veit 1896. XII, 300 p. 78757

Holme, Charles (ed.). Art in England, during the Elizabethian and Stuart periods. London: The Studio 1908. 105 p. 64 t. X 6027

Hourticq, Louis. Geschichte der Kunst in Frankreich. Übers. v. Gustave Teissèdre. Stuttg.: Hoffmann 1912. X, 472 p. 4 t. (Ars una, species mille.) 78931
Bibliographie: p. 10, 40, 82—83. [etc.]

Kümmel, Konrad & Matthäus Gerster (Hg.). Die ewige Stadt. Ein römisches Bilderbuch. Zürich: Montana-Verl. 1925. 71 p. 78753

Migeon, Gaston. Les arts musulmans. Paris: Van Oest 1926. 48 p. 64 t. 78743

Riegel, Herman. Beiträge zur Kunstgeschichte Italiens. Dresden: Hoffmann 1898. 4°. VIII, 247 p. 38 t. X 6008

Rooses, Max. Geschichte der Kunst in Flandern. Übers. v. Johanna Gottschewski u. E. Weiss. Stuttg.: Hoffmann 1914. VIII, 375 p. 4 t. (Ars una, species mille.) 78929
Bibliographie: p. 16, 153—161, 211—213. [etc.]

Saitschick, Robert. Menschen und Kunst der italienischen Renaissance. Bd. 1—2. Berlin: Hofmann 1903. 78946

Schmidt, Paul Ferdinand. Die Kunst der Gegenwart. Berlin-Neubabelsberg: Athenaion [1926.] 128 p. 5 t. (Die sechs Bücher der Kunst, 6.) 101796
Bibliographie: p. 128.

Strong, Eugénie. Art in ancient Rome. Vol. 1—2. London: Heinemann 1929. (Ars una, species mille.) 79395

- Strzygowsky, Josef.** Asiens bildende Kunst. Augsburg: Filser 1930. XXII, 779 p. 4 t. Aq 50.70/9
- Trésor de l'art flamand.** Du moyen âge au XVIIIème siècle. Mémorial de l'exposition d'art flamand ancien à Anvers 1930 par un groupe de spécialistes. Tom. 1—2. Paris: Van Oest 1932. X 6049
- Vasari, Giorgio.** Le vita dei piu eccelenti pittori, scultori e architetti. Vol. 1—14. Firenze: Le Monnier 1846—1870. 79677
- Witte, Fritz.** Tausend Jahre deutscher Kunst am Rhein. Die Denkmäler d. Plastik u. d. Kunstgewerbes auf d. Jahrtausende-Ausstellung in Köln. Bd. 1—5. Berlin: Verl. f. Kunstwissenschaft 1932. 5542
- Bd. 1. Textband. XV, 343 p.
Bd. 2. Tafelband 1. Die Zeit d. roman. u. gotischen Stiles bis z. Einsetzen d. Spätgotik ca. 950—1350. X p. 114 t.
Bd. 3. Tafelband 2. Die Plastik d. Spätgotik, die Goldschmiedekunst u. d. Textilien d. Früh- u. Hochgotik. 14. u. 15. Jh. X p. 115—255 t.
Bd. 4. Tafelband 3. Die spätgot. Plastik. Goldschmiedekunst u. Textilien Renaissance u. Barock. ca. 1500—1800. X p. 254—376 t.
Bd. 5. Quellen z. rheinischen Kunstgeschichte. I. Rechnungsbücher d. Niederrheins. Die Chronik des Wilmius. 156 p.
- 711 Tájak. Tájékertészet**
Landschaft. Landschaftsgärtnerei
Landscape. Landscape-gardening
- Schumacher, Fritz.** Ein Volkspark. Dargest. am Hamburger Stadtpark. München: Callwey 1928. 135 p. 1 t. 101765
- Trautz, F. M.** Japan, Korea und Formosa. Landschaft, Baukunst, Volksleben. Vorwort v. W. H. Solf. Berlin: Atlantis-Verl. 1930. LIV, 256 p. Aq 52.71/2
- Weismantel, Leo.** Stille Winkel in Franken. Bielefeld: Velhagen & Klasing 1932. 10 p. 32 t. 79255
- Weissenbach Iván báró.** Az Egyesült Államok nemzeti parkjai és igazgatásuk. Kaposvár 1931. R 719.1 (73)
- Botha József.** A korszerű családi házépítésről. Bp.: Pátria-ny. 1932. 292 p. 79359
- Dauthendey, Elisabeth.** Schlösser und Gärten am Main. Bielefeld: Velhagen & Klasing 1932. 12 p. 32 t. 79256
- Discher, Camillo Fritz.** Die deutschen Bauhütten im Mittelalter und ihre Geheimnisse. Wien: Selbstverl. 1932. 88 p. 79858
- Drach, C. Alhard v.** Das Hütten-Geheimnis vom gerechten Steinmetzen-Grund in s. Entwickl. u. Bedeutg. f. d. kirchl. Baukunst d. dtschen Mittelalters. Marburg: Elwert 1897. 4°. 36 p. 14 t. 5543
- Freckmann, Karl.** Kirchenbau. Ratschläge u. Beispiele. Freiburg: Herder 1931. VIII, 152 p. 1 t. X 6101
- Frey, Dagobert & Karl Ginhart [Hg.].** Die Kunstdenkmäler in Kärnten, Salzburg, Steiermark, Tirol und Vorarlberg, Wien: Schroll 1933. XII, 572 p. (Georg Dehio: Handbuch d. dtschen Kunstdenkmäler, 2. Abt. Österreich, 1.) 80281
- Holme, Charles (ed.).** The village homes of England. London: The Studio 1912. VIII, 162 p. 12 t. X 6023
- Sándor József.** Kisházak, családi házak, nyaralók, villák a tárgyilagosság, higiénia, korszerűség és gazdaságosság jegyében megtervezve 70 ábrával, [mellékletül] műleirással és költségvetéssel. Bp.: Vállalkozók lapja 1930. fol. 33 t. 22 p. 5548
- Vachon, Marius.** Le nouvel Hotel de Ville de Paris. 1872—1900. Paris: Conseil municip. 1900. 4°. IV, 255 p. 58 t. 101788
- Varju Elemér.** Magyar várak. — Ungarische Burgen [etc.] Bp.: Műemlékek orsz. bizotts. & Könyvbarátok szöv. [1932.] 211 p. X 6088 [Magyar—német—francia—angol.]
- Zádor Anna.** Leopoldo Pollack és Pollák Mihály. Bp.: Franklin 1931. p. 187—244. (Az Archeológiai értesítőből.) X 6012 [Magyar & német.]

72 Építészet

Baukunst — Architecture

- Banfi, [lorio] [Holik-Barabás László] & L. A. Maggiorotti.** La fortezza di Giavarino in Ungheria ed i suoi architetti militari italiani specialmente Pietro Ferabosco. Roma: Ist. di architettura milit. 1932. 112 p. 1 t. (Atti d. Ist. di architettura milit., II.) 79845
- Bibliographie: p. 61—64, 97—101.

725 Városépítés. Városesztetika

Städtebau — Town planning

- Adams, Thomas [etc.]** Recent advances in town planning. By —, F. Longstreth Thompson, E. Maxwell Fry & James W. R. Adams. London: Churchill 1932. XVI, 400 p. 28 t. 78607
- Bibliographie: p. 375—383.

- Benyovszky, Karl.** Malerische Winkel und Höfe aus dem alten Pressburg. Bratislava-Pressburg: Stein 1932. 39 p. 40 t. **78715**
- Forbáth Imre.** Pozsony szabályozási és vasútrendezési terve. 1931.
R 725.091 (439.051) Pozsony
- Heimler Károly** (szerk.). Soproni képeskönyv. Bp.: Somló 1932. 123 p. (Magyar tájak, magyar városok, I.) **80151**
(Függelék: magyar, német, olasz, francia, angol.)
- Kampfmeier, Hans.** Wohnstätte und Arbeitsstätte. Homes should be near workshops. L'habitation et sa distance au chantier. Stuttg.: Hofmann [1932.] 69 p. (Veröffentl. d. Internat. Verbandes f. Wohnungswesen.) [Német—angol—francia.] **X 6062**
- Kneller, Fr.** Die Sammeltangente. Eine grundlegende aber latente Umgestaltung der bestehenden Grosstadt, bei gleichzeitiger Lösung der Verkehrsfrage. Berlin 1931.
P 725.092
- Lohmann, Karl B.** Principles of city planning. New York: Mc. Graw-Hill Comp. 1931. X, 395 p. **78222**
Bibliography: p. 370—372.
- Outline, The** — of the capital reconstruction work. Tokyo: Pr. Sanshusa 1929. 94 p.
A 52.72/1
- Paris. Ville de** —. Concours pour l'aménagement de la voie allant de la Place de l'Étoile au Rond-point de la Défense. Paris: Moreau 1932. 4°. 35 p. 54 t. **X 6076**
- ## 73 Szobrászat
- ### *Bildhauerkunst — Sculpture*
- Altmann, Walter.** Architectur und Ornamentik der antiken Sarkophage. Berlin: Weidmann 1902. [8], 112 p. 2 t. **78751**
- Babelon, Jean.** Pisanello. Paris: Crès 1931. 30 p. 32 t. **78142**
Bibliographie: p. 30.
- Bruhns, Leo.** Würzburger Bildhauer der Renaissance und des werdenden Barock. 1540—1650. München: Weizinger 1923. 605 p. 56 t. **X 6065**
- Horváth Henrik.** A budai pénzverde művészettörténete a késői középkorban. — Kunstgeschichte der Ofener Prägestelle im Spätmittelalter. Bp.: Stadium-ny. 1932. 35 p. 1 t. **X 6087**
[Magyar és német.]
- Ippel, Albert.** Römische Porträts. Bielefeld: Velhagen & Klasing 1930. 12 p. 32 t. (Bilderhefte z. Kunst- u. Kulturgeschichte d. Altertums, 1.) **79301**
- Kampis Antal.** A középkori magyar faszobrászat történetének vázlatja 1450-ig. Bp.: Biró-ny. 1932. 75 p. 4 t. **79134**
- Léger, Charles.** Antoine Bourdelle. Paris: Crès 1930. 14 p. 16 t. (Coll. »Les artistes nouveaux.«) **78127**
- Löwy, Emanuel.** Die griechische Plastik. Bd. 1—2. [1911.] 4. Aufl. Lpzg: Klinkhardt & Biermann 1924. **78750**
- Lullies, Reinhard.** Die Typen der griechischen Herme. Königsberg: Gräfe & Unzer 1931. 90 p. 9 t. (Königsberger kunstgeschichtl. Forschungen, 3.) **79421**
Bibliographie: p. 88—89.
- Tardos Taussig Ármín.** Jelképes siremlékek. Szeged: Traub-ny. 1932. 32+[8] p. **78918**
- ## 745 Iparművészet
- ### *Kunstgewerbe — Decorative art*
- Ballot, M. J.** Les laques d'extrême-orient. Chine et Japon. Paris: Van Oest 1927. 39 p. **A 51.74/1**
- Brackett, Oliver** (Hg.). Englische Möbel. Ein Bilderatlas. Englische Möbel v. d. Gothik bis z. Mitte d. 19. Jahrhunderts. Berlin: Wasmuth 1927. VII, 310 p. **101749**
- Divald Kornél** [stb.]. Holics, Tata, Stomfa. Írták: —, Siklóssy László, Rédey Miklós [stb.]. Bp.: Szent György-céh egyes. 1917. 76 p. 8 t. (Magy. keramika tört.) **X 6085**
- Dreger, M[oritz].** Entwicklungsgeschichte der Spitze. [1901.] 2. Aufl. Wien: Schroll 1910. **X 6013**
- Folnesics J[osef] & E[dmund] W[ilhelm] Braun.** Geschichte der K. k. Porzellanmanufaktur. Hg. v. K. k. österr. Museum f. Kunst u. Industrie. Wien: Hof u. Staatsdr. 1907. 4°. XII, 234 p. 43 t. **5541**
- Grohne, Ernst.** Die Koppel-, Ring und Tüllengefässe. Ein Beitr. z. Typologie u. Zweckgeschichte keram. Formen. Bremen: Wissenschaftl. Ges. 1932. 121 p. 24 t. **X 2125/**
= Schriften d. Bremer Wissenschaftl. Ges. Abhandl. u. Vorträge, Jg. 6. Hft 1/2.

- Hofmann, Friedrich H.** Das Porzellan der europäischen Manufakturen im XVIII. Jahrhundert. Eine Kunst- u. Kulturgeschichte. Berlin: Propyläen-Verl. 1932. 538 p. 24 t
101793
- Korszerű lakásművészet.** Bp.: A Tér és forma kiad. 1930. 160 p. X 6071
- Mannowsky, W.** Der Danziger Paramentenschatz. Kirchliche Gewänder und Stickereien aus der Marienkirche. Bd. 1—2. Berlin: Brandus 1931—1932. 5539
Bd. 1.: Die Chormäntel. 18 p. 46 t.
Bd. 2.: Die gewebten Kaseln. 19 p. 45 t.
- Nádai Pál.** Ház, napfény, kert. Bp.: Egyet. ny. 1932. 112 p. X 6059
- Orend, Misch.** Krüge und Teller. Siebenbürgisch-sächsische Töpferwaren. Hermannstadt: Welther 1933. 24 p. 17 t. 80344
Bibliographie: p. 23.
- Percier, C. et P. F. L. Fontaine.** Recueil de décorations intérieures, comprenant tout ce qui a rapport à l'ameublement, comme vases, trépiéds [etc.]. Paris: Didot 1812. Fol. 43 p. 73 t. 5540
- Rosenberg, Marc.** Der Goldschmiede Merkmzeichen. 2. verm. Aufl. Frankfurt a. M.: Keller 1911. XIX, 1186 p. 091/291
- 75 Festészet**
Malerei — Painting
- André, Albert.** Renoir. Paris: Crès 1923. 60 p. 69 t. 78159
- Artinger Imre.** Egry József. Bp.: Bisztray 1932. 32 p. 33 t. (Ars Hungarica, 2.) 80248
- Basler, Adolphe.** Derain. Paris: Crès 1931. 14 p. 16 t. (Coll. »Les artistes nouveaux«.) 78139
- Basler, Adolphe.** Maurice Utrillo. Paris: Crès 1929. 12 p. 16 t. (Les Artistes nouveaux.) 78136
- Basler, Adolphe.** Suzanne Valadon. Paris: Crès 1929. 12 p. 16 t. (Coll. Les Artistes nouveaux.) 78140
- Benkó Gizella.** Liezen-Mayer Sándor. Dissz. Bp. 1932. 61 p. 80255
Bibliográfia: p. 59—60.
- Besson, George.** Marquet. Paris: Crès 1920. 41 p. 39 t. 78158
- Besson, George.** Renoir. Paris: Crès 1929. 12 p. 16 t. (Coll. »Les artistes nouveaux«.) 78135
- Blanche, J.-E.** Manet. Paris: Rieder 1929. 63 p. 40 t. (Maitres de l'Art moderne.) 78146
- Brielle, Roger.** Othon Friesz. Paris: Crès 1930. 16 p. 16 t. (Coll. »Les artistes nouveaux«.) 78137
- Brogányi Kálmán.** Festőművészet Szlovensz-kön. Tanulmány. Kosice-Kassa: Kazinczy lapkiadó 1931. 126 p. (Kazinczy kvár.) 78050
- Chirico, Giorgio.** Courbet. Rome: Ed. »Valori Plastici« 1925. 13 p. 16 t. (Coll. Les Artistes nouveaux.) 78128
- Colombier, Pierre du.** Poussin. Paris: Crès 1931. 24 p. 32 t. (Le musée ancien.) Bibliographie: p. 24. 78143
- Costurier, Lucie.** Signac. Paris: Crès 1922. 52 p. 46 t. 78157
- Crowe, J[oseph] A[rcher] & G[iovanni] [Battista] Cavalcaselle.** Geschichte der italienischen Malerei. Bd. 1—6. Deutsch v. Max Jordan. Lpzg: Hirzel 1869—1876. 79030
- Dénes Tibor.** Liezen-Mayer Sándor. Győr: Győri Szemle társ. 1932. 20 p. 3 t. (Győri Szemle kvára, 8.) 78689
Bibliográfia: p. 20.
- Faure, Elie.** Cézanne. Paris: Crès 1923. 67 p. 59 t. 78162
- Faure, Elie.** Soutine. Paris: Crès 1929. 14 p. 16 t. (Coll. »Les artistes nouveaux«.) 78131
- Fegdal, Charles.** Odilon Redon. Paris: Rieder 1929. 64 p. 15 t. (Maitres de l'art moderne.) 78144
Bibliographie: p. 61.
- Fosca, Francois.** Bonnard. Paris: Crès 1919. 66 p. 25 t. 78132
- Genthon István.** Bernáth Aurél. Bp.: Bisztrai 1932. 32 p. 33 t. (Ars Hungarica, 1.) 80150
- George, Waldemar.** Juan Gris. Paris: Gallimard 1931. 63 p. (Les peintres nouveaux.) 78124
- Gerstenberg, Kurt.** Hans Multscher. Lpzg: Insel-Verl. 1928. 266 p. (Dtsche Meister.) 78754
- Glück, Gustav.** Bruegels Gemälde. Wien: Schroll 1932. 102 p. 82 t. 5557
- Gronau, Georg.** Aus Raphaels florentiner Tagen. Berlin: Cassirer 1902. 53 p. 19 t. X 6007

- Hausenstein, Wilhelm.** Das Gastgeschenk. Werke u. Maler in dreiundzwanzig Erzählungen. Wien: Rikola-Verl. 1923. 4°. 212 p. 23 t. **101789**
- Holme, Charles & D. Croal Thomson (ed.)** The brothers Maris (James—Matthew—William). London: The Studio 1907. 37 p. 72 t. **X 6025**
- Kehrer, Hugo.** Mathias Grünewald. Das Wunder d. Isenheimer Altars. München: Schmidt 1919. 68 p. **78801**
- Kunstler, Charles.** Camille Pissarro. Paris: Crès 1930. 14 p. 16 t. (Coll. »Les artistes nouveaux.«) **78133**
- Kunstler, Charles.** Coubine. Paris: Crès 1929. 12 p. 16 t. (Coll. »Les artistes nouveaux.«) **78134**
- Lapparent, Paul.** Toulouse-Lautrec. Paris: Rieder 1927. 63 p. 40 t. (Maitres de l'art moderne.) **78145**
- Léger, Charles.** Claude Monet. Paris: Crès 1930. 12 p. 16 t. (Coll. »Les artistes nouveaux.«) **78126**
- Lemoisne, P. A.** Die gotische Malerei Frankreichs. Vierzehntes u. fünfzehntes Jahrhundert. Firenze: Pantheon 1931. 4°. XII, 165 p. 88 t. **101760**
Bibliographie: p. 123—136.
- Mantegna, Andrea.** Des Meisters Gemälde und Kupferstiche [1910.] 2. verm. Aufl. Hg. v. Fritz Knapp. Stuttg.: Dtsche Verl.-Anst. [1910.] LVI, 193 p. **100052/16**
= Klassiker d. Kunst, 16.
- Maritain, Jaques.** Gino Severini. Paris: Gallimard 1930. 63 p. (Peintres nouveaux.) **78125**
- Meier-Graefe, Julius.** Paul Cézanne. München: Piper 1923. 87 p. 1 t. **78170**
- Meier-Graefe, Julius.** Vincent van Gogh. Der Roman eines Gottsuchers. Berlin: Zsolnai 1932. 360 p. 8 t. **78882**
- Mermillon, Marius.** Marquet. Paris: Crès 1929. 14 p. 16 t. (Coll. »Les artistes nouveaux.«) **78130**
- Pfister, Kurt.** Cézanne. Gestalt, Werk, Mythos. Potsdam: Kiepenheuer 1927. 41 p. 57 t. **101761**
- Pfister, Kurt.** Vincent van Gogh. [1922.] 2. Aufl. Berlin: Kiepenheuer 1929. 78 p. 73 t. **78156**
- Puskás Lajos.** A magyar falfestés árpádkori emlékei. Diss. Bp. 1932. 32 p. 4 t. **79994**
- Raynal, Maurice.** Braque. Rome: Ed. »Valori plastici.« 1924. 20 p. 16 t. (Coll. Les artistes nouveaux.) **78129**
- Raynal, Maurice.** Picasso. Übers. von L. Gorm. [1921.] 2. Aufl. München: Delphin-Verlag [1923.] 148 p. 107 t. **78148**
Bibliographie: p. 146—148.
- Reiffenberg, Benno & Wilhelm Hausenstein (Hg.)** Vermeer van Delft. München: Piper 1924. 45 t. 32 p. (Das Bild, Atlanten z. Kunst, 10.) **X 6070**
- René-Jean.** Corot. Paris: Crès 1931. 24 p. 32 t. (Le musée ancien.) **78141**
Bibliographie: p. 24.
- Schacht, Roland.** Henri Matisse. Dresden: Kaemerer 1922. 80 p. (Künstler der Gegenwart, 4.) **78155**
- Signorelli [Luca.]** Des Meisters Gemälde. Hg. v. Luitpold Dussler. Stuttg.: Dtsche Verl.-Anst. 1927. XLIX, 219 p. **100052/34**
Bibliographie: p. 198.
= Klassiker d. Kunst, 34.
- Uhde-Bernays, Hermann.** Feuerbach. Lpzg: Insel-Verl. 1922. 79 p. 40 t. **78752**
- Villari, L. Giovanni Segantini.** London: Unwin 1901. [8], 207 p. 75 t. **X 6105**
- Wolff, Georg.** Mathematik und Malerei. [1915.] 2. Aufl. Lpzg: Teubner 1925. 85 p. (Mathemat.-physikalische Bibl., 20/21.) **78913**
Bibliographie: p. 82—83.

76 Grafika

Graphik — Graphics

- Bastelaer, René van.** Les estampes de Peter Bruegel l'ancien. Bruxelles: Van Cest 1908. 4°. 76 p. 133 t. **X 6006**
- Courboin, Francois.** Histoire illustrée de la gravure en France. Des origines à 1800. Tom. I—4. Paris: Le Garrec 1923. **5545**
- Röttinger, Heinrich.** Erhard Schön und Niklas Stör, der pseudo-Schön. Zwei Unters. z. Gesch. d. alten nürnberg. Holzschnittes. Strassburg: Heitz 1925. 268 p. 14 t. Bibliographie: p. 257—261. **80128**
- Singer, Hans Wolfgang.** Die Fachausdrücke der Graphik. Ein Handlexikon f. Bilder- u. Büchersammler. Lpzg: Hiersemann 1933. VI, 166 p. **80065**
- Singer, Hans W. (Hg.)** Zeichnungen von Max Liebermann. ... mit einer Einleitung von —. Lpzg: Schumann 1912. 19 p. 50 t. (Meister der Zeichnung, 2.) **101762**

- Smith, John. Raphael and the great mezzotint**ers of the time of Reynolds. London: Heinemann. 1911. 15 p. 62 t. (Great engravers.) **79639**
- Stix, Alfred. Von Ingres bis Cézanne.** 35 Handzeichnungen französischer Meister des XIX. Jh. a. d. Albertina. [1922.] 2. Aufl. Wien: Schroll 1927, XVI p. 32 t. **78164**
- Tolnai, Karl. Die Zeichnungen Pieter Bruegels.** München: Piper 1925. 89 p. 93 t. **X 6035**
- Zoege von Manteuffel, K. Der deutsche Holzschnitt.** Sein Aufstieg im XV. Jh. und seine grosse Blüte in d. ersten Hälfte d. XVI. Jh. München: Schmidt 1921. 128 p. (Kunstgesch. in Einzeldarstellungen, 1.) **78807**
- Haraszti Émile. La musique hongroise.** Paris: Laurens 1933. 128 p. (Les musiciens célèbres.) Bibliographie: p. 125—126. **80469**
- Heinsheimer, Hans & Paul Stefan (Hg.)** 25 Jahre neue Musik. Jahrbuch 1926 der Universal-Edition. Wien: Univ. Edition 1926. 277 p. **78099**
- Kalbeck, Max. Johannes Brahms** [1904—1914.] 4. Aufl. Bd. 1—4. Berlin: Dtsche Brahms-Gesellschaft 1921. **78678**
- Lichtenberg Emil. Beethoven és a Missa Solemnis.** Bp.: May-ny. 1931. 76 p. **78597**
- Liszt [Ferenc]. Liszts Testament.** Übers. & hg. v. Friedrich Schnapp. Weimar: Böhlau 1931. 31 p. 1 t. (Franz Liszt Bund.) **78470**
- Lorenz, Alfred. Der musikalische Aufbau von Richard Wagners »Die Meistersinger von Nürnberg«.** Berlin: Hesse 1931. 195 p. (Das Geheimnis d. Form bei Richard Wagner, 3.) **78641**
- Noack, Friedrich. Sinfonie und Suite.** [1886.] 7. Aufl. Bd. 1—2. Begonnen von Hermann Kretzschmar. Lpzg: Breitkopf & Härtel 1932. (Führer durch den Konzertsaal.) **79837**
- Schmid, Ernst Fritz. Joseph Haydn. Gedenkschrift, anlässlich d. am 28. III. 1932 ... in Schloss Rohrau veranstalteten Ausstellung.** Wien: Gistel 1932. 29 p. **78730**
Bibliographie: p. 28—29.
- Stöhr, Richard. Praktischer Leitfaden der Harmonielehre.** [1908.] 16. Aufl. Wien: Universal edition 1931. 167 p. **78686**
- Szabó Pál. Alsópáhok és a magyar dal.** Nagykanizsa 1930. **R 784.4 (439.071) Alsópáhok**
- Vogel, Bernhard. Johannes Brahms.** Lpzg: Hesse 1888. 83 p. **80379**

77. Fénykép. Film

Photographie. Film — Photography. Film

- Balázs Béla. Der Geist des Films.** Halle: Knapp 1930. VIII, 217 p. **80001**
- Fischer, F[ritz] & H[ugo] Lichte (Hg.)** Tonfilm. Aufnahme und Wiedergabe nach d. Klangfilm-Verfahren. (System Klangfilm-Tobis). Lpzg: Hirzel 1931. XI, 455 p. **79033**
- Holme, Charles. Art in photography.** London: The Studio 1905. 52 p. 111 t. **X 6032**
- Holme, Charles. Colour photography.** London: The Studio 1908. 10 p. 113 t. **X 6028**
- Schade, Wolfgang (Hg.) Europäische Dokumente. Historische Photos a. d. Jahren 1840—1900.** Stuttg.: Union dtsche Verl.-Ges. [1932.] [12], 131 p. **X 6067**

78 Zene

Musik — Music

- Bevilaqua Borsody Béla. Magyar gaudeamus.** Régi magyar diákdalok. 1932. **R 784.6(439)**
- Cherbuliez, A. E. Joseph Haydn.** Zürich: Hug 1932. 52 p. 1 t. (Neujahrsstücke d. Allg. Musikgesellschaft in Zürich, 120.) **101775**
- Creuzberg, Eberhard. Die Gewandhaus-Konzerte zu Leipzig 1781—1931.** Vorw. v. Bruno Walter. Lpzg: Breitkopf & Härtel 1931. 162 p. **78211**
- Blümml, Emil Karl & Gustav Gugitz.** Alt-Wiener Thespiskarren. Die Frühzeit der Wiener Vorstadtbühnen. Wien: Schroll 1925. 543 p. 31 t. **80331**
- Hont Ferenc. A színjáték.** Szeged 1932. **R 792**
- Lothar, Rudolf. Das Wiener Burgtheater.** Lpzg: Seemann 1899. 212 p. (Dichter u. Darsteller, 2.) **79642**
- Royer, Alphonse. Histoire universelle du théâtre.** T. 1—4. Paris: Fanck 1869—1870. **79029**

792 Színház

Theater — Theatre

796 Sport

- Barcsay-Amant** Zoltán & Erdélyi Gyula. A magyar lovassport története. Bp.: Szerzők 1932. 79 + 56 p. **78648**
- Flaig**, Walther. Arlberg. Ski und Schnee. München: Bruckmann 1933. 22 p. 44 t. **80149**
- Lawn-tennis játék.** Leírása, pályaépítése. [1931.] **R 796.342**
- Misángyi Ottó.** Az újkori atlétika története. 1. k. Bp.: Orsz. testnevelési tanács. 1932. (Orsz. testnevelési tanács kvtára, 50.) **78469**
1. k. Az atlétika tört. az Angol birodalomban és az amerikai Egyesült államokban. 259 p.

- Mortane**, Jacques. Les héros de l'air. Paris: Delagrave 1930. 192 p. 21 t. **78707**
- Pataky Károly** [szerk.]. A magyar vízipóló sport. 1932. **R 796.9 (439)**
[Magyar—angol.]
- Supf**, Peter. Das neue Welterlebnis. Ein Buch vom Fliegen. Berlin: Reiner 1932. 223 p. Bibliographie: p. 221. **79821**
- Szerelemhegyi Ervin** & R. Szabó Béla. A modern olimpiai játékok. Bp.: Légrády 1932. 272 p. **79911**
- Váradi Miklós.** A magyar teniszsport vezérfonala. 1. rész. Bp.: Magyar sport pantheonja 1932. **78273**

8 Irodalomtudomány

Literaturwissenschaft — Literature

- Ermatinger**, Emil (Hg.). Philosophie der Literaturwissenschaft. Berlin: Junker & Dünhaupt 1930. X, 478 p. **80171**
- Klabund.** Literaturgeschichte. Die deutsche und die fremde Dichtung von den Anfängen bis zur Gegenwart. Hg. v. Ludwig Goldscheider. Wien: Phaidon-Verl. 1929. 413 p. **78969**
- Melzer**, Friso. Im Ringen um den Geist. Der neue Weg der Literaturwissenschaft. Berlin: Furche-Verl. 1931. 191 p. (Furche-Studien, 5.) **77870**
- Pitroff Pál.** A szépirodalom esztétikája. Bp.: Szt. István 1933. 151 p. (Szt. István-könyvek, 107.) **79737**
- Pongs**, Hermann. Das Bild in der Dichtung. Bd. 1. Marburg: Elwert 1927. **80024**
Bd. 1. Versuch einer Morphologie der metaphorischen Formen. XX, 513 p.
- Surányi Miklós.** Tömeg és lángész. Tanulmányok. Bp.: Singer & Wolfner 1932. 254 p. **77860**

Angol irodalom

- Chesterton**, G. K. Wie denken Sie darüber? Untersuchungen und Betrachtungen. Übers. v. Curt Thising. Bremen: Schünemann 1932. 243 p. **80019**
- Goll**, A. Verbrecher bei Shakespeare. Vorw. v. F. v. Liszt. Übertr. v. Oswald Gerloff. Lpzg: Juncker 1908. 212 p. **79707**

- Kenyon**, C. Fred. Hall Caine. The man and the novelist. London: Greening 1901. XII, 224 p. 1 t. (English writers of to-day, 4.) **78574**
- Landauer**, Gustav. Shakespeare. Dargestellt in Vorträgen. Bd. 1—2. Frankfurt a. M.: Rutten & Loening 1922. **78922**
- Lewisohn**, Ludwig. Expression in America. London: Butterworth [1931]. XXXII, 624 p. **79754**

Francia irodalom

- Baudouin**, L. Charles. Le symbole chez Verhaeren. Essai de psychoanalyse de l'art. Genève: Mongenet 1924. 269 p. **78342**
- Delzant**, Alidor. Les Goncourt. Paris: Charpentier 1889. 378 p. 2 t. **80212**
Bibliographie: p. 329—364.
- Duhamel**, Georges. Confession de minuit. [1920.] 44. éd. Paris: Mercure de France 1930. 254 p. **78643**
- Eckhardt Sándor.** A francia nemzet missziós hite és a francia irodalom. 1931. **R 307.4 (44)**
- Gide**, André. Europäische Betrachtungen. Stuttgart: Dtsche Verl.-Anst. [1932.] 219 p. **78900**
- La Bruyère**, Jean de. Les caractères. Préc. d'une notice par M. Suard. Paris: Furne 1868. XV, 443 p. 1 t. **78936**

Lamartine [Alphonse Marie Louise] de. Méditations poétiques. Vol. 1—2. Paris : Pagnerre 1860—1863. **79016**

Vol. 1. Premières méditations poétiques. La mort de Socrate. 390 p.

Vol. 2. Nouvelles méditations poétiques. Le dernier chant. Du pèlerinage d'Harold. Chant du sacre. 419 p.

Molière [Jean Baptiste Poquelin]. Oeuvres complètes. Nouvelle ed. Avec un travail de critique & d'érudition par M. Louis Moland. Tom 1—7. Paris : Garnier 1863—1864. **78919**

[Table generale, Vol. 7.]

Rousseaux, André. Ames et visages du XXe siècle. Paris : Grasset 1932. 314 p. **79843**

Magyar irodalom

Berzeviczy Albert. Kazinczyról. — Horváth János: Kazinczy emlékezete. 1931. **R 81 Kazinczy**

Bessenyei György. Anyai oktatás. Bp. : Egyet.-ny. 1932. 80 p. (Magy. irod. ritkaságok, 15.) **79303**

Bessenyei György. Magyarság. A magyar néző. Bp. : Egyet.-ny. 1932. 72 p. (Magy. irod. ritkaságok, 16.) **79304**

Brisits Frigyes (összeáll.). Pázmány világa. Bp. : Egyet.-ny. [1933.] 184 p. 1 t. **80090**

Dedinszky Gizella. Petőfi és Burns. Dissz. Bp. 1932. 63 p. **79047**

Dénes Tibor. Kaffka Margit. Pécs : Danubia 1932. 59 p. 1 t. **78796**

Bibliográfia : p. 57—59

Dugonics András magyar példabeszédek és jeles mondások c. gyűjteményéből. Bp. : Egyet.-ny. 1931. 55 p. (Magy. irod. ritkaságok, 9.) **80086**

Édes Gergely. Eredeti oktató mesék. Bp. : Egyet.-ny. 1931. 78 p. (Magy. irod. ritkaságok, VIII.) **78428**

Fóti J. Lajos. Ady Endre világirodalmi jelentősége és egynémely adalék az életelen magyar irodalmi élet mélységéből. 1931. **R 81 Ady**

György Lajos. Eulenspiegel magyar nyomai. Kolozsvár-Cluj : Minerva-ny. 1932. 41 p. (Erdélyi tud. füzetek, 40.) **78710**

György Lajos. Kónyi János Democritusa. Bp. : Akadémia irod. tört. bizotts. 1932. 175 p. **78328**

[**Hajnal** Mátyás.] Az Jézus szívét szerető sziveknek ájtatosságára. Bécs : Rickhes-ny. 1629. [Bp. : Egyet.-ny.] 1932. 158 p. (Magy. irod. ritkaságok, 17.) **80089**

Haraszthy Gyula. Irodalomelméleti kérdések a múlt század második negyedében. Bp. : Pallas-ny. 1932. 68 p. (Irodalomtört. füzetek, 44.) **79329**

Hofbauer Aladár. Riedl Frigyes középiskolai tanítása Kazinczy Ferencről. 1831—1931. Bp. : Kalász 1931. 61 p. **78718**

Hofbauer László. A Remény című zsebkönyv története. (1839—1841.) Cluj-Kolozsvár 1931. **R 059 (09)**

Károlyi Gáspár. Két könyv. Minden országoknak és királyoknak jó és gonosz szerencséjének okairul. Bp. : Egyet.-ny. 1931. 110 p. (Magy. irod. ritkaságok, 5.) **80083**

Kazinczy Ferenc. Fogságom naplója. Sajtó alá rend. Alszeghy Zsolt. Bp. : Genius 1931. 141 p. **78430**

Kazinczy [Ferenc] Világa. Bp. : Egyet.-ny. 1931. 190 p. 1 t. (Magy. irodalmi ritkaságok, 10.) **79785**

Kiss Ferenc. Vörösmarty és Ossián. Debrecen 1931. **R 81 Vörösmarty**

Krompecher Bertalan. Jankovich Miklós irodalmi törekvései. 1931. **R 92.090.1 (439) Jankovich Miklós**

Magyar legendárium. Ford. : Torray Cecile. Bp. : Egyet.-ny. [1932.] 134 p. **101777**

Márffy [Oszkár]. Il centenario di Francesco Kazinczy. Torino 1931. **R 81-1 Kazinczy**

Oláh Gábor. Költők és írók. Tanulmányok. Debrecen : [Szerző] 1932. 309 p. **79691**

Péterfy Jenő. Zenekritikái. Bp. : Egyet.-ny. 1931. 114 p. (Magy. irodalmi ritkaságok, 7.) **80085**

Rácz Lajos. Kazinczy és a sárospataki főiskola. Debrecen 1931. **R 92.81 Kazinczy**

Szabó Gizella. Vargha Gyula élete és irodalmi munkássága. Dissz. Bp. 1932. 48 p. **78893**

Szent Erzsébet legendája. — Szent Elek legendája. — Halál himnusza. Bp. : Egyet.-ny. 1931. 52 p. (Magy. irod. ritkaságok, 11.) **80087**

Temesvári Pelbárt műveiből. Bp. : Egyet.-ny. 1931. 163 p. (Magy. irod. ritkaságok, 6.) **80084**

Turóczy-Trostler, Josef. Entwicklungsgang der ungarischen Literatur II. 1930. R 81.09

[Zrinyi Miklós gr. ?]. Sirmalmas panas. Bp.: Egyet.-ny. 1932. 97 p. (Magy. irodalmi ritkaságok, 12.) 78879

Német irodalom

Adressbuch der deutschen Schriftsteller. Jg. 1930. Lpzg: Vieweg 1930. 232 p. X 2115

Ammon, Hermann. Dämon Faust, wie Goethe ihn schuf. Berlin: Dümmler 1932. 344 p. 79088

Arnim, Sophie, Gräfin. Goethe und Fürst Pückler. Dresden: Zahn & Jaensch 1932. 46 p. 78605

Büchmann, Georg (Red.). Geflügelte Worte. Der Zitatenschatz des deutschen Volkes. Fortges. v. W. Robert Tornow, K. Weidling u. E. Ippel. [1864.] 27. Aufl. neu bearb. v. B. Krieger. Berlin: Haude & Spener 1926. XXIV, 743 p. 1 t. 78246

Carus, Carl Gustav. Goethe. Zu dessen näheren Verständnis. Mit einem Nachwort hg. v. Rudolf Marx. [1843.] Lpzg: Kröner [193?] [4], 162 p. 1 t. 78305

Dahmen, Hans (Hg.). Erlebnis und Deutung des Religiösen bei Goethe. Düsseldorf: Schwann 1931. 68 p. (Religiöse Quellschriften.) 78199

Engelsmann, Walter. Goethe und Beethoven. Augsburg: Filser 1931. 57 p. 78390

Ernyey J. & Kurzweil G. Német népi színjátékok. 1 k. Bp.: Magy. nemzeti múzeum 1932. 79465

Forst de Battaglia, Otto. Der Kampf mit dem Drachen. Zehn Kapitel von der Gegenwart des deutschen Schrifttums und von der Krise des deutschen Geisteslebens. Berlin: Verl. f. Zeitkritik 1931. VIII, 293 p. 78834

Goethe, [Johann Wolfgang v.]. Werke. Abt. I—IV. Hg. im Auftr. d. Grossherzogin Sophie v. Sachsen. Weimar: Böhlau 1887—1919. 77898—77901

Abt. I. Werke. Bd. 1—55.
Abt. II. Naturwissenschaftl. Schriften. Bd. 1—13.
Abt. III. Tagebücher. Bd. 1—15.
Abt. IV. Briefe. Bd. 1—50.

Greifswald. Universitätsbibliothek. Pommersche Literatur der Gegenwart. Ausstellung d. Universitätsbibl. 1932. Zus.-gest. v. Kurt Gassen. Greifswald: Bamberg 1932. 90 p. (A. d. Schätzen d. Universitätsbibl. z. Greifswald, 7.) 01683/12

Hauptmann, Gerhart. Um Volk und Geist. Berlin: Fischer 1932. 224 p. 80120

Hertz, Gottfried Wilhelm. Natur und Geist in Goethes Faust. Frankfurt a. M.: Diesterweg 1931. VIII, 235 p. (Dtsche Forschungen, 25.) 78478

Heuer, Otto. Das Werden der Faustdichtung. Neue Forschungen. Recklinghausen: Visarius [1932]. 128 p. (Visarius-Bücher.) 79309

Hohenstein, Friedrich August. Weimar und Goethe. Ereignisse u. Erlebnisse. Berlin: Dtsche Buch-Gemeinsch. 1931. 444 p. 9 t. 78602

Mahrholz, Werner. Deutsche Literatur der Gegenwart. Probleme, Ergebnisse, Gestalten. Durchges. u. erweit. v. Max Wieser. Berlin: Sieben-Stäbe-Verl. 1932. 522 p. 6 t. Bibliographie: p. 441—506. 78719

Mann, Thomas. Goethe als Repräsentant des bürgerlichen Zeitalters. Rede z. 100. Todestag Goethes. Berlin: Fischer 1932. 55 p. 78885

Muckermann, Friedrich. Goethe. Bonn: Verl. d. Buchgemeinde 1931. 229 p. 15 t. 79728

Nadler, Josef. Hamann, Kant, Goethe. Vortrag. Halle: Niemeyer 1931. 13 p. (Schriften d. Königsberger Gelehrten-Gesellsch., 3.) 78202

Németh [Antal]. Goethe und die moderne Bühne. München: Dresler 1932. 30 p. (Vorträge & Veröffentlich. d. Deutsch-Ung. Ges. in München, 5.) 78638

Novalis Friedrich [Friedr. v. Hardenberg]. Fragmente. Hg. v. Ernst Kamnitzer. Dresden: Jess 1929. 790 p. 78797

Payer-Thurn, Rudolf. Goethe. Ein Bilderbuch. Sein Leben u. Schaffen. Lpzg: Schulz [1932.] 192+24 p. 78349

Petersen, Julius. Goethe im Nachruf. Berlin: Gruyter 1931. 23 p. 78203

Pfeiffer, Franz & Fellner, F. (Hg.) Die Weingartner Liederhandschrift. Stuttgart: Literarischer Verein 1843. XIV, 338 p. 1 t. — Italienische Lieder des Hohenstaufischen Hofes in Sicilien. Stuttg.: Literarischer Verein 1843. II, 67 p. 091/290

Schmidt, Berta. Gegenwart der deutschen Literatur 1900—1930. Karlsruhe 1931. P 83.09 »190: 193«

- Steffes, J. P.** [Hg.]. Vom Naturalismus zur neuen Sachlichkeit. Ein Querschnitt durch d. moderne Literatur v. 1880 bis z. Gegenwart. V. Maria Beermann, Joseph Berghenthal [etc.]. Münster: Münster-Verl. 1932. 151 p. **78515**
Bibliographie: p. 148—151.
- Steiner, Rudolf.** Goethe - Studien und Goetheanistische Denkmethode. Der Goetheanumgedanke in mitten d. Kulturkrise d. Gegenwart. Vorw. v. Marie Steiner. Dornach: Philosophisch-Anthroposophischer Verl. am Goetheanum 1932. XX, 265 p. (Ein Goethejahrbuch.) **79213**
- Suarès, André.** Goethe. Le grand européen. Paris: Émile-Paul 1932. 198 p. **79160**
- Thoma, Ludwig.** Gesammelte Werke. Bd. 1—4. München: Langen 1927. **64237**
- Urzidil, Johannes.** Goethe in Böhmen. Wien: Epstein 1932. 273 p. 18 t. **78395**
Bibliographie: p. 255—256.
- Wahl, Hans und Anton Kippenberg** (Hg.) Goethe und seine Welt. Unter Mitwirk. v. Ernst Beutler. Lpzg: Insel-Verl. 1932. 306 p. **78471**
- Cassou, Jean.** Grandeur et infamie de Tolstoi. Paris: Grasset 1932. 273 p. **78726**
- De Sanctis, Francesco.** Studio su Giacomo Leopardi. Napoli: Morano 1885. VIII, 349 p. 1 t. **80262**
- Fitzmaurice-Kelly, James.** Littérature espagnole. [1904.] 2. éd. Paris: Calin 1921. XXII, 494 p. (Histoires des littératures.) **80209**
- Galeottus, Martius.** Carmina. Ed. Ladislaus Juhász. Bp.: Egyet.-ny. 1932. 27 p. (Bibl. script. medii recentisque aevorum, 15.) **78687**
- Langenscheidtsche Bibliothek** sämtlicher griechischen und römischen Klassiker in neueren deutschen Muster-Übersetzungen. Bd. 1—110. Berlin: Langenscheidt 1900. **79031**
- Novak, Arne.** Die tschechische Literatur. Potsdam: Akad. Verl.-Ges. 1931. 114 p. 6 t. (Handbuch d. Literaturwiss. Literatur d. slawischen Völker.) **X 2075**
- Paul, Adolf.** Strindberg — Erinnerungen und Briefe. München: Langen 1924. 233 p. **78593**
- Rosanow, Wassilij.** Dostojewski und seine Legende vom Grossinquisitor. Zur Analyse der Dostojewskischen Weltanschauung. A. d. Russischen v. Alexandra Ram. Berlin: Razum-Verl. 1924. 196 p. **79991**
- Solowjeff, Wladimir.** Drei Reden, dem Andenken Dostojewskys gewidmet. Verdeutsch v. Therese Pestalozzi. Mainz: Grünwald-Verl. 1921. 61 p. (Religiöse Geister, 10.) **78818**
- Waliszewski, K[asimir].** Littérature russe. [1900.] 4. éd. Paris: Calin 1921. X, 447 p. (Histoires des littératures.) **80211**

Egyéb irodalmak

- Arseniew, N.** Dostojewskijs Ringen um Gott. Wernigerode am Harz: Missionsverl. »Licht im Osten« 1925. 29 p. **79934**
- Bán János.** Tevfik Fikret. Török irodalomtörténeti tanulmány. Pécs: Dunántúlny. 1932. 60 p. **79247 & A 56.81/2**
Bibliográfia: p. 61.
- Boccaccio, Giovanni.** Das Leben Dantes. Berlin: Dtsche Buch-Gemeinschaft 1932. 116 p. **79629**

9 Történelem

Geschichte — History

- Bächtold, Hermann.** Wie ist Weltgeschichte möglich? Basel 1931. **P 901**
- Heider, Werner.** Die Geschichtslehre von Karl Marx. Stuttg.: Cotta 1931. 201 p. (Forschungen z. Geschichts- u. Gesellschaftslehre, 3.) **78806**
Bibliographie: p. 200—201.
- Hoyack, Louis.** Spiritualisme historique. Étude critique sur l'idée des progrès. Paris: Rivière 1932. 250 p. **79078**
- Joó Tibor.** A történetfilozófia feladata és Ernst Troeltsch elmélete. Szeged: Városi ny. 1931. 107 p. (Acta litt. ac scient. Reg. univers. Hung. Francisco-Josephinae. Sectio philos., IV/1.) **78617**
- Meinecke, Friedrich.** Über Justus Mörsers Geschichtsauffassung. Einleitende Bemerkungen. Berlin: Akademie d. Wissenschaften 1932. 15 p. (A. d. Sitzungsberichten d. Preuss. Akademie d. Wissenschaften, Phil.-hist. Klasse.) **78767**

Schieblich, Walter. Die Auffassung des mittelalterlichen Kaisertums in der deutschen Geschichtsschreibung von Leibniz bis Giesebrecht. Berlin: Ebering 1932. 159 p. (Historische Abhandlungen, 1.) **80298**
Bibliographie: p. 5—7.

Világtörténet

Balla Antal. A legújabb kor világtörténete. Az utolsó hetven esztendő világpolitikai eseményei. Bp.: Egyetemi ny. 1932. 363 p. **78468**

Burckhardt, Jakob. Die weltgeschichtlichen Krisen. Hg. v. Niels Hansen. Oldenburg: Stalling 1932. 63 p. (Stalling Bücherei. Schriften a. d. Nation, 31.) **79840**

Goetz, Walter (Hg.) Propyläen-Weltgeschichte. Bd. 1. Berlin: Propyläen-Verl. 1931. **101295**

Hüsing, Georg. Einführung in die Weltgeschichte. Wien: Ges. Dtsche Bildung 1931. 56 p. **78401**

Jastrow, J. Weltgeschichte in einem Band. Berlin: Ullstein 1932. XII, 482 p. 1 t. **80106**

Kulischer, Eugen & Alexander. Kriegs- und Wanderzüge. Weltgeschichte als Völkerbewegung. Berlin: Gruyter 1932. VIII, 230 p. 3 t. **79292**
Bibliographie: p. 204—218.

Ploetz, Karl. Auszug aus der alten, mittleren, neueren und neuesten Geschichte. [1863.] 21. Aufl. Bearb. v. Frdr. Kähler. Lpzg: Ploetz 1931. 763 p. **78187**

Rohden, Peter Richard & Georg Ostrogorsky (Hg.) Menschen die Geschichte machten. Viertausend Jahre Weltgeschichte in Zeit- und Lebensbildern. Bd. 1—3. Wien: Seidel 1931. **78835**

Schnabel, Franz. Geschichte der neuesten Zeit. Von der Französischen Revolution bis z. Gegenwart. [1923.] 7. Aufl. Lpzg: Teubner 1931. 238 p. **78221**
Bibliographie: p. 236—238.

Wells, H. G. Die Geschichte unserer Welt. Übers. v. Otto Mandl, Helene M. Reiff & Erna Redtenbacher. Berlin: Zsolnay 1932. 396 p. 56 t. **79325**

West, Willis Mason. The story of world progress. [1922.] New ed. Boston: Allyn & Bacon 1928. XVIII, 684+47 p. 139 t. **79447**
Bibliography: App. p. 1—7.

Ókori történet

Begrich, Joachim. Die Chronologie der Könige von Israel und Juda und die Quellen des Rahmens der Königsbücher. Tübingen: Mohr 1929. VI, 214 p. (Beiträge z. hist. Theologie, 3.) **A 50.94/81**

Brandes, Georg. Cajus Julius Caesar. Bd. 1—2. Berlin: Reiss 1925. **78780**

Brodeur, Arthur G. The pageant of civilization. New York: McBride 1931. XXVII, 537 p. 17 t. **A 50.90/50**
Bibliographie: p. 491—517.

Ehrenberg, Victor. Der griechische und der hellenistische Staat. Lpzg: Teubner 1932. 104 p. (Einleit. i. d. Altertumswissenschaft. III, 3.) **79586**

Götze, Albrecht. Das Hethiter-Reich. Lpzg: Hinrichs 1928. 45 p. **A 50.08/4/27**
= Der Alte Orient. Bd. 27. Heft 2.

Hubert, Henri. Les celtes depuis l'époque de la tène et la civilisation celtique. Paris: Renaissance du livre 1932. XVIII, 368 p. 1 t. (L'évolution de l'humanité.) **79460**

Mossé, Georges. L'histoire inconnue du peuple hébreu. Paris: Alcan 1932. 193 p. **79841**
Bibliographie: p. 187—189.

Niese, Benedictus. Grundriss der römischen Geschichte. Nebst Quellenkunde [1888.]. 5. Aufl. Bearb. v. E. Hohl. München: Beck 1923. 462 p. (Handbuch d. klass. Altertumswissensch., III. 5.) **78163**

Schaefer, Hans. Staatsform und Politik. Untersuchungen z. griechischen Geschichte d. 6. u. 5. Jh. Lpzg: Dieterich 1932. VIII, 283 p. **79337**

Schuchhardt, C. Die Römer als Nachahmer im Landwehr- und Lagerbau. Berlin: Akademie 1931. 29 p. (A. d. Sitzungsberichten d. Preuss. Akademie d. Wissenschaften.) **77643**

Sethe, Kurt. Das Hatschepsut-Problem noch einmal untersucht. Berlin: Gruyter 1932. 102 p. **A 62.90/42**

Vogt, Joseph & Julius Wolf. Römische Geschichte. Bd. 1—2. Freiburg i. Br.: Herder 1932. (Geschichte d. führenden Völker. 6—7.) **78053/6—7**
Bd. 1.: Die römische Republik. 350 p.
Bd. 2.: Die römische Kaiserzeit. 286 p.

Weigall, Arthur. Echnaton, König von Ägypten und seine Zeit. Übers. v. Hermann Kees. Basel: Schwabe [1923.]. XX, 166 p. 13 t. **A 62.90/40**

Wigram, W. A. The Assyrians and their neighbours. London: Bell 1929. XVI, 247 p. 9 t. **A 50.94/83**

Wilcken, Ulrich. Alexanders Zug in die Oase Siwa. Berlin: Gruyter 1928. 30 p. **A 49.99/90**

Európa története

Beazley, Raymond. The road to ruin in Europe 1890—1914. London: Dent 1932. XV, 111 p. **80052**
Bibliographie: p. 99—110.

Buckland, C. S. B. Metternich and the British government from 1809 to 1913. London: Macmillan 1932. XXII, 534 p. Bibliography: p. XV—XXII. **79805**

Bury, J. B. The Cambridge medieval history. Ed. by: J. R. Tanner, C. W. Previté-Orton, Z. N. Brooke. Cambridge: Univers. pr. 1932. **57875/7**
Vol. 7.: Decline of empire and papacy. XXXVII, 1073. 11 t.

Carency, Jacques de. Joseph Pilsudski, soldat de la Pologne restaurée. Paris: Renaissance du livre 1929. 278 p. **A 47.95/35**

Csekey István. Észtország államának alakulásának története és államrendje. Kecskemét: Első kecskeméti hírlapkiadó és nyomda r.-t. 1932. 33 p. **A 47.94/17**

Gedye, G. E. R. Heirs to the Habsburgs. London: Arrowsmith 1932. XX, 290 p. 14 t. **79018**
Bibliography: p. 279—282.

Hazen, Charles Downer. Europa since 1815. London: Bell 1923. XX, 1202 p. 15 t. Bibliography: p. 1096—1168. **79120**

Hundt-Radowsky, Hartwig. Polen und seine Revolution. Bd. 1—2. Stuttg.: Schweizerbarth 1831. **A 47.95/34**
Bd. 1. Polen in seiner tiefsten Erniedrigung, VIII, 372 p.
Bd. 2. Polen in seiner Erhebung. 356 p.

Kerner, Robert Joseph. Bohemia in the eighteenth century. A study in political, economic, and social history with special reference to the reign of Leopold II, 1790—1792. New York: Macmillan 1932. XII, 412 p. **79810**

Machray, Robert. Poland. 1914—1931. New-York: Dutton 1932. 447 p. 1 t. **A 47.32/294**

Mirkine-Guetzewitsch, B. & André Tibal. La Pologne. Paris: Delagrave 1930. XI, 130 p. **A 47.32/293**

Mowat, R. B. The states of Europe 1815—1871. A study of their domestic development. London: Arnold 1932. 408 p. **79373**

Rosenstock, Eugen. Die europäischen Revolutionen. Volkscharakter u. Staatenbildung. Jena: Diederich 1931. IV, 554 p. 2 t. **80140**

Shupp, Paul F. The European powers and the Near Eastern question. 1806—1807. New York: Columbia Univers. pr. 1931. 576 p. (Studies in history economics & public law, 349.) **78338**
Bibliography: p. 559—565.

Varga, Lucie. Das Schlagwort vom »Finsteren Mittelalter«. Baden: Rohrer 1932. [10], 152 p. (Veröffentl. d. Seminars f. Wirtschafts- u. Kulturgesch. a. d. Unvers. Wien.) **78396**
Bibliographie: p. 139—148.

Verrill, A. H. L'inquisition. Paris: Payot 1932. 261 p. (Bibl. historique.) **79828**
Bibliographie: p. 253—259.

Vojtisek, Václav. O vzniku pražského mesta. (K. 700. výroce jeho založení.) Praha: Hlav. města Praha 1930. 24 p. **X 2124/7**
= Samosprávná knihovna hlav. města Prahy, 7.

Angol történet

Bauer, Heinrich. Oliver Cromwell. Ein Kampf um Freiheit und Diktatur. München: Oldenburg 1932. IX, 408 p. 17 t. **78892**

Dioneo. Anglija 1914—1919. Paris: Povolozky 1920. 100 p. **79975**
Bibliografia: p. 99—100.

Hacket, Francis. Henry the eighth. [1929.] 8. ed. London: Cape 1932. 543 p. 12 t. **80028**

Jane, L. Cecil. The coming of parliament. England from 1350 to 1660. London: Fisher Unwin 1905. XVI, 406 p. 52 t. (The story of the nations.) **78583**

Morley, John. Oliver Cromwell. London: Macmillan 1905. VIII, 533 p. **78573**

Salisbury, Robert [Artur Talbot Gascoyne Cecil]. Essays by the late marquis of Salisbury. T. 1—2. London: Murray 1905. **78581**
T. 1. Biographical [8], 218 p. 1 t.
T. 2. Foreign politics. 236 p.

- Silberschmidt, Max.** Grossbritannien und die Vereinigten Staaten. Ein Beitr. z. Geschichte des Weltstaatsystems. Berlin: Teubner 1932. 82 p. **78765**
- Spender, J. A. & Cyril Asquith.** Life of Herbert Henry Asquith, lord Oxford und Asquith. Vol. 1—2. London: Hutchinson 1932. **79789**

Német történet

- Bamberger, Ludwig.** Bismarcks grosses Spiel. Die geheimen Tagebücher L. B.-s. Hg. v. Ernst Feder. Frankfurt a. M.: Societäts-Verl. 1932. 583 p. 16 t. **78983**
- Beumelburg, Werner.** Bismarck gründet das Reich. Oldenburg i. O.: Stalling 1932. 458 p. **79171**
- Goetz, Wolfgang.** Eine deutsche Geschichte. Berlin: Ullstein 1931. XII, 503 p. **77726**
- Günther, Gerhard.** Das werdende Reich. Reichsgeschichte und Reichsreform. Hamburg: Hanseatische Verl.-Anst. 1932. 217 p. **80067**
- Huch, Ricarda.** Deutsche Tradition. Ein Vortrag. Weimar: Lichtenstein 1931. 61 p. **78176**
- Huch, Ricarda.** Stein. Der Erwecker d. Reichsgedankens. Berlin: Atlantis-Verl. 1932. 218 p. 1 t. **79264**
- Leibrock, Otto.** Deutschland im Weltpolitischen Geschehen. Lpzg: Dtsche Wissenschaftl. Buchhandlung 1932. XIX, 435 p. **79227**
- Pinnow, Hermann.** Deutsche Geschichte. Volk u. Staat in tausend Jahren. Berlin: Singer 1929. 392 p. 16 t. **79749**
- Schaudinn, Heinrich.** Das baltische Deutschland und Bismarcks Reichsgründung. Lpzg: Hinrichs 1932. VIII, 206 p. (Königsberger historische Forschungen, 1.) **79186**
- Asztalos Miklós.** Adatok egy erdélyi impérium-változás történetéhez. Bp.: Egyetemi ny. 1931. 23 p. **X 2097/3**
= Jancsó Benedek-társ. kiadv., 3.
- Asztalos Miklós & Pethő Sándor.** A magyar nemzet története ősidőktől napjainkig. Bev. írta: Szekfű Gyula. Bp.: Lantos 1933. XIV, 560 p. **79998**
- Berzeviczy Albert.** Az abszolutizmus kora Magyarországon 1849—65. III. k. Bp.: Franklin-társ. 1932. 443 p. **50333**
- Deák Imre.** Adatok az 1848. év eseményeihez Krassó vármegyében. Sajtó alá rendezte Jakabffy Elemér. Lugos: Husvéth és Hoffer 1931. 299 p. **78106**
- Deér József.** A magyar-horvát államközösség kezdetei. Bp.: Egyetemi ny. 1931. 42 p.
= Jancsó Benedek-társ. kiadv., 2. **X 2097/2**
- Divéky Adorján.** Az aranybulla és a jeruzsálemi királyság alkotmánya. Bp.: Akadémia 1932. 29 p. **4305/25**
= Értekezések a történeti tudományok köréből. XXV, 1.
- Dresler, Adolf.** Nachrichten aus und über Ungarn im 16—18. Jahrhundert. München 1931. **P 9.439:15 : 17***
- Eckhart Ferenc.** A short history of the Hungarian people. Intr. by Lord Newton. London: Grant Richards 1931. 243 p. **79053**
- Havas Miksa.** Grünwald Béla és a legújabb Magyarország. Bp.: Cobden szöv. [1931.] 29 p. **2439/61**
= Cobden-ktvár, 61.
- Juhász, Ladislaus (ed.)** P. Magister quondam Bele regis Hungariae notarius gesta hungarorum. Bp.: Egyet.-ny. 1932. 100 p. (Biblioteca script. medii recentisque aevorum, 1213.) **79682**
- Károlyi Árpád.** Németújvári gróf Batthyány Lajos első magyar miniszterelnök főbenjáró pöre. 1—2. k. Bp.: Magy. történelmi társ. 1932. **79657**
- Lépes Győző,** lépesfalvi. Debrecen háborús multja. Debrecen: Magy. nemz. könyvkiad. váll. 1931. 71 p. **79990**
Bibliográfia: p. 7—8.
- Markó Árpád.** A szomolányi kuruc győzelem. 1931. **R 355.48(439):1704***
- Markó Árpád.** A trencsényi csata. (1708. VIII. 3.) Pécs: Dunántúl-ny. 1931. 86 p. **77722**
- Sieghardt, Rudolf.** Die letzten Jahrzehnte einer Grossmacht. Menschen, Völker, Probleme des Habsburger-Reichs. Berlin: Ullstein 1932. 475 p. **78711**

Magyar történet

- Albrecht Ferenc.** A kiegyezési korszak nemzeti-ségi politikájának értéktétele. Bp.: Egyetemi ny. 1931. 12 p. (Jancsó Benedek-társ. kiadv., 4.) **78076 & X 2097/4**
- Áldásy Antal.** A német zsidóság megadóztatása III. Frigyes koronázása alkalmából. Bp.: Akadémia 1932. 18 p. **4305**
= Értekezések a tört. tudományok köréből. XXIV. k. 13.

Szekfü Gyula. Magyar történet. A 19. és 20. század. Bp.: Egyetemi-ny. [1933.] 451 p.
= Hóman & Szekfü: Magyar történet, 7. **67511/7**

Vonház István. A szatmármegyei német telepítés. Pécs: Dunántúl ny. 1931. XIX, 527 p. 1 t. **78725**

Francia történet

Dubech, Lucien & Pierre d'Espenziel. Histoire de Paris. Paris: Payot 1926. 509+[3] p. 1 t. (Bibl. historique.) **79757**
Bibliographie: p. 495—509.

Hoffmann-Linke, Eva. Zwischen Nationalismus und Demokratie. Gestalten d. französischen Vorrevolution. München: Oldenbourg 1927. VIII, 313 p. (Beih. d. hist. Zeitschrift. 9.) **79869**

Laloy, Émile. Qui était le masque de fer? Paris 1931. **P 9.44.16e**

Németh Andor. A párisi kömmün. (1871.) Bp.: Pantheon 1932. 259 p. 1 t. (Sorsok és emberek.) **78973**

Prévost, Jean. Geschichte Frankreichs seit dem Kriege. Übers. v. K. W. Körner. Stuttgart: Engelhorn 1932. 230 p. **80066**

Zabludovszkaja, R. M. Francija 1914—1919. Paris: Povolozky 1920. 93 p. **79974**

Olasz történet

Barry, William. The Papal monarchy from St. Gregory the great to Boniface VIII. (590—1303.) London: Fisher Unwin 1902. XXVIII, 435 p. 3 t. **78577**

Miller, William. Mediaeval Rome. From Hildebrand to Clement VIII. 1073—1600. London: Fisher Unwin 1901. XIX, 373 p. 1 t. (Story of the nations.) **78582**

Petit, Edouard. André Doria. Un amiral condottiere au XVIe siècle (1466—1560) Paris: Maison Quantin 1887. XVI, 391 p. **78935**

Orosz történet

Bikov, P. M. Les derniers jours des Romanov. Trad. par G. Sidamon-Eristov. Paris: Payot 1931. 176 p. **A 47.92/85**

Funk, V. V. & B. Nazarevski. Histoire des Romanov 1613—1918. Trad. par Serge Kaznakov. Paris: Payot 1930. 396 p. Bibliographie: p. 391—396. **A 47.92/84**

Krupnitzky, Boris. Johann Christian von Engel und die Geschichte der Ukraine. Diss. Berlin 1931. 52 p. **A 47.92/25**

Paley princesse. Souvenirs de Russe. 1916—1919. Préf. de Paul Bourget. Paris: Plon 1931. XV, 318 p. **A 47.90/113**

Pierling, Paul. La Russie et la Saint-siège. Études diplomatiques. Tom. 1—2. Paris: Plon 1896. **A 47.90/114**

Stählin, Karl. Geschichte Russland von den Anfängen bis zur Gegenwart. Bd. 1. Berlin: Ost-Europa-Verl. 1923. **A 47.90/112**

Balkán történet

Babinger, Fanz. (Hg.) Das Archiv des Bosniaken Osman Pascha. Nach den Beständen der Badischen Landesbibliothek zu Karlsruhe. Berlin: Reichsdr. 1931. 64+LXXXIV. p. **A 56.90/72**

Étédi. Románia története a világháború után. Bp.: Globus-ny. 1913. 80 p. **A 49.98/66 & 76978**

= Történelem a világháború után, 3—4.

Gewehr, Wesley M. The crise of nationalisme in the Balkans, 1800—1930. New York: Holt 1931. XII, 137 p. 1 t. **A 49.90/64**
Bibliography: p. 123—129.

Giesl, Wladimir Baron. Zwei Jahrzehnte im nahen Orient. Aufzeichnungen. Hg. v. Gen. Maj. Ritter v. Steinitz. Berlin: Verl. f. Kulturpolitik 1927. 331 p. 3 t. **A 49.92/27**

Henry, Paul. L'abdication du prince Cuza et l'avenement de la dynastie de Hohenzollern au trone de Roumanie. Paris: Alcan 1930. XII, 485 p. **A 49.98/68**

Paič & Scherb. Cernagora. Eine umfassende Schilderung des Landes und der Bewohner von Cernagora (Montenegro). [1846] 2. Aufl. Agram: Suppan 1851. 253 p. **A 49.97/166**

Pétin, general. Le drame roumain 1916—1918. Préf. du général Weygand. Paris: Payot 1932. 155 p. (Coll. d. memories, études et documents pour servir a l'hist. de la guerre mondiale.) **A 49.35/46**

Randi, Oscar. I popoli Balcanici. Roma: Cremonese 1929. 177 p. 1 t. **A 49.90/67**

Roucek, Joseph. Contemporary Roumania and her problems. A study in modern nationalism. London: Milford 1932. XXV, 422 p.
A 49.32/297

Schmidt, Ernst. Die verfassungsrechtliche und politische Struktur des Rumänischen Staates in ihrer historischen Entwicklung. München: Reinhardt 1932. 157 p. (Schriften d. Dtschen Akademie in München. 9.)
A 49.98/71 & 79600

Bibliographie: p. 155—156.

Stobart, St. Clair. The flaming sword in Serbia and elsewhere. London: Hodder & Stoughton 1916. IX, 325 p.
A 49.97/165

Thim József. Miletics Szvetozár és az 1848—49-iki szerb fölkelés. 1931.
R 92.31(439.1) Miletic Szvetozár

Tremel Lajos. A románság őshazája és a kontinuitás. Bp.: Egyetemi-ny. 1931. 20 p. Bibliográfia: p. 16—18. X 2097/1
= Jancsó Benedek társ. kiadv., 1.

Keleti történet

Das, Taraknath. Indien in der Weltpolitik. Eingeleitet v. Karl Haushofer & Robert Morss Lovett. München: Callwey 1932. 206 p.
A 54.32/55

Flügel, Gust. Geschichte der Araber bis auf den Sturz des Chalifats von Bagdad. [1863.] 2. Aufl. Lpzg: Webel 1867. VII, 418 p. (Aus alter u. neuer Zeit, 1.)
80161

Hail, William James. Tseng Kuo-Fan and the Taiping rebellion. With a short sketch of his later career. New Haven: Yale univers. pr. 1927. XVIII, 422 p. 79781
Bibliography: p. 372—399.

Lamb, Herold. Dschingis Khan. Beherrscher der Erde. [192?] 8. Aufl. Übertr. v. Dagobert v. Mikusch. Lpzg: List 1928. VI, 297 p. 2 t.
79546

Mélia, Jean. Mustápha-Kemal ou la renovation de la Turquie. Paris: Charpentier 1929. 240 p. 1 t.
A 56.92/14

Rodes, Jean. La Chine nationaliste. 1912—1930. Paris: Alcan 1931. V, 193 p. A 51.32/50

Russel, Bertrand. Kína és a kínai probléma. Ford. & bev. Geszti Lajos. Bp.: Athenaeum 1932. 263 p.
A 51.32/41

Schlumberger, Gustave. Le siège, la prise et le sac de Constantinople par les turcs en 1453. [1914.] 6. ed. Paris: Plon-Nourrit 1922. 357 p.
A 49.93/52

Thompson, Edward. The reconstruction of India. London: Faber 1931. 350 p.
A 54.32/52

Vierbücher, Heinrich. Armenien 1915. Was die kaiserliche Regierung den deutschen Untertanen verschwiegen hat. — Die Abschichtung eines Kulturvolkes durch die Türken. Hamburg: Fackelreiter-Verl. 1930. 84 p.
A 56.32/80

902.6 Archeológia

Archäologie — Archaeology

Alföldi András. Leletek a hun korszakból és ethnikai szétválasztásuk. — Funde aus der Hunenzeit und ihre ethnische Sonderung. Bp.: Magy. nemz. múzeum régészeti oszt. 1932. 90+XXXVI. p. 1759/9 & X 6089
[Magyar és német.]
= Archeologia Hungarica, 9.

Contenau, G. L'Archéologie de la Perse des origines à l'époque d'Alexandre. Paris: Leroux 1931. 26 p. (Publications de la Société des études iraniennes et de l'Art persan, 1.)
A 55.93/2

Cook, Stanley A. The religion of ancient Palestine in the light of archaeology. London: British Academy 1930. XV, 252 p. 41 t.
A 50.29/18

Fettich Nándor. A szilágysomlyói második kincs. Bp.: Magy. nemz. múzeum régészeti oszt. 1932. 73 p. XXXII. t. 1759/8
[Magyar és német.]
= Archeologia Hungarica, VIII.

Haury, Emil W. & Lyndon L. Hargrave. Recently dated Pueblo ruins in Arizona. Washington: Smithsonian Inst. 1931. 120 p. 27 t. 2361
= Smithsonian miscellaneous coll. Vol. 82. Nr. 11.

Nagy Lajos. Az óbudai ókeresztény cella trichora a Raktár-utcában. (Az Aquincumi múzeum 1930. évi ásatása.) Bp.: Aquincumi múzeum 1931. 99 p. 1 t. 78276

Pelliot, Paul [etc.] Asie centrale et Tibet—Missions Pelliot et Bacot. Par: —, Joseph Hackin & J. Bacot. Paris: Van Oest 1921. 38 p. 4 t. (Bulletin archeol. du Musée Guimet, 2.)
A 51.90/32

Petrie, Flinders. Seventy years in archaeology. London: Low & Marston [1932.] VIII, 284 p. 24 t. A 62.90/41

Unger, Eckhard. Babylon. Die heilige Stadt nach der Beschreibung der Babylonier. Berlin: Gruyter 1931. XV, 382 p. 58 t.
A 50.90/51

- Vayson de Pradenne, A.** Les fraudes en archéologie préhistorique. Paris: Noury 1932. 676 p. **79065**
- Wooley, Leonard C.** Digging up the past. London: Benn 1930. 144 p. 31 t. **A 50.94/84**
- Wooley, Leonard C.** The excavations at Ur and the Hebrew records. Foreword by M. Gaster. London: Allen & Unwin 1929. 61 p. **A 50.94/94**
- Woolley, Leonard C.** Mit Hacke und Spaten. Erschliessung versunkener Kulturen. Lpzg.: Brockhaus 1932. 80 p. 20 t. **A 50.94/86**
- ## 91 Földrajz
- ### Geographie — Geography
- Alai-Pamir.** Expedition 1928. Vorläufige Berichte der deutschen Teilnehmer. Berlin: Siegismund 1929. 196 p. 28 t. (Deutsche Forschung, 10.) **A 50.98/18**
- Aurenche, Henry.** La mort de Stamboul. Préf. de Paul Chack. Paris: Peyronnet 1930. 356 p. **A 49.93/51**
- Baerlein, Henry.** And then to Transylvania. London: Shaylor 1931. 253 p. **79148**
- Baker, J. N. L.** A history of geographical discovery and exploration. Boston: Houghton Mifflin Comp. 1931. 544 p. **79608**
Bibliography: p. 15—16.
- Baktay Erwin.** A világ tetején. Körösi Csoma Sándor nyomdokain Nyugati Tibetbe. Bp.: Lampel [193?] 307 p. **A 50.98/19**
- Banse, Ewald.** Die Geographie und ihre Probleme. Berlin: Mauritius-Verl. 1932. 202 p. **78307**
- Baráthosi-Balogh Benedek.** Mongolok-burjátok. Bp.: Szerző 1930. 160 p. (Baráthosi turáni könyvei, XI.) **A 51.97/5**
- Benyovszky, Karl.** Das Waagtal. Seine Burgen, Schlösser und Sagen. Bratislava-Pozsony: Steiner 1932. 100 p. **K 9100/116**
- Bergmann, Sten.** Auf Schi und Hundeschlitten durch Kamtschatka. Stuttg.: Strecker & Schröller 1928. VII, 199 p. 15 t. **A 57.91/27**
- Biro Lajos.** Új guineai utazásom emlékei. Sajtó alá rendezte Szabó-Patay József. Bp.: Természettud. társ. 1932. VIII, 260 p. 1 t. (Népszerű természettud. kvtár, 13.) Bibliográfia: p. VII. **79266**
- Brandt, Rolf.** Erlebtes Afrika. Eine Fahrt von Tanga nach Kairo. Berlin: Brunnen-Verl. 1932. 172 p. 1 t. **78884**
- Champion, Ivan F.** Across new Guinea from the Fly to the Sepik. Introd. by Hubert Murray. London: Constable 1932. XIX, 267 p. 38 t. **78738**
- Cholnoky Jenő.** A föld megismerésének története. Bp.: Singer & Wolfner 1932. 355 p. 34 t. **80196**
- Cunningham, Charles.** What I saw in Hungary. London: Jarrolds 1931. 252 p. 16 t. **78224**
- Depons, Francisco.** Viaje a la parte orientel de Tierra firme. Caracas-Venezuela: Tip. Americana 1930. VIII+XIX, 518 p. **101779**
- Dine, Hadj Nacir Ed.** Le pèlerinage à la maison sacré d'Allah. Par —, E. Dinet et Hadj Slimen ben Ibrahim Baâmer. Paris: Hachette 1930. 213 p. 9 t. **A 53.91/7**
- Drake, H. B.** Korea of the Japanese. London: Lane 1930. 225 p. 24 t. **A 52.98/1**
- Duna.** Térképek. 1—5. füzet. Budapest—Vác. Vác—Esztergom. Esztergom—Győr. Győri (Mosoni) Dunaág. Gönyü—Oroszvár—Wien. Bp.: Áll. térképészet 1932. (Vízisport-térképek, 5—10.) **T 667**
- Erdey Gyula [stb.] (szerk.)** Bükk. Szerk. —, Hubay József & Vigyázó János. Bp.: Turistaság és Alpinizmus r.-t. 1932. 240 p. 4 t. (Részl. magy. útkalauzok, 11.) **80174**
- Etédi.** Öt országon keresztül. Útirajzok a Balkánról. Bp.: Enciklopédia 1930. 91 p. **80132**
- Faure, Gabriel.** Sur les routes du Bohême. Bohême-Moravie-Slovaquie. Paris: Fasquelle 1932. 190 p. **78406**
- Filchner, Wilhelm.** Zum sechsten Erdteil. Unter Mitwirk. v. Alfred Kling & Erich Przybyllo k. Berlin: Ullstein 1922. XIX, 410 p. 33 t. **X 6083**
- Francé-Harrar, Annie.** Florida. Das Land d. Überflusses. Berlin: Oestergaard 1931. 239 p. 13 t. **79314**
- Haltenberger [Mihály] Michael.** Rumpfungarn. Bp.: Tisza [1932.] 112 p. **78878**
Bibliographie: p. 109—112.
- Hansa Welt-Atlas.** Bearb. v. Murisu. Otto Wand. Berlin: Neufeld & Henius 1933. 169 p. **K 9120/5**
- Hauser, Heinrich.** Wetter im Osten. Jena: Diederichs 1932. 235 p. 16 t. **79953**

- Hedin, Sven.** Jehol, die Kaiserstadt. Aus d. Schwedischen v. Th. Geiger. Lpzg: Brockhaus 1932. 212 p. 23 t. **A 51.93/1**
- Heuss, Hermann.** Besinnliches Städtereisen. Berlin: Behrend 1932. 77 p. 1 t. **79268**
- Kertész János.** Keszthely leírása és bibliográfiája. Rakovszky Iván előszavával. Bp.: [Szerző]. 1932. 34 p. **79464**
Bibliográfia: p. 33—34.
- Kogutovicz Lajos.** A térképirás, olvasás ABC-je. 1—2. k. [1926.] 3. kiad. Bp.: Szerző 1929—1931. **78068**
- Leden, K.** Kjuvatin jégmezői. Ford. Mihalik László. Bp.: Lampel 1932. 244 p. 17 t. **78150**
- Loon, Hendrik Willem van.** Du und die Erde. Eine Geographie für Jedermann. Berlin: Ullstein [19??.] VIII, [4]+445 p. 16 t. **80107**
- Lothar, Rudolf.** Ungarn. Ein Führer für Automobilreisende. Vorw. v. Albert Apponyi. Berlin: Autoführer-Verl. 1932. VIII, 131 p. (Autoturen-Brevier, 1.) **K 3858/6**
- Luke, Harry Charles & Edward Keith-Roach (ed.)** The handbook of Palestine and Trans-Jordan. [1922.] 2. ed. Introd. by John Chancellor & Herbert Samuel. London: Macmillan 1930. XVI, 505 p. 2 t. **A 56.99/21**
- McGeehan, W. O.** Trouble in the Balkans. New York: Dial pr. 1931. 304 p. **A 49.91/71**
- Mitteleuropa.** Unter Mitwirkung d. dtshen Luft Hansa. Geleitw. v. Erhard Milch. Lpzg: Bibliographisches Inst. 1931. XII, 544 p. 1 t. (Meyers Luftreisebücher.) **79645**
- Much, Hans.** Ägyptische Nächte. Die Reise eines Biologen. [1927.] Zweite erw. Ausg. Dresden: Reissner 1931. 243 p. **A 62.91/15**
- Norden, Hermann.** Persien, wie es ist und war. Mit Karawane, Auto und Flugzeug durch Risas Königreich. Lpzg: Brockhaus 1929. 204 p. 17 t. **A 55.91/26**
- Orlovicz, Mieczyslaw.** Lengyelország. Bp.: Lengyel turista egyesületek szöv. kiad. 1930. 24 p. **A 47.95/36**
- Pfohl, Ernst.** Orientierungs-Lexikon der Tschechoslowakischen Republik. [1921.] 2. Aufl. Reichenberg: Stiepel 1927. XX, 685 p. **79596**
- Reiseführer durch Rumänien.** Bucuresti: Ed. Ghidul 1932. 628 p. 20 t. **A 49.98/72**
- Schwartz Elemér.** A nyugatmagyarországi német helységnevek. Pécs: Dunántúl-ny. 1932. 295 p. **78445**
Bibliográfia: p. 265—275.
- Semple, Ellen Churchill.** The geography of the Mediterranean region. Its relation to ancient history. New York: Holt 1931. IX, 737 p. 1 t. **78506**
Bibliography: p. 709—714.
- Seurre, J.** En Roumaine. [1928.] Paris: Pr. univers. de France 1928. 91 p. **A 49.98/73**
- Statistisch-geographisches Weltlexikon.** Das Staats-, Orts-, und Gemeinde-Lexikon der Erde. Hg. v. F. Klose unter Mitwirkung v. E. Klose. Lief. 1. Bonn: Scheur 1932. **80407**
- Steiner, Lajos.** Unter Palmen, Bohrtürmen, Wolkenkratzern. Eindrücke aus Nord- u. Latein-Amerika. Stuttg.: Strecker & Schröder 1931. XV, 169 p. 16 t. **79082**
- Strasser, Roland.** Mongolen, Lamas und Dämonen. Reiseberichte aus Tibet und der Mongolei. Berlin: Dtsche Buch-Gemeinschaft 1932. 333 p. 23 t. **A 50.98/20**
- Szilády Zoltán.** Bulgária. Bp.: Szerző 1931. 472 p. 22 t. **A 49.96/40**
- Vatter, Ernst.** Ata Kiwan. Unbekannte Bergvölker im tropischen Holland. Ein Reisebericht. Lpzg: Bibliogr. Inst. 1932. [6], 294 p. 40 t. **79816**
- Weale, B. L.** Putnam. Manchu and Muscovite-Being letters from Manchuria. Written during the autumn of 1903. London: Macmillan 1904. XX, 552 p. 32 t. **A 51.98/4**
- Wegener, Else (Hg.)** Alfred Wegeners letzte Grönlandsfahrt. Lpzg: Brockhaus 1932. 303 p. 51 t. **79119**
- Wilkins, George H.** Eismeerflug. Gekürzte Übers. v. K. Pfau n. K. Lpzg: Brockhaus 1930. 158 p. 11 t. (Reisen u. Abenteuer, 51.) **79949**

92 Életrajzok. Emlékiratok

Biographien. Memoiren *Biography. Memoirs*

- Alexander von Russland.** Einst war ich ein Grossfürst. Lpzg: List 1932. 341 p. **A 47.92/86**
- Andrae, Tor. Mohammed.** Sein Leben und sein Glaube. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht 1932. 160 p. **80078**
- Baker, Ray Stannard.** Woodrow Wilson. Life and letters. Vol. 1—4. London: Heinemann 1928—1932. **78729**
Vol. 1. Youth, 1856—1890. XXXIV, 335 p. 12 t.
Vol. 2. Princeton 1890—1910. VI, [4]+373 p. 8 t.
Vol. 3. Governor 1910—1913. XI, [6]+483 p. 9 t.
Vol. 4. President 1913—1914. VI, [6]+518 p. 9 t.

- Bánffy Miklós.** Emlékeimből. Kolozsvár: Erdélyi szépművés céh 1932. 170 p. 1 t. **79528**
- Baudelaire, Charles.** Lettres à sa mère. Paris: Calmann 1932. 307 p. **79902**
- Baumgarten Nándor.** Nagy Ferenc. Emlékbeszéd. Szászzy Béla zárszavával. Bp.: Franklin 1929. p. 246—285. **3804**
= Magyar jogászegyleti értekezések. Új folyam. XX. k. 104. f.
- Benningshof, Ludwig.** Gustav Adolf. Eine Königssage. Hamburg: Enoch 1933. 338 p. **79832**
- Bistrón, Julius.** Emmerich Kálmán. Mit einer autobiographischen Skizze der Jugendjahre. Lpzg: Karczag 1932. 223 p. 12 t. **79903**
- Bodemann, Friedrich Wilhelm.** Johann Friedrich Oberlin, Pfarrer in Steinthal. Nach seinem Leben u. Wirken dargest. Stuttg.: Steinkopf 1855. 247 p. 1 t. **78644**
- Boschof, Adolf.** Das romantische Leben Hector Berlioz'. Zürich: Orell Füssli 1933. 349 p. 19 t. **80146**
- Buday Kálmán.** Lechner Károly t. tag emlékezete. Bp.: Akademia 1932. 38 p. **4053**
= Magy. tud. akadémiá elhunyt tagjai fölött tartott emlékezésedek. XXI/9.
- Chaliapine, Fedor.** Ma vie. Trad. par André Pierre. Paris: Michel 1932. 382 p. **80018**
- Clarke, Tom.** My Northcliff diary. New York: Cosmopolitan book corp. 1931. XIII, 301 p. **78233**
- Coudenhove, Ida Friederike.** Maria Ward. Eine Heldenlegende. Salzburg: Pustet 1932. 268 p. 1 t. **80246**
- Eulenberg, Herbert.** Cicero. Der Rechtsanwalt, Redner, Denker u. Staatsmann. Sein Leben u. Wesen. Berlin: Wolff 1932. 203 p. 1 t. **79907**
- Eulenburg, Philipp Fürst zu.** Mit dem Kaiser als Staatsmann und Freund auf Nordlandreisen. Bd. 1—2. Dresden: Reissner 1931. **78901**
- Fabinyi Tihamér.** Magary Géza. Emlékbeszéd. Szászzy Béla megnyitó és zárszavával. Bp.: Franklin 1930. 62 p. 1 t. (A magy. jogászegyl. ért.-ből.) **79722**
Bibliographie: p. 55—62.
- Fehér Géza.** Kanitz Fülöp Géza »A Balkán Kolumbusa« élete és munkássága. 1829—1904. Függetl.: Mavrodinoff Miklós: Kanitz mint művészettörténész. Bp.: Franklin 1932. 200 p. **A 49.92/28**
- Fick, R. & G. v. Selle (Hg.).** Briefe an Ewald Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht 1932. VIII, 223 p. **A 50.40/19**
- Forst de Battaglia, Otto.** Johann Nestroy. Abschätzer der Menschen, Magier des Wortes. Lpzg: Staackmann 1932. 226 p. 44 t. **79820**
- Fürstenberg, Hans (Hg.).** Carl Fürstenberg. Die Lebensgeschichte eines deutschen Bankiers 1870—1914. Berlin: Ullstein 1931. XI, 577 p. 19 t. **78723**
- Gerin, René.** Jean-Jacques Rousseau. Paris: Rieder 1930. 80 p. 30 t. (Maitres des littératures, 4.) **80350**
Bibliographie: p. 77.
- Gregorovius [Ferdinand].** Borgia Lucrezia. Egykorú okiratok és levelezések nyomán. Ford.: Márkus Miklós és Feleki József. Bp.: Ráth 1886. 455 p. **79027**
- Haven, Marc.** Le maitre inconnu Cagliostro. Étude historique et critique sur la haute magie. Paris: Éd. Pythagore 1932. VIII, 332 p. 10 t. **79354**
Bibliographie: p. 309—330.
- Hegedüs Sándorné Jókay Jolán.** Jókai és Laborfalvi Róza. Sajtó alá rend. H. S. gyermekei. Bp.: Singer & Wolfner 1927. 371 p. **78325**
- Holstein, Friedrich v.** Lebensbekenntnis in Briefen an eine Frau. Eingel. & hg. v. Helmuth Rogge. Berlin: Ullstein 1932. LV, 357 p. 10 t. **80007**
- Huddy, Mary E.** Matilda countess of Tuscany. London: Long 1905. [6], 344 p. 4 t. **78584**
- Husztli József.** Hegedüs István r. tag emlékezete. Bp.: Akadémia 1932. 27 p. **4053/21/12**
= Magy. Tud. Akadémia elhunyt tagjai fölött tartott emlékezésedek. XXI, 12.
- Iványi Béla.** Báró Sennyei László nagyszombati rector római utazásai. (1687., 1693., 1696.) Bp.: Szt. István Akad. 1929. 131 p. **2073**
= Szt. István Akad. tört., jog- és társ.-tud. oszti. felolv. 2/1.
- Jambrekovich László.** Emlékezés gróf Apponyi Lajosnérol. Bp.: Gergely 1932. 56 p. 1 t. **79978**
- Kapitáne Christiansen, Die —.** Nach Logbüchern erzählt. Geleitwort v. E. v. Mantey. Berlin: Mittler 1933. 219 p. 16 t. **80341**

- Kastein, Josef.** Uriel da Costa oder die Tragödie der Gesinnung. Berlin: Rowohlt 1932. 340 p. 12 t. **79398**
Bibliographie: p. 333—338.
- King, Bolton.** Mazzini. London: Dent 1902. XXIII, 380 p. **78579**
Bibliography: p. 367—373.
- Kristóf György.** Báró Eötvös József utazásai Erdélyben. Cluj-Kolozsvár: Minerva-ny. 1932. 53 p. (Erdélyi tud. füzetek, 42.) **79339**
- Kruif, Paul de.** Men against death. Hamburg: Albatross 1932. 314 p. (Albatross modern continental libr., 45.) **80247**
- Lamm, Martin.** Swedenborg. Eine Studie über seine Entwicklung z. Mystiker u. Geisterseher. Übers. v. Ilse Meyer-Lüne. Lpzg: Meiner 1922. VIII, 379 p. **79818**
- Lang, Andrew.** The mystery of Mary Stuart. [1901.] 4. rev. ed. London: Longmans, Green 1904. X, 368 p. 16 t. **78580**
- Leblond-Zola, Denise.** Zola. Sein Leben, sein Werk, sein Kampf. Hg. v. F. C. Weiskopf. Berlin: Malik 1932. 330 p. 8 t. **80180**
- Léon, Paul L.** Benjamin Constant. Paris: Rieder 1930. 100 p. 30 t. (Maitres des littératures, 6.) **78706**
Bibliographie: p. 91—96.
- Liszt [Ferenc].** Liszts Testament. A. d. französischen übertr. u. hg. v. Friedrich Schnapp. Weimar: Böhlau 1931. 32 p. 1 t. (Franz Liszt Bund.) **78692**
- Lodge, Oliver.** Letters, psychical, religious, scientific and personal. Compil. and annot. by J. Arthur Hill. London: Cassell 1932. XIV, 267 p. 4 t. **79803**
- Lubarsch, Otto.** Ein bewegtes Gelehrtenleben. Erinnerungen u. Erlebnisse, Kämpfe u. Gedanken. Berlin: Springer 1931. VIII, 606 p. 1 t. **78300**
- Ludwig, Emil.** Schlieman. Geschichte eines Goldsuchers. Berlin: Zsolnay 1932. 352 p. 22 t. **78309**
- Mágócsy-Dietz Sándor.** Istvánffi Gyula r. tag emlékezete. Bp.: Akadémia 1932. 19 p. **4053**
= Magy. tud. akadémia elhunyt tagjai fölött tartott emlékezésedek, XXI/8.
- Malade, Theo.** Semmelweis, az anyák megmentője. Ford. és bev. Váradi Sándor. Bp.: Novák [1933]. 131 p. **80142**
Bibliográfia: p. 131.
- Marcks, Erich & Ernst v. Eisenhart** Rothe. Paul von Hindenburg als Mensch, Staatsmann, Feldherr. Hg. v. Oskar Karstedt. Berlin: Stollberg 1932. 223 p. **80081**
- Márkus Miksa.** Rákosi Jenőről. Bp.: Cobden szöv. [1930.] 40 p. **2439/44**
= Cobden-kvrtár, 44.
- Maurois, André.** Aspects de la biographie. Paris: Grasset 1930. 261 p. **79633**
- Mohl Adolf.** Herceg Esterházy Pál nádorispán. A magyar Mária-leventék példaképe. Sopron: Soproni sajtóvállalat 1924. 67 p. **79730**
- Muret, Maurice.** L'archiduc Francois-Ferdinand. Paris: Grasset 1932. 349 p. **80404**
Bibliographie: p. 343—46.
- Nagy Emil.** Lord Phillimore. Emlékbeszéd. Bp.: Franklin 1931. 23 p. **3804**
= Magy. jogászegyleti értekezések. Új folyam. XXI. k. 112. f.
- Niemann, Alfr.** Der Weg Kaiser Wilhelms II. vom Thron in die Fremde. [193?] 5. Aufl. Stuttg.: Union Dtsche Verl.-Ges. 1932. 114 p. **79967**
- Paléologue, Maurice.** Alexandra Feodorowna. Imperatrice de Russia. Paris: Plon 1932. 254 p. 1 t. **80463**
- Paléologue, Maurice.** Három diplomata. Talleyrand, Metternich, Chateaubriand. Ford. Lakatos László. Bp.: Athenaeum [1932]. 148 p. **79905**
- Pappenheim, Diana v. & Jenny v. Gustedt.** Memoiren um Titanen. Erlebtes mit Goethe und den Bonapartes im Kreise der Hohenzollern. Bd. 1—2. Dresden: Reissner 1932. **79830**
- Photiadès, Constantin.** Les vies du Comte de Cagliostro. [192?] 11. ed. Paris: Grasset 1932. 443 p. **78721**
- Pless, [Daisy] v. Fürstin.** Was ich lieber verschwiegen hätte. Aus d. europäischen Gesellschaft vor dem Kriege. [1932]. 2. Aufl. Bd. 1—2. Dresden: Reissner 1932. **78248**
- Pollog, Carl Hanns.** Hugo Junkers. Ein Leben als Erfinder und Pionier. Dresden: Reissner 1930. 208 p. 15 t. **79646**
- Pozder Károly.** Leiningen-Westerburg Károly gróf 1848/49-i honvédtábornok életrajza. Balassagyarmat: Szerző 1932. 100 p. 1 t. **79332**

- Prel, Carl de.** Justinus Kerner und die Seherin von Prevorst. Lpzg: Günther [1886.] 38 p. 7 t. **79561**
Bibliographie: p. 38.
- Proszvimmer Margit.** Zita. Ein Frauen-schicksal. Wien: Szabó 1932. 187 p. **80144**
- Réthly Antal.** Szentgyörgyi Weisz József életrajza. 1931.
R 92.551.5(439) Szentgyörgyi Weisz József
- Rheinhardt, E. A.** Josephine. Eine Lebensgeschichte. Berlin: Fischer 1932. 387 p. 1 t. **78792**
- Rolland, Romain.** Malwida von Meysenbug. Ein Briefwechsel. 1840—1891. Hg. v. Berta Schleicher. Stuttg.: Engelhorn 1932. 271 p. **80406**
- Schiller József.** Rákosi Jenő. Egy magán-titkár feljegyzései. Bp.: Káldor 1933. 347 p. **80133**
- Schmidt, Otto Eduard.** Fürst Otto Carl Friedrich von Schönburg und die Seinen. Familienleben u. Kunstpflege eines fürstlichen Hauses im Zeitalter d. Empfindsamkeit u. d. Romantik. Lpzg: Seemann [év. n.] XII, 324 p. 10 t. **78362**
- Schnapp, Friedrich.** Franz Liszt in Paris: Eine Rezension a. d. Jahre 1824. Weimar: Böhlau 1930. 16 p. 2 t. (Franz Liszt Bund.) **78691**
- Seymour, Charles** (Hg.). Die vertraulichen Dokumente des Obersten House. Zus-gest. u. mit einem verbindendem Text versehen v. C. S. Stuttg.: Union dtische Verl.-Ges. 1932. VIII, 427 p. 1t. **78491**
- Steiner, Rudolf.** Mein Lebensgang. Hg. v. Marie Steiner. Dornach: Philosophisch-anthroposoph. Verl. 1932. II, 370 p. 6 t. **79110**
- Strachey, Lytton.** Elizabeth and Essex. A tragic history. London: Chatto & Windus 1930. 288 p. **78407**
Bibliography: p. 281—288.
- Stresemann, Gustav.** Vermächtnis. Bd. 2. Locarno u. Genf. Hg. v. Henry Bernhard, unt. Mitarb. v. Wolff. Goetz & Paul Wiegand. Berlin: Ullstein 1932. XIV, 611 p. 13 t. **78467/2**
- Trebtsch-Lincoln, J. T.** The autobiography of an adventurer. From the German by Emile Burns. London: Stein 1931. 280 p. **79084**
- Tschudi, Clara.** König Ludwig II. von Bayern. A. d. Norwegischen v. Carl Küchler. Lpzg: Reclam [1910]. 249 p. 10 t. **78105**
- Tzöbl, Josef A.** Kardinal Piffl. Ein Lebens-bild d. grossen Wiener Volksbischofs. Wien: Szabó 1932. 63 p. **79692**
- Verkade, Willibrord.** Der Antrieb ins Vollkommene. Erinnerungen eines Malermönches. Freiburg i. B.: Herder 1931. [4], 375 p. 1 t. **77862**
- [Vernet, T. J. du.]** La vie de Voltaire. Genève: [sans ed.] 1787. 266 p. **79920**
- Vigée Le Brun, [Elisabeth Louise]** Mme. Souvenirs. T. 1—2. Paris: Charpentier [év. n.] **78596**
- Voss, Sophie** Wilhelmine Gräfin v. Neunund-sechzig Jahre am preussischen Hofe. Aus den Tagebüchern u. Aufzeichnungen. Berlin: Schröder [193?] [8], 204 p. 8 t. **79611**
- Wassermann, Jakob.** Das Leben Stanleys. Berlin: Fischer 1932. 272 p. 5 t. **79652**
- Wassermann, Jakob.** Mein Weg als Deutscher und Jude. Berlin: Fischer 1922. 126 p. **79948**
- Weber Norbert.** Napjaink nagy jótevője. P. Etlin Lukács O. S. B. élete 1864—1927. Pannonhalma: [Bencés rend.] 1932. 113 p. 7 t. **78519**
- Wells, Gabriel.** These three. Préf. by André Maurois. New-York: Rudge 1932. 91 p. **091/293**
- Wolff, Otto.** Die Geschäfte des Herrn Ouvrard. Aus dem Leben eisen genialen Spekulanten. Frankfurt a. M.: Rütten & Loening 1932. 348 p. 48 t. **79146**
- Zelovich Kornél.** Kandó Kálmán I. t. emlékezete. Bp.: Akadémia 1932. 42 p. **4053/21/13**
= Magy. tud. akadémia tagjai fölött tartott emlékezésedek. XXI, 13.
- Zlinszky Aladár.** Bánóczi József I. tag emlékezete. Bp.: Akadémia 1931. 43 p. **4053/21/6**
= Magy. tud. akadémia elhunyt tagjai fölött tartott emlékezésedek. XXI, 6.
- Zola, Émile.** Correspondance. Lettres de jeunesse. Paris: Charpentier 1907. 300 p. **80214**
- Zweig, Stefan.** Marie Antoinette. Bildnis eines mittleren Charakters. Lpzg: Insel-Verl. 1932. 639 p. **79741**

929 Genealógia

Genealogie — Genealogy

- Baán Kálmán.** Magyar genealógiai és heraldikai forrásmunkák. 1561—1932. Bp.: Robur kiad. 1932. 84 p. **79233**
- Bitto Béla.** A sárosfalvi és nádasdi Bittó- és a vele vérrokon báró Bány-család. Bp.: Franklin 1931. 4°. 52 p. 7 t. **101794**
- Erdélyi László.** A magyar lovagkor nemzetségei. 1200—1408. Bp.: Szt. István-társ. 1932. 81 p. **80011**
- Kerekes József.** A beketfalvi Móróc-család története. 1931. **R 929.2(439) Móróc**
- Lichnowsky, C[arl] M[ax] Fürst.** Geschichte des Hauses H a b s b u r g. Bd. 1—4. Wien: Schaumburg 1836—39. **78620**
 Bd. 1. Geschichte König Rudolfs I. u. seinen Ahnen. XXIV, 546+[6]+CLXXIV p. 4 t.
 Bd. 2. Geschichte König Albrecht I. VIII, 376,+ CLXXV—CCCVIII, [2] p. 3 t.
 Bd. 3. Geschichte d. Söhne König Albrechts nach seinem Tode. 356,+CCCIX—DLVI [4] p. 3 t.
 Bd. 4. Geschichte d. Söhne Herzog Albrechts II 304+DLVIII—DCCXVI p. 3 t.
- Simon János (Kiad.).** Nemesi iratok és címer pecsétek Nógrádvármegye levéltárában. Balassagyarmat: Kondor-ny. 1911. 85 p. **78861**
- Vad Imre, Ölyvedi.** Nemességi könyv. [1907.] 3. kiad. Szeged: Koroknay-ny. 1930. 473 p. **K 9297/2**

A Budapesti Gyűjtemény 1932. évi szerzeményeinek
válogatott jegyzéke. Időrendben.

Chronologisches Verzeichnis

ausgewählter Zugänge der Budapestiensia-Sammlung, 1932.

Select chronological list of works added to the Budapest Collection, 1932.

Thurocz, Johannes de. Chronica Hungarorum. Ad egregiū dñm Thomā de drag psonalis p̄sentie serenissimi principis dñi Mathie: hūgarie: bohemie &c regis Austrieqz ducis cancellariuz Prefatio magistri Johānis de Thwroc: in primū librū Chronice Hungaroꝝ feliciter incipit. [Colophon:] Illustrissimoꝝ hungarie regū chronica In inclita terre Morauie ciuitate Brunēsi lucubrattissime impressa finit felicius. Anno salutis M. CCCC. LXXXVIII. die XX. Martij. 2° in quaterno. Char. Rom. a-x₈ = 168 nnp. Coll.: a, x₁ — x₈ vac. **Bq 0930/17**
Ballagi: 26.

Bergomensis, Jacobus Philippus. De plurimis claris sceletiq (!) Mulieribus. Opus prope diuini nouissime congestum. — Prologus. Fratris Jacobi philippi Bergomēsis ordīs Heremitaꝝ diui Augustini ad sacratissimā Beatriceꝝ Aragoniā, Ungaroꝝ & Boemoꝝ Reginā in librum de claris sceletisqz Mulieribus nouissime gestum. [In fine:] Opus de claris selectisqz plurimis mulieribus a fratre Ja. philippo Bergomense editum explicit: maxia cuz diligentia reuisuz & castigatū. per Reueren. sacre theologie doctore Magistru Albertū de placētia: & frēm Augustinuz de Casali maiori eiusdē facultatis Baccaluriū ordinis mīoꝝ. Ferrarie ipressuz. Opera & ipensa Magistri Laurentii de rubeis de Ualentia. tertio Kal. maias. anno salutis nre M.CCCCIXXXXVII. Religioso Inuictisq pncipe: Divo Hercule: Duce secundo: ferrariesibus legiptime (!) Imperante. Fo. char. Goth. 4 nn. & 170 n. p. **Bq 0930/16**
Apponyi I. 32.

[Osvaldus de Lasko.] Sermōes de sanctis perutiles a quodā fratre hungaro ordīs miorū de observātia cōportati Biga salutis intitulati feliciter incipiunt. Cholophon: Sermones perutiles de sanctis Biga salutis intitulati, a quodam fratre Hungaro In cōuentu Pesthie n̄ fratrū minoꝝ de obseruantia cōportati Impensis quoqz et sumptibus puidi viri Johānis rymman p industriū Henricū Gran in imperiali oppido Hagenaw inibi incolā diligentissime impssi ac emēdati Finiūt feliciter. Anno ab incarnatōe dñi Millesimo qterqz centesimo nonagesimo septimo. VI. Kal. Augusti. 8°. Char. Goth. a-z₈, A-Z₈ = 374 nn. p. **B 0930/19**
Ballagi: 51.

[Osvaldus de Lasko.] Sermones domīcales perutiles a quodā fratre Hūgaro ordinis minorū de obseruantia cōportati Biga salutis intitulati feliciter incipiunt. Colophon: Sermones dñicales perutiles Biga salutis intitulati a quodam fratre Hungaro in cōuentu Pesthieñ. fratrum minoꝝ de obseruatia cōportati Impensis qz et sumptibus puidi viri Johānis rymman p industriū Henricū Gran ī imperiali oppido Hagenaw inibi incolā diligentissime impressi ac emēdati Finiunt feliciter. Anno ab incarnatione dñi M.CCCC. XCIX. in p festo sancti Michaelis. 4°. 6, a-z₈, A-Z₈ aa-bb₈ = 430 nn. p. **B 0930/18**
Ballagi: 67.

Speculum uite beati Francisci et sociorum eius. Colophon: Venetiis (expensis dñi Jordan: de dinstlaken) per Simonem de Lucre. 30. Januarij 1504. 8°. 240 n. p. **B 0941/216**
Ballagi: 98.

Barletius, Marinus. Historia de Vita et Gestis Scanderbegi Epirotarvm Principis. [In fine:] Impressum Rome per B[ernardinum] V[enetum] 1505. fo. 4 nn. & 159 n. p. Apponyi: I. 69. **Bq 0941/206**
Ballagi: 1091. jegyzetében.

Hassenstein, Bohuslaus baro de. Opuscula Bohuslai Bohemi Baronis de Hassenstain que hoc volumine continentur. Ad Uuladislau Pañonie et Boemie Regem In funere Anne Regine coniugis elegia cōsolatoria. Elegia ad XIIIj sanctos, quos vulgo auxiliatores vocant... Ad Joannem Sturmū Francū de Smalcaldia ... Suños Christianos principes contra Thurcas excitās adhortatorium carmen [S. I. a. & typ. 1508.] 4°. Char. Goth. 20 nn. p. **B 0941/225**
Apponyi: I. 75.

Missale secūdum choꝝ alme ecclesie Strigoniēñ. Stephan Heckel Librarius Buden. [Colophon:] Uenetiis accuratissime impressum. In Edibus Petri Liechtenstein Coloniēsis Germani. Impēsis vero Stephani Heckel de Riwlodñaꝝ Librarij Budenf. Anno virginei Partus 1512. Die. 3. Augusti. 2°. Char. Goth. 20 nn. & 292 n. p. **Bq 0941/209**
Ballagi: 145.

Bartholinus, Riccardus. Odeporicon idest Itinerariū Reuerendissimi in Christo patris & Dñi. D. M a t h e i Sancti Angeli Cardinalis Gurcensis coadiutoris Saltzburgen. Generalisq; Imperii locumtenētis, Quaeq; in conuentu Maximiliani Caes. Aug. Sereniss. q; regū Uladislai Sigismundi ac Ludouici memoratu digna gesta sunt per Riccardum Bartholinū perusinum aedita. Cum gratia & priuilegio. [In fine:] Hieronymius Vietor hoc opus impressit Viennae, Impensis Joannis Vuidman Augusten. quod impressioni XIII Kaleñ. septemb. datū est absolutum vero, Idibus Septēb. Anno Dōm. MDXV. 4°. Char. Rom. A—Q₈ = 68 nn p. Ballagi: 174. **B 0941/197**

Michael de Hungaria. Euagatoriū. In presenti libello continentur hec infra p ordinē notata. Optimus modus predicandi Sermones. XIIj. Michaelis de Hungaria vniuersales. Cū applicationib' Thematū putilib': de tempore de sanctis: omni tempore p̄dicabiles... [In fine:] Preclari sermones Michaelis Hungarici... finē accipiunt. Imp̄ssi Argētine sump̄tib' honesti viri Jonnis Knoblouch. Anno dñi Millesimo quingentesimo decimo sexto. Die vndecima Nouembri. 8°. Char. Goth. A—X, a—b = 176 nn p. Apponyi: I. 116. **B 0941/234**

Catho moralissim'. [Colophon:] Explicit Catho moralissimus Anno dni M.D.XVII. Laus Deo. [Impressum Impensis Urbani Kaym Librarii Budensis. Venetiis in aedibus Petri Liechtenstein] 4°. Char. Rom. A—A₆ = 6 nn p. Ballagi: 201. **B 0941/198**

Legende Sanctorum regni hungarie in lombardica historia non contente. [Colophon:] Legende quorundam sanctorum regni Hungarie: que in hystoria lombardica nō ztinent felici numine expliciunt. Impresse Uenetijs Anno natiuitatis xpi. M. d. XIj. pridie Martij. 8°. Char. Rom. a—d = 32 nn p. Ballagi: 142. **B 0941/217**

Ritius, Michael. Michaelis Ritii Neapolitani De regibus Francorū lib. III. De regibus Hierosolymorum li. I. De regibus Neapolis & Siciliae lib. III. De regibus Vngariae lib. II. Apvd Inlytam Basileam, [In fine:] Basiliae, Apud Joanem Frobenium. Mense Jvlio. Anno M.D.XVII. 4°. Char. Rom. 85 n. 4 nn p. Index. **B 0941/190**
Ballagi: 208.

Bartolinus, Richardus. Richardi Bartolini Perusini Oratio, ad Imp. Caes. Maximilianū Aug. ac. potentis, Germania² Principes, de expeditione contra Turcas suscipienda. Cum privilegio Imperiali. [In fine:] In excusoria Sigismundi Grim Medici, & Marci Vuirsung officina Augustae Vindelicor² Anno salutis.

M.D.XVIII. duodecimo Kaleñ. Octobres 4°. a—c₃ = 11 nn p. **B 0941/229**
Ballagi: 211.

Taurinus [Stieröxel], Stephanus. Stephani Tavrini Olomvceñ. Stavromachia, id est Cruciato² Seruile Bellum. Qd'anno ab orbe redēpto post sesq; millesimū quarto decimo & Pannoniā, & Collimitaneas puincias valde miserabiliter depopulauerat. In Quinq; libros summatim digestū [In fine:] Impresum Viennae Pannoniae per Joannem Singrenium. [P. s.] Stephanus Taurinus Olomucen. &c Optimaē Literariae Iuuentuti S. D... Aedibus nostris Albae Juliae pridie Nona² Martii Anno gratiae M.D.XIX. 4°. Char. Rom. 4 nn. 38 n & 10 nn p. Ballagi: 169. **B 0941/204**

Vita et Gesta beati J o h a n n i s d e C a p i s t r a n o. [In fine:] Deo viuenta Finis cui soli gloria. Anno salutis M.D.XXIII. 4°. 2 nn. 174 n. p. **B 0941/212**
Ballagi: 273.

Ryss [Reyss], Conrad. Antwort dem Hochgelerten Doctor Joan. P u g e n h a g v s s Pomern, Hirt zu Wittenberg, vff die Missue, so er an den Hochgelerten Doctor H e s s o Leerer zu Presslaw geschickt das Sacrament betreffende. Durch Conrad R y s s e n zu Ofen gemacht. Zürich: Cristof Froschwer 1525. 4°. Char. Goth. A,—B₄, 2 = 10 nn p. **B 0941/187**
Ballagi: 280.

Das ist ein Anschlag eins zugs vyder die Türcken, Vnd alle die wyder den Christlichen glauben seindt. [O. O. u. Dr. 1526.] 4°. 4 nn. p. **B 0941/182**
Ballagi: 290.

Hernach volgt des Blütthunds, der sich nennet ein Türgkischen Keyser, gethaten, so er vnd die seinen, nach eroberung der schlacht, auff den XXVIII. tag Augusti nechst vergangen geschehen, an vnsern mitbrüdern der Vngerischen landschafften, gantz unmenslich triben hat, vnd noch täglich thüt. [Am Ende:] Zu Basel durch Adam Petri M.D.XXVI 4°. A—A₄ = 4 nn p. **B 0941/199**
Ballagi: 297—303. variansa.

Hernach volgt des Blut hundts, der sych nennet ein Türkischen Keyser, gethaten, so er vnd die seinen, nach eroberug der schlacht, auff den XXVIII. tag Augusti nechstuer gange gescheh, an vnsern mitbrüdern der Ungrische lantschafften gatz vnmeschlich tribe hat, vn noch teglich tut. [In fine:] Ausgangn den XXX. tag des Monats Septembris. 4°. 4 nn p. **B 0941/213**
Ballagi: 300 a példány végén levő metszetet nem emliti.

Serenissimi Ac invictissimi Domini, Dñi Ferdinandi, dei gratia Vngariae ac Bohemiae &c Regis, . . . Edictum aduersus anabaptistas, Lutheranos, Zuinglanos, Oecolompadios, & huiusce secis, ac sentinae iusto dei, orthodoxae Ecclesiae, & proprio iudicio, Dänatos, & ex omni parte Seditio-num Authores haereticos . . . Datum in Regia nostra ciuitate Buda, Vicesima die Mēsis Augusti. Anno &c XXVII. Regnorum nostrorū Anno primo. [S. 1. a & typ.] 4°. Char. Rom. a—d = 16 nn. p. **B 0941/191**

Ballagi: 343.

Balbus, Hieronymus. Hieronymi Balbi Episcopi Gurcensis Oratio habita cora Clemente VII. de confoederatione nuper inita, paceque uniuersali atque expeditione aduersus Turcas suscipienda. [S. 1. a & typ. 1529.] 4°. 4 nn, 77 n. p. **B 0941/220**

Apponyi: I. 207.

Stern v. Labach, Peter. Belegerung der Statt Wienn im jar, Als man zallt nach Christi geburt, tausent fünff vnd hundert vnd im newn und zwaitzigsten beschehn kürtzlich angetzaigt. [Am Ende] Getruckt zu Wienn in Oesterreich durch Hieronymum Vietorem. Anno etc. M.D.XXIX. 4°, A—D₄ = 16 nn p. **B 0941/210**

Ballagi: 372.

Franck, Sebastian. Cronica, Abconterfayung vnd entwerffung der Türckey, mit yrem begriff, Inhalt, Prouintien, Völckern, ankunfft, Kryegen, Sigen, niederlagen, glaube, Religio . . . vnn einem Sibenburger 22. jar darin gefangen gelege in Latein beschriben Durch Sebastia Franck verteutsch . . . Newlich widerub vberlesen, Corigiert, vnd gebessert M.D.XXX. [In fine:] Getruckt zu Augspurg durch Hayrich Stainer an dem 26. Octobris des M.D.XXX. Jars. 4°, 44 nn. p. Apponyi: III. 1672. **B 0941/201**

Viennae Austriae vrbis nobilissime a Sultano Suleymano immanissimo Turca Tyranno immenso cum exercitu obsesse Historia. Cum potentissimi Caesaris Caroli & inclyti Hungarie ac Bohemie Regis Ferdinandi fratrum inuicissimorum gratia & Priuilegio Anno M.D.XXX. [In fine:] Siluanus Öttmar excussit. Auguste Vindelicorum. Anno M.D.XXX. Pridie Idus Augusti 4°. A—F₃ = 23 nn p. **B 0941/223**

Ballagi: 401.

Copey vnd lautter Abschrift ains warhafftigen Sendbriefs, wie der Türkisch Kayser Solymana, disen sein yetz gegenwürtigen Anzug

wider die Christenheit geordnet, von Constantinopol auszgezogen, vnd gen Kriechischen Weysenburg ankommen ist wie volgt. Ausz fremder sprach in hochteusch Transzferiert. M.D.XXXII. [Am Ende] Datum Belligradi, das ist Kriechisch Weissenburg, Im Heerleger Solymans, am sibenden Tag Julij, Im 1532. 4°, A—B₄ = 8 nn. p. **B 0941/224**

Ballagi: 411.

Chronic von an vñ abgang aller Welt wesenn. Auss den glawwürdigsten Historien. On allen Gloss vnd Zusatz, Nach Historischer warheit beschriben . . . König, Keyser, vnd fürneme Personen, nach warer fürbildung Controfeit Zu Franckfurt am Meyn, Christian Egenolff [1533.] 4°, 4, 128, [3] p. **B 0941/200**

Ballagi: 432 variansa.

Freystein, Hanns Hauge v. Der hungern Chronica inhaltend wie sie anfenglich ins land kommen sind, mit anzeygung aller irer König vnd was sie namhaftigs gethon haben. Angefangen von ihrem König Athila, vñ volfüret biss auff König Ludwig, so im 1526. jar bey Mohatz vom Türcken vmbkomen ist. Im druck yetz new aussgangen. Anno 1534. [Am Ende:] Dieses Buch . . . ist newlich verteutsch . . . worden durch herr Hansen Hauge zum Freystein . . . Vnd yetzund in druck verordnet auff kosten vñ darlegen Hansen Metzkers Bürger in Wien. Anno Domini 1534. 4°. a—q₅ = 65 n. p. **B 943/39**

Ballagi: 443. az 1536. kiadást emliti.

Chronica. Beschreibung vnd gemeyne anzeyge, Vönn aller Welt herkommen, Fürnamen Lannden, Stande, Eygenschaftten, Historien. wesen, manier, sitten, an vnd abgang. Auss den glawwürdigsten Historiē, On all Glose vnd Zusatz, Nach Historischer Warheit beschreiben. Getruckt zu Franckenfurt, am Meyn, Bei Ch Christian Egenolffen. [In fine:] M.D.XXXV. 4°, Char. Goth. 6 nn. 137 n p. **Bq 0941/205**

Belegerung vnd eroberung der statt Ofen: p. 118. Ballagi nem ismeri.

Barletius, Marinus. De Vita Moribus Ac Rebus Praecipue Adversus Tyrcas, Gestis, Georgii Castrioti, Clarissimi Epirotarum Principis, qui propter celeberrima facinora, Scanderbegus, hoc est, Alexander Magnus, cognominatus fuit . . . Argentorati Apud Cratonem Mylium Mense Octobri, Anno M.D.XXX.VII. 2°. [10] CCCLLXXL p. **Bq 923/109**

Ballagi: 1091.

- Eppendorff**, Heinr. v. Türkischer Keyszer Ankunfft, Kryeg vnd Händlung. gegen vnd wi der die Christen bitz ynshlyesszlich vff den yetzt regyrenden S o l y m a n n u m. Dergleich Rhatschlag, wie des grausamen Tyrannen syghafftigem fürnemen von den Christen zu begegnen wer. Mit anderen Translationē, so sich vff disses Argment, oder meynung zyeihen. Wie zū ruck diss Blatts verzeychnet... M.CCCXX. Zū Strasszburg bey Hans Schotten. 4°, 4 nn. 151 n. p. **Bq 0941/215**
Ballagi: 462.
- Auffgebot** vnd warnungschriff, So die Chur, vnd Fürsten zu Sachssen etc. an alle jre Chur vnd Fürstlichen gnaden Lanndstende, vnd Vnderthanen, der selben Fürstenthumb vnd Lannde, des grawsamen Erbfeynde der Christenheit, des Türcken, personlichen anrugs halben, sich in fürsteender not in Rüstung vnd beraitschafft finden zulassen, öffentlich haben ausgehen vnd verkündigen lassen. M.D.LXI. [o. O. u. Dr.] 4°, A—A 4 = 4 nn. p. **Bq 0941/183**
Ballagi: 469 variansa.
- Warhafftige Anzeigung** wie es im Leyer vor Ofen ergangen is. M.D.XLL. [Augsburg o. Dr.] 4°, 6 nn p. **B 0941/202**
Ballagi: 498.
- Parma**, Giovanluigi di. Discorso Di M., Giovanluigi Di Parma, sopra L'Immensa Del L'Austria fatta Dal Gran Tvrcio, Nel M.D.XXXII. [In fine:] In Bologna per Bartholomeo Bonardo, & Marc'Antonio Grossi, l'anno M.D.XLII. il mense di Otobre. 8°. 64 nn p. **B 0941/233**
Apponyi: I. 293.
- Constantinopel**, Beschreibung der Kaiserlichen Statt —, Derselben gegendt, gelegenheit, Erbauung vnd bewonung: Dergleichñ der Türcken vrsprung, anfang, jr Regierung: Wie dass hauss O t t o m a n i darzū kommen, vnd von dinern auf den anndern erwachsen ist: ... Auss Italienischem verteütscht. M.D.XLIII. [Am Ende:] Zu Augspurg, truckts Melcher Kriesstein. a—d₄ = 28 p. **B 0941/222**
Ofen: p. 5.
Ballagi nem ismeri.
- Diaz Tanco**, Vasco. Libro intitulado Palinodia, de la nephanda y fiera nacion de los Turcos, y de su enganoso arte y cruel modo de guerrear y delos imperios, rynos, y prouincias q han subjectado, y poseen cō inquietada feroçidad. Recopilado por Vasco d i a z t a n c o, natural de Frexinal de la sierra. Dirigide al muy alto y muy poderoso principe, do Philippe, nuestro señor Año M.D.XCVII. [In fine:] Este libro llamado
- Palinodia Fue impresso enla ciudad de Orense que es en Galizia Enla ympression del proprio actor q lo hizo y recopiló y onde al p̄sente haze su residencia, Acabose de impmir a quinze dias de setiembre del año de nuestra redēcion. m. q. XXXXVII. 2° char. Rom. 10 nn. 62 n. p. **B 0941/208**
Ballagi: 562.
- Franck v. Wörd**, Sebastianus. Chronica Zeitbuch vnnnd Geschichtbibel von anbegyn biss gegenwertig M.D.L. Jar verlegt... vnd in drey Chronick oder Hauptbücher, verfasst... M.D.LI. [O. O. u. Dr. 1551. 5.] 256, [14] p. **Bq 943/364**
Ballagi az 1531., 1536., 1543. & 1585. kiadásokat emliti.
- Jovius**, Paulus. P a v l i J o v i i Novocomensis Episcopi Nocerini Elogia virorum bellica virtute illustrium veris imaginibus suppōsita, quae apud Musaeum spectantur. Volumen digestum est in septem libros. Florentiae in officina Laurentii Torrentini Dycali Typographi. MDLI. 2°. 340 [& 3] p. **Bq 929/10**
Ballagi: 578.
- Rocca**, Vicente. Hystoria Enla Qual Se Trata Dela Origen Y Guerras que han tenido los Turcos, desde su comienzo, hasta nuestros tiempos: con muy notables successos que con diuersas gētes y nasciones les han acōtescido: y delas costūbras y vida d'llos... Uista y exanimada por mandado delos Señores Inguisidores deste reyno de Ualencia 1556. [Colophon:] A loor y gloria de Dios todo poderōso: y dela sacratissima virgen Maria su madre: ha sido impresso el presente libro en la insigne ciudad da Ualencia Acabose el postrero de octubre. Año 1555. 4 nn. & 153 n. p. **Bq 0941/196**
Ballagi: 613.
- Strorschius**, Ebrahimus. Anbringen Türkischer Legation, Ebrahimi S t r o t s c h i j gebornen Polecken, welche er vor Key. Maye. Römischen König, vnnnd andern des heyligen Römischen Reichs Churfürsten, Fürsten vnd Stenden in Schlaunischer sprach zu Franckfurt gethon, Anno M.D.LXII. den 27. Nouemb. [Am Ende:] ... Gedruckt zu Nürnberg, durch Johann von Berg, vnd Ulrich Newber, 4 nn. p. **B 0941/211**
Ballagi: 641.
- Ausszug** etlicher Zeyttungen. Was sich zum anfang des jetzigen Türckenkriegs an etlichen orten in Vngern, verloffen vnd zugetragen hat, mit sampt eroberung der Veste vnd Schloss, Dotes genant. 1566. Getruckt zu Augspurg, durch Hans Zimmerman. [8 p.]
Ballagi: 665. **B 0941/194**

- Neue Zeytung**, von dem 5. Augusti, diss 66. Jars, auss Wienn, von der Veste vnd Stat vnd Schloss Jula, inn Vngern, 40. meyl vnder Ofen, Getruckt zu Augspurg, durch Hans Zimmermann. [1566.] 6 p. **B 0941/195**
Ballagi: 684.
- Zeitung**. Wie vorbewüst, so ist der Türkische Oberst, von der Statt Jula abgezogen, darumb der Türkische Kayser, so hart erzürne vnd den ernannten Obersten (vmb das er nit fort geruckt... ist) vmbringen lassen... 1566. Getruckt zu Augspurg, durch Hans Zimmermann. 4 nn p. **B 0941/203**
Ballagi: 698.
- Albinus**, Petrus. De Sigetho Hungariae propugnaculo, A Tvrcia Anno Christi M.D.L.-XVI. obsessio et expugnatio, opusculum Consecratum Virtuti Et Immortalitati... Dn. Nicolai Comititis á Zerinio.. Ab... Emerici Forgach Barone a Gyemes... genero. Collectum opera Petri Albini Nivemontij. VVitebergae Excudebat Mattheus VVelack. M.D.LXXXVII. 4°, A—P = 64 nn p. **B 0941/230**
Ballagi: 810.
- Frenzelius**, Salomon. Victoria Pusilli Christianorum Exercitus, Contra Legionem Tvrcicam Obtenta ad oppidum Sixo in Vngaria, Anno Christi M.D.LXXXVIII. Die VIII. Octobris [S. 1. et typ.] 18 nn p. **B 0941/218**
Ballagi: 817.
- Neue Zeitung** aus Vngern. Kurtzer Bericht der bey dem Marckt Sixo in Obern Hungern, von dem Deutschen vnd Vngerischen Kriegsuoelck zu Ross, bey 1700. vnd der Türcken so anfangs (wie die gefangenen selbs bekandt) 8000 hernach 11000 stark geworden vnd sich, den Obern Kraiss Vngern zu erheren versamlet, den 8. Octobris, Anno 1588. gehaltenen Schlacht. Gedruckt im Jar M.D.LXXXVIII. [In fine:] Gedruckt zu München bey Adam Berg. 4 nn. p. **B 0941/228**
Ballagi: 823.
- Warhafftige Zeitung** des von Gott gegebenen Siegs, wi der den Türckischen Erbfeindt, so von uns Christen bey Stuel Weissenburg, des 1593. Jars, den 3. Tag Nouembris, erlangt worden. Gedruckt zu Grätz in Steyr, bey Georg Widmanstetter A—A₄ = 4 nn p. **B 0941/226**
Ballagi: 850.
- Doglioni**, Nicolo. Compendio Historico universale di tutte le cose notabili già successe nel mondo dal principio della sua creatione, sino all'anno di Christo 1594. In Venetia: Zenaro 1594. [70] 720 p. **B 900/4**
Buda presa astutamente dal Turco. p. 498.
Ballagi nem ismeri.
- Novigradt** die gross Vestung eingenommen. Warhafftige Zeyttung, der abermals in Vngern auss Gotten gnaden, vñ Ritterlicher hand erhaltener Victoria, auch was sich bey gross Novigradt welche den 9. Martij dises 1594. Jars erobert, vnd ungefährlich anderthalb vngarische meyl von Wotzen, drey meyl von Ofen... begeben... Gedruckt zu Nürnberg, bey Leonhard Heussler 1594. A—A₄ = 4 nn p. **B 0941/227**
Ballagi: 877.
- Warhafftige gute Neue Zeitung**, auss dem Obern Krays der Cron Vngern. Von dem... Glückhafften, Sieg vnd Eroberung, der starcken Vest in Statt vnd Schloss, Villegk, welches der Türck mit vil hundert Dörfer, vnd Landtgerichten, biss in die Einvndvierzig Jar lang Inn gehabt... Gedruckt zu Wienn in Osterreich, bey Wolff Hald maister Brieffmalter in Fendrichhoff M.D.-XCIII. 6 nn p. **B 0941/219**
Ofen p. 3.
Ballagi nem ismeri.
- Broniovius**, Martinus. Martini Broniovii de Biezdzfedeá, Bis in Tartaream Nomine Stephani Primi Poloniae Regis Legati, Tartariae Descriptio, Ante Hac in Lucem Nonquam edita... Item, Transsylvaniae, ac Moldaviae... succincta descriptio Georgii A Reichersdorff Transsylvani... Praeterea Georgii VVernerii De Admirandis Hngariae Aquis hypomnematium... Coloniae Agrippinae, In Officina Birckmannica, sumptibus Arnoldi Mylij. Anno 1595. 2° 6 nn., 75 n. p. **Bq 0941/214**
Ballagi: 898.
- Hulsius**, Levinus. Chronologia Pannoniae. Kurtze beschreibung, dess Königreichs Vngern, fürnembster Theil, Was sich allda seyrt hero Anno Christi 909... Biss auff dises 1596. Jahrs gedenckwürdig verlaufen... Gedruckt zu Nürnberg, durch Christoff Lochner M.D.XCVI. [6 &] 36 p. **B 0941/188**
Ballagi: 972.
- Vngerische**, Böhemische, Sybenbürgische, Pollnische, Persische, Tartarische vnd Türkische Handlungen. Kurtze verzeichniss, was sich in den nechsten vier Monaten hero... von Anfang dess Monats Decembris, biss auff dise zeyt, von tag zu tag verlossen vnd zuge tragen hat. [Am Ende:] Gedruckt zu Nürnberg, durch Leonh. Heussler, in verlag Joach. Lochners 1596. 4°. A—H₄ = 32 nn. p. **B 943/132**
Ballagi: 988.

- Gablman, Nicolaus.** *Mansfeldiana militaria Hungara. Hoc est: Panegyris et vera methodica narratio de virtutibus vita, ... Caroli... Principis atque Comitis Mansfeld... Mathiae Imperatoris belli Hungariae inferioris Vicarii. Quibus neruosa militari prudentia elucescit laboriosa expugnatio Strygonii & Vizegradi. Sicuti etiam habita praelia cum Turcis & velitationes. Consignata in ipsis castris Strygoniensibus, Anno M.D.XCV. ... Francoforti Typis Johannis Collitij, Impensis Pauli Brachfeldij M.D.XCVII. [8], 79 p. B 943/363*
Ballagi: 1005.
- Grottenbeck, Reinaldus de.** *Aussführlich Bedencken Oder Ratschlag Vber dem noch schwebenden Kriesswesen (!) in Vngern. Wie dasselbe Reformiret vnd zu einer Bestendigkeit gebracht. Dergestalt auch dem Türcken allein aus dem Reich vnd der Kays. Mayest: etc. Königreichen vnd Erblanden, beharrlicher Widerstant gethan. ... [o. O. u. Dr.] M.D.XCVIII. A—F₂ = 22 nn. p. B 943/124*
Ballagi: 1031.
- Dilbaum, Samuel.** *Elzonoγραφία, Aller deren Ungarischer Statt, Vöstungen, Castellen und Hauser, welche von anfang der Regierung Rudolphi dess andern, Römischen Keyzers biss auff das 1603. Jar, mit Krieg, beydes von dess Römischen und Türckischen Kayzers Kriegsvolker ersucht, belägert, beschossen, gestürmet, mit gewalt und auffgebung erobert oder verlohren worden ... Darzu auch die Historia der fürnembsten handel desselbigen Kriegswesens, Durch Samuelen Dilbaum Augustanum, summarischer weiss gethon worden. Anno M. D. C. V. Gedruckt zu Augspurg, bey Christoff Mang, in verlegung Wilhelm Peter Zimmermans, Im Jahr 1604. 19 p., & 57 t. — Anderer Theil Deren Ungarischen Stätt, Vostungen, Castellen, vnd Häuser, so von anfang dess 1603. Jars ... Durch Wilhelm Peter Zimmerman, Burgern in Augspurg zusammen geordnet [Am Ende:] Gedruckt zu Augspurg, bey Christoff Mang. In verlegung Willhelm Peter Zimmermans Illuministen, vnnnd Burgers in Augspurg 1607. 13 p. 31 t. [Beigebunden:] Hungarische Krönung, Das ist Kurtze Relation vnd Erzehlung, wie Erzherzog Matthias zu Oesterreich den 27. Tag des Monats Junii in dem 1608. Jar, die Hungarische Kron von der Röm: Kay: May: empfangen ... Alles mit fünff Kupffer Figuren gradirt ... und verfasset. Gedruckt zu Augspurg, bey Christoff Mang. 1609. 4 p. 1 t. B 769/399*
Altöfen: I. Nr. 35,
Ofen und Pest: I. Nr. 47, 49, 57. II. Nr. 22.
- Boissardus, J. Jac.** *Vitae et Icones Sultanorum Tvrccorum, Principvm Persarvm aliorumq illustrium Heroum Heroinarumq ab Osmane usq ad Mahometem II... Omnia recens in aes artificiose incisa... per Theod. de Bry... Francofurti, [Impressum per Joh. Kolitium] M.D.C.VI. [10,] 356 [& !] p. — Pannoniae Historia Chronologica... Omnia in aes eleganter incisa et recens evulgata per Theod. Bry... Francofurti Impressum per Joh. Kolitium. M.D.C.VI. [14,] 192 [& 9] p. B 949/31*
Buda 1541: I. p. 192—195.
- Dresser, Matth.** *Von dem fürnembsten Städten des Deutschlander. Ein kurtzer aber doch eigentlicher Bericht Matthei Dresseri, welcher ist der fünffte theil dess Buchs so genennet wird Isagoge Historica. Leipzig: Apel 1607. [32] 638 [& 42] p. B 923/10*
Ungari oder Ugri: p. 34—35.
- Stephanus, Carolus.** *Dictionarum historicum, geographicum, poeticum. Gentium, hominum, deorum, gentilium, regionum... fabulas intelligendas, quo deest ordine complectens. Francofurti a. M.: Wechel 1621. [14,] 1221 p. B 032/2*
Buda: p. 290.
- Gottfried, Joh. Ludwig.** *Neuwe Archontologia Cosmica, das ist, Beschreibung aller Käyserthumben, Königreichen vnd Republicken der gantzen Welt, die keinen Höheren erkennen... Franchfurt a. M.: Hoffmann 1638. [40,] 760 [& 22] p. Bq 910/263*
Buda: p. 315 & 1 t.
Von dem Königreich Ungarn: p. 315—323 &
- Liszi László.** *Magyar Márs Avagy Mohách mezején történt veszedelmek emlékeze. Nyomtattatott Béchben Cosmerovius Mathe, Chászár Urunk eó Fölsége Udvari könyvnyomatatója által, 1653. esztendőben. 2°. [8,] 154 p. — Reges Hungariae Ab Anno Christi CDI. Ad Annum MDCLII. Ungaricis Rhythmis descripti. 80 p. Bq 0941/207*
Szabó Károly: I. 869.
- Revelution de la Hongrie.** *La —, ou premiere descente des Turcs par qui appeller, et tous les desordres qui en sont suivis. Cologne: Marteau [166?]. [10] 132 p. 1 t. B 943/248*
Grande perfidie da Turcs, qui prirent de la maniere que les Francois prirent autres fois la Lorraine. p. 56—59.
- Ungaria.** *Noua et recens emendata totius Regni Ungariae una cum adjacentibus et finitimis regionibus [Sign.:] Excudebat D. Dankertz 1663. [A fejlécen Buda és Pozsony rézmetszetű látképevel.] 63×47 cm. Bq 769/386*

- Bericht**, Kurtzer — über die Entsatzung Lewentz, vnd darbey erfolgten harten Feldt-Schlacht zwischen Ihr Excell: Herrn Marschalln Graffen de Souches, vnd Georgij Sika Fürsten auss der Moldaw, den Vesier von Offen, den Bassa von Erla... geschehen den 18. Tag Monats Julij. Anno 1664. Zu Augspurg, bey Elias Wellhöffer Brieffmaler, bey vnser lieben Frawen Thor. 4 nn. p. **B 0941/221**
- Happelius**, E. G. Gröste Denkwürdigkeiten der Welt, oder so genante relationes curiosae. Teil 1—5. Hamburg: Wiering 1683—1691. **B 309/21**
Die Warmbäder zu Ofen: T. II. p. 667—678.
Die tapferen Hunniaden: T. V. p. 465.
Der verfolgte Ladislaus: T. V. p. 465—466.
- Relatione**, Distinta — del glorioso acquisto della importante citta di Strigonia, fatto dall' armi christiane nell' Ungheria. Venetia: Bosio 1683. [4 p.] **B 0941/52**
Citta di Pest e Buda: p. 2.
- Hungarisch-Türkische-Chronik**. Das ist: Curieuse uñ dabey kurzgefasste Beschreibung alles derjenigen, was sich vom ersten grausamen Kriegszug der Türcken, wider das Königreich Hungarn, und derselben Könige, bis auf gegenwärtige Zeit, Merk- und Denkwürdiges zugetragen... Frankfurt: Loschge 1684. 956 p. 17 t. **P 943/31**
Eroberung Ofens 1526—1541.: p. 170, 190—192.
Von Eroberung Pest 1602.: p. 270.
- Ciarlatano** venuto da Buda. Il — vinta li settembre 1686. [Rézmetszet. Emelvényen kikiáltó alak, zászlóján felírás:] Ghi, vol il turbantin per mascherarsi. [Elöl vásárló közönség. Jobboldalt lent:] Quasto mi calca beno. [Sign:] Gr. Mitelli I. e. F. 23×33 cm. **B 769/381**
- Diario** del assedio, y expugnacion de la ciudad de Buda, metropoli del reyno de Ungria... Madrid: Armendariz 1686. [2,] 28 p. **B 0941/184**
- Europäischer Glücks-Topf**, oder das spielende Glücke der im Kriege und Frieden Interessirten souverainen Printzen von Europa... Franckfurt: Weidmann 1686. 254 p. **B 355/5**
Ungarn: p. 227—238.
- Ofen 1686**. Ausführlicher Bericht, wie und welcher Gestalten die königl. Hauptstadt Ofen in Ungarn von denen Kayserl. u. Aliirten belagert u. angegriffen worden. [Rézmetszet jelz. nélkül.] Gedruckt in Jahr Christi 1686. 38×46 cm. **B 769/382**
- Panceri**, Antonio. Continuazione de successi nell' Ungheria tra l'armi collegate dell' impero, & le barbare dell' Ottomano l'anno 1686. Milano: 1687. [12,] 456 p. 17 t. **B 355/98**
Veduta di Buda verso la parte di Pest p. 80.
Veduta da Buda verso Alba Raale p. 82.
Veduta da Buda verso il monte S. Gerardo p. 88.
Veduta di Buda nuoua verso la vecchia p. 86.
Pianta di Buda con suo formale assedio p. 90.
- Sermon** en fiesta de accion de gracias por la insigne vitoria de las armas imperiales en la expugnacion de B u d a. Ano 1686. Barcelona: Jayme Cays. 29 p. **B 0941/185**
- Gülich**, Johann von. Illucida Turcica luna, Oder der Türkische Schein- und Glanz beraubte Mond, Das ist: Eine historische und politische Beschreibung wie das Türkische Reich zu einer sogrössern Macht gelanget und nach dem jüngsten Friedens-Bruch so sehr entkräftet sey... Mit allerley andern Staats-Begebenheiten... Göttingen: Woycken 1687. [6] A₁—Y₃+73 p. **B 943/157**
Cap. IX. Was im Jahr 1687. von den Kaiserlichen der Türcken für grosser Abbruch geschehen, und der Eroberung der Stadt Ofen. p. 82—100.
- Happelius**, Everhardus Guarnerius. Mundus mirabilis tripartitus oder Wunderbare Welt, in einer kurzen Cosmographia fürgestellt. T. 1—3. Ulm: Wagner 1687—1689. **B 309/20**
Ofen: T. I. p. 688—689.
Von Ungarn, u. dessen Einwohnern: T. II p. 389, 403.
- Journal** oder Diarium was sich bey dem löbl. Kayserl. Neuen Schiff-Armament wie solches unter Commando des (Tit.) Herrn Frantz Dillherr Freyherrn von Althenn, als bestellten Obristen dasselben, Anno 1698. erstmahl den 13. Septembris zu Ofen angelanget, und hernach theils den 18. theils den 23. ejusdem von dar abgangen, von Tage zu Tage biss nach Peterwardien dabey zugetragen. [Handschr. 2 fol.] **Bq 0910/47**
- Leon**, Didaeus Thenorius de —. Opuscula varia in quatuor libris dissecta... Gadib: Requena 1699. [12,] 466 p. **B 871/17**
Buda Ungariae civitas debellatur ex Turcis: p. 73—80.
- Sleidanus**, Joh. De quatuor summis imperiis libri tres, ab Henrico Meibomio olim matariarum sedibus illustrati. Accessit continuatio ab initio Caroli V. usque ad annum 1668 opera & studio Aegidii Strauchii. Lipsiae: Hubner 1701. [20,] 831 [& 80] p. Buda capta a Turcis: p. 402, 427. **B 940/10**

- Krekwitz**, Fridrich v. Denckwürdige Gesandtschaft an die ottomanische Pforte, welche ehemals auf Röm. Kays. Maj. Rudolphi II. Befehl Herr Fr. v. Krekwitz... Hof-Rath verrichtet. Nebst ausführlichem Bericht, wa hierbey... vorgelaufen, aufgesetzt u. hinterlassen von Fridrich Seideln... Görlitz: Laurentius 1711. [26.] 164 p. 1 t. **B 943/362**
Ofen: p. 2, 93—94.
- Schmeizel**, Martinus. Commentatio historica de coronis tam antiquis, quam modernis iisque regiis. Speciatim de origine et fatis sacrae, angelicae et apostolicae regni Hungariae coronae, cum figuris aenis, indiceque ac allegatis necessariis... Jena: Gollner 1713. [14.] 237 p. **B 929/1**
Corona Hungarica: p. 176, 226.
- Bodenehr**, Gabriel. Das durch den römischen Adler von den Türcken befreyete Königreich Ungarn. Oder: Accurate u. allerneueste Plan und Prospect aller merkwürdigsten Städte, Vestungen, Flüsse und Pässe des Königreichs Ungarn, und daran stossender Länder... Augspurg: [O. Dr. 1720.] 29 t. **B 769/375**
Ofen: t. 9.
- Galeotti Martii**. Narniensis quondam Ser. Pannoniae Regis Matthiae Corvini, perpetui convivae, sui comitis... Salomon Hungaricus, sive commentarius... de... regis... sapienter, egregie, fortiter & iocose dictis et factis... Viennae: Kürner 1723. 120 p. **B 929/65**
- Rothen**, Eberhard Rud. Memorabilia Europae, oder auszer lesene Denckwürdigkeiten, welche ein curieuser Reysender in den furnehmsten Orten Europae... zu observiren hat; deren man sich auch sonst stett einer compendienten Reys- oder Zeitungs-Lexici nützlich gebrauchen kan... Ulm: Bartholomäi 1723. [6.] 615 p. — Gebet- und Gesang-Büchlein, sonderheitlich der Reysenden zu Wasser zu Wasser u. Lande. 64 p. **910/264**
Ofen: I. p. 390.
Pest: I. p. 418.
- Podlusáni**, Sigismundus de Balásh. De rebus gestis Hungariae regum. Historiae bipartitae. Pars I. libri X. Jaurini: Streibig 1742. 562 p. **B 943/367**
Bibliotheca Corviniana: p. 402—403.
Joannes cum Solimano Budam venit: p. 516.
Buda a Ferdinandaeis frustra obsidetur: p. 526—27.
- Mátyás I. magy. kir.** Epistolae Matthiae Corvini, regis Hungariae. Ad pontifices imperatores, reges, principes, aliosque illustres viros. Diss. Pars 1—3. Claudiopoli: Typ. Acad. Soc. Jesu 1745. **B 929/66**
- Rhetores Tyrnavienses**. Dissertationes. Altera de colonis Romanorum in genere, altera de coloniis Romanorum in Pannonia. Tyrnaviae: Typ. Acad. 1753. p. 112. **B 939/51**
Inscriptio Budensis: p. 35.
- Pococke**, Richard. Beschreibung des Morgenlandes und einiger anderer Länder. Aus dem Englischen übers. durch Christian Ernst von Windheim. Th. I—III. Erlangen: Verl. d. Stifthauses. 1754—1755. **B 910/261**
I.: Egypten.
II.: Palästina, Syrien, Mesopotanien.
III.: Inseln des Archipelagus, Kleinasien, Thracien, Griechenland und einigen anderen Theilen von Europa.
Ofen: II. p. 254—255.
- Balla**, Ant. Mappa cursum Danubii a ponte navali inter Budam & Pestum erecto, usque margines J. Cottus Albensis ad terrenum Erd vulgo Hansabeg... exhibens. De Ac. 1784. 49 × 70 cm. **BT 155**
- Pester Bezirk**. Einige besondere Beobachtungen den Pester Bezirk betreffend. Instrukzion für Hungarischen Komissäre. **B 350/19**
= Windkopp: Der deutsche Zuschauer Bd. III. Heft VII—IX. 1785. p. 50—53.
- Andenken** der Einnahme Belgrads den 7-ten Okt. 1789. und der den 25-ten g. M. in der k. k. Freistadt Pest vorgenommenen Dankesfeier von J. R. d. W. D. Zöglinge im k. k. Seminarium. Pest: Patzkó 1789. [8 p.] **B 355/1**
- Cellarius**, Christophorus. Breviarium antiquitatum Romanarum accurante Hieronymo Freyero. Veronae: Vallarsius 1789. XIV, 144, XV p. **B 930/6**
Pannonia: p. 70.
- II. Lipót magy. kir.** Beschreibung der königl. hungarischen Krönung als... Leopold der Zweite zu Ofen zum Hungarischen Könige gekrönt wurde. Wien: Löschenkohl 1790. [13 p.] 3 t. **Bq 394/71**
- Balla**, Antonius. Exacta tabula planimetrica regionibus coeli attemperata faciem telluris inter Danubium et Tibiscum a lib. reg. civ. Pestiensi usque Szolnokinum iuxta viae magnae commercialis per oppidum Czegléd ductum in gremio I. Comitatus Pestiensis. 1791. 146 × 62. **Bt 156**
- Vecchioni**, Michele. Notizie di Eleonora, e di Beatrice di Aragona figlie di Ferdinando I. re di Napoli, maritate dal real genitore con Ercole I. duca di Ferrara e di Modena, con Mattia Corvino re di Ungheria... Napoli: Garacozzi 1791. 127 p. **B 929/64**

- Adcuratus prospectus coronationis in regiam incliti regni Hungariae, Partiumque eidem adnexarum, sacratissimae Majestatis Mariae Theresiae regis apostolic conjugis** B u d a e die X. Juni 1792 solennita peractae. Viennae apud Artaria societ. [Sign.:] C. Schultz. delin, J. Mansfeld scul. 54×40 cm. **Bq 769/384**
- Szélessy Pál.** Huszonhárom válogatott prédikációk, mellyeket sátoros ünnepek alkalmasosságával és... a magyarországi reformata ekléziáknak nemzeti gyűlésekor B u d a n 1791-dik Sept. 18-dik esztendőben élő nyelven mondott... Sz. P. a kecskeméti egyházi kerületnek esperestye. Pesthenn & Pozsonyban: Patzkó 1792. [6 &] 552 p. **B 252/126**
- Weingand, J[oh.] M[ich.]** Catalogus veterum ac novorum in diversis linguis, librorum compactorum; una cum appendice novorum Hungaricorum in cruda existentium, qui venales extant apud J. M. W e i n g a n d. — Verzeichniss von alt- und neugebundenen Büchern in verschiedeneden Sprachen... in den I. M. W.-schen Buchhandlungen z u P e s t. Pest: Trattner 1792. 104 p. (Címlap hiányzik.) **B 017/209**
- Institoris Gábor, Mossóti.** Könyvek lajstroma, mellyek P e s t e n a KecsKeméti utzában lévő Arany Ökörnél M. I. G. ujdón állítottott magyar olvasó-kabinétjában találtatnak. [Pesten:] Landerer 1793. 20 p. **B 017/213**
- Catalogus librorum** qui publicae auctionis ritu dividendentur. Pestini: Landerer 1796. [2 &] 101 p. **B 017/217**
- Landerer Mihály, Fűskuti.** Vásári könyvtár, vagyis rövid lajstroma azon könyveknek, melyek F. L. M.-nak pozsonyi és pesti typographiájában... kijövendenek. [Pozsony: Saját kiad.] 1798. 16 p. **B 017/212**
- Plan** zu einer Ungarischen Gesellschaft für Naturkunde, Ökonomie und Medizin. Pesth: Patzkó 1802. 25 [& 1] p. **B 600/2**
- Ivanics, Sigismundus.** Catalogus librorum in bibliopolio nob. Sig. Ivanics, Budae in Praesidio... in domo... Com. vid. Brunsvick addito pretio venalium. Budae: Typ. Univ. 1810. XX, 452 [& 2] p. **B 017/79**
- Hellenthal, K. A.** Huelfsbuch für Weinbesitzer und Weinhändler oder der vollkommene Weinkellermeister... Pesth: Hartleben 1815. 225 [& 12] p. **B 634/9**
- Bikkessy, Joseph** Heinbucher von. Pannonicus Bewohner in ihren volksthümlichen Trachten auf 78 Gemälden dargestellt; nebst ethnographischer Erklärung. Wien 1820. 77 p. — Magyar és Horváth országi leg nevezetesebb nemzeti öltözetek hazai gyűjteménye. A természet után rajzolta egy tisztt a cs. k. ingen. karból. Kiadta Timlich Károly. — Vaterländische vollständige Sammlung der merkwürdigsten National Costume des Königreichs Ungarn u. Croatien... Béts: Cappel 1816. 78 t. **Bq 769/383**
- Münc, Ernst.** Die Heerzüge des christlichen Europas wider die Osmanen und die Versuche der Griechen zur Freiheit. Teil 1—3. Basel: Schwieghauser 1822. **B 949/29**
Belagerung Ofens: II. 31—32.
- Der Wanderer.** Zeitschrift. Red. v. Jos. Ritter v. Seyfried. Jahrg. 1825. II. Wien: Strauss Verl. 1825. **B 053/14**
Gewitter in Ofen u. Pesth am 24. Jul. Nr. 213. Mauthner, Adam Grosshändler zu Pesth. Nr. 226.
- Buda. Egyetemi nyomda.** Catalogus librorum qui in Typographica R. Universitatis Hung. in Conv. Mon. venales prostant. — Verzeichniss der Bücher welche bei der königl. Universitäts-Buchdruckerei um beigesetzte Preise in Conv. Münz zu haben sind. Budae: Typ. Universit. Hung. 1828. 63 p. **B 017/215**
- Vásárhelyi, Paul.** Uebersichts Karte des Donau Stromes von der Graner Gegend abwärts bis Tétény u. Soroksár nach der neuesten topographisch hydrographischen Donau Stroms-Karte verjüngt. Gezeichnet in der Donau Mappirungs Kanzley. Ofen im Monate May 1832. 63×78 cm. **Bt 154**
- Rákos.** Versuch eines gründlichen Regulirungs-Planes des sogenannten kleinen —. Zu der Amts-Verhandlung der k. ung. Landes Ober Bau Direction 1833. **Bt 149**
- [Schams Ferenc]. Kritikai vizsgálódások a magyarországi szőlőtermesztés gáncsai és fogyatkozásai körül... Pest: Landerer 1834. 12 p. **B 383/70**
- Situations Plan** der königl. Frey Städte Ofen und Pesth nach der neuesten topographisch-hydrographischen Donaustroms-Karte gezeichnet in der Donau Mappirungs Kanzley im Jahre 1836. 175×86 cm. **Bt 163**
- Heckenast, Gusztáv.** Verzeichniss der Verlags- und Commissions-Bücher von Mayer & Compagnie... Welche be G. H. Buchhändler in Pesth... zu haben sind. [Wien: Mayer & Co.] 1839. 36 p. **B 017/216**

- Pest.** Plan von der k. ung. Landes Bau Ober Direction im Sept. 1839. Gezeichnet in der k. ung. Donau Mappirungs Kanzlei. 10 t. 97×60 cm. **Bt 147**
- Ungarn** u. die Walachei in neuester Zeit. Vom Grafen von P... Leipzig: Reclam 1840. 223 p. **B 323/49**
Ofen u. Pest: p. 11—31.
- Friebeisz István.** 1843-ki pesti követ választási magyar. Zongorára. Pest: Wagner 1843. [4 p.] **B 784/48**
- Pest. Országház.** Jelentése a Pesten építendő országház érdemében kiküldött országos választmánynak. 1844. 74. sz. [Hely & Ny. nélk. 1844.] 7 & 18 p. **Bq 725/127**
- Bajkay Endre.** A pesti protestáns főiskolai vállalat keletkezésének s eddigi történetének rövid vázlatja. Pesten: Landerer & Heckenast 1845. 21 p. **B 284/49**
- Szőnyi Pál.** A Pesten felállítandó protestáns praeparandia terve. Budán: Egyetemi-ny. 1846. VIII, 151 p. **B 371/95**
- Situations Uibersichts Karte** von der Donau Strecke zwischen Ofen und Pesth innerhalb der Grenze des letztern Stadt Territoriums. Copiert durch die Theiss Mapp. Ingenieure im Monat May 1847. 124×59 cm. **Bt 152**
- Hentzi's Heldentod** bei Erstürmung von Ofen am 21-ten Mai 1849. [Sign. :] Lith. von A. Straßgschandtnr gedruckt bei J. Rauch. 61×91 cm. **Bt 769/395**
- Nemzeti képcsarnokot alakító egyesület** évkönyve 1845—51. I—VII. év. 2. korszak 1851—1861. VIII—XVII. év. Szerk.: Mátrai Gábor. Pest: Trattner—Károlyi 1851. & 1862. **B 750/53**
- Dobozy Károly.** Séta a budai alagútban. Magyar induló. Pest: Treichlinger 1854. 3 p. **B 784/38**
- Pest. Reáliskola.** Die Eröffnung der Realschule der königl. Freistadt Pest am 13. Jänner 1855. Pest: Trattner—Károlyi 1855. 11 p. **B 373/51**
- Tormay Károly.** A népesség mozgalmának kimutatása Buda-Pesten 1854 és 55-ben. Pest: Herz 1857. [7 &] 39 [& 23] p. **B 312/1**
- Pest. Egyetemi könyvnyomda.** Könyvjegyzéke a cs. k. pesti Egyetemi nyomdának. — Bücher-Verzeichniss der k. k. Pester Universitäts-Buchdruckerei. Budán: Egyetemi-ny. 1858. 69 p. **B 017/214**
- Schleicher, Franz.** Chor-Gesänge zum Gebrauche der k. k. Ober-Realschule in Ofen. Pest: Emich 1858. 11 p. **B 784/22**
- Sándor, Moritz Gr. Reit, — Fahr, — und Jagdereignisse** aus dem Leben des Grafen Moritz Sándor. Aufgenommen, gemalt und photographisch vervielfältigt von Maler J. G. Prestel. Mainz: Zabern Verl. [186?] 50 t. **B 779/12**
- Budapest. Akadémia.** Magyar akadémiai album. A Magyar Tudományos Akadémia ünnepélyes megnyitásának emlékeül. Pesten: Schrecker Ignác fényképészeti műterméből 1865. 19 t. [Az akadémiai tagok fényképalbuma.] **B 061/44**
- Ivóvíz,** Az — közegészségügyi tekintetben általában; Pestváros ivóvíz-szükséglete különösen. Pest: Heckenast 1872. 51 p. **B 614/470**
- Glasenapp, Carl Fr. Richard Wagner's** Leben und Wirken. In sechs Büchern dargestellt. Bd. 1—2. Cassel & Leipzig: Maurer's Verl. 1876—1877. **B 927/36**
Wagner in Pest: Bd. II. p. 276.
- Balázs Sándor & Szana Tamás** (szerk.) A Petőfi-Társaság lapja. Szépirodalmi, művészeti és társadalmi heti közlöny. 1—4. k. Bp.: Weiszmann 1877—1878. évf. **Bq 810/6**
- Weller, Franc.** Die kaiserlichen Burgen und Schlösser in Bild und Wort. Wien: Zamarski 1880. 454 [& 1] p. 20 t. **B 728/13**
Budapest p. 312—360. 1 t.
Gödöllő p. 361—370. 1 t.
- Friedmann Gábor.** A Pesti Izr. Nőegylet leányárvamenhelyének s népkonyhájának története. Bp.: Hungaria 1886. 24 p. **B 362/101**
- Mészáros Sámuel.** Az ó-budai ev. ref. anyaegyház százéves története. Bp.: Hornyásky 1886. 64 p. **B 284/51**
- Félegyházy Ágost.** A budapesti tőzsde könyve. Bp.: Grill 1895. 439, IV. p. **B 387/11**
- Marjanovics, Georgije** (szasztavno). Prvi sematizam pravoslavne szrpszke ep rchije budimské. [A pravoszlav szerb budai egyházkerületnek első címtára.] Karlovac: Szrpszka Manaszt. Stamp. 1896. 111 p. **B 281/2**
- Schill Salamon.** A Budapesti Országos Rabbiképző-Intézet története. Bp.: Saját kiad. 1896. 45 [& 1] p. **B 377/23**

- Farkas József.** A pesti református egyház 101 éves története. Kiadja a budapesti ev. reformált egyház. Kecskemét: Tóth 1898, VII, 387 p. **B 284/52**
- Volkman, Hans.** Robert Volkman. Sein Leben und seine Werke. Nebst Bildern, Faksimilen, Briefen des Meisters und systematischen Verzeichnissen seiner gedruckten Kompositionen und deren Bearbeitungen. Leipzig: Seemann Nachfolger 1903. 197 p. 9 t. **B 927/35**
- Götzendämmerung.** Ein Kulturbild. Von XXX. Wien & Leipzig: Akademischer Verl. 1908. [2 &] 337 p. **B 308/86**
Kulturbilder aus Budapest: p. 81—153.
- Perepatis István.** A budapesti V. ker. magy. kir. áll. főgimnázium félszázados fennállásának (1858—1908.) története. Bp.: Franklin 1908. 190 [&1] p. **B 373/96**
- Naumann, Friedrich.** Sonnenfahrten. Berlin—Schöneberg: Buchverl. der Hilfe 1909. 182 p. Aus Budapest: p. 155—182. **B 910/42**
- Dajka András.** A Gellérthegy és a magyar örökélet. Bp.: Szerző kiad. 1927. 84 p. **B 725/218**
- Gortvay György.** A Népegészségügyi Múzeum újjászervezése. Bp.: Pesti könyvny. 1927. 16 p. **B 614/468**
- Lechner Jenő.** A Magyar Nemzeti Múzeum épülete 1836—1926. Bp.: M. Nemz. Múzeum Barátainak Egyesülete 1927. 68 p. 28 t. **B 727/18**
- Melly József.** Budapest csecsemőhalandósága nemzetközi megvilágításban. Bp.: Háziny. 1928. 44 p. (Különlenyomat a Városi Szemle XIV. évf.-ből.) **B 312/39**
- Györbíró István.** A Budapesti Kőművesmesterek és Kőfaragómesterek Ipartestületének története. (1886—1928.) **B 384/237**
— Budapesti Kőművesmesterek és Kőfaragómesterek Ipartestületének jubiláris évkönyve 1929. p. 37—79.
- Melly József.** A járványos betegségek viselkedése a székesfővárosban 1874—1927-ig. Bp.: Háziny. 1929. 44 p. 5 t. (Különlenyomat a Városi Szemle XV. évf.-ből.) **B 614/469**
- Áfra Nagy János.** Az írástudatlanok Budapestén. Bp.: Háziny. 1930. 187 p. (Statistikai Közlemények, 63. k. 1. sz.) **B 310/10/63**
- Áttekintő ismertetés.** Budapest székesfővárosban levő hatósági és társadalmi szociálpolitikai intézményekről és szervezetekről. Bp.: Háziny. 1930. 52 p. [Magyar, német, olasz, francia és angol ny.] **B 330/6**
- Bene Lajos.** Budapest székesfőváros kereskedői. Bp.: Háziny. 1930. 202 p. 6 t. (Statistikai Közlemények, 59. k. 3. sz.) **B 310/10/59**
- Csorna Kálmán.** A szegénygondozás Budapestén. Bp.: Háziny. 1930. 247 p. (Statistikai Közlemények, 62. k. 1. sz.) **B 310/10/62/1**
- Doros Gábor & Melly József.** A nemibetegségek kérdése Budapestén. I—II. rész. Bp.: Háziny. 1930. 936 p. (Statistikai Közlemények, 61. k. 1., 2. sz.) **B 310/10/61**
- Farkasfalvi Sándor.** A budapesti gyárak üzemi és termelési statisztikája. Bp.: Háziny. 1930. 336 p. 21 t. (Statistikai Közlemények, 59 k. 4. sz.) **B 310/10/59**
- Laky Dezső.** A kereskedők szociális és gazdasági viszonyai Budapestén. Bp.: Háziny. 1930. 386 p. (Statistikai Közlemények, 61. k. 4. sz.) **B 310/10/61**
- Lechner, Jenő.** Mit einer Einleitung vom Künstler. — With preface by the artist. Genf: »Meister der Baukunst« 1930. XLII [& 1] p. 72 t. XVI p. **B 927/34**
- Melly József.** A cukorbajhalandóság Budapestén. Bp.: Háziny. 1930. 122 p. 2. sz. **B 310/10/59/2**
- Réh Elemér.** Az egykori Péterffy-palota és annak mestere. — Das ehemalige Péterffy Palais und sein Meister. Bp.: Franklin 1930. [6 p.] (Henszelmann-Lapok 1930. 8. sz.) **B 728/11**
- Szél Tivadar.** A házasságok termékenysége Budapestén. Bp.: Háziny. 1930. 325 p. 26 t. (Statistikai Közlemények, 60. k. 2. sz.) **B 310/10/60**
- Budapest. Szent Imre év.** A — főünnepségeinek, nemzetközi gyűléseinek, kongresszusainak, értekezleteinek, kiállításainak részletes sorrendje, Budapest 1930. augusztus 16—23. Bp.: Szent Imre év rendező főbizottsága. [1930.] 48 p. 1 t. **B 394/2**
- Szönyi Gyula.** A fővárosi hitelintézetek. Bp.: Háziny. 1930. 189 p. 17 t. (Statistikai Közlemények, 61. k. 3. sz.) **B 310/10/61**

- Török István.** A budapesti részvénytársaságok pénzügyi viszonyainak alakulása. Bp.: Háziny. 1930. 180 p. 6 t. (Statistikai Közlemények, 62 k. 3. sz.) **B 310/10/62**
- Zentay Dezső.** A munkanélküliség alakulása a szellemi pályák körében Budapesten. Bp.: Háziny. 1930. 255 p. (Statistikai Közlemények, 60. k. 4. sz.) **B 310/10/60/4**
- Bevilaqua-Borsody Béla.** A budai és pesti mészároscéhek ládáinak okiratai 1270—1872. Az ipartársulat és az ipartestület története 1873—1930. I—II. k. Bp.: Franklin 1931. **B 637/3**
- Bierbauer Virgil.** Budapest lakásügye a statisztika és az építési szabályrendelet tükrében. Bp.: Stádium 1931. 19 p. (Különlenyomat a Magy. Mérnök- és Építész-Egyl. Közlönye 1931. évi 39—40. sz.-ból.) **B 333/97**
- Gulyás Károly, Rónai Mihály, Kazár Gyula.** A Budapest székesfővárosi közvágóhidak és állatvásárok. I. A sertésközvágóhidak és sertésvásár 25 esztendeje 1902—1927. II. A marhaközvágóhid és marhavásár 5 éve 1923—1927. Bp.: Háziny. 1931. 485 p. 29 t. **B 614/472**
- Hacker Ervin.** Budapest hatása a kriminalitásra. Bp.: Háziny. 1931. 70 p. (Statistikai Közlemények, 62 k. 2. sz.) **B 310/10/62**
- Hekler Antal.** A Budapesti Pázmány Egyetem sorskérdései. Bp.: Egyet. ny. 1931. 30 p. 22 t. **B 707/30**
- Marcziewicz Erzsébet.** A pesti Ferenciekterének kútpályázata. Adatok a pesti szobrászat történetéhez a 19. század elején. Bp.: Sárkány 1931. 59 p. 10 t. **B 728/10**
- Nagy Lajos.** Az óbudai ókeresztény cella trichora a Raktár-utcában. (Az Aquincumi Múzeum 1930. évi ásatása.) — Die altchristliche cella trichora der Raktárgasse in Óbuda (Altöfen). Bp.: Aquincumi Múzeum kiad. 1931. 99 p. 2 t. **B 902/50**
- Budapest Székesfőváros Statisztikai Hivatala.** A szifiliszhalandóság Budapesten és néhány európai városban. Bp.: Háziny. 1931. [4 &] 273 p. (Statistikai Közlemények, 64. k.) **B 310/10/64**
- Husztai József.** Janus Pannonius. Pécs: Janus Pannonius-Társaság 1931. XIV, 448 p. **B 928/26**
- Hutter és Lever r.-t.** Egy évszázad története. 1831—1931. Bp.: Globus 1931. 71 [& 1] p. **B 668/1**
- Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye** tisztviselői karának ifjabbjai szerkesztésében és kiadásában megjelent évkönyv 1931. év karácsonyára. Bp.: Vármegyei háziny. 1931. 115 [& 2] p. **B 353/6**
- Almásy Pál.** Ime Pest. Kern Andor rajzaival. Bp.: Phönix-ny. [1932.] 79 p. **B 394/70**
- Bánrévy György.** Húsz év Buda fejlődéstörténetéből. 1714—1733. — Zwanzig Jahre aus der Entwicklungsgeschichte Ofens. (Különlenyom. a »Historia« (Pestbudai emléklapok) 1932. évf.-ből.) **B 728/12**
- Berkovits Ilona.** A budapesti Egyetemi Könyvtár festett kéziratának egy csoportja. Bp.: Stephaneum 1932. 26 p. 2 t. **B 027/60**
- Berlioz, Hector.** Souvenirs de voyages. Texte original avec une préface par J. G. Prod'Homme. Paris: Tallandier [1932.] 276 p. 18 t. **B 910/260**
Voyage musical en Autriche... Troisième lettre. Pesth. p. 167—182.
- Budapest épület- és lakásviszonyai** — az 1920. és 1925. években. I—2. k. Bp.: Háziny. 1927. [1932.] (Statistikai Közlemények, 54. k.) **B 310/10/54**
- Budapest székesfőváros térképe.** Mérték 1:25.000. Bp.: Áll. Térképészet [1932. Kétyomatos mellékletek:] 1. A budapesti rk. plébániák és egyházközségek régi és új elnevezése. 2. Utcajegyzék. 70×90 cm. **BT 146**
- Dvihally Anna Mária.** A budai szőlőművelés története. Bp.: Kovács 1932. 126 [& 1] p. **B 634/10**
- Fitz József, Hess András** a budai ösnyomdász. Bp.: Magy. Bibliophil Társ. kiad. 1932. 195 p. **B 926/34**
- Budapest. Fővárosi muzeum.** A — köemléktárának leíró lajstroma. Összeáll.: Horváth Henrik. Bp.: Háziny. 1932. 40 p. **B 708/79**
- Friedreich Endre.** A pesti piarista gimnázium tanulói 1717—1780-ig. Bp.: kegyestanitórendi Gimnázium 1932. 13 p. **B 373/95**
- Gallina Frigyes** összeáll. Budapest székesfőváros története képekben. Bp.: Háziny. [1932. 3 p. 42 t.] **B 769/394**
- Garády Sándor.** Egy budai polgár feljegyzései. [Bp.: Jupiter-könyvny. 1932.] 19 p. (Különlenyomat a Historia 1931. 3—4. sz.-ból.) **B 914/215**

- Garády Sándor.** Az óbudai filatórium. (Különlenyomat a »Historia« 1932. évf.-ből.) B 725/219
- Genthon István.** Budapest multja és művészete. Bp.: Magyar Szemle Társ. 1932. 80 p. B 700/32
- Harrer Ferenc** elnöki előterjesztése városfejlesztési program készítése ügyében az evégből a közgyűlés által kiküldött bizottság számára. Bp.: Háziny. 1932. 48 p. Bq 725/133
- Horváth Elemér.** Tanulmányok a régi Pest-Budáról. A Duna és hídjai. Százötven év a pest-budai közlekedési eszközök életéből. Bp.: Egyetemi ny. [1932.] 46 p. B 385/222
- Horváth Henrik.** A budai pénzverde művészettörténete a késői középkorban. — Kunstgeschichte der Ofner Prägestelle im Spätmittelalter. Bp.: Stádium 1932. 36 p. 2 t. Bq 737/9
- Illyefalvi I. Lajos.** Budapest székesfőváros napjainkban és a világháború előtt. 1912—1931. 3. kiad. Bp.: Székesfőváros Statisztikai Hivatala 1932. 331 p. 1 t. B 312/6
- Kiss Kolos Jenő.** A margitszigeti Szent Mihályról nevezett premontrei prépostság története. [1931.] 2. kiad. Bp.: Hellas 1932. 63 p. 3 t. B 271/16
- Lux Kálmán.** Visegrád vára. Lux Géza 33 eredeti rajzával. Bp.: Műemlékek Országos Bizottsága 1932. 47 p. B 914/42
- Máté Imre.** Budapest környékének igazgatási rendezése és a nagyvárosi kérdés. Homok: Csernai & Beniczky 1932. 109 p. 1 t. B 352/105
- Mátéka Béla.** Filléres budapesti kalauz. Bp.: Pallas 1932. 56 p. 2 t. B 914/13
- Medriczky Andor.** Idegenforgalmunk új célkitűzései. Bp.: Házi-ny. 1932. 25 p. (Különlenyomat a »Városok Lapja« 1933. évi 1. sz.-ből.) B 910/265
- Nemes Antal.** Adalékok a budavári főtemplom történetéhez. Bp.: Légrády 1932. 37 [& 1.] p. B 726/31
- Némethy Lajos.** Adomankosiak Szent Miklósról nevezett temploma és zárda a budai várban. Bp.: Stephaneum 1932. 11 p. (Az 1931-iki Credo-évfolyam kiszorult szövegének különlenyomata.) B 726/47
- Pál István.** Budapest a magyar költészetben. Pécs: Dunántúl egyet.-ny. 1932. 86 [& 2] p. B 811/10
- Réh Elemér.** A régi Buda és Pest építőmesterei Mária Terézia korában. Bp.: Biró-ny. 1932. 112 p. 4 t. B 724/3
- Ruisz Rezső.** Közlekedési adottságok Budapest agglomerációjának kialakulásában. Bp.: Wodiáner 1932. 32 p. (Különlenyomat a Vasúti és Közlekedési Közlöny 1932. évi 69. & 71. sz.-ből.) B 725/162
- Stoits György.** Nagy-Budapest térképe és útmutatója. Bp.: Aczél [1932.] 55 [& 1] p. 1 t. Bt 150
- Szentiványi Ferenc.** Adatok a Nagy-Svábhelyen és környékén előforduló levantei mészkő geológiai és palaeontológiai viszonyainak ismeretéhez. Bp.: Sárkány-ny. 1932. 35 p. 2 t. B 550/27
- Wildner Ödön.** Budapest jogszabályai és gyűjteményeik. Bp.: Házi-ny. 1932. 31 p. (Különnyomat a Városi Szemle XVIII. évf.-ből.) B 352/107
- Wittenbarth Győző.** Budapest közüti közlekedésének lebonyolítása. Bp.: Háziny. 1932. 67 p. (Különlenyomat a Városi Szemle XVII. évf.-ből.) B 385/4

Betűrendes tárgymutató a szerzemények jegyzékéhez

Sachregister — Subject index

Administration	127	Canon law	126	Fascizmus	101
Adók és illetékek	150	Care of the young	132	Festészet	166
Aesthetics	162	Catholicism	91	Fénykép	168
Ästhetik	162	Catholicismus	91	Film	168
Agriculture	161	Cattle-breeding	144	Fine arts	162
Agronómia	161	Charity	131	Finanzwesen	150
Agronomie	161	Chemie	156	Fizika	155
Alkalmazottak	115	Chemistry	156	Fizikai földrajz	156
Alkalmazott tudományok	158	Christian churches and sects	91	Food supply, Public	142
Allam és egyház	101	Christian socialism	114	Foreign policy	105
Allamtudomány	100	Christliche Konfessionen	91	Földbirtok	144
Allami pénzügyek	150	Christlicher Sozialismus	114	Földrajz	178
Allattan	157	Christologie	89	Frauenfrage	115
Allattenyésztés	144	Christology	89	Friedensbewegung	106
Allgemeines	76	Church	87	Führer	96
Általános munkák	76	Church history	90	Gazdasági leírás	138
Angestellten	115	Civilisation	94	Gazdasági válság	136
Angewandte Wissenschaften	158	Civilizáció	94	Gazdaságpolitika	140
Annals	78	Civil procedure	126	Gazdaságtörténet	138
Anthropologie	156	Civil service	128	Geld und Kredit	147
Antropológia	156	Colonies	104	Gemeindefinanzen	151
Antropology	156	Colonisation	105	Gemeindevverwaltung	129
Anyag- és áruismeret	158	Commerce	146	Genealógia	183
Applied economics	140	Commercial law	124	Genealogie	183
Arbeiterfrage	108	Common finance	150	Genealogy	183
Arbeitsdienstpflicht	112	Communication	145	General works	76
Arbeitslohn	110	Communism	114	Genie	96
Arbeitslosigkeit	110	Comparative religion	92	Genius	96
Arbeitsvermittlung	111	Conjuncture	137	Genossenschaftswesen	112
Arbeitsvertrag	109	Constitutional law	120	Geographie	178
Arbeitszeit	111	Cooperation	112	Geography	178
Archeológia	177	Credit	147	Geológia	156
Archäologie	177	Criminal law	121	Geologie	156
Archaeology	177	Culture	132	Geology	156
Architecture	164	Customs	147	Geopolitics	96
Armenwesen	131	Család	95	Geopolitik	96
Astronomie	155	Csillagászat	155	Geopolitika	96
Astronomy	155	Decorative art	165	Geschichte	172
Auswanderung	105	Economic crisis	136	Geschlechtsleben	95
Auswärtige Politik	105	Economic description	138	Gesundheitswesen	159
Bauernfrage	115	Economic history	138	Gewerbehygiene	160
Baukunst	164	Education	132	Gewerberecht	126
Bauordnung	160	Egyetemek	133	Gewerkschaften	111
Békemozgalom	106	Egyház	87	Grafika	167
Belpolitika	102	Egyházjog	126	Graphics	167
Bevölkerungsbewegung	99	Egyháztörténet	90	Graphik	167
Bibel	89	Életbölcselet	86	Grundbesitz	144
Bible	89	Életrajzok	179	Gyarmatpolitika	104
Biblia	89	Emigration	105	Gyermekvédelem	132
Bibliofilia	79	Emlékiratok	179	Hadtörténet	130
Bibliofily	79	Employées	115	Handel	146
Bibliographie	76	Employment agency	111	Handelskunde	161
Bibliography	76	Encyclopädien	78	Handelsrecht	124
Bibliophilie	79	Encyclopaedias	78	Heerwesen	130
Bibliothekswesen	77	Enciklopédiák	78	Heilige	89
Bildhauerkunst	165	Engineering	160	History	172
Bildungswesen	132	Építésrendészet	160	History of arts	163
Biographien	179	Építészet	164	History of civilization	98
Biography	179	Erkölcselet	86	History of law	127
Biológia	156	Ernährung	159	Home politics	102
Biologie	156	Esztétika	162	Home politics, Hungarian	104
Biology	156	Ethics	86	Hours of labor	111
Biztosítástügy	149	Ethik	86	Housing	112
Bolsevizmus	114	Ethnographie	152	Hygiene of employment	160
Bolsevizmus	114	Ethnography	152	Industriepolitik	144
Bolshevism	114	Évkönyvek	78	Industry	144
Botanik	157	Fajsociológia	96	Innere Politik	102
Botany	157	Familie	95	Innere Politik Ungarns	103
Bölcselet	79	Family	95	Insurance	149
Buchdruckerkunst	161	Faschismus	101	International law	117
Building laws	160	Fascism	101	International peace	106
Business management	161	Fascism	101	Internationales Recht	117
Büntetőjog	121				

Ipari egészségügy	160	Mathematika	155	Physik	155
Iparjog	126	Mathematika	155	Political economy	134
Iparművészet	165	Mechanics	155	Political parties	107
Iparpolitika	144	Mechanik	155	Political science	100
Irodalom	169	Mechanika	155	Politische Parteien	107
Irodalomtudomány	169	Medicine	158	Population	99
Jahrbücher	78	Medizin	158	Practical philosophy	86
Jogbölcselet	116	Memoiren	179	Printing	161
Jogtörténet	127	Memoirs	179	Private law	123
Jogtudomány	116	Mietrecht	124	Privatrecht	123
Jóékonyság	131	Military science	130	Protestáns egyházak	92
Journalism	78	Mission	90	Protestantismus	92
Jugendfürsorge	132	Missionen	90	Psychologie	84
Kartelljog	125	Missziók	90	Psychology	84
Kartellrecht	125	Misztika	90	Public finance	150
Katolikus egyház	91	Mitteleuropa	107	Public health	159
Kereskedelem	146	Money and Credit	147	Public safety and order	129
Kereskedelmi ismeretek	161	Municipal ownership	152	Publishing	161
Kereskedelmi jog	124	Munkabér	110	Rechtsgeschichte	127
Keresztény felekezetek	91	Munkaidő	111	Rechtsphilosophie	116
Keresztényszocializmus	114	Munkakötelezettség	112	Rechtswissenschaft	116
Kirche	87	Munkaközvetítés	111	Religion	87
Kirchengeschichte	90	Munkánélküliség	110	Religionen, Nicht-christliche	93
Kirchenrecht	126	Munkaskérdés	108	Religions, Non-Christian	93
Kivándorlás	105	Munkasztrődés	109	Religionswissenschaft, Ver-	
Knowledge of mercantile		Museographie	162	gleichende	92
articles	158	Museography	162	Rendészet	129
Kolonialpolitik	104	Music	168	Revision	119
Kommunal-Betriebe	152	Musik	168	Revizió	119
Kommunismus	114	Muzeografia	162	Right of house tenancy	124
Kommunizmus	114	Műgyűjtés	162	Saints	89
Konjunktur	137	Művészet	162	Science	154
Konjunktúra	137	Művészettörténet	163	Science and knowleg de	76
Könyvészet	76	Mysticism	90	Sculpture	165
Könyvkiadás	161	Mystik	90	Sexual life	95
Könyvnyomtatás	161	Nagyember	96	Sicherheitswesen, Öffentliches	129
Könyvtárügy	77	Nationalitätenfrage	103	Siedlungswesen	105
Közegészségügy	159	National question	103	Small holders	115
Közélelmzés	142	National socialism	113	Social anthropology	96
Közgazdaság	134	Nationalsozialismus	113	Social insurances	149
Közigazgatás	127	Naturwissenschaft	154	Socialism	113
Közjog	120	Nem keresztény vallások	93	Social mind	96
Közlekedés	145	Nem élet	95	Socialpsychology	97
Közművelődés	132	Nemzeti szocializmus	113	Social question	108
Közoktatás	132	Nemzetiségi kérdés	103	Social structure	95
Községi igazgatás	129	Nemzetközi jog	117	Sociography	97
Községi pénzügyek	151	Népesedés	99	Sociology	94
Községi üzemek	152	Néprajz	96	Soziale Differenzierung	95
Köztisztviselők	128	Néplektan	152	Soziale Frage	108
Krisztológia	89	Nőkérdés	115	Soziale Zustandsschilderung	97
Kultúr	94	Növénytan	157	Sozialismus	113
Kultúra	94	Nutrition	159	Sozialpsychologie	97
Kulturgeschichte	98	Nyelvészet	153	Sozialversicherung	149
Kulturtörténet	98	Occultisme	83	Sozialwissenschaft	94
Kunst	162	Okkultismus	83	Soziologie	94
Kunstgeschichte	163	Okkult tudományok	83	Soziologie der Rasse	96
Kunstgewerbe	165	Orvostudomány	158	Sport	169
Külpolitika	105	Öffentliche Beamte	128	Staat und Kirche	101
Labour question	108	Összehasonlító vallástudomány	92	Staatsrecht	120
Lakáskérdés	112	Painting	166	Staatswissenschaft	100
Lakbérleti jog	124	Paläontologie	156	State and church	101
Land ownership	144	Paleontológia	156	Statistics	99
Landscape	164	Palaontologia	156	Statistik	99
Landscape-gardening	164	Palaontology	156	Statisztika	99
Landschaft	164	Paneuropa	107	Städtebau	164
Landschaftsgärtnerai	164	Parapsychology	83	Steuern und Gebühren	150
Law	116	Parapszichológia	83	Stile	162
Leader	96	Parasztkérdés	115	Stilusok	162
Lebensanschauung	86	Pártok	107	Styles	162
Lebensmittelversorgung	142	Pénz- és hitelügy	147	Strafrecht	121
Lélektan	84	Perrendtartás	126	Suffrage	121
Library economy	77	Philologie	153	Szakszervezetek	111
Literature	169	Philology	153	Szegényügy	131
Literaturwissenschaft	169	Philosophie	79	Szentek	89
Local government	129	Philosophy	79	Színház	168
Magánjog	123	Philosophy of law	116	Szobrászat	165
Magyar belpolitika	103	Photographie	168	Szocializmus	113
Malerei	166	Photography	168	Szociográfia	97
Material- und Warenkunde	158	Physical geography	156	Szociológia	94
Mathematics	155	Physicogeographie	156	Szövetkezés	112
Mathematik	155	Physics	155		

Tájak	164	Tuberculosis	160	Verwaltung	127
Tájkertészet	164	Tuberculose	160	Vezető	96
Táplálkozás	159	Tuberkulózis	160	Viehzhucht	144
Társadalmi kérdés	108	Tudomány és tudás	76	Volkswirtschaft	134
Társadalmi lélektan	97	Ujságírás	78	Völkerpsychologie	96
Társadalmi tagozódás	95	Unemployment	110	Wages	110
Társadalombiztosítás	149	Universitäten	133	Wahlrecht	121
Társadalomtörténet	98	Universities	133	Wirtschaftsbeschreibung	138
Társadalomtudomány	94	Unterrichtswesen	132	Wirtschaftsgeschichte	138
Taxation	150	Useful arts	158	Wirtschaftskrise	136
Technik	160	Utügyi közigazgatás	129	Wirtschaftspolitik	140
Technika	160	Választójog	121	Wissenschaft und Wissen	76
Technológia	160	Vallás	87	Wohnungsfrage	112
Technologie	160	Vámügy	147	Women's question	115
Település	105	Városerépítés	164	Working contract	109
Természettudomány	154	Városerzttetika	164	Working-service, Obligatory	112
Theater	168	Vegytan	156	Zeitungswesen	78
Theatre	168	Verkehrspolizei	129	Zene	168
Town planning	164	Verkehrswesen	145	Zivilprozessordnung	126
Történelem	172	Verlag	161	Zollwesen	147
Trade law	126	Versicherungswesen	149	Zoologie	157
Trade unions	111			Zoology	157
Traffic-regulations	129				
Trust law	125				

Névmutató — Index

Abbot	87	Andréadès	133	Augur	100
Abbott	131	Andreas	98	Aurenche	178
Abiko	106	Andreich	137	Axelrod	114
Abraham	120, 128	Andrews	100	Aymard	150
Ackerknecht	77	Andritschky	125	Baámer : Dine	178
Acsay	110	Angell	136	Baán	183
Adam, C.	159	Angyal	121	Babelon	165
Adam, Leonhard	116	Ankermann : Schultz-Ewerth ..	116	Babinger	176
Adams, Thomas	164	Anna magyar királyné :		Bac	98
Adams, W. R. James	164	Hassenstein	184	Bacot : Pelliot	177
Adamow	105, (2)	Ansiaux	110	Badanta	159
Adler, Alfred	84	Antonucci	117	Bade	157
Adler, Wilhelm : Behm	140	Apel	79	Baerlein	178
Adloff : Malaparte	100	Apelt, E. F.	79	Baeumler	162
Ady : Föti	170	Apelt, Otto : Diogenes		Bagel : Lehmann-Haupt	153
Áfra Nagy	132, 194	Laertius	80	Baillon de Wailly : Fokker ..	191
Agnelli	163	Apponyi Albert		Bain	80
Aimé-Martin	86	Lothar	179	Baissette	158
Ajtay Gábor	103	Apponyi Lajosné		Bajcsi-Zsilinszky	107
Ajtay József	144, 147	Jambrekovich	180	Bajkay	193
Akesson : Norström	88	Aradi	103	Bajnóczy	130
Al Raschid	93	Aragoniai Beatrix lásd		Baker, J. N. L.	178
Alain	84	Beatrix királyné		Baker, Newton D.	140
Albert I. : Lichnowsky	183	Aragoniai Eleonora : Vecchioni ..	191	Baker, Newton D. : Palmer ..	106
Albert hg. lásd Habsburg		Argus	147	Baker, Ray Stannard	179
Albert, Szent. : Garzeau	89	Aristoteles	79	Bakoss	144
Albinus	188	Aristoteles : Cassirer, Heinrich ..	80	Baktay	178
Albrecht lásd Albert		Aristoteles : Franken	81	Balás	99
Albrecht Ferenc	175	Armstrong	163	Balassa	154
Albright	89	Arndts : Ickert	159	Balázs Béla	168
Áldásy	175	Arnett, Ethel P.	77	Balázs Dezső	78
Aldrich	94	Arnett, L. D.	77	Balázs Jenő	142
Alexander lásd Sándor		Arnim	171	Balázs Sándor	193
Alexander, Hanns	160	Arnold	94	Balbus	186
Alexander, Werner	113	Arnold-Forster	106	Balhorn	158
Alexandra cárné : Paléologue	181	Arnscheidt	124	Balla Antal	173, 191 (2)
Alföldi	177	Arseniew	91, 172	Balla Ignác	101, 123
Ali Jusuf	98	Artaud de Montor	90	Ballot	165
Allen	102	Artinger	166	Baltz	142
Allendy	79	Aschenheim : Ickert	159	Balzer	149
Allison	76	Ascoli	158	Bamberger	175
Almási	123	Ashmole	163	Bán Aladár	97
Almásy	195	Asquith, Cyril	175	Bán János	172
Alszeghy : Kazinczy	170	Asquith, Herbert Henry :		Bánffy	180
Altman	165	Spender	175	Banfi	164
Altorjay	127	Aster	80, 154	Bang	147
Ambrózy	98	Asztalos	175 (2)	Bánóczy	182
Ammende	103	Atholl	140	Bánrévy	195
Ammon	171	Attila király : Freystein	186	Banse	130, 178
Andó	146	Aubert	102	Bar-Hebraeus	84
Andrae	179	Auer György	121 (3)	Barabás	94
André	166	Auer Pál	117	Barankay	132

Baránszky-Jób	162	Behrendt	100, 138	Beyerle	128
Baranyai	132	Behrle	113	Bezold	151
Barát	121	Beidar	153	Bichlmair	87
Baráthosi-Balogh	178	Beidatsch	110	Bie	91
Barbaro : Gothein	100	Béla II.: Juhász László	175	Bieberauer : Jones, E. Stanley	90
Barcsay-Amant	169	Belz	132	Bierbauer	195
Barcza Ferenc	113	Benario	79	Bierbaum	117
Barcza Ferenc, vitéz	124	Bencsik	80	Biró Vencel	136, 149
Bardenhewer	91	Benda	156	Bikkessy	192
Bárdy	130	Bender : Aristoteles	79	Bikov	176
Barion	126	Bendix	136	Bild	108
Barletius	184, 186	Bene	95, 194	Binder	126
Barneck	155	Benedek XV.: Lama	105	Birk	133
Barnes	94	Benedek Marcell	154	Biró Lajos	178
Barnikol : Becker, August ..	113	Benedek Sándor : Pataky Gedeon	151	Biró Vencel	126
Barradas	134	Benke	80	Birrel	76
Barry	176	Benke	80	Bismarck : Bamberger	175
Barth, Heinrich	86	Benkó	166	Bismarck : Beumelburg	175
Barth, Karl : Siegfried	92	Benningshof	180	Bismarck : Florent-Matter ..	105
Barthélemy	120	Bennett	90	Bismarck : Schaudinn	175
Bartholinus	185 (2)	Benning	135	Bissing	142
Barthou	100	Benson	78	Bistron	180
Bartsch	77	Benyovszky	96, 165, 178	Bitterlich	157
Báry : Bittó	183	Benzen	80	Bitterman	147
Basler	166 (3)	Berecz	121	Bittó	183
Bastelaer	167	Berg, Georg	156	Bjerre	84
Báthori lásd István lengyel király		Berg, Ivan	107	Blanche	166
Bátory	151	Berg, Ludwig	115	Blaskovitz : Gürge	107
Batthány : Károlyi Árpád ..	175	Bergenthal : Steffes	172	Bleier	160
Battlay	121	Berger	146	Bleuer	157
Baudelaire	180	Berghoff	115	Bley	108
Baudouin	169	Bergmann, Ernst	80 (2), 90	Blinde	78
Baudrand	90	Bergmann, Sten.	178	Bloch	136
Bauer, Hans	153	Bergmann, Wilhelm	158	Blum	145
Bauer, Heinrich	174	Bergomensis	184	Blumberg	136
Bauer, Wilhelm	110	Bergson	80	Blüher	96
Bauernfeind	98	Bergsträsser, Arnold : Greiff	146	Blümml	168
Baumann	145	Bergsträsser, G.	153	Boccaccio	172
Baumgarten	117, 180	Berkeley	80	Bock	113
Baur	84	Berkovits	79, 197	Bockisch	115
Bavink : Just, Günther	96	Berlioz	195	Bodemann	180
Bächtold	172	Berlioz : Boschet	180	Bodenehr	191
Beatrix királyné : Vecchioni	191	Bernáth : Genthon	166	Bodor	159
Beazley, J. D.	163	Bernatzik	97	Brehm	100
Beazley, Raymond	117, 174	Bernau	126	Boese	136
Becher	124, 150	Berndt	111	Bogisić	127
Becker, August	113	Berner	159	Boissardus	189
Becker, Erich : Steinbach ..	130	Bernhard : Stresemann	106	Bohr	155
Beckerath, Ervin : List	135	Bernhard-Jacobi : Engel- Reimers	134	Bohse	145
Beckerath, Herbert	140	Bernhart : Grun	86	Boller	111
Beckhart	147	Bertholet	80	Bollnow : Eddington	155
Beckmann	143	Bertkau	78	Bonaparte : Pappenheim	181
Beczky	159	Berzeviczy	175	Bonar	99
Beer, Franz	140	Bessenyei	170 (2)	Bonaventura, Szent.	87
Beer, Gustav	160	Bessmertny	156	Bonaventura, Szent : Grüne- wald, Stanislaus	90
Beer mann : Steffes	172	Besson	166 (2)	Bonifác VIII.: Barry	176
Beethoven : Lichtenberg	168	Bethlen	103	Bonkáló	103
Beethoven : Engelsmann	171	Beumelburg	175	Bonn	134
Begrich	173	Beutler : Wahl	172	Bonnard	166
Behm	140	Beutner	151	Bonne	97
Behnke	142	Bevilaqua-Borsody	168, 195	Bonsen	83
Behrbohm	147, 148	Beyer	102	Bopp	138

Boppel	86	Brodeur	173	Carter	161
Borck	104	Brogyányi	166	Carus	171
Borgia : Gregorovius	180	Broniovius	188	Carver : Sparks	149
Bortolotto	101	Brooke : Bury	174	Casali : Bergomensis	184
Bosbach	108	Brotherus	101	Case	76
Boschot	180	Brown	105	Caspari	80
Botha	164	Brögelmann	90	Caspary	130
Bouffier	112	Bruck	140	Cassirer, Ernst	80
Bougaud	89	Bruegel : Bastelaer	167	Cassirer, Heinrich	80
Boulangier	93	Bruegel : Glück	166	Cassou	172
Bourdelle : Léger	165	Bruegel : Tolnai	168	Castriota : Barletius	186
Bourget : Paley	176	Bruhns	165	Cavalcaselle	166
Bouton	147	Brune	110	Cellarius	191
Bowen	99	Brunner	80	Cerny	129
Böhlau : Al Raschid	93	Brunschwig	80	Cézanne : Faure, Elie	166
Böhme, Hildegard	132	Brunszvick : Ivanics	192	Cézanne : Pfister, Kurt	167
Böhme, Kurt	100	Brutzkus	140	Cézanne : Meier-Graefe	167
Böhme, Werner	124	Brüning : Nobel	102	Cézanne : Stix	168
Böhner : Bonaventura, Szent	87	Brünning	80	Chack : Aurenche	178
Bömer	78	Bry : Boissardus	189	Chaliapine	180
Böttger	124	Buchböck : Erdely-Gruz	155	Chamberlain : Cohen	149
Braeutigam	113	Buchenau : Leibniz	82	Chamberlin	140
Brackett	165	Buchwald	124	Champion	178
Bradford	157	Buckland	174	Chan	108
Brahms : Kalbeck	168	Buday Árpád	133	Chancellor : Luke	179
Brahms : Vogel	168	Buday Kálmán	147, 180	Chang	105
Brandes	173	Buehler	150	Chapiro : Margueritte	102
Brandis	96	Bultmann : Siegfried	92	Chaplet	95
Brandt, Karl	140	Bunsen	98	Charléty	113
Brandt, Karl : Gürge	107	Burckhardt	173	Chateaubriand : Paléologue	181
Brandt, Rolf	178	Burckhardt-Brandenburg : Cumont	93	Chauveau : Chaplet	95
Braque : Raynal	167	Burda : Riegl	162	Cherbuliez	168
Brauer	140	Burdeau	120	Chesterton	169
Brauer : Schmid, Joseph	110	Burgdörfer	99	Chew	117
Braun, Edmund Wilhelm	105	Burgman	142	Chiera	153
Braun, Johannes	77	Burns, Emile : Trebitsch- Lincoln	182	Chimenti	120
Braunias	121	Burns, Robert : Dedinszky	170	Chiriac	149
Brauns	114	Bury	174	Chirico	166
Brauweiler	102	Busse	147	Cholnoky	178
Brehm	130	Búza	117, 121	Chowrin	83
Brell	130	Buzágh	156	Christonus	85
Brenheim : Nemilow	95	Büchmann	171	Churchill	130
Brenner	86	Bühler	105	Chwolson	80
Brenning	112	Bülöw Adolf	108	Cicero : Eulenberg	180
Brentano, Bernard	108	Bülöw, Frdr. : Müller, Adam	101	Clark, Charles Upson	97
Brentano, Franz : Werner, Alfons	83	Cagliostro : Haven	180	Clark, Grover	138
Brentano, Lujo	108	Cagliostro : Photiadès	181	Clark, John Maurice	130
Bressendorf	83	Caillaux : Patenôtre	148	Clarke	180
Breysig	96	Caine : Kenyon	169	Clay	152
Briand : Aubert	102	Cairnes	134	Clement	124
Briand : Margueritte	102	Camerer	117	Cohen	149
Bridges	118	Cantlie	102	Cohen-Portheim	97
Bridgman	155	Carell	137	Colanéri	117
Briefs	134	Carency	174	Cole	110, 138
Briefs : Lederer, Emil	141	Carcopino : Lefebvre des Noettes	98	Colombier	166
Brielle	166	Carnap	80	Confucius : Hsü	100
Brigitta, Szent : Fogelklou	89	Carpenter	95	Conrad	140
Brinckmann, Albert Erich	163	Carsten	110	Constant : Léon	181
Brinckmann, Theodor	143			Constantinoff	117
Brinckmann-Mathée	163			Contentau	163, 173
Brinkmann	134			Cook	177
Brisits	170			Corey	102
				Corot : René-Jean	167

Corwin, Mae Johnson	154	Dedinszky	170	Doose	123
Corwin, Walling	154	Deér	175	Dorer	85
Coubine : Kunstler	167	Deeters	153	Doria : Petit	176
Coudenhove	89, 180	Deffontaines	142	Droughi	124
Coudenhove-Kalergi	94, 115	Deinhard	83	Doros	159, 194
Counts	140	Deissner	98	Dorsaz	87
Cour : Platon	82	Delaisi : Prost	139	Dosch-Fleurot	115
Courbet : Chirico	166	Delzant	169	Dossin	153
Courboin	167	Demény	104	Dostler	155
Cousturier	166	Dempff	94, 101	Dosztojevszkij : Arseniew	172
Couvé	140	Dénes Tibor	166	Dosztojevszkij : Rosanow	172
Cramer	78	Dénes Tibor	170	Dosztojevszkij : Sapir	116
Cramon	130	Dennert	83	Dosztojevszkij : Solowjeff	172
Crawford	98	Depons	178	Doubleday	77
Crawshaw	85	Deraïn : Basler	166	Douillet	115
Creuzberg	168	Deri	162	Döring	117
Crivelli	94	Dernburg	136, 140	Dörinkel	125
Croce : Mihályi	162	De Sanctis	172	Dörrie	155
Cromwell	174 (2)	Deseő	130	Döry	103
Croner	158	d'Espenzel	176	Drach	164
Crowe	166	Dessauer	107, 136	Drag : Thuróczy	184
Csapó	125	Deutinger	87	Drágffy	128
Császka : Dedek Crescens	89	Deutsch	140	Drake	178
Csávossy	91, 114 (2), 132	Deutschbein	111	Drascher	96
Csécsi Nagy	144	Dexter	102	Drawbridge	87
Csekey . 97, 115, 116, 117, 120, 174		Deygas	131	Dräger	110
Csekey : Magyar Márta	76	Déznai	105	Dreger	165
Csontó	138	Diaz	187	Dreher	105
Csorna	132, 194	Dieckmann	109	Dresler	175
Cumont	93	Diehl	162	Dresser	189
Cunningham	178	Diés	80	Dreysel	130
Currie	79	Diesner	124	Driesch	80
Curtius	96	Dietrich	103	Dschingis Khan : Lamb	177
Cusanus : Grabert	91	Dieulafoy	163	Dubesch	176
Cuza : Henry, Paul	176	Dilbaum	189	Dubislav	155
Czech-Jochberg	105	Dillherr	190	Duddy	143
Czeider	142	Dimmler	87	Dudich	156, 157
Czelder	92	Dimnet	86	Dugonics	170
Czikkán	78	Dine	178	Duhamel	169
		Dinet : Dine	178	Dunin Borkovsky	80
Dahmen	171	Dingler	154	Duprat	94
Dahns	83	Dingler : Bridgman	155	Dussler : Signorelli	167
Dajka	194	Diogenes : Fritz	81	Düesberg	122
Dallago	91	Diogenes Laertius	80	Dürr	163
Damaschke : Darré	113	Dioklecius : Takács Imre	91	Dürre	157
Danemarie	87	Dioneo	174	Dvihally	138, 195
Daniels, Hans	128	Discher	164	Dvorak : Riegl	162
Daniels, Otto	132	Dittmann	109		
Dannenberg	80	Divald	165	Éberth	151
Dános	136	Divéky	175	Ebner	80
Dante : Boccaccio	172	Dobbert	110	Echmann	127
Darmstaedter	120	Dobozy	193	Eckart	108
Darré	113	Dobretsberger	138	Eckener	95
Darwin, Charles : Bradford	157	Doby	158	Eckert	158
Darwin, Charles Galton	155	Doering-Manteuffel	108	Eckhardt Sándor	169
Das	177	Dogliani	188	Eckhardt Tibor : Sakharow	131
Dasgupta	80	Dohrn	160	Eckhart	120, 175
Dauthendey	164	Domány	147, 148	Eckhart : Kérészy	127
Davie	95	Dombrowsky : Einzig	148	Eckstein	115
Dawson	158	Domokos	103	Eddington	155
Daye	105	Donat	85	Édes	170
Deák	175	Donath	162	Edinger : Kormos	156
Dedek Crescens	89	Donner	138 (2)	Eger	125

Eggerth	156	Eschmann	133	Ferenc Ferdinánd lásd	
Egry : Artinger	166	Essad Bey lásd Noussimbaum		Habsburg Ferenc Ferdinánd	
Egyed	127, 133	Essex : Strachey	182	Fernegg	108
Ehrenberg, Hans Ph.	102	Esterházy : Mohl	181	Ferrero	94
Ehrenberg, Victor	173	Eszenyi	143	Fessler	97
Ehrich, Marie-Luise : Flexner	134	Eszterházy	140	Fettich	177
Ehrich, Wolhelm E. : Flexner	134	Etédi	176, 178	Feuerbach : Uhde-Bernays..	167
Eichborn	148	Etherton	105	Fichté : Schneider, Reinhold .	83
Eickhoff	108	Etilin : Weber Norbert	182	Fick, H.	131
Eickstedt	157	Eubank	94	Fick, Harald	138
Eigner	108	Eucken	140	Fick, R.	180
Eilers	127 (2)	Eulenberg	180	Fiedler, Alexander	120
Einzig	148 (4)	Eulenburg	180	Fiedler, Kurt	134
Eisenberg	149	Evers	109	Filchner	178
Eisenhart Rothe	181	Ewald : Fick, R.	180	Filov	163
Eiswaldt	139	Eysséric	99	Fináczy	133
Elek, Szent	170	Eyth : Platon	82	Fináczy : Herbart	133
Eleonora hgnő lásd Aragoniai				Finkey	121
Eleonóra		Faba	129	Fisahn	143
Eliasberg	140	Faber	115	Fischel	158
Elisabeth lásd Erzsébet		Fabinyi	180	Fischer Frigyes	144
Elliot	97	Fabricsius	115	Fischer, Fritz	168
Eiszász	136	Fahrion	80	Fischer, Hans	129
Emich	103	Fahsel	87	Fischer, Hugo	113
Emmerich : Danemarie	87	Falck	152	Fischer, Louis	105
Emsen	113	Faluhelyi	117	Fischer, Oskar	83
Endrucks	110	Faragó	97	Fischer, Otto	126
Engel, Johann Christian :		Farkas Imre	148	Fischer, Zyrill	113
Krupnitzky	176	Farkas József	194	Fischl	85
Engel, Johannes	149	Farkasfalvi	194	Fish	93
Engel, Ludwig	109	Fáth	126	Fisher	134
Engel-Reimers	134	Faure, Elie	166 (2)	Fitz	76, 195
Engelsmann	171	Faure, Gabriel	178	Fitzmaurice-Kelly	172
Engert	87	Fay	76	Flachbart	103
Engländer	138	Feder, Ernst : Bamberger	175	Flaig	169
Englert	102	Feder, Gottfried	113	Flake	97
Entholt	98	Federkiel	132	Fleck	130
Eötvös : Kristóf	181	Feerhow	83	Fleischer	163
Eppendorff	187	Fegdal	166	Fleissig Endre	107
Erber	117	Fehér	180	Fleissig Sándor	134, 145
Ercole I. ferrarai hg. :		Fehr	94	Flexner	134
Vecchioni	191	Feierabend : Keiser, Friedrich	143	Florea	104
Erdélyi Gyula	169	Feilbach	108	Florent-Matter	105
Erdélyi László	98, 183	Feilchenfeld	117	Fluck	127
Erdélyi Mihály	85	Feller : Lederer, Emil	141	Flügel	177
Erdélyi Sándor	161	Fein : Knickerbocker	137	Fodor	126
Erdey	178	Fekete Lajos	157	Foerster, Fr. W.	86
Erdey-Gruz	155	Fekete Sándor	159 (2)	Foerster, Karl	161
Erdmann, F.	143	Félegyházy	193	Fogelklou	89
Erdmann, Johann Eduard ...	85	Feleki : Gregorovius	180	Fokker	131
Erdstein	103	Félix	152	Folnesics	165
Erkelenz	148	Feller	161	Foltin	121
Erlér	143	Fellner, F.	171	Fontaine	166
Ermath	101	Fellner Frigyes	134, 145	Forbáth	165
Ermatinger	169	Felszeghy	127	Forgách : Albinus	188
Ernyey	171	Fenyvesvölgyi	149	Forgó	108
Erődi Harrach : Fossati	134	Ferabosco : Banfi	164	Forrer	153
Érsek	131	Ferdinánd I. császár	186 (2)	Forst de Battaglia	171, 180
Erzsébet, Szent, Magyarország i	170	Ferdinánd I. nápolyi kir. :		Forster	91
Erzsébet, Szent, Magyarországi:		Vecchioni	191	Forsthof	130
Coudenhove	89	Ferenc, Szent, Assisi	184	Fosca	166
Erzsébet, angol királynő :		Ferenc, Szent, Assisi : Timmer-		Fossati	134
Strachey	182	mans	89	Foster	87

Fóti.....	170	Galla.....	91	Giesebrecht : Schieblich.....	173
Foucault.....	102	Gallina.....	195	Giesl.....	176
Förster Aurél.....	80	Gandhi : Andrews.....	100	Giloteaux.....	89
Förster G. : Reinhertz.....	155	Gandhi : Diettrich.....	103	Gilson.....	81
Francé.....	157	Gandhi : Hartenstein.....	86	Ginhart.....	164
Francé-Harrar.....	178	Gandhi : Rössler-Groteck.....	101	Giraud, Pierre : Chew.....	117
Franchet d'Espérey : Deygas.....	131	Garady.....	195, 196	Giraud, René.....	140
Franck.....	186	Garzett.....	76	Glaser : Thurnwald.....	94
Franck v. Wörd.....	187	Gartmann : Paschke.....	162	Glaser, Eugen : Fernegg.....	108
Frank, Carl.....	123	Gartner.....	158	Glaser Géza.....	144
Frank, H. : Frazer.....	95	Garzeau.....	89	Glattfelder.....	136
Franken.....	81, 92	Gáspár Ilona.....	76	Glässing.....	130
Frankenbach.....	124	Gáspár Margit.....	76	Giodkowski.....	106
Franz.....	87	Gassen.....	171	Gluck.....	166
Franziskus lásd Ferenc.....		Gast.....	86	Goedeckemeyer.....	85
Franzke.....	148	Gaster : Wooley.....	178	Goese : List.....	135
Franzmathes.....	87	Gautner.....	163	Goethe.....	79, 171
Frazer.....	95	Gávai Gaál.....	134	Goethe : Ammon.....	171
Freckmann.....	164	Gayl : Schotte.....	102	Goethe : Arnim.....	171
Frede.....	121	Gebauer.....	98	Goethe : Bertholet.....	80
Frenzelius.....	188	Gebhardt.....	155	Goethe : Carus.....	171
Freud.....	85 (2)	Gedye.....	174	Goethe : Dahmen.....	171
Freud : Salewski.....	86	Geflitter.....	136	Goethe : Engelsmann.....	171
Freud : Thiel.....	95	Gegus.....	92	Goethe : Franz.....	87
Freudenfeld.....	160	Gehle.....	108	Goethe : Gebhardt.....	155
Frey.....	164	Gehlen.....	81	Goethe : Hertz.....	171
Freyer.....	94 (2)	Geiger, Franz.....	94	Goethe : Hohenstein.....	171
Freyer : Thurnwald.....	94	Geiger, Th. : Hedin.....	179	Goethe : Klages.....	85
Freystein.....	186	Geiger, Theodor.....	95	Goethe : Mann, Thomas.....	86, 171
Friebeisz.....	193	Geisler, W. : Haushofer.....	105	Goethe : Muckermann.....	171
Fried.....	140	Geisler, Walter.....	97	Goethe : Nadler.....	171
Friedmann.....	193	Gelb.....	153	Goethe : Németh Antal.....	171
Friedreich.....	195	Geldmacher : Behm.....	140	Goethe : Pappenheim.....	181
Friedrich.....	153	Genthon.....	166, 196	Goethe : Payer-Thurn.....	171
Frielinghaus.....	140	Gentile : Lion.....	88	Goethe : Petersen.....	171
Fries.....	94	George, Stefan : Thiel.....	95	Goethe : Saenger.....	84
Friesz : Brielle.....	166	George, Waldemar.....	166	Goethe : Steiner, Rudolf.....	172
Frigyes III. császár : Áldásy.....	175	Geöcze.....	125	Goethe : Suarés.....	172
Frind.....	121	Gerber.....	128	Goethe : Urzidil.....	172
Frisch.....	120	Gergely : Barry.....	176	Goethe : Wahl.....	172
Frischmann.....	123	Gergő.....	86	Goetz, Walter.....	173
Fritz.....	81	Gerhard.....	98	Goetz, Wolfgang.....	175
Fritzen.....	115	Gerhart.....	102	Goetz, Wolfgang : Stresemann.....	106
Frobenius.....	95	Gerin.....	117, 180	Goetzel.....	124
Froberger.....	115	Gerloff, Oswald : Goll.....	169	Gogarten : Siegfried.....	92
Frost.....	143	Gerloff, Wilhelm.....	128, 140	Gogolák.....	103
Frühwirth : Malina.....	91	Germain.....	97	Gogorza.....	145
Fry.....	164	Gernet.....	93	Gohlke.....	148
Fuchs, Ernst.....	145	Gerster.....	166	Goiten.....	81
Fuchs, Wilhelm.....	116	Gerster.....	163	Gold.....	96
Fugger Kirchberg-Weissen- horn.....	117	Gesenius : Bergsträsser.....	153	Goldberg.....	128
Funk.....	176	Gessmann.....	142	Goldscheid.....	108
Furtwängler.....	108	Gestetner.....	136, 143	Goldscheider : Klubund.....	169
Fürst.....	123	Gesztelyi Nagy.....	108, 143	Goldziher, Karl.....	76
Fürstenberg, Carl : Fürsten- berg, Hans.....	180	Gesztí : Russel.....	177	Goldziher Károly.....	149 (2)
Fürstenberg, Hans.....	180	Gewehr.....	176	Goll.....	169
Gablman.....	189	Geyser.....	81	Goltz.....	112, 125
Gábor.....	120	Giannini.....	102	Gombás.....	99
Galeottus Martius.....	172, 191	Gide, André.....	169	Gomperz.....	148
Galéra.....	113	Gide, Charles.....	131	Goncourt : Delzant.....	169
		Giese, Erich.....	145	Gonzales Pena de Calzada.....	79
		Giese, Friedrich.....	116	Gorka : Szabó István.....	157
		Giese, Fritz.....	109		

- Gortvay 158, 159, 194 109
 Gothein 100
 Gottfried 189
 Gotfl-Ottlilienfeld 140
 Gottron 87
 Gottsched : Kierkegaard 88
 Gottschewski : Rooses 163
 Gould 131
 Götze 173
 Götze : Lewy 154
 Graa : Chimienti 120
 Grabert 90, 91
 Grabmann 82
 Grabowsky 100
 Grabowsky : Haushofer 105
 Graeffe 78
 Graetz 155
 Graf, Luber 128
 Graf, Ludwig 122
 Grafe 109
 Gralinski 117
 Grammont 153
 Gramsch 106
 Gran : Laska 184 (2)
 Granovsky 144
 Gratz 147
 Graves 133
 Gredt : Sajó 83
 Gregorovius 180
 Greiff 146
 Greinwald 122
 Greuner : Paschke 162
 Griebel 122
 Grimm, Friedrich 117
 Grimm, Robert 113
 Grimsehl 155
 Gris : George, Waldemar 166
 Grmela 130
 Gró : Jäger 114
 Groener : Brauweiler 102
 Groeninger 95
 Gróh 126
 Grohne 165
 Gronau 166
 Groos 85
 Grosschmid 123 (2)
 Grote : Roegels 102
 Grotenbeck 189
 Grothe 105
 Grotius : Lee, R. W. 116
 Grotkopp 107
 Grun 86
 Grunow 156
 Gruntzel 147
 Grupe 150
 Grünbaum 145
 Gründel 136
 Grünewald, Matthias : Kehrer 167
 Grünewald, Stanislaus 90
 Grünfeld 96
 Grünwald Béla : Havas 175
 Grünwald, Josef 117
 Guardini 91 (2)
 Guggenheim 117
 Gugitz 168
 Gulyás 195
 Gumbel 99
 Gumperz 143
 Gundolf 96
 Guóthfalvy-Dorner 140
 Gustedt 181
 Gusztáv Adolf király : Ben-
 ningshof 180
 Gutkelch 87
 Guttmann 103
 Güllich 190
 Günther 98
 Günther, Adolf 99
 Günther, Gerhard 175
 Günther, Leopold 95
 Günther, Rudolf : Heyrowsky 118
 Günther, Walther 139
 Günzel 126
 Gürge 107
 Gürtler 149
 Gyenes 160 (2)
 Györbíró 194
 György Ernő 146, 148
 György Lajos 170 (2)
 Györki 156
 Gyulay József 160
 Gyulay Tibor 145
 Gyürky 126
 Haag 145
 Haas 155
 Haase 117
 Habsburg : Lichnowsky 183
 Habsburg Albert II. : Lich-
 nowsky 183
 Habsburg Ferenc Ferdinand :
 Muret 181
 Hacker 122, 195
 Hackett 174
 Hackin : Pelliot 177
 Hadewych 90
 Haeckel : Chwolson 80
 Haecker 81 (2)
 Haenel 163
 Haessle 114
 Hagemann 100
 Hahn 110
 Haider 140
 Hail 177
 Hainisch 144
 Haissinsky 156
 Hajnal 170
 Haldane 157
 Halhammer 129
 Haller : Hagemann 100
 Halm : Pohle 113
 Halsey 81
 Haltenberger 178
 Hamann : Nadler 171
 Hamel, Adalbert 97
 Hamel, C. : Adam, C. 159
 Hanau 138, 144, 161
 Haniel-Niethammer 95
 Hanisch 134
 Hánka 125
 Hansen, Alvin Harvey 136
 Hansen, Niels : Burckhardt . 173
 Hansleiter 139
 Hantos Elemér 107, 140
 Hantos, Elemér : Gürge 107
 Hantos Gyula 127
 Happelius 190 (2)
 Haraszthy 170
 Haraszti 168
 Harbon 124
 Hardensett 134
 Harder 124
 Hargrave 177
 Harms 143
 Harrer 196
 Hartenstein 86
 Hartl 122
 Hartmann, Ad. 143
 Hartmann, Eduard 81, 82
 Hartmann, Georg W. 109
 Hartmann, Nicolai 81 (2)
 Hartmann, Otto J. 81
 Hartz 113
 Hassenstein 184
 Hász : Széman 91
 Hatfield : Montmasson 85
 Hatheyer 140
 Hatvany 103
 Hauer, Ekkehard 136, 143
 Hauer, Jacob Wilhelm .. 81, 93
 Hauer, Jacob Wilhelm : Gra-
 bert 91
 Haufe 145
 Haupt 118
 Hauptmann, Gerhart 171
 Hauptmann, Hans 102
 Haury 177
 Hausenstein 167
 Hauser 178
 Haushofer 105
 Haushofer : Das 177
 Hausmann, Fritz 125
 Hausmann, Josef 81
 Haussonville 98
 Havas 175
 Haven 180
 Hawley 142
 Hawtrey 148
 Haydn : Cherbuliez 168
 Haydn : Schmid, Ernst Fritzu 168
 Hazen 174
 Häberlin 85
 Hämmerling 110
 Hänel 88
 Häntzschel 122
 Häussermann 140
 Heard 88
 Hebing 134
 Hecht 140

Heckenast	193	Hertling : Eickhoff	108	Hollmann	143
Heckmann	134	Hertschik	118	Holme 162 (2), 163, 164, 167, 168 (2)	
Héder	145	Herweg	110	Holstein	180
Hedin	179	Herwegen	91	Holtzmann	160
Hegedüs István : Huszti	180	Herz, Carl	130	Homo	98
Hegedüs Sándorné	180	Herz, Erich	112	Honigswald	81
Hegel	162	Herz, Heinz	99	Hont	168
Hegel : Chwolson	80	Herzog	124	Hoover, Calvin B.	139
Hegel : Horváth Barna	116	Hess : Ryss	185	Hoover, Herbert : Allen	102
Hegel : Lion	88	Hess András : Fitz	195	Hoover, Herbert : Corey	102
Heideger : Kraft	81	Hess, Anton	116	Hoover, Herbert : Dexter	102
Heider	172	Hess, Herbert	161	Hopf	81
Heigl	86	Hesse, Albert	135	Horn	158
Heller : Fogelklou	89	Hesse, Fritz	97	Horti	143
Heilig	110	Hesse, Werner	126	Horváth Barna	116 (3)
Heim	88	Hessen	81	Horváth Elemér	196
Heimler	165	Hesterberg	143	Horváth Henrik	165, 195, 196
Heindel	90	Heuer	171	Horváth János	170
Heinemann	118	Heuss, Hermann	179	Horváth József	103
Heinrich, Ernst	128	Heuss, Theodor	113	Horváth László	81
Heinrich, Walter	101, 135	Heyde	110	Hotzel : Roegels	102
Heinsheimer	168	Heymann, Heinz	148	Houille	112
Heinsius	91	Heymann, Rudolf	124	Hourticq	163
Heiszler	111	Heyrowsky	118	Hoyack	172
Hekler	163, 195	Hézsér	157	Hötzenndorf : Cramon	130
Heksch	85	Hibino	96	Hsü, Dan-Lin	120
Heldwein	159	Hierl	112	Hsü, Leonard Shihlien	100
Hell	158	Hildebrand : Miller, William	176	Hubay : Erdely	178
Hellenbach	81, 83	Hill	118	Hubbard	118
Hellenthal	192	Hilprecht	153	Huber	129, 140
Heller, Erich	122	Hilton	77	Hubert	173
Heller Farkas	135	Hilty	86 (2)	Huch	175
Heller, Otto	96	Hindenburg : Marcks	181	Huddy	180
Helpenstein	151	Hintze	100	Hudson	118
Hencz	145	Hippokrates : Baisette	158	Hueck	110
Henkel	114	Hirling	140	Hufnagel	81
Hennecke	163	Hitler	113	Hulsius	188
Hennig, Curt	111	Hitler : Emsen	113	Humboldt : Schultz, Werner	88
Hennig, Hermann	138	Hitler : Heuss, Theodor	113	Hundt-Radowsky	174
Henning	78	Hitler : Lengyel Emil	114	Hunscha	112
Henrik VIII.	174	Hitler : Lewis	114	Hunyady : Faber	115
Henry, Paul	176	Hitler : Schmidt-Pauli	114	Hunyady : Techert	121
Henry, William E.	77	Hitler : Tourly	114	Huonder	89
Henry-Couannier	118	Hittrich	155	Husarski	162
Hensel	97	Ho Dzin Ja	153	Husserl : Illemann	81
Hentig	116	Hobson	110	Husserl : Kraft	81
Hentzi	193	Hock János	89	Husserl : Weidauer	83
Hepner : Baisette	158	Hock, Lothar : Eggerth	156	Husserl : Zocher	83
Herakleitos : Teichmüller	83	Hodann	103	Huszi	180, 195
Herbart	133	Hofbauer Aladár	170	Huter	85
Herbermann	78	Hofbauer László	78	Hutter	195
Herbertz	85	Hoffmann, Alexander	140	Hüber	111
Herman	98	Hoffmann, Rud. Steph. : Ascoli	158	Hübner	141
Hermann, Gerhard : Behm	140	Hoffmann, Walter	139	Hückmann	125
Hermann Imre : Freud	85	Hoffmann-Linke	176	Hüsing	152, 173
Hermann, W.	151	Hofman	154	Hütten	95
Hermis : Prince, Morton	85	Hofmann	166		
Herodek	161	Hohenlohe	92	Ickert	159
Herpel	134	Hohenstein	171	Ignác, Szent : Huonder	89
Herriot : Suarez	103	Hohenzollern : Henry, Paul	176	Ignatieff	138
Hersing	131	Hohenzollern : Pappenheim	181	Ihmels	88
Hersch	110	Hohl : Niese	173	Ijgin	115
Hertel	124 (2)	Holik lásd Banfi		Illemann	81

Illyefalvi	196	Jones, Rufus M. : Bennett ..	90	Károly IV. magyar király :	
Imre, Szent	194	Joó	172	Cramon	130
Imre, Szent : Vargha Damján	89	Jordan : Crowe	166	Károly V. császár	186
Inge	90	Jordans : Lhande	90	Károlyi Árpád	175
Ingres : Stix	168	Joret	90	Károlyi Gáspár	170
Institoris	192	Josephy	135	Károlyi Imre	136
Ippel, Albert	165	Jostock	114	Karpf	132
Ippel, E. : Buchmann	171	Jouvenel	106	Karrenberg	114
Irk	122	Jovitza	146	Karst	153
István, lengyel királyi :		Jovius	187	Kaspar	88
Broniovius	188	Jozefin császárné : Rheinhardt	182	Kassner	85
Istvánffi : Mágócsy-Dietz ..	181	Juderías	122	Kastein	181
Ivanics	192	Juhász, László	175	Katzenstein	85
Ivanof	148	Juhász, László : Galeottus		Kaup : Bonaventura, Szent ..	87
Iványi	180	Martius	172	Kautsky	113, 131
Jacob : Chew	117	Juhász Vilmos	97 (2), 98	Kautzsch : Bergsträsser	153
Jacobi Andor	118	Julius Caesar : Brandes	173	Kayser, C.	159
Jacobi, Herm.	93 (2)	Jung, C. G.	158	Kayser, Hans	85
Jacobs	160	Jung, C. G. : Aldrich	94	Kayser, Rudolf	81
Jacobson	100	Jung, Hermann	122	Kazár	195
Jaegen	90	Jung, Theodor : Plus	90	Kazemzadeh-Iranschär	88
Jaensch	85	Junkers : Pollog	181	Kazinczy	170 (2)
Jahn, Ernst	85	Just, Artur W.	78	Kazinczy : Berzeviczy	170
Jahn, Georg : Lederer, Emil	141	Just, Günther	96	Kazinczy : Márffy	170
Jahn, Josef	135	Jusuke	97	Kaznakov : Funk	176
Jakabffy : Deák	175	Jünger	109	Kähler : Ploetz	173
Jakobi	118			Kees : Weigall	173
Jakobovits	86	Kache	161	Keglevich	144
Jambrekovich	180	Kádár	92	Kehrer	167
Jane	174	Kadelbach	143	Keintzel	103
János, Szent, Apostol : Thimme	89	Kaegi : Walser	99	Keiser, Friedrich	143
János, Szent, Kapisztranoi		Kaffka : Dénes	170	Keiser, Günther	135, 146
János, Szent, Keresztes	90	Kafka, Fritz	112	Keith, Arthur	157
Janssen	81	Kafka, Gustav	85	Keith, Arthur Berriedale ..	120
Janus Pannonius : Huszti ..	195	Kahn : Russel	87	Keith-Roach	179
Jasny	143 (2)	Kaiser	144	Kelemen VIII. : Miller, Wil-	
Jaspers	81	Kalász	151	liam	176
Jastrow	173	Kalbeck	168	Kelemen László	127
Jäger	114	Kalfus : Sobota	104	Keller, Adolf	88, 135
Jean	93	Kalk	158	Keller, Albert Galloway	94
Jensen	153	Kallab : Levy-Ulmann	116	Kelsen	100, 120
Jeremias, Alfred	98	Kállay József	159	Kemal : Mélia	177
Jeremias, Christliebe	93	Kállay Tibor	141	Kemechey	131
Jeriček	127	Kálmán : Bistrón	180	Kemény Béla	76
Jézus : Giloteaux	89	Kállmán	180	Kemény Ferenc : Fináczy ..	133
Jézus : Herwegen	91	Kallbrunner	105	Kemény, Georg	139
Jézus : Jones, E. Stanley	90	Kaltenegger	128	Kemény Ignác	146
Jézus : Mereschkowskij	89	Kamnitzer : Novalis	171	Kemmann	146
Jézus : Morice	89	Kamocsay	100	Kempf	106
Jézus : Pinard de la Boullage	89 (3)	Kampfmeyer	165	Kemster	136
Jinarjadasa : Leeuw	93	Kampis	165	Kenessey	161 (2)
Jobst : Magyary Zoltán	76	Kandó : Zelovich	182	Kent	153
Joël	81	Kanitz : Fehér	180	Kenyon	169
Johann	136	Kanitz : Mavrodinoff	180	Kerék	143
Johannes lásd János		Kant : Caspari	80	Kerekes	183
Johnson	132	Kant : Nadler	171	Kérékjártó	155
Jókai : Hegedüs Sándorné ..	180	Kardos Emilia	78	Kérészi	127
Jókay lásd Hegedüs Sándorné		Kardos Tibor	100	Kéri József	125
Jolles	159	Karger	151	Kéri Pál	131
Jones, C. Sheridan	102	Karlovitz	126	Kern Andor : Almásy	195
Jones, E. Stanley	90	Karma	84	Kern, Fritz	140
Jones, Rufus M.	91	Károly III. magyar király :		Kerner, Justinus : Prel	182
		Málnási	146	Kerner, Robert Joseph	174

Kersten : Adamow	105 (2)	Kortenbeutel	139	Kurzweil	171
Kertész János	120	Kossegg	124	Kuthy	95
Kertész János	179	Kossuth : Chwolson	80	Kutscher	106
Kertész Manó	152	Kovács György	98	Kuttner	146
Keserű	100	Kovács Gyula	141	Kutznér	112
Keynes	110, 135, 137	Kovács Sándor	92	Küchler : Tschudi	182
Keyserling	81	Kováts	134	Kümmel	163
Kienzle	162	Kovrig	108		
Kierkegaard	88	Kozma Károly	125	Laarss	84
Kierkegaard : Haecker	81 (2)	Kozma Miklós	131	Laborfalvi : Hegedűsné	180
Kiesewetter	84	Kozsca	77	La Bruyère	169
Kietzig	89	Köhler, Bernhard	110	Lachmann	101
Killermann	157	Köhler, Harry : Solovjéff	83	Ladas	104
King	181	Köhn	152	Ladik	127
Kipke	152	Köhne	125	Lajos II. bajor király : Tschudi	182
Kippenberg	172	König, Eduard	93	Lajos II. magyar király : Freystein	186
Király Ferenc	125 (2)	König Kelemen	91	Lajos Iván	104
Király Pál	146	Köpke	145	Lakhovsky	82
Kirchner	115	Körner : Prévost	176	Laky	134, 145, 146
Kirk	154	Körösi Csoma : Baktay	178	Lalande	82
Kisch	125	Köstlin	159	Laloy	176
Kislingen	141	Köttgen	130	Lama	105
Kiss Ferenc	170	Krafft v. Delmensingen : Lan- ges	131	Lama : Dorsaz	87
Kiss István	137	Krafft-Ebing	84	Lama : Kaspar	88
Kiss Zoltán	159	Kraft	81	Lamartine	170
Kiss Kolos	196	Krahm	131	Lamb	177
Kizlink : Levy-Ulmann	116	Krais	158	Lambrecht : Francé	157
Kjellén : Haushofer	105	Kralik	98	Lamm, Albert	132
Klabund	169	Krampf : Bridgman	155	Lamm, Hermann	105
Klages	85	Krapp	110	Lamm, Martin	181
Klante	131	Kratochvil	104	Lanckorońska	79
Klebe	160	Kraus, Hertha	132	Landauer, Gustav	169
Kleis	149	Kraus, Siegfried	135	Landauer, Karl	108
Klein	135	Krause	146	Landerer	192
Kleinenberg	104	Krämer : Keynes	135	Landmann	150
Kling : Filchner	178	Krebs	107	Lang, Andrew	181
Klose, E. : Klose, F.	179	Krecke	158	Lang, Hans	150
Klose, F.	179	Kreibig	161	Láng József : Vadnai	149
Klug	86, 91	Kreitner	115	Lang, Paul	100
Kment	147	Krekwitz	191	Langdon-Davies	115
Knapp : Mantegna	167	Kretschmar : Noack	168	Lange, Friedrich Albert	134
Knauer	84	Kriek	114, 133	Lange, Oskar	138
Kneller	165	Kriegner : Büchmann	171	Lange-Eickbaum	96
Knickerbocker	137, 141	Kruif	181	Langes	131
Knickerbocker : Arnold	94	Kristóf	181	Langevin : Haissinsky	156
Knoch	149	Krisztus lásd Jézus		Langewort	123
Knoll	91	Krollmann Jézus	141	Lapparent	167
Ko : Moulton	104	Kroner	100	Laski	100
Kobler	157	Krupnitzky	176	Lasko	184 (2)
Koch Frigyes	146	Krüger	143	László Dezső : Jones, E. Stanley	90
Koch, Max	110	Kuhlmann : Becker, August	113	László Géza	153
Koellreutter	120	Kulcsár, Ilse	141	Laun : Redwood	88
Kogutovicz	179	Kulcsár István : Adler, Alfred	84	Laur	137
Kokkalis	110	Kulischer, Alexander	173	Laurentz	92
Kokovtsoff	115	Kulischer, Eugen	173	Lautensack : Haushofer	105
Kohn	96	Kun	93	Lauterbach	141
Kolnai	94	Kuncz	112	Lavachery	162
Konfuce lásd Confucius	???	Künd	78	Laveleye	134
Kónyi : György	170	Kunstler	167 (2)	Lázár Andor	150
Kormann	122	Kunstmann	93	Lázár Zoltán	137
Kormos	156	Kuntner	161		
Kornis	133 (3)	Kunz	119		
Korodi	104				

Le Blanc	156	Levy-Ulmann	116	Lukács György.....	118
Leblond-Zola	181	Lew	97	Lukács Zoltán	129
LeBoysdeGuays	91	Lewinsohn	137	Luke	179
Lechner Jenő	194 (2)	Lewis	114	Lullies	165
Lechner Károly : Buday		Lewisohn	169	Lundstedt	116
Kálmán	180	Lewy	154 (2)	Lutz	138
Le Corbusier	163	Lewy : Hilprecht	153	Lux Géza : Lux Kálmán...	196
Leden	179	Lhande	90	Lux Kálmán	196
Lederer, Emil	141	Lhomme	147	Luxemburg	143 (2)
Lederer, Emil : Nell-Breuning	135	Lichnowsky	183	Lübke	146
Lederer Emma	139	Lichte	168	Lüdy	109
Lee, R. W.	116	Lichtenberg	168	Lüttecke	138
Lee, Vernon	97	Liebetau	125	Lüttgens	111
Leeuw	93	Liebermann : Singer	167	Lvovsky	114
Lefebvre des Noettes	98	Liebert	82	Lyly : Dannenberg	80
Léger	165, 167	Liebstoekl	84		
Legrand	116	Liek	158	Macaulay	100
Lehfeldt	111	Liezen-Mayer : Benkó	166	Macchiavelli : Macaulay	100
Lehmann	141	Liezen-Mayer, Dénes Tibor	166	Macchiavelli : Rössler-	
Lehmann-Haupt	153	Lindberg	105	Groteck	101
Leibholz	128	Lindner	160	Mac Curdy	157
Leibniz	82	Lindquist	95	Mac Donald	113
Leibniz : Schieblich	173	Linhardt	94	Mac Donald : Silex.....	103
Leibrock	175	Linsdorff	123	Mac Geehan	179
Leiningen-Westerburg : Pozder	181	Lion	88	Mach	155
Leinweber	128	Lipmann	85, 109	Mácha	130
Leisner	129	Lipót II.	191	Machray	174
Leisse	141	Lipót II. : Kerner, Robert		Mac Ilwain	100
Leitch	157	Joseph	174	Mac Iver	94
Lemmer	108	Lippert	86	Mac Iver : Thurnwald	94
Lemoisne	167	Lippmann, Eduárd	133	Mackenzie, A. P. : H'ibino...	96
Lémonon	107	Lippmann, Walter	105	Mackenzie, Donald A.	98
Lendvay : Dudich	156	Lips : Schultz-Ewerth	116	Mac Neill	76
Lengyel Emil	114	List	135	Mac Orlan : Tourly	114
Lengyel Endre	156	Liszka	161	Madarassy	152 (2)
Lense : Giloteaux	89	Liszt	168, 181	Maes	162
Lenz, Friedrich : List	135	Liszt : Goll	169	Maffei	139
Lenz, Hubert	119	Liszt : Schnapp	182	Maggiorotti	164
Leo XIII.	114	Lisztli	189	Mágócsy-Dietz	157, 181
Leo XIII. : Haessle.....	114	Liya	154	Magruder	120
Leon	190	Lloyd George.....	118	Magyar Bertalan	137
Léon	181	Lodge	181	Magyar Márta	76
Leopardi : De Sanctis	172	Loehr : Fogelklou	89	Magyar Pál	141
Leopold lásd Lipót		Lohmann	165	Magyary Géza : Fabinyi ...	180
Leopold Elemér	116	Londres	131	Magyary Zoltán	76, 127
Lépes	175	Loon	179	Mahács	161
L'Eplattenier	161	Lorenz, Alfred	168	Mahrholz	171
Lerbs : Andrews	100	Lorenz, Paul	138	Maillinger	122
Lerbs : Mottram	148	Loschelder	128	Mailly	152
Lerch	97	Lothar	168, 179	Makkai	92
Leroy, Eugène-Bernard :		Lotze : Caspari	80	Malade	181
Lee, Vernon	97	Lotze : Hartmann, Eduard ..	81	Malaparte	100
Leroy, Maxime	118	Loubier	79	Malcolm : Wheeler-Bennet ..	107
Lessing	118	Loucks	111	Malcomes	107, 135
Le Trocquer	146	Lovett : Das	177	Malezieux du Hamel	118
Letschert	161	Löger	152	Malina	91
Letterhaus	114	Löhr	93	Malinowsky : Aldrich	94
Leuba	90	Löwy	165	Mallory	100
Leumann : Stolz	154	Lubahn	112	Málnási	95, 133, 146
Leupold	130	Lubarsch	181	Manchot	118
Lever	195	Ludwig	101, 181	Mancini	155
Lévi, Eliphas : Laarss	84	Ludwig : Mussolini	101	Mandl : Wells, H. G.....	173
Lévi, Sylvain	93	Lukachich	103	Mandonnet : Garzeau	89

Manet : Blanche	166	Mátyás II. : Gablman	189	Migray	113
Mangold	108	Mauil	130	Mihalik : Leden	179
Mann, F. K.	94	Maurois	181	Mihályi	162
Mann, Thomas	86, 171	Maurois : Wells, Gabriel	182	Mikos	141
Mann, Thomas : Thiel	95	Mauser	82	Mikusch : Lamb	177
Manninen	152	Mauthner : Seyfried	192	Milch	179
Mannowsky	166	Mavrodinoff	180	Miletics : Thim	177
Mansfeld, Ernő : Gablman ..	189	Maxwell	84	Mill : Bain	80
Mansfeld Géza	158	Mayer, J. : Klug	86	Miller, Herbert Adolphus	96
Mantegna	167	Mayer, Leop. : Reisch	161	Miller, Oskar : Weber, Adolf ..	136
Mantey	180	Mazzini : King	181	Miller, William	176
Marck	113	München-Helfen	102	Millner : Lederer, Emil	141
Marcks	181	Meditator	137	Minto	77
Marczell	133	Medriczky	196	Mirkine-Quetzévitsch	116, 174
Marcziewicz	195	Meerwarth, Hermann	157	Mironow : Adamow	105 (2)
Márfy	170	Meerwarth, Rudolf	99	Mirow	125
Margueritte	102	Meesmann	146	Mirre : Helpenstein	151
Mari : Holme	167	Mehlis	82	Misángyi	169
Maria skót királynő : Lang, Andrew	181	Meibuhr	104	Mitscherlich	145
Maria Antoinette : Zweig ..	182	Meier	118	Mittwoch	154
Mária Terézia	192	Meier-Graefe	162, 167 (2)	Moe	106
Mária Terézia : Réh	196	Meinecke	101, 172 (2)	Moeller van den Bruck	106
Mariotte	118	Meissner	143	Mohammed próféta : Andrae ..	179
Maritain	167	Méla	177	Mohammed II. : Boissardus ..	189
Marjanovics	193	Mellerovicz	141	Mohl	181
Markó Árpád	175 (2)	Melly	126, 159 (2), 194 (4)	Mohr	137
Markó Jenő	126 (2)	Melzer	169	Moisseev	137
Márkus Miklós : Gregorovius ..	180	Mend	135	Moland : Molière	170
Márkus Miksa	181	Mendel : Siegmund	157	Molière	169
Marquet : Besson	166	Mendelényi	121, 122 (3)	Moll : Krafft-Ebing	84
Marquet : Mermillon	167	Mengele	118	Molnár Dezső	131
Martensen-Larsen	84	Menyhárt	123	Molnár János	146
Martin, Alfred	91, 98	Mereschkowszki	89	Molnár Kálmán	120 (3)
Martin, Peter Albert	118	Merker	114	Molnár Mihály	129
Mártonffy	116, 120	Merkel	128	Mombert	99
Mártonffy : Magyary	127	Merklen	101	Monet : Léger	167
Marx : Alexander, Werner ..	113	Mermillon	167	Monika, Szent. : Bougaud ..	89
Marx : Fischer, Hugo	113	Messer	82 (2), 84	Monti	106
Marx : Heider	172	Mészáros	193	Montmasson	85
Massar	110	Meszlényi	127	Mónus	103
Mataja	141	Metternich : Becker, August ..	113	Moór : Kelsen	100
Máté	128 (2), 196	Metternich : Buckland	174	Moore, Bruce	109
Máté : Magyary Zoltán	127	Metternich : Paléologue	181	Moore, George	85
Mátéka	196	Metz	122	Moral	145
Mathews	92	Metzger	82	Moravék	77, 102, 104
Mathis	115	Meusel	94	Mordtmann	154
Matilda, Toszkánai grófnő : Huddy	180	Meves	111	Morel	87
Matisse : Schacht Roland ..	167	Meyer, Adolf : Haldane	157	Morgan	157
Matolay	126	Meyer, Carl	98	Morice	89
Matolcsy	141	Meyer, Hugo	122	Móricz	139, 144
Mátrai Gábor	193	Meyer, Otto	28	Morison	79
Mátrai László	162	Meyer, Wilhelm Jos.	76	Morley, Felix	118
Matschoss, Conrad	160	Meyer-Lüne : Lamm, Martin ..	181	Morley, John	174
Matschoss, Lotte : Randall ..	95	Meysenbug : Rolland	182	Mornik	104
Matsuoka	106	Mezei : Müller Vilmos	158	Móroc : Kerekes	183
Matthiessen	86	Mezey	118	Morris	97
Mátyás I.	191	Michael de Hungaria	185	Mortane	169
Mátyás I. : Galeottus Martius ..	191	Michaelis : Lama	105	Mossé	173
Mátyás I. : Kardos Tibor ..	100	Michel, Ernst	109	Motti	156
Mátyás I. : Thuroczy	184	Michel Károly : Diés	80	Mottram	148
Mátyás II. : Dilbaum	189	Michel, Wilhelm	87	Motzkin	96
		Migeon	163	Moucha	77
		Migge	105	Moulton, Harold G.	104

Moulton, Noel D.: Surányi-Unger	136	Nelson	82	Oberlin : Bodemann	180
Mowat	118, 174	Neményi	135	Oberndörfer	114
Möser : Meinecke	172	Nemes	196	Oehler	79
Much	158, 179	Nemes Szomor	103	Oertzen	106
Muchow	114	Németh Andor	176	Oeser : Dürr	163
Muckermann, Friedrich	115, 171	Németh Andor : Patenôtre ..	137	Oesterley	93
Muckermann, Hermann	96	Németh Antal	171	Oesterreich : Prince, Morton	85
Muckermann Hermann : Just, Günther	96	Némethy Bela	103	Ohland	132
Muhs	137, 148	Némethy Imre	127	Ohm	90
Multscher : Gerstenberger ..	166	Némethy Imre : Magyary Zoltán	127	Oláh	170
Muret	181	Némethy Károly : Mártonffy ..	120	Olay	104
Muris	178	Némethy Lajos	196	Olbrich	162
Murray : Champion, Ivan F. ..	178	Nemilow	95	Onnasch	151
Mustapha Iásd Kemal		Nero : Takács Ince	91	Oppenheimer	135
Muss	137	Nestroy : Forst de Battaglia ..	180	Oravetz	77
Mussolini	101	Nettlau	113	Orbán	134
Mussolini : Ludwig	101	Neu	140	Ordódy	160
Musulin	143	Neu : Lederer, Emil	141	Orend	166
Musy	137	Neuer	118	Orlovicz	179
Muzell	122	Neumann, Sigmund	107	Oroszlány	131
Müller, Adam	101	Neumann, Teréz : Danemarie ..	87	Osman : Iásd Oszmán	
Müller, Emil	148	Neumann, Teréz : Nánássy ..	88	Ostrogorsky	173
Müller, Georg	152	Neumann, Teréz : Spirago ..	88	Ostwald	156
Müller, H.	161	Neumann, Teréz : Verweyen ..	88	Oszmán pasa : Babinger	177
Müller, Karl Valentin : Just, Günther	96	Neupert	155	Oszmán szultán : Boissardus ..	189
Müller Lajos	90	Newth	152	Osztróvszkyné	161
Müller, Max	82	Newton : Eckhart	175	Oswald	131
Müller, Michael	92	Nicolaus	130	Otaka	95
Müller Miklós	146	Niederer	101	Ottendorf	122
Müller, Rudolf	124	Nielsen	84	Otto : Grabert	91
Müller Vilmos	158 (3)	Niemann	181	Ouvrard : Wolff, Otto	182
Müller, Walter	109	Niese	173		
Müller-Armack	135	Niestroj	132	Pace	78
Müller-Erbach	116	Niewöhner	162	Padányi Gulyás	103
Müller-Jabusch	100	Nilsson	93	Paetzmann	161
Münch	192	Nipperdey	110	Paic	176
Münster	79	Nizsalovszky	123	Painlevé : Sikorsky	107
Myers, Denys P.	107	Noack	168	Pál, Szent : Kietzig	89
Myers, Margaret G. : Beckhart ..	147	Nobel	101, 102	Pál István	196
		Nogaro : Robin	148	Paléologue	181 (2)
		Nokes	118	Paley	176
		Nolde	147	Pálffy	77
		Norbert	148	Pallen	78
Nádai	166	Norden, Hermann	179	Palmer	106
Nadler	171	Norden, Walter : Schellenberg ..	112	Pálosi	101
Nagelschmidt	155	Nordsieck	141	Panceri	190
Nagy Béla	151	Norman : Einzig	148	Pannwitz	106
Nagy Dénes	135	Norström	88	Pap Géza : Szeibert	108
Nagy Emil	181	North	94	Pap Lajos	89
Nagy Ferenc	143	Norton	97	Pap Róbert	123
Nagy Ferenc : Baumgarten	180	Nostitz	141	Papen : Schotte	102
Nagy I. Béla : Herbart	133	Nostitz : Potthoff	108	Papp	155
Nagy Iván	104	Nostradamus : Dennert	83	Pappenheim	181
Nagy Lajos	195, 177	Noszlopi	87	Parassin	159
Nagy László : Morice	89	Noussimbaum	115	Parma	187
Nánássy	88	Novak	172	Parr	152
Naphtali	137	Novalis	171	Pascal : Brunswick	80
Nash	133	Nörpel	109	Pascher	82
Naumann	194	Nötzl	88, 108	Paschke	162
Nazarevski	176	Nullmeyer	151	Passavant	84
Necker : Haussonville	98	Nyberg	95	Pataki	88
Neff	111	Nyulászi	125	Pataky Gedeon	151
Nell-Breuning	108, 135			Pataky Károly	169

Patenôtre	137, 148	Pilgram	92	Prel	182
Pathier-Bonnelle	154	Pilsudski : Carency	174	Prestel : Sándor, Moritz	193
Pátkai	144	Pinard de la Boullage	89 (3)	Previté-Orton : Bury	174
Patouillet : Chaplet	95	Pinloch	154	Prévost	176
Pattantysus-Ábrahám	160	Pinnow	175	Preyss : Redwood	90
Patzelt	98	Pintér	151	Pribam	110
Paul	172	Piper	88	Pribitchévitch	102
Paulhan	82	Pisanello : Babelon	165	Prince, Morton	85
Pavelić	102	Pisarro : Kunstler	167	Prince, Walter F.	85
Payer-Thurn	171	Pitkin	98	Prion	141
Pázmány : Brisits	170	Pitroff	169	Prion : Schär	161
Pázmány : Petró	88, 92	Pittioni	77	Prinzhorn	86 (2)
Pázmány : Tóth László	91	Piukovich	143	Prod'Homme : Berlioz	195
Pechány	104	Pius XI. : Nell-Breuning	108	Prost	139
Péchy Henrik	135	Placentia : Bergomensis	184	Proszvimmer	182
Péchy Károly	160	Planck	82	Przybyllok : Filchner	178
Peisker	98	Planitz	116	Przywara	82 (2)
Pelllot	177	Plasmann : Hadewych	90	Pugenhag : Ryss	185
Percec	102	Plate	111	Puskás	167
Percier	166	Platner	98	Pückler : Arnim	171
Perepatits	194	Platon	82	Quaatz	107
Perlaky	87	Platon : Barth, Heinrich	86	Qualid	131
Pertik	126	Platon : Dannenberg	80	Qualid : Chiriac	149
Perwuschin	138	Platon : Diès	80	Quenille : Houille	112
Pesch : Böhme, Kurt	100	Platon : Kamocsay	100	Raab, Alfons	135
Pestalozzi : Solowjeff	172	Platon : Ritter	82	Raab, Friedrich	119
Péterffy : Réh	194	Pleser	125	Rabe	125
Péterfy	170	Pless	181	Rachmati	152
Petersen	171	Ploetz	173	Rác Béla	92
Peterson : Brandt, Karl	140	Plog	87	Rác Endre	125
Pethő	103, 175	Plötzer	146	Rác György	122
Pétin	176	Plus	90	Rác Lajos	170
Petit	176	Pococke	191	Radó	78
Petőfi : Dedinszky	170	Podhradszky	96	Rados	133
Petraschek	116	Podlusáni	191	Raffalovitch	79
Petrie	177	Poebel	154	Rákosi : Márkus Miksa	181
Petró	88, 92	Pogány	126	Rákosi : Schiller	182
Petrucka : Reisch	161	Pohl	128	Rakovszky : Kertész János .	179
Petzoldt : Mach	155	Pohle	113	Raleigh : Bonar	99
Pfaff	114	Pohlandt	120	Ralfs	82
Pfahler	85	Pohlhausen	160	Ramlow	119
Pfannkuck	179	Poincaré : Gerin	117	Ramm : Nemilow	95
Pfeifer	120	Poincaré : Kokovtsoff	115	Ramm : Rosanow	172
Pfeiffer	171	Poincaré : Suarez	103	Randall, John Hermann	95
Pfister, Franz Josef	127	Polgár	119	Randall, William H.	78
Pfister, Kurt	167 (2)	Pollack : Zádor	164	Randi	176
Pfisterer	150	Pollák : Zádor	164	Ranganathan	78
Pfohl, Erica : Leuba	90	Pollog	181	Ranke : Schubert	84
Pfohl, Ernst	179	Polya	158	Ranschburg	126
Phelan	110	Pongs	169	Rapaics	157
Phillimore : Nagy Emil	181	Popovics	138	Raphael : Gronau	166
Philon : Geiger, Franz	94	Popp	125	Raphael : Smith	168
Philon : Pascher	82	Porsack	120, 130	Raschid	144
Photiades	181	Posta	158	Rath	162
Picasso : Raynal	167	Potthoff, Heinr.	108	Rathenau : Thiel	95
Picht	82	Potthoff, Heinz	109	Raupach	112
Pick	148	Poussin : Colombier	166	Raver	152
Pierling	176	Powys	85	Raynal	167 (2)
Pierre : Chaliapine	180	Pozder	181	Razmirtza	139
Pieter : Wieser	90	Pötsch	96	Reck-Malleczewen	131
Piffil : Knoll	91	Praesent : Eckener	95		
Piffil : Tzöbl	182	Prantl : Platon	82		
Pikler	135 (2)	Preisenberger	127		

Recke	106	Róbert Ödön	146	Rüger	130
Redeker	158	Robicsek	154	Rühle-Gerstel	115
Rédey	165	Robin	148	Rühlmann	104
Redlich	88	Rocca	187	Rümker : Keiser, Friedrich ..	143
Redon : Fegdal	166	Rodes	177	Rüssel	109
Redtenbacher : Wells, H. G. ..	173	Roeder	116	Ryman : Lasko	184 (2)
Redwood	88, 90	Roegels	102	Ryss	185
Rees : Moore, Bruce	109	Rogers	148	Sachs	124
Reffler	142	Rogge	145	Saemisch	150
Regendanz, Alex	119	Rohden	173	Saenger	84
Regendanz, W. G.	119	Róheim	152	Saitschick	163
Réh	194, 196	Rohn	137	Saitzew	111
Reibel : Florent-Matter	105	Roitberg	95	Sajgó	141
Reichelt, Amélie	146	Rolland	182	Sajó	83
Reichelt, Herbert	144	Romanov : Bikov	176	Sakharow	131 (2)
Reichenau	148	Romanov	176	Salewski	86
Reichenbach	84	Romanov Sándor	180	Salisbury	174
Reichersdorff : Broniovius ..	188	Rompel	115	Saljapin lásd Chaliapine	
Reid	82	Rónai	195	Salomon	108
Reiff : Wells, H. G.	173	Rónay	126	Salter	135, 137
Reiffenberg	167	Roncek	176	Salzmann	125
Reik	148	Ronge	119	Samuel : Luke	179
Rein	97	Roosen	158	Sanderson	95
Reiner	120	Rooses	163	Sandiford	119
Reiners	137, 141	Roper	119	Sándor, Nagy	174
Reinhertz	155	Rortry	140	Sándor, Nagy : Contenau ..	177
Reisch	161	Rosanow	172	Sándor nagyhg. lásd Romanov	
Reischle	148	Rose-Innes	154	Sándor	
Reisner	92	Rosenberg, Alfred	96	Sándor József	164
Remy	156	Rosenberg, Marc	166	Sándor, Moritz	193
Renard	82	Rosenmüller	88	Sándorfy	125 (2), 126
Renatus	137	Rosenstock	112, 174	Sapir	116
René-Jean	167	Roskopf	152	Sárfy	128
Renner	131	Rossman	86	Sarlós	126
Renoir : André	166	Rotarides	156	Sárpy	133
Renoir : Besson	166	Rothe, Ernst	86	Sartori	83
Repold	160	Rothe, Gerhard	123	Sassmann	99
Respondek	147	Rothen	191	Saubin	154
Réthly	182	Rousseau : Gerin	180	Sauter	116
Retzbach	114	Rousseaux	170	Sauvageot	154
Reuter	141	Royer	168	Savadjian	139
Reynolds : Smith	168	Rozycki, Fred	124	Sawicki	87
Rheinhardt	182	Rozycki, Harry	124	Sayers : Ranganathan	78
Rhodes	97	Rössler-Groteck	101	Sbath	77
Richhardt	128	Röstel	98	Sbath : Bar-Hebraeus	84
Richet	86	Röttinger	167	Scanderbeg : Barletius ..	184, 186
Richet : Maxcvell	84	Ruberg	146	Schacher	139
Richey	76	Rubey	141	Schachermayr : Lehmann-	
Richstätter	90	Rudenberg	139	Haupt	153
Riederer	147	Rudolf I. : Lichnowsky ..	183	Schacht, Hjalmar	141
Riedl	145, 147	Rudolf II. : Dilbaum	189	Schacht, Joseph	77
Riegel	163	Rudolf II. : Krekwitz	191	Schacht, Roland	167
Riegl	162	Ruecker	106	Schade	168
Ries	112	Rugg	133	Schaefer, Hans	173
Riesser	148	Rugonfalvi Kiss lásd Kiss		Schaefer, Wilhelm	142
Ringel	97	István		Schaeerer	76
Ritius	185	Ruisz	196	Sshairer	134
Rítschl	135	Ruppert	86	Schams	192
Rittelmeyer	82	Ruschek : Bougaud	89	Schandi	144
Ritter	82 (2)	Russel	87, 177	Scharenberg	105
Rittershausen	141	Rusznayák	160	Schaudinn	175
Róbert Antal	146	Ruttkay György : Ludwig ..	101	Schär	161
Robert Oszkár	119	Ruttkay Udo	161		

Schebesta	152	Schmitt, Carl	101	Schwenger	109
Scheffler	87	Schmitt, Eugen	89	Schwertfeger	123
Scheler	87	Schmittmann	142	Schwerin	150
Schellenberg	112	Schmitz, Peter	115	Schwichow	112, 115
Scherb	176	Schmitz Sándor	135	Scroggs : Lippmann, Walter	105
Scherer	114	Schmölders	151	Sebba	112
Scherf	156	Schnabel	173	Seeburg	102
Schermann : Fischer, Oskar	83	Schnadt	136	Seeckt : Brauweiler	102
Scheunemann	114	Schnapp	182	Seegardel	149
Schick	119	Schnapp : Liszt	168, 181	Segantini : Villari	167
Schieblich	173	Schneider	160	Seibert	108
Schieferdecker	109	Schneider, Alfred	122	Seipel	101
Schieffers	110	Schneider, Erich	136	Seligman : Surányi-Unger	136
Schiff : Leeuw	93	Schneider, Hans J.	138	Selle	180
Schiffer	102	Schneider, Max	119	Semmelweis : Malade	181
Schill	193	Schneider, Reinhold	83	Semper : Gautner	163
Schiller	182	Schnieder	85	Semper, Max	93
Schilling, Frdr.	155	Schnyder v. Wartensee : Walser	99	Semple	179
Schilling Zoltán	135	Scholz	90	Sennyei : Iványi	180
Schindler, A. K.	161	Schomorus	89	Serényi	144
Schindler, Dietrich	120	Schotte	102	Sering	137, 144, 149
Schindler, E.	111	Schön : Röttlinger	167	Sering : Engel-Reimers	134
Schjelderup, Harold	88	Schönburg : Schmidt, Otto	182	Sethe	153, 173
Schjelderup, Kristian	88	Schönfeld : Abbot	87	Seton-Watson	104
Schleicher, Franz	193	Schramm	102	Seulesco	112
Schleicher, Kurt : Brauweiler	102	Schreiber, Georg	102	Seurre	179
Schleicher, Kurt : Schotte	102	Schreiber, Heinrich	79	Severini : Maritain	167
Schleiermacher : Grabert	91	Schreiber, Walther : Staudinger,	150	Seyfried	192
Schlesinger, G.	142	Schrempf : Kierkegaard	88	Seymour	182
Schlesinger, Georg	149	Schrenck-Notzing : Chowrin	83	Shah	99
Schlesinger Károly	148	Schroller	157	Shakespeare : Goll	169
Schlettwein : Schultz-Ewerth	116	Schubert	84, 86	Shakespeare : Landauer	169
Schlick	87	Schuchhardt	173	Shanahan	139
Schlieman : Ludwig	181	Schuler : Zwingli	92	Shaw : Thiel	95
Schlieper	92	Schulden : Richstätter	90	Shih	97
Schlosser	151	Schulthess : Zwingli	92	Shipman	76
Schlumberger	177	Schultz, Werner	88	Shoemaker	88
Schlunk	92	Schultz, William J.	150	Shuhsi-Hsu : Matsuoka	106
Schmalz	154	Schultz-Ewerth	116	Shupp	174
Schmehl	146	Schultze : Deissner	98	Shuster	97
Schmeizel	191	Schulz, Hans : Fisher	134	Siba	131
Schmid, Carl Christian Erhard	83	Schulz, Paul	137	Sichermann	123
Schmid, Ernst Fritz	168	Schulze-Maizer	96	Sidamon-Eristov : Bikov	176
Schmid Gyula	158	Schumacher	164	Siegfried	92
Schmid, Joseph	110	Schuppe : Fuchs, Wilhelm	116	Sieghardt	175
Schmid, Karl	119	Schuppe : Zocher	83	Siegmund	157
Schmidl	132	Schuster	123	Sieverts	121
Schmidt, A.	119	Schürholz	101	Sigerist	158
Schmidt Béla	77, 159	Schütz	94	Signac : Cousturier	166
Schmidt, Berta	171	Schwab	153	Signorelli	167
Schmidt, E. R.	156	Schwartz Elemér	179	Sika	190
Schmidt, Ernst	177	Schwartz, Max	131	Siklóssy	165
Schmidt, Eugen	150	Schwartz Tibor	125	Sikorsky	107
Schmidt Ferenc	133	Schwarz, Hans : Moeller van den Bruck	106	Sil-Vara	107
Schmidt, Fritz	129	Schwarz, Otto Georg	128	Silberschmidt	175
Schmidt, K. O.	88	Schwarzenberger	149	Silesius	137
Schmidt, Otto	182	Schwegler	83	Silex	103
Schmidt, Paul Ferd.	163	Schweiger : Dimnet	86	Simon János	183
Schmidt, Richard	128	Schweitzer	88	Simon, Paul	134
Schmidt, Wilhelm	88, 92			Simonné	132
Schmidt-Pauli	114			Simonds	107
Schmidt-Rohr	154			Singer	167 (2)
Schmitt, Alfons	138			Sipos	139

Sivaswami Aiyer: Ranganathan	78	Stein : Huch	175	Sulyok	151
Skele	119	Steinacker	121	Sun-Yat-Sen : Cantlie	108
Sleidanus	190	Steinbach	130	Sun-Yat-Sen : Chan	108
Smith	168	Steinberg	97	Supf	169
Smogorzewski	79	Steinborn	77	Surányi Lajos	109
Sobota	104	Steinecker: Bene	95	Surányi Miklós	169
Sodenstern : Roegels	102	Steiner Lajos	179	Surányi-Unger	136, 139, 142
Soffel	157	Steiner, Marie : Steiner, Rudolf	84, 172	Susem'hl : Moore, George	85
Sograffoff	119	Steiner, Rudolf	84 (2), 93, 172, 182	Südekum : Renard	82
Sokolowski	101	Steiner, Rudolf : Solovjeff	83	Sünder	132
Sokrates : Knauer	84	Steinitz : Giesl	176	Swedenborg : Lamm, Martin	181
Sokrates : Ritter	82	Steinle	122	Sweet	76
Solowjeff	83, 172	Stenger	151	Sydow	162
Somary	137 (2)	Stennit	119	Szabó Béla	169
Sombart	136, 139, 142	Stenzel	125	Szabó Bertalan	107
Sommer	112	Stephanus	189	Szabó Gizella	170
Somogyi	92, 123	Stern Samu	142	Szabó Imre	92
Sophie lásd Zsófia		Stern, William	83, 85	Szabó István	157
Sós	160	Stern, William : Heksch	85	Szabó József	159
Sotke	114	Stern v. Labach	186	Szabó Pál	168
Souches	190	Stier	99	Szabó Pál Zoltán	99
Soutine : Faure	166	Stieröxel lásd Taurinus		Szabó Sándor	162
Sóregi	157	Stix	168	Szabó T. Attila	79
Spahn	104, 131	Stobart	177	Szabó-Patay : Biró Lajos	178
Spangenberg	136	Stock	128	Szádeczky Kardoss	131
Spann	101	Stohl	79	Szana, Alexander	107
Spann : Nell-Breuning	135	Stoits	196	Szana Tamás	193
Sparks	149	Stollár	129	Szántó Frigyes	159
Spender	175	Stollár	129	Szántó János : Szántó Frigyes	159
Spengler	101	Stolleis	109	Szász Béla	104
Spengler : Thiel	95	Stolpa	127	Szász Lajos	150
Sperlich	152	Stolz	154	Szászy Béla	116
Spielrein	85	Storschius	187	Szászy Béla : Baumgarten	180
Spies	153	Stoss	106	Szászy Béla : Fabinyi	180
Spiesz	93	Stöhr, Felix	139	Szászy István	123
Spinoza : Dunin Borkovsky	80	Stöhr, Richard	168	Szeibert	108
Spinoza : Kayser, Rudolf	81	Stör : Röttinger	167	Székács Antal	142
Spira	97	Strachey	182	Székács József : Pap Lajos	98
Spirago	88	Strafsgschantner : Hentzi	193	Székely Artur	147
Spranger	133	Strasser, Otto	113	Székely István	89
Sprengling	154	Strasser, Roland	179	Szekfű	176
Stach	152	Strasser V. Benő	155	Szekfű : Asztalos Miklós	175
Staerk	88	Street	109	Szél Jenő	111
Stahr : Aristoteles	79	Strele	121	Szél Tivadar	100, 194
Stalin : Coudenhove-Kalergi	115	Stempel	150	Szélessy	192
Stammler	127	Stresemann	106, 182	Szémán	91
Stamp	137	Stresemann : Florent-Matter	105	Szénásy	159 (2)
Stampe	149	Strindberg : Paul	172	Szentgyörgyi Weisz : Réthly	182
Stanley : Wassermann	182	Strong	163	Szentiványi	196
Stark, Johann	149	Strömme	88	Szentmártoni : Douillet	115
Stark, Johannes	107, 133	Strzygowsky	164	Szerelemhegyi	169
Stark Zsigmond	142	Stuart Mária lásd Mária skót királynő		Szilády	179
Staudinger	150	Sturm : Hassenstein	184	Szilágyi	151
Stavenhagen	104	Stuhlmann	86	Szilassy	106
Stählin	176	Stutzmann	83	Szirtes	116
Steding	101	Stürmer	114	Szladits	144
Stefan	168	Suard : La Bruyère	169	Szlávik	144
Steffes	107, 116, 172	Suarès	172	Szogs	124
Stegemann	106	Suarez	103	Szoliman lásd Szulejman	
Stehelin-Holzling, Jacques: Alain	84	Sudau	147, 148	Szombathy	129
Stehelin-Holzling, Lonja : Alain	84	Suhr	115	Szontagh	128
Steier	106	Sultan	150	Szönyi Gyula	149, 194
				Szönyi Pál	193

Szukováthy	158	Tiède	84	Vachon	164
Szulejman szultán	186	Triedemann	121	Vad	183
Szulejman szultán: Eppendorff	187	Tihanyi	149, 151	Vadász	123
Tabacovici	107	Tilke	153	Vadnai	149
Tafel: Le Boys de Quays... ..	91	Tiltman	105	Vágó	139
Tai Tschí	101	Timlich: Bikkessy	192	Valadon: Basler	166
Takács György	151	Timmermans	89	Valentényi	133
Takács Ince	91	Tischner	84	Váli	147
Takács Mária: Freud	85	Tolnai	168	Vámbéry: Totis	100
Takaróné	139	Tolsztoj: Cassou	172	Van Gogh: Pfister	167
Takáts Ernő	89	Tolsztoj: Mann, Thomas... ..	86	Van Gogh: Meier-Graefe	167
Takáts Ferenc	83	Tolsztoj: Sapir	116	Vándor	160
Talleyrand: Paléologue	181	Tomaschek: Grimsehl	155	Várad Miklós	169
Tamás, Szent, Aquinói:		Tomcsányi János	97	Várad Sándor: Malade	181
Haessle	114	Tomcsányi Móric	121	Varannai	125
Tamas, Szent, Aquinói:		Toporul	104	Váray	126
Hufnagel	81	Tormay Cecile	170	Varela: Szabó József	159
Tamás, Szent, Aquinói:		Tormay Károly	193	Varga István	149
Linhardt	94	Tornow: Buchmann	171	Varga, Lucie	174
Tamás, Szent, Aquinói:		Tóth Antal	133	Vargha Damján	89
Schmitz Sándor	135	Tóth Imre	138	Vargha Gyula: Szabó Gizella	170
Tanner: Bury	174	Tóth László	91, 99	Varju	164
Tarcsay	149	Totis	100	Vasady	88
Tardos Taussig	165	Toulouse-Lautrec: Lapparent	167	Vásárhelyi	192
Taurinus	185	Tourly	114	Vasari	164
Tauscher	127	Török István	142, 195	Vass	144
Tavaszy	92	Török Mihály Miklós	102	Vaszary: Dedek Crescens	89
Techert	121	Török Pál: Pap Lajos	89	Vaszko	119
Teichmüller	83	Törs	126	Vatter	179
Teichmüller: Tennmann	88	Trampler	104	Vayson de Pradenne	177
Teissèdre	163	Trautz	164	Vecchioni	191
Teleki	96	Trebitch-Lincoln	182	Vécs	119
Teleki: Hantos Gyula	127	Treml	177	Veit	142
Télfy	127	Treviranus: Gürge	107	Vend	156
Temesvári Pelbárt	170	Trikál	88	Venturi	163
Temesváry	92	Trimborn	116	Verebély	159
Tennmann	88	Troeltsch: Joó	172	Verhaeren: Baudouin	169
Teplansky: Allendy	79	Tschudi	182	Verkade	182
Teréz, Szent: Giloteaux	89	Tseng Kuo-Fan: Hail	177	Vermeer van Delft: Reiffenberg	167
Teubert	146	Tso-Tschéou	139	Vermeersch	94
Tevfik Fikret: Bán János	172	Tzöbl	182	Vernet	182
Tézsla: Horváth Barna	116	Tsu	97	Verrill	174
Thalheimer: Frazer	95	Tukács	151	Vershofen	94
Theodoresco	110	Tumlriz	133	Vértes	140
Thiel	95	Turóczi-Trostler	171	Verweyen	86, 87, 88
Thikötter	129	Tury	125	Verzár	159
Thim	177	Ude	114	Vészi	146
Thimme, Hans	106	Ueberweg: Berkeley	80	Viance	113
Thimme, Ludwig	89, 115	Uhde-Bernays	167	Vico: Lion	88
Thirring	99, 100	Ujlaki	116	Victorinus: Benz	80
Thising: Chesterton	169	Ulászló II.: Hassenstein	184	Vida	77
Thoma	172	Ulbrich	155	Viénot	95
Thomas lásd Tamás		Ullmann	105	Vierbücher	177
Thompson, Edward	177	Ullstein	123	Vig	145
Thompson, F. Longstreth	164	Ulrich	132	Vigée le Brun	182
Thomson	167	Undset	92	Vigyázó: Erdey	178
Thoroczkay	142	Unger	177	Viktor: Baudrand	90
Thureau-Dangin	154	Utrillo: Basler	166	Villari L.	167
Thurnwald	94, 95, 136			Villari, Luigi	140
Thuróczi	184			Vilmos, II. császár: Niemann	181
Thümmeler	152			Vinet: Becker, August	113
Tibal	174			Virány	137 (2)
				Viski	153 (3), 162

Vitzthum v. Eckstädt	160	Weidling : Buchmann	171	Wittken	133
Vochelle	119	Weigall	173	Wittmann	144
Voegelin : Dimnet	86	Weigel	121	Wohlbold	93
Vogel	168	Weingand	192	Wolf	173
Vogt	173	Weinmann	76	Wolff, Georg	129
Vojtisek	174	Weismantel	164	Wolff, Georg	167
Volkmann, Hans	194	Weiss, E. : Roosees	163	Wolff, Otto	182
Volkmann, Robert : Volk- mann, Hans	194	Weiss, Pierre : Fokker	131	Wolffheim	77
Voll	162, 163	Weissberger	122	Wooley	178 (3)
Volmer	112	Weissenbach	164	Woytinsky	107, 137
Voltaire : Vernet	182	Weisz : Cairnes	134	Wreszinski	99
Vonház	176	Weller	193	Wright : Keynes	110
Vorländer	83	Wells, Gabriel	182	Wulffen	127
Vorstius	77	Wells, H. G.	109, 173	Wunderlich	150
Voss	182	Weninger	129	Wundt : Goiten	81
Voutcho	144	Wensmann	122	Wurm	89
Vozáry	104	Werfel	89	Wünscher	79
Vörösmarty : Kiss Ferenc	170	Werner, Alfons	83	Young, Arthur : Bonar	99
Waddel	154	Werner, Georg : Broniovius	188	Young, C. Walter	106
Wagemann	149	Werner, Heinz	154	Yumoto	106
Wagenführ	138	Wernet	145	Zabludovszkaja	176
Wagenführ : Lehmann	141	Wertheimer	111	Zádor	164
Wagner, Richard : Glasenapp	193	West	173	Zahn	91
Wagner, Richard : Lorenz, Alfred	168	Weszely	133	Zakariás	146
Wagner, Rudolf	129	Wexberg	109	Zastrow : Schultz-Ewerth	116
Wahl	111, 172	Weygand : Pétin	176	Zauner	107
Wainstein	138	Weygand, Max	103	Zeck	132
Walch	82	Wheeler-Bennet	107	Zedwitz	157
Waldkirch	107	White	139	Zelovich	182
Waliszewski	172	Widenmann : Picht	82	Zentay	111, 195
Walker	142	Wiedenfeld : Behm	140	Ziegler, Adolf	115
Wallace	84	Wiederhold	136	Ziegler, Heinz O.	101
Walsler	99	Wiegen : Stresemann	182	Ziegler, Wilhelm	121
Walsh	115	Wiegler : Stresemann	106	Zikel	160
Walter, Bruno : Creuzberg	168	Wieser	90	Ziller	151
Walter, Hans	119	Wieser : Mahrholz	171	Zimmer : Deutinger	87
Walter, Otto	158	Wigniolle	119	Zimmerman : Dilbaum	189
Walter, Thoma Angelica	83	Wilcken	174	Zimmermann, Georg	145
Walterbach : Leo XIII.	114	Wildner	196	Zimmermann, Robert	162
Wand	178	Wilhelm, Balthasar : Huonder	89	Zimmermann, Waldemar	99
Ward, James	86	Wilhelm, Franz	103	Zimmermann, Wilhelm	127
Ward, Maria : Coudenhove	180	Wilhelm, Richard	83	Zinssmeister	137
Warner	96	Wilkins	179	Zipernovszky	160
Wassermann, Jakob . 87, 182 (2)		Will	92	Zita királyné : Proszvimmer	182
Wassermann, Martin	124	Willam : Undset	92	Zlinsky	182
Weale	179	Williams, Albert Rhyss	115	Zocher	83
Webb, Beatrice	94	Williams, L. A.	133	Zoega von Manteuffel	168
Webb, C. J. : Lion	88	Williamson	104	Zola	182
Webb, Sidney	94	Wilson : Baker, Ray Stannard	179	Zola : Leblond-Zola	181
Weber, Adolf	136	Winkel	84	Zollinger	150
Weber, Fritz	131	Winkelmann	113	Zorn : Keiser, Friedrich	143
Weber Max : Steding	101	Winkler, Walther	129	Zöllner	155
Weber, Norbert	182	Winkler, Wilhelm	99	Zörner	125
Weber, Wilhelm	93	Winters	129	Zrinyi	171
Wegener, Alfred : Wegener, Else	179	Wirsing	107	Zrinyi : Albinus	188
Wegener, Else	179	Wirth	97	Zschintzsch	128
Wegerer	119	Wisura	104	Zsedényi	121
Weichsel	159	Witte	164	Zsengeri	161
Weidauer	83	Wittenbarth	196	Zsófia szász nagyghnó : Goethe	171
		Wittenburg	136	Zweig, Ferdinand	136
		Wittfogel	139	Zweig, Stefan	182
		Wittig, Gregor Const. : Wallace	84	Zwingli	92
		Wittig, Josef	89		

A Fővárosi Nyilv. Könyvtár kurrens folyóiratainak jegyzéke. 1932.

Alphabetisches Verzeichnis der laufenden Zeitschriften der Stadtbibliothek. 1932. — Alphabetical list of periodicals currently received in the Library. 1932.

A cím utáni zárójelben levő szám, pl. (10) azt jelenti, hogy a folyóirat hányszor jelenik meg évente. A jobboldali oszlopban levő szám, pl. 2024 jelzi a raktári helyszámot.

Acta Juris Hungarici. Bp. (4)	x 2182	Baromfitenyésztők Lapja. Bp. (24)	
Action Communale, La. Paris (52)		Békés Vármegye Hivatalos Lapja. Gyula (26—30)	562
Adó, Az (10)	2024	Belügyi Közlöny. Bp. (52)	1003
Akadémiai Értesítő. Bp. (12)	3453	Betriebswirtschaft. Stuttg. (12)	1113
Állatorvosi Lapok. Bp. (24)	1662	Bibliofilia, La. Firenze (12)	1682
Allgemeines Statistisches Archiv. München (2)	3919	Bibliografia Italiana. Milano (12)	01504/19
American City, The. New York (12)	4020	Bibliographie de Belgique. Bruxelles (12)	01504/7
American Journal of International Law.		Bibliographie de la France. Paris (52)	01504/4
Washington (4)	2734	Bibliographie d. Sozialwissenschaften.	
American Journal of Sociology, The. Chicago (6)	3337	Berlin (12)	01630/4
American Political Science Review. New York (4)	3727	Biometrika. Cambridge (4)	752
Amtliche Nachrichten d. Österr. Bundesminis-		Biztosítási és Közgazdasági Lapok. Bp. (26)	
teriums f. Soziale Verwaltung. Wien (12)	1488	Blätter f. Bücherfreunde. Lpzg (6)	0100/17
Amtsblatt d. Stadt Berlin. Berlin (52)	1244	Blätter d. Staatspartei. Berlin (24)	
Amtsblatt d. Stadt Wien. Wien (104)	690	Boletín d. Ministerio d. Agricultura.	
Annalen d. Deutschen Reichs f. Gesetzgebung,		Buenos Aires (4)	924
Verwaltung u. Volkswirtschaft. München (4)	4781	Bolletino Mensile Statistico Amministrativo d.	
Annalen d. Gemeinwirtschaft. Genf (4)	2725	Comune d. Firenze. Firenze (12)	
Annals of the American Academy of Political		Bolletino d. Pubblicazioni Italiane. Firenze (12)	
and Social Science. Philadelphia (6)	3057	Bouquineste Francais. Paris (52)	
Annals of the Entomological Society of		Bőripari Munkás. Bp. (26)	
America. Columbus (4)	2662	Budai Napló. Bp. (52)	071/21
Anthropologie, L. Paris (6)	2669	Budapest Déli Kerületi Közlöny. Bp. (52)	
Anthropos. Wien (6)	1218	Budapest Szfv. Statisztikai Havi Füzetel. Bp. (12)	310/6
Anyá- és Csecsemővédelem. Bp. (12)	x 2062	Budapest Szfv. Törvhat. Bizotts. Közgyűlései-	
Arbeit u. Wirtschaft. Wien (24)	1645	nek Jegyzőkönyvei. Bp. (szbt.)	
Arbeiterschutz. Wien (24)	1232	Bq 352/85 Bq 352/4 és 757	
Archeologiai Értesítő. Bp. (szbtl.)	531	Budapesti Közlöny. Bp. (naponként.)	74
Archiginnasio, L. Bologna (6)	0200/34	Budapesti Szemle. Bp. (12)	3440 és 3441
Archiv f. Anthropologie. Braunschweig (4)	1296	Bulletin Bibliographique. Paris (12)	0105/1
Archiv f. Buchgewerbe. Lpzg (4)	0204/25	Bulletin du Bibliophile et du Bibliothécaire.	
Archiv f. d. Gesamte Psychologie. Lpzg (4)	4895	Paris (12)	091/10
Archiv f. Geschichte d. Philosophie. Berlin (3)	2083	Bulletin of the British Library of Political	
Archiv f. Kriminologie. Lpzg (16)	4924	Science. London (4)	
Archiv f. Kulturgeschichte. Lpzg (4)	4718	Bulletin Intern. de la Protection de l'Enfance.	
Archiv f. Orientforschung. Berlin (6)		Bruxelles (11)	2535
Archiv d. Öffentl. Rechts. Tübingen (3)	3448	Bulletin of the New York Public Library.	
Archiv f. Rassen- u. Gesellschaftsbiologie.		New York (12)	0274/27
Lpzg (4)	3339	Bulletin de la Société Française d'Habitations	
Archiv f. Rechts- u. Wirtschaftsphilosophie.		à Bon Marché. Paris (4)	3333
Berlin (4)	3765	Bundesgesetzblatt. Wien (szbt.)	823
Archiv f. Religionswissenschaft. Lpzg. (4)	2168	Bücherei und Bildungspflege. Lpzg (4)	0205/3
Archiv f. Sozialwissenschaft u. Sozialpolitik.		Büntetőjog Tára (Magy. Jogi Szemle mellék-	
Tübingen (12)	3050	lete.) Bp. (10)	4835
Archivio Storico Italiano. Firenze (4)	2573	Büntetőjogi Döntvénytár (Jogtud. Közl. mell.)	
Asiatic Review, The. London (4)	50.05/9	Bp. (10)	K 3400/29
Athenaeum. Bp. (6)	3900	Byzantinische Zeitschrift. Lpzg (4)	A 49.05/2
Atlantis. Berlin (12)	1892		
Ärztliche Mitteilungen. Lpzg (52)	1913		
		Cél, A. Bp. (12)	4467
Babyloniaca. Paris (4)	A 50.05/30	Christliche Kunst, Die. München (12)	1951
Bank-Archiv. Berlin (24)	1132	Commercial Review, The. London (12)	
Bányászati és Kohászati Lapok. Bp. (24)	4447	Connoisseur, The. London (12)	1770
		Contemporary Review, The. London (12)	3998

Correspondant, Le. Paris (24)	2385	Garden Cities and Town Planning. London (12)	3893
Corvina. Bp. (2)	1653	Gazdasági Szemle. Bp. (24)	
Csütörtök. Bp. (52)	1749	Gazette de Hongrie. Bp. (52)	226
Debreceni Szemle. Debrecen (12)	2737	Geisteskultur (Azelőtt: Monatschriften d. Commenius-Gesellschaft.) Berlin (12)	4698
Deutsch-Ungarische Wirtschaftszeitung. Bp. (12)		Gemeinde, Die. Berlin (24)	2655
Deutsche Juristen-Zeitung. Berlin (24)	1231	Genova. Genova (12)	
Deutsche Kunst u. Dekoration. Darmstadt (12)	1661	Geographica Hungarica. Bp. (4)	X 2002
Deutsche Literatur-Zeitung. Berlin (52)	01543/18	Geographische Zeitschrift. Lpzg (6)	4796
Deutsche Medizinische Wochenschrift. Berlin-Lpzg (52)	1636	Gesellschaft, Die. Berlin (12)	2600
Deutsche Rundschau. Berlin (12)	4647	Gesundheits-Ingenieur. München (52)	1750
Deutsche Selbstverwaltung. Berlin (12)	2956	Gewerkschaft, Die. Berlin (52)	672
Deutsche Volkswirt, Der. Berlin (52)	1805	Gnomon. Berlin (12)	2586
Deutsche Wirtschafts-Zeitung. Berlin (24)	1234	Grafológia. Bp. (12)	
Deutsche Zeitschrift f. Wohlfahrtspflege. Berlin (12)	2957	Gyermekvédelem, A. Bp. (12)	1911
Deutscher Geschichtskalender. Lpzg (12)	K9000/1 és 3435	Gyógyászat. Bp. (52)	1320
Deutsches Statistisches Zentralblatt. Lpzg. (10)	749	Hadirokkantak Lapja. Bp. (52)	
Deutschland. Berlin (12)	1918	Had történelmi Közlemények. Bp. (4)	3462
Deutschlands Erneuerung. München (12)	2031	Hadviselt Vasutas. Bp. (12)	
Diarium. Bp. (8)		Hammer, Der. Lpzg (24)	2013
Dolgozatok. Szeged (2)	2654	Hefte f. Büchereiwesen. Lpzg (szbt.)	0205/14
Economist, The. London (52)	611	Heti Újság. Bp. (52)	
Economiste Francais, L. Paris (52)	553	Hibbert Journal. London (4)	4942
Egészség. Bp. (12)	3047	Hilfe, Die. Berlin (24)	1196
Egyenlőség. Bp. (52)	1063	Historia. Bp. (10)	2813
Egyetemes Philologiai Közölny. Bp. (10)	4442	Historische Vierteljahrschrift. Dresden (4)	2343
Ekonomisk Tidskrift. Uppsala (12)	4561	Historische Zeitschrift. München (6)	4756
Elektrotechnika. Bp. (24)	1660	Hitel. Bp. (48)	
Elektrotechnische Zeitschrift. Berlin (52)	1669	Hiteljog Tára. (Magyar Jogi Szemle mell.) Bp. (10)	2395
Élet. Bp. (26)	1694	Hiteljogi Döntvénytár. (Jogtud. Közl. mell.) Bp. (12)	K 3400/28
Építőipari Szemle. (Vállalkozók Lapja mell.) Bp. (12)	2912	Hivatalos Árjegyzés. Bp. (52) Bq 381/16 és Bq 381/29	
Építőmunkás. Bp. (24)	51	Hivatalos Közölny (Vallás- és közoktatásügyi min.) Bp. (24—30)	1116
Erdélyi Helikon. Kolozsvár (12)	2854	Hochland. München (12)	4702
Erdélyi Múzeum. Kolozsvár (12)	2659	Honi Ipar. Bp. (24)	
Erkenntnis. Lpzg (10)	2548	Hygiène du Travail. Genève (szbt.)	1680
Esperanto. Genève (12)	1775	Ifjúsági Vezető. Bp. (12)	2709
Esprit International, L. Paris (4)	2993	Ifjúság és Élet. Bp. (26)	
Ethnographia. — Népélet. Bp. (4)	4364 és 2575	Igazság. Bp. (52)	
Europäische Revue. Lpzg (12)	2562	Igazságügyi Közölny. Bp. (12)	628
Fáklya. Bp. (10)		Illatszerez, Az. Bp. (24)	
Film és Művelődés. Bp. (12)	X 2073	Illustration, L'. Paris (52)	182
Finanz-Archiv. Stuttg. (2)	3668	Illustrierte Zeitung. Lpzg (52)	120
Firenze. Firenze (12)		International Affairs. London (6)	X 2011
Fischers Zeitschrift f. Verwaltungsrecht. Lpzg (6)	3646	International Conciliation Special Bulletin. New York (12)	3105
Fogorvosi Szemle. Bp. (12)	2399	International Labour Review. London (12)	X 2028
Fogtechnikai Szemle. Bp. (12)	2687	Írás, Az. Bp. (12)	X 2169
Forschungen und Fortschritte. Berlin (36)	1861	Irodalomtörténet. Bp. (8)	4478
Fotóművészeti Hírek. Bp. (12)	2873	Irodalomtörténeti Közlemények. Bp. (4)	3302
Földrajzi Közlemények. Bp. (10)	3922	Islami, Der. Berlin (4)	A 50.27/3
Főváros és Környéke. Rákospalota (12)		Jahrbuch d. Bodenreform. Jena (4)	3410
Fővárosi Hírlap. Bp. (52)	Bq 352/68	Jahrbücher f. Nationalökonomie u. Statistik. Jena (6)	3051
Fővárosi Közölny. Bp. (52)	Bq 352/3 és K 3520/58	Jegyző Árvaházi Közölny. Bp. (24)	
Frau, Die. Berlin (12)	1211	Jegyzőkönyv a Kerületi Elüljárók Értekezleteiről. Bp. (szbt.)	Bq 352/56
Freie Donau, Die. Regensburg (24)	1055	Jogállam. Bp. (10)	3745
Funk. Berlin (52)	1782		
Független Budapest. Bp. (52)	352/61		

Jogtudományi Közlöny. Bp. (24)	62	Library World. London (12)	0200/25
Journal of the American Medical Association. Chicago (52)	1866	Light, The. Lahore (52)	
Journal du Droit International. Paris (12)	2730	Literarisches Zentralblatt. Lpzg (24)	q 01504/37
Journal des Economistes. Paris (12)	3916	Literatur. Stuttg. (12)	1217
Journal of Political Economy. Chicago (6)	3709	Literatura. Bp. (12)	1767
Journal de la Société Hongroise de Statistique. Bp. (4)	2855	Logos. Tübingen (3)	4722
Journal de la Société de Statistique de Paris. Paris (12)	4848	Magánalkalmazott, A. Bp. (12)	1042
Jövő Útjain, A. Bp. (4)	2663	Magánjog Tára. (Magy. Jogi Szemle mell.) Bp. (10)	2396
Jövönk. Bp. (52)		Magánjogi Döntvénytár. (Jogtud. Közl. mell.) Bp. (szbt.)	K 3400/31
Juristische Wochenschrift. Lpzg (24)	1415	Magyar Biztosítástudományi Szemle. Bp. (4)	
Jurnal Economic. Román pénzvilág. Nagyvárad (12)		Magyar Botanikai lapok. Bp. (1)	
Kamarai Közlöny. Bp. (24)		Magyar Detektív. Bp. (24)	B 351/97
Kant Studien. Berlin (4)	4661	Magyar Építőművészet. Bp. (12)	1002
Karpathenland. Reichenberg (4)	2890	Magyar Fotográfia. Bp. (24)	
Karteljog Tára (Magy. Jogi Szemle mell.) Bp. X	2072	Magyar Front. Bp. (52)	
Katholikus Szemle. Bp. (10)	3891	Magyar Gazdaságkutató Intézet Gazdasági Helyzetjelentései, A. Bp. (szbtl.)	X 2004
Kávésok Lapja. Bp. (24)		Magyar Grafika. Bp. (10)	1557
Keleti Szemle. Bp. (szbtl.)	A 50.05/2	Magyar Gyáripár. Bp. (24)	508
Kéményseprők Orsz. Közp. Értesítője. Bp. (12)		Magyar Ipar. Bp. (24) (1870—78: Anyagi Érdekeink.)	1158
Kéményseprőmunkás. Bp. (12)		Magyar Iparművészet. Bp. (10)	511
Képzőművészet. Bp. (10)	1862	Magyar Írás. Munkács (12)	
Kerék, A. Bp. (12)		Magyar Jogi Szemle. Bp. (10)	2344
Kereskedelmi Jog. Bp. (12)	1023	Magyar Kereskedelem és Pénzügy. Bp. (52)	1880
Kertészet. Bp. (12)	2811	Magyar Kereskedők Lapja. Bp. (52)	1016
Kísérletügyi Közlemények. Bp. (6)	4638	Magyar Kir. Közig. Bíróság Közigazg. Osztályának Döntvényei. Bp.	1403
Kommende Gemeinde. Lpzg (6)		Magyar Kir. Közig. Bíróság Pénzügyi Osztályának Döntvényei. Bp.	1402
Kommunalpolitische Blätter. Köln (24)	687	Magyar Kisebbség. Lugos (24)	2617
Kommune, Die. Bp. (12)	1922	Magyar Könyvszemle. Bp. (4)	0100/4
Korrespondenzblatt d. Gesamtvereins d. Dtschen Geschichts- u. Altertumsvereine. Berlin (szbtl.)		Magyar Könyvviteli Folyóirat. Bp. (12)	2460
Korunk Szava. Bp. (24)	1950	Magyar Közélet. Bp. (24)	1432
Kölner Vierteljahrshette f. Soziologie. Lpzg (4)	2710	Magyar Közélet. Bp. (24)	
Könyvkötők Lapja. Bp. (26)		Magyar Közélet. Bp. (24)	4675
Kőrösi-Csoma-Archivum. Bp. (szbt.)	A 50.05/24	Magyar Közélet. Bp. (24)	4675
Közgazda, A. Bp. (12)		Magyar Közélet. Bp. (24)	42
Közgazdasági Szemle. Bp. (12)	3041	Magyar Közélet. Bp. (24)	4694
Közgazdasági Döntvénytár. (Jogtud. Közl. mell.) Bp. (szbt.)	K 3400/27	Magyar Közélet. Bp. (24)	1838
Közgazdasági Közlöny. Bp. (12)	1329	Magyar Lloyd. Bp. (12)	
Közlekedés. Bp. (12)	530	Magyar Mérnök- és Építészegylet Közlönye. Bp. (52)	532
Közmunka. Bp. (26)	1019	Magyar Művelődés. Bp. (6)	2799
Központi Értesítő. Bp. (52)		Magyar Művészet. Bp. (12)	1700
Köztségfejlesztés. Bp. (12)	1793	Magyar Művészet. Bp. (12)	1153
Községi Közlöny. Bp. (52)	1127	Magyar Nemzetgazda. Bp. (52)	4298
Köztelek. Bp. (104)	39	Magyar Nyelv. Bp. (10)	4635
Kritische Vierteljahrsschrift f. Gesetzgebung u. Rechtswissenschaft. München (4)	2066	Magyar Nyelvőr. Bp. (10)	3171
Kunst, Die. München (12)	1681	Magyar Paedagógia. Bp. (10)	1006
Kunst und Künstler. Berlin (12)	1657	Magyar Pénzügy. Bp. (52)	
Kühn-Archiv. Berlin (szbt.)	4777	Magyar Protestánsok Lapja. Bp. (12)	2487
Külgügyi Szemle. Bp. (4)	2391	Magyar Statisztikai Szemle. Bp. (12)	2698
Landwirtschaftliche Jahrbücher. Berlin (3)	1393	Magyar Szemle. Bp. (12)	
Lélekkutatás. Bp. (1—2)		Magyar Szövetkezés. (Azelőtt: Országos Központi Hitelszövetkezeti Értesítő.) Bp. (26)	1498
Levéltári Közlemények. Bp. (4)	2470	Magyar Törvénykezés. Bp. (24)	2786
Levente. Bp. (24)	1860	Magyar Utazó Kereskedő. Bp. (12)	1
Library Journal, The. New York (22)	0200/31	Magyar Villamos. Bp. (12)	
		Magyar Zsidó Szemle. Bp. (4)	2173
		Magyarországi Rend. Tára. Bp. (12)	K 3400/9

Medizinische Klinik. Wien (52)	1328	Numizmatikai Közlöny. Bp. (szbt.)	739
Menestrel, Le. Paris (52)	1687	Nuova Antologia. Róma (24)	4453
Mercure de France. Paris (24)	4456	Nyelvtudományi Közlemények. Bp. (szbtl.)	4428
Mértékügyi Közlemények. Bp. (szbtl.)		Nyugat. Bp. (24)	4452
Mezőgazdák. Bp. (12)	1238	Nyukosz. Bp. (szbt.)	1497
Mezőgazdasági Közlöny. Bp. (12)	2872		
Mezőgazdasági Kutatások. Bp. (12)	2891	Omke. Bp. (52)	140
Mind. London (4)	4251	Orient u. Occident. Lpzig (12)	A 47.05/25
Minerva. Bp. (10)	2459	Orientalistische Literaturzeitung.	
Minerva-Zeitschrift. Berlin (6)	2583	Lpzig (12)	A q 01694/10
Mitteilungen aus der Historischen Literatur.		Ország-Világ. Bp. (szbt.)	
Berlin (4)	2251	Országos Kereskedelmi Közlöny. Bp. (szbt.)	
Mitteilung d. Österr. Institutes f. Geschichts-		Országos Középiskolai Tanáregyesületi	
forschung. Innsbruck (4)	4329	Közlöny. Bp. (10)	4429
Monatshäfte f. Baukunst. Berlin (12) (Azelőtt:		Országos Mezőgazdasági Közlöny. Bp. (24)	
Wasmuths —)	1225	Országos Törvénytár. Bp. (24—30)	655
Monatshäfte d. Statistik d. Aussenhandels		Orvosi Hetilap. Bp. (52)	1388
Österreichs. Wien (12)	1910	Orvostudományi Szemle. Bp. (12)	2652
Monatsschrift f. Kriminalpsychologie u. Straf-		Ostasiatische Rundschau. Berlin. (Azelőtt:	
rechtsreform. Heidelberg (12)	2115	Asien) (12)	A 50.05/13
Monde Slave, Le. Paris (12)	2623	Ostasiatische Zeitschrift. Berlin (4)	A 50.05/16
Mone. Bp. (12)	1658	Österreichische Gemeinde-Ztg. Wien (24)	1685
More Books. Boston (12)	0205/17	Österreichische Volkswirt, Der. Wien (52)	1073
Move. Bp. (24)	179		
Municipal Engineering and the Sanitary		Padova. Padova (12)	
Record. London (52)	1754	Pannonhalmi Szemle. Pannonhalma (4)	2649
Municipal Journal and Public Werks Engineer.		Pantheon. München (12)	1823
London (52)	34	Páztortúz. Kolozsvár (26)	1699
Munkásifjú. Pécs (24)	2941	Pénzügyi Tisztviselők Lapja. Bp. (12)	1361
Munkaügyi Közlöny. Bp. (24)	1690	Pénzügyi Fogalmazók Lapja. Bp. (12)	1954
Munkaügyi Szemle. Bp. (12)	2716	Pénzügyi Hírlap. Bp. (24)	1953
Musik, Die. Stuttg. (12)	1683	Pénzügyi Közlöny. Bp. (30—36)	3517
Münchener Medizin. Wochenschrift.		Pénzügyi Kurir. Bp. (52)	
München (52)	1188	Pénzügyi és Közigazgatási Jog Tára. (Magy.	
Műszaki Lap. Bp. (12)		Jogi Szemle mell.) (10)	2341
Művészet. Bp. (24)		Pénzügyi és Közigazgatási Jog Tára. (Magy.	
		Jogi Szemle mell.) (10)	3661 és 177
		Pérgő Képek. Bp. (12)	
		Perjogi Döntvénytár. (Jogtud. Közl. mell.)	
		(szbt.)	K 3400/38
		Pesti Futár. Bp. (24)	
		Pesti Szemle. Bp. (26)	
		Pesti Tözsde. Bp. (52)	200
		Pestmegye. Bp. (52)	Bq 071/66
		Petermanns Mitteilungen aus Justus Perthes	
		Geographischer Anstalt. Gotha (12)	1033
		Philobiblon. Wien (12)	2955
		Philosophisches Jahrbuch d. Görres-Gesellsch.	
		Fulda (4)	0161/3
		Pilishegyvidéki Hírek. Budakalász (52)	Bq 071/65
		Polgári Jog. Bp. (12)	2821
		Polgári Törvénykezési Jog Tára. (Magy. Jogi	
		Szemle mell.) Bp. (10)	2342
		Political Science Quarterly. New York (4)	3713
		Polybiblon. Paris (12)	01544/8 és 01544/7
		Prager Rundschau. Prága (6)	X 2084
		Preussische Jahrbücher. Berlin (12)	4691
		Preussisches Archiv. Berlin (szbt.)	2250
		Proceedings of the Academy of Political	
		Science. New York (2)	2849
		Protestens Szemle. Bp. (12)	4432
		Psychoanalytische Bewegung, Die. Wien (4)	2877
		Psychotechnische Zeitschrift. München (6)	1756
		Public Health Reports. Washington. 52)	4530
Nagy-Magyarország. Bp. (12)	1879		
Napkelet. Bp. (10)	2223		
Nation, The, New York (52)	1258		
Nation u. Staat. Wien (52)	2749		
Naturwissenschaften, Die. Berlin (52)	1637		
Nemzeti Élet. Bp. (52)	1651		
Nemzetközi Jog Tára. (Magy. Jogi Szemle			
mell.) Bp. (10)	2902		
Nemzetnevelés. Bp. (24)	1748		
Népegészségügy. Bp. (24)	2580		
Népszerű Gyorsírás. Bp. (6)	2563		
Néptanítók Lapja. Bp. (48)	1128		
Népünk és Nyelvünk. Bp. (12)	2878		
Neue Literatur. Lpzig (12)	0168/3		
Neue Rundschau, Die. Berlin (12)	4455		
Neue Wirtschafts Rundschau. Bp. (12)			
New Statesman. London (52)	1098		
New York Libraries. New York (4)	0200/69		
Niemeyers Zeitschrift f. Internationales Recht.			
München (6)	2037		
Nineteenth Century and After. London (12)	4449		
North American Review, The. New York (12)	4490		
Nouvelle Revue Française, La. Paris (12)	2636		
Nouvelle Revue de Hongrie (Azelőtt:			
Revue —) Bp. (12)	4255		
Növényvédelem. Bp. (12)	2816		

Rádióélet. Bp. (52)	1881	Sozialistische Monatshefte. Berlin (12)	3340
Rádióújság. Bp. (52)	1762	Spectator, The. London (52)	1337
Radiowelt. Wien (52)	1820	Speculum. (4)	2784
Rádió és Fotoamatőr. Bp. (12)	X 2107	Statistische Nachrichten. Wien (12)	1786
Rajzoktatás. Bp. (12)	2401	Statisztikai Havi Közlemények. Bp. (12)	4444
Reichs-Arbeitsblatt. Berlin (48)	952	Städtetag. Berlin (12)	1089
Reichsgesetzblatt. Berlin (szbt.)	3643	Stella. Bp. (4)	2985
Reichsgesundheitsblatt. Berlin (52)	1751	Stimmen der Zeit. Freiburg (12)	4644
Reichstädtebund. Berlin (24)	769	Sudhoffs Archiv für die Geschichte der Medizin. Lpzg (61)	4955
Reichsverwaltungsblatt. (Azelőtt: Preus- sisches Verwaltungsblatt.) Berlin (52)	691	Survey, The. London (24)	3588
Résumé Mensuel d. Travaux de la Société d. Nations. Genève (12)	1640	Süddeutsche Monatshefte. München (12)	4709
Review of Reviews. London (12)	4786	Syria. Paris (4)	Aq 50.05/25
Revue d'Allemagne. Paris (12)	2871	Szabadalmi Közöny. Bp. (24)	579
Revue des Arts Asiatiques. Paris (4)	A 50.05/36	Szabadság. (Azelőtt: Előőrs.) Bp. (52)	1830
Revue d'Assyriologie. Paris (4)	A 50.05/29	Szakszervezeti Értesítő. Bp. (12)	3653
Revue Communale. Paris (12)	3968	Szalézi Értesítő. Rákospalota (10)	
Revue des Deux Mondes. Paris (24)	3298	Századok. Bp. (4)	3049
Revue de Droit International. Genève (4)	2736	Századunk. Bp. (6)	2668
Revue d'Économie Politique. Paris (6)	3672	Szent György. Bp. (24)	1875
Revue d'Économie Sociale & Rurale. (Azelőtt: Reforme Sociale.) Paris (6)	4460	Széphalom. Szeged (12)	1784
Revue des Établissements de Bienfaisance et d'Assistance. Paris (6)	3888	Színházi Élet. Bp. (52)	B 792/48
Revue Franco-Hongroise. Bp. (12)		Szocializmus. Bp. (12)	3359
Revue Générale du Droit, de la Législation et de la Jurisprudence en France et à l'Étranger. Paris (4)	2596	Szombat. Bp. (52)	
Revue Hebdomadaire. Paris (52)	4929	Szövetkezeti Értesítő. Bp. (52)	1266
Revue Historique. Paris (6)	4927	Társadalombiztosítási Közöny. Bp. (24)	4362
Revue de l'Institut du Sociologie. Bruxelles (4)	2755	Társadalompolitikai Füzetek. Bp.	2553
Revue Internationale de Sociologie. Paris (12)	4846	Társadalomtudomány. Bp. (6)	2450
Revue Internationale du Travail. Genève (12)	2537	Tägliche Praxis. Wien (12)	X 2078
Revue de Loyers. Paris (12)	2958	Technik und Wirtschaft. Berlin (12)	2662 és 1665
Revue Municipale. Paris (12)	698	Technisches Gemeindeblatt. Berlin (24)	695
Revue de Paris. Paris (24)	4814	Tenger, A. Bp. (12)	1260
Revue Politique et Parlementaire. Paris (12)	3476	Tér és Forma. Bp. (12)	1801
Revue des Sciences Politiques. Paris (4)	3725	Térképészeti Közöny. Bp. (szbtl.)	
Revue des Sciences Religieuses. Strassbourg (4)	2572	Természet, A. Bp. (24)	Bq 727/14
Revue Universelle. Paris (12)	2704	Természettudományi Közöny. Bp. (12)	4992
Rivista Musicale Italiana. Torino (4)	2646	Testnevelés. Bp. (12)	2648
Rokkantegyleti Értesítő. Bp. (12)		Theologiai Szemle. Debrecen (6)	2673
Rumänischer Lloyd. Kolozsvár (52)	184	Theologische Revue. Münster (20)	1638
Rundschau f. Kommunalbeamte. Berlin (52)	1075	Therapia. Bp. (12)	1689
Saint Louis Public Library. St. Louis (12)	02512/8	Töke. Bp. (24)	1896
Sajtó. Bp. (12)	2787	Tözsdei Kurir. Bp. (52)	Bq 387/52
Schmollers Jahrbuch f. Gesetzgebung, Verwaltung u. Volkswirtschaft im Deutschen Reiche. München (4)	3052	Turán. Bp. (4)	A 50.05/7
Schönere Zukunft. Wien (52)	1912	Turisták Lapja. Bp. (12)	2726
Scientia. Milano (12)	3872	Turul. Bp. (szbt.)	557
Secolo XX, II. Milano (12)	1752	Tüdőbeteg gondozás és Tuberkulózis. Bp. (24)	743
Selbstverwaltung und Demokratie. Berlin (12)		Typographia. Bp. (52)	36
Social Forces. Baltimore (4)	2815	Új Budapest. Bp. (52)	189
Social Science Abstracts. Monaska, Wisconsin (12)	1889	Új Gazdaság. (Azelőtt: Magyar Külkeres- kedelem.) Bp. (24)	162
Sociala Meddelanden. Stockholm (12)	4556	Új Idők. Bp. (52)	1790
Société des Nations. Bern (12)	2384	Új Magyarország. Bp. (52)	
Sociologus. (Azelőtt: Zeitschrift f. Völker- psychologie.) Lpzg (4)	2588	Új Magyarság. Bp. (12)	
Soziale Praxis u. Archiv. f. Volkswohlfahrt. München (52)	587	Umschau, Die. Frankfurt a. M. (52)	734
		Ungarische Jahrbücher. Berlin (4)	2085
		Ungarische Rundschau. Bp. (12)	1957
		Ügyvédek Lapja. Bp. (12)	81
		Ügyvédi Kamarai Közöny. Bp. (szbt.)	B 347/9
		Üzlet, Az. Bp. (52)	
		Vállalkozók Lapja. Bp. (52)	70
		Vallee du Danube, La. Bp. (10)	

Vármegye. Bp. (36)	55	Zeitschrift f. Geopolitik. Berlin (12)	2552
Város, A. Bp. (52)		Zeitschrift f. d. Gesamte Staatswissenschaft. Tübingen (6)	3046
Városfejlesztés. Bp. (24)	1958	Zeitschrift f. Handelswissenschaftliche For- schung. Lpzg (12)	2582
Városi Szemle. Bp. (6)	3720 és K 3520/35	Zeitschrift f. Indologie u. Iranistik. Lpzg (2)	A 50.05/19
Városi Ujság. Bp. (5)	203	Zeitschrift f. Kommunalwirtschaft. Berlin— Friedenau (24)	1242
Városok Lapja. Bp. (12)	998	Zeitschrift f. Kunstgeschichte. (Azelött: — Bildende Kunst.) Lpzg (12)	1760
Verhandlungen d. Ung. Ärztl. Gesellschaften. Bp. (24)	X 2130	Zeitschrift f. Menschenkunde. Heidelberg (6)	2953
Verkehrstechnik. Berlin (52)	1330	Zeitschrift f. Musik. Lpzg (12)	2578
Vie Communale et Départementale. La. Paris (12)	2705	Zeitschrift f. Nationalökonomie. Wien (5)	X 2041
Vierteljahrschrift f. Sozial- u. Wirtschafts- geschichte. Stuttg. (4)	3518	Zeitschrift f. Organisation. Berlin (24)	1837
Vierteljahrshefte zur Konjunkturforschung. Berlin (4)	1769	Zeitschrift f. Öffentliches Recht. Wien (4)	2397
Vierteljahrshefte zur Statistik d. Deutschen Reichs. Berlin (4)	940	Zeitschrift f. Parapsychologie. Lpzg (12)	2868
Vízügyi Közlemények. Bp.	3360	Zeitschrift f. Politik. Berlin (4)	3473
Volkswirte, Die. München (24)	2054	Zeitschrift d. Savigny-Stiftung f. Rechts- geschichte. Weimar (1)	3537
Volkwohl. Wien (12)	2499	Germanistische Abteilung	
Weisse Fahne, Die. Pfullingen (12)	2943	Kanonistische Abteilung	
Weit d. Islams, Die. Berlin	A 50.05/8	Romanistische Abteilung	
Weltkunst. Berlin (52)	219	Zeitschrift f. Semitistik u. Verwandte Gebiete. Lpzg (2)	A 50.05/20
Weitwirtschaftliches Archiv. Jena (4)	4394	Zeitschrift f. Sozialforschung. Lpzg (3)	X 2159
Wiener Medizinische Wochenschrift. Wien (52)	1686	Zeitschrift f. Vergleichende Rechtswissenschaft. Stuttg. (3)	4009
Wiener Zeitschrift f. d. Kunde d. Morgen- landes. Wien (4)	A 50.05/12	Zeitschrift f. Volksernährung. Berlin (24)	1794
Wilson Bulletin. New York (10)	0205/19	Zeitschrift f. Völkerrecht. Breslau (4)	3547
Wirtschaft u. Statistik. Berlin (24)	1649	Zeitschrift f. Wohnungswesen. Berlin (24)	619
Wirtschaftliche Rundschau f. Deutschland u. Ungarn. Bp. (12)		Zene, A. Bp. (24)	2757
Wirtschafts-Berichte der Geldinstituts- Zentrale. Bp. (4)	2732	Zentralblatt f. Bibliothekswesen. Lpzg (12)	0200/33
Zeitschrift f. Assyriologie. Berlin u. Lpzg. (2)	A 50.05/18	Zentralblatt d. Christlichen Gewerkschaften Deutschlands. Berlin (26)	1625
Zeitschrift f. Ästhetik z. Allg. Kunstwissensch. Stuttg. (4)	2980	Zentralblatt f. d. Ges. Medizin. Lpzg (52)	2900
Zeitschrift f. Bücherfreunde. Lpzg (6)	q 0900/9	Zentralblatt f. Gewerbehygiene u. Unfall- verhütung. Lpzg (12)	1198
Zeitschrift d. Deutschen Morgenländischen Gesellschaft. Lpzg (4)	A 50.05/1	Zentralblatt f. Jugendrecht u. Jugendwohl- fahrt. Berlin (12)	2954
Zeitschrift f. Ethnologie. Berlin (6)	4961	Zsidó Szemle. Bp. (24)	1229
		Yach Turkestan. Berlin (12)	

Napilapok jegyzéke. 1932.

Zeitungen — Newspapers

Berliner Tageblatt	87	Nemzeti Ujság	167
Budapesti Hírlap	72	Népszava	38
Daily Mail	100	Neue Freie Presse	77
Ellenzék	105	Pester Lloyd	75
Erdélyi Lapok	223	Pesti Hírlap	73
Est. Az	20	Pesti Napló	128
Esti Kurir	192	Prágai Magyar Hírlap	201
Frankfurter Zeitung	92	Reichspost	216
Keleti Ujság	208	Temps, Le	109
Magyar Hírlap	134	Times, The	79
Magyarság	173	Új Nemzedék	164
		Ujság	224

A Fővárosi Nyilvános Könyvtár kiadványai.

*Verzeichnis der Veröffentlichungen der — List of publications of the Budapest
Budapester Stadtbibliothek Public Library*

- A Fővárosi Nyilvános Könyvtár Értesítője.** (Bulletin der Hauptstädtischen Öffentlichen Bibliothek. — Bulletin of the Municipal Public Library.) I—XII. 1907—1918. — Új folyam. (Neue Folge — New series.) I—X. 1921—1930. Ára (Preis — Price 2 P. Megszűnt — Erscheint nicht weiter — This series is closed.)
- A Fővárosi Könyvtár Évkönyve.** (Jahrbuch der Hauptstädtischen Bibliothek. — Yearbook of the Municipal Library.) I. — 1931—. Ára (Preis — Price) 5 P.
- Közlemények.** — (Mitteilungen. — Communications): 1. Szakkatalógus. 1. füzet: A lakáskérdés és a városépítés kapcsolatos kérdései. (Fachkatalog. Heft 1.: Wohnungsfrage und anschließende Probleme des Städtebaus. — Catalogue of subjects. Number 1.: Housing and other questions of town planning.) 1907.* Pótlék 1907-ről és 1908-ról. (Ergänzung vom Jahre 1907 und 1908. — Supplement of the year 1907 and 1908.)* — 2. Szakkatalógus. 2. füzet: A községi pénzügy. (Fachkatalog. Heft 2.: Kommunale Finanzen. — Catalogue of subjects. Number 2.: Municipal finances.) 1908.* — 3. A választóreform. Válogatott jegyzék a parlamenti és községi választójog és a parlamentarizmus irodalmából. (Die Reform des Wahlrechts. Auswahl aus der Literatur des Reichstags- und Kommunalwahlrechts und des Parlamentarismus. — Selected list of literature on parliamentary and municipal suffrage and parliamentarism.) 1909.* — 4. Szakkatalógus. 3. füzet: Községi szocializmus. Függetlenül: Munkaviszonyok községi vállalatokban. (Fachkatalog. Heft 3. Munizipalsocialismus. Im Anhang: Arbeitsverhältnisse in den städtischen Unternehmungen. — Catalogue of subjects. Number 3. Municipal socialism. Annex: Conditions of work in the municipal undertakings.) 1909.* — 5. Magyar társadalomtudományi bibliográfia 1909-ről. (Ungarische sozialwissenschaftliche Bibliographie vom Jahre 1909. — Bibliography of social sciences from 1909.)* — 6. Emlékirat községi nyilvános könyvtár létesítéséről Budapesten. (Denkschrift über die Errichtung einer Städtischen Öffentlichen Bibliothek in Budapest. — Memorial on the foundation of a Public Municipal Library in Budapest.) 1910.* — 7. Községi Nyilvános Könyvtár létesítése ügyében tartott szakértekezlet jegyzőkönyve. (Protokoll der Enquête über die Errichtung einer Städtischen Öffentlichen Bibliothek. — Protocol of the enquête on the foundation of a Municipal Public Library.) 1910.* — 8. Magyar társadalomtudományi bibliográfia 1910-ről. (Ungarische sozialwissenschaftliche Bibliographie vom Jahre 1910. — Bibliography of social sciences from 1910.) 1911.* — 9. A Fővárosi Könyvtár osztályozása. (Klassifikationsschemen der Hauptstädtischen Bibliothek. — Classification in the Municipal Library.) — 1. Bevezetések. Rövidített osztályozás. Közös alosztások. (Einleitungen. Verkürzte Klassifikation. Gemeinsame Subdivisionen. — Introductions. Abbreviated classifications. Common subdivisions.) 1912.* — 2. Általános munkák. Bölcelet. Vallás. Egyház. (Allgemeine Werke. Philosophie. Religion. Kirche. — General questions. Philosophy. Religion. Church.) 1912.* — 10. Magyar társadalomtudományi bibliográfia. 1911—1912-ről. (Ungarische sozialwissenschaftliche Bibliographie vom Jahre 1911 und 1912. — Bibliography of social sciences from 1911—1912.) 1914.* — 11. Mintajegyzék városi nyilvános könyvtárak számára. (Musterkatalog für Städtische Öffentliche Bibliotheken. — Model-list for Municipal Public Libraries.) 1913.*
- A Budapesti Gyűjtemény bibliográfiai munkálatai.** — (Bibliographische Arbeiten der Budapestensia Sammlung. Bibliographical works of the Budapestensia Collection.) — 1. Buda és Pest a szabadságharc idejében. (Ofen und Pest zur Zeit des Freiheitskampfes. — Buda and Pest at the time of the war of independence. Ára (Preis — Price) 2 P.) 1929. — 2. Buda és Pest fürdőinek és gyógyforrásainak irodalma. (Literatur der Ofner und Pester Bäder und Heilquellen. — Literature of the baths and mineral springs of Buda and Pest.) 1933. Ára (Preis — Price) 2 P.
- Aktuális kérdések irodalma.** — (Literatur aktueller Zeitfragen. — Bibliography of questions bearing actuality.) — 1. Drágaság. (Teuerung. — High cost of living.) 1910.* — 2. Jégghiány. 1. kiad. (Eismangel. 1. Aufl. — Lack of ice. 1. st. ed.) 1910.* — 3. Kiütéses tifusz. (Flecktyphus. — Jail fever.) 1910.* — 4. Jégghiány. 2. kiad. (Eismangel. 2. Aufl. — Lack of ice. 2. ed.) 1910.* — 5. Városi Nyilvános Könyvtárak. (Städtische Öffentliche Bibliotheken. — Municipal Public Libraries.) 1910.* — 6. Ázsiai kolera. (Asiatische Kolera. — Asiatic

* Elfogyott. (Vergriffen. — Out of print.)

cholera.) 1910.* — 7. Tejhiány. (Milchmangel. — Lack of milk.) 1910.* — 8. Földgáz. (Erdgas. — Natural gas.) 1911.* — 9. Kétéves katonai szolgálat. (Zweijähriger Militärdienst. — Two years military service.) 1911.* — 10. Közigazgatási tisztviselők képesítése. (Qualifikation der Verwaltungsbeamten. — Qualification of administrative employees.) 1911.* — 11. A munkabérek törvényes védelme. (Rechtsschutz des Arbeitslohns. — Legal protection of wages.) 1911.* — 12. Választási bíráskodás. (Wahlgerichtsbarkeit. — Electoral jurisdiction.) 1911.* — 13. Szociálpolitika. (Sozialpolitik. — Social policy.) 1912.* — 14. Szociális magánjog. (Soziales Privatrecht. — Social civil law.) 1912.* — 15. Munkaviszony. (Arbeitsverhältniss. — Labour relation.) 1912.* — 16. Szociális bérpolitika. (Soziale Lohnpolitik. — Social policy of wages.) 1912.* — 17. Munkásvédelem. (Arbeiterschutz. — Protection of labour.) 1912.* — 18. Munkásbiztosítás. (Arbeiterversicherung. — Workers insurance.) 1912.* — 19. Szociális egészségügy. (Soziale Hygiene. — Social hygienics.) 1912.* — 20. Munkásjóléti intézmények. — Wohlfahrtseinrichtungen. — Instituts for workers welfare.) 1912.* — 21. Munkanélküliség. (Arbeitslosigkeit. — Unemployment.) 1912.* — 22. Szociális büntetőjog. (Soziales Strafrecht. — Social criminal law.) 1912.* — 23. Szociális községi közigazgatás. (Soziale Gemeindeverwaltung. — Social local government.) 1912.* — 24. Szociálpedagógia. (Sozial-Pädagogie. — Social pedagogics.) 1912.* — 25. Balkán kérdés. (Die Balkanfrage. — The Balcan question.) 1912.* — 26. A munkanélküliség elleni községi biztosítás. — Gemeindeversicherung gegen Arbeitslosigkeit. — Municipal insurance against unemployment.) 1912.* — 27. Balkánkérdés. 2. kiad. (Die Balkanfrage. 2. Aufl. — The Balcan question. 2. ed.) 1913.* — 28. Politikai tömegsztrájk. (Politischer Massenstreik. — Political general strike.) 1913.* — 29. Vasúti pályaudvarok. (Bahnhöfe. — Railwaystations.) 1913.* — 30. Az esperantó és a kiadói érdekek. (Das Esperanto und die Interessen der Verleger. — Esperanto and publishers rights.) 1913.* — 31. Erkölcsstelen irodalom elleni küzdelem. (Kampf gegen Schundliteratur. — Fight against pornography.) 1913.* — 32. A nők választójoga. (Wahlrecht der Frauen. — Womens suffrage.) 1913.* — 33. Háború. (Der Krieg. — War.) 1914.* — 34. A Duna. (Die Donau. — The Danube.) 1916.* — 35. A monarchia és nemzetiiségek. (Die Monarchie und die Nationalitäten. — Austria-Hungary and the nationalities.) 1918.* — 36. Rákosi Jenő. — 1927. Ára (Preis. — Price) 20 fillér. — 37. Beethoven. — 1927. Ára (Preis — Price) 40 fillér. — 38. Olasz-magyar kapcsolatok. (Italienisch-ungarische Beziehungen. — Italo-hungarian connections. 1927.) — Ára (Preis — Price) 60 fillér. — 39. Békerevizió. (Revision der Friedensverträge. — Revision of the peace-treaty.) 1927. Ára (Preis — Price) 40 fillér. — 40. Lakbérleti jog. (Mietrecht. — Law of house tenancy.) 1927. Ára (Preis — Price) 40 fillér. — 41. Valorizáció. (Valorisation.) 1928. Ára (Preis — Price) 40 fillér. — 42. Albrecht Dürer. 1928. Ára (Preis — Price) 3 P. — 43. Sport és testnevelés. (Sport und Körperkultur. — Sports and Physical training.) 1928. Ára (Preis — Price) 80 fillér. — 44. Franz Schubert. 1928. Ára (Preis — Price) 2 P. — 46. A sajtó. (Die Presse. — The Press.) 1929. Ára (Preis — Price) 40 fillér. — 47. Kartell és tröszt. (Kartelle und Trösts. — Cartels and Trusts.) 1929. Ára (Preis — Price) 40 fillér. — 48. Munkaidő. (Arbeitszeit. — Hours of labour.) 1930. Ára (Preis — Price) 40 fillér. — 49. Goldmark Károly. (Karl Goldmark.) 1930. Ára (Preis — Price) 40 fillér.

Fiókkönyvtárak katalógusai. — (Kataloge der Zweigbibliotheken. — Catalogues of the branch libraries.) A fiókkönyvtárak magyar nyelvű szépirodalmi könyveinek jegyzéke. (Verzeichnis der in ungarischer Sprache erschienenen Belletristik. — List of belletristic works in hungarian.) 1929. Ára (Preis — Price) 1 P.

1. sz. *fiókkönyvtár.* (Zweigbibliothek Nr. 1. — Branch library Nr. 1.) — 1. Gyermekek könyvei. (Bücher für Kinder. — Books for children.) 1916.* — 2. Ifjúsági könyvek. 1. sorozat. (Bücher für Jugendliche. 1. Folge. — Books for the youth. 1. Series.) 1916.* — 3. Magyar nyelvű szépirodalom. (Belletristik in ungarischer Sprache. — Belletristic works in hungarian.) 1916.* — 4. Német szépirodalom. Regények, elbészélések. (Deutsche Belletristik. Romane, Erzählungen. — German belletristic works. Novels, short stories.) 1916.* — 5. Német szépirodalom. Pótlás. (Deutsche Belletristik. Ergänzung. — German belletristic works. Supplement.) 1917.*

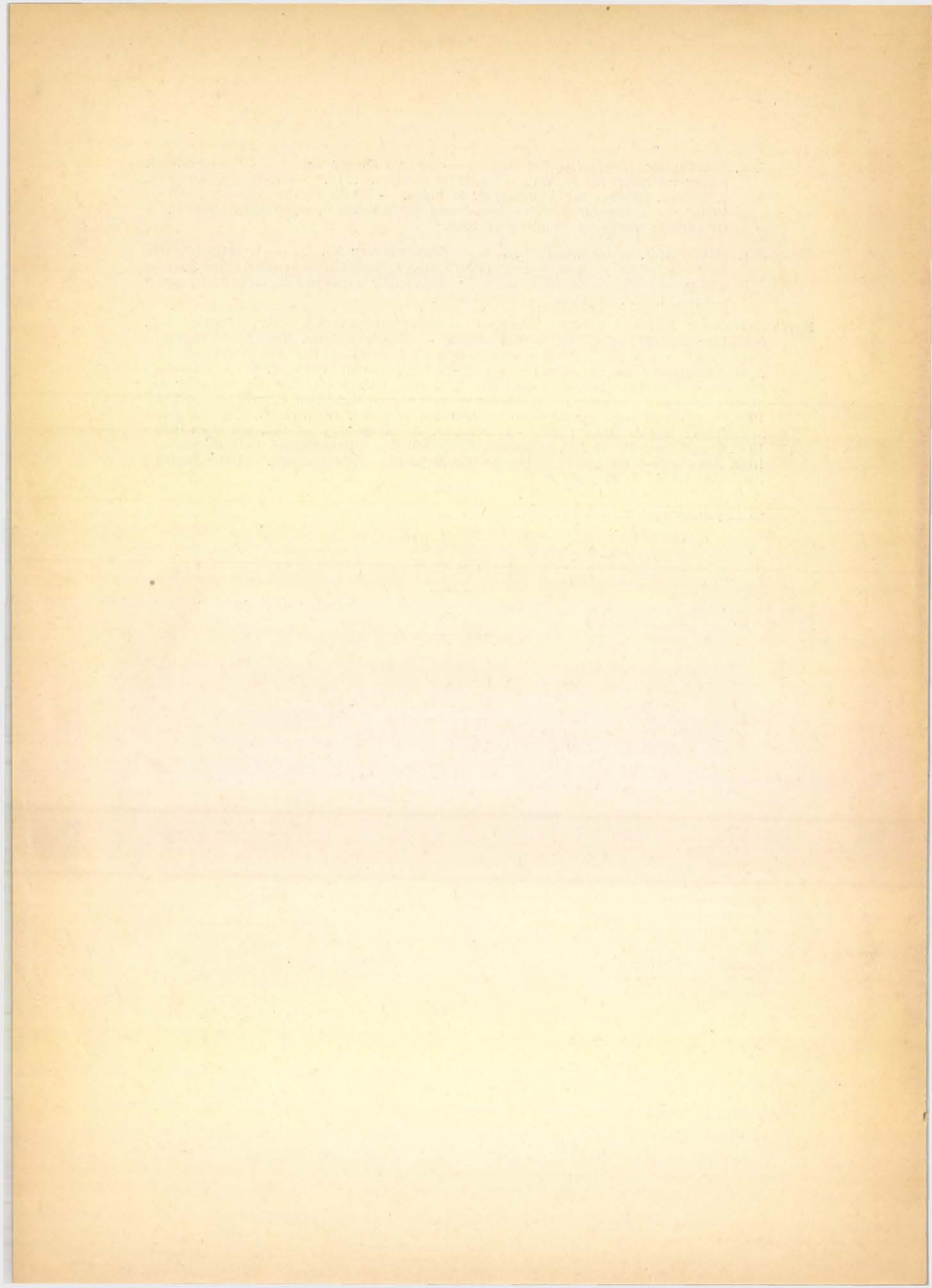
2. sz. *fiókkönyvtár.* (Zweigbibliothek Nr. 2. — Branch library Nr. 2.) — 1. Gyermekek könyvei. (Bücher für Kinder. April. — Books for children.) 1916.* — 2. Ifjúsági könyvek. 1. sorozat. (Bücher für Jugendliche. 1. Folge. — Books for the youth. 1. Series.) 1916.* — 3. Magyar nyelvű szépirodalom. (Belletristik in ungarischer Sprache. — Belletristic works in hungarian.) 1916.*

* Elfogyott. (Vergriffen. — Out of print.)

3. sz. fiókkönyvtár. (*Zweigbibliothek Nr. 3. — Branch library Nr. 3.* — 1. Gyermekek könyvei. (Bücher für Kinder. — Books for children.) 1916.* — 2. Ifjúsági könyvek. 1. sorozat. (Bücher für Jugendliche. 1. Folge. — Books for the youth. 1. Series.) 1916.* — 3. Magyar nyelvű szépirodalom. (Belletristik in ungarischer Sprache. — Belletristic works in hungarian.) 1916.*
8. sz. fiókkönyvtár. (*Zweigbibliothek Nr. 8. — Branch library Nr. 8.*) — 1. Magyar nyelvű szépirodalmi könyvek és ismeretterjesztő művek. (Belletristik in ungarischer Sprache und populärwissenschaftliche Werke. — Belletristic works in hungarian and popular science.) 1927. Ára (Preis — Price) 1.60 P.

Egyéb kiadványok. (Sonstige Veröffentlichungen. — Other publications.) — Évi jelentés 8—15. évf. (Jahresbericht, Jg. 8—15. Sonderabdrucke — Yearly bulletin. Year 8—15 Reprint.) 1914—1921. — A világháború újabb irodalma. (Neuere Literatur des Weltkrieges. — New bibliography on the world war.) Budapest: Benkó 1915—17.* — Útmutató a Fővárosi Könyvtár látogatói számára. 3. kiadás. (Wegweiser für die Besucher der Stadtbibliothek. 3. Ausgabe. — Guide for visitors of the Municipal Library. 3. edition.) 1918.* — »Emericus« egy dilingeni iskoladráma 1626-ból. (»Emericus«. Ein Dilingener Schuldrama aus d. Jahre 1626. — »Emericus«. A college play of Dillingen from 1626.) 1930. Ára (Preis — Price) 2 P. — Goethe. (Bibliográfia. — Bibliographie. — Bibliography.) 1932. Ára (Preis — Price) 2 P. — Haydn. (Bibliográfia. — Bibliographie. — Bibliography.) 1932. Ára (Preis — Price) 3 P.

* Elfogyott. (Vergriffen. — Out of print.)

TÁJÉKOZÁSUL

A Fővárosi Nyilvános Könyvtár központja VIII., Reviczky-utca 1. nyitva van minden hétköznap d. e. 9-től esti 7-ig, vásár- és ünnepnapon 10-től 1-ig; normanapokon zárva van.

Normanapok: Újév. — Március 15. — Nagypéntek. — Húsvét vasárnapja. — Pünkösöd vasárnapja. — Úrnapja. — Augusztus 20. — December 25.

Központi könyvtár.

A könyvtár könyvei kétféleképpen használhatók: 1. helyben és 2. otthon.

1. A helybenolvasás az olvasó- és folyóirat-teremben olvasójegyhez van kötve. Ez a jegy díjtalan. Válthatja minden felnőtt. Elvesztett jegy pótlásáért 20 fillér fizetendő.

2. A könyvek otthoni használatra elvitele (kölcsönzése) kölcsönzójegyvel történik. Kölcsönzójegyet válthat félévre 2-50 pengőért minden budapesti lakos, aki személyazonosságát és főbérleti lakása címét elfogadható módon igazolja. A kölcsönzés határideje egy hónap. Késedelem esetén kötetenként és naponként 10 fillér bírság fizetendő. A könyvtár könyvanyagáról katalógus tájékoztat.

Háromféle katalógus van: betűrendes szerzői, tárgyi és földrajzi katalógus.

A katalógusban megtalálja az olvasó a keresett mű szerzőjét, címét és helyszámát. (A cédula bal sarkán!) Ezeket az adatokat kell felírnia a kérőlapra, amikor könyvet kér.

Kétféle kérőlap van: egy a kölcsönzőben és egy az olvasó- és folyóirat-teremben.

Felvilágosítást az ügyeletes tisztviselő ad; irodalmi tanácsot, bibliográfiai felvilágosítást a referenc-könyvtáros.

A könyvtár írásban és telefonon is szívesen válaszol a hozzá intézett kérdésekre. (Telefonszám: 462-56, 57).

A látogatónak ingyen áll rendelkezésére a ruhatár, ahol felső kabátját, esernyőjét és aktatáskáját köteles letenni.

*

Fiókkönyvtárak.

1. sz. fiók. Felnőttek kölcsönzője, (IV., Királyi Pál-utca 11.) Nyitva hétfő, szerda és péntek 2- $\frac{1}{2}$ 6-ig, kedd, csütörtök, szombat 10- $\frac{1}{2}$ 2-ig.

2. sz. fiók. (Deák Ferenc-könyvtár). VII., ker., Almássy-tér. Nyitva felnőtteknek hétfő, szerda, péntek 2- $\frac{1}{2}$ 6-ig, kedd, csütörtök, szombat 10- $\frac{1}{2}$ 2-ig, gyermekeknek kedd, csütörtök, szombat 12- $\frac{1}{2}$ 2-ig.

3. sz. fiók (X. ker., Százados-út 10.). (Fővárosi kislakástelep.) Nyitva felnőtteknek hétfő, szerda, péntek 2- $\frac{1}{2}$ 6-ig, kedd, csütörtök, szombat 10- $\frac{1}{2}$ 2-ig, gyermekeknek hétfő, szerda, péntek 2- $\frac{1}{2}$ 4-ig.

4. sz. fiók. (Aréna-úti Fővárosi Népszálló). Mindennap d. u. 3-7, szombat d. e. 10- $\frac{1}{2}$ 1-ig.

5. sz. fiók (Állatkert). Nyitva hétfő, szerda, péntek 2- $\frac{1}{2}$ 6-ig, kedd, csütörtök, szombat 10- $\frac{1}{2}$ 2-ig.

6. sz. fiók. (Budai Vigadó). II., Szilágyi Dezső-tér 5. Nyitva hétfő, szerda, péntek 2- $\frac{1}{2}$ 6-ig, kedd, csütörtök, szombat 10- $\frac{1}{2}$ 2-ig.

7. sz. fiók. (Népház). V., Vág-utca 12. Nyitva felnőttek részére hétfő, szerda 3- $\frac{1}{2}$ 7-ig, péntek 4- $\frac{1}{2}$ 8-ig, kedd, csütörtök, szombat 10- $\frac{1}{2}$ 2-ig. Gyermekeknek naponként 4-5-ig.

8. sz. fiók. (III., ker., Kórház-utca el. iskola). Nyitva felnőtteknek hétfő, szerda, péntek 3- $\frac{1}{2}$ 8-ig, kedd, szombat 10- $\frac{1}{2}$ 1-ig. Gyermekeknek hétfőn és pénteken 2-4-ig.

9. sz. fiók. (IX., Bakáts-tér 3.) Nyitva hétfő, szerda 2- $\frac{1}{2}$ 6 péntek 4- $\frac{1}{2}$ 8-ig, kedd, csütörtök, szombat 10- $\frac{1}{2}$ 2-ig.

10. sz. fiók. (VI., Hunyadi-tér 3., félemelet). Nyitva hétfő, szerda 2- $\frac{1}{2}$ 6-ig, péntek 4- $\frac{1}{2}$ 8-ig, kedd, csütörtök, szombat 10- $\frac{1}{2}$ 2-ig.

11. sz. fiók. (I., Döbrentei-utca 24.) Nyitva hétfő, szerda, péntek 2- $\frac{1}{2}$ 6-ig, kedd, csütörtök szombat 10- $\frac{1}{2}$ 2-ig.

12. sz. fiók. (X., Kolozsvári-út 39.) Nyitva hétfő, péntek 2- $\frac{1}{2}$ 6-ig, szerda 4- $\frac{1}{2}$ 8-ig, kedd, csütörtök, szombat 10- $\frac{1}{2}$ 2-ig.

14. sz. fiók. (IV., Királyi Pál-utca 11., I. em.). A volt 1. sz. ifj. kölcsönző. Nyitva kedd, szombat d. e. 11- $\frac{1}{2}$ 2-ig, a többi napokon d. u. 2- $\frac{1}{2}$ 6-ig.

MEMORANDUM

TO: THE DIRECTOR, BUREAU OF REVENUE
FROM: THE ASSISTANT ATTORNEY GENERAL
SUBJECT: [Illegible]

Reference is made to the report of the [Illegible] dated [Illegible] and to the [Illegible] of the [Illegible] dated [Illegible].

The [Illegible] of the [Illegible] dated [Illegible] is hereby approved and the [Illegible] of the [Illegible] dated [Illegible] is hereby disapproved.

The [Illegible] of the [Illegible] dated [Illegible] is hereby approved and the [Illegible] of the [Illegible] dated [Illegible] is hereby disapproved.

The [Illegible] of the [Illegible] dated [Illegible] is hereby approved and the [Illegible] of the [Illegible] dated [Illegible] is hereby disapproved.

The [Illegible] of the [Illegible] dated [Illegible] is hereby approved and the [Illegible] of the [Illegible] dated [Illegible] is hereby disapproved.

The [Illegible] of the [Illegible] dated [Illegible] is hereby approved and the [Illegible] of the [Illegible] dated [Illegible] is hereby disapproved.

The [Illegible] of the [Illegible] dated [Illegible] is hereby approved and the [Illegible] of the [Illegible] dated [Illegible] is hereby disapproved.

The [Illegible] of the [Illegible] dated [Illegible] is hereby approved and the [Illegible] of the [Illegible] dated [Illegible] is hereby disapproved.

The [Illegible] of the [Illegible] dated [Illegible] is hereby approved and the [Illegible] of the [Illegible] dated [Illegible] is hereby disapproved.

1.

A